CSORBA KATALIN

HONTI József: Csorba Katalin emlékezete. = Uj Magyarország, 1992. dec.15. 24.

Hofstaat sowie die Hofcapläne und Augustiner hielten unter fortwähren-
achhaltung der ersten Arcieren und der königl. ungar. adelig. Leibgar-
elche an den vier Ecken der Trauerbühne mit entblösstem Seiten Gewehr
n, Tag und Nacht Betstunden. Die ganze Hofcapellmusik sang täglich
m 10 Uhr und nachmittags um 5 Uhr das Miserere. Auch wurden von 6
üh bis Mittags an den 5 Altären unausgesetzt heilige Messen gelesen.
bends den 2. wurde nachmittags in feierlicher Weise der Becher mit dem
n in die Loretokapelle und nach diesem der Kessel mit den Eingeweiden in
rzogsgruft zu St. Stephan überbracht.
onntags den 3. December als an dem zu feierlichen Begräbnis bestimmten
esetzten schon gleich nach Mittag die zu Wien in Besatzung liegende
erie und Cavallerie die Zugänge und Strassen und bildeten dem Trauer-
ntlang Spallier. In der Augustiner Hofkirche versammelten sich die
s und Pfarrgeistlichen, die Hofräthe, Hofsecretarien und Dicasterial
en; bei denen Capuzinern aber die k. k. obersten Hofämter, Minister,
nen Räthe und Truchsessen sowie die Hof und Stadt Damen.
er ganze Trauerzug gestaltete sich folgendermassen. Voran ritt ein Com-

---

rotokolle des Haus-, Hof- und Staatsarchivs in Wien über den Trauerzug beim Ableben
Theresias wurden 1887 zum ersten Mal vom Kirchenhistoriker Wolfsgruber normalisiert
ert. Die Übernahme erfolgt hier wortgetreu und ohne jede Veränderung.

Csorba Gyula

„Turám harcos" c. szobra szerepel a KVI kiállításán a Nemzeti Szalonban (emlitve)

Nemzeti Cipág 1938 X. 30

Rákosligeti Közösségi Ház 1993. áprilisi és májusi ajánlata

1172 Bp., Hősök tere 9. Telefon: 158–66–81

RÁKOSLIGETI IFJÚSÁGI KLUB (RIK)

Klubnapok kedden és pénteken 18–22 óráig.
Tagsági díj: 150 Ft/negyedév
Kiemelt koncert programok:

9-én TENGS-LENGS koncert
16-án SEDUXEN BLUES koncert
23-án WOODOO KLUB: miszerint WOODOO, az UNDEAD és a GREAT FUN
30-án, Születésnapi WOODOO KONCERT

ÚJRA TÁNCISKOLA!!

Kezdőknek és haladóknak áprilsi 23-tól 10 héten át, minden pénteken kezdő 16–17, haladó 17–18 óráig.
Beiratkozás: április 5-től folymatosan.

NOSZTALGIA KLUB

A klub 19 órától várja látogatóit! Zene 20–24 óráig!
Előzetes asztalfoglalás a 158-6681-es telefonszámon.
Április 17-én fellép a STAFÉTA EGYÜTTES.
Minden kedves vendégünknek nagyon jó szórakozást kívánunk!

MÁJUSI ELŐZETES

7-én HERFLI DAVIDSON (Ferenczi György és zenekara) – IFI KLUB
8-án a TURBO-ROLLER együttes bemutatkozása a NOSZTALGIA KLUBBAN
14-én FUSIO QUARTETT (Jazz-Rock) – Muck Ferenc csapata – IFI KLUB –

MÁJÁLIS ELŐZETES

Május 22-én újra MAJÁLIS LIGETEN!
RÁZENE – 100 FOLK CELSIUS – EGY KIS CIRKUSZ – NÉPZENE A KOLOMPOS EGYÜTTESSEL – OLD BOYS BULI
VÁSÁR – BÜFÉ – VIDÁM PARK
Már most írja be naptárjában MÁJUS 22-ét!!

FIGYELEM! Majálisunkhoz szponzorokat keresünk! Várjuk jelentkezéseiket!

A KÉPVISELŐ-TESTÜLET HATÁROZATAIBÓL

A Budapest Főváros XVII. ker. Önkormányzat Képviselő testülete 1993. február 24-én tartott ülésének jegyzőkönyvéből

Javaslat az 1993. évi költségvetésre A Képviselő-testület megalkotja az 1993. évi költségvetésről szóló 2/1993./II. 25./ számú Ök. rendeletét

(A Rendelet teljes szövege megtekinthető a Polgármesteri Hivatal Ügyfélszolgálati Irodáján.)

A Budapest Főváros XVII. ker. Önkormányzat Képviselő-testülete 1993. március 5-én tartott ülésének jegyzőkönyvéből

Javaslat a Vízügyi Alap pályázat megújítására

A Kt. úgy dönt, hogy a FŐMTERV RT. kiviteli tervei alapján Rákoskeresztúr, Rákoscsaba, Rákoskert, Rákoshegy területein a szennyvízcsatorna hálózatot megépítteti, az ehhez szükséges saját forrást az 1993. évi költségvetésben biztosítja.

A Kt. úgy dönt, hogy a FŐMTERV RT. kiviteli tervei alapján Madárdomb, Rákosliget, Rákoscsaba, Akadémiatelep, Rákoskert, Rákoshegy, Rákoskeresztúr csapadékvízelvezető rendszerét megépítteti, az ehhez szükséges saját forrást az 1993., 1994., 1995. és 1996 évi költségvetésben biztosítja.

A Kt. úgy dönt, hogy az AGROBER-ÉGTI kiviteli tervei alapján Rákosliget-Rákoscsaba-Újtelep területén folyamatban lévő lakossági önerős szennyvízcsatornázáshoz 1993. évi költségvetésben a saját forrást biztosítja.

Javaslat az RSS távbeszélő kihelyezett fokozat létesítésére a Tanár u. /127594/ 280 hrsz.-ú/ közterületen

A Kt a Kontrax Telecom Rt által létesítendő RSS kihelyezett fokozat Hószirom u. – Tavasz u. között lévő (127594/280 hrsz-ú) közterületen történő elhelyezésével egyetért és a telepítésére elkészített beépítési vázlattervet jóváhagyja.

A 165/1993. (I. 29.) sz. Kt határozat módosítása (Olejnik Ilona kinevezésének időtartama)

A Bp., Főváros XVII. ker. Önkormányzat Kt-e a 165/1993. (I. 29.) sz. Kt. határozatát visszavonja és meghozza az alábbi határozatot:

A Kt Olejnik Ilonát az 1993. február 1-től 1997. július 31-ig terjedő időszakra kinevezi a Bp. XVII. kerület Diadal út 41–49. sz. Általános Iskola igazgatójának.

Véleménykérés a vásárcsarnokokról és piacokról szóló rendelet módosításáról

A Kt javasolja, hogy a Fővárosi Közgyűlés keretjelleggel szabályozza a vásárcsarnok(ok) és piac(ok) működési feltételeit és ennek alapján a kerületi önkormányzatok a helyi sajátosságok figyelembevételével alkothassanak rendeletet.

A Naplás úti szeméttelep környezetvédelmi gondjai

A Bp. Főváros XVII. kerületi Önkormányzat Kt-e úgy határoz, hogy felkéri a Környezetvédelmi Bizottságot, dolgozzon ki intézkedési tervet az 1993. június 1-ig a Naplás úti szemétbánya és környezetének rendszeres környezetvédelmi bejárásra és további javaslatok megtételére.

A Kt felkéri a polgármestert arra, hogy hivatala és a bizottság segítségével adjon ki tájékoztató bulletint, mely tájékoztatja a kerület lakóit a legfontosabb környezetszennyezési gázok állapotáról, az emittált káros anyag minőségéről és mennyiségéről. E bulletin tartalmazza a különféle MAK értékeket is.

Az önkormányzati tulajdonú társasházaknál tulajdonosi tevékenység gyakorlása

A Kt a 384/1992. sz. Kt. határozatában kikötött 1992. dec. 31-i határidőt nem hosszabbítja meg. A tulajdonosi jogok gyakorlására a polgármestert hatalmazza fel.

Budapest, XVII. kerületi Önkormányzat computeres adathálózata működésének jogi vonatkozásai

A Bp., Főváros XVII. ker. Önkormányzat Kt-e felkéri a polgármestert, hogy a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvényből eredő feladatoknak megfelelően a belső szabályozás elkészítéséről gondoskodjon és a belső szabályzatot terjessze a Kt elé.

Javaslat a helyi rádió és/vagy tv létesítésére, ill. üzemeltetésére

A Kt kinyilvánítja szándékát helyi rádió és helyi tv létesítésére és működtetésére és megbízza a polgármestert, hogy kezdjen tárgyalásokat az agglomerációs települések polgármestereivel egy közös rádióállomás működtetésének feltételeiről.

A Kt megbízza a polgármestert, hogy jelöljön ki ez ügyben felelős személyt, aki a tárgyban megtett lépéseiről kötelezően havonta tájékoztatja a Kt-et.

A Kt megbízza a polgármestert, hogy tisztázza a SZÍV tv tulajdoni viszonyait és működtetésének feltételeit. Erről 1993. április 30-ig tájékoztassa a testületet.

Javaslat a Borsó utca 75. sz. alatti Napköziotthonos Óvoda vezetőjének kinevezésére

A Bp. XVII. kerületi Önkormányzat Kt-e 1993. márc. 31-től 1993. júl. 31-ig megbízza Lengyel Pálnét a Bp. XVII. ker. Borsó u. 75. sz. alatti Napköziotthonos Óvoda vezetői teendőinek ellátásával.

A Kt egyúttal pályázatot ír ki a Bp. XVII. ker. Borsó u. 75. sz. alatti Napköziotthonos Óvoda vezetői teendőinek ellátására.

Rákoskerti Művelődési Klub Áprilisi programajánlat

1171 Bp., Rákoskert sugárút 66. Telefon: 158–44–23

ÁLLANDÓ PROGRAMJAINK:

AEROBIC minden kedden és csütörtökön 18 órától.
AEROBIC GYERMEKFELÜGYELETTEL minden szerdán és pénteken 10 órától.
ULTI KLUB keddenként 15 órától
SAKK-KÖR szerdánként 17 órától
BLUES-ROCK CAFÉ koncertek minden pénteken 20 órától.
BUKTA MIHÁLY képviselő FOGADÓÓRÁJA minden hónap első csütörtökén 17 órától.
REFORMÁTUS ISTENTISZTELET minden hónap második vasárnapján 15^{30} órakor.
KERTBARÁT KÖR minden hónap harmadik csütörtökén 17 órakor.

GYERMEKPROGRAMOK:

KÉZMŰVES JÁTSZÓHÁZ április 4-én 11 órakor. Készülődés a Húsvétra, tojásfestés, üdvözlőlap készítése.
Táncház április 18-án és május 9-én 11 órakor a Budafoki Zeneiskola növendékeinek közreműködésével.
BÁBSZÍNHÁZ Kemény Henrik: Vitéz László újra itthon című előadása április 20-án 10^{30} órakor.

ÚJDONSÁGAINK:

GOMBFOCI KLUB minden páros csütörtökön kicsiknek és nagyoknak. Április 8-tól 17 órakor asztal és felszerelés várja az érdeklődőket.
TEEN-AGER CLUB minden pénteken 16 órától. A programot a tagok alakítják. Folyamatosan lehet csatlakozni.

KÖNYVTÁR új nyitvatartása:

Kedd: 14 – 19 óra
Csütörtök: 16 – 19 óra
Péntek: 14 – 19^{15} óra
Új szolgáltatások: olvasóterem, audió- és videókazetták kölcsönzése, 1 film 2 napra csupán 60,–Ft.

SZÍNHÁZ:

Az Ascher Színház előadásai: Az előadások 18 órakor kezdődnek.
A. Miller: A salemi boszorkányok
WEINGARTEN: NYÁR – költői játék
Előadják: Szakácsi Sándor, Schnell Ádám, Mészáros Károly, Somlai Edina
1993. április 16. és 24. 19 óra.

KIÁLLÍTÁS:

Szinyica Alexandra művészeti hímzés és riseliő munkáiból. Megnyitó 1993. április 10-én 17 órakor a Klub nagytermében. A kiállítás megtekinthető 1993. április 17-ig 10–18 óráig.
Ugyan itt jelentkezés művészeti hímzés tanfolyamra.
Vezeti: Szinyica Alexandra

ELŐKÉSZÜLETBEN:

NOSZTALGIA TÁNCISKOLA
Május elejétől minden szombaton délután 16 órától tánctanulás, 17 órától össztánc.

ÁPRILISI ESEMÉNYNAPTÁR

11. V. 15^{30} óra református Istentisztelet
13. K. 15 óra Ulti klub
18 óra Aerobic
14. Sze. 10 óra Aerobic gyermekfelügyelettel
17 óra Sakk kör
15. Cs. 17 óra Kertbarát kör
18 óra Aerobic
16. P. 10 óra Aerobic gyermekfelügyelettel
16 óra Teen-ager klub
17 óra Hajlikázó táncegyüttes próbája
19 óra Weingarten: Nyár
18. V. 11 óra Táncház
18 óra A. M. A salemi boszorkányok, az Ascher Oszkár Színpad előadása.
20. K. 10^{30} óra Bábszínház; Vitéz László újra itthon
15 óra Ulti klub
18 óra Aerobic
21. Sze 10 óra Aerobic gyermekfelügyelettel
17 óra Sakk kör
22. Cs. 17 óra Gombfoci klub
18 óra Aerobic
23. P. 10 óra Aerobic gyermekfelügyelettel
16 óra Teen-ager club
17 óra Hajlikázó táncegyüttes próbája
20 óra Blues-Rock Café koncert
24. Sz. 19 óra Weingarten: Nyár
27. K. 15 óra Ulti klub
18 óra Aerobic
28. Sze. 10 óra Aerobic gyermekfelügyelettel
17 óra Sakk kör
29. Cs. 18 óra Aerobic
30. P. 10 óra Aerobic gyermekfelügyelettel
16 óra Teen-ager club
17 óra Hajlikázó táncegyüttes próbája
20 óra Blues-Rock Café koncert

RÁKOSKERTI MAJÁLIS

Reggeli zenés ébresztő
Délelőtt a Vida-dombon: lovas felvonulás, lovaglás, sétakocsikázás, bábszínház, játszóház, néptáncos felvonulás, egérfutóverseny, ökörsütés, kirakodóvásár, célbalövés és sok más meglepetés
Délután az Erzsébet körúti iskolában: Disco a fiataloknak
Este az iskolában: RMK Varieté, vacsora, tánc, játszik a Dominó együttes, az RM Klubban: Disco

Várjuk vásározók és árusok jelentkezését a klubban és az 1584-423 telefonon.

ESEMÉNYNAPTÁR MÁJUS ELEJÉRE

1. Szo. Majális
4. K. 15 óra Ulti klub
18 óra Aerobic
5. Sze. 10 óra Aerobic gyermekfelügyelettel
17 óra Sakk kör
6. Cs. 17 óra Bukta Mihály képviselő fogadóórája
18 óra Aerobic
7. P. 10 óra Aerobic gyermekfelügyelettel
16 óra Teen-ager klub
20 óra Blues-Rock Café koncert
8. Szo. 16 óra Tánciskola
9. V. 11 óra Táncház, Gergelyjárás
15^{30} Református Istentisztelet
11. K. 15 óra Ulti klub
18 óra Aerobic
12. Sze 10 óra Aerobic gyermekfelügyelettel
17 óra Sakk kör
13. Cs. 17 óra Gombfoci klub
18 óra Aerobic
14. P. 10 óra Aerobic gyermekfelügyelettel
16 óra Teen-ager club
20 óra Blues-Rock Café koncert
15. Szo. 16 óra Tánciskola

MÁJUSI ELŐZETES (Folyt. a 4. old-ról)

2-án 18.00: Egyedül nem megy...
Szombat esti tánc egyedülállóknak, pároknak
Játszik: a Kristály zenekar
19.30 – 22.30: Jazz – klub

4-én 15.00: Nosztalgia Mozi
Emberek a Havason
Fsz: Szallay Alice, Görbe János
19.30 – 22.30: Techno klub

5-én
19.30–22.30: Blues Kocsma

6-án 10.00: A kétbalkezes varázsló c. gyermekműsor

6–15-ig Csorba Katalin szobrászművész kiállítása a Mini Galérián

8-án Autóbuszos kirándulás Keszthelyre, séta Hévizen. Részvételi díj: 650,–Ft A szombat esti táncklub tagjait és az egyedülállók jelentkezését várjuk **április 15-ig.**

10-én 16.00: Mozgáskorlátozottak Klubja
Kötetlen beszélgetés, találkozás a klub vezetőivel.

11-én NAPKÖZIS MOZI
14.30: Mátyás, az igazságos
19.30 – 22.30: Techno Klub

13-án Nyugdíjas Klub Szalonnasütés – piknik a parkban, zene, tánc.
Játszik: Wagner Ferenc

15-én
18.00 – 01.00: Egyedül nem megy...
Május a „SZERELEM hónapja" – BÁL líral, zenés műsorral, tánccal, tombolával
Belépő: 180,–Ft

Figyelem! Jóga tanfolyam van minden szerdán 18.45-től 20.00-ig. Vezeti: Dely Károly
Részvételi díj: 150,–Ft/alkalom, vagy 500,–Ft/hó
Fogyúkúrás klub indult, várjuk az érdeklődőket az 1586-511-es telefonszámon!

Csorba Katalin.

Vasutasok műterme - Képszinház u.

Le. Hirlap

[illegible]

1986. VIII. 1.

Gorka Katalin

Gorka Katalin „Kis Nuger"-t
mutatta be a Munkások és
a képzőművészet" című tárla-
ton.

A. L.: Munkások és a képzőművészet.
Tiszta, 1977. február 25 – 4. oldal.

Csorba Katalin, szobrász,

Kísértés
képzőművészek

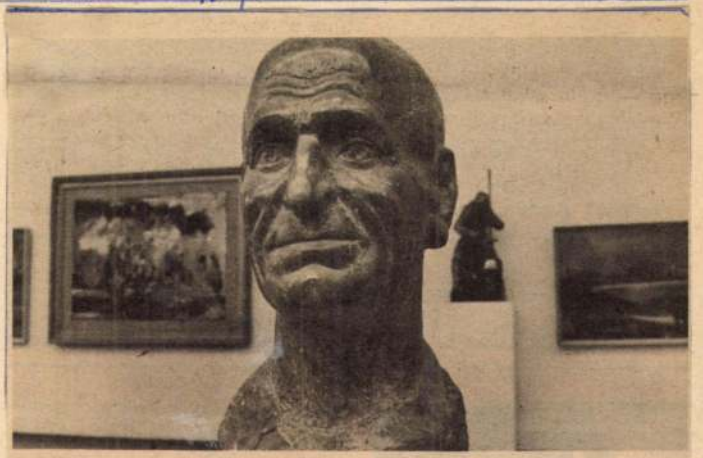

Csorba Katalin: Tersánszky Józsi Jenő

Népújság, Tolna,
1980. júl. 24.

Csorba Katalin

NÉPSZAVA 1985. AUGUSZTUS 13., KEDD

Szolidaritási est a MÁV munkásszállóján

Találkozó a béke jegyében

Silvia Casola megtekinti a kiállítást

Lengyel, szovjet, chilei és kubai vendégeket fogadott hétfőn este hét órakor a MÁV Tatai úti munkásszállójának Angela Davis MHSZ Szocialista Brigádja, hogy szolidaritási estjükön fejezzék ki együttérzésüket a szabadságukért, békéjükért küzdő népekkel.

Két fiatal képzőművész, *Csorba Katalin* szobrász és *Telkes Tamás* grafikus kiállítását megnyitó beszédében *Molnár Béla* üzemfőnök elsőrendűen a béke, a már kivívott és a még várt béke jelentőségét, az együttérzés fontosságát hangsúlyozta. Üdvözlő szavai után *Silvia Casola*, a Kubai Népköztársaság nagykövetsége kultúrattaséja mondott beszédet, majd a már megnyitott kiállítást megtekintették a résztvevők, akik között megjelent *dr. Juhász Zoltán*, a Vasutasok Szakszervezete központi vezetőségének titkára is.

Az est folyamán a KISZ Központi Művészegyüttes chilei folklór csoportja adott forró hangulatú és méltán nagy sikerű műsort, majd a szolidaritási est kötetlen, baráti hangulatban folytatódott tovább a munkásszálló földszinti helyiségeiben.

ba

töltötte a hatalmas teret.

A szimfónia fontos eleme a narrátor által recitált szöveg: *Michael. Wager* világos értelmezéssel s a kívánatos pátoszt is alkalmazva mondta el az angol nyelvű prózaverset, amely egyúttal a dirigens és komponista költői talentumát is dicséri. *A közönség a mű elhangzása után hosszan ünnepelte Bernsteint — a muzsika mesterét, a költőt, s valamennyiünk békevágyának megvallóját.*

Raics István

nyarat, amely azonnal megfakítja az idei élményt. Ez a baj a nosztalgiával. Hogy elszaparodása múló éveink sokasodását jelzi, s a következményt: már semmi sem olyan, mint a régi!

Az a baj a nosztalgiával, hogy hazug. De legalábbis alaposan módosítja a tényeket. Ezért óvakodnunk kell a viszontlátástól. A vadregényes gyermekkori tájról kiderül, hogy kopár, homokhalom a képzeletünkben élő hegycsúcs, első szerelmünkről, hogy csúf és ostoba, magunkról, hogy buta mód hamis viszonyítási alaphoz ragaszkodtunk eddigi életünkben.

Ilyen, mondhatnám, ambivalens találkozás volt a *Szerelmem Hirosima* című film, amely huszonöt évvel ezelőtt valósággal szíven ütött azzal,

[illegible] hozzánk a film töredéke, amelyhez az „eredetiséget" itthon kellett kitalálni. Csak remélhetem, hogy egy későbbi műsorban az értékesebb részt is láthatom majd.

Heisenberg A rész és az egész című könyvében leírja azt a napot, amikor a rádió közölte: Hirosimára lebdobták az atombombát. Nem hitte el, hogy atombombát dobtak le, mert — mint írja — „a közleményben nem szerepelt az uránium szó, a rádióbemondót egyszerűen utasították, hogy olvassa be ezt a propagandamesét. Estére azonban be kellett ismernem, hogy az atomfizika fejlődése — melynek huszonöt éven át magam is aktív előmozdítója voltam, most íme, százezernél is több ember halálához vezetett".

MDK.

Csorba Lajos

Kiállitási kritika

Mecseki Bányász 1965 ápr.13.lap -

MDK.

Csorba Lajos

A bányász képzőművészek kiállitásán szerepelt.

Dunántuli Napló 1965 ápr.3. lap -

8

Csobánc Acsády

Margit

Otvös

1933

Iparm.Isk.Évk.
1930-34. 45.l.

Pannonian fibula VI. 275.

MDK

Kismarty-Lechner Jenö, ép.m.

Dr. Csorba Pál.

A Bazilika 1947-ben leégett kupolájának helyreállítása dr. Csorba Pállal.

Ybl Ervin: Ybl Miklós. 98.

Gorba S. Károly

8 Csorba Sámuel

házipárképen
kézitett Székely és
Csangó tímzéseket
Brassóban élt

1 -

Milano 1906

75. l.

Csorba Gézánál
törölni

Csorba Jánosné

népművészet ifjú mesterei

A Hódmezővásárhelyi szövet-
kezet egyik kervezője Csorba Jánosné.

Tóbiás Anon: Sárosi Mihályné
Tükör, 1975. szept. 9 - 16 oldal

Gorka Katalin, szobrászat

a XXXI. vasutas képzőművészeti kiállítás júl. 26-i
látható Budapesten, a Népszínház u. 29-ben levő kiállító-
termében. – a szobrászatból jó, szerepel Gorka Ka-
talin beküldött „Várakozás"-a. /említve/.

Losonci Miklós: Vasutas képzőművészek.
Pest Megyei Hírlap, 1981. júl. 22. 4. old.

Csorba Lajos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1903 JAN 22

ESTI HIRLAP

FAFIGURÁKON a bányászélet. Csorba Lajos fiatal pécsi mozdonyvezető szabad idjében vésőjével és éles pengéjű késével sorra formázza fából a bányászélet egyes mozzanatait. Átlagosan 35—40 órát dolgozik egy-egy figurán. Legsikerültebb munkái: a bányász fúrókalapáccsal, a bányamentő, a metánmérő és a bányász a viharban.

1621

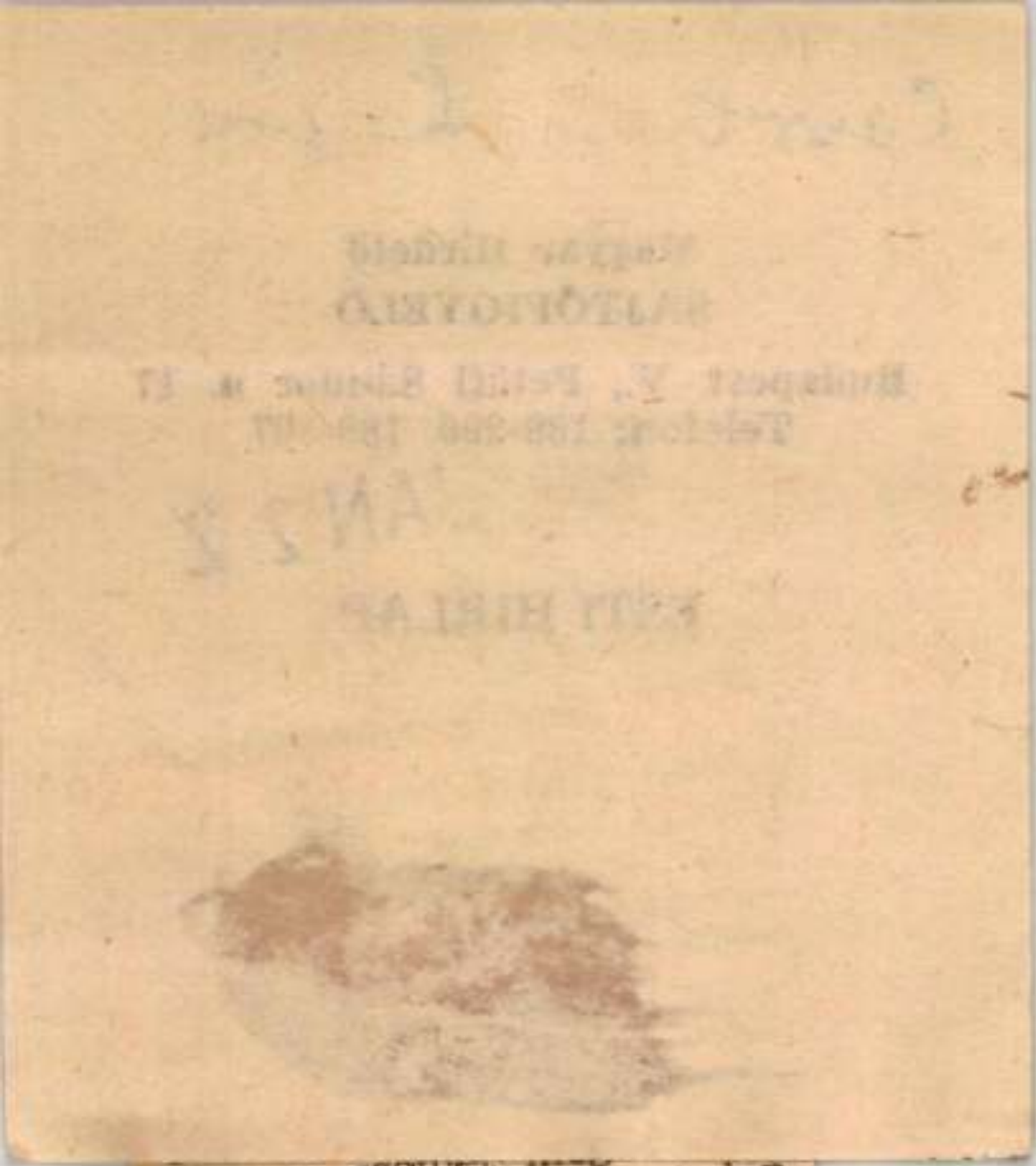

hogy a szemét
tésének Budapesten is ez len-
ne-e a megfelelő módja. A
budapesti szemétben télen
nagyon sok a salak, nyáron

Csorba Katalin fotó

Két csapat indulhat!

Az Európai Labdarúgó Szövetség (UEFA) november 30-án kelt és december 14-én az MLSZ-be érkezett körlevele szerint a következő idényben az UEFA Kupában nem egy, hanem két magyar klubcsapat indulhat, mivel a 21. helyre sorolták a magyar szövetséget.

NAPTÉNY

• Totónyeremények. 13 plusz egy találatos szelvény 2 darab akadt, nyereményük egyenként 5 548 677 forint, az egyetlen 13-asra 2 090 439, a 12 plusz egyesekre 78 820, a 12-esekre 31 201, a 11-esekre 2520, a 10-esekre 506 forintot fizetnek.

• A sakkozók országos bajnokságán 6 forduló után Adorján András, illetve Csőke Adrienn áll az élen 4,5-4,5 ponttal.

• A vasárnap elmaradt ZTE–Domzale (szlovén) férfi kosárlabda Szuper Liga mérkőzést ma este hat órakor játsszák le Zalegerszegen. A találkozón dől el egyébként, hogy a hazaiak bejutnak-e az SZL nyolcas rájátszásába.

• A brnói nemzetközi légfegyveres viadalon Győrik Csaba országos csúccsal nyerte a légpisztolyt, és Pető, valamint Kéri társaságában a csapatot. A nőknél Kotroczóné, valamint a Szentiványi, Kotróczóné Őri magyar trió győzött.

• Tegnap kezdődött el és szombaton zárul a férfi kézilabdázók főiskolai világbajnoksága, amelynek Szentpétervár ad otthont. A mieink ma a románokkal, holnap a törökökkel, csütörtökön pedig a japánokkal mérkőznek.

• Az amerikai profi kosárlabda bajnokság (NBA) eredményei: Portland Trail Blazers–Washington Bullets 117-98, Los Angeles Clippers–Indiana Pacers 112-101, Los Angeles Lakers–Milwaukee Bucks 114-96.

• Az Andi Mozgásstudió versenyaerobik szakosztálya várja a sportág híveit. Jelentkezni 8 és 21 óra között telefonon (111-07-40) vagy személyesen (V. kerület Hold u. 29.) lehet Sinkó Andreánál és Juhász Biankánál.

Hazai sport „legek" '92

Sikerlista A-tól V-ig

Az MTI Sportszerkesztősége 1964 óta évről évre felkéri a sportági szakszövetségeket, hogy jelöljék meg az év legjobbját, illetve legjobbjait. Mi most, tekintettel a nagy bőségre, s méginkább tekintettel arra, hogy olimpiai évet tudhatunk majd magunk mögött, engedelmeskedve érzelmeinknek, az olimpiai sportágakat „favorizáltuk", és csupán néhány esetben tettünk kivételt, a népszerűség, vagy éppen az eredményesség okán. Válogatásunk szubjektív, nézzék el nekünk, s böngésszék figyelemmel a listát.

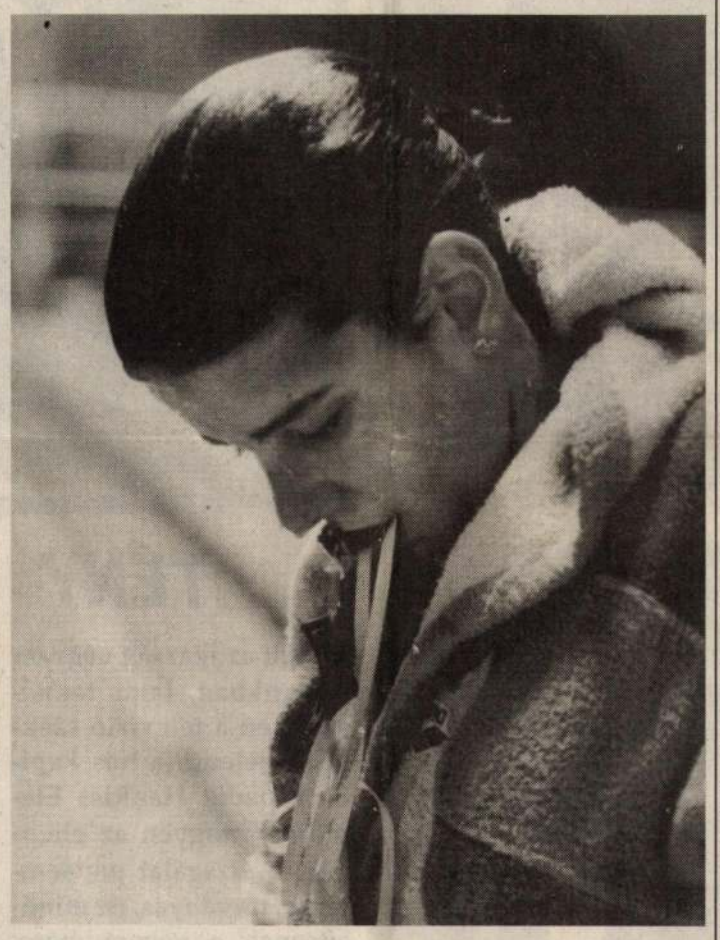

Egerszegi Krisztinát vélhetően nemcsak az úszók ítélik a legjobbnak
Sáfár Tibor felvétele

Az év legjobbjai:

ASZTALITENISZ: *Bátorfi Csilla, Harczi Zsolt.* **ATLÉTIKA**: *Zsigmond Kinga, Gécsek Tibor.* **AUTÓ-MOTOR**: *Cserkuti József* – autó, *Petrikovics József* – motor. **BIRKÓZÁS**: *Farkas Péter.* **EVEZÉS**: *Sarlós Katalin, Mitring Gábor.* **GYEPLABDA**: *Weiszné Kiss Éva, Langer Tibor.* **Í JÁSZAT**: *Kovács Judit, Széplaki Zoltán.* **JÉGKORONG**: *Fekete Albert.* **JUDÓ**: *Gránitz Éva, Kovács Antal.* **KAJAK-KENU**: *Kőbán Rita, Gyulay Zsolt, női kajak négyes (Kőbán Rita, Dónusz Éva, Mészáros Erika, Czigány Kinga)* – síkvizi, *Kolozsvári Gábor* – maratoni. **KERÉKPÁR**: *Izsák Éva, Somogyi Miklós.* **KÉZILABDA**: *Kocsis Erzsébet, Éles József.* **KORCSOLYÁZÁS**: *Czakó Krisztina* – műkorcsolya, *Engi Klára, Tóth Attila* – jégtánc. **KOSÁRLABDA**: *Sztojkovics Éva, Bodrogi Csaba.*

LABDARÚGÁS: *Telek András.* **ÖKÖLVÍVÁS**: *Mizsei György.* **ÖTTUSA**: *Kovács Irén, Mizsér Attila.* **RITMIKUS SPORTGIMNASZTIKA**: *Fráter Viktória.* **RÖPLABDA**: *Fodorné Kastner Veronika, Kántor Sándor.* **SAKK**: *Polgár Zsuzsa, Pintér József.* **SÍELÉS**: *Holéczy Beatrix, Bónis Attila.* **SPORTLÖVÉSZET**: *Fórián Éva, Sike József.* **SÚLYEMELÉS**: *Takács Erika, Szanyi Andor.* **TÁJFUTÁS**: *Oláh Katalin, Viniczai Ferenc.* **TOLLASLABDA**: *Fórián Csilla, Nagy Attila.* **TORNA**: *Ónodi Henrietta, Supola Zoltán.* **TRIATLON**: *Perczel Zsófia, Kropkó Péter.* **ÚSZÁS**: *Egerszegi Krisztina, Darnyi Tamás.* **VITORLÁZÁS**: *Nyári Gyula.* **VÍVÁS**: *Horváth Marianna, Szabó Bence.* **VÍZILABDA**: *Rónaszéki Ildikó, Benedek Tibor.*

Sportprostitúció

Tíz lépés erre, tíz lépés arra, séta le-föl, le-föl... Kopog az aszfalton a magas tűsarok. Várakozás, várakozás, várakozás... Hátha jön valaki, akivel lehet valamit kezdeni. Úgy mondják, „üzletbe menni".

„Elmenni üzletbe" ez ma mindennél fontosabb. Mert megélni csak úgy lehet, ha van miből. Márpedig a pénzt mindenki úgy keresi meg, ahogy tudja. Vagy ahogy kényszerítik rá. Egy üzletet – még kényszerből is – meglehetősen nehéz elkezdeni. No, de akad, persze hogy akad, aki segít, támogat, azután előbb-utóbb következik az az idő, amikor „behajt". Aki csinos, jó alakú, arra hamarabb felfigyelnek – a kuncsaftok is –, könnyebben nyújtanak segítő kezet, hiszen hamarabb lehet keresni rajta.

Kopog, kopog a sok cipősarok a magyar sportban. A választék meglehetősen bőséges, a minőség pedig az esetek többségében nemzetközi színvonalú. Kelletik magukat a sportágak, mikor milyen eredménnyel. Akadnak, amelyek elkelnek szép csendben, minden különösebb felhajtás nélkül, esetenként még a szerelem sincs kizárva. Azután ott vannak a kacérabb fajták, a válogatósak. Incselkedhetnek kedvükre, mert esetükben akár még hozományra is számíthat a háztűznézőbe érkező. S legvégül – vagy talán inkább legelébb – sor kerül azokra, akik a szó szoros értelmében eladósorba kerültek. Igaz, egy jó parti még így is összejöhet, de erre a kisebb az esély. Marad a járdakoptatás. Tíz lépés erre, tíz amarra...

Jönnek is csőstül, a jó orrúak – elvétve még jó szándékúak is –, pártfogásba veszik az elesetteket. Beindul az üzlet. Megy is egy darabig, pláne, ha sikerül valami jó kis forgalmas placcot találni. De mint évtizedek óta minden hasonló apacstörténetnél, itt is hiába keresné bárki a happy endet. Tudniilik az ilyesfajta üzletelés a jelenlegi törvények szerint nem megengedett. A pártfogók ügyesebbje még időben észleli: „gáz" van, s kiszáll a buliból. A későn ébredő, vagy a túlontúl önbizalommal teli viszont... Jó, ha elkerüli, hogy hidegre tegyék. Akad, amelyiknek ez sem sikerül. Visszapillantva az elmúlt egy év magyar botrányos sportügyeire, akad példa jócskán mindegyikre. Mindegy, hogy az érintett gyárigazgató vagy pénzügyi szakember, esetleg egy egyszerű vadászpilóta. Futatta ő választott sportágát, ameddig csak bírta, igyekezett legjobb tudása szerint szépen járatni, jól tartani, divatos ruhákba bújtatni. Hogy mellesleg igyekezett „levenni", amit le lehet? Istenem, valamiből a támogatónak is csak élnie kell. A kaland azonban előbb vagy utóbb lezárul.

Sami marad szegény utcán járó magyar sportnak? Egy-egy razzia után a járdaszélen ülve hüppög egy picit, bibircsókosra fújja orrát a kockás zsebkendőben, szétdörzsöli ujjaival a gondosan felkent szemfestéket. Percekig álmodozik a fehér lovas királyfiról, de legalábbis egy hirtelen felbukkanó jóságos távoli rokonról. Talán felmerül egy boldogabb jövő képe is. Sőt. Erősnek érzi magát, hogy felhagyjon ezzel az egésszel. S ha már túl van mindezen, púdert, szemceruzát vesz elő, végigsimít a ruháján, és, csak úgy megszokásból, végigriszálja magát a megszokott aszfaltszigeten.

Végül is igaza van. Biztosan akad egy újabb. Selyemfiúkból ugyanis manapság elég jól állunk.

(nagy)

Félezerből az ezüstig

Szép sikerrel szerepelt Oviedóban Polgár Judit azon a nemzetközi sakktornán, amelyen 45 perces játszmákban, 11 fordulóban mérte össze erejét csaknem félezer játékos. A legkisebb Polgár-testvér a holtversenyes második helyen végzett 9 pontjával a litván *Gavrikov* mögött, aki a rapid sakkvilágbajnokságon döntőt játszott. *Polgár Zsuzsa* 8, *Polgár Zsófia* 7 pontot szerzett. A testvérekről érkezett hír még, hogy a legfrissebb női listát Judit vezeti Zsuzsa előtt.

Jubilál az Izvesztyija

Gyakorlatilag a kezdetektől a világ egyik legjelentősebb jégkorongeseményének számított, tavaly már a végleges megszűnés veszélye fenyegette, az idén *mégis megrendezik az Izvesztyija Kupát, méghozzá huszonötödik alkalommal.* A jubileumi tornán, amely pénzdíjas lesz, ma dobják be a pakkot, és bár az Egyesült Államok válogatottja hiányzik, s Kanadából sem a legjobbak lesznek jelen, ezúttal is világbajnoki erősségű a mezőny. A nyolc résztvevőt két csoportra osztották, az 1-es számúban kapott helyet Kanada, Csehszlovákia, Svájc, továbbá Oroszország A válogatottja, míg a 2. csoportot Németország, Finnország, Svédország és Oroszország B válogatottja alkotja. Az első négyes Moszkvában játssza körmérkőzéseit, az utóbbi kvartett pedig Szentpétervárott lép jégre.

Véget ért a teniszévad

Pénz és panasz Münchenből

Végérvényesen befejeződött az idei teniszévad. Michael Stich egész évi halvány szereplése után az elmúlt hét végén megnyerte a Compaq Grand Slam tornát és az ezzel járó 2 millió dollárt. A négy nagy verseny (Ausztrál Nyílt Bajnokság, Roland Garros, Wimbledon és US Open) legeredményesebb tizenhat teniszezőjét felvonultató, már-már megalomániás évzáró viadal azonban még mindig nem jelenti azt a résztvevőknek, amit a szervezők szeretnének elérni. A versenyzők még akkor sem elégedettek, ha Münchenből hazatérvén zsebük dagad a dollároktól.

Az idei Compaq Grand Slam Kupán többen is arról panaszkodtak, hogy *a talaj túlságosan gyors volt.* Való igaz, ha valaki a Roland Garros lassú salakpályáján érte el azt a kimagasló eredményt, ami a belépőt jelentette a müncheni tornára, vajmi kevés eséllyel vehette fel a versenyt a gyors pályák specialistáival. De még *Goran Ivanisevics,* akinek játékára nem lehet ráfogni, hogy lassú vagy lágy lenne, is kesergett a talaj gyorsasága miatt.

A verseny főszervezője, *Axel Meyer Wölden* megígérte, hogy jövőre igyekszik lassúbb talajt beszerezni, de ezzel még csak az egyik problémára talált orvosságot. A követhetetlenül gyors pálya mellett a másik fő kifogás a torna időpontjával kapcsolatos. Úgy vélik, hogy a versenyzők *túlságosan fáradtak* már december közepére, és a verseny időpontját a jövőben *előrébb kellene hozni,* valamikor október tájára.

Idén kevés szó esett a tornán a csillagászati pénzdíjakról. Egyedül *John McEnroe* – aki két alkalommal már távolmaradásával tüntetett a magas díjazás ellen – nevezte obszcénnek a hatmillió dolláros összdíjat. A Compaq Grand Slam önmagában nagyszerű ötlet, de – amint látható – a megvalósítással még vannak gondok. Igaz, hogy még szinte csecsemőkorban tart a sorozat, hiszen az idei volt a harmadik ilyen verseny. De ha nem sikerül változtatni – legalább részben – a felmerült gondokon, akkor a teniszezők évzáró viadala hosszú távon nem lesz más, mint egy sok résztvevős de komolytalan bemutató torna, ami kitűnő alkalmat nyújt a világ élvonalába tartozó versenyzőknek, hogy begyűjtsék a karácsonyi bevásárláshoz szükséges pénzt...

ESMA/B. T.

A vész neve Beckenbauer?

Stefan Effenberg, az olasz Fiorentina német labdarúgója kemény kritikával illette a minap Franz Beckenbauert, a Bayern München jelenlegi alelnökét.

– Beckenbauer lesz a Bayern veszte. Az elmúlt szezonban minden vereség után a sajtóval együtt, ránk játékosokra hárította a felelősséget. Én teljesen összeomlottam és Laudrup is egyre rosszabbul játszott – nyilatkozta a szőke irányító, a Gazetta dello Sport hasábjain. Effenberg egyébként nem tesz lakatot a szájára, de azért nem csak kritizálni tud. Például védelmébe vette Berti Vogts szövetségi kapitányt, akit rengeteg kritika ért az utóbbi időben, és szóba került esetleges távozása is.

– Vogtsnak továbbra is a helyén kell maradnia. Igaz, a csapat a legutóbbi két mérkőzésen, Mexikó és Ausztria ellen nem brillirozott, de nehéz munkát végzünk és ennek meg is lesz az eredménye – mondta a középpályás, aki a Bundesliga színvonala mellett sem ment el szó nélkül.

– A labdarúgás Olaszországban tetszik nekem, mert nemzetközi. Németországban viszont egy osztállyal alacsonyabb szinten művelik. Nem véletlen, hogy a német egyesületek nagy része már csak nézői az európai kupáknak.

Effenberg társaival együtt vasárnap elutazott Braziliába, ahol szerdán a házigazdákkal találkozik a német nemzeti tizenegy. A keretből csak Andreas Möller, a Juventus középpályása nem kelt még utra. Möller ugyanis vasárnap bajnoki összecsapáson lépett pályára és köd miatt már nem érte el a frankfurti gépet, így egyedül kénytelen társai után utazni.

Tárgyalásról tárgyalásra

Jenei Imre, a labdarúgó válogatott szövetségi kapitány néhány napja Belgiumban tárgyal. A szakvezető *Emsberger Tamás* technikai vezető társaságában egyrészt a magyar válogatott januári kéthetes edzőtáborozását készíti elő, másrészt megbeszéli a külföldön szereplők klubjaival, hogy miként állhatnak majd rendelkezésére a felkészülési időszakban.

– Mivel több játékosunk nyugat-európai klubban szerepel, az a kérésünk, hogy a táborozás ideje alatt *engedélyt kapjanak* az edzőmérkőzéseinken való részvételre – mondta *Berzi Sándor,* a szövetség főtitkára. – Azt ugyanis nehéz lenne elképzelni, hogy végig ott legyenek a közös gyakorlásokon.

Belgiumban a csapat jövő év elején sorra kerülő japán túrájáról is tárgyalnak. A két vezető a hét első felében érkezik haza, s pénteken igen *fontos tanácskozásuk lesz* a klubok képviselőivel, akik *nem szívesen* adják oda játékosaikat a válogatott felkészülésére.

Választottak a németek

A német ARD tv gáláján átadták az év legjobb német sportolóinak járó díjakat. A férfiaknál *Boris Becker* bizonyult a legjobbnak. Második a barcelonai bajnok, 5000 méteres futó *Dieter Baumann,* harmadik pedig a Forma I-es pilóta *Michael Schumacher* lett. A nőknél a 14 éves úszónő, *Franziska van Almsick* megelőzte a magasugró *Heike Henkelt.* A csapatok versenyében az albertvillei olimpián győztes biatlon-váltó végzett az élen.

Bronz az élet profiként

Ami nem sikerült az amatőrök között az *Engi Klára, Tóth Attila* jégtánckettősnek, az sikerült profiként. A világ- és Európa-bajnoki negyedik helyezett páros végre érmet szerzett: az egyesült államokbeli Loverben rendezett profi világbajnokságon a harmadik helyen végzett. Győzött az orosz *Annyenko, Szretyenszkij* kettős. A férfiaknál az amerikai *Boitano,* a nőknél honfitársa, *Yamaguchi,* a párosoknál az orosz *Gorgyejeva, Grinykov* duó nyert.

Új MAGYARORSZÁG
POLGÁRI NAPILAP

Főszerkesztő: FÁBIÁN LÁSZLÓ
Főszerkesztő-helyettes: KISS GY. JÁNOS
Vezető szerkesztők: Bóday Márta, Kő András

Szerkesztőség: 1085 Budapest VIII. Blaha Lujza tér 3. Postafiók: 1410 Budapest, Pf. 199.
Telefonok: 266-5009, 266-2804, (Hírlapkiadó: 138-2399, 138-4300, 138-3988.)
Telefax: 266-2288 (napi szerkesztés), 267-3313 (titkárság).
Hirdetésfelvétel: 1959 Budapest, Blaha Lujza tér 3. Telefon: 138-2369, telefax: 138-3150
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a hírlapkézbesítőknél, postai hírlapüzletekben, valamint a Hírlap-előfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR); 1900 Budapest XIII. Lehel u. 10/A közvetlenül vagy postautalványon, illetve átutalással a Postabank Rt. 219-98636, 021-02799 pénzforgalmi jelzőszámra.
Előfizetési díj egy hónapra 368 Ft, negyedévre 1104 Ft, fél évre 2208 Ft, egy évre 4416 Ft.
Külföldön terjeszti a Kultúra Kereskedelmi Vállalat H-1339 Budapest, Postafiók 149.
Kiadja a PUBLICA RT. a Hírlapkiadó Vállalat közreműködésével. Felelős kiadó: HORVÁTH E. ZOLTÁN elnök

Szikra Lapnyomda
Felelős vezető: DR. CSŐNDES ZOLTÁN vezérigazgató

ISSN 1215-0185 Bp.– ISSN 1215-1386 vidék

1 2 4 8 16

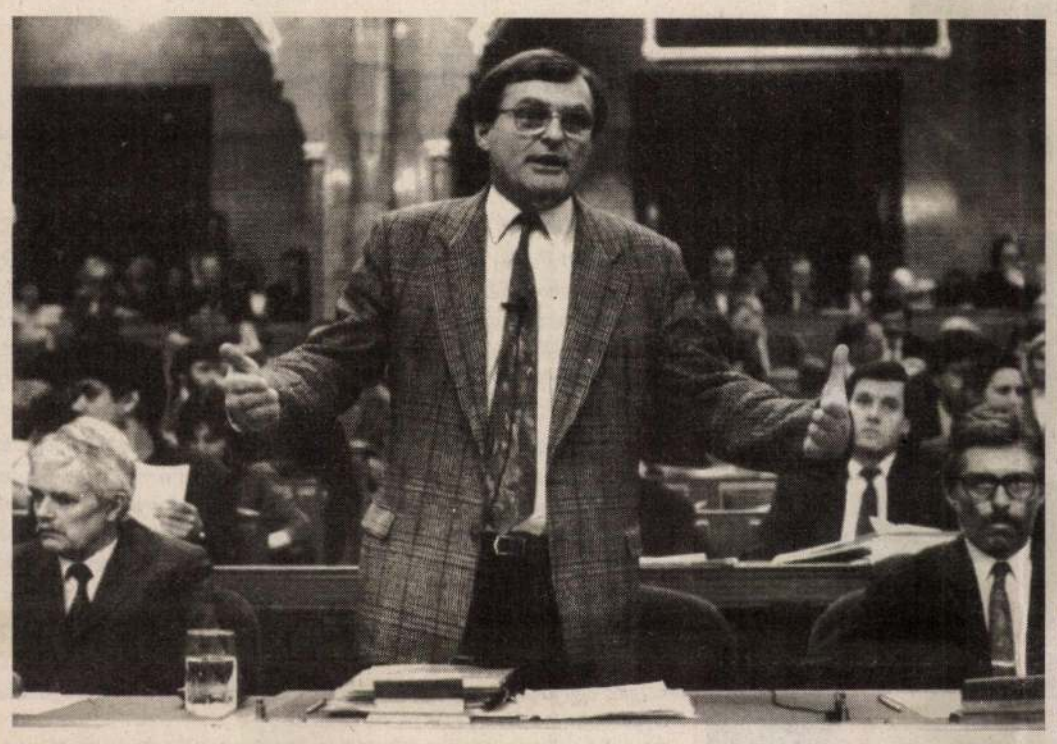

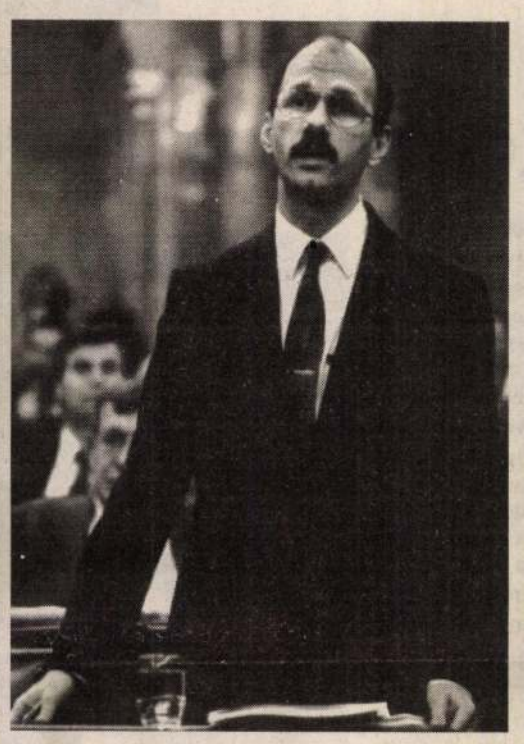

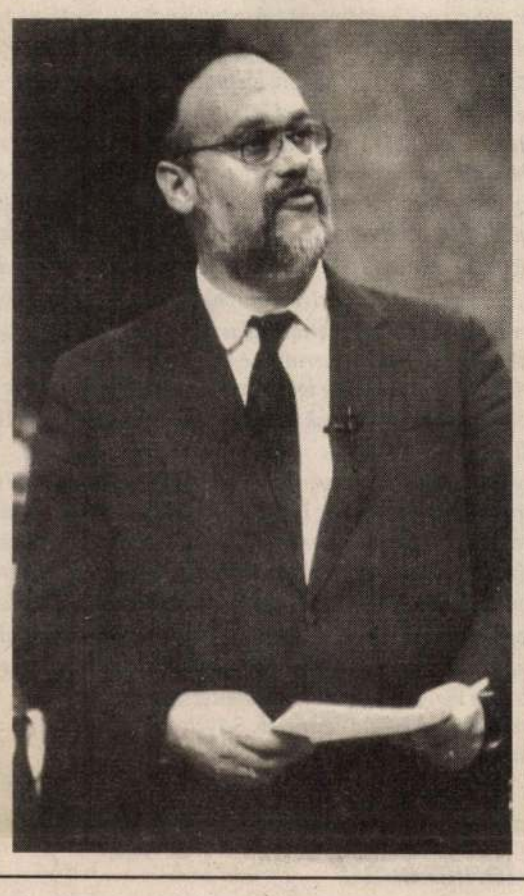

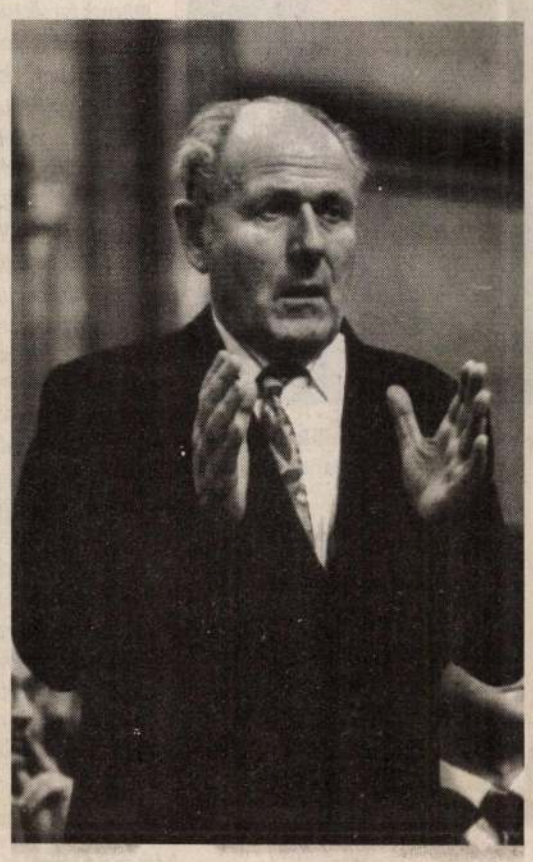

NAPTÉNY

Elesett az igazság végvára honunkban, (ami természetesen a televízió székházát jelenti, a hős kapitány pedig Hankiss Elemér) – imígyen az ellenzék; a vizsgálat pártsemleges, törvényes, ne minősítsenek a végeredmény előtt – emígyen a kormánypárti honatyák. Szóval újfent média, újfent indulatok a t. Házban, órákig csak napirend előtti felszólalások voltak. A fotóriporter remek pillanatokat – köztük azért kedélyeseket is – rögzített tegnap délután az üléstermben.

Szántó Tamás felvételei

LEVÉLTÜKÖR

Meddig volt hercegprímás Mindszenty?

Magyarország emléknapjai című rovatuk december 9-én egyetlen, de igen jelentős tévedést tartalmazott, amikor az esztergomi érsekek hercegi címük adományozásának aznapi 278. évfordulójáról emlékezett meg. A rovat vezetője ugyanis azt írta, hogy az esztergomi érsek – egyben az ország prímása – a második világháborúig viselte a hercegi rangot, ami – az utóbbi pár évben már a nagy nyilvánosság előtt is ismert – nyilvánvaló tévedés. Ezek a hercegi címek ugyanis 1951-ig voltak használatban, amikoris még XII. Piusz pápa eltörölte az egyházi méltóságok által viselt, de csupán a világi élethez kapcsolódó kitüntető címeket.

Így tehát *Mindszenty* bíboros a háború után még hat éven át teljesen jogosan viselhette a hercegprímás megnevezést (sőt hagyományból még negyed században át, egészen haláláig ezzel a címmel illették; manapság pedig teljesen természetes, ha őt említve a hercegprímási titulussal nevezzük meg).

Ugyanígy eddig az időpontig létezett például a bécsi, salzburgi, prágai, krakkói hercegérsek, vagy a seckaui, ljubljanai, trentói hercegpüspök. Ők valamennyien a Német–római Birodalomnak a valóságos hercegei voltak 1804-ig (a birodalom megszűnéséig), s ezután is viselték (1951-ig), de csak kitüntető címként.

Magyarországon elsőként *Kerstély Ágost* kapta meg *III. Károlytól* a hercegprímási rangot (aki egyébként eredetileg protestáns, de mellesleg valóságos szász királyi herceg volt), többek között azért a hősiességéért, amit 20 évesen Budavár visszavételénél tanúsított.

Megemlíthető még, hogy az esztergomi érsekek prímási megnevezése – és egyben az Apostoli Szék született követévé való kinevezése *IX. Bonifác* pápa által – 1394-től datálódik, ami tehát immár hat évszázados hagyomány!

Farkas Zsolt
Budapest

„Piarista fideszesek"

December 9-i számukban megjelent *Piarista fideszesek* című cikkük alapgondolatával – nevezetesen, hogy követendő példát hoznak fel a különböző pártok kompromisszumkészségére, illetve a kölcsönös segítésre – egyetértek.

Sajnos azonban a mindenáron hatásvadászásra való törekvést tükröző cím, s a cikkben lévő „volt piarista fideszes" kifejezés hibás, s mint ilyen erősen félrevezető, hiszen a szerzetesek politikai pártnak nem tagjai, de nincs szó olyanokról sem, akik, miután kiléptek volna a rendből, beléptek volna a Fideszbe. Persze *R. Cs.* nyilván olyan fideszesekre gondolt, akik valaha piarista diákok voltak, de a pongyolaság attól még súlyos újságírói vétség marad.

De még ennél is súlyosabb az a tárgyalási mód – s ez sajnos nem ritka újságukban –, mikor valamely fogalomhoz, mitegy „eleve elrendelve" csak pozitív jelentéstartalmat kötnek, s e remélt pozitív tartalmat nyakra-főre felhasználják pártos mondanivalójuk hangsúlyozására. Konkrétan: a végzett piarista diákok között is vannak „más világnézetű", jellemgyenge, szürke és tehetségtelen emberek (mindez a piaristák érdemeit nem kisebbíti, sőt nyitottságukat, személyiségtiszteletüket alátámasztandó talán növeli), mint ahogy igen nagy számban (mondhatni többségben) vannak az állami iskolákban végzett (tehát „állami" tanárok által nevelt) tisztességes közéleti emberek – pártállástól függetlenül. Ha fideszes lennék – hogy nem vagyok az, annak oka nem elsősorban az, hogy kinőttem a korból – fel lennék háborodva az ilyen minősítési fokozatokon.

„A nagy dolgok csendben születnek" – írta az *egyik piarista öregdiák, Pilinszky János*. Következésképp: a teremtés nyolcadik napjának elhivatott munkatársai gyanánt nincs szükségünk a sajtó kitüntetett figyelmére.

Szende Ákos
1961-ben érettségizett piarista öregdiák

Levél egy kórus ügyében

Hónapok óta kísérem figyelemmel a volt pécsi Miasszonyunk rend zárdaépületének alakuló sorsát. Felhívták a figyelmemet egy – a legnagyobb példányszámú napilapban megjelent – cikkre *B. J.* tollából, amely a fent említett dologra is kitér. Írásában fájlalja, hogy a Pécsi Nevelők Háza Kamarakórusa hontalanná válik, mert épületüket visszakapja egy pécsi apácarend, s a városatyák nem vállalták az új helyteremtés gondját.

Ebben a cikkben két dolog elszomorító. Az egyik a hangulatkeltés, a másik a kamarakórust életben tartók (karnagy, tagok, Pécs város zenekultúráját támogatók) problémamegoldási képességének lebecsülése.

B. J. félti a megyeszékhely szellemi vagyonát. Vajon tudja-e azt, hogy amikor a szerzetesrendeket *Rákosiék* feloszlatták, a pécsi apácákat éjszaka leponyvázott teherautón a rajtuk lévő ruhában csomag nélkül lopták ki a városból, s tettek tönkre így egy országos hírű leánygimnáziumot, egy leánylíceumot, ahol a jövendő tanítóit oktatták olyan színvonalon, hogy amelyik szülő igényes volt gyermeke tanítójának személyére, boldog volt, ha ilyen tanítónőt adott gyermeke mellé az élet. Mert ha ezekről tud, akkor tisztességtelen olyan hangulatot kelteni cikkében, ami az olvasó szemében kissé bűnbaknak tünteti fel a pécsi apácarendet, hogy visszaigényli jogos tulajdonát. Ha meg koránál, tájékozatlanságánál fogva nem tud ezekről, akkor tudomására kell hoznom, hogy nevezett pécsi zárda híres volt arról – többek között –, hogy a kóruséletet is ápolta. Saját iskolájának leánykórusa *Antal György* tanár úr vezetésével nemegyszer szerepelt nem kis sikerrel, amit *Kodály Zoltán* és felesége személyes megjelenésével, meghallgatással nyugtázott.

Ha tehát valaki objektíven, tisztességesen akar tájékoztatni a sajtóban, akkor nem alkalmazhat ilyen hangulatkeltő csúsztatást. Így nem befolyásolhatja az olvasót. Mert ilyen módon az országos szellemi vagyon féltésének emlegetése csak demagóg szöveg, ami megtévesztésre nagyon alkalmas.

A másik elszomorító gondolat írásában, hogy nem tartja képesnek a jó nevű kórust arra, hogy új lehetőséget teremtsen magának, s rábírja Pécs város mindig is kultúrát pártoló lakosságát arra, hogy új otthont ajánljon fel a működéshez. Ez csak akarat, jó szándék kérdése. S ha a cikkíró annyira szívén viseli a megyeszékhely szellemi vagyonát, akkor maga is cselekedni fog úgy, hogy közben nem bánt egy szintén nagy szellemi vagyont hordozó, most újraéledő rendet azzal, hogy finoman ugyan, de ellene hangolja az olvasót.

Bodolay Gyuláné
Budapest

Csorba Katalin emlékezete

A svájci Luzernben a közelmúltban hunyt el *Csorba Katalin* festőművész, akinek élete és munkássága századunk és térségünk jellemző példája.

A Vajdaságban, az Újvidék melletti Ófaluban született 1910-ben. Édesapja az első világháború alatt Polában hajógépészeket képzett, mialatt édesanyja a Felvidéken, Léván várta leányával férje visszatérését és a háború végét.

A brünni német gimnáziumba járt. Első festékkészletét nagyapjától kapta. 14 éves, amikor *Holló* nagyapa felkérte őt: másolja le két olajfestményét, amelyeket örökségi okból rokonoknak át kell adnia. A munka jól sikerült és Kata megtarthatta a festékeket. Ettől kezdve rendszeresen dolgozott, Léva környékére járt ki festeni. A festés mellett zongorázni is tanult.

1928-ban került Pestre, hivatalosan a Nemzeti Zenede hallgatója, de valójában a Képzőművészeti Főiskolára jár *Bosznay István* osztályába.

Emberi és művészi látóköre bővül és elhatározza, hogy a következő évtől *Rudnay Gyulánál* tanul tovább, aki – munkáját látva – felveszi osztályába. Mestere hatása érvényesül mély tónusú, közvetlen erejű képein, finom hangulatú, egyszerűre fogott tájképein. *Rudnay* lírájának ereje és hatásának közvetlensége a tanítványra is nagy hatással van.

Lyka Károly felejthetetlen művészettörténeti előadásai úgyszintén életre szólóak. Lyka hozzá írt leveleiben értékes tanácsokat és biztatást adott további munkájához.

Edesapja ellenezte képzőművészeti tanulmányait. Amikor pedig a szigorú apa beleegyezik a tanulmányok folytatásába, csak Bécset engedélyezi.

Ez az érthetetlen döntés törést okoz a fiatal festőnő életében és inkább visszatér családjához Lévára.

Egy öreg gabonaraktárt műteremnek rendez be, kiállításokat szervez Léván és Pozsonyban, különböző versenyeken vesz részt.

Pozsonyba küldi egyik férfiportréját – a szabályoknak megfelelően név nélkül, amely végül is díjat nyer. Máskor plakátversenyre ad be pályázatot – díjat nem kap – a győztes rajza viszont egyezik az ő beadványával.

Sikerek – csalódások követik egymást. A második világháború idején Budapestre kerül, szüleit elveszíti, családot alapít, leánya születik, az 1945 utáni gondok jó időre kiütik kezéből az ecsetet.

Harmincévi hallgatás után kezd újra festeni. Leányát – aki a salzburgi Mozarteumban szerzett operaénekesi diploma után különböző nyugat-európai színházakba szerződött és *Elisabeth Promonti* néven lett ismert operaénekes – követi Salzburgba, később Németországba, majd Zürichbe és Luzernbe. Itt talál újra önmagára, zaklatott életében végre nyugodtabb idők következnek, ahol a festés megint megtalálja a neki járó helyet.

Művészetének, így festészetének és grafikáinak témaköre igen gazdag. Szüleitől kezdve számos rokonát is megfestette. Munkáit nehéz valamely stílushoz vagy akadémiai irányhoz egyértelműen kapcsolni, mert több forrásból is táplálkozott. Művészete sok mindent magában rejt, ami századunk első felének művészetét jellemzi. Ugyanakkor eredeti is. A kor szellemének megfelelő realisztikus látásmód jellemzi. Színvilága megválasztásakor számos képén jól érződik tanárainak hatása.

Csorba Katalin hamvait a közelmúltban helyezték el Budafokon édesanyja sírjába.

Dr. Honti József
Budapest

TELE5TAXI
TELE5TAXI 155 5555
ECOART design SÁNTHA

Csorba Katalin

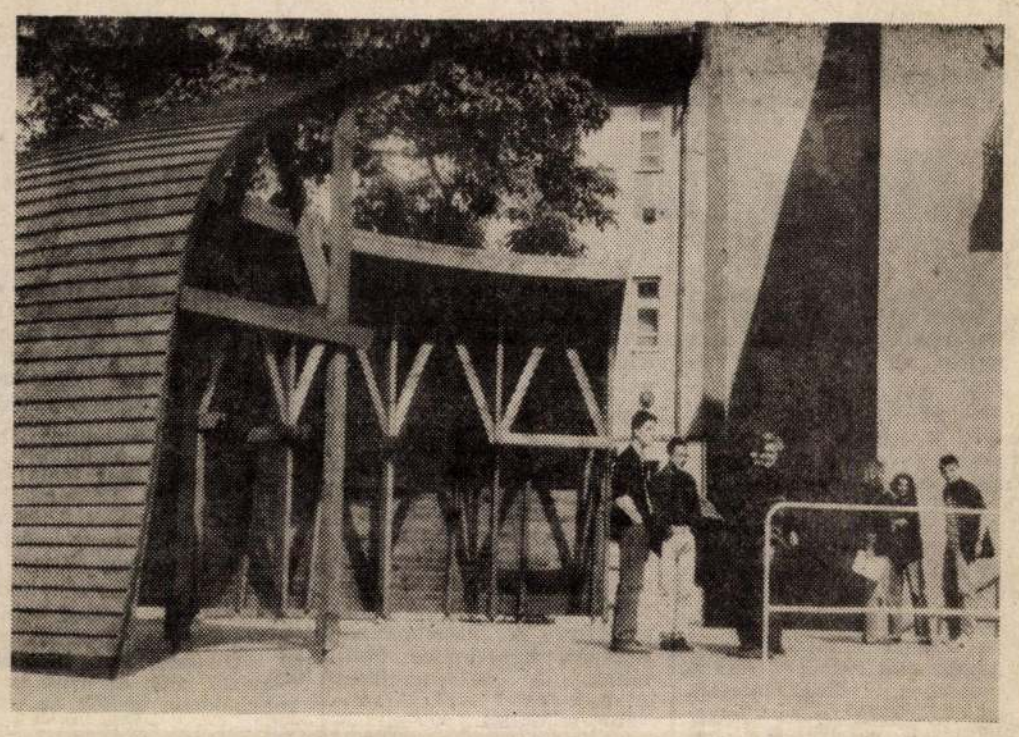

* *A volt légópince fölé emelték a szabadtéri színpadot.* *(Czakó felvétele)*

Az énektanárnő ötlete nyomán

Oratórium a Herman udvarán?

Öröm a zenésznek, lehetőség a városnak

Alighanem új szabadtéri koncertlehetőséggel gazdagodott a város. Meglepetéssel vették ugyanis tudomásul az érdekeltek, hogy a csodálatos új Herman Ottó Gimnázium udvarán szinte szárnyalt a zene, ugyanis Pogonyi Lászlóné énektanárnő ötlete nyomán évadnyitó hangversenyt adott itt a Miskolci Szimfonikus Zenekar. A zenészek élvezték a játékot, mert tisztán hallották egymást, a hallgatóság pedig a hely szellemével hűen gyönyörködött a 19. század romantikusainak műveiben.

Ottjártunkkor *Kovács Mariann* igazgatónő és *Pogonyi Lászlóné* énektanárnő elmondta, hogy immár húsz éve rendszeresen ifjúsági hangversenyen vesznek részt a Filharmónia szervezésében, s a miskolci szimfonikusokkal különösen jó a kapcsolatuk. Nem volt ez persze olyan egyszerű, mármint a koncert megrendezése, de a siker végül is mindent igazolt. Az igazgatónő kicsit féltette az épületet, hogy esetleg a székhordásnál megsérülnek a falak, de egyetlen karcolás nélkül sikerült megúszni.

Megközelítően 800-an vettek részt a hangversenyen, sőt még a mellvédeken is sokan könyököltek. *Pirityi Attila* tervezőt dicséri, hogy az udvaron odahagyott légópince fölé egy szabadtéri színpadot tervezett, mégpedig olymódon, hogy a hangrezgések az udvar felé irányulnak. Ezáltal kiváló akusztikájúvá vált a zárt tér.

Rossz szomszédság török átok — szokták mondani, de ez esetben erről nincs szó, ugyanis a környező lakóházak ablakaiban, a teraszokon, a körfolyosókon a lakók szintén élvezhették a koncert áldásait. Igaz, előtte időben megkeresték, s meghívták őket. Meglehet, kissé zajosabb iskolai rendezvényeknek nem örülnek majd ennyire, de feltehetően elviselik.

Jó néhány szakember is részt vett az évadnyitó hangversenyen, *Bócz Sándor*, az önkormányzat képviselője, aki egyébként maga is zenész, vájtfülű, *Sir László*, a miskolci szimfonikusok igazgatója, *Gonda Ferenc*, a Filharmónia miskolci igazgatója, *Hegedüs Gyula* művészeti titkár. Egyöntetűen úgy nyilatkoztak, hogy a város a Herman Gimnázium révén nemcsak egy csodálatos intézménnyel, hanem koncertlehetőséggel is gazdagodott. Sőt, oratóriumok megrendezésére is alkalmas a hely. Elképzelhető, hogy már itt rendezik meg a nyári oratóriumi fesztivált.

Kovács Mariann igazgatónő úgy ítélte meg, hogy a várral ellentétben itt a szereplők át tudnának öltözködni, az énekeseknek megfelelő helyet biztosítanának a beénekléshez, vígan elférnének a zenészek. Persze akkor gondoskodnia kell a városnak székekről, vagy ízléses padokról, de ezekkel se lenne különösebb gond, mert jó nagy padlása van az iskolának, s oda elférnének a kellékek. A hely szelleme — mondták a régiek, értve ez alatt, hogy egy kulturált környezetben a szellem és a lélek is jobban virágzik. Az igazgatónő szerint már most, néhány hónap után meglátszik a diákokon, hogy a zsúfolt, régi helyről csodálatos környezetbe kerültek. Azt már csak én teszem hozzá, hogy abban is példaértékű, vagy éppen példamutató ez a hely, hogy végre nem „szúrtak el" semmit a tervezők, kivitelezők, nem kell utólag renoválni, átalakítani, hanem kiderül, hogy olyan hasznosításra is alkalmas az épület, amiről esetleg csak a tervező álmodott.

Egy szépséghibája van a Hermannak, ez pedig a tornaterem hiánya. Mert tudjuk, ép testben van az ép lélek...

(karosi)

Az ÁVÜ miskolci irodája is fogadja a gyógyszerészeket

Startol a patika-privatizáció

Az Állami Vagyonügynökség Borsod Megyei Privatizációs Ügyfélszolgálati Irodája a közelmúltban nyílt meg Miskolcon, a Déryné utca 18. szám alatt, s máris tud friss információval szolgálni, mégpedig olyannal, ami iránt igen sokan érdeklődnek. Nevezetesen a patikák privatizációjáról van szó. Mit is kell tudni az előzményekről, és mikor kezdődik? — kérdeztük Szepesi Istvánné irodavezetőt.

— Az ÁVÜ Igazgatótanácsa szeptember 15-én döntött, hogy az 1993. évi LIV. törvény értelmében mind a húsz gyógyszertári központ élére — a Népjóléti Minisztérium javaslata alapján — vállalati biztost nevez ki, és ezzel megkezdődik a gyógyszerkereskedelem privatizációja. A fővárosi ügyfélszolgálatra már igen sok kérdés érkezett, s a válaszokat *Tímár Györgyné*, a Mezőgazdasági, Élelmiszeripari, Humán Privatizációs Igazgatóság főtanácsosa adta meg számunkra is. A biztosok kinevezése a technikai előkészítés után szeptember végére várhatóan megtörténik. Ez a tény nem jelenti azt, hogy a tulajdont illető jogvita véget ért, hiszen 12 vállalat vagyonátadási ügye van peres stádiumban. Az ÁVÜ javasolja az önkormányzatoknak: „lépjünk túl a jogvitán, kezdjük el a konkrét munkát, ugyanakkor tegyünk meg mindent annak érdekében, hogy a tulajdoni vita bíróságon, de még inkább peren kívül mindenki számára egyértelműen és minél előbb lezáródjék."

— Mit tudhatunk a hogyanról?

— A vállalati biztosok nem hirdetik meg a kinevezésük napján a gyógyszertárakat, először azok vagyoni értékelése történik meg. (A vagyonértékelő cégek kiválasztása vállalati biztosok feladata lesz.) A Népjóléti Minisztérium rövid időn belül kidolgozza a pályázati feltételeket, és ezek után lehetséges a megyei privatizációs bizottságok által a pályázatok kiírása. E bizottságok feladata lesz a patikák eladásának ütemezése és a pályázatok elbírálása. A minden szempontból objektív döntés érdekében a privatizációs bizottságokban a vállalati biztoson kívül részt vesz a tiszti főgyógyszerész és a megyei gyógyszerész kamara képviselője is. A döntési javaslatot a patikák új tulajdonosaira az Állami Vagyonügynökség hagyja jóvá.

— Lehet-e már pontosan tudni, hogyan lehet patikához jutni?

— A kiírt pályázatokra gyógyszerészi diplomával és bizonyos gyakorlattal rendelkező magyar állampolgárok jelentkezhetnek. Mert a szándék, hogy mindenképpen meg kell akadályozni, hogy úgynevezett gyógyszertári-láncok alakuljanak ki, ezért egyeztetett döntések szerint egy gyógyszerész csak egy patika tulajdonosa lehet. A rövidesen az Országgyűlés elé kerülő, gyógyszerészetről és gyógyszertárak működéséről rendelkező törvény szerint „személyi jogon" lehet gyógyszertári tulajdont nyerni, amelyet a Népjóléti Minisztérium konkrét helyre ad ki. A patikákat alapáron kívánja az ÁVÜ meghirdetni, az eszközök (tulajdonjog, vagy bérleti jog, berendezés) értékelése alapján, az árukészletet nem véve figyelembe. A pályázati pontrendszerben döntő szerepe van a szakmai értékeknek (80 százalék), míg a felkínált ár csak 20 százalékot ér az összpontszámon belül. A szakmai szempontrendszert egyébként a napokban dolgozzák ki a Népjóléti Minisztériumban. Elkészültekor azonnal a közvélemény elé kerül. Ezáltal is azt szeretné elérni az ÁVÜ, hogy az országban dolgozó mintegy 4500 gyógyszerész közül mind többen vehessenek részt a pályázatokon, és mind többen lehessenek tulajdonosok.

— Számíthatnak-e valamilyen kedvezményre?

— A patikák privatizációja során — a privatizációs költséget kivéve — E-hitel igényelhető, továbbá kárpótlási jegy is felhasználható.

— Mikorra várható az első tulajdonosváltás?

— Amennyiben a vállalati biztosok a tervek szerint megkezdhetik munkájukat, megtörténik a vagyonértékelés, a pályázatok kiírására novemberben már szám ani lehet. Az elbírálásuk pedig a jövő év januárjában megkezdődhet, így az első patikákra vonatkozó szerződéskötések is létrejöhetnek. Az ÁVÜ néhány héten belül egyébként minden gyógyszerész címére tájékoztató füzetet küld, melyben részletesen ismerteti a pályázaton való részvétel feltételeit, gyakorlati tanácsokkal. Természetesen lesznek olyan kérdések, speciális, helyi adottságokból adódó problémák, amelyekre ez a tájékoztató füzet sem tud kitérni, így itt az ÁVÜ miskolci privatizációs ügyfélszolgálati irodájában várjuk az érdeklődőket, s kérdéseikre igyekszünk rövid időn belül válaszolni.

(oláh)

Elnök és ügyvezető-igazgató

Abban bízva, hogy a Miskolci Ipartestület vezetőivel legközelebb szerencsésebben találkozunk, az elírást ezúttal (remélhetőleg pontosan!) korrigáljuk. *Vízi László* elnök, és *Kertész Márton* ügyvezető igazgató türelmét köszönjük.

TÁJAK, EMBEREK

Csorba Katalin kiállítása

Pénteken még megtekinthető Csorba Katalin képeinek kiállítása az 1. Sz. Szociális Gondozószolgálatban, a Hunyadi utca 21. szám alatt. Pasztellek, akvarellek, tusrajzok fogják meg a szemet, hogy látványuk, ha csak átmenetileg is, a szépség sugárzásával harmóniát teremtsen az ember lelkében.

Csorba Katalin amatőr művész, aki olyan művészeket tudhat mestereinek, mint *Fodor József* hódmezővásárhelyi festőművész, *Szabó Tamás* szobrászművész, *Wieszt József* grafikusművész, de hosszan tarthatna még a felsorolás *Seres Jánostól Papp Lászlóig, Iványi Vilmostól Holler Lászlóig.*

Nyaranta rendszeresen részt vesz a képek alkotója a Mártélyi Nyári Képzőművészeti Szabadiskola munkájában. Tagja a Bódvavölgyi Képzőművész Körnek és a Natura-Art Képzőművészeti Csoportnak. Társaival számos közös kiállítása volt már Miskolctól Budapestig, Szegedtől Hódmezővásárhelyig, Szentestől Szendrőig. Önállóan is bemutatkozott már, és ahol alkalma volt kiállítani, ott a tárlatlátogatók szívesen vásároltak alkotásaiból. Elsődleges ihletője a táj, de szívesen fest portrékat is.

* *Tanyarészlet.* *Csorba Katalin tusrajza*

Néptánc kicsiknek

A Csipogó Néptánc Egyesület október 5-től gyermek-néptánc-tanfolyamot indít 3—8 éveseknek, hetente 1 alkalommal (kedden, 16 órától). Jelentkezni lehet munkanapokon, 9-től 16 óráig, az MSZP politikai centrumában (Miskolc, Corvin u. 9. sz.), 1993. szeptember 30-ig.

Life STUDIÓ
◆ Hét fokozatú fogyasztógép
◆ Kondícionáló gépek
◆ Professzionális gyorsbarnító
◆ Csövekkel felszerelt szolárium gépek
NYITVA: hétfőtől szombatig 6–21 óráig
Miskolc, Szeles u. 4.
☎ 412-300
Várjuk kedves Vendégeinket!

Bugyivásár egységáron!
BUGYI, TIPEGŐ EGYSÉGESEN
35 FORINT áfával együtt
MEGVÁSÁROLHATÓ:
Miskolc-Görömböly, Harsányi u. 2., este 5–8 óráig.

Iparcikk KERESKEDELMI ÁRUHÁZ KFT.
3531 Miskolc, Eszperantó tér Telefon: 355-011
AZ IPARCIKK ÁRUHÁZBAN napi árfolyamon beváltják A KÁRPÓTLÁSI JEGYET

DÉLI HÍRLAP / 5
1993. szept. 29.

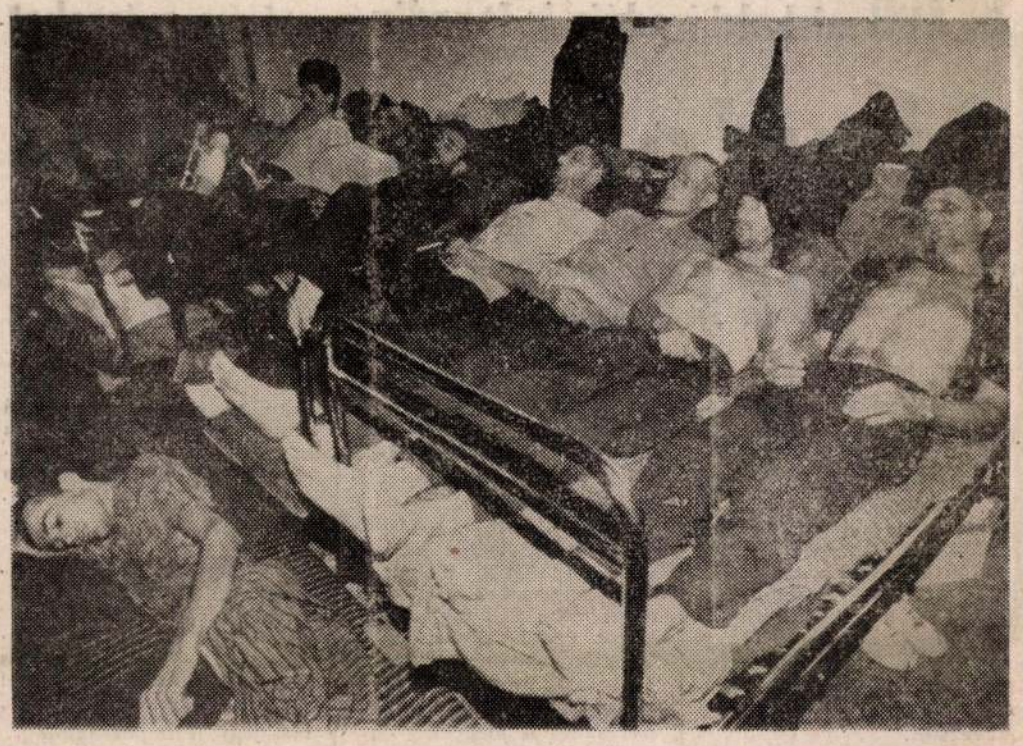

* *Többszáz bosnyák hadifogoly tengődik a Mosztár közelében fekvő Dretelj horvát hadifogolytáborban. Embertelen körülmények között, összezsúfolódva, csontig soványodva „élnek" a muzulmánok.*

NYOLC—TÍZ ÉV BÖRTÖN IS KISZABHATÓ

A szőke — veszélyes!

Talán senki sem gondolta a jövedéki törvény tavaszi bevezetésekor, hogy lavinát indít el. Azóta a határőrség, a rendőrség, a pénzügyőrség, az energiafelügyelet, a fogyasztóvédelem, az ipari, a belügyi, a pénzügyi, a közlekedési, sőt a külgazdasági tárca is jelentős erőket kénytelen mozgósítani a tüzelőolajjal történő visszaélések tisztázására, illetve megakadályozására.

A bizonytalan eredetű, gyenge minőségű keleti üzemanyagoktól, valamint az úgynevezett „szőkített" HTO-tól leginkább a vétlen autósok szenvednek. (Ezen nem azok értendők, akiknek „nem tűnik fel", ha valamelyik benzinkútnál 60 forint helyett 30-at fizetnek a gázolajért!) A kutakat országszerte folyamatosan ellenőrzik az erre a célra alakított akciócsoportok. Az elrejtett tárolókat pedig nemcsak a szárazföldön, hanem még a vízen is keresik a hatóságok!

Ettől azonban még bárkivel megeshet, hogy „rossz helyen" tankol. Ilyenkor — akár tudott a visszaélésről, akár nem — kellemetlen helyzetbe kerülhet a vevő is. Ha ellenőrzéskor színezett HTO-t találnak az üzemanyagtartályában, első alkalommal 50 ezer forint bírságot szabhatnak ki rá, második esetben azonban akár az autóját is elkobozhatják. Ennek elkerülésére a rendőrség azt tanácsolja, hogy a dízelautók tulajdonosai minden tankolásnál kérjenek számlát és őrizzék meg azt, hogy az esetleges ellenőrzéskor bemutathassák.

Ez a megoldás védi az autóst és egyúttal segíti a hatóságokat a visszaélések felgöngyölítésében. A számlát azonban a rendőrök csak akkor fogadják el, ha — a pontos azonosítás végett — az adott gépkocsi rendszáma is szerepel rajta. Ennek feltüntetésére a benzinkút kezelőjét minden esetben figyelmeztetni kell.

Mivel az egész kérdéskör sokkal bonyolultabb, mint amilyenre a hatóságok számították, a benzinkutak tulajdonosainak is megoldási lehetőséget kínálnak. Aki szabadulni szeretne „veszélyessé vált" gázolajától, leadhatja a Mol Rt.-nek. A kormány utasította a Mol-t, hogy alapanyagáron vegye át a felkínált olajat.

A tulajdonosnak a saját költségén kell beszállítania a rossz minőségű üzemanyagot és még a feldolgozás költségei is őt terhelik. Viszont — mivel a törvény szerint csak a forgalmazók és a felhasználók büntethetők, s aki leadja a „kezelt" anyagot, egyik kategóriába sem tartozik — nem kell szankciótól tartania. Aki tehát jó útra akar térni, az országban hat helyen a Mol bázistelepein kínálhatja fel olaját: Csepelen, Vépen, Székesfehérváron, Miskolcon, Pécsen és Szajolon.

A rendőrség szerint még legalább 6—8 hónap szükséges a HTO-botrány megnyugtató rendezéséhez. A minőségrontás híre határainkon túlra is eljutott már. A kár becsült értéke eddig 5 milliárd forint. A HTO üzemanyagként történő eladásán literenként 30—40 forintot keresnek még ma is az ügyeskedők. A haszonnak megfelelően a kiszabható büntetés is magas: 5 millió forint kárérték felett — s az eddig feltárt esetek többnyire ebbe a kategóriába tartoznak — 8 év börtön jár. Ha veszélyeztetéssel párosult a tranzakció, 10 évi elzárás is kiszabható. Mellékbüntetésnek vagyonelkobzás, illetve milliós nagyságrendű kártérítés megfizettetése is elképzelhető.

Domi Zsuzsa

„Jövőre Jeruzsálemben"

A jeruzsálemi óváros határain túl egy évszázados kastély kőfalai között már kijelölték azt az épületrészt, amely II. János Pál pápa szálláshelyéül szolgál, majd, ha az egyházfő a Vatikán és Izrael közötti kapcsolatok megkoronázásaként jövőre Jeruzsálembe látogat.

„Jövőre Jeruzsálemben" — mondotta Meir Lau izraeli főrabbi, amikor a minap találkozott a katolikus egyház fejével. „Remélem, az isteni gondviselés lehetővé teszi számomra, hogy ismét elzarándokoljak a Szentföldre" — válaszolta a pápa, aki 30 évvel ezelőtt, ifjú püspökként járt már Jeruzsálemben.

A főrabbi elmondta a katolikus egyházfőnek, hogy szívesen látná őt vendégül „Salamon palotájában és saját hajlékában". A pápa pedig, emlékeztetve a vészkorszak tragédiájára, arról szólt, hogy a világnak „kötelessége biztosítani a zsidó nép jövőjét".

A főrabbi és a pápa annál is inkább könnyen szót értett egymással, mivel mindketten a lengyelországi Krakkó közelében születtek. Meir Lau csontvázzá soványodott nyolcéves fiúcska volt, amikor a buchenwaldi koncentrációs tábor más foglyaival együtt szabadult.

Izraelben azonban korántsem mindenki fogadja lelkesen az esetlegespápai látogatás hírét. „A Vatikán még mindig nem ismer el bennünket. Miért kell nekünk futnunk utána?" — vélekedik Shlomo Goren korábbi főrabbi. Michel Szabbah jeruzsálemi latin pátriarka szerint a látogatás „nagy esemény lesz, de nagy fejfájást is okoz majd".

A kérdés szakértői általában egyetértenek abban, hogy a diplomáciai kapcsolatok felvételével Izrael nemzetközi pozícióit akarja javítani, a Vatikán pedig azt tartja szem előtt, hogy mintegy 170 000 keresztény él Izraelben és a megszállt területeken, s ezek fele katolikus. Ez a teljes lélekszámnak kevesebb, mint négy százaléka. Ezenkívül a Szentszék szeretné rendezni a szenthelyek tulajdonjogával és adóztatásával összefüggő kérdéseket is. A katolikus egyház tekintélyes földingatlanokkal rendelkezik magában Izraelben és a Jordán folyó nyugati partvidékén.

A Tchibo és a Déli Hírlap újabb akciója

Újabb akciót indít a Tchibo és a Déli Hírlap. Aki az alábbi időpontokban és helyeken legalább egy Tchibo kávét és egy Déli Hírlapot vesz, ajándékot kap. Aki pedig legalább három hónapra előfizet lapunkra ugyanott, az egy 25 dekás Tchibo kávét kap ajándékba.

Ma a Pátria ABC-ben, október 2-án és 4-én a Centrum Áruházban levő szupermarketben várja a vevőket ez a kedvezmény.

Folytatódik – október 15-ig tart – a Tchibo országos akciója is. Aki postai levelezőlapra ragasztva az 1461 Budapest, Pf.: 380 címre beküld két Tchibo-címkét (a csomagon szereplő képet), amelyek közül az egyik a Mocca kávéról való, az esélyes arra, hogy megnyerje a díjul felajánlott Suzukit, vagy a tíz kétszemélyes Kanári-szigeteki egyhetes üdülés valamelyikét.

VAN VISSZAÚT

Négy fiú otthont kapott

A fiatalkorúak bírósága ítéletet mond és dönt, ha nehezen is, ha a már nem gyerek, de még nem is felnőtt fiatal a bűn útjára lépett, mert tettéért a törvény előtt is felelnie kell. Ki ne tudná, egyre nagyobb méreteket ölt hazánkban a fiatalkori és gyermekbűnözés. Néha kisebb, máskor súlyosabb bűncselekményt követnek el a tizenévesek, magányosan, vagy csoportba verődve lopnak, rabolnak, de az általuk elkövetett gyilkosság sem ritka. Súlyosabb esetekben börtönbüntetést, az enyhébbekben zárt nevelőintézeti elhelyezést határoz meg a bíróság, ezzel is esélyt adva a megbánásra, a tanulásra, a visszaútra.

De mi történik a büntetés letöltése után? A probléma szinte nagyobb, mint korábban. *O. Sándor*, az aszódi fiúnevelő intézet növendéke így fakadt ki szabadulásakor: „Hová menjek? Mit csináljak ezután? Szüleim négyévesen eldobtak. Ami emlékeztet rájuk: a verés és a veszekedés. Most is börtönben vannak. Testvéreim közül — kilencen vagyunk — egy húgommal tartom a kapcsolatot, ő is állami gondozott. Mindössze két esztendeje, hogy rátaláltam. Itt az intézetben tanultam szakmát és életemben először itt kaptam emberhez méltó szavakat és szeretetet. De nincs lakásom, s igaz, barátaim is csak az intézetben vannak..."

Az aszódi fiúnevelő intézet lelkes nevelői gárdája keresi a megoldást, hogyan segíthetnének az intézetből kikerült, szakmát tanult, a becsületes életet is vállaló fiataloknak. Tudják jól: talán még a korábbinál is rosszabb helyzetbe kerülnek, ha visszatérnek abba a környezetbe, ahol voltak. A jó szándék, a segíteni akarás azonban önmagában kevés, ettől jóval több kell.

● GARZON A ROMOKBÓL

Az aszódi, 160 hektáron elterülő, zártnak nyilvánított intézet kapui tulajdonképpen nyitva vannak a szó igazi és jelképes értelmében is. A messzi Svédországból jött, s ott eredményeket is felmutató nevelési elveket is befogadták. *Kovács József*, az intézet egyik nevelője ennek a svéd modellnek a tapasztalataira támaszkodva határozta el, hogy családi keretek között vállalná a rászoruló, az arra érdemes fiatalok utógondozását. És nem is akárhogyan: saját családjához fogadná az intézetből kikerült fiúkat, akik az intézetet elhagyva ismét az utcára kerülnének, s őket, saját gyermekeihez hasonlóan segítené a pozitív jellemformák kialakításában, az újrakezdésben.

Tette volna, vállalta volna ezt Kovács József, ha az intézet által e célra létrehozott alapítvány pénzéből a lakása közelében lévő romos épületet helyre tudják hozni.

Egy esztendővel az ötlet megszületése után mondhatnánk akár, csoda történt, pedig nem. Pusztán annyi, hogy a mások sorsáért is aggódó és tenni akaró emberek megszállottként kopogtattak a szponzorok ajtaján: segítsetek! És összejött a pénz. A közelmúltban Aszódra, házavatásra invitáltak. A Szerencsejáték Alap, a József Attila Alapítvány, a Máltai Szeretetszolgálat, s mások támogatásával, építővállalatok és társadalmi munkások szorgos keze nyomán felépült az utógondozói ház. Megvalósult Kovács József és felesége elgondolása, reális testet öltött az aszódi intézet nevelőtestületének modern pedagógiai törekvése. Otthon formálódott az elhanyagolt, majdhogynem omladozó épületből, a meghitt hangulatú, világos garzonlakásokba négy olyan fiatal — *Hornyák Gábor, Hornyák Szabolcs, Szenti Sándor* és *Pápai Mihály* — költözhetett be, akiket korábbi bűnelkövetéseik miatt az intézetbe utaltak, és itt szakmát tanulva most vállalják: visszafognak térni a becsületesen dolgozó emberek társadalmába.

● NAGY CSALÁD SZULETETT

A napfényben szikrázik a friss vakolat. A ház körül ápolt gyep, virágágyások. A telek határán frissen festett kerítés: nem ütköztető szándékkal, hiszen bárki könnyedén átugorhat raita, hanem csak a szimbólium kedvéért. Hadd tudja mindenki, aki erre jár, s hirdeti a homlokfalra ütött tábla is: az épület az Utógondozás Alapítvány háza. 106 négyzetméteren, három, egymástól teljesen független bejárattal rendelkező, egyszoba-összkomfortos lakás, 2—2 fiatalember részére. Használt, de jó állapotban levő bútorok, televízió, még edények is a konyhákban, terítők az asztalokon és virág. Nem túl nagy, de meleg kis fészkek. Nyugalmat, békét, biztonságot sugárzó lakások, ahol tervezni lehet a jövőt, s ahol erőt, akaratot lehet gyűjteni a nagybetűs Életbe való belépéshez.

Felavattak egy házat, s benne három kis lakást. Sugárzó és könnyes szemű emberek állták körül a kis épületet. De nemcsak házavatás volt ez, sokkal több annál! Egy család... egy nagy család született azokban a pillanatokban. Kovács József meglevő három gyermeke mellé újabb négyet fogadott. Gabit, Szabolcsot, Sándort és Miskát, volt intézeti növendékeket. Vállalta: mostantól kezdve úgy gondoskodik róluk, mint a sajátjairól. Osztozik a gondjaikban, s velük örül, ha siker érnek el.

Így lett naggyá Kovács Józsefék családja. Bár sok lenne belőlük!

Halász Kálmán

A VÁDLOTTAK PADJÁN

Késsel fenyegette az újságost

A 45 éves K. József elvált, de két kiskorú gyermeke után tartásdíjat nem fizet. A korábban ácsként dolgozó férfi nem először állt már bíróság előtt, hiszen többek között magánlaksértés és életveszélyt okozó testi sértés miatt is volt már büntetve. Legutóbbi büntetéséből 1991. április 7-én közkegyelemmel szabadult.

1991. június 10-én, azaz nem sokkal szabadulása után délelőtt 11 és 12 óra között Miskolcon, a Bajcsy-Zsilinszky utcán lévő újságospavilonhoz ment. Már előzetesen elhatározta, hogy az itt dolgozó újságárustól megszerzi az aznapi bevételt. Ennek megfelelően lépett a pavilonhoz, az ablakon át egy reklámszatyrot adott be, majd megfenyegette az újságárust, hogy vagy belerakja a nála lévő pénzt, vagy elvágja a nyakát.

Miközben ezeket mondta, a jobb kezében egy égetett nyelű, nyolc centiméter pengehosszúságú tőrkést tartott, amelyet a bal kezében fogott, összehajtogatott reklámszatyorral takart el. Hogy szavainak nyomatékot adjon, a fenyegető kijelentések megtétele közben a tőrkésről elvette a szatyrot.

Mindezt látva, a sértett elvette a férfi által beadott reklámszatyrot, majd egy hirtelen mozdulattal kivágta a pavilon ajtaját. Ezzel egyidőben a szatyor kirepült a kezéből, és pár méterre a földre esett. Amikor így sikerült kiszabadítania magát, az újságárus segítségért kiabált, és megpróbálta magára terelni a járókelők figyelmét.

K. József látva, hogy nem járt sikerrel, komótosan felszedte a földön lévő reklámszatyrát, majd lassú léptekkel, nyugodtságot színlelve eltávozott a helyszínről. Éppen ekkor lépett ki a szomszédos papír-írószer üzletből egy érdektelen tanú, aki látva a helyzetet, visszament a boltba és telefonon értesítette a rendőrséget. Egy ismeretlen fiatalember segítségével ezután a vádlott nyomába eredt, és megpróbálták megtalálni az elkövetőt. Végül a Zsolcai kapuban található Vasudvar környékén a rendőrjárőrök hathatós segítségével K. Józsefet elfogták, nála a reklámszatyrot és a tőrkést megtalálták.

Az egyébként forgalmas útszakaszon a cselekmény időpontjában alig volt felfedezhető mozgás, a gyalogosforgalom szinte minimális volt. Ez magyarázza, hogy miért figyeltek fel kevesen a rablásra, illetve egészen pontosan annak kísérletére. A Miskolc Városi Ügyészség K. József vádlottal, mint különös visszaesővel szemben rablás bűntettének kísérlete miatt emelt vádat.

(A nyomozás és a tárgyalás részleteiről holnapi számunkban számolunk be.)

— y —

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 JUN 30

TOLNAMEGYEI NÉPUJSÁG

Csorba Gyula

Modern szobrok fagyökérből

Érdekes kedvtelésnek hódol szabad idejében Csorba Gyula szekszárdi szobafestő, a Tolna megyei Vendéglátóipari Vállalat dolgozója. Vasárnapokon gyakran kirándul gépkocsin családjával együtt a környékbeli és a mecseki erdőkbe. A patakmedrekben, a hegyomlásokban, a szakadékokban, a szurdikokban összegyűjti a különféle formájú vízmosta gyökércsonkokat, fagallyakat, leszedi a fagombákat.

Ezt a sokféle figurára hasonlító nyersanyagot kamrája tetején sokáig áztatja az esővel, kiszárítja a tűző napsütéssel. Az ágakról így leválik a háncs, a külső héj és csontkeménnyé válik. Ezekből csiszolással és összeragasztással modern szobrocskákat állít össze, amelyeknek témáját a „nyersanyag" különös, érdekes formája diktálja. Lakását már számos, közte szőlőgyökérből is készített, ilyen alkotás díszíti: krokodilt, kígyót, vadmacskát, fészekrakó madarat formált ki egyebek között. Egyik érdekes darabja a tengeri szörny és a hirosimai atombomba-áldozat. Az absztrakt hatású, de [illegible] felismerhető fi[illegible] beillenek modern lakásba.

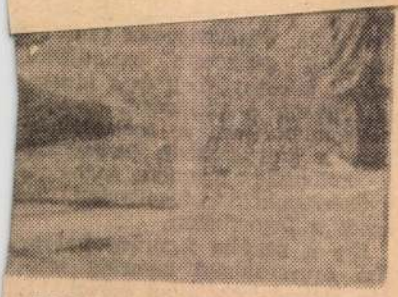

es kézilabdacsapatának eddig szer-
ın a csapat kapuvédőjének, Pesti-
t ellen az első félidőben mutatott
ıdályozta a vendégcsapatot nagy
k félidőben — amikor már kevesebb
t. Megérdemelten részesítették a
sapat tagjai ünneplésben.

oújságban!

ÉS 1990. 51/52,sz. 7.p.

CSORBA GYŐZŐ:

Thinsz Géza halálán tűnődve

Amikor megjelent a végső elszámolásra
amelyen fölsorolta mit tett mit nem amit
meg kellett volna tennie de nem tett
vagy nem kellett volna sőt szabad se volt
hogy ki előtt felelt fogalmam sincs viszont
ha el kell képzelnem: nyilván a Legfőbb Úr előtt
De azt még elképzelni sem tudom
milyen nyelven történhetett a vallomás
vagy milyen nyelven hallgattak mivel
az is lehet hogy ott a szó fölösleges
mert Aki megmér tud minden kis részletet
s aki megméretik rájön hamar: nem érdemes
szavakkal mondatokkal elbajlódnia
mert ő még éppencsakhogy kezdené
s a Másiknál már a pont is helyén van
Mégis makacsmód föl-fölötlik bennem
hogy a két nyelv fölényes tulajdonosa
(szelíd szolgája) mint köszönt
melyik nyelven jelentkezett a végső
elszámolásra ...

Gáll Tibor grafikája

MARSALL LÁSZLÓ:

Hármas

(vízszintes és f
olvasatba

Nem ágyban nem a lábam
fölfüggesztve kötéllel — én
térdelve születtek meg
— a wittingaui képíró jelezte
1380 előtt — de Te mindezt
születésed előtt tudtad
még a Háromkirályok jelenése
előtt — a méhemben is tudtad
amikor kisapád bütykös
kezek — véső-kalapáccsal
bölcsőt faragott Neked Fiam

Csak Te vagy — s
én-te-ő-Mi — és p
szőnyeg eléd veteti
vonulás a földi J
— az Úr örökös je
születésed előtt is
géppisztoly — robl
időmérő edzések el
jó kéz akár a szere
Pilátus mindig ott
de Hozsanna Hozsa

SZEPES MÁRIA:

A gettót befalazták

Az Idő az esztendő belső szentélye felé lépked
ünnepi köntösében.
Két évezreden át a szent karácsonyéj
forró szíve lüktetett bent,
a levegőben gyantás fenyőszag szálldosott,
s az oltár előtt ezüstködöt szitáltak a papok.

Ma miért némák a harangok?
A szentélyben síró huzat a múltnak ministrál.
A tűz kihúnyt. Fölötte kormos emlékpernye száll.
Az oltár üres,
s a templomok tornyán denevér játszik ördögi citeráján.
De miért késnek az angyalok?

A Gettó falain kívül
új urak várják az isteni gyermeket.
Keresztjeik a falon vérvörösen égnek.

SOMLYÓ GYÖRGY:

Campo de'Fiori

Giordano Bruno szobra

Itt állt a máglya. Jordanus barát
itt vált hamuvá, sercegő nyirokká.
Sűlt a velő, amelyben Elvvé s Okká
értelmesült az esztelen világ.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

KISALFÖLD

1980 JUL 18

Csorba Katalin szobrász

1021

■ Csorba Katalin: Tersánszky Józsi Jenő

Képzőművészeti kiállítás

A harmincadik Vasutasnap alkalmából országos vasutas képzőművészeti kiállítás nyílt Budapesten, a Népszínház utca 29 szám alatti kiállító helyiségben. A, beküldött 600 képből, szoborból, grafikából és népművészeti alkotásból a zsüri 162 művet választott ki bemutatásra. A vasutas dolgozók közül 300 amatőr képzőművész jelentkezik évente legújabb alkotásával. Közülük másfél év alatt hatan hivatásos művészek lettek. 2—3 tehetséges fiatal pedig a művészeti főiskolák valamelyikén folytathatja tanulmányait.

OLIMPIAI ✻ TV ✻ VÁSÁR A CENTRUMBAN

Nagy siker volt, folytatjuk

tippelve vásárolja televízióját

Találja el, hány aranyérmet nyerünk a moszkvai nyári olimpiai játékokon!

Ha sikerül, a helyesen kitöltött kérdőívek sorsoláson vesznek részt (időpontját közöljük).

I. díj: a vásárolt TV ára

II. díj: KOMET háztartási robotgép

III. díj: ALBA asztali rádió

Minden típusú fekete-fehér hálózati

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Csorba Katalin
szobrászművész

DOLGOZÓK LAPJA

1980 JUL 17

1021

K LAPJA

Vasutas képzőművészek

A harmincadik vasutasnap alkalmából országos vasutas képzőművészeti kiállítás nyílt Budapesten, a Népszínház utca 29. szám alatti kiállítóhelyiségben. A beküldött 600 képből, szoborból, grafikából és népművészeti alkotásból a zsűri 162 művet választott ki bemutatásra. A vasutas dolgozók közül 300 amatőr képzőművész jelentkezik évente legújabb alkotásával. Közülük másfél év alatt hatan hivatásos művészek lettek, 2-3 tehetséges fiatal pedig a művészeti főiskolák valamelyikén folytathatja tanulmányait.

B. I.

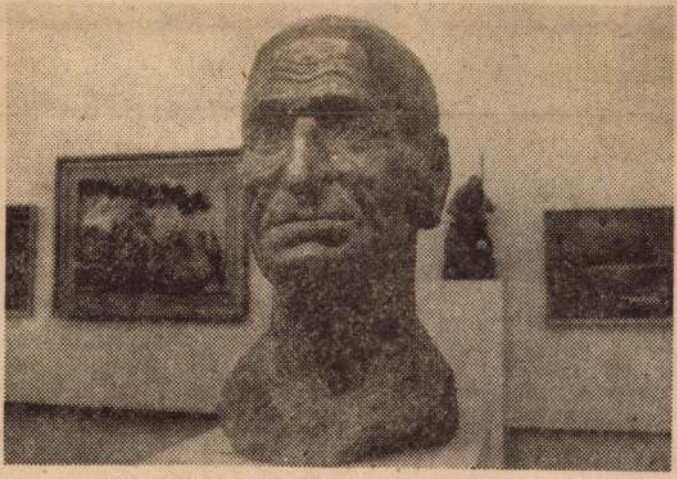

Csorba Katalin: Tersánszky Józsi Jenő

zerelőszalag

alat 1. sz. gyárában új, Mobi- üzembe. A szalag elejére ke- mben szerelik össze, s a mun- nöt percenként kerül le egy- Mobitox munkába állításával iaponta huszonnégy-huszonöt gépet készítenek

Halászati világkiállítás

A magyar haltenyésztési rendszer központja, a Bikali Állami Gazdaság képviseli hazánkat a leningrádi halászati kiállításon. Az ötévenként rendezett bemutatóra az idén augusztus 14. és 28. között kerül sor a Balti-tenger partján. Bikal most először szerepel a kiállítók között, és elsősorban a gépesített halgazdálkodás eszközeit vonultatja fel.

Mivel a gépek helyszínen való működtetésére nincs lehetőség, fotókon, diaképeken és filmeken szemléltetik a tógazdasági berendezések, eszközök használatát. Bikali szakemberek konstruálták és a gazdaság gyártja az önetető-halászcsónakokat. A motorral hajtott vízi jármű fenekén adagoló nyílás van, amelyen át ott és annyi takarmányt mosatnak ki a vízzel, ahol és amennyire szükség van.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMondó
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Csorba Gyula

NÉPÚJSÁG
Szekszárd

1970 MÁJ 10
1021

A természet rejtett arca

Csorba Gyula gyökérszobrai

Michelangelo a márványtömbben már ott látta a szobrot, hisz csak a felesleges részt kell lefaragni róla. De a természet nemcsak ennek a felesleges az eltávolítását kínálja, hanem szinte kezünkbe adja rejtett, emberszabású titkát, mint Csorba Gyula gyökérszobrai mutatják. Az embernek itt nem az alkotás a feladata, a holt anyag megelevenítése, hanem a rejtett szépség felfedezése, hogy eltávolítva a felesleget, fölmutassa azt, ami ott szunnyadt gyökérben, ágban.

Csorba Gyula nem szobrász, a szó megszokott értelmében. Ami készen kínál a természet, azon keveset változtat, legföljebb lenyes egy kinyúló ágat, fölösleges gyökérszálat. De ami kikerül keze alól, mégis művészet, abban az értelemben is, hogy ábrázolás, a valóság megelevenítése. Amikor kezébe veszi egyszerű szerszámait, valójában a természetnek segít, hisz csak a már meglévőt bontja ki, teszi láthatóvá. S a gyökér, a faág valósággal megelevenedik, emberi formát ölt, s ami addig a természet titka volt, a teremtő képzelet nyomán több lesz önmagánál. Csak le kell vágni néhány felesleges részt, esetleg összeilleszteni két darabot, s egyszerre fészekben ülő madárrá változik, emberi alakká, vagy mesebeli állattá. A művész és a természet itt teljes harmóniában dolgozik, egymásrautaltan, de egymást mindig feltételezve, s a gyökér vagy faág, sőt a tapló vagy egyes gombafajták is, értelmet nyernek, hogy ami addig a természet bőkezű játéka volt, egy más szférába kerüljön, s művészetté váljék.

Csorba Gyula testvére az ismert kiváló költő, Csorba Győző. A költő szavakkal akarja megeleveníteni s ezzel újrateremteni a világot, fivére a természet rejtett arcát mutatja, s keze nyomán emberivé, testvérivé változik a titkolt szépség, ami addig elrejtőzött előlünk.

Csányi László

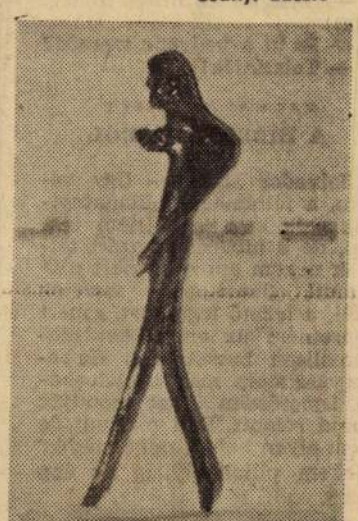

MOZAIK

SZERENCSÉTLEN SZÁM

— Babonás vagy? — kérdezi fogolytársától az egyik rab.
— De még mennyire! — feleli a másik. A 13-as szám mindig balszerencsét hoz rám.
— Hogyan?
— 12 esküdt + 1 bíró.

HOLDKÓROS

— Asszonyom, a férje éjszakánként még mindig a háztetőkön sétál?
— Nem.
— Tehát kigyógyult a holdkórosságból?
— Nem. Leesett a tetőről.

CIM NÉLKÜL

Angol lady oktatja esküvő előtt álló lányát:
— Tudom drágám, hogy nagyon kellemetlen, de tégy úgy, mint én tettem Edwarddal: húnyd be a szemed és gondolj Angliára.

*

Fiatal sznob hölgy beszélget a barátnőjével:
— Imádom az orosz irodalmat!
— És ki a kedvenc szerződ?
— Tolsztojék!

SALVADOR DALI A HIBERNÁLÁSRÓL

Salvador Dali: — Ugy vélem, a feltámadás pillanatnyilag még egyáltalán nem biztos, de a hibernálás azért tetszik nekem annyira, mert másokkal ellentétben, szeretek élni, a lehető legtöbbet, s mert szeretném az embereket maximálisan bosszantani. Ha betagyasztatom magam, kávéházi ismerőseim azt mondják majd rólam: 'Dali meghalt, de nem olyan halott, mint mások.' Nekem pillanatnyilag ez épp elég.

*

HUMOR

— Ráér holnap este?
— Nem tudom, majd megkérdezem a férjemtől.

— Hogy készen vagyok. — Ha itthon maradunk.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 JUL 24

NÓGRÁD
Csorba Katalin
Szobrász

Vasutas képzőművészeti kiállítás

101

A harmincadik vasutasnap alkalmából országos vasutas képzőművészeti kiállítás nyílt Budapesten, a Népszínház utca 29. szám alatti kiállítóhelyiségben. A beküldött 600 képből, szoborból, grafikából és népművészeti alkotásból a zsüri 162 művet választott ki bemutatásra. A vasutas dolgozók közül 300 amatőr képzőművész jelentkezik évente legújabb alkotásával. Közülük másfél év alatt hatan hivatásos művészek lettek, 2—3 tehetséges fiatal pedig a művészeti főiskolák valamelyikén folytathatja tanulmányait.

B. J.

Csorba Katalin: Tersánszky Józsi Jenő

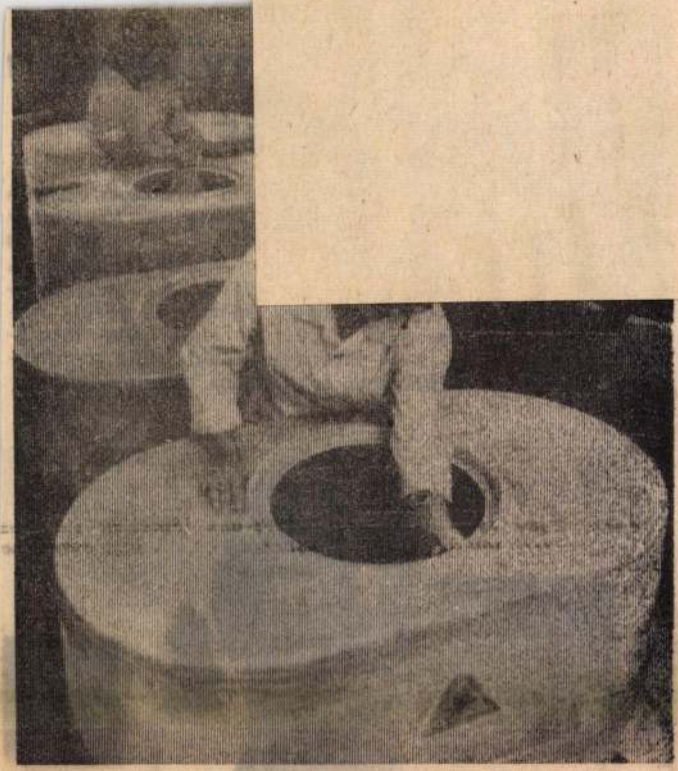

Az alumínium szilárdságú, ütésálló, nem korrodálódó, könnyű és átlátszó permetezőtartályból az idén 500 darabot, jövőre kétezret szállítanak a MEZŐGÉP Vállalathoz, melyek a Szovjetunióba, a moldáviai gyümölcsöskertekbe kerülnek. Menus Tiborné és Magyar Gyuláné a kész termékeket már szállításra készíti elő.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Csorba Katalin
szobrászmű

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1980 JUL 15

1021

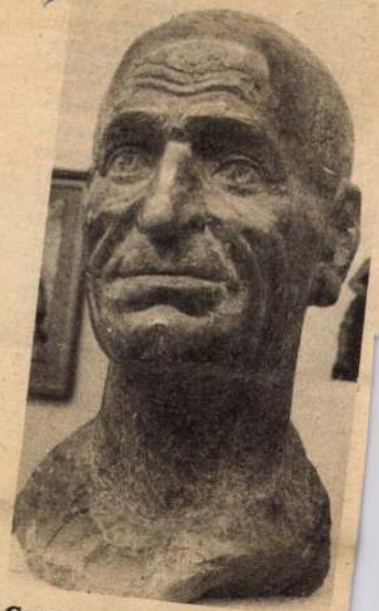

Csorba Katalin: Tersánszky Józsi Jenő

Vasutas képzőművészeti kiállítás

A harmincadik Vasutasnap alkalmából országos vasutas képzőművészeti kiállítás nyílt Budapesten, a Népszínház utca 29. szám alatti kiállítóhelyiségében. A beküldött 600 képből, szoborból, grafikából és népművészeti alkotásból a zsüri 162 művet választott ki bemutatásra. A vasutas dolgozók közül 300 amatőr képzőművész jelentkezik évente legújabb alkotásával. Közülük másfél év alatt hatan hivatásos művészek lettek, 2—3 tehetséges fiatal pedig a művészeti főiskolák valamelyikén folytathatja tanulmányait.

a szakszervezeti iskola propagandistáival

Az SZMT szakszervezeti iskolájának évzáró tanácskozásán — a napokban — huszonöten kapták meg a „Kiváló propagandamunkáért" bronzplakettet. A kitüntetettek között volt Ádám Lászlóné, a szolnoki Május 1. Ruhagyár női rendelt részlegének vezetője és Lipp Tibor, a martfűi Tisza Cipőgyár beruházási előadója.

— Hogyan került kapcso-

Ádám Lászlóné

problémák megvitatására is, és nincs olyan ember, akit ne érdekelne, mi a helyzet a vállalatnál. Én a jövőben arra törekszem, hogy kevesebb legyen az előadás, minél többet beszéltessem az embereket — véli Ádám Lászlóné.

Lipp Tibor bólogat.

— Amikor elvállalták ezt a munkát, gondoltak-e arra, mi lesz, ha nem sikerül?

Ádám Lászlóné határozott.

— Nem. Ebbe bele kell vágni, csinálni kell. Mindent megtenni azért, hogy sikerüljön. Még akkor is, ha a szabad idő egy részét fel

Csorba János

A Magyar Nemzeti Galériában e hó 5-én megnyílt „Magyar képzőművészek 100 éve a Bács-Kiskun m.-i múzeumokban" c. tárlaton „Gesztenyés" – „Almaszedők" c. művei szerepelnek.

Tárlatról/tárlatra.
1972. III. 18. TV. 17.25 | 12 | Kj

Csorba Jenő, mélyépítési tervező.

F.i.: A Nehézipari Minszaki Egyetem Jogi Karának épülete Miskolc.

Építész: Ferencz István (Ezakterv).

Elektromos tervező: Gulyás István.

Mélyépítési tervező: Csorba Jenő.

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 18-old.

Csorba Jenő

Rózsa Sándor: Miskolc, Széchenyi utca 3-9. foghíjbeépítés. - Mélyépítő: Csorba Jenő, kertterv: Issekutz Mária, belsőépítészek: Tóth Györgyné, Kovács Alfréd, Ágoston János. /Képes ismertetés/

Magy.Ép.Ip. 1971.11-12.sz. 628-631.l.

D Csorba Kató

l.

Forum

1934. 305. l.

PAPÍRKERESKEDÉSE
SZILÁGYCSEH

Csorba Katalin

1928/29 – 1929/30

Fertépzőmfőiskévb

7 4. l.

Csorba Kató

festő Lévai

1931 nov. Pozsonyban részt vett az alábbi kiállításon

Forum (Pozsony)

1931. 309. l.

(S. U. M. első kollektív kiállítása) 321. l.

Csorba Katalin

A mostani XXIV. országos kiállításon láthattuk szobor-művét.

Losonci Miklós: Országos vasutas képző-művészeti kiállítás.

Pestmegyei Hírlap, 1974. júl. 11.

CSORBA Hajnalka

Soós Imre: Csorba Hajnalka kanadai festőművésznőről.
= Művészet és Barátaim, 3, 1993, 5. 16. ill.

KIÁLLÍTÁS

kelyek Mekkájából

llítás Kovásznán • Chikán Bálint

Kőrösi
ából a
vészeti
ünk él
jtötték
s körű.
Magyar-
küldtek
i mégis
formai

ben reális megítélés alá vetik a képzőművészek. Eszerint a szellem elkötelezettjének tarthatjuk, aki tökéletesen alárendelt mindent az önmaga által választott célnak, s még a test legelemibb funkcióit is képes volt minimumra szorítani, hogy az anyagi igények meg ne zavarják gondolatait? *Kovács Géza* díjazott *A tudós* című kisplasztikája állít elénk ehhez hasonló Csoma-képet első szintű üzenetként. Érdekessége a műnek, hogy a „vándor-motívum"-ot (Kőrösi a Nagy Utazó) is tartalmazza a plasztika a figura testénél megtörő út motívumával. Kissé indokolatlan viszont a negatív emberforma teljesen sematikus,

BEATRIX ÉS A SAKKTÁBLA KERTJE

Érdemes tallózni az emlékezés tarka mezőin! Képzeletünk szárnyán látogassunk el az ősi Budavárába, a magyar reneszánsz fényudvarába, Mátyás király messze földön híres palotájába. Éppen vendége van, s ahogy 500 évvel később a sokat tudó, győri tornakönyvben erről megemlékeznek: "Az első magyar sakkozó, kit név szerint is ismerünk, Magyarország akkori királynője, Hollós Mátyás királyunk neje, a nápolyi királylány: Aragoniai Beatrix volt, ki 1457-ben Nápolyban született, 1476-ban férjhez ment Corvin Mátyás királyunkhoz és Mátyásnak 1490-ben bekövetkezett halála után Nápolyban, 1508-ban hunyt el."

Mátyás király 1479 júliusában az Ulászló, cseh királlyal való találkozására Beatrix királynéval együtt, páratlan fényűzéssel jelent meg és időzött közel három hétig Olmücben, amely akkor a magyar király fennhatósága alá tartozott s ott az előző évben kötött békét is megerősítette. A jeles napokról az olasz Bonfini történetíró, ki 1486-ban jött hazánkba, csaknem tíz évvel később írta meg krónikáját, s benne a következő sakkadatot:

"A király Ulászlót, ki az átellenben levő szálláson várakozott, naponta azon figyelemben részesítette, hogy az úton áthaladva kegyesen eléje ment és elkísérte a királyi közös lakószobába, ahol a kitüntetően fogadottal Beatrix jelenlétében meghitten és tréfásan elbeszélgetett, gyakran a királynéval való sakkjátékra hívta fel!"

Filmkockákra is illő esemény! De honnan a királyné sakk iránti vonzalma? Nos, ekkor tájt már jól ismert a sakk Itáliában, ahová hiteles források szerint Szicilián keresztül jutott el, méghozzá arab közvetítéssel. Az első okmány erről feljegyzi, hogy Damiani Péter (így, ebben a sorrendben) bíbornok, ostiai püspök levele II. Sándor pápához, melyben útitársát, a florenci püspököt (már akkor is!) bevádolja, hogy az a vendéglőben sakkozott. Ez 1061-ben történt. Tovább menve: a szaracén Borzaga (vagy Buzecca) 1266-ban két játszmát vezetett egyszerre tábla nélkül s ugyanakkor egyet a táblánál, két nyert és egy remis eredménnyel. A "vakszimultán" egyik ősi eseménye ez, melyről a szépíró Vajda Árpád olimpikonunk tréfásan azt mondta volt, hogy a zseniális olasz nem tábla nélkülizett, hanem valóban sakk-vakszimultánt adott.

Bonfini forrás értékű tudósítása következzék most. Minthogy a nevetés és tréfálkozás, a kacagás nem "szolgai", hanem nagyon is nemes, így a sakk is honos immár. Ily módon Mátyás király is "tréfálkozik, nevettet, mi több – rajta is nevetünk. Ez a nagy király egyik erénye, így tesznek Shakespeare vígjátékainak hősei is. A sakkjáték művelése terjed, népszerűsödik. A megnyitás-elmélet is kezd kialakulni. Már olasz megnyitásról is szólhatunk, mely a futópárt szárnyi fejlődéssel hozza játékba. (Réti nagymester erről írta, hogy a futó ilyenkor lopódzik. . .) Talán ekkortól keltezhetjük a versenyjátszmák rögzítését is, papírra vetését játszmalapokon.

Még egy forrásértékű adatot is ide sorolhatunk. Márki István 1872-ben megjelent, "A sakkjáték tankönyve" című művében, a Tanulmányok című részben, egy ötlépéses végjátékot ad, mint a Beatrix királynő és Ulászló között váltott egyik játszma befejezését. De megjegyzik, hogy talán a szerző sem kívánta egyébnek tekinteni, mint a tárgyat élénkítő "poétai licentiának, vagyis a költői fantázia játékos termékének, hiszen az idő tájt a bábok menetmódja még lényegesen elütött a maitól."

Nem kerülheti el figyelmünket Heltai Gáspár, Bonfini szövegének magyar fordítója sem. Magyar Krónika című és 1575-ben megjelent művében először írja le nemes játékunk nevét magyar nyelven. Íme:

"Mátyás király minden nap megyen vala az ő atyjafiának, László királynak szállására és úgy hozza vala őtet által az ő szállására. És bevivén őtet az ő ágyasházába, ott csúfolkodnak vala az Beatrix asszonnyal nagy víg beszédekkel. Gyakorta meghagyá Mátyás király, hogy Beatrix királyné asszony okstáblás vitézi játékot játszadozna László királlyal: oly nagy tisztességet teszen vala néki Mátyás király nagy szeretettel."

Örülünk és felsőhajtunk. Örülünk, mert a magyar reneszánsz első híradásai sorában a sakk is szerepet kapott. Játék, tudomány és sport gyanánt innen eredeztethetjük hazai karrierjét, az olimpiákon elért aranyérmes sikereinket. Maróczy és Portisch nagymesterek, világbajnok-jelöltek ragyogó szerepléseit. S elterjedését, mely újabb lendületekre vár. De térjünk vissza Beatrix Itáliájába. Korábbi forrásadataink is vannak sakk-kultúrája izmosodásairól. Olyan légkörben, melyben a pápai udvar festői Leonardo és Michelangelo voltak, Aragóniai Jolanta nevére bukkanunk. A spanyol Enciklopedai Universelban olvasható:

"Az 1221-ben született Bölcs Alfonz, Kasztilia és Leon királya 1248-ban elvette I. Jakab (Jaime) aragóniai király és Árpád-házi Jolanta (Violante de Hungaria) leányát, az akkor 13 éves Aragóniai Jolantát (Violantét)." Miként Barcza nagymester a Magyar Sakktörténet egyik fejezetében írja: "Ismerve, milyen gondosan készítették elő a királyi házasságokra kiszemelt menyasszonyt, fel sem lehet tételezni, hogy Aragóniai Jolanta ne tanulta volna meg az akkor igen kedvelt sakkjátékot. De ha mégis kételkednénk, megnézhetjük Bölcs Alfonz már említett, Libros de acedrex című kódexének 15. miniatűrjét, amelyen látható, ahogy Alfonz király és felesége, Jolanta, sakkoznak. Az első magyar sakkozó tehát, akiről tárgyi adatunk van, II. Endre királyunk unokája volt!"

Barcza nagymester megállapítja: "Az első név szerint megadott magyarországi sakkozó tehát Hollós Mátyás felesége, az olasz Beatrix volt." – Időzzünk még Barcza tollánál: "A másik írásos feljegyzés csupán két leltári adat az Egervári Regestrumból. A Zala megyei egervári kastély 1490-ben készített leltárában feljegyezve olvashatjuk, hogy ebben az évben két zacskónyi sakkfigura (Saah in sacculo) volt. A nyolc évvel későbbi számbavételnél ugyanez a tétel már csak egy zacskóval szerepel." (Szőrén-szálán tűnhetett el. . .) A feljegyzés ténye viszont értékes igazolás arra vonatkozólag, hogy a kastély birtokosai ismerték és játszották a sakkot, az időközben bekövetkezett mennyiségi csökkenésből (csak így finoman) pedig arra következtethetünk, hogy a játék népszerűsödése folytán vonzó lehetett a sakk-készlet "birtokon kívüli" használata is. És örvendezzünk: a nagyvázsonyi vár ásatásainál a palotát körülvevő védőfolyosó sarkában levő szemétrétegből, 2-4 méter mélységből három sakkfigura, egy királynő, egy bástya és egy futó került elő. A sakkfigurák későgótikus – korareneszánsz kályhacsempékkel bukkantak felszínre.

Vajon a sakkfigurák hogyan kerültek a várba? Talán kereskedelmi úton Olaszországból (!) avagy a néhány száz méterre állott Pálos-kolostorból, ahol az 1959. évi ásatások során a sakkfigurákkal azonos anyagú barátfej-díszítésű tárgyakat is találtak.

Hajtun József

Kardos M. Zsöte

Soronként

Végül mindig az győz,
aki a kibékíthetetlent választja.
Vízből a tüzet,
hangzavarból a némaságot.

*

Mikor Isten a tenyerébe emelt,
megismertem az árvaságot.
Amikor elengedett,
a félelmet.

*

Szívem rettenetei
vesztőhelyre sorakoztak,
s nekem nincs erőm
végrehajtani az ítéletet.

Bordal

Igyál, ha nem telik másra,
erre a kopott világra!
Égjél belül, kívül a fagy,
mind, aki volt, magadra hagy.
Ha nem tudod, mi a véged,
magad csináld, folyjon véred,
halál háló halkan hulljon,
sírod álmot virágozzon.

1993.

CSORBA HAJNALKA, KANADAI FESTŐMŰVÉSZRŐL

A Művészetbarátok Egyesületének tagnévsorában évek óta szerepel Csorba Hajnalka neve. Kanadában élő művészhonfitársnőnk utoljára másfél évtizede látogatott el szülőhazájába, Budapestre. Emiatt tagjaink közül csak kevesen ismerik, időszerűnek tartjuk tehát bemutatását.

Alig múlt tíz esztendős, amikor 1956 őszén szüleivel együtt nekivágott a nyugati határnak. Menekülésüknek alapos okai voltak. A Corvin köz és a Kilián laktanya közelében laktak, így a forradalom harcait szemtanúként élték át. Az orosz tankok ágyútüzében lakásuk fala a levegőbe repült. A kilátástalan jövő elől külföldön élő rokonaikhoz készültek, céljukat azonban csak több hónap viszontagságai után érhették el. Amerika földjére a kanadai Montreál kikötőjében szálltak partra, kilenc napig tartó tengeri utazás után.

Végülis Torontóban találtak otthonra, ahol Hajnalka folytathatta félbemaradt tanulmányait. Ekkor mutatkozott meg először rajzkészsége, ezért a középiskola elvégzése után tanárai a művészeti képzést javasolták számára. Férjhezmenetele, majd később gyermekeinek nevelése hosszú ideig késleltették tehetsége kibontakozását. Példátlan akaraterejét, önfegyelmét mutatja, hogy öt gyermekének felnevelése közben a maradék szabadidőt használhatta önképzésre. Művészeti példaképekben nem szűkölködött, hiszen a város hírneves Ontario Galériája és a környék színpompás indián rezervátumai bőséges élményanyagot nyújtottak.

Amikor 1977-ben először hazalátogatott, már bőséges művészi tapasztalatairól számolhatott be az Építők Műszaki Klubjában működő művészetbarát körben.. Két évvel későbbi útja során ugyanitt Körtvélyessy Magda festőművész diavetítés keretében ismertette alkotásait.

Csorba Hajnalka művészetét kísérletező kedv, gazdag fantázia és a színek tobzódása jellemzi. Önkifejezésének legkedveltebb formája az olajpasztell. Ilyen képeit bársonyos tapintású vásznakra festi, élénk színskálában. Az absztrakt formákat gyakran ágyazza bíborvörös alapba. Ezek színpompás, mozgalmas arabeszkjei az indián totemoszlopok vllágára emlékeztetik a nézőt.

Rajzain jobban közelít a valósághoz, rajtuk a mindennapok elemei kapnak művészi átírást. A rendszerint egyetlen színnel megalkotott vonalrendszerből olykor halak,gyertyák, táncoló nők kecses vonalai bontakoznak ki. A cikket kísérő kép mutatja, hogy itt nincs szó a tárgyak, modellek lerajzolásáról, sokkal inkább látomások rögzítésére, gazdag érzelemvilágának kivetítésére vállakozik. Mindezt gyorsan odavetett vonalakkal éri el.

Legújabb, sikeres műfaja az üvegfestészet. Nem sík üveglapot, hanem formatervezett, méteres nagyságú üvegedényeket lényegít át művészi alkotásokká. Olajképeinek barokkosan csapongó, színes szövevényét idézi fel ezeken a plasztikus felületeken, életet lehelve az eredetileg hideg, ipari formákba. E munkáira nemrég a szakértők is felfigyeltek és üvegeivel szerepelt a kanadai televízió adásában.

Csorba Hajnalka alkotásait, a róluk készült diaképeket, egykori barátai ismét szívesen látnák Budapesten. Meggyőződésünk, hogy alkotójuk szerény modora, kedves egyénisége és míves munkáinak látása csak gyarapítaná itthoni híveinek és barátainak táborát.

Dr. Soós Imre

Csorba Hajnalka – Halak

Győry Zsuzsa

Vigyázat, Élet!

Vigyázat, itt Emberek vannak!
Vigyázat, itt Fák vannak!
Vigyázat, itt az Élet!

A madarak felrepülnek

a gyermek játszott a parton
madarakat formált a homokból
József, az ács, a közelben bajlódott a deszkáival
miért nem segítsz apádnak? – kérdezte egy arra menő
segítek – szólt szelíden a gyermek
s intett a madaraknak

Nyárutó

beleszagolsz az álló út porába
majd este lesz
az őszből meg kell őrizni
a titkot
s ha semmi sincs
ha nem lesz
alkonyi hűvössel kevert
nagy illat
szagát
a Titkot
lassan továbbadod magadnak

sz. Csorba Géza

Fesső

Ikvaparti város-
részlet (Sopron)
és
Őrzi szántás c.
képei repr.

Vasi Szemle

1936. 353. l.

1218

1822

1218

34555 —	3000 —	25000 —	57 10

Csorba Géza.

keramikus.

A Műterem kiállításán művei szerepeltek.

Új Magyarság, 1935. márc. 24.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG
1968 JUL 17.

1021 Csorba Győző

1968. július 17.

A Jelenkor júliusi—augusztusi számából

Az összevont szám lírai anyagában Csorba Győző, Galambosi László, Kalász Márton, Keresztúry Dezső, Orbán Ottó, Pál József, Vihar Béla szerepel verseivel.

A szépprózai írások közül érdeklődésre tarthat számot Déry Tibor: Egy füredi ház című önéletrajzi, Illyés Gyula: Amerika című jegyzete; Bertha Bulcsu: A bajnok élete (regényrészlet).

A gazdag tanulmányanyagból kiemelkedik Pomogáts Béla írása Déry Tiborról és Csorba Győzőről; Kolozsvári Grandpierre Emil: Műveltségünk természetéről című esszéje; Lengyel Balázs: Modernség az ifjúsági irodalomban című írása és Loránd Imre elmélkedés az életrajzi regényről.

Lipták Gábor Siófokról, Thicry Árpád Balatonfüredről írt tudósítást; Losonczi Miklós Borsos Miklóssal készített interjút.

A júliusi—augusztusi szám Borsos Miklós és Lantos Ferenc grafikáit közli.

...y jutalma

nagyobb területet hibásodás nélkül arathatták le.

A gazdaság szakmai és politikai vezetősége nyomban a betakarítás befejezése után értékelte az aratásban részt vevők munkáját és elismerő dicséretben részesítette a három kombájnost, továbbá Kun Györgyöt, akinek még külön 3500 forint célprémiumot is kiutaltak.

Száz vagonos teljesítmény Csárdaszálláson

Több hete tart a nyári betakarítás a csárdaszállási Petőfi Termelőszövetkezetben. Az igen értékes termést kombájnnal aratják. A száraz, csapadék nélküli időjárás rendkívül kedvezett e munkáknak. Ennek tudható be, hogy kimagasló teljesítmények születtek. Fülöp Ferenc 548 holdról 104 vagon termést aratott és csépelt. Kiss Mihály 506 holdról 97, Gácsi Antal 499 holdról 90 és Gyaraki Antal 489 holdról 84 vagon terményt

Csorba Gyula

Tükör. 1936. IV. évf. 3. sz. 226.l.
Péter András: A hónap kiállitásai

Csorba Gyula, szobrász,

Tükör. 1936.IV. évf.3. sz. 226.l.

Péter András : A hónap kiállitásai

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

Csorba Géza

...tyitov, a Szovjetunió budapesti nagykövete is.

— A IV. Dél-alföldi Tárlat holnap, vasárnap déli 12 órakor nyílik a hódmezővásárhelyi Tornyai múzeumban. Megnyitót mond Csorba Géza művészettörténész.

1024

Gorka Géza

A „Hetek" csoportjához tartozott. A csoport 1917-ben a Nemzeti Szalonban kiállított.

Dévényi Iván: Schönberger Armand; Művészet, 1972/3. sz. 42. l.

CSORBA GÉZA, szobrász, /1892 -/

És Ferenczy Béni voltak talán a kivételek, akiknek indulásánál a kubizmus és az expesszionizmus szerepet jatszott, munkasságuk azonban egyre inkabb egyfajta summázó előadás és klasszikus harmónia érvényesülése irányában tólódott el. Csorba müveinek jellemzője a patétikusság. 570.old

HECKENAST JÁNOS: Kumi Rajki István szobrászmüvész 564.old

VASI SZEMLE, XXV. évf. 1971. 4. szam, Szombathely

MDK

Csorba Géza

Hun ijjász.Gipsz.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun. 15.1.

MDK

Csorba Géza

Szent János triptichon-ja és Ady-szobrához készitett tanulmánya a Belvedere kiallitasan.

Németh Antal: Két kiallitás.

Magyarság 1923.jan. 6. 11.o.

MDK

Csorba Géza szobrász

Gyüjtm.kiáll.a Belvederében megnyilik 1923. jan.6.-án.

Nyomtatvány.

Csorba Géza

1917-ben közös tárlaton szerepelt
a Nemzeti Szalonban.

Forrás 1978-1-96
Dévényi Iván:Francois Gachot:Diener Dénes

Csorba Géza

1919-ben készült grafikája Ady halotti ágyon c. alkotása szerepelt a Petőfi Irodalmi Muzeum Ady kép c. tárlatán.

Magyar Hirlap 1977-28o -6

Hegyi: Tetszetős Ady kép

Csorba Géza, szobrászművész

A MŰCSARNOK
tisztelettel meghívja Önt

RAMÓN MURIEDAS
spanyol szobrászművész,

az 1975. évi
III. Budapesti Nemzetközi Kisplasztikai Biennále
díjnyertese kiállításának megnyitójára

1981. június 23-án, kedden du. 5 órakor

Megnyitó beszédet mond:

CSORBA GÉZA,
a Magyar Nemzeti Galéria főigazgató helyettese

MŰCSARNOK

DOROTTYA UTCAI KAMARATERME

Budapest V., Dorottya utca 8.

A kiállítás
1981. június 23–augusztus 12-ig tekinthető meg,
vasárnap kivételével 10–18 óráig

81.615 KVNYD

Bizottság!

erencsém a kolozsvári Szent Mihály
.m.kir.vallás- és közoktatásügyi mi-
rendeletével kiutalt 10.000 pengő,
rendelettel kiutalt 6.500 pengős
házközségnek elküldött 4.500 pengő,
hálásról szóló leszámolást 4 db.
zteni és kérem, hogy azt átvizsgáltat-
negadni méltóztassék.
tkozó 9·10 pengő tulkiadás a jövő
kiadási tétel fog szerepelni.

1943. Földessy János
siremleke a farkasréti
temetőben

1949. József Attila költő szobra
a M. Ujságírók Szövet-
sége tulajdonában.

1944. Szárados utó ünterme-
ben bombázás következté-
ben számos műve ~~tön~~ el-
pusztult

Cs. G. M. Pantheon
terve.

Móricz Zsigmond cikke
Nyugat. 1923.

Csorba Géza építész M.D.K.

VÁTERV

Balatonszepezd, Strand. 1963. repr.

Magyar Építőművészet 1963 /5. 42.1.

Készült és

1930. ~~[illegible]~~
fel Ady Endre [illegible]
rát a Kerepesi
temetőben. Szoros
kapcsolatban volt Ady
Endrével.

1938. Készítette a 4 és 18-
as hegyi tüzérezredek
emlékművét a v. Ha-
dik laktanya részére.

1946. Készítette a
Bartók emlékmű mo-
delljét.
Napotó szobra a
margitszigeti Pala-
tinus fürdő bejára-
tánál állt, há-
borúdolt erősen
megsérült nyból
megfaragtattai 1948.

5053/1924.sz.

A Müemlékek t.Országos

Hivatkozással 1924 évi feb
iratára és utalással az 19
a.kelt előző átiratunkra, v
kesfőváros tanácsához az 1
III. sz.a.hozzánk intézett
utcai Gül Baba sirkápolnáj
addig semmiféle beadvány n
a t.Bizottság által vágreh
munkálatok nem eszközöltet

Csorba Géza, Kossuth díjas szobrászművész
Naptár

24
csütörtök

17.30
TIT TÁRLATVEZETÉS
Magyar művészet a XX. században
A XX. századi magyar képzőművészet történeti folyamatai a Magyar Nemzeti Galéria állandó kiállítása tükrében
Előadó: Csorba Géza

Magyar Nemzeti Galéria, 1983. október.

Csorba Géza

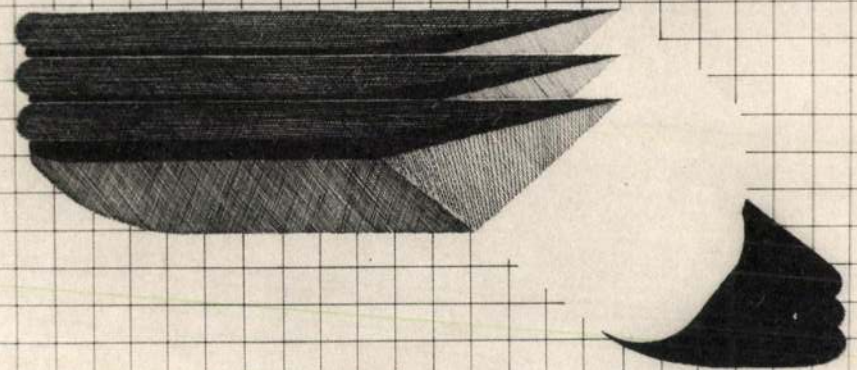

Köszöntöm és szeretettel meghívom.
Kiállításom 1983. január 6-án (csütörtökön)
18 órakor nyitja meg
C S O R B A G É Z A
a Magyar Nemzeti Galéria
főigazgatóhelyettese
a Ferencvárosi Pincetárlaton. (Bp. IX. Mester u. 5.)
Megtekinthető január 19-ig.
Nyitva: 13–18 óráig. Vasárnap: 10–12 és 13–18 óráig.

Csorba M. Gézáné

BALLET ÉS MOZ

Irta - BÁLIN

Ottrubay Melinda

Foto: Angelo

A tánc művészetének soha nem látott mértékben jelentkeznek az elméleti esztétikusai. Valósággal iskolák alakulnak, amelyek beskatulyázzák a tánc különböző formáit. Német és más nyelvű vaskos szakkönyvek foglalkoznak a tánccal, mint művészettel, vannak hívei a régimódi balletnak, mások viszont az úgynevezett mozgásművészetre esküsznek. Mert a táncnak ez a két leglényegesebb formája, amelyik állandó harcban van egymással és még nem lehet tudni, mit hoz a jövő, a ballet vagy a mozgásművészet győz-e ebben a háborúban?

Mindenesetre bizonyos, hogy a balletnak a maga régi és üde formájában nagyobb multja és tradíciói vannak, mint az úgynevezett mozgásművészetnek. A ballet talán egészen az ősidőkig nyúlik vissza, amikor szintén egyike volt azoknak az egyházi szertartásoknak, amelyek azt célozták, hogy bizonyos ünnepséggel, fényesebb külsőségek között áldozzon néha keresztény, néha pogány istenének a mindenható nép. Valahogyan a ballet is belefolyt abba az irányzatba, amelyet a rómaiak „Panem et Circenses" közmondással határoztak meg, hogy t. i. a népnek a kenyér mellé szórakoztató cirkuszi játékok is kellenek. Egészen bizonyos, hogy némely egyházi szertartások nem lettek volna népszerűek a széles tömegek előtt, hogyha nem ruházták volna fel azokat fénnyel és pompával. Végeredményben tehát a ballet mint egyházi szertartás nemcsak az Istennek szánt ünnepi aktus volt, hanem egyben eszköz arra, hogy a tömegeket az Istennek táborába hajtsa.

A ballett régebbi művészet, mint a mozgásmű-

várival és sok másunkkal együtt. Ezekben a emberekben feszül valami, talán éppen a reménytelenség; valami ki akar robbanni belőlük, valamerre akarnak menni, lehetőleg csoportosan és menetelve, vagy diktátorként a nép ellenére boldogítván őket. Van bennük kétségbeesettség, esperit de bravade: a vitézkedés szelleme. Azt tanítják, hogy *„legjobb a lehetetlen"*, de van bennük olykor helyezkedési erzék, megismerik a felfelémenőt, s a legveszedelmesebb hatalmakkal is összejátszanak. Igen szívesen lennének politikusok. Ha írnak, gyerekesen szigorú essayket szerkesztenek, sokat tanultak *Szabó* Dezsőtől, céljaikat magasra helyezik, eszméiket fennen hordják, de mindig nagyon biztosan *érzik*, hogy igazuk van. Figyelmeztetésül: ez jó ábrázolás arra, hogy a legjobb mai törekvéseket is lehetne kívülről, ellenszenvvel és értelmetlenül nézni.

Ez a világnézet, ha nem is egészen így, de megvan. Korszerűbb és maibb Máraiénál. De ne legyen azért ez a túlzott korszerűség a kritikai művészet ellensége. Ha ez a világnézet valaki számára frissen tudatosult élmény is, ha meg is van újságjának átütőereje, nem szabad, hogy a kritikus egészen átengedje magát sodrának. Nem helyeselhető semmi olyan „világnézeti megragadottság", amely a multat értelmetlenül nézi. Az ilyen *„világnézet"* ellen orvosság seholsem található.

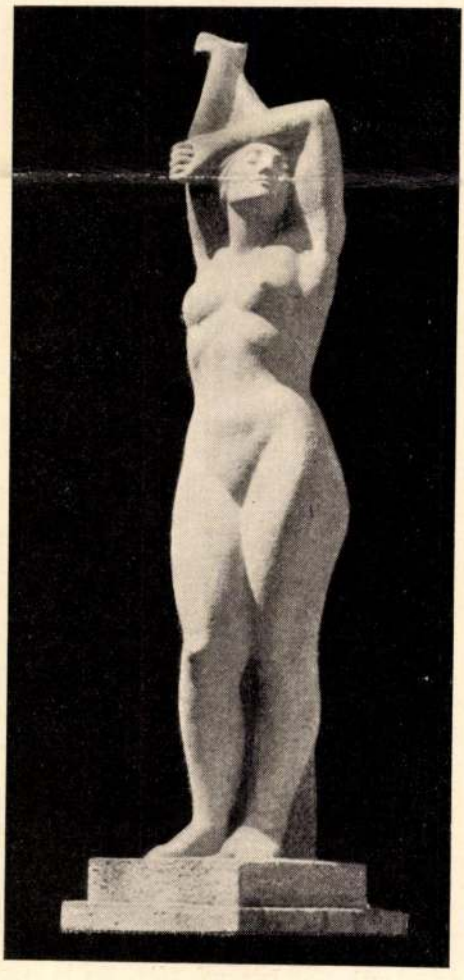

Csorba Géza: Napozó

KVNy Dorog

Gorba Géza, szobrászművész
a Magyar Nemzeti Galéria
főigazgató-helyettese.

BONNARDTÓL MIRÓIG

A Művelődési Minisztérium,
a Francia Köztársaság Nagykövetsége és a
Műcsarnok, Kiállítási Intézmények
meghivja Önt a

BONNARDTÓL MIRÓIG
HOMMAGE Á TÉRIADE

— A párizsi Tériade művészeti kiadó négy évtizede —
című kiállítás megnyitására
Megnyitó beszédet mond:

CSORBA GÉZA

a Magyar Nemzeti Galéria
főigazgató-helyettese
és

BERNARD ANTHONIOZ

főfelügyelő, a francia Kulturális Minisztérium
Művészeti Osztályának vezetője

1981. október 9-én, pénteken, déli 12 órakor

MŰCSARNOK
Budapest, Hősök tere

A MUZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRAK
ORSZÁGOS
FŐFELÜGYELŐSÉGE.
BUDAPEST, VIII., FŐHERCZEG SÁNDOR-UTCZA 13.

1. der Mittag, -e = a dél
2. das Tuch, -er = szövet, posztó
3. jenseits = túl.
4. anbieten = felajánlani
5. die Meinung, -en = vélemény
6. die Achtung, -en = a tisztelet
7. jener, jene, jenes = amaz, az
8. regelmässig = rendes
9. gewiss = bizonyos
10. unregelmässig = rendetlen
11. ungewiss = bizonytalan
12. weder – noch = sem – sem
13. ungefähr = körülbelül
14. der Wochentag, -e = hétköznap
15. das Schaltjahr, -e = szökőév
16. böse = gonosz, rossz
17. die Türe, n = az ajtó

Csorba Géza

szobrász

szül. 1892 Liptónyvarott.

1912-ben kezdte művészeti tanulmányait a budapesti képzőművészeti akadémián és már 1913-ban gyűtemenyes kiállítást rendezett munkáiból. A háború alatt katonáskodott. 1917-ben kisebb gyűtemenynyel részt vett a Nemzeti Szalonban rendezett csoportkiállításon. 1922-ben gyűtemenyes kiállítása volt a Belvedere művészeti st. szalonjában Budapesten.

Belvedere Kmetty János és Csorba Géza gyűt. kiáll. katalogusa. Bpest 1922.

Csorba Géza

l.

Hevpostimpr

ely J. A

Minvirete 65. l.

Moma,

1922

28 PENGŐ

BOLTI ÁR HELYETT

16 PENGŐÉRT

kaphatja meg a kiállitáson dr. Kogutowicz Károly egyetemi tanár DUNÁNTUL ÉS KISALFÖLD IRÁSBAN ÉS KÉPBEN cimü pompás müvét.

A felnőtt ebből ismerheti meg a Dunántul gyönyörü tájait, a serdült ifjuságnak hasznos hazafias olvasmány. A fenti kedvezményt megkapja akkor is, ha a könyvet közvetlenül a Földrajzi Intézettől (Szeged) rendeli meg. A rendeléssel jogot szerez arra is, hogy a közeljövőben megjelenő II. kötetet is hasonló áron kaphassa meg.

Kérjen részletfizetési kedvezményt.

Egyetemi Földrajzi Intézet
Szeged, Zerge ucca 19. sz.

ABLAKA GYÖRGY, SZEGED, KÁLVÁRIA-U.

Csorba Géza

wod

Raith Tivadar:

Kmetty és Csorba

Magyar Irás

1922. márc.

T. 6664.

tején van a köröndökkel megerősitett
ak ki, az előtért szelő patakon do-
tján jobbra földön ülő müvész ké-

ei Pressburg.

a rl. 13.2 : 18.7 cm.

Mária mennybemenetele.

642. Sebastian Ricci

Csorba Géza

laid és esetl. idéz!

A Mübarát 1922.

148 – 152, l.

Elek A.: Cs. Gs. Négyszel

élet. és vers

bene

Ferencz István, ditrói, főgimn. igazgató

IX. 103

Csorba Géza

Csorba
Géza

Rónay Mária: Csorba Géza, a kimpilatkoztatás művésze. Literatura

IV. évf. (1929) 4. szám
128–131. l. Egyetlen

II. Rakóczy Ferencz neje: Hesseni Am

Derékig, szemközt. Gyöngy
öldöke ≠ barna. Fülbevalója hosszu
jának kivágott derekát csipke fodor
hermelines. Az erederi vászon ha
Anno 1704."

Olajfestés vászonra, me
Festette: Richter D.

M. Kept. 44. — At

1896. IV. 23-án az ezre
honnan 1896. XII. 28-ig. érkezt

Csorba Géza

Belvedere
1922 jan. 29 – febr. 12
koll. Eiáll –
Életrajz, 77 mű.

Csorba Géza

koll. kiáll. Belvedere.

-rod

Az Ujság

1922. jan. 29.

(A) jobb partján emelkedő hegyen
melynek épületein s tornyain kereftek
a „La Città dell' Acqua" terül el, hon-
zá"-hoz, mely mellett a „Fiume Gran"
hid vezet. A hid fölött salatt egy-egy
lával; az elötérben balra, hol a Pár-
n haladnak, egy hajós zsákokkal megra-
jobbra az épületek körül a „La Dogana"
hegység sitt a „La Gran Torre" s jobbra a
le figzelmünket. Felirata a lebegő sca-

„A. Danubio Fiume" kezdettel s „H. La Do-

k 13.7: 20 s a réslapnak 14.2: 20.4 Cm.
l Sig. Co: Ercole Scala. In Modena. 1686. pag.

66/93 N° 31.

1946. Bartók Béla
emlék szobor pályázaton
a bizottság Cs. művét
díjazásban részesítette
1913. kezdett a 40 szoborra
tertvezett M. Pantheon
elkonítésére Mindeb-
bol a II. háborúban
5 szobra sincháry
fényszép maradt meg.

Moricz Zs. CsG. M.
Pantheonja. Nyugat.
1922

Tisza Istvan ideje
ben mintaszerű az első
Dózsa szobrot
1947 rezt vett a József
Attila szobor pályázatan

Csorba Géza szobrászművész

Ady (szobor) szobor
Budapest
1960.

→ Művészet 1985/3/21,31

Csorba Géza

Schönberger Armanddal, Dobrovitssal, Nitz Bélával, Diener-Dénessel, Némes Lamperth Gézával, Kmettyvel megalakította a „Hetek"-t, amely csak rövid ideig működött.

Csapó György: Schönberger Armand.
Tükör, 1972. nov. 21.

Csorba Géza

írod

Elek Artur: A Nemzeti Szalon csoportkiállítása.
Az Ujság. 1917 jun. 3

kapta. A gépen csak akkor és ott van ilyen szabályozás, ahol azt az ember berendezte, alkalmazta. Evvel szemben az élő szervezeten efféle berendezéseknek szinte beláthatatlan lehetősége, sokasága található, melyek benne rejlenek, *belőle* származnak, belőle indulnak ki; az életfolyamatokban a tervszerűség, a célirányosság látható, de a biologiai történésekben többféle tényező egymásrahatása, consensus, miatt azok, ismétlem, nem matematikai pontossággal zajlanak le, mint a gépeken.

Ha az élő szervezetet a géppel hasonlítjuk össze, akkor a szervezet nagyon sok fontos, jellemző sajátságától kell eltekinteni, elvonatkoztatni. Kezdjük mindjárt a fejlődésén, amire már előbb is történt utalás. Minden élőszervezet *egyetlen sejtből* indul fejlődésnek, melyből mindenkor csak egy bizonyos fajú szervezet keletkezik, az emberi petesejtből ember, a madártojásból csak bizonyos madárfaj fejlődhet és ez a fejlődés a szervezetben önmagában és önmagából alakul ki, a madár fejlődése a tojásban megszakítás nélkül, determináltan követhető egyik fejlődési stádiumból a másikba, a morulán, blastulán, gastrulán át, mígnem kikel az a tojásból, de még ezután is

M.D.K.

Csorba Géza

Petrass Sári szinmüvésznőről készitett szobrának fényképrepr.-ját mutatja be a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1921: márc. 6 20-26. X.évf. 12. sz. 20. lap.

Csorba Géza

A szoborcsarnokból egyedül a müvész alkotását emliti meg Kázmér Ernő: "A Mücsarnok Tavaszi Tárlatá"-n szereplő müvek közül:"szükszavu, de erős kezü, komoly márványa megállitja a nézőt."

A HÉT, Bp. 1918. március 31.
XXIX. évf. 13. sz. 201-202. lap.

CSORBA GÉZA

/b/

CSORBA
Géza 80 éves
Magyar Nemzet, 1972. jul.27.

7
11.?

Csorba István Sándor

A polgármesteri hivatal megrendelésére az Épületdíszítő Kft. – felvételünkön Csorba István Sándor – tegnap kezdte meg Szolnokon a Zagyva-parti szoborcsoport állagmegóvását. Az aradi tizenhárom tábornokot ábrázoló faszobrok az átadás óta eltelt rövid idő ellenére igen rossz állapotban vannak. (Fotó: K.É.)

Hat éve Tengizben lakik a Pintér házaspár

Kígyók, skorpiók, homokviharok is előfordulnak

Akad Szolnokon egy házaspár, jobban mondva egy négytagú család: férj, feleség, nagylány, nagyfiú, akik kivétel nélkül a Kazahsztánban lévő Tengizben teszik a dolgukat. Nem most kezdték, hiszen az édesapa a nyolcvanas évek végén kezdődő óriási építkezésekhez 1988 őszén csatlakozott. Jószerével a legrégebbi munkások közül való. Annyi rosszat, ellentmondásos állítást hallottunk, olvastunk erről a félsivatagi munkálatokról, hogy utunkat az a cél is vezérelte: vajon mi az igazság mindebből.

Hat éve odakinn

Szeptemberben már a hatodik éve lesz, hogy Pintér Ferenc, az édesapa tengizi munkás, és az év tíz, tíz és fél hónapjában ottani lakó is. Korábban a Hőtechnikai Szigetelő Vállalatnál dolgozott a fővárosban, mint bádogos.

– Nyolcvannyolc derekán, nyarán hallottam, hogy ebben a nagy sivatagban komoly építkezések kezdődtek. Ha akarsz, mehetsz, hallatszott a jótanács. Döntöttem, én szerencsét próbálok. Amikor itthon bejelentettem a szándékom, a nejem három napig csak sírt. Más dolog, hogy kiérve én is majdnem ezt tettem, úgy elfogott a honvágy. Egy szó mint száz, két hónap alatt megvolt minden papírom és utazhattam. Szolnokról egyedül, a cégtől tizenegyedmagammal. Akkori neve a városnak oroszosan Gurvej volt, most Atküran, ahová a gép leszállt velünk. Onnan további hét órát zötykölődtünk a buszszal, mire a szálláshelyünkre értünk. A panelelemekből készített, körülkerített tábort ötezer főre méretezték, de csak a kezdetben voltunk annyian. Az otthonunktól 18 kilométerre egy óriási kőolajfinomítót építettünk nyugati technológiai előírások szerint, mi keleti szakemberek. A munkaidő 10 órás volt, szombaton pedig délig tartott.

– *Az elhelyezés?*

– Kezdetben kényelmetlen volt, mert egy szobában négyen is laktunk, de ez azután megszűnt.

Pintérné Erika, a feleség:

– Végül három hónap teltével én is utánamentem Ferinek. Konyhai kisegítő, mindenes lettem. Se jobbat, se rosszabbat nem vártam, hiszen hiába voltunk férj, feleség, kezdetben közös szobát sem kaptunk. Mi nők hárman éltünk egy szobában.

– *Ez okozta a legnagyobb feszültséget?*

– Nem, nem, dehogy. Itthon hagytuk a gyerekeinket a nagyobb kereset, a jobb megélhetés reményében. A lányunk, Andi akkor éppen negyedikes volt a Vargában, a fiunk, Fecó másodikos Újszászon. Ők is egyetértettek: bízzatok bennünk és menjetek ki Apu, Anyu egy évre. Próbáljatok szerencsét. Nos, az egy esztendőből hat lett, de lehet több is válik belőle.

– *Hányszor utaznak évente?*

– Kétszer: nyaranta négy-öt hétre, és karácsony körül is ennyire.

– *A fizetés?*

– Minden híreszteléssel ellentétben sem dollár, sem márka, hanem rubelben és forintban kapjuk. A havi keresetről annyit, hogy a magyar viszonyokhoz számítva jó.

– *Vad dolgok terjengenek a köztudatban a kinti körülményekről, viszonyokról.*

Erre a kérdésre Feri, a családfő veszi át a szót.

– Őszintén szólva sok az igazság benne. Kezdjük a homokviharral, amely főleg áprilisban, májusban sűrű vendég. Olyan a táj, mintha köd lenne, képtelenség messzire látni. Ennek ellenére kint is, bent is folyik a munka. Szemüveget, afféle motorosat veszünk fel, van aki kendőt köt a szája elé. Azután ha homokban lépdel az ember, vigyázni kell a skorpiókra.

De minden híreszteléssel ellentétben a csípésük nem halálos, hanem olyan, amikor darázs mártja a fullánkját az emberbe. Viperák is előfordulnak, bár tudomásom szerint hat év alatt efféle marás nem akadt. Pedig ez a vidék Hortobágy-szerű, sőt félsivatag. Az első kisebb város – lehet vagy húszezres – száz kilométerre fekszik. De se presszó, se kocsma, pár sivár üzlet. A piac viszont élénk.

– *Az emberek?*

– Állattartással foglalkoznak és késes népként tartják számon őket. Ezért ha piacra megyek én is kötök az oldalamra akkora bökőt, hogy bikát lehetne vele vágni. Ezt tisztelik.

– *Emberi nyavaják, betegségek?*

– Nézze, mi a nejemmel lassan hat éve élünk Tengizben. Laknak velünk szolnokiak, kunhegyesiek, kazincbarcikaiak, de semmiféle ragályról, kórról, betegségről nem tudunk. Akad azonban egy súlyos kór: az iszákosság. Az itt lakók egyrésze az otthoni gondok elől menekül. Ledolgozza a napot, jól keres és nem tud mit kezdeni magával. Ezért iszik, mert az árusok a bűn rossz, meg a jobb vodkával a kerítés kapujáig merészkednek. Az is igaz, ez a tartós távollét sok házasságot tönkretesz.

Visszatérve a Pintér családra az övékét aligha, mert 1993 december óta 24 éves nagylányuk és 23 esztendős nagy fiuk is Tengizben dolgozik velük. Andrea a lány, adminisztrátor, a fiú édesapja brigádjában teszi a dolgát.Az utóbbi időszakban temérdek változás történt.

Jöttek az amik

A nagy építkezésbe beléptek az amik. Ebből kifolyólag alapos a létszámcsökkenés is, már ezeregynéhányszázan ha maradtak. Lassan lejár a szabadság, napokon belül kiderül, ki marad, ki megy, azaz kinek köszönik meg a munkát. A kereseteket számbavéve megérte, megéri a kintlét és remélik egészségileg sem sínylik meg a sivatagi esztendőket.A munkaidő változatlanul napi tíz óra, és mindehhez teljes az ellátás. A reggelit a táborban fogyasztják el, az ebédet a munkahelyen, a vacsorát otthon. És legújabban szombaton is reggeltől estig tart a műszak.

A vasárnap a kikapcsolódásé. Feri, a családfő pecázik, hol egy közeli folyóban, hol valamelyik tóban. Vasárnap is főznek a táborban, úgy hogy ellátási gond nincs. Gond viszont a tél, olykor -42 fokot mérnek, a nyár normális, ott sincs melegebb, mint itt. Televízió is akad, lehet nézni az orosz I-es II-es adását, meg a Duna-tévét is. Ennyit a kultúráról. Hogy mit várnak az elkövetkező időszaktól, erre Pintér Ferenc, az édesapa nevetve így válaszolt: amit a vak mondott. Hogy mit? Majd meglátjuk.

D. Szabó Miklós

Néhányan a tengizi magyarok közül az építkezésen

„A bűnmegelőzés is fontos feladatunk"

Alapelv: egy lépéssel a tolvajok előtt

Talán sokak számára nem újdonság, de egy vidéki város rendőrkapitányságán, mint például Törökszentmiklóson a bűnügyek jelentős részét a kerékpárlopások teszik ki. Ez a kategória annál is inkább érdekes, mivel ez az a terület, ahol még mindig igen nagy szerepet játszik a tulajdonosok könnyelműsége, amellyel önkéntelenül is „hozzájárulnak" a sérelmükre elkövetett cselekményhez.

Kiszel Attila őrnagy

A bűnmegelőzés fontosságáról a Törökszentmiklósi Rendőrkapitányság bűnügyi osztályának vezetőjével, *Kiszel Attila* őrnaggyal beszélgettünk.

– *A nyomozókat leginkább mint bűnüldözőket tartja számon a közvélemény. Mégis, hogyan kapcsolódik a bűnmegelőzés az önök munkájához?*

A bűnüldözés mellett a bűnmegelőzés is fontos feladatunk. Sokszor én magam is elképesztőnek tartom azt a könnyelműséget, amelyet naponta lehet tapasztalni a leginkább a kerékpártulajdonosok körében. Igen gyakran hagyják lezáratlanul az üzletek, netán éppen a kocsmák mellett biciklijüket az emberek. Néhány perc és máris csak a „hűlt" helyét találják a járműnek, és jöhetnek feljelentést tenni hozzánk.

Nem csoda hát, hogy – az év első felének krónikája szerint – a kerékpárlopások több mint egyötödét teszik ki a vagyon elleni bűncselekményeknek.

Ez darabra 73 volt az első hat hónapban a kapitányságunk területén. Az ezzel kapcsolatos feladatok teljes egészében lekötik osztályunk egyik nyomozóját.

Igaz, hogy a mindenre elszánt tolvajok még a lezárt és elzárt járgányokat elviszik, de mindenesetre kisebb lenne az esélyük, ha minden magára hagyott biciklit lezárva találnának.

– *Milyen más „szabad prédák" kínálkoznak még a bűnözők számára?*

A „nagyvonalúság" nyilván nem csak a kerékpárosokra jellemző tulajdonság. Találkozhatunk ezzel bőven a piacon, de a nyári szezonban a strandok környéke is veszélyes lehet ebből a szempontból.

Talán praktikus okokból, de a piacon vásárló hölgyek előszeretettel tartják a szatyor legtetején pénztárcájukat. A csábító tárgy pillanatok alatt odacsalja a zsebeseket, és volt pénz, nincs pénz.

Örömteli esemény volt néhány hete az, amikor a miklósi piacon állampolgárok kaptak rajta egy más megyében élő cigánylányt zsebtolvajláson. Ez kitűnő példa arra, hogy megfelelő óvatosság mellett, ha odafigyelnek az emberek egymásra, bizony alaposan megnehezíthetik a tolvajok dolgát.

– *Úgy hallottam, „strandszarkákat" is fogtak a nyáron.*

A mostani szezonban már több bejelentés is érkezett a kapitánysághoz a Tiszapüspöki melletti strandról.

A fürdőzők rendre őrizetlenül hagyják a folyóparton holmijaikat, a táborozók pedig a sátrukat. Volt olyan eset, hogy mire a tulajdonosok visszatértek táborhelyükre már a sátrukat sem találták.

Szerencsére ez ügyben sikerült a tettesek nyomára bukkanni, a három miklósi fiatalember személyében. Bár ők ezúttal így is pórul jártak, de sok bosszúságtól kímélhették volna meg magukat a nyaralók, ha jobban vigyáztak volna értékeikre.

Horváth Győző

Vonaton autóval Görögországba

A görögországi vakációra készülődő magyar autós turisták vonaton is utazhatnak gépkocsijuk társaságában Theszaloniki-be. A Hellas expressz autókat szállító speciális kocsijában egyszerre hat személyautó „száguldhat" a tengerparti város felé. A nemzetközi járat egész évben naponta igénybe vehető. A másik „autósvonatot" július 1-jén állította üzembe a Magyar Államvasutak a Bécs-Theszaloniki járathoz, és szeptember 23-áig közlekedik. A szolgáltatás iránt élénk érdeklődés mutatkozik, az igénybe vétele az első hónapban 85-90 százalékos volt.

Az osztrák fővárosból érkező vonathoz a szállító, illetőleg az ahhoz „tartozó" fekvőhelyes utaskocsit a Ferencvárosban kapcsolják a szerelvényhez. Ez a járat péntekenként kora délután indul Budapestről Görögországba, visszafelé pedig szombatonként közlekedik. Ez utóbbin egyszerre nyolc autó fér el. A gépkocsik szállítási költsége a menettérti útra – mindkét nemzetközi expresszen – 36.700 forint. **(MTI)**

Az FM tájékoztatója

Kevés vágóállat – húshiány lehet?

Az állattenyésztés helyzete az elmúlt hónapban nem sokat változott, de elsősorban Baranyában, Fejér és Hajdú-Bihar megyékben tovább csökkent az állatállomány – derül ki a Földművelésügyi Minisztérium tájékoztatásából.

A szakemberek azonban remélik, hogy a tenyésztési támogatás hatására rövid időn belül számottevően növekedni fog a tehénállomány.

A tenyésztési kedv élénkülésére utaló jelek már mutatkoznak Bács-Kiskun és Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, ahol többezer vemhes üszővel növelték az állatállományt. A felvásárlók ennek ellenére panaszkodnak, mert országszerte nehezebb vágóállathoz jutni. Nagyon kevés marhát kínálnak eladásra, ezért az országban mindenütt keresleti piac alakult ki, s emelkedtek a felvásárlási árak. Több szövetkezet szívesen vásárolna fejős tehenet, eladó állományt azonban szinte sehol sem kínálnak.

Egyetlen tehén manapság 90-100 ezer forintot ér, ez is tükrözi a kialakult piaci helyzetet. Sertéshúsból a múlt esztendő hasonló időszakához viszonyítva 40-50 százalékkal esett vissza a kínálat. A hízott sertés felvásárlási ára hétről hétre emelkedik, s ugyanakkor csökken a fizetési határidő. A gazdák annak adják az állatot, aki lehetőleg helyben és készpénzzel fizet.

Az alapanyag hiánya – elsősorban Győr-Sopron-Moson megyében – már a helyi üzemeknél is termelési zavarokat okoz.

A szakemberek a hiány kialakulását azzal magyarázzák, hogy a nagyüzemek egyrészt kivágták a kocaállományt, másrészt annak tulajdonítják a húshiányt, hogy a kistermelők az alacsony jövedelmezőség miatt végül is csak saját szükségletre termelnek.

Gyenge kínálat jellemzi a malacpiacot is. A kilogrammonként 130-190 forintos ár miatt a tenyésztők 2-4 malacnál többet nem vásárolnak.

Ferenczy Europress

Ne dohányozz, ne igyál, ne hízzál!

Kollektív szeánsz Rusztem doktorral

Új tanfolyamot indít hamarosan **dr. Valiahmetov Rusztem,** az Új Néplap természetgyógyásza. Mint arról lapunkban is hírt adtunk, májusban közel negyvenórás tanfolyamon ismertette meg hallgatóit a bioenergia, az asztrológia alapjaival.

– *Hogyan volt megelégedve ezzel a tanfolyammal?* – kérdeztük a Kecskeméten élő természetgyógyászt.

– Sohasem vagyok teljesen elégedett. Nem volt hiábavaló munka, mert vannak olyan hallgatók, akik dolgoznak azóta is, fejlesztik képességeiket. A tanfolyam köré egy klub is szerveződött, ahol találkozhatnak a tanfolyam hallgatói és elmondhatják, hogy milyen eredményeket értek el.

– *Olyanok is érdeklődnek a klub iránt, akik nem az ön tanfolyamát végezték el, de jártasak a természetgyógyászat kérdéseiben.*

– Jöhetnek ők is a klubba. Októberben egy előadást tervezünk Szolnokon, a harmadik szem lesz a témája. Megismételnénk az Aura 1. tanfolyamot is, amelyet májusban tartottam, azok számára, akik abban az időben nem tudtak eljönni. Ugyanakkor sokan érdeklődnek a kézelemzés iránt is, tehát szervezünk egy olyan tanfolyamot, amely arról szól, hogy mit is tud a kezünk.

– *És mit tud?*

– Mindent. Foglalkozunk tenyérelemzéssel, mert ez közelebb van a gyógyításhoz. A tenyér, az ujjak nagysága, alakja sok mindent elárul. A tanfolyamon tanultakat inkább gyógyításhoz, egészségmegőrzéshez lehet majd hasznosítani. Elemezzük majd a gyerekkezet, a felnőttkezet. A kéz egyébként az élet folyamán változik, az életvonalon kívül mindegyik vonal más lesz. A tenyéren például rajta van, hogy milyen betegségeink voltak. Rajta vannak a sérülésekkel, égésekkel, törésekkel kapcsolatos betegségek, meg lehet állapítani tenyérből az immunrendszer állapotát. Megállapíthatjuk, hogy melyik életszakasz a legoptimálisabb ahhoz, hogy feljavítsuk az egészségünket, mikor kell vigyázni, mert olyan életszakaszba értünk, amelyikben kialakulhat egy későbbi betegség. Magát a betegséget nem lehet befolyásolni, de azt, hogy mennyire lesz súlyos, azt igen.

– *Úgy tudom, ősszel egy kollektív szeánszot is tervez Szolnokon.*

– Igen, három különböző embercsoportnak. Akik nem akarnak dohányozni, inni és hízni.

Ez egy két-három óra hosszás kollektív szeánsz, ahol bioenergetikus kódolás történik arra vonatkozóan, hogy: ne dohányozz, ne igyál, ne hízzál. Ez nem új dolog, már csinálták másutt is, 90 százalékos eredménnyel dolgoztak.

– *Elmondta, hogy készített Szolnokról egy térképet, amely a város természetgyógyászati szempontból veszélyes zónáit mérte fel.*

– Körülbelül 10 olyan zóna van, amelyre oda kell figyelni. Ezt a térképet azért készítettem, mert a tanfolyam hallgatói között vizsgálatot végeztem, és meglepően magas volt a vastagbélgyulladások aránya. Sokkal magasabb, mint más városokban. Hogy ennek mi az oka? Ennek felderítésén még dolgozom.

Paulina Éva

A Zagyva-partot kárpótlásra kijelölték – elkelt

A Vízig – a holtág kezelője – nem fellebbezett

Zsákutca a Malomszögben – Eladták a vízpartot és a Holt-Zagyvát? címmel közöltük e helyen augusztus 1-jén azt a panaszt, amelyet negyvennégyen írtak alá (körülbelül száz családot érint a téma), s orvoslásért Várhegyi Attilához, Szolnok Megyei Jogú Város polgármesteréhez fordultak. Várhegyi Attila a telektulajdonosok megbizottjának augusztus 5-i dátummal az alábbi választ küldte:

Tisztelt Uram!

Ígéretemnek megfelelően igyekszem pontosan megválaszolni az Önök levelét, s egyben kérem, hogy válaszomat a többi aláíróval megismertetni szíveskedjen.

A szóban forgó vízparti telek a Zagyvarékasi Béke Tsz tulajdonaként került kárpótlásra kijelölésre a tsz indítványa alapján. A kárpótlásra határozattal a Kárrendezési Hivatal jelölte ki, s a kárpótlásra jogosultak e határozat kapcsán fellebbezhettek volna az Országos Kárrendezési Hivatalnál. A Vízügyi Igazgatóság – mint a holtág kezelője – ekkor kérhette volna a vízparti sáv szabadon hagyását, illetve állami tulajdonba vonását, tekintettel a víz – jogszabályok szerinti – megközelíthetőségére. Ez nem történt meg, így a telek – mely korábban használaton kívül volt – árverésre került a szabályok szerint, s négyen szerezték meg a tulajdonjogot.

Mivel a telek jelenleg egy helyrajzi számon van, így a tulajdonosoknak telekmegosztást kell kérniük, hogy a tulajdoni lapon is elhatárolódjon a teleknagyság szerinti tulajdon. Miután e terület külterület, ezért az érvényes szabályok szerint 3000 m2 alatti teleknagyság esetén csak a jegyző engedélyével lehet telekmegosztást végezni, a Földhivatal ennek hiányában a kérelmet elutasította.

Ugyancsak a szabályok szerint egy telekre csak egy épület építhető, így a jelenleg osztatlan közös tulajdonban lévő telek külön-külön építmények megépítésére nem alkalmas, ahogyan parcellázás sem lehetséges építés céljára. Ugyancsak a szabályokhoz tartozik, hogy **a vízparti részen 6 m-en belül sem épület, sem fa, sem kerítés nem lehet**, azaz – bár magántulajdon – **nem lekeríthető**. Ugyanakkor a tulajdonossal kell megegyezni, hogy a magántulajdont ki és milyen módon használhatja.

Javaslom ezért, hogy az érintett zártkerti tulajdonosok folytassanak tárgyalást az új tulajdonosokkal a használat lehetőségéről. Magam mindig is jobban bíztam a normális emberi szóban, mint a bírósági vagy hivatali igazságtételben.

Mindezzel együtt szeretném megköszönni azt a bizalmat, hogy levelükben hozzám fordultak a probléma megoldását kérve és várva. Mint ahogyan látszik, sem az önkormányzat, sem a Földhivatal nem döntő e kérdésben, **csupán a tájékoztatás, illetve a telekkönyvezés tartozik hatás- és feladatkörünkbe.**

Remélem, a problémára sikerült korrekt választ adnom, s amennyiben további segítségükre lehetek, úgy természetesen állok rendelkezésre.

„Megszólal" az egyik vízpart-tulajdonos

Nem vagyok telekspekuláns!

Jogosnak tartom, hogy az én válaszomat is megtudják, mivel én vagyok a vízpart körülbelül egyharmad részének a tulajdonosa; a négy „új gazda" egyike. (E sorokat augusztus 3-án hozta be szerkesztőségünkbe írója.)

Ezt a földterületet tavaly decemberben hivatalos földárverésen, mint kárpótlási földet vettem, törvényes körülmények között. Erről minden hivatalos iratom megvan; a Földhivataltól is a hiteles tulajdoni lapom. Kimérése is hivatalos úton történt. A Földhivatal erre illetékes embere verte le a karókat és adta birtokba a területet. Arról már „nem szól a fáma", hogy a karók napokon belül eltűntek. Ez a rendőrség szerint – ahová az esetet jelentettük – térképészeti jelek megsemmisítése...

Valótlanság, hogy a föld kimérése nem hivatalos; a számítógépes térkép is megvan, amit a Földhivatal adott ki a tulajdoni lappal együtt. **Valótlan, hogy eladták a Holt-Zagyvát**, mert **én a vízpartot vettem csak meg.** Erről is megvan a számítógépes földhivatali térkép. (A Holt-Tisza-parti telkeknél sem magántulajdon a Tisza, csak a föld, a vízpartig.) Az pedig, hogy „eladták a vízpartot a vízzel együtt; telekspekulánsok kezére került a közterület" – már **nemcsak valótlanság**, hanem **rágalmazás** is. A saját földterületemmel pedig – amihez a legdemokratikusabb törvény, a kárpótlási törvény alapján jutottam – azt csinálok, amit jónak látok: bérbe adhatom részben vagy egészben, a jelzálog kifizetése után akár el is adhatom, kerítgethetem, ahogy akarom..

Nekem két gyermekem, három unokám van. Hat éve vagyok özvegy, ötödik éve leszázalékolt egy balesetből eredően. Kevés rokkantnyugdíjból élek 28 évi munkaviszony után. Azt pedig **nem is titkolom, hogy mint mindenki, aki a kárpótlásban részesült, én sem hátrányosabb, hanem előnyösebb anyagi helyzetbe szerettem volna, szeretnék kerülni** ezáltal. Az pedig, hogy ennek a 2 hektárnak kb. ötödét ismerősöknek, rokonoknak vagy akár idegeneknek bérbe, vagy odaajándékoztam, ehhez is jogom van, és ez biz' igen messze van a telekspekulációtól. Ez rossz-indulatú hangulatkeltés. Nem vagyok hajlandó bűnösnek érezni magam, hogy elhalt szüleim tulajdonából valamit végre visszakaptam, és ezen éppen a Holt-Zagyva eme vitatott részét sikerült megvennem.

Na és az is **valótlanság, hogy ez közterület volt. Ez tsz-tulajdon volt.** Tehát ha nem kárpótlási földnek jelölik ki, kimérték volna résztulajdonba. (Engem így tájékoztattak.) **Ennek a Zagyva-parti paradicsomnak tulajdonosa mindenképpen lett volna**, ha nem én, akkor más. Biztosan nem maradt volna tulajdonos nélkül, fehér foltként a térképen. Más szelek fújnak már elég régen és meg kellene végre szokni ezt a szót, hogy kárpótlási magántulajdon.

A levélíró üdülőtulajdonosok egy lényeges dolgot elfelejtettek. Amikor ugyanis ők a telkeiket megvették, azért a pénzért nem az egész határt kapták Zagyvástól együtt, hanem azt a bizonyos 150-200 négyszögöl területet. Jog szerint csakis az a föld az övéké. De az a föld, amit senki földjének gondoltak, magántulajdon lett. Addig, amíg ők használták azt a területet, nem volt semmi baj. Most, hogy a jogos tuladonosa akar vele jogai szerint rendelkezni, azt jogtalannak, törvénytelennek kiáltják ki. Furcsa, hogy akik enynyire tudják védeni saját érdekeiket, tulajdonukat, még jog nélküli területigényüket is, más jogát – aki pont olyan törvényes tulajdonos – figyelmen kívül hagyják.

Különben nem tudom, hogy a levélírók egyikének is megtiltottam-e, hogy pecázzon, füröd-jön, átjárjon a földemen, avagy használja kertje öntözésére a Holt-Zagyva vizét azokon a műanyagcsöveken keresztül, amelyek szintén az én földembe vannak beépítve a vízig. Bár szolgalmi, átjárási jog megadására a kárpótlási határozat semmi formában nem kötelezett.

Egyébként: ha bárkinek bármi kérdése lenne fentiekkel kapcsolatban, szívesen állok rendelkezésére. (Címem a szerkesztőségben.)

Dr. Bene Jánosné, Szolnok

Hegyen-völgyön, „kerekezve"

Tűzoltó vándortábor

Vidám és kalandos nyári élményben volt részünk nemrégiben. Mint ifjú tűzoltók, vándortáborban vettünk részt, a megyéből tizenegyen. A csapat Szolnokról, Karcagról, Pusztamonostorról, Mesterszállásról verbuválódott. Velünk tartott – parancsnokként – Terjéki László, a JNK-Szolnok megyei Tűzoltószövetség titkára.

Az emlékezetes tábort a Győr-Moson-Sopron megyei Tűzoltóparancsnokság szervezte; az idei volt a negyedik. Hozzávetőlegesen 300 km-t tettünk meg kerékpárjainkon. Összesen hatvan fiatal vett részt a táborozásban. Mi Szolnokról indultunk. Az első estét Győrben töltöttük. Gyülekezés, megbeszélés, eligazítás, utána jókedvűen felállítottuk sátrainkat. Vidámságunk parazsát a táborra lezúduló nyári zápor sem tudta kioltani.

Másnap reggel kerékpárra pattantunk és Vámosszabadinál léptük át a határt Szlovákiába. Nyárasd, Nagymagyar, Somorja, Pozsony volt az útvonal. A különböző városokban elsősorban a tűzoltással kapcsolatos emlékeket, múzeumokat és tűzoltószertárakat néztük meg, tűzoltógyakorlatokat végeztünk. Somorján részt vettünk egy tűzoltó bemutatón is, ahol az ifjak összemérhették egymással tudásukat, felkészültségüket. Itt voltunk a néprajzi múzeumban, ahol a régi idők sok érdekes – számunkra már nagyobbrészt ismeretlen – tárgyait szemléltük meg. Pozsonyben megcsodáltuk a várat, a koronázási templomot, ahol a történelem levegője csapott meg bennünket. Dunaszerdahelyen régi dunai vízimalmokat láttunk. A táborozásba belefért egyéb is: várak, templomok, műemlékek, múzeumok látogatása. Voltunk Ausztriában is, ahol Zundorf nevezetességeit néztük meg. Nekünk, alföldieknek nagy élmény volt a hegyes-dombos táj is. Volt alkalmunk sportolásra, útközben igénybe vehettük az iskolák tornatermeit. Az út porát strandokon, termálfürdőkben mostuk le magunkról. Esténként a kerékpározástól elpilledve, de élményekkel megrakodva táboroztunk le. Sokáig emlékezetes marad a vacsora utáni, tábortűz melleti éneklés, játék. Felirkáltuk egymás nevét az ott kapott pólóinkra, amelyek valóságos névjegyzékké váltak.

Nagyon jól éreztük magunkat a vándortáborban, barátságok szövődtek köztünk. Néha gondoltunk az otthoniakra is: szüleinkre, testvéreinkre, a barátainkra. Reggelente frissen ébredtünk és vígan karikáztunk új városok, új élmények felé. Szép élményekkel gazdagon, napbarnítottan érkeztünk haza, alig győztük szüleinknek, ismerőseinknek elmesélni élményeinket.

A beszámolót **Mesterszállásról** kaptuk, **Farkas Erika, Tóth Erika, Kovács Gábor és Imrei Zoltán** aláírásával. A levélből nem tűnik ki, de a beküldött képen bizonyára a „válogatott megyei tizenegy" látható!

A zöld üvegvázát

Elvitték a hősök emlékművéről

A tavasszal elhelyeztem a kunhegyesi hősök emlékművénél egy kb 40 centiméter magas, vastag zöldszínű üvegből készült vázát. Nagyon bíztam az emberek becsületében. Meg is volt a váza három hónapig. Egyszer, amikor ismét virággal mentem, csak a hűlt helyét találtam. Azóta is gyakran megjelenek ott szomorúan. Az jut eszembe, hogy az eltulajdonító nem nézett fel a szoborra, a családjától búcsúzkodó katonára! Azért vitte magával meggondolatlanul!

Az Új Néplapon keresztül kérem szépen, szálljon magába és tegye vissza a vázát oda, ahonnan elvitte! Otthon jó szívvel tekint rá? A Don-kanyarban – tapasztalatból tudom – az oroszok tiszteletben tartják a keresztet, a nemzeti színű szalagot, a gyertyát, amit elhelyeztünk 1991-ben. Ki tekinti itthon, nálunk „bevásárlóhelynek" azt a helyet, ahol a háborúban elhalt fiunkra, férjünkre, édesapánkra emlékezhetünk jelképes „sírjuknál"?...

S. K.-né, Kunhegyes

Mégsem olyan biztonságos?

A bizonytalanságból elég volt!

Augusztus 1-jén jelent meg lapunk 3. oldalán a **Biztonságos bizonytalanság** című jegyzet, amelyből megtudhatta az olvasó, hogy a **Biztonságos Befektetések Nemzetközi Szervezete – mégsem olyan biztonságos!** Balla Imre elnök vezérigazgató ugyanis sokszorosított levélben közli az ügyfelekkel, hogy az átvett kárpótlási jegyek árának részlet(vissza)fizetése akadályokba ütközik...

Nos, a BBS (BEST OF BUSINESS SYSTEM) sok embernek nem mond semmit. Azoknak igen, akik egy, lapunkban megjelent hirdetésre hamar, vagy akár éjszakákat álmatlanul vergődve jelentkeztek.

Vonzó volt az ajánlat: 1993. október 18 - október 31-ig **az alternatív kárpótlási jegyek befektetési lehetősége mellett akciót indít a kárpótlási jegy 100 százalékos felvásárlására**... A debreceni és a budapesti cím, telefonszám mellett egy szolnoki is szerepelt a felsorolásban.

Jóllehet, akik addig még csak érlelték magukban az elhatározást: mit kezdjenek a kárpótlási jegyükkel, nem haboztak, elmentek a megadott címre. **Szabályos adásvételi szerződés köttetett VEVŐ** – Biztonságos Befektetések Nemzetközi Szervezete (BBS International, Budapest) – **és ELADÓ között. Pecséttel, aláírásokkal**. Azt írtuk: **vonzó volt az ajánlat. Az indulás is!** Az adás-vételnél a kárpótlási jegyet ELADÓ „kuncsaft" azonnal kézhez kapta az első részletet (ezt rögzíti a szerződés 4. pontja). Szárnyon röpülhetett a jó hír, s gondoljuk: sorban álltak a kárpótlási jegyek gazdái a Biztonságos Befektetések Nemzetközi Szervezete, azaz a BBS International szolnoki irodája előtt.

Május elsejére még Budapestre is hívták a Szervezettel szerződést kötőket. Igaz, volt, aki május 3-án kapta meg a meghívót, így ha akarta volna se tudta meg, mitől esett el... Egyelőre a havi részlettől... Döcögve érkezett ugyanis már a májusi részlet, s azóta: szünet! Értjük ez alatt az 1. pontban rögzítetteket: „**Az eladó** a szerződéskötéssel egyidejűleg..... Ft címértékű **kárpótlási jegyet ad el, melynek ellenértékét a vevő** jelen szerződésben meghatározott árfolyamon és összegben **12 havi egyenlő részletekben fizet ki az eladónak**."

Itt a galiba! Nem küldik havi egyenlő részletekben a kárpótlási jegy ellenértékét! S a Tisztelt Befektetőnk! Tisztelt Tagunk! megszólítással érkezett, már említett levelet is elküldhették volna hamarabb – vélik azok, a cég által is „Kisemberek"-nek nevezett állampolgárok, akiknek az érdekében állítólag akciót indított a Szervezet, a BBS International, hogy ne okozzon nekik újabb veszteséget a már elszenvedett áldozatos múlt. Immáron tehát nincs más dolguk, mint várni a fizetésképtelenség – dehát ez képtelenség! – megszűnésére.

A „Kisemberek" ezek után joggal vélik: (ismét) rászedték őket, s futhatnak a pénzük után. Az elnök vezérigazgató úr ugyan óva inti őket a sajtótól, dehát... Csak nem akarják elveszíteni, ami az övék. Balla úr levelének hangvételéből ítélve arra nemigen számíthatunk, hogy megtisztel bennünket válaszával, amit azután közreadnánk. Pedig ki tudja, hány ember nyugodtan alhatna ennek ismeretében. Mert a levélben, amit mi az olvasóktól, a kárvallottaktól kaptunk, elfogadható választ nemigen találnak az érintettek. Márpedig szeretnék tudni: tulajdonképpen mi történt a kárpótlási jegyeikkel, amit bizalommal átadtak a BBS International szolnoki irodájában!

– fj –

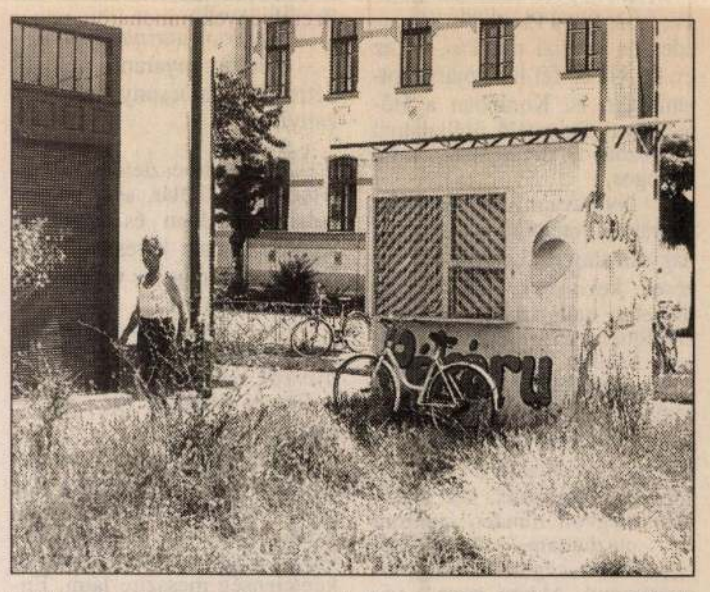

Túrkevén tetemes összeg felhasználásával most újítják fel a Kossuth Lajos Úti Általános Iskolát. „Tövében" egy pékárus–minek nevezzelek? Szeptembertől ide (is) „kiugranak" majd a gyerekek olykor egy-két jó falatért. Esztétikai szempontból kifogásolható a kicsiny bódé környéke, a gaz háborítatlanul honol mellette-mögötte. Mindez nem elég: sajnos sokan nyilvános illemhelynek tekintik – éppen a kenyeret, pékárut forgalmazó eladóhelyet. **Fotó: Bíró T.**

Küldjön egy képet!

NB I/B-ben a Szolnoki MTE!

Az idősebb szolnoki focirajongók már sejthetik a címből, hogy ez a kép sem mostanában készült... Mikor volt Szolnoki MTE? Mekkora vihart kavart a megyeszékhelyen „házassága" a MÁV-val! Ami volt, az elmúlt. A kép viszont megvan! Az SZMTE NB II-es gárdája 1967-ben megnyerte a bajnokságot és bekerült az NB I/B-be. A képen – balról jobbra: Dénes M. intéző, Papp I., Nagy P., Heidrich, Imri, Papp II.; az ülő sorban: Molnár, Árvai, Himmer, Nagy F., Kolláth és Sebők.

Papp László, Szolnok

Szerkesztői üzenetek

Több levélírónknak, telefonáló olvasónknak: Érthető érdeklődést keltett bennük az augusztus 2-án megjelent **Miért nem tanulsz, rossz gyerek?!** című, **Tóth Erikával** készült interjúnk. Mivel többen kérték a pedagógusnő címét, ime, itt találják. 5008 Szolnok, Kiss János út 148. Telefonja: 56/344-428. Javasoljuk, érdeklődő levelükhöz mellékeljenek egy, saját maguknak megcímzett, felbélyegzett borítékot!

Sz. S., Jászberény: Ha jól értettük érdeklődő sorait, válaszunk a következő. Feltételesen, tartalékként is nyilvántartásba vehet az utazási iroda utast, amennyiben az adott útra már minden hely elkelt. Ez azt jelenti, hogy esetleges lemondáskor felajánlják, hogy igénye fenntartása esetén jelentkezhet az útra, és utazási szerződést köthet. A feltételes jelentkezés egyik felet sem kötelezi szerződéskötésre.

Az oldalt összeállította: Farkas Ferencné

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 DEC 24

Magyar Ifjúság

Csorba Géza

1021

Stúdiótárlat

Ezúttal a Műcsarnok ad otthont a Fiatal Képzőművészek Stúdiója hagyományos év végi kiállításának, amelyet Csorba Géza, a Kulturális Minisztérium képzőművészeti osztályának vezetője nyitott meg. A kiállítást, amely január 2-ig tekinthető meg, már eddig is ezrek keresték fel.

Csorba Géza

Irod

Bálint Aladár. Hét fiatal művész kiállítása. Nyugat. 1917. jun. 16.

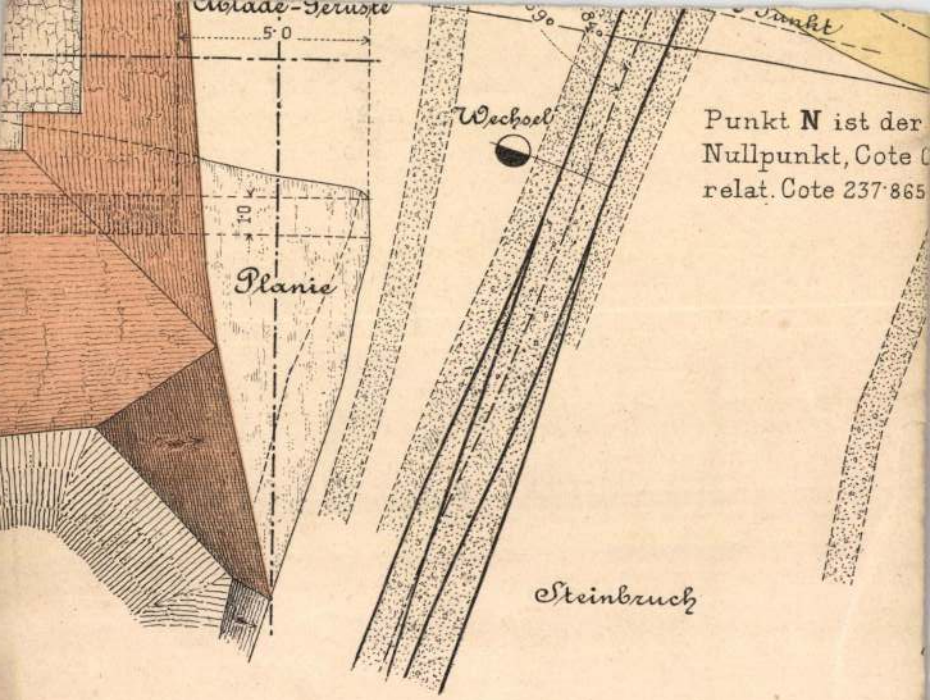
Ablade-Gerüste
5·0
10
Planie
Wechsel
Punkt N ist der
Nullpunkt, Cote
relat. Cote 237·865
Steinbruch

1021

FÓRUM

MÓRA GÁBOR

HOL SÍRJAIK DOMBORULNAK...

A Kossuth-mauzóleum

Azt mondja Maeterlinck feledhetetlen szépségű „Kékmadár"-jában a holtakról, hogy csak akkor halnak meg igazán, ha már senki sem gondol rájuk.

Így a halottak ünnepe táján sokan kelnek új életre egy-egy rövid időre. Egy-egy szál virág, egy-egy mécseslang erejéig.

Egyszer, egy nem is oly régi halottaknapi hajnalon a Mártonhegyről ereszkedtem alá. A végtelen csöndben — a látványtól földbe gyökerezett a lábam: a város távoli fényeit elhalványította lenn a völgyben a nekropolisz, a holtak városának, a Farkasréti temetőnek a káprázata. Az emlékezés apró mécsesei csodálatos meleg fénybe, ragyogásba borították az aranyló őszi levelek szőnyegével takart temetőt.

Ez a vibráló ragyogás jutott az eszembe, amikor nemrég a kezembe került a bécsi Városépítési Hivatal „Der Aufbau" című folyóiratából a 20. évfolyam 11. száma, 1965 novemberéből. Stílszerűen a novemberi szám építészeti, városrendezési témája: Friedhöfe, temetők. Tucatnyi cikk, tanulmány a temetőkről: a kis hegyi temetőkből parkká alakított öreg temetőkerteken át a Zentralfriedhofig, a bécsi központi temetőig, amely egyben az osztrákok nemzeti pantheonja.

Láttam a Zentralfriedhofban tavaszi időben és láttam nyári kánikulában a megemlékezés apró, mindig üde virágaival Beethoven és Schubert sírját a gondozott körönd első sorában...

És láttam halottak napján a Kerepesi temetőben elhagyottan, néhány, csokorból kitépett virágszállal díszítetten Arany János és vele szemben Vörösmarty Mihály sírját...

Nekünk nincs Westminster katedrálisunk, nincs Pantheonunk. A mi Kerepesi temetőnk a budapesti „Zentralfriedhof", a magyar Père Lachaise. De a bécsi, a párizsi nemzeti temetők rendezett, szép parkok. Pihenőkkel, kanyargós sétautakkal veszik körül a költők, tudósok, művészek, a történelem nagyjainak gondozott, karbantartott sírjait, síremlékeit.

Hazánkban a nemzeti Pantheon kialakítása már régi vágy, régi gondolat, és nem kisebb szorgalmazója volt — több mint egy és egynegyed századdal ezelőtt — mint Széchenyi István. Majd egy század múlt el Széchenyi Üdvlelde tervétől, míg végre a Főváros — a maga szűk hatáskörében és még szűkebb anyagi lehetőségei között — 1928-ban megkezdte a Kerepesi temetőben a Pantheon-sírtábla kialakítását. Néhány esztendővel később a felszámolt budai temetőkből a Németvölgyi temetőben az Emlékkertet. Az egykori két víziárosi és a tabáni temetőből ebbe a temetőbe áttemetett elhunytak sírjai, síremlékei a II. világháború idején jórészt elpusztultak. A Főváros — az 1849. május 21-i ostromban elesett honvédek tömegsírjától eltekintve — ezt a temetőkertet 1963-ban megszüntette és a hamvakat a Kerepesi temetőbe szállíttatta át. Így ma már az egykori Pest-Budán eltemetett nemzeti nagyjaink, hőseink, kiválóságaink hamvai nagyrészt a Kerepesi temetőben pihennek.

Szinte lehetetlenség — de méltánytalanság is lenne — hogy a Főváros egymaga gondoskodjék a sírok, síremlékek méltó megőrzéséről.

A temető parkját, kerítését, mauzóleumait, síremlékeit szinte felmérhetetlen módon megrongálta, elpusztította a II. világháború. És ez a pusztulás — az élők országának ezer gondja és szorgos újjáépítése közepette — csak fokozódott.

Mi itt a tennivaló? Mit lehet egyáltalán tenni?

A legelső, a legfontosabb — és valljuk meg, a legolcsóbb és a legmutatósabb — tennivaló lenne: az utóbbi évtizedek alatt felburjánzott és elvadult növényzet kipusztítása. Ennek a jelentősége kettős:

1. A temető rendezettebb, gondozottabb külsőt nyerne;

2. a síremlékek, kripták és mauzóleumok további romlását, rombolását ezzel megakadályozhatnánk.

Minderre már csak azért is feltétlenül szükség lenne, mivel a helyreállítási munkálatok feltétlenül esztendőket vennének igénybe.

Minden idegennyelvű budapesti utikalauz megemlékezik a Kerepesi temetőről, mint nagyjaink nyugvóhelyéről. És gondoljuk el, mi lehet az idegenek véleménye nagyjaink megbecsüléséről, ha akár a szovjet hősök gondozott, rendezett parcellája, akár a Munkásmozgalmi-emlék, vagy a Kossuth-mauzóleum tövében kialakított új sírtáblák körül látják a rendezetlen, gondozatlan sírokat, a félrebillent, csonka síremlékeket, repesztépte bronzokat? S vajon mit szólhatnak haladó hagyományainkról,

Toldy Ferenc és fiai síremléke

Horváth Mihály síremléke (Dunaiszky L. szobra)

A Hiemer-ház

Balla Demeter felvételei

máncsehi Domonkosnak szobra áll. Ő építtette az eredeti Szent Anna kápolnát a bazilika északi oldalán, amint erről okleveles adatok szólnak. Ennek az elpusztult templomnak nevét és birtokait ruházták rá Hensel kápolnájára, 1688 után, amikor a törökök feladták Fehérvár erődítéseit. A viharos századokat megélt kápolna ma is őriz török falfestménytöredékeket, abból az időből, amikor dzsáminak használták.

A Szent Anna kápolnán kívül a belváros kanyargó, szűk utcái és homályos sikátorai maradtak reánk a középkorból. A házak, ha nem is középkori alapokra épültek, megtartották a középkori házhelyeket. A Jókai utca bejáratánál emelkedő Hiemer-ház, szemben Güzeldzse Rüsztem pasa egykori fürdőjével, a késő barokk Székesfehérvár egyik jellegzetes emléke is ezek közé tartozik. Mai formáját hangulatos sarokerkélyével a XVIII. század végén nyerte, a városban dolgozó osztrák—délnémet mesterek és a belvárost lakó német lakosság szellemét, ízlését tükrözve.

Az ezeréves város, amely évszázadokon át királyi székhely, a királyi koronázások és temetkezések színtere, majd a török korban az oszmán világhatalom egyik fontos végvára volt, a XVIII. században egyházi építkezésekkel, gimnáziumával, a XIX.-ben színjátszásával írta be nevét történelmünkbe. A XX. század második felében ismét új irányú fejlődésnek indult. A múlt hangulatát őrző belvárosával, romjaival és múzeumaival Székesfehérvár ma is egyik legszebb városunk. A régi kerületek közvetlen szomszédságában azonban új és nagy város van kialakulóban, rohamosan fejlődő iparral, forgalommal. A közeledő ezeréves évforduló változó, de új virágkor felé néző várost talál itt.

Fitz Jenő

Toronyházak a Május 1. téren

Kabáczy Szilárd felvétele

A légifelvétel Székesfehérvár városmagjának középkori szerkezetét érzékelteti

MTI foto — Járai R. felvétele

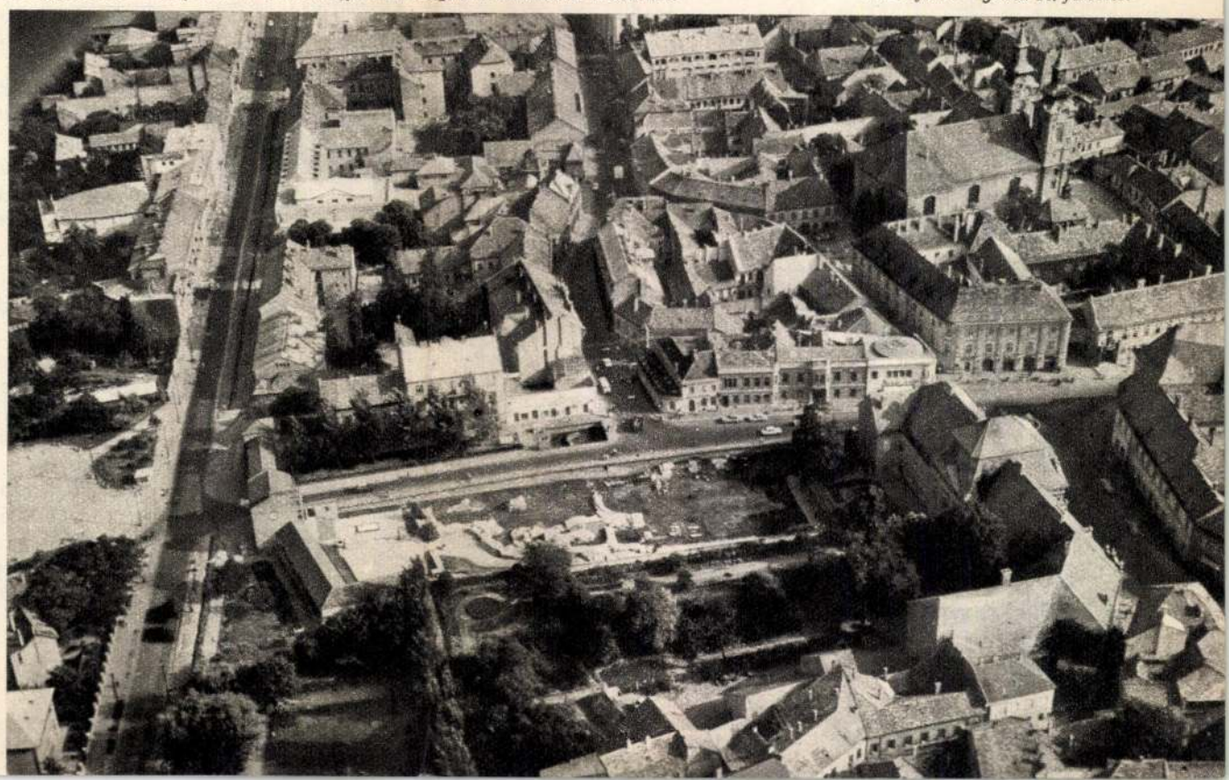

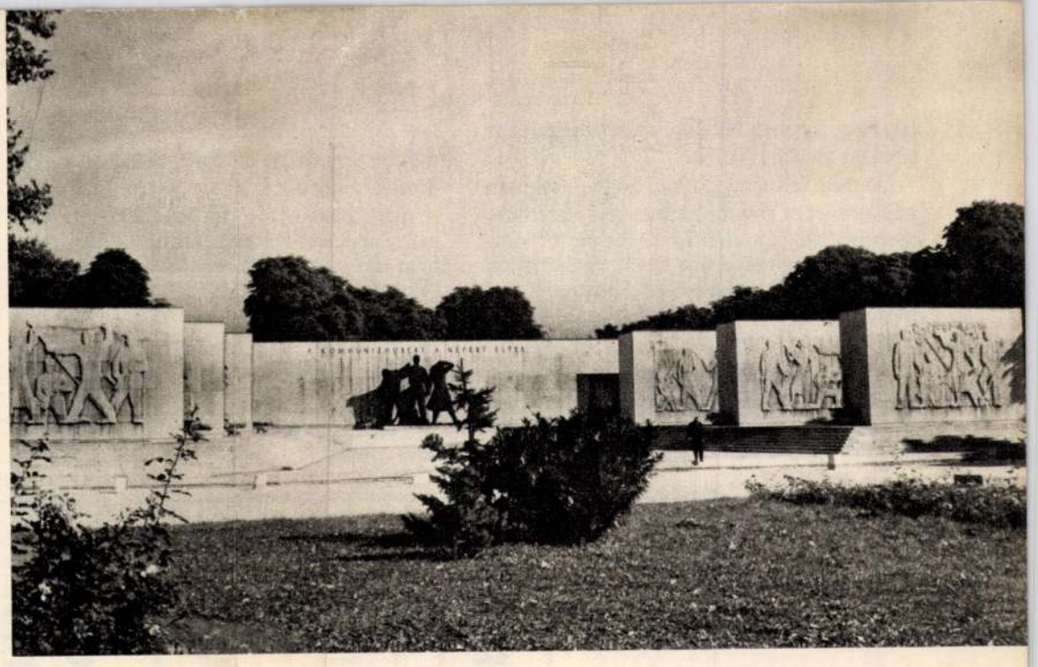

A Munkásmozgalmi-emlék

ha látják, hogy Kossuth Lajos — műemlékszámba menő — síremléke, több mint húsz esztendővel felszabadulásunk után, még mindig viseli a háború súlyos nyomait? Kossuth és a mártír Batthyány Lajos mauzóleumát a háború után némileg helyrehozták, de annál vigasztalanabb Deák Ferencé, amely máig abban az állapotban van, ahogy a háború hagyta. A közvetlen közelében — csak néhány nevet — Zichy Mihály, Jászai Mari, Kandó Kálmán, Klapka György, Erkel Ferenc, Fadrusz János, Vachott Sándor, Reguly Antal, Garay János, Egressy Gábor, Czuczor Gergely, Kisfaludy Károly sírja! Illő ezeket a hamvakat így őriznünk? Nem szólva arról, hogy bizony a síremlékek közül több még a háború nyomát viseli, vagy pedig a gondozatlanság miatt pusztul.

A Kerepesi temető nemzeti sírkert jellege egyre jobban kidomborodik és méltánytalanság lenne, ha ennek a fenntartását egyedül a fővárosra hárítanák, bár a főváros 1960 óta több művészi síremléket is készíttetett, illetve jelenleg is készíttet, mint például Krúdy

Ganz Ábrahám mauzóleuma (Ybl Miklós alkotása)

Gyuláét, Csontváry Tivadarét, vagy az elpusztult helyébe Bugát Pálét.

Az említett három nagy mauzóleum mellett több kisebb is van a temetőben, például Ganz Ábrahámé. Az ő sírkápolnája a pusztulás szomorú, sőt visszataszító képét mutatja. Belövésszaggatta lyuk a falában, a kupoláján, tömör ajtaján tátongó nyílás. Belül meg por, szemét, piszok, amit két évtized alatt a szél behordott. Jövőre lesz száz esztendeje, hogy a Ganz-gyár alapítója elhunyt, de erre a sírboltra kinek lenne bátorsága elhelyezni az emlékezés koszorúit, virágait? Mit jelentene a mammut gyárnak a sírbolt rendbehozatala? És mit a fővárosnak? (Arról nem is szólva, hogy az erkölcs melyiküket kötelezné a felújításra?)

Horváth Mihályról teret neveztünk el, emlékoszlopot állítottunk rá, de a sírja a facsemeték, a derékig érő gaz között húsz éve elhagyottan áll. Mellszobrán, amely Dunaiszky László szép alkotása, máig ott a számtalan lyuk.

Csengery Antalnak is utcája van Budapesten, az utca mentében ott áll a szobra is. És a sírja? Szerencsére olyan magas az obeliszk, hogy a gaz között a nevét még le lehet olvasni.

De ide lehet sorolni az „irodalomtörténet atyjának", Toldy Ferencnek a vegetáció közül alig kilátszó, elhanyagolt sírját és Hunfalvy Pálnak, nagy úttörő nyelvészünknek darabokban heverő síremlékét. Balassa János, a magyar sebészek negyedszázadon át volt Európa-hírű mestere, a sebészeti irodalomnak világhírű művelője gyalázatosan megcsonkított síremlék alatt nyugszik. (1968-ban lesz száz esztendeje, hogy meghalt.)

Tudományos Akadémiánknak vajon legalább ezekről van-e tudomása?

Pecz Samu (akinek emlékét szobra őrzi alkotása tövében, a Szilágyi Dezső téren) hatalmas monolit obeliszkjét facsemeték billentik ki helyéből. Petschacher Gusztávnak, a Körönd zseniális kialakítójának a síremléke is szétomlófélben.

Az Építőművészek Szövetsége gyakrabban meglátogathatná a nagy elődök sírjait.

A színészeknél sem jobb a helyzet:

Jászai Mari sírján lassan olvashatatlanná válik az írás, Feleky Miklós hamvai felett meg a Holló Barnabás alkotta portré máig telve repeszek nyomával.

Talán a legelhanyagoltabbak az 1848—49-es hősök sírjai. A Kerepesi temető régi lakói közül Klapka Györgynek, Komárom hős védőjének bronzdomborműves homokkő síremléke alaktalanná porlott, a közelében Irinyi Dániel bronz síremléke (utcája, szobra, emléktáblája ellenére!) háborús sérülésektől szaggatott. Az Újépületben vértanúhalált halt Woroniecki Miecislav légiós ezredesnek a Földmívelésügyi Minisztérium falán, közel kivégzése helyéhez, márványtábla őrzi emlékét, de a sírján már alig van nyoma az írásnak.

A Németvölgyi temetőből áttelepített 48-as sírok a többszöri szállítást nagyon megsínylették. A temető a feliratokat (nyilván saját hatáskörében) jószándékúan felfrissíttette, de messziről látszik, hogy nem szakemberek, hanem gyakorlatlan kezek munkája. A tájékozatlan nézőben azt az érzést kelthe-

Batthyány Lajos mauzóleuma

tik, hogy kevésre becsüljük szabadságunkért életüket áldozó hőseinket.

De meg kell mondanunk, hogy túlságosan a főváros sem gondol a maga régi vezetőire, mert például Rottenbiller Lipót pesti főpolgármester síremlékéből a bronz medaillonon kívül semmi sem maradt és Appiano József polgármester szürke gránitobeliszkjén már az aranyozásnak nyoma sincs.

Felsorolhatatlan, hogy milyen sok nemzeti és szellemi nagyságunk nyugszik méltatlan állapotú síremlék alatt, de ettől eltekintve síremlék-szobrászatunk hány jelentős emléke, kiváló művészek hány értékes alkotása pusztul, és pusztul el végképpen, ha nem fordítunk rá gondot.

Ady, Blaháné, Jókai síremléke ma még aránylag kevés költséggel megújítható, de ha nem törődünk velük, ezek is tetemes kiadásokat emészthetnek fel.

Mindez nem könnyű és nem hamar megoldható feladat, de éppen ezért is szükséges lenne, ha a Hazafias Népfront, a tudományos testületek, intézmények, művészeti szövetségek és szakszervezetek felülvizsgálnák a temetőt, hogy a magukénak vallott elhunytak sírjairól gondoskodjanak, mert könnyebb több-kevesebb sírt, síremléket gondozni, mint szinte számtalan sírról mind erkölcsileg, mind anyagilag gondoskodnia egyetlen hatóságnak, a fővárosnak.

Tartozunk a Kerepesi temető rendbehozatalával múltunknak, jelenünknek, de jövendőnknek is, nehogy felróják valaha — és joggal —, hogy pusztulni hagyta nemtörődömségünk azt a keveset is, mit mostoha múltunk meghagyott.

CSŐREGH ÉVA

TEMETŐI SÉTA

A temető elsősorban kert. Utak rendszerével felosztott, természetes növényi környezet, amelynek kő- és csönd-tengerét árnyat adó fák s virágos parcellák színes foltjai avatják meghitt végállomássá.

Valóban csönd, nyugalom van a Kerepesi úti temetőben is. A hosszan elnyúló kőfal nemcsak jelképesen keríti be, de ténylegesen is elzárja a várostól, s mint az élet és a halál határsávja, kivülrekeszti a forgalmas utak villamosainak, járműveinek lármáját.

Utánanézhetnénk, mikor s milyen fővárosi határozat alapján, mely mérnök keze vetette papírra a temető első tervét, de úgy érzem, nem ez a lényeges; ami itt ma hangulatával megragad — másképp közelíthető meg, nem adatokkal.

Az eredetileg kimért földterületet az óriási ütemben növekvő város rég kinőtte, s így az utóbbi években már nem is „aktív" temetkezési hely, kizárólag nemzetünk nagyjai kapnak helyet a Pantheonná nemesült dísztemetőben.

Bizonyos, hogy némely alkalomkor, halottak napján vagy valamely emlékünnepen, koszorúzáskor, síremlék-felállításkor nagyon is benépesülnek útjai, de én nyári hétköznapon látogattam ide, amikor a fény kékre festette az öreg, nagy fák lombján átsejlő égdarabkákat, s a rengeteg zöld üde harmóniájában a fehér és fekete kőemlékek irányítottak csak a néptelen utakon. Nagy távolságokban dolgozott néhány kertész, locsoltak, virágot ültettek, rendezgettek egy-egy sír körül — mindössze ennyi mozdult, hang meg éppen nem zavarta fel a csend nagy birodalmát.

A temetői sétának van valami romantikus színezete. A köztudatban úgy él, hogy aki nem kifejezetten egyéni gyászának kegyeletét rója, az vagy azért megy a temetőbe, mert merengő lélekként itt szeret olvasgatni, tűnődni, vagy esetleg hasonló alkati adottságai révén meghitt találkozásra választja ki a sírok tapintatos, néma környezetét.

Kevésbé tudatos azonban az esztétikai indíték; a sétálónak az az óhaja, hogy emlékművekkel, szobrászati alkotásokkal, a temető szépségeivel ismerkedjék. Pedig minden más temetőnknél indokoltabb ez a szándék a Kerepesi úton, hiszen népünk nagyjainak, városunk, sőt az egész ország múltjának, kultúrájának történelemkönyvét lapozhatjuk itt. Ezért is keresik fel IBUSZ-csoportok, hazai és külföldi látogatók, akik múltunk mélyebb megismerésére törekszenek.

Nem közömbös kérdés tehát, hogy milyen esztétikai élménnyel gazdagodik itt a látogató, ki a mauzóleumok, kripták, síremlékek sokasága között tűnődve keresi nagyjaink emlékét.

Hosszú évtizedek alatt kiformálódott itt egy sajátos műfaj: a temetőművészet. Mit értünk ezen? Többet, mint a síremlékek, szobrok, kőfaragások csoportját. Észre kell vennünk itt a természet és az architektúra harmonikus egységbe rendeződését, azt, hogy a terület kompozíciós rendjének, a ritmusnak, az arányos tagoltságnak épp olyan fontos szerepe van itt is, mint bármely más művészetben.

A társadalmi kegyelet emlékjeleit keresve és követve azonban bizonyos csalódottság fogja el a sétálót; ritkán talál közöttük olyat, amelynek jelbeszéde kifejező és méltó mementója lenne történelmi, irodalmi, művészi és tudományos személyiségeinknek, ritkán talál olyat, amelynek művészi értéke itt sajátos hangsúlyt adna a latin mondásnak — „az élet rövid, a művészet örök."

A főút s a csillagszerűen szétágazó sugárutak tengelyében, mintegy a temető fókuszában emelkedik Jókai síremléke (Füredi-Lechner terve). A kör alaprajzú, túlságosan is zárt kolosszusként ható építmény túl szigorúnak, sőt ridegnek hat. Idegennek érezzük nagy romantikus mesélőnk nemzedékek emlékezetében élő, műveiből megismert egyéniségétől. Nem annyira őt, mint inkább a korabeli emlékműszobrászat hi-

Jókai Mór síremléke

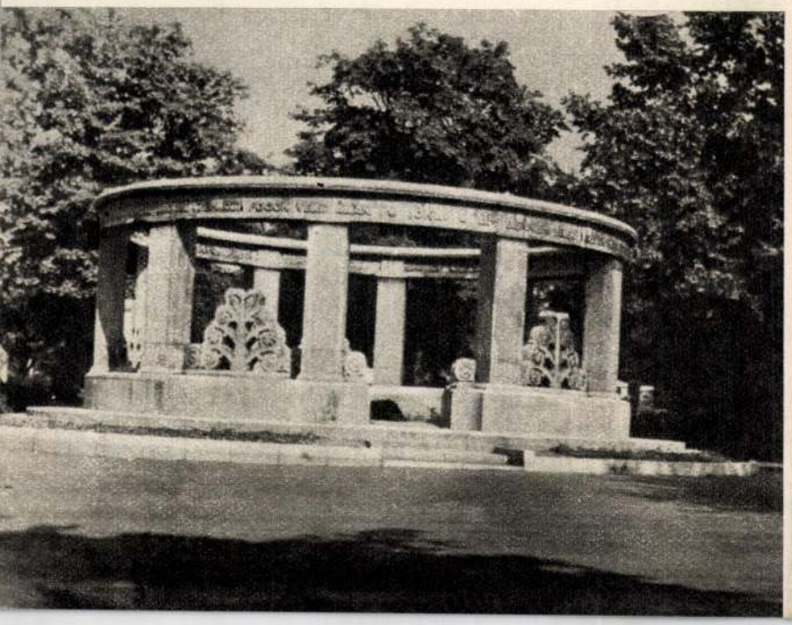

Blaha Lujza síremléke

BUDAPEST

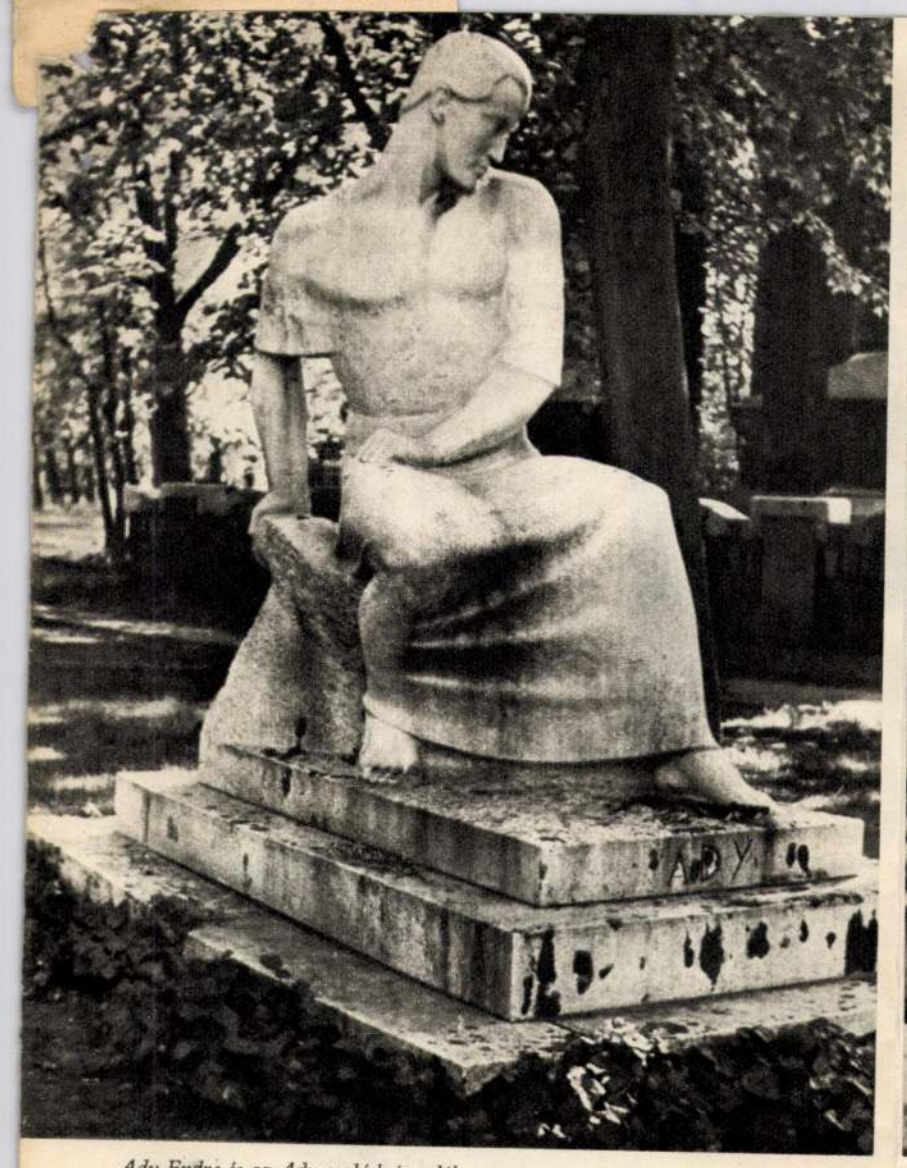

Ady Endre és az Ady család síremléke

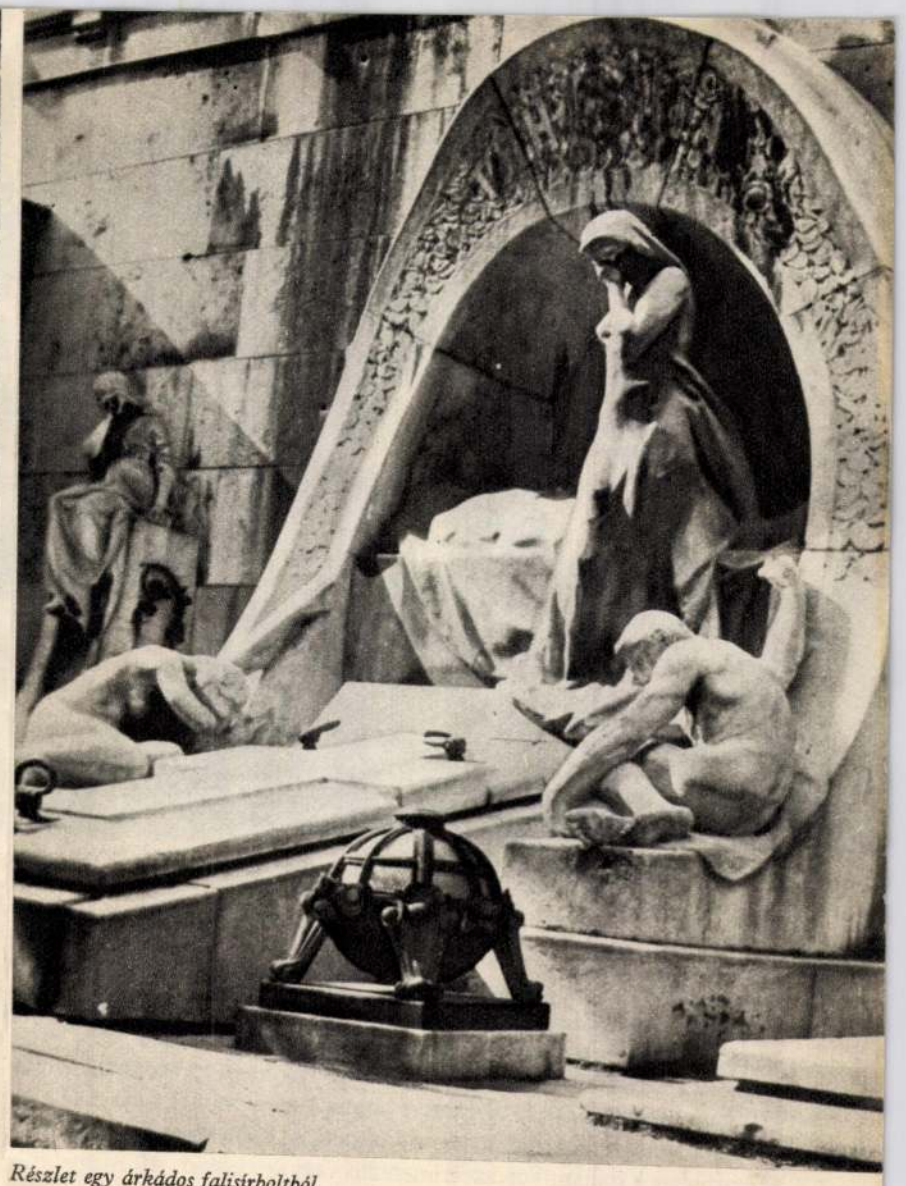

Részlet egy árkádos falisírboltból

vatalos irányzatát tükrözi, klasszicizáló és a magyarosnak hitt építésmód összeegyeztetésével.

De míg itt legalább az építményt koronázó gyűrűn körbefutó idézet: — „Ami bennem lélek, veletek megy, ott fog köztetek lenni, mindig megtalálsz virágaid között, amikor elhervadnak, megtalálsz a falevélben, mikor lehull, meghallasz az esti harangszóban, mikor elenyészik, s mikor megemlékezel rólam, mindig arccal szemközt fogok veled állani" — Jókai igazi arcára emlékeztetnek, addig közvetlen szomszédjának, Blaha Lujzának síremléke egyáltalán nem méltó a nemzet csalogányához, az egykor rajongásig szeretett nagy színésznőhöz. Restelkedve állunk meg a bombasztikus szoborkompozíció előtt. A fehérmárvány emlékmű (tervezte Fülöp Elemér) a következőkből áll: ravatalon fekvő, naturalisztikus portré négy tömör, dór oszlop tartotta súlyos tető alatt, gömbölyded puttók, nagyszakállú, magyar mentés, öreg lantos szimbolikus mellékalakjaival, körülfutó rózsákkal. S ez a neobarokkos hangvétel — elég szerencsétlenül — hamis pátoszba fullad, pompázatos szépségtörekvései borzongató morbiditássá válnak a mai szemlélő előtt.

Újszerűbb, friss lélegzetvételével menekít ki ebből a fülledt hangulatból a szomszédos Ady síremlék, melynek ülő alakja (Csorba Géza alkotása) kisebb mérete ellenére is impozánsabb az előbb említett sírszobornál.

E középponti helyen szerzett benyomások a temető végigjárásakor még erősödnek. Az előrelátó tervező- és rendezőelvet ugyan — ha kezdetben volt is ilyen — szétfeszítette a már zsúfolttá sűrűsödő terjeszkedés, felismerhető azonban az a törekvés, hogy a kortársakat és pályatársakat egymás közelében helyezzék el. Persze azért sok keveredés tapasztalható a történelmi jelentőségükben valóban nagy és jelentőségüket csupán nagy vagyonuknak köszönő családok sírjai között.

Ez utóbbiaknak többnyire pompázatos anyagú, de kevés ízlésű, olykor egyenesen giccses emlékeihez, a tört oszlopon zokogó, fájdalmas nőalakokhoz s a többi elkoptatott sírplasztikai közhelyekhez, mint az egyéni kegyelet emlékjeleihez nem szólhatunk hozzá, inkább azon sajnálkozhatunk, hogy temetőművészetünk igényesebb kialakulását leginkább ezek gátolják. Mert hiába tudjuk, hogy a kor társadalmának ízléstöréseit viseli magán az üres pompában és pátoszban megnyilvánuló stíluszavar, hiába ismerjük társadalmi hátterét annak, hogy az anyagban és méretekben fitogtatott gazdagság művészi formaszegénységben jelenik meg, mindez nem elég, hogy elkendőzze a bennük rejlő esztétikai hibákat.

Sokkal feltűnőbb és visszatetszőbb azonban, amikor hasonló formai gyöngeségek, művészi-szemléleti zavarok tükröződnek olyan síremléken is, amely egy egész nép emlékezetének ébrentartására hivatott.

A monda szerint Mausolus királynak a felesége megrendelésére készült síremléke az ókor hét csodájának egyike volt. Azóta is épülnek tehetős családoknak, kiemelkedő nemzeti nagyságoknak mauzóleumok, de ha a Kerepesi úti példákat számbavesszük, többségüket már aligha dicsőíthetnénk szépségükért. Egy részüknél a mindenáron való görögösködés a díszítés vezéreszméje, másokra az eklektika és szecesszió nyomja rá zavaros stílusbélyegeit.

Az ékítmények túlzásától roskadozik a környező utcákból és a villamosból is látható monumentális Kossuth mauzóleum is. Meliette éles ellentétként tűnik szemünkbe Károlyi Mihály síremléke, nemesen egyszerű gömbhéj kupolájával. Korok eltérő szemlélete, művészi látás- és kifejezésmódja ütközik meg igen szemléletesen ebben a közvetlen szomszédságban. Úgy vélem, nem lesz okunk szégyenkezni későbbi korok előtt sem a Károlyi emlékműért, amely már a mi társadalmunk tisztelgő alkotása.

Továbbhaladva hamarosan visszaérünk a főútra. Ennek kétoldali árkádos sírbolt-komplexumáról először elvonja figyelmünket az optikai gyújtópontban emelkedő már elemzett néhány jelentős síremlék. Most, kifelé haladva a temetőből már inkább ráfigyelünk erre a két tükörépítményre, amely a vagyonos patrícius családok számára az első világháborút megelőző utolsó békeévekben épült, és angyalok, géniuszok, kőkulisszák, márványdrapériák barokkos gőgjével, s kispolgári feltűnnivágyásának keveredésével tükrözi a korhangulatot. E fali sírboltok kultusza a középkori temetkezési szokásokra nyúlik

Károlyi Mihály síremléke

vissza. Ősei a dómok, templomok falai tövében húzódó temetkezési helyek, az úgynevezett Kirchhofok, amelyek között a történeti stílusoknak, különösen a román és a gótikus korszaknak valóban szép, nagy művészi értékű szobrászati alkotásai maradtak fenn. Itt azonban inkább valami patetikus danse macabre-t látunk, amely mintegy exponálja az összes, később feltáruló temetőművészeti giccseffektust: a század első évtizedének romantikus, szentimentális vagy szecessziós stílusjegyeivel, a harmincas-negyvenes években a műmagyarkodás pátoszával, segítségül híva a vallási jelképeket s a túlvilági életre, abban való hitre utaló feliratokat.

A tárgyilagos szemlélő nem is akad fenn a vallásos szemléleten, az ilyen vagy olyan hiten. Hiszen tudja, hogy ez a tendencia történetiségében mily messzi múltra tekint vissza. Észreveszi viszont, hányszor válnak üres közhelyekké, hányszor hiányzik a sematikusan ismételt formák mögött a tartalmi fedezet. Az esztétikai hatás szemszögéből nézve itt a díszítmények halmozása, zsúfoltsága jellemzi a vallásos formákat is. Pedig a középkorban még a kereszténység vezérmotívuma, a kereszt önmagában is elegendő emlékjel volt, s a többi vallás szimbóluma: a fejfa, a szomorúfűzfás sima sírkő, a mógendóvid, a frigyláda is mind egyszerű formaelemek.

Példák igazolják, hogy a temetőstílus egységét még a barokk csapongó túlzásai sem bontották lényegesen meg. A bomlás csak a XIX. század végén kezdődött, amint a temető is az individualizmus szertelenségeinek gyűjtőhelyévé vált, amikor a gyors gazdasági sikereket, a vagyoni helyzet nagyságát reprezentálni semmi dísz sem bizonyult már elégnek. Alkotóik rendszerint kontárok, jobb esetben névtelen kőfaragók, a mesterség jól-rosszul képzett szakemberei. Művész nagyon kevésszer jut itt szóhoz. Egyébként mindenben a megrendelő ízlése (vagyis inkább ízléshiánya) dominál.

Ezért kapja meg a szemet rögtön, amikor hivalkodástól mentes síremlékformákat, mértéktartó plasztikai díszeket is láthat. A pompahalmozásnál jóval beszédesebb a régtől kialakult s épp ezért mindenki számára érthető szimbólumrendszer: a dicsőséget, győzelmet hirdető babérág, a tisztaságot, ártatlanságot kifejező liliom, a galamb, amely a szeretetet, a lángoló fáklya, amely a sírontúli életet jelképezi. A Kerepesi temető összhatásában erősen érződik a múlt hangja, a régiség, s ezen nem változtat az sem, hogy a sírok nagy része, talán többsége is viszonylag új — hiszen egy város és a vele egy temető életkorában 30—40 év még nagyon is közelmúltnak, szinte jelennek számít.

De van itt másfajta, valódi jelen is. Az újabb beépítések, amelyek önálló formateremtő erővel, korszerű szemlélettel igyekeznek ennek megfelelő temetőművészetet létrehozni, összhangban az adott vonalvezetéssel, térarányokkal, biztató és előremutató példákkal szolgálnak.

Az 1956-ban elesett hősök emléke *Birgés Árpád felvétele*

Ilyen például a főútról balra, közvetlenül a bejárat után a fehér tört kővel borított térségben levő sima, egyszerű szarkofág és a körülötte két szinten felsorakoztatott, körívbe rendezett kisebb kőkockák ritmusa. Az 1956-ban elesett katonák emlékhelye ez: puritán formáival, kötött arányrendjével, sallangmentes, közvetlen áttekinthetőségével szép tervezési kompozíció, és még sorolhatnánk tovább a szép példákat a temetőművészet korszerű kialakítására.

Mindebből kiviláglik, hogy a temető épp olyan sokrétű építészeti együttest alkot, mint a városok utcái és terei, a lakóházak, a kulturális, ipari és közigazgatási épületek. Mindjüket a történelmileg meghatározott társadalmi lét teremti meg s jelzőjévé válnak az egymást követő korok folyamatának. A társadalom életviszonyai, szemlélete, esztétikai jellegzetességei tükröződnek bennük és általuk.

Objektív ítélettel bizonyára megállapíthatnánk: Genova, Milánó, Messina világhírű temetői szebbek, a párizsi Père Lachaise impozánsabb és zsúfoltabb, de ha itt a Kerepesi úton az axiális rend és a kuszaság sűrűjében, az árnyas, melankolikus utakon, a néptelen békességben sétálgatva történelmünk jeleit és fővárosunk múltját böngésszük, az egész hangulata, atmoszférikus hatása alatt nem tudunk másként ítélkezni, mint szubjektíve. S mint ahogy egész történeti múltunkat — hol büszkeséggel, hol kritikával — vállaljuk, ugyanúgy nem tagadjuk meg a múltnak a temetőben őrzött jeleit sem. Hisz ha nem is mindig a legtisztább hangon, de Budapest és népünk múltjáról beszélnek.

Csorba Géza, szobrász Budapesten. 1913 novemberében Kolbay Sándor festővel Rónai Dénes budapesti udvari fényképész váczi-utczai műtermében kiállítást rendezett. Apró agyagmintázatairól a kritika dícsérően emlékezett meg.

Az Ujság. 1913 nov. 18. (Kolbay Sándor és Csorba Géza.)

Szám	Á t t é t e t			
	az újlelt.	O. K.	T. K.	r. és újdep.

CSORBA Géza szobrász

PERÉDY Adél: Séta egy síremlék körül. = Új Magyarország, II.évf.34.sz. 1992.febr.10. 7.p. ill.

tenue à Berlin e
Vietnam, de Cuba
tine, Mongolie,

Csorba Géza szobrászmüvész

Rajzait, studiumait, kompozicióit, plasztikai munkáit méltatva ir a müvészről Tövis: "A Nemzeti Szalon kiállitása" cimmel. Egy férfi fej, egy maszk és két kis torzó szerepel még a tárlaton, melyek biztató igéretre jogositanak.

A HÉT, Bp. 1917. juni. lo.
XXVIII. évf. 23. sz. 365-366. lap.

Csorba Géza

csod

Bálint Aladár

Csorba Géza rajza alá; Nyugat 1914. 727 l.

Szabó

Távirati megbízásá

1009 I a mákol

és ezt a Budapesti cimére a

Remélem, hogy a

Értesítését varóm

Elkészült Csorba Géza Ady-domborműve

(Tudósítónktól.)

Százados úti műtermében beszélgettünk *Csorba Géza* szobrászművésszel, aki nemrég fejezte be újabb, Ady emlékét idéző alkotását. Arról a reliefről van szó, amelyet majd a Népköztársaság útja 24. számú ház falán helyeznek el rövidesen.

Csorba Géza elmondta, hogy sorrendben ez a negyedik olyan alkotása Adyról, amely nyilvánosság elé kerül. Első ízben a Kerepesi temetőben levő síremléket mintázta meg, majd a most szóban forgó emléktáblára került sor 1937-ben, azután a városligeti Művész sétányra jutott a fiatal Ady mellszobra, legutóbb pedig a Liszt Ferenc téren állították fel nagyszabású Ady-szobrát.

Ez az új mű tulajdonképpen az ötödiknek is nevezhető — mondta a művész, hiszen elpusztult elődjének a pótlása. Annak idején azt a feladatot kapta, hogy méltó emléktáblát alkosson annak a háznak a falára, amelyben az 1910-es években a nevezetes Trenk kocsma, vagy miként az irodalomtörténet is emlegeti, a Három Holló vendéglő volt. Ide járt a költő, a deszkafalakkal páholyokra osztott helyiség zugolyában, ahol kedvére, háborítatlanul írhatott. Sok verse készült a Három Hollóban, amely egyébként igazán szűkebb baráti köre számára egyben a fogadó helye is volt.

A most elkészült relief pontos mása az eredetinek, a *Repülj hajóm* című vers illusztrációja és a VI. kerületi Tanács kezdeményezésére alkotta a művész. Gipszmintáját már átvette a Művészeti Kivitelező Vállalat és haraszti mészkőből készítteti el; majd a dombormű ismét helyére kerül a Népköztársaság útján.

Népszabadság 1961. VIII. 24.

Magyar tudósok nemzetközi kongresszusokon

Sőtér István Kossuth-díjas akadémikus, az Irodalomtörténeti Intézet igazgatója, *Király István* Kossuth-díjas egyetemi tanár és *Klaniczay Tibor*, az irodalomtudományok doktora Hollandiába utaztak, ahol részt vesznek és előadásokat tartanak Utrechtben, a III. nemzetközi összehasonlító irodalomtörténeti kongresszuson.

Szabolcs István, a Magyar Tudományos Akadémia Talajtani és Agrokémiai Kutató Intézetének igazgatója és *Di'Gleria János*, a mezőgazdasági tudományok doktora Bécsbe utaztak; nemzetközi talajtani konferencián vesznek részt.

AZ AUTÓ- ÉS ALKATRÉSZ-KERESKEDELMI VÁLLALAT
ÉRTESÍTI VEVŐIT, HOGY
1961. szeptember 1-től kezdve a

MOSZKVICS típusú személygépkocsik szerkezeti alkatrészeinek értékesítése

a következőképpen módosul:

ELADÁS: magánszemélyek részére
BUDAPEST VI., NÉPKÖZTÁRSASÁG ÚTJA 28.
állami vállalatok részére
BUDAPEST XIII., SZEGEDI ÚT 22.

Csorba Gerő

Az Ady-szobor első modellje, repr.

Az Est Hármaskönyve

1929. I. k.

Csorba Géza

A müvész legujabb szobrát bemutatja a lap, melyet Gombaszögi Frida szinmüvészről mintázott.
Repr.

A következő példányban a lap hozza a müvész ujabb alkotását, melyet Andreas Haukland iróról készitett.
Repr.

Délibáb, Bp. 1928. dec. 8. II. évf. 49. sz. 10. lap.
dec. 15. II. évf. 50. sz. 18. lap.

190 l. —

190. Turchi, Alessandro (festő 1681 – 1648): Pieta. Fa, olaj, 18.5 × 14 cm

Masszlagy II. 110. szám
Annibale Carracci – A bécsi cs. k. műcsarnok árverésén.

—

Kényi 16 l.

—

Masszlagy: Az esztergomi érseki képtár. Uj Magyar Sion, VII – 1876, 111 l.

—

Földvány István: Az esztergomi érseki képtár. Fővárosi Lapok,

Csorba Géza

cród

Rabinovszky Mária:

Bornemisza Géza és Csorba Géza. Nyugat 1929 jan. 1.

Csorba Géza.

szobrász

A főváros Ady Endre síremlék szükebb pályázatára hívták meg.

A zsüri döntése szerint a síremlék megalkotására megkapta a megbízást.

Magyarság, 1928. jún. 14.

Csorba Géza

Ady Endre siremléke, repr.

Képzőművészet

1928. II. évf. 169. l.
170. l.

Képek

230 CONRING August. Dachaui öreg asszony. Pasztell. 350 frt.

231 BARTELS Hans. Viharos dagály. Vízfestm. 5000 frt.

232 BACHRACH-BARRÉE Em. A gitározó. Olajf. 230 frt.

233 MARTIN Fritz. Kizárva. Olajf. 200 frt.

234 BIHARI Sándor. Férfi arckép. Pasztell. Magántulajdon.

235 HORTI Pál. A ledőlt bükk. Olajf. 350 frt.

236 BAZZANI Luigi. A pompeji forum. Olajf. 900 frt.

237 BACSÁK György. Gyümölcsösben. Olajf. 200 frt.

Csorba Géza

vrod
2.

Ujság.

1928. jun. 14.

(Eldölt Ady tirem-
lékének pályázata.)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Csorba Géza

wód
z
Magyarország

1928. jun. 14.
(Csorba Géza nyerte
az Ady-síremlék
pályázatot, képpel
és arcképpel.)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Csorba Géza

cród

Magyarország

1928. jun. 5.

(Hat meghivott helyett heten pályáznak az Ady-sirem-lékre.)

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Csorba Géza

Erdő
2

~~[illegible]~~ Ujság
1928. febr. 16.
(e. a.: Az Ady-sír-
emlék pályázathoz.)

MDK

Csorba Géza szobrász

1922-ben első gyüjteményes kiállitásan bemutatta Ady szobrának mintázatát. Ugyanezzel a művével szerezte meg az Ady-siremlék szükebb pályázatra való meghivást is.

Elek Artur: Ady siremlék

Nyugat 1928 márc.1. 333.l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Csorba Géza

Wód
v

Ujság. 1928. febr. 12
(e. a.: Ady szém-
lékének pályázata.)

Venet

(mérete: 72x

10.000

Don Rescagli: Körm

78x 10

5.000

Salietti Vöi archép

(75x90 cm

2.800

—"— Virágcsendélet

(75x90) 300

Sbisà Olvasó nő

(75x94) 150

Csorba Géza

ivód

Napkelet

1928. I. 393. l.

(-n.: Az Ady síremlék pályaművei.)

Megnézni!

271.

~~Bornemissa Géza~~

vrod 2 Csorba Géza

Budapesti Hirlap

1928 dec. 20
(Bornemissa Géza
és Csorba Géza
kiállitása.)

~~a Tamás Galeriában~~

Csorba Géza

kolt. kiáll a Tamás galé-
riában 5 nap !!

cred

Bornemisza Géza festő-
művész és Csorba Géza
szobrászművész gyűjte-
ménye kiállítása.
Gf. és ev. vétk.

1928 dec - 1929 jan

Sulyok, vészkori X. 50.

CSORBA Géza szobrász

ECSERY Elemér: Ady Endre szobrásza. =
Uj Magyarország, 1992. julius 27. 10.p. ull.

166. A termelési szerkezet fejlesztés
gazdasági kritériumai / Varga-B
167. Nick: Szocializmus és gazdasági
168. Árvay: Nemzeti jövedelem - nemz
169. Mrela: Az igazgató mint szervez
170. Az optimális tervezési modellek
Fedorenko
171. Vállalati jövedelemszabályozás
gazdálkodás / Madarasi
172. Csete-Szabó-Tóth: A tervszerü s
élelmiszer-gazdasági tapasztala
173. Kállai: A vállalati és szövetke
szabályozás a gyakorlat
174. Mrela: Az igazgató mint szervez
175. Kováts: A mezőgazdasági beruház
176. Göndör: Az állóeszközök analiti
tásának szervezése
177. Szántóföldi gépi munkák szervez
és dijazása / Szemes-Ács-Szalai
178. A fejlett szocialista társadalo
Kovács
179. Constantinescu: Az ellentmondás
szocialista gaz
180. Somfai-Wiesel: Párbeszéd a gazd

Csorba Géza, Kossuth-díjas szobrászművész (1892–1974).

A Százados úton élő művészeket a kortársi együvés tartozás és a munkahely hozta közelebb egymáshoz. Olyan híres és kivált művészek éltek itt, mint Medgyessy F., Kisfaludi Stróbl Zs., Pór B., Sidló F., Mikus S., Csorba G., Sámuel K., Makris Agamemnon.

Hollós László: 70 éves a Százados úti művésztelep.
Budapest, 1983. júl. 10-old.

CSORBA Géza

Füst Milán portéja, 1913 - grafika

Válogatás Füst Milán műgyűjteményéből. Bp. : PIM, 1992 [kiállítási katalógus]

leirás

évszám áll. A feszület tövéből jobb-
a talpazaton, félkézzel fölfelé mutat-
hajtó halott Krisztusra. A feszület
gszik az egyik drágakőn. A Krisztus-
szt szárai helyenként faerezetet után-
kereszt tetején a szokásos I.N.R.I.
zarenus, rex Judaeorum" /a názáreti
ltalános rövidítése.

CSORBA Géza rajzai

91 6 47

Új Müvészet

CSORBA Géza

21, 159, 177

Oltványi 1991

Gazdasági vezető

Felelős:

- az épületben található az intézet ker
  rendszeres karbantartásáért, a feleme
  időbeli kijavitásáért, továbbá minden
  KESZEN v. egyéb szervnél történő megr
  ellenőrzéséért
- a mentőcsomag napra kész állapotáért
- a munkavédelmi vonatkozásu eszközök be
  rozott időben
- az épület és munkahelyek tisztántartás

Résztvesz:

- az üzemi balesetek kivizsgálásában
- munkavédelmi szemlén

Osztályvezetők

Felelősek;

- a munkahely és munkaeszközök rendszer
- a tudomására jutott hiányosságok megs
- a tudomására jutott balesetek munkav

Intézkednek:

- minden olyan esetben mikor beosztott
  forog (pl. engedéllyel kutatók)

Csorba Géza

Pihenő atléta

c. nyomtatvány

Kut. 1926 I cz.

2 n. 16 l.

MDK

Csorba Géza: Ilosvay Rózsi. repr.

Magyar Művészet 1926. 138.o.

Csorba Géza

"IX, Szimfonia" cimmel a müvész Beethoven szobrát késztiette el a Zeneakadémia számára.
A lap bemutatja a müvet, melyet vasárnap lepleztek le a Zeneakadémián.
Repr.

Délibáb, Bp. 1927. ápr. 9. I. évf.
14. sz. 4. lap.

M.D.K.

Csorba Géza

"IX. Szimfonia" cimmel a lap bemutatja a művésznek Beethovenről készitett szobrát, melyet vasárnap lepleztek le a Zeneakadémián.

Délibáb, Bp. 1927. április 2.I. évf. 14. sz. 4. lap

MDK

Csorba Géza, szobrászm.

Ady Endre szobrán kivül ill. köziamert Ady -szobrain kivül Beethoven -centennárium alkalmából nagyszerü Beethoven-fejet mintázott, h. a cent.ünnep országos bizottsága elrendelte a pompás mü felállitását az orkeszterben /Zeneakadémián/ mikor a IX. szimfónia elöadásával ünneplik a halhatatlan Mestert.

Cs.G. dicsöséget hozott saját magának s egyben a KUT-nak, melynek kitünö szobrászmüvésze.

KUT.1927.II.évf.1.sz. 16.1.

Csorba Géza

Női fej c. szobra
repr.

Kút, 1927. II. évf. 4-5 sz.
23. l.

Csorba Géra

Irod

Kut 1927. II. évf. 1. r
(Csorba Géra Beethoven-nobra.)

Csorba Géza.

AKVT tavaszi kiállításán
műrei szerepelnek.

Az Est, 1927. ápr. 17.

Csorba Géza.

„Urnás nő" c. aktszabra szerepel a KVT tavaszi kiállításán, a Nemzeti Szalonban. (említve.)

Ujság, 1927. ápr. 17.

Csorba Géza.

szobrász

A Nemzeti Szalonban rendezi a KVT tavaszi tárlatát, melyen „Fahászkó" c. műve szerepel. (említve)

Esti Kurír, 1927. ápr. 14.

Csorba Géza.

Műve szerepel a KUT tavaszi kiállításán, a Nemzeti Szalonban.

Magyarság, 1927. ápr. 14.

Csorba Géza.

szobrász,

„Beethoven" – „Kossuth mű" – és „Anyaföld-je" c. művei szerepeltek a KUT átö-dik kiállításán a Nemzeti Sza-lonban. (említve)

Pesti Napló, 1927. ápr. 17.

Csorba Géza.

Müve szerepel a Nemzeti Szalonban rendezett KUT tavaszi kiállításán.

Nemzeti Ujság, 1924. ápr. 19.

Csaba Géza.

szobrászművész

A KUT tavaszi kiállítása beszámolt, a díjbizottság kitüntető elismerést szavazott meg a művésznek, munkájáért.

Pesti Hírlap, 1927. május 3.

Csorba Géza.

„Beethoven-fej" és „Urnás nő" c. művei szerepelnek a „Kut" tavaszi kiállításán, a Nemzeti Szalonban

[illegible]

Pest, Hirlap, 1924 ápr. 20.

M.D.K.

Csorba Géza

Varsányi Irén, Bajor Gizi és Petrás Sári szinmüvészek szobrait készitette el, jelenti a "Hallja maga Skót" c. rovat.

Délibáb, Bp. 1928. juli. 14. II. évf. 28. sz. 30-31. lap

Csorba Géza

"Mennyből az angyal lejött hozzátok" cimmel a müvészekhez intéz körkérdést a lap. Közöttük szerepel Csorba Géza, aki első szobrát emliti meg, amit gyermekkorában készitett. Arcképét bemutatja a lap. Repr.

Délibáb, Bp. 1928. dec. 22. II. évf. 51. sz. 4-6 /?/ nem biztos a lapszám./

Csorba Géza.

— **A KUT Csorba-vacsorája.** A Képzőművészek Uj Társasága pénteken, 22-én este fél 9 órakor társasvacsorát rendez abból az alkalomból, hogy *Csorba* Géza, a társaság törzstagja lett az Ady-siremlékpályázat nyertese.

Nemzeti Ujság, X 1928. Jún. 21.

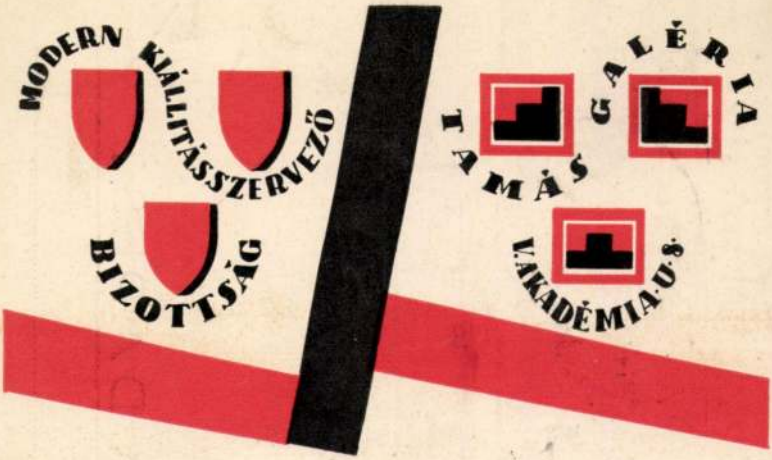

Tisztelettel meghivjuk

BORNEMISZA GÉZA

festőművész

és

CSORBA GÉZA

szobrászművész

1928

december 20-án, csütörtökön délután 5 órakor megnyiló

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁRA

Ez a meghivó vagy a Vernissage-ra vagy a kiállitás bármely napján két személyre belépőjegyül szolgál

Meghivó nélkül a belépődij a Vernissage napján és vasárnaponként személyenként 1 pengő, más napokon 50 fillér

A kiállitás nyitva:
Vasárnap délelőtt 10–2-ig,
köznapokon délelőtt 10-től este 7-ig.

TAMÁS GALÉRIA KIÁLLITÁSAI

A MODERN KIÁLLITÁS-SZERVEZŐ BIZOTTSÁG RENDEZÉSÉBEN

V., AKADÉMIA-UTCA 8. - TELEFON: 254—23.

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

Dr Szentiványi Gyula úr
úrnő

VI

BUDAPEST

VI Arénu út 4.1
Mezeum.

Csorba Géza, Kossuth-díjas
szobrászművész

A MŰVELŐDÉSI MINISZTÉRIUM
ÉS A MŰCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

A VILÁG LEGJOBB PLAKÁTJAI
A VARSÓI NEMZETKÖZI PLAKÁTBIENNÁLÉK DÍJNYERTESEI

CÍMŰ KIÁLLÍTÁS
MEGNYITÁSÁRA,
1983 FEBRUÁR 11-ÉN
PÉNTEKEN 12 ÓRÁRA
MEGNYITJA:
CSORBA GÉZA
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
FŐIGAZGATÓHELYETTESE
MŰCSARNOK, BUDAPEST
HŐSÖK TERE
A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ
MÁRCIUS 13-IG

Progresprint – 30029

Plakát

CSORBA Géza nüvészettörténész

ld. Népszava 1991. ápr. 27. 9. p.

- szerepéről a hetvenes években

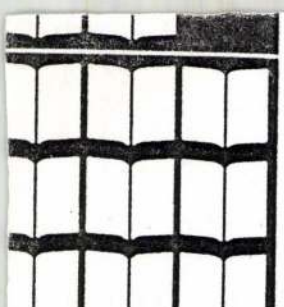

x 4397
97 SAN 301-5467

Csorba Bézáné, hímző

A Népművészet ifjú mestere.

— : Népművelők, népművének kitüntetése

12

ESTI HIRLAP, Bp 1973 aug. 17.

Csorba Gézáné, Limsó

4 Népszüvészet ifjú mestere lett.

—: Kiváló népszüvelők kiküntetése

7.

Népszabadság, Bp. 9/3. aug. 18.

CSORBA Géza

PÓTÓ János: Emlékmü, politika, közgondolkodás.
Bp. : MTA Törttud.Int., 1990 71 - 87.p. és ill.

Részvétele a Sztálin szoborpályázaton, s annak
részletes - forrásfeltáró - története

...ly: társadalomnak a magyarorszá-
...képviselte a transzilván ideológia

...gyüttélésének transzilvanista esz-
...tel. Olyan regionális irodalomét,
...tva végezheti munkáját az erdélyi
...közösen vállalja és tartja fenn az
...almi regionalizmus egész Európá-
...ban, különösen a két világháború
...ntosító és egységesítő törekvései-
...[illegible] történelmi és művelődési
...[illegible] igyekvő nemzetiségek,
...hagyományai. Sorra léptek fel azok
...a flamand, a katalán, a provanszál,
...inte elfeledett nemzetiségi, illetve
...almazták.
...ionális irodalmak elismertetésének
...got keltett két német tudós: August
...(Landschaftstheorie), amely a né-
...lakult változataival foglalkozott, s
...teret írta le. Hasonló törekvéseket
...dőn a különféle tájegységek szelle-
...nális irodalmi tudatok a romantikus
...ta élő nép „lelkét" akarták megszó-
...szembe a kulturális egységesülés

...a liberális hagyományok védelmé-
...sönös megbékülésének gondolata
...[illegible]ségnek és a kulturális tradici-

Ezt a távlatosa...
Hellkon amelynek
igényességet és ...
világ figyelő tető...
friss erejet, de a ...
eszméje, elsősorba...
dulása volt. Kunc...
európai humanizm...
hogy az országhat...
gionális és nemze...
Európa, ...
szolgálatát: „Eur...
politikai együttmű...
útján juthat el. E...
darabokra, hogy e...
egységet." Kuncz...
nemzeti és művelő...
történelmi egység...

Az erdélyi gondol...
ben élt: egyszerre...
mozgalmaihoz. Re...
a szülőföld szűke...
európai élet és m...
most" vállalt fele...
élethez, az ember...
kitekintés és euró...

I

ného Slovenska

lovenskych bádatelov
etrová–Pleskotová)

Csoport

CSORBA Géza

Bartók Béla emléktáblája, 1948

PÓTÓ János: Emlékmű, politika, közgondolkodás.
Bp. : MTA Törttud.Int., 1990 64-65.p.

1021

WYCINKI PRASOWE GLOB RSW „PRASA"

BIURO WYCINKÓW PRASOWYCH

Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel.28-59-59

ECHO KRAKOWA
A Gerd Csorba
KRAKÓW, ul. Wiślna Nr 2

wydanie
140 17-06-1974
Nr ..... z dn. .....

5 dni trwać będą obrady jury V Międzynarodowego Biennale Grafiki w Krakowie

Ponad 1200 prac nadesłali na V MBG, artyści z 55 krajów. Wszystkie one muszą być obejrzane, wnikliwie ocenione, nim wybrane zostaną spośród nich te, które zasługują na nagrody. Przed jury tegorocznego Biennale staje więc zadanie wcale nieproste, i, co tu dużo mówić, męczące. Dlatego też, aby ocena wystawianych grafik była rzeczywiście rzetelna i przemyślana obrady jury trwać będą pięć dni.

Pierwsze posiedzenie jury V Międzynarodowego Biennale Grafiki w Krakowie odbyło się w sobotę w Pawilonie Wystawowym BWA. Oto skład sądu konkursowego: przewodniczącym wybrany został jednomyślnie **Stanisław Teisseyre** — rektor ASP w Poznaniu, wiceprzewodniczącym — **Philip von Schantz**, profesor ASP w Sztokholmie, sekretarzem — **Geza Csorba**, dyrektor Departamentu Sztuki Współczesnej w Ministerstwie Kultury Węgier. Ponadto w skład jury wchodzą: **Riva Castleman** (USA), **Henry Galy-Carles** (Francja), **Pentti Kaskipuro** (Finlandia), **Matasaka Ogawa** (Japonia), **John Thompson** (Wielka Brytania), **Werner Timm** (NRD), **Jurgen Weichard** (RFN), **Ilia Bogdesko** (ZSRR), **Eugeniusz Markowski** (Polska).

Przed rozpoczęciem pierwszego posiedzenia jury głos zabrał dyrektor Departamentu d/s Plastyki Ministerstwa Kultury i Sztuki — **Konstanty Węgrzyn**, życząc jurorom pomyślnych obrad. Wyraził jednocześnie przekonanie, że ich werdykt wyróżni te prace, które wskazywać będą kierunki dalszych poszukiwań artystycznych.

Rezultaty prac jury poznamy w najbliższą środę. W piątek zaś nastąpi otwarcie drugiej wystawy towarzyszącej samemu Biennale — **„Grafika krakowska w XXX-leciu PRL"**. Wystawę tę przygotowało Muzeum Narodowe w Krakowie, a mieścić będzie się ona w Nowym Gmachu Muzeum przy al. 3 Maja 1.

(e)

1021

WYCINKI PRASOWE GLOB RSW „PRASA"
BIURO WYCINKÓW PRASOWYCH
Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 28-59-59

DZIENNIK POLSKI
KRAKÓW, ul. Wielopole Nr 1
A
wydanie Géza Csorba
142 16-17-06-74

Jury V Biennale Grafiki rozpoczęło obrady

W Krakowie rozpoczęło obrady jury V Międzynarodowego Biennale Grafiki. Zasiadających w międzynarodowym jury krytyków, teoretyków sztuki, artystów przybyłych z trzech kontynentów powitał w imieniu organizatorów przewodniczący Komitetu Organizacyjnego V MBG Witold Skulicz, a w imieniu ministra kultury i sztuki — dyrektor Departamentu Plastyki w MKiS Konstanty Węgrzyn.

W międzynarodowym jury V MBG zasiadają: Riva Castleman — kustosz Museum of Modern Art w Nowym Jorku, Géza Csorba — historyk sztuki, dyrektor Departamentu Sztuki Współczesnej w węgierskim Ministerstwie Kultury, John Thompson — dyrektor Brytyjskiego Międzynarodowego Biennale Grafiki w Bradford, Philip von Schantz — malarz i grafik, dyrektor Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Sztokholmie, Werner Timm — historyk sztuki, dyrektor Nowej Berlińskiej Galerii przy Centrum Wystaw Sztuki NRD (jego praca o Edwardzie Munchu została przetłumaczona na język polski), Jürgen Weichard — krytyk z RFN, Pentti Kaskipuro — grafik z Finlandii, laureat IV nagrody na poprzednim MBG w Krakowie, Henry Galy-Carles — krytyk, socjolog, historyk sztuki z Francji, stały doradca we Francuskiej Radzie Sztuk Plastycznych, sekretarz Międzynarodowego Stowarzyszenia Krytyków Sztuki, Ilia Bogdesco — grafik radziecki, sekretarz Związku Artystów Mołdawskich, Matasaka Ogawa — japoński krytyk z Tokio. Polskę reprezentują w jury międzynarodowym: rektor prof. Stanisław Teisseyre z Poznania i prof. Eugeniusz Markowski z Warszawy.

Na wczorajszym inauguracyjnym spotkaniu jury międzynarodowe V MBG wybrało przewodniczącego. Został nim prof. Stanisław Teisseyre.

Jury zakończy obrady 19 czerwca i w tym dniu na konferencji prasowej ogłosi werdykt. 20 bm. odbędzie się uroczyste otwarcie V Międzynarodowego Biennale Grafiki. (an)

A média nem

A hatalmi harc játékszabályait nem a Mikulás hozza. Ám a kifinomult simlisség semmivel sem intellektuálisabb, mint a *párasztlengő*.

Elképesztő, hogy Európa közepén – értelmiségiek! – ennyire ne értsék mit jelent a szó: demokrácia. Képzelhető – mondjuk – az Egyesült Államokban, hogy egy szenátusi bizottság maga elé rendel valakit, az illető kutyakomédiát kiált és kisétál a teremből? Létezik, hogy itt a legprimitívebb szinten kell megmagyarázni, miről van szó?

A képviselő választókat képvisel. A parlamenti bizottság ilyenformán – a szó politikai és gyakorlati értelmében – a népet. A népre pedig nem lehet rácsukni az ajtót! (Ennek az USA-ban jogi következményei lehetnek!) Aki azt hiszi, hogy egy szenátusi bizottsági meghallgatáson a meghallgatottnak ugyanolyan jogai vannak, mint a bizottságnak, az politikai analfabéta. Hogyan gondolhat olyat – épeszű politikus –, hogy egy parlamenti bizottság indokolni köteles bármit is a meghallgatottnak? Hogyan történhet meg, hogy a meghallgatott ítéletet mond, minősít és kioktat egy parlamenti bizottságot? Egyszerűen érthetetlen, hogy egy a demokrácia alappillérét nyíltan semmibevevő magyar állampolgár hivatalban maradhat azon a jogcímen, hogy az Ő személye garancia a demokráciára.

És ezt a köztársaság elnöke helyesli!

A képviselő=választókkal (képviselők összessége=parlamenttel) parlamenti bizottság=parlamenttel (parlament=képviselők összességéca. Lehetetlen, hogy valaki ne értse: a nép bárkit maga elé rendelhet, mert nem létezik olyan egyén, aki azonos jogokat élvezhetne a néppel. És ismétlem! A népre nem lehet rácsukni az ajtót!

Sajnos ezt ilyen primitív szinten kell megfogalmazni, mert ezt azok sem akarják megérteni, akiknek hivatalból kötelességük lenne. *Gombár* úr, *Hankiss* úr a meghallgatás után azt mond amit akar. Összehívhat újságírókat és kifejtheti a véleményét. Ehhez joga van. (Lett volna!) Persze a fent említett logikai lánc ismeretében ajánlatos, ha ilyenkor a meghallgatott a saját érveit járja körül, például elmondja azt, amit nem kérdeztek tőle, de Ő fontosnak tartott volna stb., de a bizottságot csak igen szőrmentén kritizálhatja. Tudniillik ha valaki a népet kritizálja ott ajánlatos az óvatosság. (A politika nem azonos a művészettel.)

Nincs a világon olyan demokrácia, ahol *Gombár úr ne lett volna erkölcsi hulla,* tehát hivatalban sem maradhatott volna. És nincs a világon olyan köztársasági elnök, amelyik megkockáztatott volna ezek után egy olyan lépést, hogy a helyén hagyja.

A demokrácia abszolút *félreértése* az is, hogy egy kisebbségben lévő ellenzéknek ugyan olyan politikai súlya van, mint a parlamenti többségnek. A népuralom értelmezhető Tisza István felől is, de a dolog lényege, hogy a törvény előtt *mindenki egyenlő, mint egyén,* a politikában viszont *a többség akarata érvényesül.* A kisebbség nem kényszerítheti rá akaratát a többségre azzal a jelszóval, hogy a demokrácia nem a többség diktatúrája a kisebbség felett. (Itt nem nemzeti kisebbségről van szó!)

Isten után az

Egyik délelőtt felizzottak a KDNP telefonvonalai. Mi történt? „A rádió" – legyünk pontosak, a Petőfi rádió ismertette a legújabb közvélemény-kutatás adatait, s eszerint minden pártok választói közül a Kereszténydemokraták a legelégedettebbek „a rádióval". Mondhatnánk, szívükben Isten után első a rádió, második a tévé, a harmadik a sajtó. A rádió iránti rajongásban legfeljebb az MSZP hívei közelítik meg őket, a tévé iránti olthatatlan szenvedélyben a Fidesz-gyerekekkel fej-fej mellett állnak az első helyen és a sajtó iránti ernyedetlen érdeklődésben is csak az SZDSZ és az MSZP utasítja őket a harmadik helyre. Mondja még valaki, hogy a KDNP szavazói az elmaradottabb falusiak közül kerülnek ki!

Én nem tartozom azok közé, akik sanda szándékokkal, vagy manipulációkkal gyanúsítják a magyar közvélemény-kutatókat. Az olykor komikus eredmények okai máshol keresendők, de ezt nem én mondom, hanem az eredményeket közzé tevő Népszabadság, amikor így vélekedik: „...nem tudhatjuk, az egyes válaszadók mire gondolnak akkor, amikor azokról az igen tág fogalmakról nyilatkoznak, hogy: sajtó, televízió, rádió."

Sőt azt sem tudhatjuk, mire gondolnak a válaszadók, amikor potenciális ide- vagy odaszavazónak vallják magukat, hiszen hajlandóságuk szinte hetenként változik.

Így aztán ha mondjuk, tíz megkérdezett KDNP-szavazónak vallja magát s közülük hét elégedett a „rádióval", mert egyikük: egy hónapban csak kétszer nyitja ki, amikor éppen szeriális zenét adnak, a másik viszont éjjel-nappal bömbölteti a Danubiust, ellenben Jani bá' elégedetlen, mert Brutyiházi Dongó Lajcsi nótafája hetente csak nyolcszor reszketteti meg a dobhártyát, akkor hamar kijön a hetven százalékos tetszési index. Ami aztán senkinek sem mond semmit. De akkor minek az egész?

Hát csak azért, hogy a média megítélését szélesebb összefüggésekbe lehessen ágyazni, ez pedig ott helyben meg is történik.

Ha tudniillik az igen magas tetszésszámú és népszerűségéből alig vesztő médiumokat összevetjük a parlament és a kormány mélységesen lehanyatlott jó hírével, akkor a yak is láthatja, hogy milyen jó kezekben vannak a hírközlő és népszórakoztató eszközök, szemben a kormány rúdjával. A kérdés csak az, hogy miféle kormányéval?

Egy grafikon ugyanis azt mutatja, hogy a parlament és a kormány rokonszenvmutatója az 1988. márciusi felméréstől számított négy év alatt felére csökkent és nyilván a legjobb úton van arra, hogy nullára zsugorodjék, már senkinek se kelljen.

A számokkal nem lehet vitatkozni. Mindannyian emlékezhetünk az 1988-ban közzétett adatokra, a Grósz-kormány és az akkori parlament tetszési indexe olyan magas volt, hogy ahhoz képest már a Németh-kormány is hanyatlott valamit. Ehhez viszonyítják a jelenlegi állapotot. Vagyis a Grósz-kormány, a Kádár-parlament népszerű, jó intézmények voltak, az a rendszer jó volt, ez meg rossz.

Vagy, mint a töretlenül lefelé hajló vonal mutatja, a kettő összehasonlítható, tehát ugyanaz? Öt túlérett kacsatojást össze lehet adni négy zöld citrommal? – hogy a szokvá-

 Új Mo. 1992. július

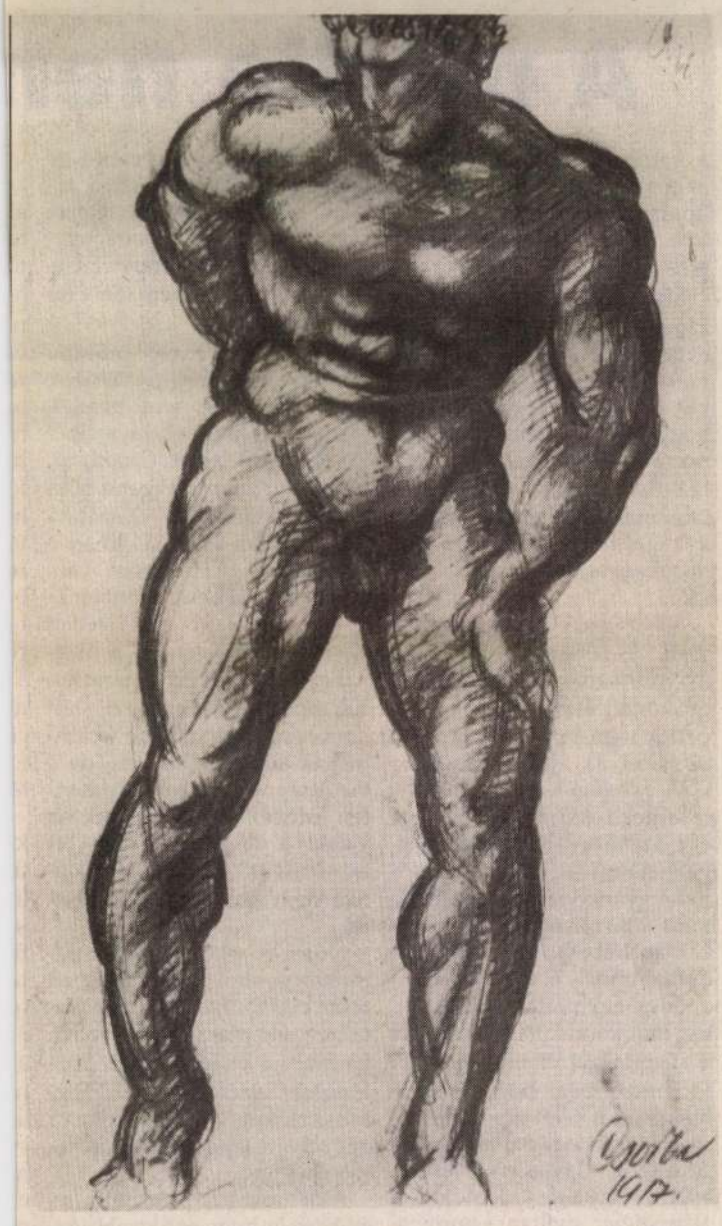

Ady Endre szobrásza

Száz éve, 1892. július 27-én született *Csorba Géza*, a századforduló utáni évtizedek modern szobrászatának egyik honi megteremtője. Az első rajzleckéket még serdülőkorában, az ugyancsak liptóújvári születésű *Stróbl Alajostól*, akadémikus szobrászatunk nagy egyéniségétől kapta szülőföldjén. Tanulmányait 1910-ben kezdte meg a budapesti Iparművészeti Iskolán, majd 1912–13-ban a Képzőművészeti Főiskolán folytatta *Radnai Béla* növendékeként. Stúdiumát nem fejezhette be, mert egy incidens miatt eltávolították a tanintézetből – igazságtalanul. De nem adta föl, makacs önképzéssel hamarosan megismerte a kőszobrászat mesterségbeli fogásait is *Fischer Antal* kőszobrász műhelyében.

Tehetségére hamar felfigyeltek. 1914-től a legrangosabb folyóiratunkban, a *Nyugatban* számos esszé méltatta *újszerű monumentalitását*. A Nyugat-nemzedék íróihoz és polgári radikális eszméihez közeledve kötött barátságot Ady Endrével is, aki ihlető hatást gyakorolt művészetére. Életművét a nagy költő egy-egy monumentális köztéri szobra teszi teljessé. A legismertebbek: *Ady-síremlék* (1929. Kerepesi úti temető), *Ady-emlékmű* (1959. Liszt Ferenc tér). Mellettük több természetes nagyságú portré, büszt, dombormű, továbbá számos kisplasztika őrzi Ady szellemiségét.

A szobrászt pályakezdésétől foglalkoztatta egy *Magyar Pantheon* létrehozása, melyet elsősorban irodalmunk nagyjainak, meg egyéb jelentős művészeinek s tudósainak szánt. Ehhez készült szobortervei nek életnagyságú kivitelezése soha nem valósulhatott meg, sőt a kisplasztikák zöme megsemmisült 1944-ben, amikor Százados úti műtermét bombatalálat érte.

A szerencsésen megmaradottak sorába tartozik a *Góg és Magóg fia* (1913) című, a maga nemében páratlan bronz kisplasztika. Ez a mintegy kétarasznyi szobor (44 cm), s egyúttal a mester egyik korai remeke. Ady Endre géniuszának adózott vele, s – több Ady-variációja közt – ezt is a „Magyar Pantheon"-ba szánta. Megismerkedésük után a költőnek is megmutatta, akinek reagálását *Móricz Zsigmond* sorai hitelesítik: „Ady még látta és sírt... Az ‚Új versek' című kötet beköszöntő költeményétől ihletett szobormű mindmáig merész, újszerű elképzelésnek minősül. Nem Ady valóságos figurája ez, hanem a harcos költő eszményi megjelenítése szimbolikus jelentéstartalommal telítve. Külső formájában egy herkulesi termetű, enyhén hátra homorító, lendületes férfiakt energikus tartású fővel. Ám a domború mellkas, a széles vállak s az egész – heroikus pátoszú – izomkolosszus expresszív feszültségében a magyarság létkérdésein való prométheuszi vívódás jut kifejezésre. Már a szobor felépítésén éretten jelentkezik Csorba életművének alapvető ismérve: a statikai biztonság, a mozgás kontraposztja, valamint a zárt formarend és a körkörös erővonalak által elért monumentális hatás." (A műleírást a szerző egyik saját korábbi Cs. G.-tanulmányából idézi.)

Kitűnő arcmásokat is mintázott – hol hűvösebb klasszicizálással, hol realisztikus felfogásban. Ez utóbbiak közül kiemelkedik *Bartók Béla* bronzportréja, melyhez századunk zenefejedelme személyesen ült modellt (1931., a Zeneművészeti Főiskola tulajdona).

Elfogultság nélkül elmondató: Csorba Géza neve elválaszthatatlan a modern magyar plasztika kialakulásának történetétől. Az „újító" jelzőt nála az emlékműszobrászat terén elért eredmények indokolják. Stílusának jellemzője a szűkszavú mintázás, a belülről feszülő expresszív erő és az átgondolt szerkezet. Az ő helye is ott van a materiálisan meg nem valósult, de az ideák világában nagyon is élő Magyar Pantheonban. Legnagyobb modern szobrászaink: *Beck Ö. Fülöp, Ferenczy Béni, Medgyessy Ferenc* stb. körében. Ám lássunk „csodát". A Magyar Nemzeti Galéria „megfeledkezett" (?) az ilyen jubileum alkalmából – szakmailag-erkölcsileg – kötelező emlékkiállítás megrendezéséről...

Ecsery Elemér

Csorba Géza.

Magyarság, 1928. jún. 26.

— **Az Ady-siremlék dolga.** Vettük a következő levelet: „Tisztelt Szerkesztő Ur! Engedje meg, hogy most, amikor már — ugy látszik — az Ady-siremléknek a sorsa véglegesen eldőlt, néhány szót szólhassak én is a bizottság döntéséhez. Előbb nem tehettem meg ezt. Be kell vallanom ugyanis, hogy én a bizottság tagjául — családunk képviseletében — fölajánlkoztam annakidején, azonban illetékes faktorok részéről udvarias, de határozott visszautasitásban részesültem. A refuse-t zsebre kellett vágnom, főleg mikor felgondoltam, hogy a siremlék költségeit nem családunk, hanem a főváros fedezi s igy valóban az volt a fontos szempont, hogy a zsüriben a *közgyülés pártjai* nyerjenek képviseletet. Végre is a közmondás szerint: „Aki fizet, az petyegtet." Nos, a döntés ez alapon megtörtént: a bizottság a Csorba Géza tervét fogadta el kivitelre. A tervet jól ismerem; modellje hét év óta az iróasztalomon áll. Annakidején monumentális méretü, (sőt Csorba elgondolása szerint, a Duna sodrába állitandó!) emlékszobornak készült ez a terv, s a bizottság döntésének a botlása — mint azt a *Magyarság* már az első pályázat során kifejtette — éppen abban a körülményben van, hogy *szobor*-tervet fogadtak el *siremlék*-kivitelre. Aki e kétféle müvészi munka között nem érzi a roppant különbséget, az lehet jó szocialista, jó demokrata, kereszténypárti, sőt Ripka-párti, de csak mérsékelten alkalmas oly müvészi pályázat eldöntésére. Hogy az ilyenformáju döntésben ott lappangott-e egyes tagoknak az a gondolata: „Hadd legyen szegény Adynak szobra Budapesten." — más tagoknak pedig az a spekulálása: „Legalább elintézödik az Ady-szobor esetleg felmerülhető terve is ezzel a szobor-siremlékkel," — ezt, persze, én nem tudhatom biztosan, de jogom van gyanitani. Mindegy. Most már a döntésen ugy sem lehet változtatni. Nem is kérek tehát egyebet a bizottságtól, csupán annyit: eszközölje ki a müvésznél, hogy ha már a hatalmas torzón boxbajnok-szerü s boxbajnok intelligenciát mutató fej ül is, legalább az orrsövénye ne legyen betört szegénynek. Ady Endre ugyan kétségkivül sok kellemetlen igazságot mondott ki, de ezért csak fejbeverés jár ki Magyarországon. A betört orr — ismétlem — a boxbajnok jellemző vonása. Debrecen, 1928 junius 21. *Ady Lajos.*

megbizottai egy félórára megjelenjenek Csehszlovákia uttörőjénél. Mikor tehát Scotus Viator Ungváron járt, megjelent nála *Korlát* Endre képviselő, *Kerekes* Tibor dr., a keresztényszocialista párt elnöke, *Rausch* Sándor párttitkár, *Egri* Ferenc szenátor, a rutén autonómista párt részéről maga *Kurtyák* János képviselő jelent meg. Még egy töredékét sem sorolták fel a sérelmeknek a kisebbségi megbizottak, mikor letelt egy félóra. A szimpátikus angol nem vette ezt észre, mert elmélázva ült székében és nem mutatott hajlandóságot arra, hogy megunja ezt a „fecsegést". Eltelik egy óra, másfél óra, a küldöttségnek már egy harmadik tagja beszélt és az angol csak hallgat. Két és félóráig hallgatta némán, csodálkozó szemekkel a panaszokat s akkor e szavakkal bucsuzott el a küldötségtől:

— *Uraim, legyenek szivesek holnap is elfáradni hozzám, hogy folytassuk mai témánkat, mely ugylátszik kimerithetetlen.*

A kisebbségi pártok megbizottai másnap ismét két és félóráig felváltva beszéltek a sok jogtiprásról, mely őket napról-napra éri, Scotus Viator izgatottan hallgatta azokat az igazságokat, melyekről a csehekről elfelejtették őt informálni, nem gőgösen, se nem leereszkedően bucsuzott el a küldöttségtől, hanem sápadt volt és csupán ennyit mondott:

— *Az idő rövidsége megakadályoz abban, hogy az Önök sérelmeit végighallgathassam,*

3

Tanulmány

2 A halottak élén (Köztéri író- és költőszobrok) *Wehner Tibor*

Üveg

6 Vázlatok a magyar üveggyártás történetéből *Varga Vera*

12 Üvegművesség Erdélyben *Sümegi György*

16 Egy képzeletbeli üvegmúzeumról *Gellér Katalin*

18 Építészet és üvegművészet – napjainkban *Vámossy Ferenc*

22 Üvegterek *Sinkovits Péter*

27 Magyar üvegek külföldi múzeumokban *Tasnádiné Marik Klára*

Fórum

30 Az üveg nyelvén szólva (Beszélgetés Bohus Zoltánnal) *Sinkovits Péter*

36 Fúvópróbák (Beszélgetés Horváth Mártonnal) *Nagy Zoltán*

Kitekintés

42 Gallé, Tiffany, Lalique *Acsay Judit*

47 Régi finn üveggyártás – mai finn üvegművészet *Varga Vera*

51 Egyedi üvegek gyáron belül *Szverle Mária*

52 Egy amerikai üvegcentrum – a Corning Üvegmúzeum *Varga Vera*

Könyvekről

54 Két nagyszerű festőmonográfia *Bodri Ferenc*

58 **Napló**

A borítón Kancsó, színtelen, áttetsző üveg, Bükszád (feketeerdő?) 19. század közepe (?) (fotó Somfai)

1985. március. XXVI. évfolyam, 3. szám
A Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének lapja – Főszerkesztő: Rideg Gábor
Szerkesztőség: 1121 Budapest, Agancs út 26–28. – Telefon: 166-048
Kiadja a Lapkiadó Vállalat, Budapest VII., Lenin krt. 9–11. Levélcím: 1906 Pf. 223. – Telefon: 222-408
Felelős kiadó: Siklósi Norbert, a Lapkiadó Vállalat vezérigazgatója
85.2551/2–3 Zrínyi Nyomda, Budapest – Felelős vezető: Vágó Sándorné vezérigazgató
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivatalokná és
a Posta Központi Hírlap Irodánál (postacím: Budapest V., József nádor tér 1. – 1900)
közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással
a KHI 215–96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj egy évre: 360,— Ft
Külföldön terjeszti: a „Kultúra" Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat
H–1389 Budapest, Postafiók 149. – INDEX 25602 – HU ISSN 0580–3608
Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!
A folyóirat példányonkénti ára: 30,— Ft

A halottak élén

Vehner Tibor:

Köztéri író- és költőszobrok

Csorba Géza szobrászművé
Művészet 1985/3./2-5l.

1

2

Krúdy Gyula 1918 novemberében, két hónappal a költő halála előtt hírlapi cikkben tette fel a kérdést: „Hol áll majd vajon Ady fáradt szobra?" Heves csatározások nyomán, viták, érvek és ellenérvek keresztтüzében, pályázatok útvesztőiben, hosszú évek elmúltával fogalmazódott meg Krúdy kérdésére a válasz: a Kerepesi, a mai Mező Imre úti temetőben 1930-ban *Ady Endre* monumentális síremléket kapott. A néhány esztendővel később, a mai Népköztársaság útján, az egykori Három Holló vendéglő falán elhelyezett – 1956-os pusztulása után a hetvenes évek kezdetén rekonstruált – *Röpülj hajóm* feliratú emléktábla ugyancsak Ady szellemét idézte meg, de mint a síremlék, az emléktábla is csupán előzménye lehetett egy méltó Ady-szobor felállításának. Az 1950-es években – még mindig csak közjáték gyanánt – a városligeti, később a Margitszigetre telepített Művész sétány egyik első láncszemeként a költő mellszobrát, és végre 1960-ban, négy évtizeddel halála után, a Liszt Ferenc téren – *Ströbl Alajos* által megformált, nyugodt, fenséges pózban üldögélő Jókai Mórral szemben – viharos lendületű emlékművét avatták fel. A négy mű alkotója „Ady Endre szobrásza": *Csorba Géza*.

A magyar szobrászatban Csorba Géza mellett *Melocco Miklós* az a művész, akinek munkásságában hangsúlyos, mondhatni központi problémakörként jelentkezett Ady alakjának, szellemének szobrászi megfogalmazása: a hetvenes években Tatabányán, Debrecenben, Pécsett és a budapesti Petőfi Irodalmi Múzeum belső terében megvalósult művei tanúsítják ezt. Csorba Géza és Melocco Miklós által alkotott Ady-emlékek és -emlékművek megszületésének körülményei és a művek viszontagságos sorsa is azt jelzi, hogy nagy költőnk monumentális szobrászi megjelenítése korábban sem volt egyszerű, és napjainkban sem könnyű feladat, s hogy a megoldás túlmutat Ady költészetének és személyiségének határain. A változatos eseménytörténet párhuzamai mellett – amelynek számos tervmódosulás, kivitelezési halasztás és késedelem, helyszínkijelölési bonyodalom, valamint kritikai támadások sora, elutasítás és lelkes üdvözlés vagy teljes hallgatás, visszhangtalanság volt jellemzője – egyúttal tanulságos összehasonlítani Csorba Géza és Melocco Miklós Ady-képét, amelyben nemcsak egy-egy művész, hanem egy korszak, egy közösség adott időben megfogalmazott, Ady kapcsán kifejezett eszményei és gondolatai is megfogalmazódtak.

Csorba Géza Mező Imre úti síremlékét és Liszt Ferenc téri emlékművét tragikus pátosz, izzó feszültség élteti, míg Melocco Tatabányán a fáradt, kiégett Adyt, Debrecenben az önnön halálával szembesülő, a csendes meditáció rezignált hullámaiba süllyedő költőt, Pécsett a halott lírikust jeleníti meg. A Liszt Ferenc tér nagyvárosi nyüzsgése fölött a jövő harcai elé dacosan tekintő és a tatabányai árnyas park kimerült, padon üldögélő alakjának összevetése – a két mű felállításának dátuma 1960 és 1976 – a rövid másfél évtized alatt lezajlott szemléleti váltás illusztrációja lehet. Budapesten Ady szárnyal, Tatabányán magába roskad. Csorba Géza alkotásának domináns meghatározója a példaadás motívuma: a küldetés vállalásának, a heroikus küzdelemnek, a tántoríthatatlanságnak kifejezése, dinamikus megjelenítése. A mű heroikus pátosszal átitatott attitűdje egy viszonylag rejtett adattal hozható kapcsolatba: Csorba Ady-szobrának terve már 1951-ben készen állt, vagyis akkor készült, amikor az idealizálás követelmény, uralkodó tendencia volt, amikor az ideálteremtés volt a legfőbb cél; a köztérre állított monumentális alkotásnak mozgósítania kellett. Ezt az örökséget még 1960 is vállalta. Csorba pátoszának őszinteségében egyébként sem kételkedhetünk – hiszen közismert a művész és a költő személyes kapcsolata, a szobrász vonzódása Adyhoz, elkötelezettsége költészete iránt, küzdelme, hogy autentikus kompozícióval tiszteleghessen emlékének –, ám a Liszt Ferenc téri alkotás mégis színpadias szólamok színpadias megszólaltatója csupán, sodró lendülete hamis, heve, lelkesültsége póz. A mű csak egy a hagyományos, ünnepélyes, a konvenciók rabságában vergődő portréemlékműveink láncolatában. Ugyanakkor több is ennél: kordokumentum. Az árnyaltabb, a mai megítélésünk szerinti hiteles Ady-képre szobrászatunkban Melocco Miklós felléptéig kellett várnunk.

Az *Ady: A halottak élén* című Melocco-alkotás gipszváltozata 1971-ben, a Műcsarnokban rendezett *Új művek* kiállításon szerepelt először nyilvánosság előtt, és maradandó anyagban kivitelezve 1976-ban Tatabányán, a Komárom megyei település óvárosi részében, egy hangulatos parkban, a kis tóba nyúló, néhány lépésnyi félszigeten kapott végleges helyet. A mű anyaga fehér süttői mészkő és öntöttvas, illetve öntöttvasból alakított kerti pad. A tatabányai Ady ihletője, forrása az az utolsók között exponált fotográfia, amelyet 1918-ban *Emil Isac* készített Csucsán a nagybeteg költőről. A fényképfelvételen Ady Endre elnyújtott testhelyzetben, hosszú kabátba burkolózva, padon ül, s a homlokát árnyékoló gyapjúkalap karimája alatt komor arckifejezéssel tekint maga elé. Melocco műve a fotó ülőalkalmatosságát szecessziós kerti paddá változtatta, és az Ady-alakot e pad jobb szélén helyezte el.

Talán nem túlzó a megállapítás: Melocco Ady-szobra szakított minden köztéri, szobrászi-megrendelői-befogadói beidegződéssel, átlépett minden korlátot és határt. Nincs posztamens, nincs kiemelés, nincs elválasztó-elhatároló formai elem, művének hatótere a befogadói-szemlélői közeggel egyesült. Melocco – egyes kritikusainak értékelése szerint – nemcsak a hetvenes évek legkorszerűbb Ady-képét fogalmazta meg, nemcsak egy új nemzedék korszerű történelemszemléletét fejezte ki, hanem egyúttal összegezett is: a portréemlékművek terén lezárt egy korszakot – mint korábban, más területen Schaár Erzsébet –, és új távlatot nyitott a köztéri szobrászat, a magyar emlékműszobrászat előtt. A távlat szédítő lehetősége azonban a nyolcvanas évtized közepéről visszatekintve ez megítélhető – zsákutcába terelte monumentális szobrászatunkat: az ismétlés, a barokkos halmozás, a látványos, de valójában olcsó, divatos ötletpufogtatás eltorlaszolta a további újító, értéket teremtő szándékok kiteljesedését.

A tatabányai Ady-szobor voltaképpen nem értékelhető váratlan fordulatként, hiszen az előzmények pontosan feltérképez-

hetők, a fejlődés állomásai rekonstruálhatók. A hatvanas évtized derekán *Kerényi Jenő Tihanyi legendája* már felveti a merev építészeti objektumként megjelenő posztamens felbontásának lehetőségét, és azt, hogy a környezetből kiemelő s ugyanakkor az alkotást környezetbe illesztő elem jelentéshordozóvá, a mű szerves részévé alakuljon. Ugyancsak a hatvanas évtizedben induló tendencia a posztamens fokozatos zsugorodása, majd lassú eltűnése szobraink alól: gondoljunk a művek járószinthez közelítésének, utcaszintbe kerülésének olyan példáira, mint *Laborc Ferenc* egri *Fazola-Emléke* vagy *Somogyi József* hódmezővásárhelyi *Szántó Kovács-*, *Kiss István* szegedi *Lenin-*, *Varga Imre* salgótarjáni és mohácsi *Radnóti*-szobra. E kettős törekvés eredményeként a posztamens helyén, illetve a posztamens helyett járulékos elemek jelentek meg – lépcső, szék, pad, utcakő, fagerenda, szikla, fal – és kerültek a művek alá, majd mellé és köré. Melocco Miklós Ady-szobrának járulékos eleme, átalakult posztamense; a pad. Padon ülő szoboralakegyüttesnek megalkotására természetesen már korábban is volt példa. A legismertebb talán *Ligeti Miklós* századelőn elhelyezett, városligeti *Anonymus*-szobra, s ugyanitt áll egy kevéssé ismert, hasonló eszközökkel komponált *Stróbl Alajos*-mű, a közgazdász Károlyi Sándorról. A közelebbi múltból nem feledkezhetünk meg *Vilt Tibor* Ercsiben álló *Eötvös József*-szobráról sem.

Melocco alkotása azonban elkülönül tőlük: a pad Tatabányán a közvetlen természeti környezetbe illeszkedik, s akár a parkhoz tartozó, eredeti objektum is lehetne – így a műalkotás életteréhez észrevétlenül elvezető, közvetlen kapcsolódási pont. Sötét árnyalatú, szürke vas és világos, fehér kő – két egymást kiegészítő-kiemelő, egymást erősítő anyag – az alkotóeleme a tatabányai kompozíciónak. A pad hajlata és az alak elhelyezkedése – fekvése – mérhetetlen érzékenységgel kapcsolódik össze. A járulékos elem tartalmilag is indokolt, egyenrangú szoborrész. Ezért érvényesülhet magától értetődő természetességgel a mű döbbenetes hatáseleme: a fájdalmasan megbicsakló kőtest mellé a közeledő szemlélő akár maga is letelepedhet.

Az Ady-arckép megformálásában jelen van a költő valóságos képmása, de a portré általánosít is: az arc átszellemültsége, fáradtsága, már-már élettelen üressége – a Csorba Géza budapesti művéből hiányzó – tragikus, egyéni sorson túlmutató motívumok feltárásának „színtere". Az alakformálásban is izgalmas egységben jelentkezik a megörökítés és az általános érvényű mondandó kifejezésének momentuma: egyrészt felmerül a valóságos emlékkép – a fennmaradt Ady-fotográfia –, másrészt ebből az emlékképből Melocco leleményes átírása révén monumentális hatású, feszült, félelmetes, fojtott erőket összpontosító, dekoratív körvonalakkal határolt tömb alakul. A testet súlyos redőkkel hullámzó kabát burkolja – mennyire ellentétes a tatabányai kabát és a Liszt Ferenc téri köpeny megformálása: Tatabányán fájdalmasan gyűrődik, Budapesten mint zászló lobog. A megmunkálás, a felületképzés finoman alkalmazkodik a kő anyagához, sejtetve rejti a gyenge, törékeny, beteg testet. A kabát gallérja között elbújtatott nyak, a mellre hajtott áll, a felemelt jobb váll, a vele érintkező, a művet lezáró kalap, a lógó, a könyökben megtört kar nézetei homorú és domború hajlatokkal váltakozó ideges futású körvonallal határolt, új és új részleteket felfedeztető látványt kínálnak.

A felszabadulás utáni évtizedek magyar monumentális szobrászatának egyik leglényegesebb, művek hosszú sorát jellemző ellentmondása a köztérre felállított szobor és a természetes vagy mesterségesen alakított környezet összehangolatlansága, disszonanciája. Melocco Ady-szobra eredendően csak természeti környezetben kaphatott helyet – közegével harmonikusan eggyé olvad –, és ezáltal szerencsésen rekeszti ki az architektúra és a köztéri szobor között feszülő, napjainkra egyre erőteljesebben jelentkező ellentétet.

Természeti környezet ad otthont Melocco debreceni és pécsi Ady-emlékének is. Debrecenben – pályája korai szakaszában itt tanult, dolgozott, újságíróskodott költőnk – a Nagyerdő hatalmas fákkal árnyékolt szoborparkjában – ott, ahol többek között *Arany János, Gulyás Pál, Szabó Lőrinc, Tóth Árpád* szobra is áll – 1977-ben, születésének 100. évfordulóján avatták fel az Ady-emlékművet. Felállítását nem kísérte zajos visszhang, a kritika hallgatott és máig is hallgat, e Melocco-mű szinte teljesen ismeretlen a szakma és a közönség körében is. Borostyánlevelekkel befuttatott fallal szemben, a közeledőnek háttal kalapos, bő, bokáig érő, felgyűrt hajtókájú kabátot viselő alak áll, bal kezét zsebében tartja, jobbjával botra támaszkodik. A furcsa megjelenés a monumentális alkotásokhoz fűződő beidegződéseinket irritálja; a köztérre állított monumentumot messziről fel szoktuk ismerni, a tömegek, a formák, a mozdulatok már távolról sugallják, hogy miről vagy kiről van szó, hiszen a méret, a kiemelkedés foka, a sziluett a fontos, valójában lényegtelen minden részlet. A szoboralak tekintetének, képzelt mozgásának akadályt állító fallal Melocco megteremtette a mű belső terét, azt a teret, amelyet csak a műhöz közel lépve, a kompozíciót körbejárva vizsgálhatunk meg. Ez a belső tér csalogat a sétány kavicsrétegére telepített bronzfigurához, ez a tér oszlatja el kételyeinket, ez a feszültséget sugárzó közeg indokolja az alkotás szokatlan megjelenését. A kabátba burkolózó-rejtőző Ady önmaga falra applikált halotti maszkjával néz farkasszemet. E drámai kontaktust azonban csak akkor fedezhetjük fel, élhetjük, érezhetjük át, ha a bronzalak mellé állunk, a mű vonzásterébe. Tatabányán is „szoborszereplővé" válhatunk, de itt, Debrecenben az alkotással teremtett közvetlen kapcsolat tragikus összecsapás részesévé avat: az önmagával, sorsával szembenéző, a halálával konfrontáló s az elmúlás stádiumát keservek között túlélő költő számvetésének tanúi vagyunk.

Ha gondolatban visszapillantunk a budapesti, Csorba Géza-alkotta Ady-emlékre, akkor tanulságaink között immár a funkcionális váltás, változás tényét is regisztrálhatjuk. A programszerű kinyilatkoztatás, az ünnepélyes szobrászi szólam helyére az intim szférában megszólaltatott, meditatív hangszerelésű, összetettebb mondanivalót hordozó mű lépett; a jelszerű összefoglalást felváltotta a sokrétű, részletekből építkező struktúra.

Ugyancsak 1977-ben helyezték el Pécs városának Melocco-alkotta Adyját: a carrarai fehér márványból faragott mű a Petőfi Irodalmi Múzeumban kivitelezett Ady-oltár önálló kompozícióvá érlelt részlete. A művész – korábbi elképzeléseinek megvalósításához hűen – itt is váratlan, merőben új megoldást alkalmazott: a természeti erők hatásának kitett anyagba, a földbe, a földre helyezte alkotását. A föld befoglaló, hordozó közeg, de a földi léten, a nemléten túlemelkedő költő megidézésének eszköze is. A dús redőzetű lepelbe burkolt, ülő testhelyzetűvé feltámasztott test, a csukott szemű, halotti maszkból épített fej – zöld gyepszőnyegen vakító, fehér foltként megjelenő – együttese szuggesztív, döbbenetes erejű szobrászi látomás.

3

4

1 Csorba Géza: Ady
bronz, 300 cm, 1960., Budapest (fotó Tahin)
2 Ferenczy Béni: Petőfi Sándor,
bronz, 202 cm, 1960, Gyula (fotó Petrás)
3 Melocco Miklós: Ady (A halottak élén),
süttői mészkő, öntöttvas, 220 cm, 1976,
Tatabánya
4 Melocco Miklós: Ady Endre,
márvány, 220 cm, 1977, Debrecen

5

6

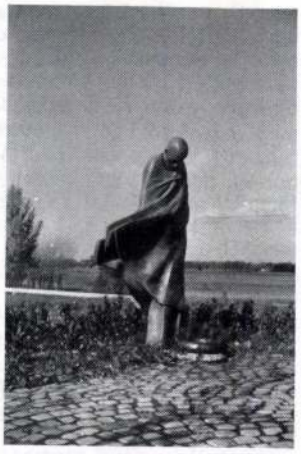

Ady mellett költőink, íróink sorából *Petőfi Sándor*nak, *Radnóti Miklós*nak és *József Attilá*nak van központi szerepe felszabadulás utáni, monumentális szobrászatunk történetében. A szobrászi eszköztár, a kifejezés változása Petőfi alakjánál korántsem oly szembeötlő, mint Ady szobrainak esetében. Talán ezért is volt Petőfi közterekre vezető útja némiképp könnyebb Adyénál, de azért ez az út sem mentes a zökkenőktől. A kérdés megközelítéséhez talán elég, ha az események egyetlen mozzanatát elevenítjük fel: *Ferenczy Béni Petőfi*jének krónikáját. A Szabad Művészet című folyóirat 1848-as évfolyamának egyik számában olvashatjuk a következő hírt: „A milánói Ambrosiana belső udvarán felállítandó Petőfi-szobor elkészítésére a Művészeti Tanács Ferenczy Béni szobrászművészt hozta javaslatba." S monumentális megbízás teljesítésére évtizedekig váró szobrász alkotását azonban feledésre, hosszú lappangásra késztette az értetlenség és a meghökkenés. Bár 1955-ben, a VI. Magyar Képzőművészeti Kiállításon – a Millenniumi Emlékmű új, „hézagpótló" alakjainak társaságában – közönség elé kerül a kompozíció, bár egy évvel később *Fülep Lajos* „országos esemény"-ként értékeli napvilágra kerülését, s jóllehet *Hubay Miklós* cikket szentel Ferenczy szobrának az Irodalmi Újságban, és *Hatvan Lajos* Így élt Petőfi című könyvének borítóján reprodukálja, mégis 1960-ig kellett várni a bronzváltozat elhelyezésére, és újabb tíz esztendeig arra, hogy az egykori Művészeti Tanács döntése valóra válhasson: a milánói Ambrosiana udvarán Platon, Arisztotelész, Dante, Shakespeare szobra mellé állíthassák a mű másodpéldányát.

Fülep Lajos nem túlzott a Ferenczy Béni-alkotás jelentőségének megítélésében, s mint indokolta, e mű azért fontos, mert a költő halála után több mint egy évszázaddal sem volt még igazi, hiteles Petőfi-ábrázolásunk. Az Izsó Miklós-tervet átigazító, *Huszár Adolf*-féle, 1882-es keltezésű budapesti Petőfi-szobor akadémikus hangvétele, teatralitása bizony nem a hitelesség garanciája. De a felszabadulás utáni években született Petőfi-monumentumok sem illeszthetők köztéri szobrászatunk korszakos jelentőségű alkotásainak sorába. Medgyessy Ferenc bizonytalan tömegalakítású, labilis egyensúlyú debreceni *Petőfi*je elhibázott mű, esetlen dísze a Nagyállomás előtti Petőfi térnek. Borsos Miklós páratlan gyorsasággal, 1950-ben kivitelezett pécsi alkotása sem hozott gyökeres fordulatot, s Kiss István Győrben elhelyezett, a költőt lendületes menetben megjelenítő kompozíciója is csak a Ferenczy-szobor modernizált reminiszcenciájaként hat. Ferenczy Béni portréemlékművének lényegét méltatói az ideges, sovány testtel érzékeltetett vibrálásban, a pátoszmentességben, a „belsőben dúló, kitörni készülő vihar" pillanatának megragadásában fedezték fel. A gyulai bronzpéldány a délalföldi kisváros egyik kedves hangulatú terének fókuszában, alacsony talapzaton áll: a hamis ideálteremtés szférikus magasságából való leereszkedést, az emberközelbe hozott alak közvetlenségét, őszinte indulatosságát az elhelyezés módja is érzékelteti. *Kontha Sándor* Ferenczy Béniről szóló tanulmányában találóan jegyzi meg: a gyulai Petőfi a deheroizáló portréemlékművek közvetlen előképének tekinthető. E tendencia főművei, reprezentánsai, a fentebb elemzett, Melocco alkotta tatabányai és debreceni Ady-, és a Varga Imre megformálta salgótarjáni, illetve mohácsi Radnóti-szobor.

Radnóti humánummal telített lírája és tragikus sorsa, az életszépség igenlése, az életszeretet manifesztációja és a valóság brutalitása, a harmóniavágy és a harmóniavágyat is eltipró drámai végkifejlet ellentétes pólusai hogyan oldhatók fel egy Radnótira emlékező, emlékeztető monumentális plasztikában? Az utcaköveken álló, fakorlátnak támaszkodó, bakancsos, maga elé révedő lírikus alakjával Varga Imre nérnöki pontosságú és művészi ihletettségű megoldást adott: a rideg utcakő és e nyers fakorlát révén a kegyetlen idők légkörét idézi fel, és e jelentéssel telített formai, kompozicionális, kiegészítő elemek ellentéteként megjelenő gyengéd, lágy futású körvonalakkal határolt, meditatív költőfigurával az embertelenség ellen tüntet. Az utcakő környezettől elválasztó elemként, talapzatként funkcionál. A fakorlát az alak kissé hátradőlő testhelyzetű kialakításának segédeszköze, általa bukik előre kissé a két váll, horpad be a mellkas, és rajzolódhat ki felette hangsúlyosan a vékony, beesett arc. Ritka pillanat ez a magyar szobrászatban: szerkezeti és gondolati egység, érzelmi gazdagság, bravúros és mértéktartó kidolgozás egyazon műben.

Egyetlen kétely Varga Imre Radnótijának kapcsán mégis felbukkan. A kérdés így hangzik: Salgótarján vagy Mohács, Mohács vagy Salgótarján? Nem az elsőséget szeretnénk eldönteni, nem azt kutatjuk, hol áll az eredeti mű, és melyik város kapta a másodpéldányt. A kérdés más és összetettebb. Ugyanis ha elfogadjuk – márpedig nem tehetünk mást, mert szobrászati alaptörvény –, hogy a köztérre kerülő mű ugyanúgy meghatározza, befolyásolja környezetét, befogadó terét, mint ahogy a környezet, a befogadó tér meghatározza a szobrot, akkor melyik elhelyezést tekinthetjük jogosnak, evidensnek? A salgótarjánit vagy a mohácsit? A tarjáni korszerű, egységes megjelenésű városközpontot, a modern toronyházak szorítását vagy a Duna menti település terebélyes parkjának oldott közegét mérlegelte a művész alkotása megformálásakor? Gyanítjuk, hogy egyiket sem, hiszen a két város azonos évben fogadta be Varga Imre kompozícióját. A tér tehát még 1970-ben sem volt fontos, a megrendelőt és a művészt csak a szobor érdekelte, az alkotást befogadó környezet nem. Talán ez az oka annak, hogy a tágas mohácsi parkban elvesznek a kompozíció hangsúlyai, és hogy Salgótarján városközpontjában – bár esetlegesen, nem zavartalanul, de mégiscsak erőteljesen – kibontakozhatnak erényei.

A szobor környezetbe, környezethez illesztésének szép példáját Melocco Miklós teremtette meg néhány évvel később – 1980-ban –, ugyancsak Radnótit idéző, Győr határában elhelyezett alkotásával. Az építész *Kerényi József*fel közösen tervezett emlékművet az Abda, távolabb Hegyeshalom felé futó nemzetközi autóút mellett, a régi bécsi országúthoz kapcsolódva valósították meg. A kapcsolódás, a kapcsolat szó szerint értendő: az alkotók a mű szerves részeként építették az emlékműbe a régi országút funkciótlanná vált maradványát. Abda Radnóti Miklós életének utolsó stációja volt; a haláltáborba hajtott munkaszolgálatosok egy csoportjának erőltetett menetét 1944-ben itt szakította meg végérvényesen és visszafordíthatatlanul a gyilkos fegyverek tüze, később itt találták meg egy tömegsírban – ruhája zsebében fellelvén utolsó verseit – a költő holttestét. A Radnótira emlékező kompozíciót a régi út csonka szelvényére telepítette a szobrász, oda, ahol az apró kockakövekkel kirakott burkolat véget ér. Felkapaszkodva a töltésre mintegy száz métert kell megtennünk azon az úton, amelyen a költő is haladhatott a megsemmisülés felé, s amelynek végén most ott áll szembefordított márványszobra. A szélfútta kabátba burkolózó, fejét lehajtó, csukott szemű költő alakjának részletei fokozatosan tárulnak fel a

5 Varga Imre: Radnóti,
bronz, fa, kő, 190 cm, 1970, Mohács
6 Melocco Miklós: Radnóti Miklós,
szürke gránit, 200 cm, 1980, Győr-Abda
7 Vilt Tibor: Madách,
bronz, 220x350 cm, 1973, Budapest
8 Marton László: József Attila: A Dunánál,
bronz, 380 cm, 1980, Budapest (fotók Wehner T.)

7

8

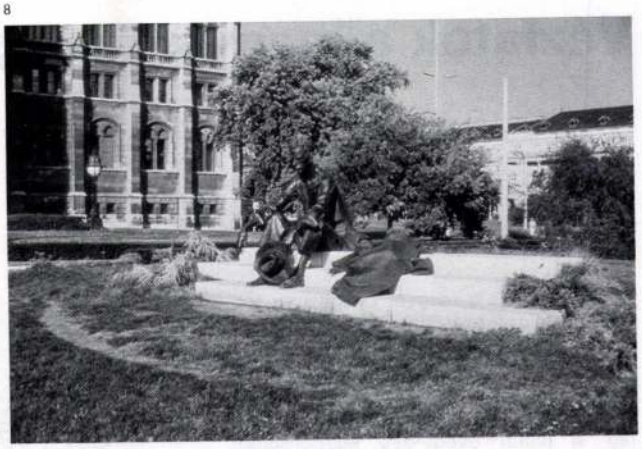

közeledő előtt: a vihar szaggatta drapéria szenvedélyes hullámzása, az arc kiszolgáltatottságot és megadást, emberi fenséget és fájdalmas tiltakozást egyszerre hordozó, érzékeny kifejezése. Radnóti Miklós útjának végére ért. Megállt, visszafordult, és lehajtotta fejét: e Melocco által megragadott jelenés a Radnóti-életmű és sors hivatott szobrászi interpretációja s egyben általános érvényűvé tágítható tartalmainak megszólaltatása.

Radnóti méltó emlékművére tehát 1970-ig, illetve 1980-ig kellett várnunk, József Attiláét viszont még napjainkban is joggal hiányolhatjuk, pedig szobrára már 1947-ben pályázatot hirdetett a Művészeti Tanács. A veszprémi Szabadság téren 1951-ben leplezték le *Tar István József Attiláját*, amely mértéktartó – ám átütő erő nélküli –, már-már semleges megjelenésének köszönhetően még 1957-ben is időszerűnek bizonyult: ekkor Makó városa fogadta be a mű egyik változatát. A budapesti József Attila térre 1952-ben állított költőalak – *Beck András* alkotása – az öntudatos, dacos, indulatos és intellektuális művésztípust jeleníti meg. A testhelyzet, a gesztusok hosszú évtizedekig ismétlődnek majd a portrészobrokon és az emlékműveken: a lábak széles terpesze biztonságot, szilárdságot sugároz, az ökölbe szorított bal kéz az erőt és a leszámolást hivatott kifejezni, a felemelt jobb tanító-magyarázó-figyelmeztető kéztartása a váteszi szerep bizonygatása, s a távolba szegezett tekintet a szebb jövőbe vetett hit, a bizakodás brosúraszerű kinyilatkoztatása.

Kevés sikerrel birkózott meg proletárköltőnk alakjával Varga Imre: ezt az 1964-ben Szegeden köztérre került alkotás bizonyítja. A József Attila nevét viselő oktatási intézmény központi épülete előtti tér sarkában megbújó mű a korábbi próbálkozások, direkt hős típusánál árnyaltabb figurát állít elénk, ám a csípőre tett kézzel, töprengve maga elé tekintő szegedi József Attila szoborról ennél többet, jobbat nem mondhatunk.

Az igazi nagy kudarc 1980-ig váratott magára. Budapest központjában, a Parlament mellett ekkor avatták fel az ország és a főváros „központi" József Attila-emlékművét, *Marton László* alkotását. A rakodópart fölé telepített mű – a rakodópart *felső* kövén üldögélő költő alakjával, a kis dombbal, a lépcsőn heverő kabáttal és az idézetfelirattal – kisszerűen illusztratív.

Mindenképpen elgondolkodtató: miért és hogyan kerülhetett ez az ügyetlen köztéri közhelygyűjtemény – Rózsa Gyula meghatározása szerint: „a mindenkori köztéri kompromisszum emlékműve" – József Attila cím alatt fővárosunk központi terére?

Áttekintésünk csonka maradna Janus Pannonius pécsi, Szabó Lőrinc debreceni, Madách Imre salgótarjáni és budapesti, Babits Mihály szekszárdi portrészobrának említése nélkül. Borsos Miklós a pécsi Barbakán kertjében nemesen egyszerű, a klasszikus tradíciókhoz erős szálakkal kötődő, zárt formarendszerbe komponált, ugyanakkor mégis korszerű szemléletű alkotással állított emléket a város egykori püspökének, a humanista, a költő Janus Pannoniusnak. Az 1972-ben avatott szobor egyben a tökéletes környezetbe illesztés, a történelmi környezettel való együtthangzás szép példája.

Schaár Erzsébet Szabó Lőrinc-kompozíciója a Melocco alkotta Adyval szemben áll a debreceni Nagyerdőn, 1977 óta.

Az *Utca* szobrásza egy végletesen elcsépelt műtípus, a mellszobor, illetve a portré kifejezésének, megjelenésének megújítására vállalkozott: a posztamensre helyezett arcmás mellé könyvekkel megrakott polcot állított, s általa egynemű, mégis hallatlanul izgalmas szoborteret szervezett.

Köztéri pozitívumaink között tarthatjuk számon két *Madách*-emlékművünket is. Varga Imre Salgótarjánban (1969), Vilt Tibor Budapesten – a Margitszigeten – (1973) eltérő eszközökkel, de meggyőző erővel érvel a magány szorításában egyetemes érvényű életművet teremtő író nagysága mellett. Szekszárdon Babits szülőházának, emlékmúzeumának kertjében 1980 óta fogadja a látogatókat *Farkas Pál Babits*-szobra: a kőfotel ölelésében ülő, érzékeny mintázású, törékeny költőalak szobrászi remeklésnek minősíthető.

Az egy-egy kiemelkedő személyiségre emlékeztető szobrok elhelyezésében nagy szerepe van a születési és halálozási évfordulóknak: ilyenkor általában a szülőhely, az életpálya állomásainak fontosabb színhelyei kínálnak lehetőséget szoborállításra, vagy az adott személyről elnevezett intézmények, szervezetek jelentkeznek emlékműemelési igénnyel. Gyakran egy-egy mű elhelyezésének motivációja felkutathatatlan: ilyenkor szoktunk előszeretettel hivatkozni a meglehetősen nehezen kontrollálható társadalmi igényre. Nemegyszer a mű felállítását, helyének megválasztását csupán az ünnepelt nevét viselő tér vagy utca motiválja. Jövőbeni szoborállítási gyakorlatunkat bizonyára jótékonyan befolyásoló, értékes tanulságokkal szolgálhatna egy, a portréemlékműveket leltárba gyűjtő egzakt vizsgálat: mikor, hol, kinek, milyen indítékkal és milyen támogatással, hány szobrot állítottak Magyarországon. Kialakulhatna így a meglevő és kontrollálható, kiegészíthető – kiegészítendő – és esetleg szelektálható – szelektálandó – eszményképranglista. Csak félve említjük: a listán szereplő művek esztétikai megmérettetése ugyanígy gondolkodásra késztetne.

A pontos leltár összeállítása nélkül is konstatálható, hogy portréemlékműveink között – az ábrázoltak személyét vizsgálva – az irodalmi alkotók vezetik a számszerű adatokkal is alátámasztható rangsort.

Wehner Tibor

Vázlatok a magyar üveggyártás történetéből

Sághelyi Lajos a magyar üvegesipar történetét feldolgozó alapvető jelentőségű munkája előszavában azt írja: „Az üveg a kultúrát jelenti." E kultúra első számottevő hazai leletei a római korból valók, egyik legjelesebb példányuk a valószínűleg a rajnai üvegvidék központjából, Kölnből származó szekszárdi vas diatretum (III. század). A korai pannóniai leletek egyik csoportját ezek, a részint a Rajnavidékről, részint Észak-Itáliából és Alexandriából (később keletről is) származó, igen fejlett technikával készült és gazdagon díszített üvegek alkotják, a másik csoport technikailag igen tökéletlen, kezdetleges, szürkés, zöldeskékes elszíneződést mutató tárgyakból áll.

Ez utóbbiak, egyes feltételezések szerint, már hazai területen, az első századokban működő huták termékei lehettek, s a szerényebb fogyasztói igényeket elégítették ki. E huták, ha léteztek is, nem maradtak fenn, s így nem szolgálhattak alapul egy esetleges, később kifejlődő üveggyártásnak.

Az önálló magyar üveggyártás csak a XIII. század közepétől indul meg. Mivel az üveg fejlett városi kultúrát tételez fel, első üvegesadataink is városépítkezésekhez kapcsolódnak. Kassán 1307-ben több templomépítkezés is folyt, ahol a különböző foglalkozású mesterek egymás mellett dolgoztak, az üvegesek valószínűleg egy céhet alkotva az asztalosokkal, lakatosokkal, aranyozókkal és festőkkel. Az előbbi párosítás még a XV–XVI. században is előfordul, hiszen az üvegfestő maga illesztette össze, és keretezte munkáját. A XV–XVI. századi üvegfestőművész festő is, üveges is egyszemélyben. A XIV. századból több adatunk is van üvegfestő mesterek működéséről, 1375-ben Garamszentbenedeken egy *Thomas pictor de Koloswar* nevű üvegfestő dolgozott, Kassán a XIV. század végétől egymást váltják az üvegfestők.

Nagy Lajos 1376-os céhszabályozása, majd az Anjou-k uralkodása alatt bevezetett pénzrendszer fémszükségleteit kielégítendő a bányászattal párhuzamosan az üvegipar is fellendül, mivel az arany

1

2

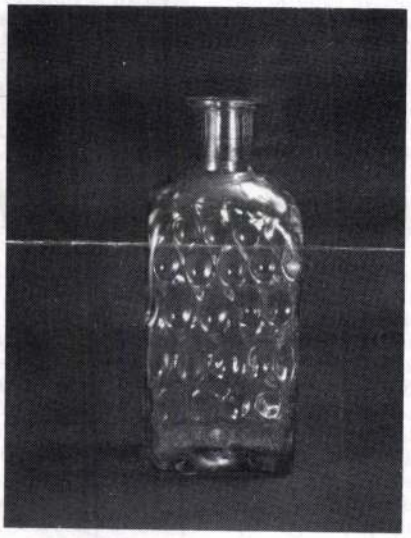

3

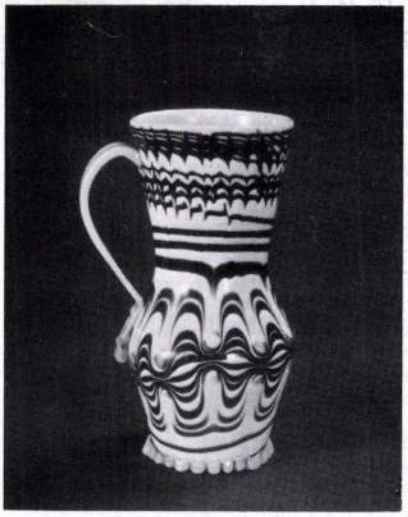

1 Kutya formájú tréfaüveg,
fúvott kobaltüveg, 18 cm, 23 cm, 1700 k.,
2 Pincetok palack,
fúvott, optis díszítésű hutaüveg, 27 cm,
XVIII. század közepe
3 Bokály,
fúvott, pecsétvörös írásos díszítésű opálüveg,
19 cm, XVIII. század közepe, Porumbák
4 Palack,
fúvott, összenyomott oldalfalú üveg, 33 cm,
XIX. század második fele

olvasztásához szükséges és a választóvíz tárolására szolgáló üvegeket (Schaidglas) itthon gyártották.

Az elsőként Takáts Sándor által publikált levéltári adatok szerint Sparrendorfi Krabath György (II. Lajos felesége, Mária titkára) 1550-ben megvételre ajánlja teplicei házát, melegfürdőjét és üveghutáját. Szerinte a huta akkor már kétszáz év óta gyártotta a körmöci és selmeci bányáknak a választóüveget, adott évi átalány fejében. Eszerint tehát az első magyarországi üveghuta 1350 körül kezdte meg működését.

A teplicei huta egy típus képviselőének tekinthető, a bányavárosok közelében több ilyen helyi szükségleteket kielégítő huta működött. Ezekben az arany- és ezüstbányászathoz szükséges edényeken kívül feltehetően már a korai időszakban is állítottak elő egyszerűbb öblösüveget és üvegtányérokat (Butzenscheibe). Ezek az üvegtányérok voltak az üvegablakok alkotórészei, általában kerekek, néha hatszögletesek, vagy egyszerű zöld vagy kristályüvegből készültek. Az előbbi elnevezése paraszt-, az utóbbié kristálykarika vagy -tányér. Összeillesztésük fa, ólom vagy ón segítségével történt.

A másik magyar hutatípust a földbirtok részét alkotó, azok központjában kialakult uradalmi üvegcsűrök jelentik. 1550 körül Szklenon, már működő üveghutáról van adatunk, valószínű azonban, hogy a huta ekkor már régóta működött, majd termelése a XVI. század végén leáll. A XVI. század közepétől a Batthyány család üveghutájáról maradt fenn több adatunk. Az 1567. évi registromban az udvari mesteremberek között az „ivegablakjártókat és hámorőrzőket" is említik, az 1596-os összeírásban „ivegcsinálóról" esik szó.

1630-ban a bányavárosok üvegszükségletének kielégítésére a selmeci kamara Újbányán üveghutát építtet, mely még ebben az évben meg is kezdte működését. Első üvegmestere *Ulmb Mihály* szileziai üveges volt, s mint a selmeci kamara jelenti, az itt termelt üveg minősége messze felülmúlta a lengyel és passaui üvegét, s remélhető volt, hogy „rövid idő alatt az országban az üveg árát is jelentékenyen le fogja szoritani".

Pállfy Pál kamarai elnök 1635-ben arról számol be, hogy Magyarországon sok úrnak van üveghutája, és a bányavárosok közelébe is sok üvegcsűr települt. Neki magának is épült 1635-ben hutája, „nem üzérkedés végett, hanem saját gyönyörködtetésére".

Egyik legjelentősebb erdélyi üveggyárunk a porumbáki, első működéséről szóló adatunk 1632-ből való, de az üveg-

KÖLTŐ A VIHARBAN

Csorba Géza szobrászművész pályadíjnyertes Ady-emlékművének keletkezéséről

Rengeteg vita és tárgyalás után, a költő halála negyvenedik évfordulójának küszöbén, a napokban megszületett a határozat: még az idén felállítják Ady Endre szobrát, *Csorba Géza* Kossuth-díjas művészünk alkotását. Helyét is kijelölték, a Jókai tér kis parkjában, közel a November 7 térhez, az egykori Oktogonhoz, amely a költő életének legizzóbb éveiben a főváros központja volt. A szomszédságban nyomtak csaknem minden napilapot, s a környék tükörablakos kávéházaiba futott be a friss hír, szenzáció. Ezért bérelte a környező házak lakásait csupa olyan ember, akit nemcsak foglalkozása vagy kényelemszeretete kötött a város szívéhez, hanem idegrendszerének sajátossága is. Igy szinte a történések pillanatában első kézből kaphattak hírt mindarról, ami a városban, országban, a nagyvilágban történik.

Adyt is húzta, vonzotta e városrész kavargó, sistergő légköre. Erre a rokonérzésére hivatkozik Csorba Géza is.

— *Gyakran emlegette, hogy ha az Oktogon tér felé visz az útja, úgy érzi, mintha hazaérkezne. A bizottság döntése tehát azzal a jóérzéssel tölt el, hogy a helyválasztás szerencsés volt. Igaz, valamikor a Margitszigetre álmodtam Ady-szobrát, pontosan annak a felál-*

cibálja, haját kuszálja. Sok-sok esztendő belső vívódásai, tanulmányai, erőfeszítései után nyerte el végső, befejezett formáját.

A három méter magas, hatásban is monumentális márvány Ady-szobor még az idén méltó helyére kerül.

— *Ady-szobromat* — mutat a gipszmodellekre — *jelképes s egyúttal realisztikus alkotásnak gondolom. A két meghatározás között mutatkozó ellentmondás csak látszólagos. Mint a nagy magyar költők jelképei általában, Ady szimbólumai is a valóságba kapaszkodnak, ezt a kettősséget igyekeztem kifejezni. Hogy sikerülhessen, alapos tanulmányokat is végeztem. A filmgyárban tanulmányoztam például, hogyan veti meg a lábát a viharban valóságban élő ember. Egy modellt Ady felleghajtójába burkoltak, s ezután megindították a szélkavaró gépet, hogy láthassam, amit eddig csak elképzeltem. Filmgyári próbálkozásom, persze, csak jelentéktelen epizód, de talán érzékelteti, mennyi kerülő utat tesz a művész, hogy legalább halványan körvonalazhassa az alakot, mely tökéletes plasztikussággal formálódott ki.*

L. I.

Ezek helyes, örvendetes, sok tekintetben általánosítható tapasztalatok. Most az a fontos, hogy ezt a tapasztalatot a gyakorlatban is következetesen érvényesítsék. Ez azt jelenti, hogy a KISZ-bizottságok, a vezetőségek, a tagok ne csak a nagy, országos jelentőségű feladatok megoldásában, hanem a mindennapi munkában is mindig a párt politikájának szellemében cselekedjenek.

CSORBA Géza

LÁSZLÓ GYULA

BÚCSÚ CSORBA GÉZÁTÓL

Búcsúzom a meghalt egykori jóbaráttól, Ady és Bartók szobrászától: Csorba Gézától. Ez a búcsúztató voltaképpen az ő ellenőrzésével készült. Ugyanis kért, hogy 1962. január 28-án műteremlátogatásra kerül nála sor, s én köszöntsem és vezessem a vendégeket. Lelkiismeretesen készültem mondanivalóimmal, többször elbeszélgettem vele, kikérdeztem őt és meg is írtam a szöveget, ezt ő átnézte, bejegyzéseivel pontosabbá tette. Például Ady Endre szavainak idézésekor helyesbítette Kárpáti Aurél pontatlan emlékezését. Pantheon-tervéről is kimerítően beszélt, s itt is pótolta a kéziratból kimaradottakat. Végezetül is amit most közlök, legalább annyira az övé, mint az enyém, hiszen már érzékenységének tiszteletéből is, néhol szinte szó szerint ismételtem, amit nekem mondott. Mivel úgy terveztem, hogy a látogatók is elbeszélgetnek vele, sok mindent ki is hagytam a szövegből és előre megállapodtam velük, hogy ők kérdeznek majd, például Bartók arcmásának történetéről. Erről Csorba Géza a következőket mondta nekünk: Bartók üzent érte, hogy szeretné, ha Ady szobrásza őt is megmintázná. Amikor belépett otthonába, még az ajtónál megkérdezte: megmintázná Ön Hubay Jenőt is? A tagadó válasz után került sor az ülések megbeszélésére. Arra sajnos már nem emlékszem, hogy hányszor ült. Csorba Géza, aki költő és drámaíró is volt, szerette fokozni a párbeszédeket, drámai feszültségűvé tenni a múltat, s azt hiszem ennek tudatában kell hallgatnunk Adyról és Bartókról való – lényegükben hiteles – emlékeit is.

Legyen ez a 12 év előtti műtermi méltatás cipruság Csorba Géza sírján.

„Hadd kezdjem ezt a műtermi látogatást személyes emlékezéssel. Idézem a 30-as évek elejét, amikor Szabó Dezső nérói alakja és Veress Sándor muzsikája mellett ismertem meg Csorba Gézát. Én, akkor még fiatal, induló ember, megilletődve néztem tömzsi alakját, azt a művészt láttam benne, aki kőbe tudta igézni a költőt, Ady Endrét. Műtermében – ha jól emlékszem a József utcában volt, szegényes, szinte félszer-szerű munkahelye – akkor mintázta Madách emlékművét, azt a csodálatos ülő női alakot, amelynek pusztulása művészetünk örök vesztesége. Azóta több mint 30 esztendeje figyeltem, hol baráti közelségben, hol száz kilométeres távolságokból művészetének új s újabb alkotásait. De ne higyjék, hogy mindez elfogulttá tesz. A közelség néha torzít, s természetesnek láttat dolgokat, műveket, és egybeszövi közvetlen tapasztalások tapasztalataival. Számomra Csorba Géza szobrai velejárói voltak élő

tudottan hiánytpótló. S az sem tagadható le, hogy antikváriumokban hozzáférhető. (Megjegyzendő: Bölöni a II. világháború alatt, Párizsban írta meg Táncsics-könyvét, s 1946-ban jelent meg.) A könyvtárakból is kikölcsönözhető Barabás és Barát regénye. Színvonalukon a kelleténél jobban érződik az ötvenes évek semmitmondó – ha még oly jó szándékú is! – eszmekényszere, „művészi" megformálásuk alig értékelhető. Munkájuk Táncsics Életpályám című emlékíratának elnagyolt kivonata. Hasonlót mondhatni az 1975-ben, a Móra Kiadónál megjelent Gernecsér-féle Táncsics-könyvről is. Képes tankönyv gyermekek szintjére alakítva. (Meggyőződésem, hogy *ma már* ez kevés a gyerekeknek is!) Értéke mégis, hogy a sok kép közt megtalálhatjuk Táncsics egyetlen hiteles fényképét, képviselői igazolványából valót.

Antikváriumokban is fölkutathatatlan Dr. Révész Mihály kétkötetes könyvecskéje vagy a Táncsics Breviárium, a Táncsics Mihály Válogatott írásairól nem is beszélve.

Mert Táncsics író is volt! Tanulmányok, kiáltványok, regények, novellák, útirajzok tankönyvek, nyelvkönyvek írója! De mihez juthat ezek közül a *közember*, a nem tudós? Szinte semmihez. Ha szerencséje van, megtalálhatja némelyik könyvtárban az Életpályámat vagy a Válogatott írásokat. Ha szerencséje van! Ezen fölül? – Kutatói engedély szükséges, hogy a muzeális értékű, egyedi kiadványokhoz hozzájuthasson. Persze, nem mindhez, mert igen sok – még Táncsics életében – elkallódott.

Összegezésül: amit Táncsics*ról* olvashatunk, tisztelet a csekély kivételnek, fölszínes és szinte *árt* a jelenkorú műveltségi igények szintjén.

Amit olvashatnánk Táncsics*tól* – megszerezhetetlen, következésképp: olvashatatlan. Pedig:

Ki értheti és hogyan Darvas József mondatát, Veres Péterről szólván: „Fenyegette-e az, hogy félreviszi a népszerűség vágya, s hogy egy új, még bogarasabb, még mindentudóbb, tragikus sorsú Táncsics lesz belőle?"

Hiszen tudhatja-e az olvasó: mi volt Táncsics *bogarassága, mindentudása tragikus sorsa?* Vagy csak egyszerűen rögeszmésen hitt, egész életében megcsúfoltatott és újrakezdett, egész életében bizonyítania kellett jogosságát, illetékességét, kötelességét?!

Hiszen tudjuk-e, miért *kellett* bogarassá, mindentudóvá és tragikus sorsúvá lennie?! Tudhatjuk-e, hogy mégis minden ellenére, miért volt-van-lesz óriási jelentősége? Igazán tudhatjuk-e, hogy miért nem nyugodhatunk bele a szürke, fölszínes és pro forma méltatásába?! Fölismerjük-e, hogy miért voltak-lehettek és lehetnek *lényegesek nekünk* a *tévedései* is?! Fölfogjuk-e, hogy miért volt szinte páratlanul az egyetlen Petőfihez mérhető hőse„" a XIX. század magyar históriájának – következésképpen a mainak is?! Tudhatjuk-e, hogy miért *kellett* megírnia 1853-ban – amikor in effigie Kossuthtal egyetemben kivégezték, s a szó szerinti értelemben halálra keresték – a Kik a vörös republikánusok és mit akarnak? című tanulmányát?! tudhatjuk-e hogy nyelvet tanító könyveibe miért írt ilyen példamondatokat az 1830-as, 40-es években: „A jobbágyok sokat szenvednek, az álláténál is rosszabb a sorsuk, pedig az urak minden gazdagságukat nekik köszönhetik." Tudhatjuk-e, hogy miért árult könyvet *házalva*, hogy miért „csúfolja" emlékét a tábla Cegléden, mert senki nem vett tőle, egy jóravaló tanyasi embert kivéve?! Tudhatjuk-e, hogy miért inditotta meg a *Munkások Újságát*, s hogy miért tiltatta be Kossuth mégis a „kommunista" Madarásszal?! Tudhatom-e, hogy mit akart a nagy példányszámú *Népkönyvével*, amelynek 1848. áprilisában megjelent példányát – a Magyar Írók Szövetsége Könyvtárából kölcsönöztem ki – *én vágtam föl*, elsőként olvastam, 1974-ben?!

Tudhatjuk-e, hogy miért tartották egész életében *„bolondnak"* (egy ideig Jókai is!)?

Sajnálatos, hogy legirodalmibb munkáját, az Életpályámat sem szerezhetjük meg könnyen. Hogy nem adják ki újra? Pedig az olyan mondattal kezdődik, ami nem csupán tartalmával, de bölcs fintorával is nagyon (még mindig!) aktuálisat mond. Hogy tudni illik, ősi „szittya" magyar vére horvát apától és szlovák anyától ered.

Sajnálatos, hogy Bölöni mondatai ma is igazak. „Táncsics kívül esett a negyvennyolcas idők történetének bűvkörén. Ezt a történelmet úgy írták, hogy neki – szükségszerűen – nem is akadt helye a nemzeti Pantheonban. Kívül esett a szabadságharc nemzeti nagyjain, mihelyt ennek a szabadságharcnak csak nemzeti, hazafias tetteit és eseményeit írták. Ha társadalmi lexikont írnak, azt jegyzik fel róla, hogy ‚eszméi zavarosak voltak, egyebek közt híve volt a mindenáron való magyaroskodásnak'." (Közbe kell vetnem: nyilván ezért állt – Nyáry Pál figyelmeztetése ellenére – a zsidó század élére a forradalom napjaiban!)

Találomra megnéztem: az 1968-ban kiadott Kislexikon három sorral többet szentel (12-t!) a tanterv címszónak, mint Táncsicsnak.

Vigasztalhatnám magam: a tantervek azóta megváltoztak, de Táncsics – zavarossága, magyarkodása ide vagy oda – nem!

Tény: Táncsics *tanai* még mindig hozzáférhetetlen, rögeszmés *tervek*.

S rossz, hogy mindennek szóvá tételére, „ürügyet" kellett keresnem.

s eleven egyéniségének, szinte természetes volt, hogy szobrai csak ilyenek lehetnek. Egyénisége, játékos és komoly változataival, meglepő sokrétűségével néha gazdagabbnak hatott, mint ami belőle szoborrá vált, talán olyanféleképpen, ahogyan Ady írta: „a vers csak cifra szolga". Úgy voltam eddig, hogy szobraiban mindig őt is láttam, a sarjadó, lelkesedő vagy meggyötört Csorba Gézát. De most, hogy Önök előtt számadásra kényszerülök, most illetődöm meg: hiszen ezek a szobrok alkotójuktól függetlenül élik életüket, mint élete szenvedélyének megformált darabjai. Csodálatos dolog, de így van: ki annyiszor jártam ebben a műteremben, most a felfedezésnek éppen olyan megdöbbenésével ,az újságnak éppen olyan örömével, friss szemmel állok itt, akárcsak Önök, akik először lépték át ezt a küszöböt, szinte az Önök szemével, most látom először ezeket a szobrokat.

Budapest ostromakor megsemmisült műterme, de benne a keserűség hosszú verssé vált. Kárpáti Aurél, akinek ítélete mindig szigorú volt, Vörösmarty zengésű muzsikát érzett Csorba Géza verseiben. Nekem mondta ezt egyszer, amikor szóba került Csorba művészete. Költeményeiben, drámáiban a magyar múlt izzó szeretete, a magyar néphez megpróbáltatásában is mindig hűséges lélek lobog, ugyanúgy, mint szobraiban is. Idézzük néhány sorát:

Hajnal kúszik ablakomra
Künn nyújtózkodnak a romok
S én feltámadt ifjúságomra
Kiégett csillagként rogyok.
Fátylak szakadnak vágyak kelnek...
A kuvik hallgat... már dereng...
S bennem a halhatatlan gyermek
vigasztalan – tovább mereng.

1891-ben született Liptóújváron. Már gyermekkorában földije, az öreg Stróbl Alajos, szobrászatunk nagy mestere irányította fejlődését. Csorba a maga és iskolatársainak emberi méltóságáért vívott harcban (ezek az ő szavai) a Képzőművészeti Főiskolán forradalmian robbant ki, s ezért a Főiskoláról kizárták. Talán jobb is volt számára a magátemésztő fejlődés, mint a készen kapott oktatás. Egészen fiatalon érett már benne egy hatalmas alkotásnak, a Magyar Pantheonnak a terve. Nagy, kör alakú kupolás épületet tervezett, abban lettek volna a magyar szellem halhatatlanjainak szobrai, kívül pedig hőseink lovas szobrai. Itt állította volna fel Kőrösi Csoma Sándor őshazakeresésbe révült alakját (e szobornak egyik változata ma Tokio Egyetemén van a buddhista szentélyben, hiszen Csoma buddhisatvává lett!), ide került volna Petőfi lázadó szenvedélye, Arany János földszagú zsenije, Csokonai mozarti figurája, Góg és Magóg fia: Ady Endre, az Ember tragédiájának Madách Imréje és Dózsa, lángok közt is cövek konoksággal ülő alakja. De itt kapott volna helyet IV. Béla, Mátyás király, a költő Zrínyi Miklós, Balassa Bálint, Vörösmarty Mihály, Kossuth Lajos és Vajda János alakja (Csorba Géza még ideírta: Berzsenyi, Kemény Zsigmond). Úgy soroltam el őket, ahogy egyszer Csorba Géza, emlékezetében kutatva elmondta. Később még hozzáfűzte Katona Józsefet, Ripp-Rónait, Stróbl Alajost és Tornyai Jánost is. A tervezett lovas szobrokról meg Móricz Zsigmond ezt írta 1922-ben a Nyugatban: „Görgei lovon, a bús magyar máglyákra visszatekintve... s Attila rengeteg ménjén az égre nyilazva..." Csorba Móricz szobrát is a Pantheonba szánta, erről tanúskodik 1921-ben neki adott önarcképe, amelyre ezt írta: „Móricz Zsigmondnak a magyar Pantheon élő szoboralakjának."

Csorba Gézában a magyar múlt nagyjainak szelleme éledt újjá. Ez nem szavakkal való játék. Hogyan? Kérdezhetnék, hiszen Önök úgy tudják, hogy Csorba Géza éppen modern szobrászatunk nagy egyénisége, s most én a múlt igézetéről beszélek? Nem ellentmondás ez, s erre bizonyság Csorba Géza egész szobrászélete: ő a múltat mindig a mindenkori jelenbe emelte kifejezőeszközeinek modern voltával. Így feloldódik a múlt–jelen–jövő kategóriája, s helyette a mindenkori jelenvalóság ölt testet szobraiban.

Rátérünk most szobrainak megfigyelésére, ellenőriznünk kell azt, amit mondottunk, igaz-e, vagy elragadott a szavak és gondolatok szerelme. Szólaljon meg most az örök kíváncsi bennünk s kérdezzük: hogyan csinálta, mi vezette kezét-szellemét munka közben, mi indította el az egész folyamatot?

Kezdjük olyan valamivel, amit mindenki ellenőrizhet, kezdjük a józan valóságon. Ha körülnéznek itt a műteremben, sehol sem látnak arra való törekvést, hogy a múlt nagyjait korhű öltözetben mintázta volna meg a Mester. Álljunk meg egy pillanatra e tapasztalatunknál. Ruháink változnak, száz évekkel ezelőtt mások voltak mint ma, még régebben pedig semmit

s m hasonlítottak mai viseletünkre. De változott-e a lélek is a ruhával? Változott-e a világba, a társadalomba ágyazott küszködő ember vágyainak világa, szépségeinek természete? Bizonyára ez is változott, de nem olyan durván, mint viseletünk. Ha régi nagyjainkat olvassuk, magunkra ismerünk. Nem szabad őket elidegenítenünk magunktól viseletük külsőségeivel, mint ahogy nem szabad magunkat sem jövendő nemzedékeink előtt divatbábbá tennünk mai ruházatunkkal. Nem a múlt színházi kelléktára érdekelte Csorba Gézát, hanem a mindenkori alkotó ember. Ezért időtlen lepelbe bújtatta alakjait, s ezzel azt is elérte, hogy alóla zavartalanul sugárzik a test formavilága. Ez a lepel nemhogy takarja, inkább kiemeli az alatta szorongó, vívódó, vagy diadalmas embert. Időtlenné teszi a szobrot, s egyúttal megőrzi a kő súlyos tömbjét, szikla természetét. Szigorú rendbe szedi a redőjátékot is, amely a követ borító leplen képződik. Lássunk erre néhány példát:

Jeremiás próféta. Feszülő leplének nagy tömegei mind aprózottabb ütemben tolulnak az arc felé. Ennek tragikus pátoszában pihen meg a mozgás, amely ide tereli a néző tekintetét. Ne elégedjünk meg a redőjáték kézzelfogható zenei kezelésével, férkőzzünk közelebb a „halhatatlan siralom" szobrának más jellemvonásaihoz is. Figyeljék meg először azt, ami Csorba Géza sok szobrára jellemző: a mozgást alulról indítja el s a fejben, életünk e tenyérnyi, de legjellemzőbb foltjában fejezi be. A földtől, a matériától a szellemig építi szobrait: a mozdulat a tekintetben éri el szellemivé oldott értelmét. Ez nem pusztán szobrászi fogás: a szobor úgy épül fel bennünk nézőkben, az anyagtól elindulva a lélekig, mint ahogyan az élet bennünk is megtörténik.

Nézzük most ennek az arasznyi szobornak ellenpont-rendszerét. A szobor ugyanis éppen úgy „átköltött" test, mint a költeménnyé nemesülő közbeszéd. A szobor formai-zenei elemeiről a következőket tudnám elmondani: jobb lába térben kissé hátrébb van, mint a bal láb, a két térd majdnem síkba feszül, a vállak ellenkező irányba csavarodnak, mint a lábfejek. Mindez nagyjában egymással párhuzamos síkokban játszódik le, de térbe mind hátrább tart: ezt koronázza a hátrafeszülő fej, amely az ég felé fordul, de hunyt szemmel mégis befele néz.

A szoborban tehát rejtett ellenerők, kontraposztok és kontrapunktok egymásnak felelő formái tömörülnek, alulról felfelé aprózódva mintegy előkészítik a fej kifejezésébe sűrített megdöbbentő vívódást. Nem a centiméterekben mért nagyság, hanem a sűrített erejű formák és a lélek ereje teszi monumentálissá ezt a szobrot. Szinte matematikai képletekbe írható le az ellentett erők mérkőzése, akár csak Bach muzsikájában, s amellett mégsem precízen szabályos. Minden nagy mű ilyen. Nincs műalkotás rend és mérték nélkül, még az elviselhetetlen fájdalom is ebben formálódik meg. Azt hiszem a Jeremiás próféta egyike a legnagyobb magyar szobroknak.

Nézzük most ugyanezzel a vizsgálódó tekintettel *Ady síremlékét.* A modern magyar szobrászat első köztéren álló szobra ez. Tudjuk, hogy készülése közben legjobbjaink aggódó, szorongó figyelemmel s egyúttal lelkesedéssel figyeltek Csorba Gézára, mert tudták, hogy ezzel a szoborral diadalmaskodik, vagy szenved vereséget hosszú időre a modernek törekvése. Mint Csorba Géza elmondta, Medgyessy Ferenc is felkereste munka közben: „...ha elrontod ezt a szobrot Zaláék megint visszavetnek egy-két évtizedre. Ez nem csak a te egyéni ügyed" – mondta. A szobor még a legmegátalkodottabb ellenfeleket is elnémította: Ady Endre magához méltó síremléket kapott benne.

Ady mozdulatának megfogalmazása bonyolult, szinte veszélyes kísérlet: egy árnyalatnyi vigyázatlanság és a szobor műremek helyett szokványossá változik. De éppen ez a tévedhetetlen művészi biztonság mutatta meg Csorba Géza képességeit. A szobor mozgásának tömege nagyjából balról-jobbra tart. Elöl a balláb és a balváll s a tér mélyebb, ferde rétegében a jobbláb és a jobbkar. Az erős, kontraposztóval is áthatott jobbrahúzó erőt csak egy még erőteljesebb balrahúzó hozhatta egyensúlyba. Ez a valami a szobor erőkötegének legfontosabb tömbje: a fej. Ez a test erővonalaival, vonzásával, csavarodásával ellentétben éppen ellenkező irányban hozza meg a kifejlődést, a befejezést. A test és lélek harcának szobrászi megfogalmazása ez? Ady költészetének ellentétei öltöttek itt testet? A szobornak ilyenféle a hatása, de vigyázzunk, ne essünk a szavak csapdájába, itt szobrászatról s nem irodalomról van szó! A balrahúzó fej diadalmaskodik ugyan a test jobbrahúzó, sokszoros erejű tömbjén, de csak konokul lehajtva képes úrrá lenni az ellene feszülő hatalmas erőkön. Nem diadalmas, hanem tragikus befejezése ez a szobornak, s talán éppen ezzel vált Ady igazi jelképévé.

Egyéni átköltésben, de minden benne van ebben a szoborban, amit az európai művészet utolsó fél évezredében megtalált az erő kifejezésére, éppen csak a fej nem a győző büszke feje, hanem a tragikus hősé.

Nézzük most *a másik Ady-szobrot,* amelynek hatalmas bronz teste a Liszt Ferenc téren áll:

MK SAJTÓ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1976 JAN
Új Írás

viharban előrelépő alakja konokul zárt formavilágú. Pedig a test itt sodró-örvénylő erők ellenében lép előre. Figyeljék meg, hogy milyen művészi fegyelemmel tartózkodott Csorba Géza a szél lebegtette köpeny lobogtatásától. Rásimul a testre, nagy formákba fogja össze, akárcsak egyiptomi szobrászelődei. A térbe feszülő tesből kimagasló fejben van valami csodálkozó, gyermeki: részt is vesz a küzdelemben, meg nem is vesz tudomást róla. A vihar ugyanis nem valahonnan valamilyen irányból támadt szél, hanem a geszti nagyúr és az úri Magyarország vihara, amely Ady és az új magyar élet lesöprésére támadt. Izgalmas, hogy ezek az elvont jelképek, gondolatok miként válnak tiszta formaépítménnyé.

Izgalmas kérdéseket vet fel ez a tartalmában ellentétes két Ady-szobor, s ezeknek a kérdéseknek ereje még növekszik, ha megnézzük első Ady-szobrát, a *Góg és Magóg fia* című férfiaktját. Már ennél az első szobránál is – amelyet Ady még látott – nyilvánvalóvá vált, hogy Csorba Géza nem külsőségekben akarja szoborrá költeni a költőt. Az aluról felfelé torlódó izom-görönygyöket tragikusan, szinte aléltan elhajló fej koronázza. Kárpáti Aurél írását idézve: „Amikor az ismeretlen fiatal szobrász felvitte Adyhoz ezt a maga brutális erejében nyers, szinte esetlen szobrot: a költő döbbenve ismert magára. Sokáig nézte, egyszerre könnyes lett a szeme és így szólt: „túlságosan megéreztél. Nagyon is belémláttál. Talán mert intuitíve közelítettél meg". (Itt Csorba Géza a következőt jegyezte be ceruzával kéziratomba: Ady azt mondta egyéni fogalmazásában: „A szobornak az a hibája, hogy túlságos nagy intuícióval éreztél meg!" Ady tehát meglátta, hogy itt nem testi mivoltának portrészerű megjelenítéséről van szó, hanem többről: vívódó énjének feszültségét formálta meg a szobrász.

Visszatérve egy pillanatra Ady síremlékéhez, Csorba Géza elmondta volt, hogy eredetileg nem temetőbe szánta ezt a szobrot, hanem hatalmas fekete gránitalakot képzelt el a Margit-sziget déli csúcsán. Szemmel látható, hogy a Liszt Ferenc téri Ady szobor más életérzést sugall: a harc elmúlt, a költő régen halott, de élete beleépült az eszmélő magyarságba. Az „ifjú szívekben élek" Adyja ez.

Vajon a három Ady szobron tapasztalható felfogásbeli változásnak mi lehet oka? Nem tudom, hogy a Mesterben mi játszódhatott le, de azt tudom, hogy 40 éve alatt Adyról való tudatunk, élményünk miként alakult bennünk és kortársunkban, Csorba Gézában is törvényszerűen.

Amikor Ady még élt és Csorba Géza fiatal ember volt, akkor küzdelmének tragikuma volt igéző. Később tragikus jelképpé nőtt, akinek zsenije a kétségbeesett időkben önmarcangoló emberséggel vágyott a tiszta életre, s végül Ady mindenkié lett, a nagy bronzban a diadalmas Ady lép elénk szinte a „patyolat üzeneté"-nek gyermeki tisztaságával.

Ezek a szobrok túlnőttek Mesterükön s mindannyiunké lettek, bennünk élnek tovább, szavak alatti énünkben formálódnak újjá, valahányszor találkozunk velük.

Egy ilyen műteremlátogatáskor nem lehet feladatunk, hogy szoborról szoborra menve „magyarázzunk". Ady volt a legjobb vezetőnk az életműben, mert végigkísérte őt s úgy küzdött vele, mint Jákob az angyallal. Csinált egy padon ülő vázlatot is, egy nagy Ady maszkos síremlékvázlatot és még sok tervet). Nem ismertettük időrendben haladva műveit, nem írtuk le életének eseményeit. Dehát életének igazán nagy eseménye az a néhány szobor, amely messze túléli halandó önmagát. A művészi alkotásban az idő megszűnik tényező lenni, valójában nincsen „előbb" és „utóbb", csak mű van.

Mégis látogatásunk befejezéseként néhány szót azokról a szobrokról,amelyekről eddig nem beszéltünk. Sajnos nem mutathatom meg csodás *Madách síremlék*-ét, amelynek egyiptomi szépségében, fenségében az Ember tragédiája tömörödött. A temetőben levő *Pethes síremlék* feles mintája van itt a műteremben, alakja a halál misztériumjátékának egyik fenséges nyugalmú és szelíd fájdalmú szereplője. Nagy napbanyújtózó *Női akt*-ja a Palatinus fürdő előtt pusztult el. De nézzenek sorra arcmásai szemébe: *Édesanyám* tiszta tekintete, az *Oroszlánhajú nő* örök nőisége, *Bartók Béla Babits Mihály* pantheonba kívánkozó jellemzése, *Önarckép*-ének kutató tekintete figyeli majd Önöket: emberként nézik-e őket, vagy csak futó pillantást vetnek rájuk? Csorba Géza filozófiai mélységű páthosza az egyes embert, amyát, barátot, idegent is áttüzesíti, szobraiban az ábrázolt ember kifejezésén ott fátyolozódik a szobrászé is.

Fiatalon tervezett Pantheonja nem valósult meg, de szelleme valamennyi alkotásában sugárzik, valamennyi szobra a madáchi »ember: küzdj' és bízva bízzál!« példáját adja nekünk."

Így köszöntöttem volt őt és szobrait egykor s most csak egyet tudok ehhez búcsúzóul hozzátenni: Emléke legyen áldott.

ILLYÉS MÁRIA

A NAIV MŰVÉSZEKRŐL

MOLDOVÁN DOMOKOS TELEVÍZIÓS FILMSOROZATA KAPCSÁN

A művészre általában az jellemző, hogy ismeri saját határait. Pontosan tudja, mikor fog erejét meghaladó munkába. Fantasztának, hóbortosnak nevezzük viszont azt, aki ha tudja is szakmája néhány fogását, messzebbre tekint, mint ameddig ellát. Irreális, különös, dilettáns, mondjuk róla. Művei láttán pedig legyintünk, ásítunk, vagy meg se nézzük őket. Régi igazságot fejez ki magatartásunk, hiszen a művészetben – legyen az az afrikai primitív népeké, a görög klasszikus koré vagy a romantikáé – a kifejezést szolgáló közvetítő közegnek mindig teljes összhangban kell lennie azzal, ami a közeg révén hat. Összhangban és egy színvonalon. Ahol a kifejezés dadog, elvész ami benne él.

Mégis felfigyelt a múlt század vége a *naiv*nak nevezett művészekre. Azóta is újra és újra végigfut a művészi tudaton az a hasadás, mely utat nyit különös rajzaiknak, festményeiknek, szobraiknak. Lenyűgöznek ma is; ez a „másfajta" művészet, többször áradó divathullámával elsodorta a lelkesedők soraiból a gyanakvóbbakat. Mi sem könnyebb pedig, mint ennek az „eszköztelen" művészetnek az eszközeit elsajátítani és megtanulni a *naivitás* néhány alapvető fogását.

Többek között talán ez is oka annak, hogy nálunk a 30-as évek óta elcsendesedett a parasztfestők dicsérete. Ma, amikor Európában mindenütt keresik, gyűjtik, kiállítják a *naivok* műveit, nálunk kevés szó esik erről a nagyon is érdekes területről. Igazi *naivjainkat* sem tartjuk számon.

Valójában: ki is a *naiv* művész? „Falun élő parasztok, városi munkások vagy tisztviselők, rajzolni, festeni, mintázni nem tanultak" mondja Moldován Domokos filmje bevezető részében. Elfogadhatjuk-e a *naivitás* alapföltételének az önképzés kritériumát? Vajon valóban sutasága mögül elősütő őszintesége révén hat ránk ez a másfajta művészet?

Moldován Domokos a *naiv* művészek őseit és kérdésünkre a választ a népművészet közelében keresi. Azt sugallja, hogy a *naivok* vonzereje az, hogy ebből a közösségi művészetből nőttek ki. A XVII. századi számadókönyv, a XVIII. századi egyházi matricula, a XIX. századi mesterlevél vagy kelengyeláda egyrészt eltér a népművészet alkotásaitól, hiszen a rajtuk levő díszítés mind egyedülálló, példa nélkül áll, és mert portré, sőt önarckép igényével megrajzolt figurákat láthatunk rajtuk. A *naiv* művészetnek ezek a korai példái másrészt nagyon is a népművészethez kapcsolódnak. Nem látványhű ábrázolást keresnek, hanem jelekben beszélnek és díszítésben gondolkodnak. Torzításaik is ezt a jelképes nyelvet szolgálják. A filmen bemutatott többi, igazi *naiv* művészeti alkotást, a parasztfestő Süli András vagy Benedek Péter munkáit nézve viszont nem látunk már mást, csak azokat a különbségeket, amelyek ezeket a festményeket a népművészettől elválasztják. Igaz ugyan, hogy felhasználják a népművészet némely motívumát, de ezek a motívumok már nem a népművészet használati tárgyakat ékesíteni kívánó díszítő ösztönéből fakadnak. Érezzük rajtuk, hogy nem élteti őket

Csorba Géza

Arcképét bemutatja a lap. Repr.
A lap beszámol a müvész -Bulyovszky utcai-
mütermében készülő alkotásairól.
Az egész müterem csupa Ady-arcból áll.
"Szoborban, fotográfiában, rajzban, papiron
és kőben, mindenütt, az örökké élő holt köl-
tő arca döbben" elő."
Csorba Géza most mintázza az Ady siremléket.
Halála után is a müvész készitett a költőről
három rajzot. Egyiket megtartotta a müvész,
a másikat a Szépmüvészeti Muzeum megvette,
a harmadik Móricz Zsigmondé lett. Öt külön-
böző siremléket készitett a pályázatra. A
zsüri az ülő Adyt fogadta el.
Délibáb, Bp. 1928. márc. lo. II. évf.
lo. sz. 14. lap.

MDK

Csorba Géza

J.V.Sztálin 1951 gipsz Művésztul.

Képzőművészetünk tiz éve.Műcsarnok.
Kiállitott művek jegyzéke. 8.l.

Csorba Géza.

Az Est, 1928. febr. 14.

Ady szobrai között

— *Az Est tudósítójától* —

Rengeteg ember vándorolt ki vasárnap a Műcsarnokba, hogy az *Ady* síremlékére beérkezett pályázatokat megtekintse. A sok pályázó és pályamunka közül a bíráló-bizottság kiemelte *Csorba* Gézát s a fiatal művész egyik pályaművét.

Csorba Géza régen foglalkozik az *Ady*-problémával, nem csoda, ha ő közelítette meg legjobban. Mind az öt változata értékes munka, kiemelkedik a többi munkák közül. Közvetlenül mellette áll *Beck* Ö. Fülöp szintén ismert *Ady*-elgondolása. A változás csupán az, hogy a művész most talapzatra helyezte szobrát.

Legnagyobb meglepetés *Sztankó* Gyula feltűnése. Az eddigi kiállításokon nem igen találkoztunk vele. Kétségtelenül komoly, értékes művész. *Ady* a költészetével harcol, téri a vihar, köntösét szétzilálja, amely utána lebeg, mintha szárnyai nőttek volna. Kiesiben talán a legszebb, legartisztikusabb munka, de kérdés, miképpen volna megvalósítható nagyban?

E három munkán kívül még három művész vesz részt a szűkebb pályázatban. Ez már engedménynek látszik, mert mindegyik nagyon rendes szobrászi munka, de *Ady lelkét egyik se adja vissza. Margó* Ede monumentalitásra törekedett. *Fülöp* Elemér megoldása kissé zavaros. *Lux* Elek a finomságok költője, *Ady* nagyságát nem tudja érzékeltetni.

Nemcsak az ismert és beérkezett művészek maradtak le *Ady* mellett, hanem *a modern szobrászoktól is többet várt a közönség*, mert hiszen *Ady* költészetének érzékeltetése az ő feladatuk lenne. *Bokros Biermann* Dezső egy gula letört tetejébe teszi *Ady* fejét. A megoldás különös, de nem mond semmit. *Medgyessy* Ferenc szintén csak kerülgeti a nehéz feladatot, de kiviteléhez nem mer hozzáfogni. *Pátzay* Pál szerencsétlenül választotta meg építésztársát, aki azután olyan feladat elé állította, amelyben a lényeg elveszett. *Kriváts* Miklós művészete mintha nem lenne őszinte. Az az ötlete, hogy egy hatalmas, szimbólikus *Ady-fej* emelkedjen ki az anyaföldből, de megvalósítani nem tudta gondolatát.

Vannak még érdekes kísérletek. *Nóty* András lantra feszíti a költőt. *Kóbor* Elek faragott síremlék mellett nótáztat egy artisztikusan megoldott magyar alakot, *Székessy* Zoltán, *Olcsvay* Győző és *Rápolthy* Lajos inkább az építészeti monumentalitásra törekednek. *Szántó* Gergely örökmécses-megoldása finom munka. *Szamosi-Sós* István fekvő aktjában sok a gyász és lelki emelkedettség.

Általában véve a pályázat komoly eredményeket mutatott fel és reményt nyujt arra, hogy *Ady* szobrának megvalósításáért a magyar szobrászművészet nagy erőfeszítéseket fog tenni és ha művészeink ambíciója nem lankad, akkor Budapest egy szép új szoborral fog gyarapodni. (p. ö.)

megválasztása egyik tényezője az új Ford meglepő kényelmének és a haladás terén nagy lépés előre, mely kis és középnagyságú kocsiknál eddig sohasem fordult elő. E keresztrúgók konstrukciója ezenfelül nagymértékben hozzájárul a 4 kerékfék biztosságához és emeli annak hatását.

...likus lökésgállók

... kiváló

Tehermentesített hátsó tengelyrendszer

Az új Ford hátsó tengelyrendszere tehermentesített. A tengelyhüvelyek hengerelt, kovácsolt acélból készülnek olykép, hogy a kovácsolt acéldarabok acélcsövekké vannak hegesztve. A differenciálház, melyhez a tengelyhüvelyek csavarozva vannak, hengerelt profilacélból való.

A tengelyek nem hordják a jármű terhét, mert a hátsó kerekek görgőscsapágyakon forognak, mely hüvelyeken nyugszik.

Új Ford-féle acélküllős kerekek

Eredetiség és a legnagyobb szilárdság jellemzik az új Ford-féle acélküllős kerekeket. A kerekek hegesztéssel egyetlenegy egységes acéldarabbá vannak forrasztva, úgy hogy a küllők nem lazulhatnak meg.

Alacsony karosszéria, szép vonalak

Az új, tiszta acéllemezből készült karosszériák erős, teljesen domború sárhányóikkal, speciálisan sikerült típusai az európai ízlésnek. A felszerelési tárgyak, kiállítás, párnázás kiváló. A párnák és vánkosok puhák, rúgózottak és szép, tartós huzattal vannak ellátva. Az ajtókilincsek és ablakfogantyúk gazdagon nikkelezettek.

Az új Ford nagyon tágas kocsi: kényelmesen kinyujthatja lábait és hátradőlhet a puha párnák közé, hogy az ajtók széles ablakán nyiló, akadálytalan szabad kilátást élvezhesse.

Négy szín tetszés szerint

Az új Ford-autó színkombinációi különösen művészek és tetszetősek. Minden

Kőrösi Csoma Sándor japáni szobráról

Az újabb szakirodalomból ismeretes, hogy a nagy magyar Kelet-kutatót 1933-ban mint bódhiszatvát (a buddhizmus nagy vezérszellemét) a tokiói Taisho Egyetemen szobra ünnepélyes felállításával tisztelték meg. A keleti stílusú szobor — Csorba Géza kiváló alkotása — Buddha-ülésben ábrázolja a tudóst, s a felirat angol nyelvű szövege így szólt: „Kőrösi Csoma Sándor, the Boddhisattva of the Western World" — „Kőrösi Csoma Sándor, a nyugati világ bódhiszatvája". Legutóbb Kőrösi Csoma életrajzi regényének írója, *Korda* István (*A nagy út* című könyve több magyar és román nyelvű kiadásban látott napvilágot) foglalkozott a szoborral.

Annak idején — az egykorú források alapján — magam is írtam a szoborról *Kőrösi Csoma Sándor hazai útja* címmel, 1966-ban megjelent munkámban. Három évvel később azonban, Japánban járva, nem sikerült a szobor nyomára bukkannom. Yashimoto Tokunaga professzor (a budapesti Eötvös Collegium egykori diákja) segített a nyomozásban, s annyit tudtunk meg, hogy a háború alatt a bombázások elől a japán Nemzeti Múzeum pincéjébe vitték.

Talán külügyi szerveink is segíthetnének, hogy a magyar tudós japáni szobra, születésének 200. évfordulójára, előkerüljön ismeretlen rejtekéből, s újból méltó helyére kerüljön a japán fővárosban.

Megjegyzendő, hogy Csoma Sándor emlékét Ázsiában az indiai Kalkuttában is őrzi egy szobor, az egykori Asiatic Society of Bengal egykori székházában, a Park street 1. sz. alatt. Teheránban pedig emléktáblát helyeztek el a közelmúltban, ott-tartózkodása dátumával a Régészeti Intézet falában. Vietnam déli részében ugyanekkor stupa — keleti stílusú templom — épült tiszteletére. Jó lenne, ha az évfordulón az üzbegisztáni Buharában is megörökítenék emlékét, ahol élete fordulópontjához érkezett. S a közelgő évfordulóra remélhetően a Balatonfüred—Dardzsiling testvérvárosi kapcsolat is realizálódni fog, s elkészül *Szöts* István tervezett magyar—indiai Csoma-filmje is.

Szilágyi Ferenc

CSORBA GÉZA

Magyar Nemzet 1984. II. 12.

Csorba Géza, nobrás M.D.K.

nevét a Tett c. a ha első gázdája között emliti:

Bori Imre-Körner Éva: Kassák irodalma és festészete

Magvető, Bp. 1967. 169. old.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1960 JAN 30

CSORBA GÉZA

A KÖLTŐ ÉLETÚTJA

az Irodalmi Múzeum Ady-kiállításán

Négy „vérben, tűzben égő" évtized elevenedik meg a Petőfi Irodalmi Múzeum új Ady-kiállításán. A kronológiai rendbe gyűjtött fényképek, kéziratok, nyomtatványok, verssorok és önéletrajzi vallomások nyomán összeáll az Ady-kép, a küzdelmes életút.

Minden tabló ad „valami pluszt" az Ady-életrajzot jól ismerőknek is. A múzeum sajátos nyelvén érzékelteti az egyes állomások sorsmeghatározó jelentéstartalmát. Baudelaire arcképe, Rodin *Gondolkodója*, egy korabeli felvétel: Lédáék utcája Párizsban, az ismert Léda-arckép s a hozzájuk illesztett Ady-sorok például azt, mi mindent jelentett Adynak az első találkozás Párizzsal. A Léda-képhez ragasztott idézet — Bíró Lajoshoz írt, kevéssé ismert levelének egy részlete: *„Nagyon nemes, nagyon okos, nagyon jó és nagyon szerencsétlen asszony... Mondjuk: nagyskálájú lélek. Szerencsétlenné őt is az teszi, ami engem, téged s minden más értelmes embert..."*

Látjuk az újságíró Adyt 1907-ben a *Népszava* szerkesztőségében; ízelítőt kapunk a századeleji Budapestből, a tüntetésekből, a forradalomvárásból; tanúi vagyunk a *Holnap* megalakulásának, amely nemcsak haladó művészeket, hanem jogászokat, tanárokat, szociológusokat is magához vonzott. Látjuk a *Nyugat* első, 1909. június 1-i Ady-számát, és szinte érezzük az édesanyához menekülés, az istenkeresés lelkiállapotát. Aztán a szanatóriumból szanatóriumba vándorlás szomorú képei peregnek, majd 1912, 1913 és 1914...; a Csinszka-történet néhány gyengéden szép motívuma, Csucsa — háborúellenes versei legtöbbjének szülőhelye; a Tanácsköztársaság kikiáltása — mellette a halott Ady fényképe, s az emlékezetes temetést megörökítő kép alatt idézet Móricz Zsigmond temetési beszédéből. Végül József Attila sorai, Kodály és Bartók kottái, Csorba Géza Ady-síremléke.

Külön vitrin őrzi Ady műveinek német, olasz, francia, cseh, szlovák, szerb, román, spanyol, héber és szanszkrit nyelvű kiadványait éppúgy, mint a róla készült bronzplaketteket, köztük Ferenczy Béni, Beck Ö. Fülöp és Pátzay Pál munkáit. S az Ady—Léda—Csinszka relikviák és kéziratok mellett a múzeum legújabb gyűjteményének darabjait is megtaláljuk, a többi között Ady első párizsi útján teleírt noteszát, az *Elbocsátó szép üzenet* és *A fekete zongora* eredeti kéziratát, valamint Lesznai Annának és Kabos Edének dedikált könyveit. És először látható kiállításon Szervátiusz Tibor *két fából faragott Ady-portréja*, valamint a költő Veres Pálné utcai lakásának szalongarnitúrája s két innen származó festmény: Tihanyi Lajos *Bányász-enteriőrje* és az Ady házifestőjeként emlegetett Czigány Dezső *Csendélete*.

A vándorkiállításnak szánt érdekes gyűjtemény — amely *Sára* Péter irodalomtörténész értő munkáját dicséri — március végéig tekinthető meg a Petőfi Irodalmi Múzeumban.

h. i.

*

A múzeum szerda délelőtti sajtótájékoztatóján dr. *Lengyel* Dénes főigazgató-helyettes ismertette ez évi kiállítástervüket, illetve mutatta be az Irodalmi Múzeum-sorozat második — most megjelent — kiadványát, amelynek címe: *Mikes Lajos levelesládájából*. A múzeum idei legjelentősebb vállalkozása a reformkori kiállítás második — Aranytól Adyig, 1849-től 1905-ig terjedő fejezete. Ez a kiállítás a tervek szerint ***március elején*** nyílik meg.

tart azonl
Franciaors:
függő orsz
közelíti az
lométert. L
millióra te
A fejlődé
dési üteme
vül lassú.
rint a fejlő
átlagos kal
éri el a te
zéshez szi
minimális

A korreferátumok sorát dr. Gazdag István, a debreceni Agrártudományi Főiskola adjunktusa nyitotta meg. Témája: *a kommunisták szerepe a harmadik világban.* A többi között hangsúlyozta, hogy a fejlődő országok kommunista mozgalmának kibontakoztatásához a legfontosabb feltétel, *aktivizálni az embereket a legszélesebb demokrácia alapján.*

Hovanyecz László, az Orvostudományi Egyetem marxizmus—leninizmus tanszékének tanársegéde *a szocialista eszmék elterjedéséről* tartott előadást. Ezt követően dr. *Surányi* Sándor, az Asztrológiai Kutató Központ tudományos munkatársa a fejlődő országok gazdasági helyzetét, a szocialista országok által nyújtott támogatás *elveit, formáit elemezte.* A fejlődő országok érdekeinek csak az a külföldi segítség felel meg, amely irányát és céljait illetően *egybeesik az állam fejlesztésének erőfeszítéseivel,* és nem sérti az adott ország politikai, gazdasági önállóságát. Példákkal illusztrálta *milyen hatékony és rendszeres támogatást* nyújtanak a szocialista országok — köztük hazánk is — a gyarmati sorból szabadult népeknek. Felhívta a figyelmet *a tudományos és technikai együttműködés lehetőségeire.*

Magas halálozási arány

A harmadik világ mezőgazdasági helyzetéről és fejlesztésének feltételeiről dr. *Bodnár* Miklós, az Agrártudományi Főiskola tanszékvezető docense tartott előadást, majd dr. *Vályi Nagy* Tibor, az Orvostudományi Egyetem professzora adatokkal szemléltette Afrika és Ázsia népeinek egészségügyi gondjait. A születési arányszám például az afro—ázsiai országok zömében rendkívül magas, meghaladja a 25 ezreléket, ezzel szemben *a halálozási arányszám 15 ezrelék, vagy ennél is magasabb, a csecsemőhalálozási arányszám pedig 70—90 ezrelék fölött van.* Az átlagos életkor 30—40 év. Még ma is pusztít a pestis, szedi áldozatait a kolera, de még a lepra is. A trópusi országokban *másfél—kétmilliárd ember szenved malária*ban, 500 millióra tehető a trahomások

enő
he-
en-
: a
ései
ná-
lező
le-
gy-
es"
in-
ét-
fem
bb-

retek" című új tantárgy bevezetése, mert ennek anyagát részben a testnevelés óráin oktatják, részben pedig azt az évi tíz napot használják fel, amelyet eddig társadalmi munkára tartottak fenn. A túlterhelés csökkentésének másik lehetősége *a tankönyvek felülvizsgálata,* ami természetesen folyamatos munkát igényel.

Az érettségivel kapcsolatban a miniszterhelyettes újból hangsúlyozta: *a vita eldőlt, marad az érettségi.* Erről téves vélemények is hallhatók, amelyek szerint a minisztérium szigorítani kívánja az érettségi vizsga szabályait. Erről szó sincs, *a szabályzat változatlan,* és ha módosítanak rajta, azt is megfontoltan teszik, és a változá-

900 millió „füs

A TÜKER-nél nem a fűtési
évad szerint, hanem naptári

Az a bőlény, az ősmagyar leánynyal

Csorba Géza

(Levél a szerkesztőhöz)

Kedves Barátom,

ugy-e, megteszed, kérlek, hogy egy kis araszt ideengedsz A Reggel-edben egy hivataltalan hozzászólásnak, amit az Ady-szoborverseny szétbucsuzott zsürijének ugyse tudnék utána kiáltani.

Hogy ne finnyáld a cimemet, mert egy másik gipszről vettem, nem a Te Csorba Gézád munkájáról, hát, barátom, most rögtön deferálok: igen, a Csorba Géza szobrát kell majd az ég alá tenni, ő találta el a souverain föladatot, az Ady-fejet, azt a szépséges egyetlent, akin a mi poétánknak a születése, halála, az ő szavai, ritmusai, jajjai, mámorai, végzetessége s tüneményessége meg vannak fogva, le vannak tartóztatva! Pán, Koppány meg Beethoven, aki mind dőzsölt, zabolátlankodott, zenézett és kinlódott benne, mind a három bemutatkozik a Csorba-féle Ady-fejen.

Olyan Ady-fej volt az Ady feje, amilyen Petőfi-fej volt a Petőfié. (De nem azé a kis szoboré a Dunaparton a 16-os megállónál!)

Igen, az országnak, az utódoknak, akiknek föl kell mutatni, meg kell tartani az Ady Endre arcát, ezt a szobrot, a Csorba Géza Adyját fogjátok adni.

Van itthon elzárva egy külön felfogásom, mégpedig az, hogy nagy emberről nem muszáj, nem szükséges, sőt nem illik szobrot csináltatni, már mint nem kell és nem szabad a testi [illegible]

magas vagy szép Kossuth-szobrot képzelni, amelyik a szemedben, a képzelmedben a te Kossuth Lajosodnak megfelel?

Szobor kell a tokás pékmesternek az óbudai temetőben, annak igen.

Ha valami olyan nagyság volnék, becsületemre csak avval a kikötéssel lennék hajlandó meghalni, hogy nem csinálnak majd szobrot belőlem.

Amikor kijöttem a Mücsarnokból, sétálhattam azon a nedves kopasz ligetszélen. Ott szembe van a Liget-szanatórium, sokat hevert abban egy zöld lakkos gyerekszobában szegény Ady Bandi. Gondoltam, a legszebb volna, ha most kijönne ott a kapun, meggyógyulva, princeszszásszal a dus ajka közt, negyvenesztendősen, kényes meleg Riviéra-vággyal... elengedném az egész dicsőséget.

Nem ezért irok Hozzád, barátom. Azért, mert a Mücsarnokban belészerettem egy pályamunkába, biztos megállottál előtte, kérlek: a fehér gipsz bőlény előtt, aki lebocsátja a fejét, a hátán ül egy gyönyörü ősmagyar leány, a maga hajától és a mi mindnyájunk örök bajától alá borulva a bőlény nyakára, két kezével azt a primitiv lantot öleli kebléhez.

Ennek a pályamunkának a szobrásza Laászló Pál; sohase hallottam felőle s nem láttam sehol sem a sajtóban azok közt a szobrászok közt, akiket mint érdemeseket, érdekeseket emlitenek.

Ha parkom volna, fölállittatnám benne ezt a bölényt az ős leánnyal a hátán, azzal a lanttal, az Ady Endre tiszteletére, lelkének örömére, magyarságnak, szépségességnek, fájdalomnak ünnepére, költőemlékek példájára.

Ha főváros volnék, ezen nyomban megvásárolnám, megcsináltatnám, letenném a ligetbe, vagy a Klotild-paloták elé, vagy a kormányzó kedvenc ablaka alá. Kedvesem, félre ne érts. Egy pötty kén sincs bennem, nem akarlak Csorba Géza ellen gyujtogatni. Szeretem Csorba Gézát; a szobrát is szeretem. Jól esik a szivemnek, hogy ezt a hamupipőke

A Reggel 1928 február 20.

szobrászt éri (remélem) az a boldogság, hogy Ady szobrát a magyarnak odaadhassa. Tudod, hogy a legszerelmesebb adysta a szobrászok közt, s ha ismered, lelkieket fizikaikat oly meglepő összebeszélésben találhatsz őnála: az egyetlen arc ismerőseim közt a Csorba Gézáé, amelyik az Ady arcára hasonlit. Persze, a szobor szubjektiv: Csorba Géza is, nemcsak Ady-Majd igyekszem a müvésszel beszélni, hogy a szobor arcát vigye távolabbra az eleven Adyétól (meg a Csorbáétól) légiesitse, égiesitse majd.

Azt is alázattal könyörögni fogom majd, nem Csorbától, hanem az egésztől, a hazától, kormánytól, törvénytől, hogy azon a nem messzi reggelen, amikor Ady Endre szobrát fölállitjátok, eresszék szabadon Hatvany Lacit.

Igen, azt a Hatvanyt, aki nélkül Adynk tizenegy könyvének legalább a felét meg nem irhatta volna. Én tudom, barátom. A halottnak hangosabb lesz a szava, mint a halandóknak. Ady Endre kedvéért bocsássátok ki a rabot.

Lantra borul az a búbánatos vad leány, barátom, és a bőlény olyan szelidséggel áll véle, oly gyöngédséggel, oly gondolkodva.

Szervusz.

Szép Ernő

apán először
választójog alapján

érközik az európai stilusu demokrá-etével ellenkezik", a japánéval nem a titkosság

czer jelölt küzd a mandátumért. A választás a *„Seiyukai" (kormánypárt)* és az *ellenzék nagy koalíciója, a „Minseito"* között dől el. Ha a kormánypárt győz, akkor *Tanaka tábornok, a mostani miniszterelnök* marad hatalmon, ha az ellenzéki koalició kap többséget, akkor *Osachi Hamaguchi, aki európai méretek szerint is kimagasló politikus.* Európai fogalmakat alkalmazva a japán politikai helyzetre, ma *Japánban*

a fascizmus mérközik a demokráciával.

Ha Tanaka tábornok győz, egészen bizonyos, hogy

nem fogja sokáig ölbetett kézzel nézni a bolsevizmus kinai térhóditását és Angliával, Amerikával szemben is aktivabb politikát folytat,

mint eddig. De jellemzi a kormánypárt alkotmánytiszteletét — és *ebben különbözik a fasizmus diktaturájától* —, hogy *általános, titkos választás utján akarja elnyerni a japán nép hozzájárulását ehhez az aktivabb külpolitikához.* Az ellenzék viszont a *„Wait and see"* állás-

Csöndben várni és nézni a nemzetközi poli-

nak tervei is. A pályázatra *Telcs Ede, Markup Béla* és *Szentgyörgyi István* küldték be pályázataikat. A magunk részéről a legszerencsésebb megoldásnak Telcs Ede középkori stilhangulatu Alpár-szobrát tartjuk, amely a mester jellegzetes egyéniségét is a legjobban kidomboritja. A kiállitást, melynek védnökei *Vass József*, dr. *Bud János*, gróf *Klebelsberg Kunó*, *Herrmann Miksa*, *Mayer János* miniszterek, valamint *Ripka Ferenc* főpolgármester és *Sipőcz Jenő* polgármester, vasárnap délelőtt fél 11 órakor nyitja meg *József Ferenc* királyi herceg, a kiállitás fővédnöke.

„Szerdi Jusztinián
esztergomi főegyhá

A Vatikán és a cseh kormány nem jelenti az egyház

(A Reggel tudósitójától.) A Vatikán és a cseh kormány között létrejött modus vivendi-t *Benes* cseh külügyminiszter a szenátus külügyi bizottságának legutóbbi ülésén Csehország nagy diplomáciai és gazdasági sikereként könyvelte el, kijelentvén, hogy *a cseh kormány a modus vivendi rendezésénél többet ért el, mint bármely más állam* a legutóbbi években folytatott egyházi tárgyalások során. *A Reggel* Benes kijelentéseivel és a modus vivendi következtében előállott helyzettel kapcsolatban *Serédi Jusztinián bíboros hercegprimás környezetéből* a következő

illetékes nyilatkozatot

kapta:

sakkversenyen Helling, Bogoljubov, Schlage s Tartacower győztek

Berlin, február 19.

(A Reggel tudósitójának telefonjelentése. Az utolsóelőtti fordulóban a berlini nemzetközi sakkverseny függő játszmáit is lejátszották. *Helling nehéz végjátékban győzött Brinkmann ellen. A Stolz—Bogoljubov-játszma utóbbi győzelmével végződött.* Kemény küzdelem után *Steiner elvesztette spanyol megnyitású partiját Schlage ellen. Réti föladta minden további küzdelem nélkül Tartakower elleni játszmáját. Schlage* vesztett *Niemzovics* ellen, Tartakower ellen *remist* ért el. A nap legfontosabb partija a Sämisch—Bogoljubov-játszma volt. Nagyon érdekes küzdelem után *remisvel* végződött a parti. A verseny vasárnap esti állása a következő volt: 1. *Bogoljubov* 10½. 2. *Niemzovics* 8. 3. és 4. *Helling* és *Tartakower* 7. 5. és 6. *Johner* és *Réti* 6½. 7., 8., 9. *Ahues, Sämisch* és *Brinkmann* 5½. 10. *Steiner* 5 ponttal.

1021

1977.VIII.28. 18.lo. TV. /Z.
Ki látott engem?
- - - - - - - - -

- /Vers részlet/
- Ady izgató egyénisége nem marad hatás nélkül a kortárs művészekre, de még az utódokra sem. Verseit zenei életünk oly nagyságai, mint Bartók Béla és Kodály Zoltán forditották a maguk nyelvére. Sajátos embersége képzőművészetünknek is visszatérő témája. És azok a kortárs, és későbbi festők, szobrászok, akik vállalták vele az életében támadott, meg nem értett költővel a lelki rokonságot, maguk is müfajuk legjobbjai közé tartoznak. Találóan irnak róla, a költő emberről a barátikör tagjai. Költők, irók, újságirók. Mert varázsos egyénisége szóra serkentett barátot és futó ismerőst egyaránt.
-Söpfrin Aladár. Akkor, a harmincadik éve táján Ady még testileg is friss ember volt, barna arcán rajta volt a sok éjjelezés,és a zárt helyiségekben élés sápadtsága. Rajta volt a belső zaklatottság, és a rendkivüli érzékenység, de a szeme szép volt. Nagy, és nyugtalanul csillogó nézésü. Teste erőteljes, és hajlékony volt, kissé hanyagul hordotta magát, előrehajolva. Mindent hevesen reagálva élt át. Igen érzékeny hangszer volt, amelynek húrjait akkordokra hangolta az élet minden érintése. Emberrel szemben nem tudott közömbös maradni.Vagy szerette,vagy gyülölte.
- /Zene/
-Kosztolányi Dezső. Perzselő melegséget tudott magából árasztani egy-egy pillanatig. Mert ez a büvölet azonnal eltünt,mihelyt valaki igazán a közelébe igyekezett férkőzni. Akkor visszavonult, elrejtőzködött, üvegfallal vette magát körül. Mindig éreztem végtelen egyedüliségét.
- /Zene/
-Bölönyi György. Szervezetében fel-felütötte magát a betegség. Izgatta, és állandó feltörő nyugtalanságban tartotta idegvilágát. A betegség vérében pusztit, de az idegei roncsolódnak össze. A Grand Kaffében háboritatlanul születtek meg a Budapesti Napló vasárnapi versei. Kéziratának legkésőbb szombat reggelre kellett megérkeznie. Betegség, mámor, rosszkedv, szerelmi csetepaték sem akadályozták meg, hogy verseit pontos időben meg ne irja és postára ne tegye. Ebben lapjában szemben való lelkiismeretessége is vezette, de ennél jobban sarkalta közönsége tisztelete, és presztizsének önmagától kijáró becsülése. Verseiről igen ritkán beszélt. Később sem szerette, ha valaki kiváncsian közeledett költői mühelyéhez, és titkaiba akart lesni. Ady verseit nem magyarázta, és nem kommentálta. Egyszer, 19o9-ben ezt jegyezte fel. Ezek a versek az érzés drámái.A belső rettenetek új jajai, s ezekből nem lehet se népdalt, sem egyébfajta kipróbált melódiát csinálni. Ezek új muzsikát követelnek. Ady muzsikát.
-Lengyel Menyhért. A legnagyobb életvágy megtestesitője volt. A végtelen lélek e földön,aki érezte,hogy a legtüzesebb szerelem, a leghübb barátság, tökéletesség,az emberek boldogsága ugy sem található fel e félig kész világban. S ha a legtöbbet nem birta

1/.

kapni, amire büszke jogot kapott, a kevésbé jó nem kellett neki.
- /Zene/.
-Ignótus. Egyénisége prófétai. Akinek tudomása megérzés, tudása hit, hevülete egység a mindennel. Önző és segitő,mint akivel egy. Tolmács és Parancs. Szent állat, kiben a természet éli ki magát. Joga van felélni a mások életét, mert minden élet gazdagszik az övéből.
- /Zene/.
- Csorba Géza szobrászt egész életén át kiséri a nagy barát emléke. Megmintázta, mint kortárs müvészt, majd később, emlékek hatására.
- A Centrál Kávéházban készitettem egy rajzvázlatot, egy új Ady szoborhoz, s felvittem hozzá. Ezt a vázlatot látta, de a kész szobrot már nem. Az öntődébe mentem, hogy átvegyem a gipszöntvényt. A mester ezzel fogadott. Kérem, a szobor kész, de a költő halott. Hatvani Lajos telefonált, hogy csináljak róla halotti maszkot. A szanatóriumi szobában, ágyánál már ott találtam Ferenczy Bénit, aki nem öntött maszkot,hanem mintázta a halott Adyt. Én is ~~KÉKÍ~~ készitettem akkor néhány rajzot róla. 1927-ben a székesfőváros tanácsa pályázatot hirdetett siremlékére,ezen én több tervvel vettem részt.Azzal nyertem meg a pályázatot, melyet még életében mintáztam meg.Az egykori szoborból tehát siremlék lett.
- /Zene,- ének./
- Emlékeim,megmaradt fényképek és rajzok alapján mintáztam meg Ady emlékmüvemet, 196o-ban állitották fel a Liszt Ferenc téren.
- Igen. Én élni és hóditani fogok. Egy fájdalmas, nagy élet jussán. Nem ér föl már szitkozódás, piszok, lányok s ifjak szivei védenek.
- Régen akartám már Adyt csinálni, az egész Szemér Izák fényképéből indult ki,az utolsó fényképről,ami Adyról készült, és végig azt csináltam, ezt a fényképet, folyton azzal a bajjal, hogy a fénykép még mindig szörnyübb és érdekesebb, mint szobrom. - /Zene/.
- Én eddig megcsináltam már sokszor Ady alakját, hol ülve, hol állva, de mindegyiknek az volt a baja, hogy elevennek akartam, holott én nem ismertem. A hagyományos megrendelés azonban mindig Ady fizikumát, a testét kéri. Akit én nem ismertem élve, s azért ez a legutolsó,amelyik az eddigi szobrok kritikája is, a halotti maszkjáról készült, valamivel nagyobb. Pécsra készül, fehér márványból, a vároldalra, füves, virágos domboldalon. Az Ifjú szivekben élek fejeződik be igy, hogy szent, mint szent sir, s mint koporsó kemény, de virágzás,de élet és örök.
-/Zene./
- Ady olvasása közben a Magyar messiások c. versét olvastatva ötlött fel a szobor gondolata bennem. A plasztikai megfogalmazás, tehát egy gondolatiságot átvenni a plasztika nyelvére, az ugy zajlik,hogy ott nem csak ennél az egy versnél,hanem az Ady versek egymásutánjából egy szimbolikus figurát akartam megfogalmazni, amelyik főleg a Héja nász az avaron c. vers olva-

sása közben ugrott be,hogy a madár. A madár,mint olyan jelkép, amelyik a szabadságot jelenti, a repülést. Az, hogy ennél a szobornál belevágódik, belecsapódik egy ilyen hálóba, az talán azt jelenti, hogy Ady egész sorsa, szóval,amit ő végigélt,ahogy jelentkezett, ahogy az életében megfogalmazott dolgokat.Akár a publicisztikai irásaira gondolva is, ő egy messiás volt. No most a ~~szobor~~ szoborról magáról. Az, hogy ez egy szines szobor, egy festett szobor, ez nem új keletü dolog, régen festették a szobrokat, akár a gotikában, akár a görögök, akár az ázsiai müvészetekre gondolunk,csak vagy lekopott, vagy végképp eltünt a festék róla, s mi már igy ismertük meg. Itt a lényege ennek a munkának az a féle elvonatkoztatottság, hogy a portrészerüséget elkerüljem, nem azért,mintha portrét nem szeretnék csinálni, hanem a portrészerüség, az egy picit ugy van vele az ember,hogy akit nem látott,annak a mozdulatai, a gesztusai azok nem élnek bennem. Tehát csak egy fénykép látványból indulhatok ki, és itt én ugy éreztem,hogy sokkal tisztességesebb szobrászi nyelv az, ha én a szimbólumot választom,ami ez esetben teljesen adva volt.
- /Zene/.

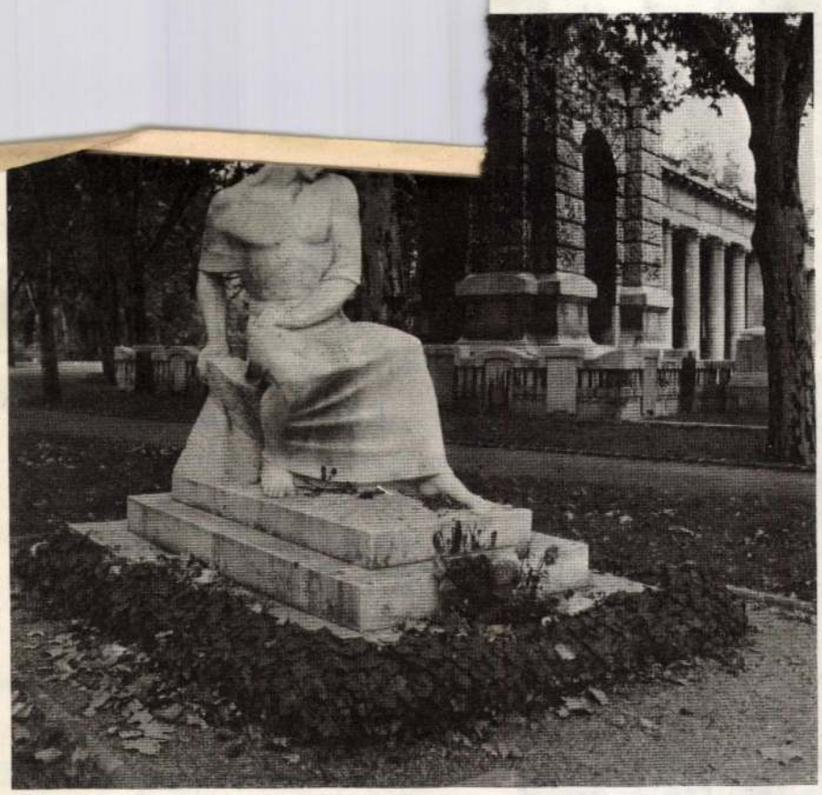

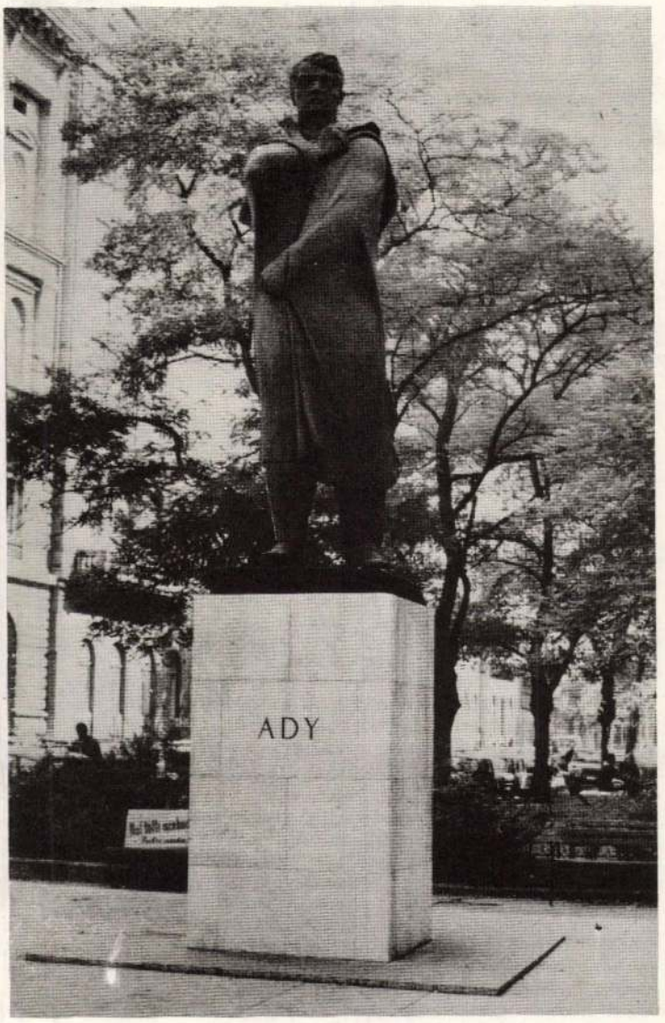

Változatok egy költőre

Csorba Géza Ady-szobrai

A költők arcvonásait családi fényképalbumokban őrizzük. Nem a valóságos fényképeken persze, hanem emlékezetünk felvételein. Petőfi üstökét és morcos arcát, Arany bajuszát, Ady kezére támasztott fejét vagy József Attila kinőtt kabátujját kisiskolás korunktól úgy ismerjük, mint a kedves nagybácsikét. Ezeket a „családi felvételeket" nemcsak olvasmányaink és egykorú fényképek alakították, hanem azok a képzőművészeti ábrázolások — portrék, emlékművek, érmek, illusztrációk — is, amelyek a költőkről, személyiségük és műveik ihletésére készültek.

Adyt különösen jól ismerjük. Egyénisége mint vizuális-képzőművészeti jelenség is foglalkoztatta kortársait. Székely Aladár csodálatos felvételein kívül művész-kortársai, barátai számtalanszor megörökítették keletiesen szép arcát, jellegzetes gesztusait. Czigány Dezső egész sorozat portrét festett róla, de Beck Ö. Fülöp, Ferenczy Béni vagy Bokros Birmann Dezső is többször visszatértek működésük folyamán az Ady-témához.

Volt azonban köztük egy szobrász, akinek Ady egyénisége, költészete, egész fizikai és szellemi valója több volt témánál. Csorba Géza számára a költő és életműve egész hosszú szobrászpályáján szellemi programot jelentett, amelyhez mindvégig igyekezett hűséges maradni. Első Ady-ihlette kis kompozíciójától a budapesti Liszt Ferenc téren felállított emlékműig azonban csaknem félszázad telt el; közben történelmi korszakok váltották egymást, művészeti mozgalmak születtek és süllyedtek el, és Csorba szobrászata, stílusa maga is változott.

„Magyar Messiások"

Ady költészetének hatása — Csorba emlékezéseinek tanúsága szerint* —, mint nemzedéke annyi más tagját, korán, lázadozó korszakában érintette meg először. Ezt a belső világát felforgató élményt formálta meg fiatal főiskolás korában első Ady-témájú szobrában, a *Góg és Magóg fia* című kisplasztikájában.

„Szabad-e Dévénynél betörnöm / Új időknek új dalaival — kérdi Ady... s ezt a betörést a magyar literatúrába, a fiatal, prófétalelkű Adyt kívántam ebben az alakban megörökíteni" — írta később. Az erőteljes ifjú akt, merész, hajlékony és lendületes mozgásával, fiús alkatával, egész arányrendszerével olyan újfajta embertípust örökített meg, amely éppen a huszadik század első éveiben született, s a Nyolcak festészetében, Kernstok, Pór, Berény képein nyerte el jellegzetes vonásait. De a szobrászatban is megjelent az „új ember", Vedres Márk *Emberpár*ja, Fémes Beck szobrai, Beck Ö. Fülöp *Szittya lovas* vagy Ferenczy Béni korai kubisztikus kompozíciói mind a jövő, az új világ, az új eszmények hírnökei. Csorba figurája mozgásával betör a térbe, de mozdulata szimbolikus is: az új emberideál robban be a régi világ nyugalmas és zavartalan zugaiba; a jövő üzenetét hordozva töri át, rombolja le a falakat.

A *Góg és Magóg fia* a szobrászat nyelvére fordította át Ady szavait, jelképeit, s maga is hozzájuk hasonló jelképet teremtett. Amikor megismerkedésünk után, 1918-ban a szobrász Adynak ajándékozta művét, a költő maga is meglepetten ismerte fel e kis figurában lírájának szellemi rokonát. „A szobornak az a hibája, hogy túlságosan nagy intuícióval éreztél meg — mondta és sírt. Tedd oda a szobrot, legalább lesz valami melegség a szobámban." Talán ez volt az a pillanat, amely személyességével ismét megerősítette Csorba Gézában a hitet: Ady alakja, költészete, barátságuk többet jelenthet ifjúsága felszabadító, de egyszeri élményénél.

Amikor 1928-ban, két meddő pályázat és egy szűkkörű, meghívásos versengés után Csorba Géza megkapta a megbízást Ady síremlékének elkészítésére, már jó tíz éve foglalkozott a költő emlékművének terveivel. Egy kis ülő vázlata Ady halála napján készült el. Eredetileg ezt szánta a monumentum vázlatának, s a pályázat során ebből fejlesztette ki a síremlék kompozícióját. A megbízásért Csorba, Beck Ö. Fülöp és még néhány szobrász mellett elsősorban „temetői művészek", sírkőfaragók versengtek. Náluk jobban valószínűleg senki sem felelhetett meg a feladatnak. Csorba Géza azonban olyan koncepciót öntött formába, amely szinte mindenben megtagadta e műfaj követelményeit.

Görögös lepelt viselő ülő férfifigurája látszólag ugyan a hagyományos sírszobrok rokona. Kontraposztba feszülő lábai, a „pad" sziklaszerű tömbjébe kapaszkodó kéz, az oldalra felvetett fej önmagában is csupa olyan motívum, amely ellentmond a sírkertekben szomorkodó, fohászkodó, lemondó alakok mozdulatlan belenyugvásának. De túl a részleteken, a hátrahúzott lábtól a testen át a fejig felfutó, majd a karokon át visszahajló mozgás, amelynek ívét a belsőben izzó indulat, a férfias erő, a kitörni készülő tettvágy feszíti — mindez a látszólag tradicionális részeket is lázítóan újszerű fénybe helyezi. A gyászos belenyugvás helyett a szenvedélyesség, a halál helyett az élet — ez Csorba művének központi gondolata.

A síremlék szellemében és formailag is a *Góg és Magóg fiá*nak folytatója, de gondolati, asszociációs rétegei gazdagabbak. Az „új dalokkal" betörő, „merész mozgású ifjú" képe itt a háttérben rajzolódik ki, a vezetőszólamot Ady és a modern költő benne megtestesülő magatartása, hivatása, küldetéstudata veszi át. „Adyt, a héroszt akartam megörökíteni, ki mint a magyarok Mózese, le akar ütni fajtájára... Nem igaz az, hogy Ady enervált vagy destruktív lett volna. Szerette a fajtáját, intette, korholta, óvta, de nem tudott rá leütni, s ökölbe szorult keze a sziklát tépdesi..."

Az ülő figura atletikus testéből, a hűvösen formált felület mögül valóban szinte prófétikus indulat tör elő; az egész alak nekifeszül a térnek, mint egy láthatatlan, de ellenséges közegnek, míg a test mögé visszahúzott láb és a „sziklát tördelő" kéz fékezi, visszafogja a mozgást, határok közé tereli a parttalan indulatot. E plasztikai kettősségben Csorbának sikerült a legnehezebb: megformálni a költő

* Kovalovszky Miklós kérésére az Új Magyar Múzeumban megjelenő emlékezésgyűjtemény IV. kötete számára megírta emlékeit Ady Endréhez fűződő barátságáról. Szavait, ahol külön nem jeleztük, ebből az írásából idézzük.

belső küzdelmeinek érzelmi és gondolati hullámzását, a tett és várakozás, a cselekvési vágy és a kedveszegettség, az önmarcangolás és átkozódás között vívódó embert. Síremlék helyett emlékművet teremtett; a gyász jelképe helyett Adyhoz méltó, költészetéhez illő jelképet. Az új világ hírnökét, prófétáját, az „új nagy látások királyfiát", a „Magyar Messiás" szobrát állította a sírra.

A mű gondolati és formai világa, prófétikus hangja és új típusú költőeszménye, emberideálja azonban nem csupán Csorba műve volt: mindez a tízes évek atmoszférájában, a radikális magyar értelmiség eszmevilágában gyökerezett; a stílus pedig a Nyolcak és az aktivisták stílusának rokona volt. Így Ady emberi és költői egyéniségén túl egy történelmi korszakot is személyes hitellel idézett fel: Ady költészetének saját történeti idejét.

Csorba Géza megnyerte a síremlékpályázatot, végül megkapta a megbízást, művét felállították — de e művészettörténeti tények és adatok mögött politikai és művészeti küzdelmek húzódtak meg. Elsősorban politikaiak — s ennek oka Ady költészete, életműve —, de még halottan is maga Ady. A szobrot ugyan a főváros pénzén állíttatták, a gondolat azonban Bánóczi Lászlótól, a Thália Társaság alapítójától, illetve személyén keresztül a szociáldemokratáktól származott. 1928 és 30 között a megbízás kiadásától a mű felavatásáig kompromisszumokon keresztül vezetett az út. A szociáldemokraták csak úgy nyerhették meg a városi tanácsban a keresztény szélsőjobb Wolff-pártot a gondolatnak, hogy cserébe megígérték támogatásukat a Prohászka Ottokárnak emelendő emlékmű ügyében.

Később az avatási ünnepségek körül támadt viharokat újabb kompromisszum csendesítette le: a szociáldemokrata párt elérte ugyan, hogy az emléket hivatalos ünnepség keretében avassák fel, de bele kellett egyeznie, hogy a szervezett munkásság csak e ceremóniák után, délután, külön tartsa meg a maga avatóünnepét. A párt nevében Bánóczi László beszélt a síremlék előtt. „Íme itt áll végre a szociáldemokrata párt községi frakciójának kezdeményezésére, Ady Endre sírja fölött a kőszobor, ihletett művész alkotása, hogy hirdesse az élőknek az emberi szellem örökkévalóságának szentségét." Igen, a kőszobor ott állt végre, pontosabban ott ült, mint egy ifjú, haragvó angyal, az új világ prófétája, hogy a következő pillanatban felpattanva a szikláról, bibliai átkok között helyretolja a kizökkent időt.

Csorba rendhagyó síremlékszobra Ady művészetének igazi elismerése volt. Ahogyan vitákat kavart már létrehozásának gondolata is, ugyanúgy végletes nézetek és vélemények csaptak össze körülötte leleplezése után. A hivatalos lapokban elutasító bírálatok fogadták, ezek egyaránt szóltak Ady személyének, költészetének s a szoborban megformált lázadótípusnak meg a meglepő formának. Ady Lajos „szellemességbe" öltöztette méltatlan kritikáját: „Nem is kérek egyebet a bizottságtól: eszközölje ki a művésznél, hogyha már a hatalmas torzón (sic!) boxbajnokszerű s boxbajnok intelligenciáját mutató fej ül is, legalább orrsövénye ne legyen betört szegénynek. Ady Endre ugyan sok kellemetlen igazságot mondott ki, de ezért csak fejbeverés jár ki Magyarországon." A jobboldali *Magyarság* már a pályázat során kifejezte aggodalmát: „Ady Endre fájdalmas és vergődő géniuszát még halála után is a zsidóság sajátíthatja ki magának." (Célzás a pályázaton részt vevő Beck Ö. Fülöpre, Margó Edére és másokra.)

Jöttek azonban költők, írók, kritikusok, művészettörténészek és védelmükbe vették Csorba alkotását. Szép Ernő benne látta „azt a szépséges egyetlent, akin a mi poétánknak a születése, halála, az ő szavai, ritmusai, jajjai, mámorai, végzetessége és tüneményessége meg vannak fogva". Kárpáti Aurél a portrészerű és szimbolikus ábrázolás egységét, Genthon István „a mozdulat erejét és nemes szépségét" dicsérte, s mindketten egyúttal a tradicionális emlékműszellemmel való szakítást, egy új monumentális stílus megszületését ünnepelték.

És persze jöttek a névtelenek — Csorba szavaival — „a szűzítéletű Jánosok". Ők azok, akik minden szoboravatáson ott vannak, a

mű számukra készült, ők a tömeg. „Egy öreg parasztasszony lépett a síremlék elé, MÁV-sapkás fiával. — János fiam — mondta —, mi akar ez lenni?! — János a váltóőr... hátraszegett fejjel mustrálta a szobrot, majd rövid szünet után így szólt: — Valami prófétafajta — nagy erőt akar kifejteni!" — Csorba naiv legendának látszó története mégis igaz volt: művét sokan megértették. Sokak számára jelentette Adyt, és mindazt, ami hozzá kapcsolódott.

Maga Csorba is visszatért a jelképes ábrázolásnak ehhez az Adyhoz annyira illő módszeréhez. A síremlék után négy évvel faragta azt az emléktáblát, amellyel a Három Holló vendéglő tulajdonosa kívánta megjelölni a költő „darvadozásainak" színhelyét. Az ifjú hajós áll ott; a ritmikusan emelkedő hullámok, a térbe hasító hajóorr kettős sodrában a karcsú test is előrefeszül, a kar felfelé nyúlik a távol, a jövő felé. A „Holnap hőse" hajózik itt az ismeretlen part irányába. Ady költészetének egyik kulcsfigurája ez, aki a síremlék tragikus-fenséges indulata, prófétai haragja nélkül, a jó hír, a hit és a jövő Messiásaként jelenik meg. — Vele egyben le is zárult Csorba szimbolikus Ady-ábrázolásainak sora.

„Kihűlve"

Az emléktábla formai megoldásai éreztették már, hogy az egykor a Nyolcakkal és az aktivistákkal rokon, a logikus szerkezet és belső izzás egységén alapuló stílus változóban van, hűvösebb, merevebb, dekoratívabb lett. A harmincas évek folyamán Csorba fokozatosan eltávolodott korai éveinek formavilágától a higgadtabb klasszicizmus irányába. A Három Holló reliefjén a hős még ugyanazt az eszmei-indulati világot képviseli, mint a *Góg és Magóg fia*, az emlékművázlat és maga a sírszobor. A stílus azonban már nem ugyanaz. De nem ugyanaz már Ady alakja sem Csorba számára. Az évtizedek múltával a személyes vonások halványulni kezdenek, s lassan átrajzolódnak egy távoli ismerős-idegen vonásaivá. Csorba barátsága Adyval egyébként is rövid volt, a költő életének utolsó hónapjaiban bontakozott ki. Kapcsolatuk az ifjú szobrászt rajongással töltötte el, Ady költészete új világot nyitott számára, ebből az él-

[illegible] általánosított állásfoglalás. A mű még meg sem született, formát sem öltött az anyagban, mégis létezik róla valami elmosódó árnyékkép, a társadalom elképzelése, előzetes javaslata arra a kérdésre: „mi volt nekünk Ady Endre?" Amikor Csorba a megbízást elnyerte, Ady már régen elfoglalta méltó helyét az irodalomtörténetben és a közvéleményben egyaránt. Megítélése talán még nem volt eléggé differenciált, alakja eléggé árnyalt, hiszen az új Ady-kutatások csak néhány évvel később kezdődtek. Általában a magyar költészet megújítóját látták benne, az összekötő kapcsot Petőfi és József Attila között, a jelen társadalom előharcosát, az úri renddel szembeszegülő tudatos forradalmárt. Ez az Ady-kép alapjában csupa elvont, általánosított vonást tartalmazott, s a szobrász feladata volt, hogy „lefordítsa" őket mestersége nyelvére, hogy konkrét szituációt és formát teremtsen számukra, hogy megtalálja azokat az eszközöket, melyek segítségével az árnyékot életre keltheti, személyessé, Szép Ernő szavával „szépséges egyetlenné" teheti.

Csorba szobrászvágyai és a megvalósítás lehetősége azonban már talán későn találkoztak. Ifjúkorának haragos prófétája már csak emlék volt, s valószínű, hogy az ötvenes évek végén számára sem jelentett mást, mint ezt az árnyékképet. „A forradalom előhírnökét jeleníti meg a szobor — nyilatkozta a Magyar Nemzetben —, amint ott áll a viharban, köpenyét, haját fújja a szél. Ez a megjelenítés a feudalizmussal való viaskodását is szimbolizálja." A gondolat illusztrálására Csorba olyan jelenséget választott, amelynek alapsémája eredendően romantikus fogantatású: a költő, mint garabonciás, mint társadalmon kívüli, az élet és a kor viharaiban küszködő vándor. Ady köpenyét elöl védekezőn összefogva, arcát büszkén a magasba emelve száll szembe a történelmi fontosságú szélviharral. Ezt a sémát még megtölthette volna a forma, az anyag, a személyes indulat nyersanyagával. Itt azonban az történt, hogy a séma győzött; a formát, az anyagot is hatalmába kerítette. Az egyszerű felépítés, a hatásos tömeg, a nagyvonalú formálás, de még a — valamenynyi Ady-ja között leghívebben portrészerű — fej sem több közhelynél, igazságukat a személyesség nem kelti életre, nem hitelesíti.

Így hát a „szimbolikus, nagy emlék" nem született meg. Csorba „igazi Ady"-ja ma is a Kerepesi temetőben áll, a „halottak élén."

KOVALOVSZKY MÁRTA

CSORBA GÉZA

„A szobor Ady" körül

Szabó Dezső és Csorba Géza kapcsolatáról

A Petőfi Irodalmi Múzeum Kézirattárába a közelmúltban Csorba Géza szobrászművész hagyatékából egy Szabó Dezső-írás eddig ismeretlen kéziratváltozata került. Egy levélborítékban *A szobor Ady* című kézirat és egy kísérőlap található. A kézirat kilencoldalas, itt-ott apróbb javításokkal ékes, jól olvasható szöveg. A kézirat szövege után a következő sorok olvashatók: *„Csorba Géza szavával kötelezi magát, hogy: e cikket csak úgy engedi közleni, ha teljes betű-híven, minden kihagyás és sajtóhiba nélkül közlik. Gheorge Mille."* — Gheorge Mille azaz Szabó Dezső. Ismeretes, hogy az író anyja családnevét kívánta volna választani, ha — mint a korabeli interjúk nyilatkozatai bizonyítják — elhagyta volna hazáját. Ilyen jellegű nyilatkozatok nem szokatlanok ebben a korszakban más művészektől sem, akik elkeseredésükben tervezték kivándorlásukat. Csorba Géza szobrász, az Ady-szoborpályázat díjnyertese hasonlóképpen az őt ért méltánytalanságok miatt az ország elhagyását tervezte. Pedig Csorba Géza művészi pályafutásának egyik nevezetes eseményéhez érkezett. Díjnyertes pályaművét, az Ady-síremléket a Kerepesi temetőben 1930. március 23-án *„valóságos tömegdemonstráció"* közepette leplezték le, és a korabeli kritika nagy része méltó elismeréssel szólt róla. Az irodalmi-szellemi élet nem kis eseménye volt az Ady-szobor leleplezése, hiszen az Ady halálát követő *Szobrot Ady Endrének* mozgalom majd egy évtizedes fáradozásainak eredménye született meg. Neves írók, kortársak írtak annak idején az Ady-szobor felállításának szükségességéről, sok esetben hangot adva azonban félelmüknek, hogy egy eltorzított, művészietlen, hamis művel az igazi Ady-kép veszendőbe megy. Az Ady-szobor probléma 1919 után csak 1927-ben a fővárosi pályázat kiírása után aktualizálódik. A kiírásos Ady-síremlék pályázat hasonló aggodalmakra ad okot, mint a korábbi. Ez tűnik ki legalábbis Szabó Dezső egy tanulmányából, melyet a pályázat elé írt. Ebben az írásában lényegében egy Adynak elkötelezett művészi alkotást sugall Szabó Dezső. *„Egy képzőművésznek a művein át kell meglátnia a költőt"* — írja cikkében. Majd lejjebb így fogalmaz: *„A képzőművészt abszolúte kötik és kötelezik a költő művei."* Ebből az apropóból tér ki Ady dekadens mivoltának értelmezésére. Ady dekadens voltát abban az értelemben, ahogy a francia szimbolistákkal kapcsolatba hozták, egyértelműen tagadja: *„Mert van egy másik arca is. Ady beteg. Jól meg kell érteni: beteg, de nem dekadens."* Nagyon érdekesen veti fel az Ady-ábrázolás kapcsán a temetői szobrászat kérdését: *„Csak ne kössük magunkat túlságosan a temetői szobrászat szokványaival, a felfordított fáklyákkal, elpattant lantokkal, facér géniuszokkal s más effélékkel. Még az sem szükséges, hogy a halál oly tapintható — nagyon csepegjen ki a mű pórusából. Szinte azt az állítást merném megkockáztatni, hogy — legalábbis egy bizonyos mértékig — nincs külön temetői szobrászat. Nincs különösen azoknál, akiknek az életebb élete akkor kezdődik, mikor már itt fognak lakást. Ki kell szélesíteni a temetői szobrászat kereteit, meg kell újítani, meg kell gazdagítani szimbolisztikáját. Én nem tudom, miért nem állhatna az örök Ady agyánál az élettől sugárzó fiatal Ady, a paraszt Apolló, az élet új dalaival ajakán."*

Szabó Dezső tehát a költő egész életét és Ady jelentését mind egyetemesebb összegezéssel kifejező művészi alkotás mellett áll ki.

Csorba Géza egész fiatalon feltűnt egy Ady-ábrázolással, a Góg és Magóg című, 1913-ban készített férfiakttal. Több Ady-síremléktervezete közül egy, melyet kőbe vésve Ady sírján találhatunk, a legsikeresebb Ady-szobrok közé tartozik. Csorba Géza, aki a magyar szobrászat egyik jelentős alakja, épp Ady síremlékével emelkedett kortársai fölé, ebben a műben foglalta össze legteljesebben Ady-képét, s szobrászilag is mondanivalójának teljes értékű kifejezését adta.

A korabeli kritika a már említett elismerő visszhangja nemcsak a sikeresen Adyt idéző műnek mint önmagáért valónak szól, de mint Genthon István írja a korabeli sekélyes színvonalú emlékműszobrászat kapcsán: „Csorba Géza műve, hisszük, határkövet jelent. Tiszta szobrászi felfogásával és korszerűségével első fecskéje egy művésziebb kornak."

Szabó Dezső az 1927-es Ady-szobor ügyében írt cikkében még a készülendő szobor etikai-esztétikai követelményéért harcol, az 1930. március 31-én datált kéziratban már egy kész tény (mű) esztétikai-etikai lényege fölött száll síkra. Talán e harciasság a magyarázata vitriolos leírásainak, melyet a temetőséta során látott más síremlékek kapcsán jegyez le. A kéziratot, melynek címe *A szobor Ady*, tehát elküldi, odaadja Csorba Gézának, külön kérésével, hogy a szöveg *változatlan* maradjon. A cikk meg is jelenik 1930. április 8-án az *Esti Kurír*ban teljes terjedelemben, azonban — mint a most előkerült kézirat bizonyítja — később *szövegváltoztatásokkal*. (Annak idején az *Esti Kurír* is közölte az Ady-síremlékpályázat kiírását.) Nem tudhatjuk, hogyan alakult ezek után Szabó Dezső — Csorba Géza — és az Esti Kurír viszonya — ennek ismeretében hangsúlyosabb jelentőségű lehetne az író *kifejezett kérése* a szöveg autentikus közlését illetően. Szabó Dezső feltehetően bízott Csorba Gézában, akit személyesen is ismert, talán ezért is választotta közvetítőnek (?), de a kézirat odaadása indokolt lenne a művész teljesítményének elismerése szempontjából is. Szabó Dezső részéről mindenesetre figyelemre méltó gesztus, hiszen kritikus szelleme mindent alapos bírálata körébe vont. Közös találkozási pontjuk — úgy látszik — az Ady-kép, Ady-jelenség párhuzamos gondolati megközelítésének összhangjából adódott. Személyes ismeretségükre vonatkozóan a fent említett kéziraton kívül csak néhány kisebb adatot, utalást ismerünk.

Csorba Géza Szabó Dezsőhöz fűződő viszonyának időben jóval későbbi dokumentuma egy 1939-es naplórészlet. Ez a pepita kockás füzet, mely Csorba Géza egyik válságos időszakának tanúja — szintén a közelmúltban került a múzeum kézirattárába. Személyes jellegű vallomások, visszaemlékezések mellett, néhány kortársi megjegyzése érdekes utalás a kor művészi életére vonatkozóan. Írásában sérelmeit panaszolja: „Nem kérdezik, én vagyok-e egyike azoknak az avantgardistáknak, kik a háború előtti időkben Ady, Bartók, Szabó Dezső mellett a magyar gondolatoknak úttörője voltam. Kamasz fejjel én szültem-e a Magyar Panteont, én csináltam-e Ady szobrát..." A Szabó Dezső 60-ik születésnapjára rendezett emlékest rendező bizottságából is mellőzik, ezt panaszolja egy el nem küldött levélben Kodolányi Jánosnak, aki Móricz Zsigmond mellett a jubileumi ünnepség bizottságának tagja: „mikor Szabó Dezső legválságosabb hónapjait, sőt éveit élte — 1931 körül —, mikor amiatt a román dolog miatt üldözőbe vették — s meg nem értve őt a hazaárulás vádjával illették —, én voltam egyike azoknak, kik kitartottak mellette. Engem is gyanús szemmel néztek, mikor napról napra meg nem félemlítve együtt ültünk a Philadelphiában és kiverten kószáltunk a budai hegyekben — napestig. Most valóban ott volna helyem ama rendezők között. — De ez Szabó Dezsőhöz fűződő barátságomon mit sem változtat" — írja a bizonyára soha el nem küldött levélfogalmazványban.

Csorba Géza feltehetően nem véletlenül ezt a korszakot ragadja ki a közöttük fennálló kapcsolat bizonyítására. Az Ady-síremlék felavatásának időszaka, a sikeres Ady-mű a két művész szellemi találkozásának szerencsés pillanata volt.

Szabó Dezső *A szobor Ady* című írásának előkerült kézirata nyomán ezeket az észrevételeket tartottam fontosnak közreadni. A legérdekesebb, legfontosabb azonban a kézirat maga, Szabó Dezső Adyról szóló írása, mely elfeledve porosodik az Esti Kurír hasábjain. Közlését az Ady-bibliográfia sem tartalmazza. Tekintettel arra, hogy a kézirat autentikus szövegét közöljük, az Esti Kurírban megjelent szövegváltoztatásokra ezúttal térünk ki.

1. Valószínűleg sajátos gyermek-pissoir, ahol kőkaktuszok vagy kőmicsodák diszkrét védelmében könnyíthetnek magukon a csók gyönyörű kis elítéltjei. *Helyette:* Valószínűleg patkánykarusszel, ahol kőkaktuszok vagy kőmicsodák védelmében kergetőznek a patkánynemzedék kis felelőtjenjei.

2. És aztán a Markó-ucca... *Helyette:* És aztán a Markó-utca...

3. Egy buta rondaságú illemhely vak kotyecébe kapartak el, mint sunyi kutyapiszkát. *Helyette:* Egy képtelen elképzelésű vak kotyec közé ástak el.

4. Kinek végzete minden korban ugyanaz. *Kimaradt.*

5. Ha mégegyszer járást rendeztek errefelé, az istenért, ne kajtassatok a Muhi puszta tájára. *Helyette:* Ha mégegyszer járást rendeztek errefelé, az Istenért, ne hajtassatok a Muhi puszta tájára.

MACHT ILONA

A szobor Ady

Talán van huszonöt éve, hogy nem voltam a Kerepesi temetőben. De ezen a tavaszi napon úgy legénykedett az életem, hogy oda kellett mennem a halál elé. Menjünk, mondtam, toldjuk ki életünket a temetővel.

Kimentem hát ebbe a nagy kő-vurstliba. Ahol a három dimenzió szörnyetegei, csodapókjai, elvetélt oroszlánjai, angyal-katarakták és virágfüzér s fáklya-zuhanyok közepette üvöltik, dadogják, visítják és selypítik a szemekkel megvert lélekbe: — A halál sem végső menedék.

Beléptem a főkapun. Mentem magam elé a nap széles jókedvében s csak alaktalan, végtelen meleg hála voltam. Egyszerre csak megálltam. Úgy álltam meg, mint egy összeütközött vonat. Valami kupán vágott. A szemeimen keresztül vágott kupán valami.

Egy izé állt előttem. Kőből állott. Mi ez? Miniatűr kő-Barikáldi itt a temető közepén? Nem, mégsem. Valószínűleg sajátos gyermek-pissoir, ahol kőkaktuszok vagy kőmicsodák diszkrét védelmében könnyíthetnek magukon a csók gyönyörű kis elítéltjei.

Egy öregasszonyt pillantottam meg. Ott állt, állt, szoktatta magát a halálhoz. Kérdeztem tőle:

Szabó Dezső Csorba Géza Ady síremlék-vázlatával, 1943

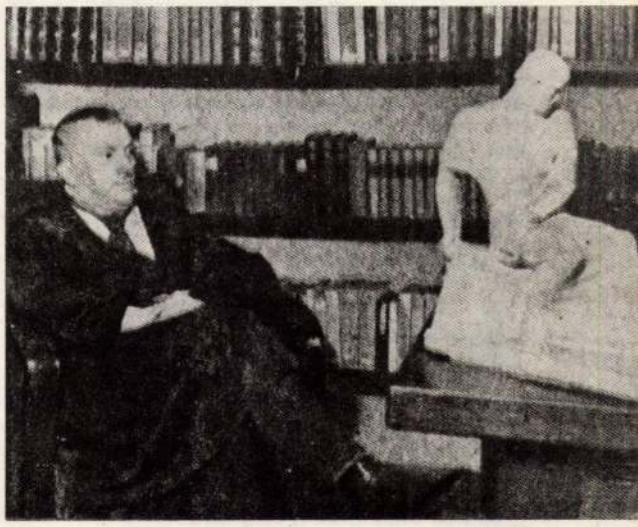

KRITIKA
1981/7

— Édesanyám, ha meg nem bántaná kérdésem, mi volna ez a kerek kő-szörnyedelem.

— Szerencséd, hogy anyádnak szólítottál, fiam, mert máskép nem mondanám meg —, felelt a néni. — Ez a Jókai Móric síremléke.

Milyen jó, hogy nem divat szekercével járni. Mert ha egy van nálam, úgy összezúzom ezt a plasztikai bestiát, hogy porszem nem marad porszemen. És aztán a Markó-ucca...

Oh Jókai, az idő ős televényéből felfakadott csodálatos mesefa! Akinek lombjai ráhajoltak az egész szegény országra, hogy zúgásuk varázsában álommá gazdagodjék minden magyar valóság. És meséd dús özönében a fájdalmas ország minden szépsége, az anyag minden titka és a magyarrá ítélt ember-töredék minden ős bánatú arca megmutatta magát. Valónál valóbb gazdag valótlanság, gyermekké visszaszépítő kiapadhatatlan édes emlő, határtalanul omló ragyogó életvíz, mit tettek veled?! Egy buta rondaságú illemhely vak kotyecébe kapartak el, mint sunyi kutya a piszkát. A teremtésit...

A gondviselés praktikus. Már rándulóban voltam egy rettentő káromkodásra. De a sok inkvizíciót áttanult Arbucz Péter tudta, hogy a nagyobb csípés elfelejteti a kisebbet. És akkor oly szörnyű valamire estek szemeim, hogy a borzalom túláradta fizikai valóságomat és becsületes borbélyom, hites nevén Molnár István később elbeszélte, hogy a kosarában a tegnap levágott hajam minden szála égnek meredt. Az öregasszony már értett mindent, szólt:

— Isten nem bottal ver. Azzal az izével szegény Blaha Lujzát nyomtatták le.

Képzeljék el, hogy valami bélpoklos bendőjű behemót bezabálja a világ minden plasztikai giccsét, agg hárfásokat, virággerezdeket, kovásszal dagadtra puffantott angyalokat s egy gigászi undorodás görcseiben rávomitálja egy a szülés irtózatos idétlenségét mutató hasba lendülő szerencsétlen asszonyra. Szegény Blaha Lujza, szomorú szívekbe sugárt vivő könnyű szárnyú csalogány! Ezt a borzalom-Atlaszt nyomták föléd, nehogy újból felszállj meghervadt emberek vigasztalására.

Elfordultam. És akkor a környező domború csúfságok papagálylármájában egy csend állt előttem. Egy komoly, tiszta, nemes csend. És láttam, hogy az élet és halál mennyire egyetlenegy katédrális. És hallottam a Kolozsvári temető távoli orgonáját.

A Csorba Géza Ady-szobra volt előttem. Semmi beteg modernkedés és semmi izzadságos eredetiség-hajhászat. Egyetlenegy gondolat egyszerű nemes kifejezése. Egyetlen összefoglaló gondolatban adja a nehéz végzetű költőt. Az elrendelt Titán, aki sziklát tép fel, hogy élet felé mozdítsa elítélt faját. De meghajlott arcán a halált kihívó dac mögött már ott van a későn jött megváltók szomorú megismerése:

— Jaj annak, aki zászlónak született és aki úgy küldetett megváltásra, hogy ismeri minden megváltás csődjét.

Az egész szobor ennek a keserű elszántságú, haragos dacú mozdításnak következetes, egységes kifejezője. Az arc komor elszántságával és szomorú mindent-látásával szép férfi-melankólia és Ady belsőbb arca.

A legjobban csodálom azokat, akik a szobor öltözetét kritizálták. (Szegények még szellemeskedtek is.) Mikor egy egyéniséget így egyetlen gondolatba fog össze a művész: ez egy bizonyos szükségszerű elvontságot jelent, mely a tér és idő korlátain túl a történő ember egy örök arcát adja. A szobor finoman stilizált, az idő és kor sajátos jegyeitől meghalkított ábrázolás, az örök tragikus harcost mondja, kinek végzete minden korban ugyanaz.

Az alkotó szobrász tehetsége már megkapta azt a hivatalos bizonylatot is, mely nálunk a legmegbízhatóbb. Az irigység és tehetségtelenség kis kannibáljai a húsa felé mardostak. Ennél nagyobb biztatást új alkotásokra ne várjon.

Mikor hazafelé mentem, lelkem fészkén felverdeste szárnyait egy kérés. Felkelt s mint hazatérő gólya, kiterjesztett szárnyakkal szállt, szállt a kutyafejű tatárok felé. Édes kutyafejű tatárkák, drága Batu-kánom, Kánocskáim, Kánikuláim! Ha mégegyszer járást

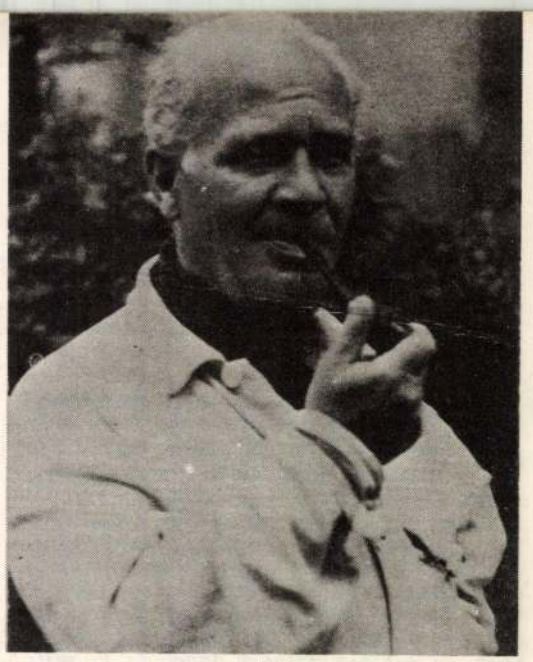

Csorba Géza

rendeztek errefelé, az istenért, ne kajtassatok a Muhi puszta tájára. Rohanjatok az első lóerővel ide, a Kerepesi temetőbe s vakarjátok le azt a sok szörnyű három-dimenziós ótvart a halál arcáról. Mert a halál arca is az emberi lélek szépsége és embert bánt az, aki a halál szépségét bántja.

Rózsadomb, 1930. márc. 31.

Szabó Dezső: A szobor Ady c. kézirat mellett az alábbi Szabó Dezső-irat:

Csorba Géza szavával kötelezi magát hogy:
e cikket csak úgy engedi közleni,
ha

teljes betű-híven, minden kihagyás
és
sajtóhiba nélkül közlik.

Gheorghe Mille. (Szabó Dezső)

M. Bahtyin: Éljünk bátrabban a lehetőségekkel

A Szovjetunióban a közelmúltban adták ki Mihail Bahtyin „Esztyetyika szlovesznovo tvorcsesztva" című posztumusz tanulmánykötetét, mely 1919 és az 1970-es évek eleje között keletkezett írásokat tartalmaz, köztük több olyat, mely ezúttal jelent meg első ízben. Az alábbi írást, melyet először a Novij Mir közölt „Szmeleje viszpolzovatyszja vozmozsnosztyjami" címmel, ebből a kötetből fordíttattuk. Mint a kötetről most az ugyancsak a Novij Mirben megjelent méltatás írja, Bahtyinnal egy-egy kérdésben vitáznak is szovjet irodalomtudósok. Maga a recenzens is jelzi, hogy több kérdésben nem ért egyet Bahtyinnal, ám ő is azt tartja a legfontosabbnak, hogy mindjobban megismerjük műveit, a problémákat, melyek foglalkoztatták: „Bahtyin szava, mely polemikus párbeszédre hív, mind erőteljesebben hangzik, teljes jelentésgazdagságában. A műalkotás feszült belső életéről szól, a művészi alkotás és eredményei befogadásának humanista egyenlőségéről, az embernek, szavának — a logosznak — határtalanságáról. Szabad és felszabadító beszéd ez. És egy esztétikai eszme addig él, míg vitázni lehet vele." (A szerk.)

A „Novij Mir" szerkesztősége megkért, mondjam el, milyennek látom az irodalomtudomány helyzetét napjainkban. Ilyen kérdésre természetesen nehéz kategorikus és egyértelmű feleletet adni. A máról, a jelenről szólva az emberek mindig ki vannak téve az (akár pro, akár contra) téves ítélkezés kockázatának. Mégis, anélkül, hogy ezt a kockázatot szem elől téveszteném, megpróbálok válaszolni a kérdésre.

Napjaink szovjet irodalomtudományának a lehetőségei nagyok: van sok nagy tudású és tehetséges irodalomtudósunk, közöttük sok fiatal is, vannak tekintélyes tudományos hagyományaink, egyformán ideértve a forradalom előttieket (Potebnya, Veszelovszkij) és a szovjetkorszak-belieket (Tinyanov, Tomasevszkij, Eichenbaum, Gukovszkij stb.), és természetesen rendelkezésre állnak az irodalomtudomány fejlődéséhez nélkülözhetetlen külső feltételek is (tudományos kutatóintézetek, egyetemi tanszékek, pénzügyi támogatás, kiadási lehetőségek stb.). Nekem azonban mindezek ellenére úgy tűnik, hogy irodalomtudományunk az utóbbi években (lényegében szinte az egész elmúlt évtizedben) általában nem él kellőképpen ezekkel a lehetőségekkel, és nem felel meg azoknak a követelményeknek, amiket jogunk van vele szemben támasztani. Hiányzanak a merész általános problémafölvetések, hiányzik az eleddig ismeretlen területek vagy egyes parlagon maradt egyedi jelenségek fölfedezésére ösztökélő kíváncsiság, hiányzik a különböző tudományos irányzatok közötti álságoktól mentes, egészséges birkózás, egyszóval az egész terepet a tudósi kockázatvállalás félsze, a hipotézisektől való ódzkodás uralja. Az irodalomtudomány lényegében még csak ifjúkorát éli, nincsenek olyan beidegződött és tapasztalati úton hitelesített módszerei, mint a természettudományoknak; ezért az irányzatok közötti harc hiánya, a merészebb hipotézisek óvatos kikerülése óhatatlanul maga után vonja — mint ahogy nálunk sajnos vonta is — az elközhelyesedést és a sorozatgyártásra berendezkedett rutinizálódást.

Véleményem szerint így fest *általában* napjaink irodalomtudománya. Azonban mint minden általános jellemzés, ez sem maradéktalanul igazságos. Elvégre vitathatatlan, hogy most is jelenik meg sok színvonalas és hasznos könyv (főleg irodalomtörténeti munkák), most is találhatunk sok érdekes és elmélyült tanulmányt a folyóiratokban, és végül, most is akadnak olyan *általános érvényű* kutatások, amelyekre egyáltalán nem vonatkozik az előbbi általános értékelés. Itt Ny. Konrad *A Nyugat és a Kelet* című könyvére, Lihacsov *Az óorosz irodalom poétikája* című könyvére, valamint a *Tanulmányok a jelrendszerekről* című sorozat négy eddig megjelent kötetére gondolok (amelyek több fiatal tudós Jurij Lotman vezette irányzatának kutatásait teszik közzé). Ezek az elmúlt évek minden elismerést megérdemlően örvendetes jelenségei.

Rátérve ezek után arra, hogy melyek ma véleményem szerint az irodalomtudomány legfontosabb aktuális feladatai, bővebben csupán két olyan feladattal foglalkozom, amelyek kizárólag az *elmúlt* korok irodalomtörténetére vonatkoznak, méghozzá igen általános formában. A *jelenkori* irodalom és irodalmi kritika kérdéseit egyáltalán nem fogom érinteni, noha tisztában vagyok vele, hogy az irodalomtudományt itt várják a legfontosabb és a legsürgetőbb feladatok. Azt a két feladatot, melyekről beszélni szándékozom, azért ragadtam ki, mert ezek szerintem már eléggé kikristályosodtak, és megkezdődött folytatásra váró, ígéretes eredményekkel kecsegtető kutatásuk is.

Az irodalomtudomány első említendő feladata: az irodalom és a kultúra története kö-

HASZNOS MULATSÁGOK

Csorba Géza, a kinyilatkoztatás művésze

Irta RÓNAY MÁRIA

Valahol a Vérmező tájékán van egy egyszerü kis sárga ház. Alig különbözik a többitől, épp olyan alacsony, viharvert, mint azok. Apró ablakai mindig zártak, a kapuját sem láttam sohasem kinyilni. Az egyik szögleténél, magas, átláthatatlan kőkerités vesz körül kis kertet. Hogy kert van mögötte, azt is csak sejteni lehet, arról, hogy tavasz táján és nyáron át csodálatosan édes, részegitő illatok áradnak felőle. Gyerekkoromban hallatlanul izgatta a képzeletemet ez a ház. Mindig arról fantáziáltam, hogy az apró ablaku, ütött-kopott falak széditően pazar pompát rejtenek — — — az Ezeregy éjszaka kincses csodavilágát.

Csorba Géza : Önarckép.

Ez a régi emlékem ébredt fel bennem, amikor Csorba Gézával beszéltem.

Nagy bérház negyedik emeletén, tipikus kispolgári milieuben lakik. Nincs világos, derüs műterme, hiányzik nála a »művészi rendetlenség«, nincsenek artisztikus dekorációk a lakásban. Mintahogy neki magának sincs obligát művészkülseje.

Megvallom, első pillanatban megütődtem, hogy ilyen keretben és ilyennek találtam a tökéletesen nagyszerü Ady-siremlék szobrászát. Nem ezt vártam és a csalódás dekoncertált.

Aztán az első negyedóra elmultával eszembe jutott az a régi kis ház. Ugy éreztem, amit eddig láttam ebből az emberből, az csak fal volt, kulissza, ami a valóságot rejti. És vártam, hogy a kapu feltáruljon.

Jól éreztem. A hallgatás, a csönd szézámjára megnyilt a kapu és egy villanásnyi időre láthattam egy csodálatosan gazdag lélek magasba törő, sokszinben ragyogó, szikrázó fényét.

A késő délután barna homálya borul a szobára, a konturok elmosódnak, a valószerütlenség puha atmoszférájában csak a hang él. A hang, amely mint ezüst veder, mély kutból hozza fel a gondolatok tiszta vizét.

— Igazi müvész csak az Evangélium után mehet — — a müvész: evangélista. De ez nem felekezettel vagy egyházzal való összefüggést jelent, hanem Jézussal való közösséget. — — Csak Jézus van, — minden, ami utána jött, elenyésző. — Az Ő isteni törvényét élték Beethoven, Dosztojevszkij, Ady és a többi nagy müvészlelkek, az igazi evangelisták.

A siremlék gipszmodellje világitón emelkedik ki a sötétből, mintha Ady Endre lelkét sugározná. Nem lehet nem beszélni a költőről, akinek géniuszát tükrözi elénk a másik alkotó által formába kényszeritett anyag. Igy szól a hang:

— Talán szobrásznak kellett jönnie, aki márványba testesitve megmutassa Adyt és a jövendő költők utját. — Ady spontán formamüvész, mint Michelangelo. Nincsenek fiktiv formái, minden versének külön ritmusa van, amely annyira egyéni és sajátságos, hogy ha szöveg nélkül mondják vagy dudolják, akkor is fel lehet ismerni, hogy ez

Literatura 1929. 4/7.

kor már unokája is volt! —, sem Lou nem voltak mellette, de utolsó óráiban Loutól *orosz* levélben búcsúzott...

*

Hadd álljon itt befejezésül az a pár mondat, amellyel Lou, könyvében, elbúcsúzik halott barátjától:

»*Ott, ahol a Kozmoszhoz való emberi csatlakozás már nem hallható történéseiben az ő körvonalai is lágyan elmosódnának, többé nem kellene láthatónak lennie s nem volna szüksége körülhatároltságra. Hogy annál létezőbben odatért és viszatért legyen: állván, mély nyugalomban, a névtelenségben egy névtelen.*«

Ez az irás — sirás — valóban, nem aszszonyi.

Dénes Zsófia

A SPORTŐRÜLET

Perlaky Lajos: Korunk sportőrülete

(A sportkultura veszélyei. Budapest, 1929. 49 oldal). Le kell vele számolnunk, hogy olvasóink egy hányadának talán nem tetszik, amit erről a könyvről mondandók leszünk; de tartozunk azzal az őszinteséggel, hogy bevalljuk: erre a könyvre immár igen nagy szükség volt. Végre egy becsületes, nyilt szó a sport tulzásai ellen. Sportirodalmunkban végre az első hang, amely a tulhajtott — jegyezzük meg jól: a tulhajtott — sportkultusszal szemben pszichikai, pedagógiai és egyéb szempontokból erőteljes ellenzéki hangot üt meg. S hogy sokak lelkéből szólott, azt már csak az a tény is bizonyitja, hogy a megjelenését követő első két héten belül 1200 példány fogyott el ebből a füzetből. Ha vannak is benne talán egyes kisebb tulzások — nem hinnők, például, hogy annyira apodiktikusan lehetne állitanunk, mint ahogy a szerző teszi, hogy a boxmeccsek hölgyközönsége egytől-egyig hisztérikákból áll, — mégis rendkivül sok a megszivlelendő axióma a könyvben, igy például már csak az az alapvető tétel is, hogy az egész férfi számára a legszebb sportteljesitmény mégis csak — a becsülettel elvégzett munka. S hogy mennyire igaza van a szerzőnek, arra klasszikus példa Tunney boxchampionnak az esete, aki miután néhány millió dollárt összeverekedett magának, egy szép napon otthagyta az egész sportot és visszavonult — Shakespeare-tanulmányokat folytatni. Ennél tudatosabb szimboluma aligha lehet annak a belső megundorodásnak, amely a sportőrület legnevesebb bajnokaiban is fel-feltámad immár. Mégegyszer ismételjük azonban, hogy itt csak a kinövésekről van szó. Abban, hogy a sportnak bizonyos mértékben fokozottabb müvelése, semmint az előttünk élt nemzedékek gyakorolták, csak előnyös lehet az emberfajtára nézve, mindannyian megegyezhetünk. De a sportnak sohasem szabad üzletté válnia, mintahogy ma tetemes részben azzá lett.

GAZDASÁGI ÉLETÜNK

Kemény, Dr. Georg és Josef. Vágó: Die Volkswirtschaft Ungarns im Jahre 1928.

(Mit einem Geleitwort von Dr. Alex. Popovics. Budapest, 1929. Verlag des Pester Lloyd. 203 old.). Valljuk be: a háboru előtti magyar nemzedék széles nagy rétegeinek fogalmuk sem volt a gazdasági élet legelemibb törvényeiről vagy jelenségeiről. Pénzünk elértéktelenedésének pokoli iskoláján kellett átvergődnünk, hogy megtanuljuk, mennyire végzetesen egybefügg a magunk kis egyéni léte azoktól a már-már misztikus nagy folyamatoktól, amelyeket ugyan azóta sem értünk meg legvégsőbb gyökereikben, de amelyek iránt legalább feltámadt bizonyos érdeklődésünk és éppen talán csak a biztos kezü kalauz hiányzik, hogy azok rejtélyeibe bevezessen. Néhány év óta Vágó József és Kemény György dr., a magyar közgazdasági életnek ez a jószemü két megfigyelője, évről-évre kitünő beszámolót ád a külföldi és a magyar közgazdasági élet eseményeiről: mezőgazdaságunkról, iparunkról, kereskedelmünkről, tőkeképződésünkről, a pénzpiacról és állami pénzügyeinkről, valamint az egész magyar gazdaságnak a világpiachoz való relációiról. Kritikai értékü áttekintésük szinte szemináriumnak is beillik még a laikus számára is, nem szólván persze a szakemberekről, akiknek számára ez az évkönyv a felbecsülhetetlen megvilágosulások kimeríthetetlen forrása.

A NEMZETI ESZME BÖLCSELETE

Renk Félix dr.: Honnan? Hová? Meddig?

(Tanulmány a nemzetiségi eszméhez. Budapest. A szerző sajátja. 15 oldal). Természettudományi tényekből kiindulva megállapitja a szerző, hogy a családi, törzsi, faji és nemzeti együvétartozás érzése az ösztönéleten nyugszik. Az ezt a fokot felülmuló együvétartozás érzése már kulturszerzemény; nem *a-priori* adottság, hanem meggondolás eredménye. Az egoizmus érzéskomplexusa, végső nyulványaiban, még kihat egészen a nemzet-fogalomig: ezen tul azonban már feltétlenül az altruizmus értékeinek kell érvénybe lépniök. A nemzetek fölötti gondolatvilág tehát magasabb kulturfok kisérőjelensége. Igaz, hogy ez a felülemelkedés csak igen kevesek privilégiuma s végtelenül többen vannak azok, akik ebben a kérdésben is inkább ösztönéletük imperativusát követik. A nemzeti eszme tehát ki nem pusztulhat, csupán — a kultura terjedésével — szublimálódik és mind szélesebb rétegeket ölel majd fel az együvétartozandóság kötelékeibe.

Ady-strófa. Illusztrálni sem lehet Adyt, mert az ő költői képzeletét nem lehet megrögziteni. Toldit lehet illusztrálni, mert az nem a lélek expressziv megnyilvánulása: Ady szikrázó látomásait azonban nem lehet ecsettel visszaadni. — — Én tudom ki volt Ady, — nemcsak a verseiből ismerem, hanem személyes barátom is volt. A szanatoriumban sok

Egy felvidéki kis falu hegyes tája. Itt él az álmodó szemü gyerek, aki nem hancurozik hozzá hasonlókoru pajtásokkal, a felnőttek társaságából is megszökik és magányos sarokban gubbaszt egyedül, vagy elkóborol a hegyek közé. — — A juhnyáját őrző pásztorok mellett érzi csak jól magát. Csak az állatokat szereti és a hegyi pásztorokat,

Csorba Géza: Ady Endre siremléke

éjszakát átbeszéltünk. Sokat elmondott nekem, de erről most nem beszélek, mert nem akarom a véleményeit hazug formában elmondani, a valóság pedig sokaknak fájna. — — Most még hallgatok, — ráér, — majd egyszer — — talán az életrajzomban megirom. — —

Az életrajz felemlitésével önként adódik, hogy az életéről beszéljen. Az emlékek szines kavicsaiból különös mozaik támad, amelynek rajzából érdekes élet állomásai bontakoznak ki.

akik az állatokhoz idomultak. Állatorvos akar lenni, hogy mindig csak állatokkal kelljen foglalkoznia, mert az emberektől irtózik. — — Ugy érzi, csak az állatok jók és őszinték. — — Tiz éves gyermek, aki meghasonlott a világgal. — —

A serdülő ifju lelkében muzsikává finomul minden érzés, minden benyomás. A zenében találja meg a vágyódva keresett harmóniát. Dalba formálódnak a gondolatai, nótásan visszhangzik benne az élet. A kifejezhetetlent is kifejező, ma-

gosba törő hangba kapaszkodik a lelke. — Zeneszerzőnek készül, de a konszervativ család ellenzi a bizonytalan müvészi pályát, nem akarja, hogy kiugorjék a megszokott, régi keretből. Az apa energiátlan, jóságban elpuhult és nincs bátorsága sem igent, sem nemet mondani. A fiu szenved, — makacsul és törhetetlenül küzd a maga igazáért, de a folytonos harc még jobban elvaditja és eltávolitja az emberektől, akik nem értik meg.

Egyetlen ember van csak, akihez forró szeretettel ragaszkodik, aki vele egy fajtáju: a bátyja. Ő tanitja meg faragni és igy készíti el tizenkilenc éves korában élete első szobrát — egy Ady-kompoziciót.

Mély megindulással és áhitatos rajongással beszél a bátyjáról:

— Huszonegy éves korában meghalt ez a zseniális, nagyszerü ember, akit még ma is mesteremnek érzek. Ő mutatta meg az utat, amelyen járnom kell. Nagy koncepcióju, misztikus erejü valaki, aki zenélt, faragott, de mindenekfölött költő volt. Végtelen finom lirikus, — a magyar Rimbaud. Egyik fontos életcélomnak tekintem, hogy őt megismertessem az emberekkel, hogy a verseit kiadjam.

A mult életutjaira visszazuhanó lélek megmegáll egy determinálóan fontos mozzanatnál, de az emlékek erdejében mindig csak fák állitják meg, — virágok sohase. Nőkről nem beszél, — mintha sohase játszott volna szerepet férfisorsában *egy* nő. Ehelyett *a* nőkről beszél:

— Nagyon becsülöm a nőket, akik a rideg férfitörvények miatt annyit szenvednek. — Sokra tartom őket, mert a nők hite adott erőt a Jézusoknak. Amikor a golgothai tragédia után a tanitványok mind elszéledtek és nem mutatkoztak, Mária és Magdolna még mindig ott voltak és ott is maradtak. — — A nő olyan, mint a márvány: tehetetlen anyag, amely kényszerülten enged a vésőnek vagy a kalapács ütéseinek és a szobrásztól függ, hogy giccs vagy remekmü lesz-e belőle. — — Hány nő kinlódik a farizeus férfitörvények sulya alatt és a lelke kétségbeesetten sikolt segitségért! — A nők általában sokkal szintetikusabbak, mint a férfiak, — jobban érdeklik őket az eredmények, mint maga a harc, a célért való küzdelem. — Szeretem és tisztelem a nőket, mert ők Jézust megértették és követték — — mintahogy megérezték Adyt és utána mentek. — — Utána mentek mindazoknak, akik az élet szimfoniáját revellálták.

Amint beszél, érezni, hogy a gondolatokat is ugy tekinti, mint a márványt, amelyet addig farag, csiszol, mig a néki tetsző alakba formálja, kivetitve belé a saját lelkét.

A messzi multból lassan közeledik a jelen felé. Már a tegnapnál tart, — a háborunál.

A háboru alatt egy montenegrói erődben volt és a harctér gyilkos levegőjében, amig gránátok csapódtak, gépfegyver kattogott, halálhörgés és dult üvöltések közepette — verseket és regényt irt. Az alkotó erő nem tud pihenni; ha nem volt márvány és véső, amelyen keresztül megnyilatkozzék a teremtő készsége, — a tollat használta eszközül.

A könyv, ami igy iródott: »A vér bibliája.« Egészen különös, megdöbbentő erejü irás. Ritmikus próza, amely szavalásra is alkalmas. Annyira zenei mü, hogy az irója »háromtételes szimfoniának« nevezi. Az első tétel: egy ember menekülése a földtől, a második: a halál után, — a lélek beszélgetése az Istennel.

Egészen ujszerü benne a világegyetem megszerkesztése: a tulvilág számára uj képleteket talál és a szimbolumokat szinekkel fejezi ki.

— Ez az irás nagy beismerése annak, hogy az ember az eszmével el tud érni az isteni tisztaságig, de a test visszahuzza megint, — mondja a müvész, aztán néhány pillanatnyi hallgatás után, — ki tudja, merre kószált közben a lelke, — rapszodikusan füzi hozzá:

— Zseni csak az, aki meg tudja tartani gyermekvoltát. — — A nevelés rontja el az embereket és teszi képmutatókká, farizeusokká.

A vér bibliájának kéziratát már többen olvasták: Babits, Kárpáti Aurél meg Móricz Zsigmond, aki azzal adta vissza, hogy: — »Csorba Géza éppen olyan nagy iró, mint szobrász!« — Kezébe került a regény egy hindu költőnek is, aki Petőfit forditotta. Ez a hindu meglepetten látta, hogy egész sorok szó szerint való pontos forditásai — a Védák könyvének, amelyet pedig az iró egyáltalán nem ismert. Ezt megerősitette Baktay Ervin is.

Csorba Géza: Oroszlánfejü nő

A hindu költő ugy magyarázta ezt a csodálatos véletlent, hogy Csorba Géza egy elmult életében bizonyára hindu pap volt és az akkor beidegzett tanok annyira mélyen belevésődtek a lelkébe, hogy még mai reinkarnációjában is tovább élnek benne. Érdekes, hogy egyszer, külföldi utazása alkalmával megismerkedett a müvész egy orosz nővel, — Raszputin barátnőjével, — aki a tenyeréből jósolt és ugyancsak azt állapitotta meg róla, hogy egyik elmult életében hindu pap volt.

A sötétség már egészen behálózza a szobát, — szinte sürü és nehéz a mult kavargó árnyaitól, amelyek körülöttünk imbolyognak. A tegnap irott könyv, a jelen eleven valósága, — hid, amely átvezet a mába. De a máról alig beszél a müvész, — talán mert tulságosan elevenbe vág, nagyon is éli, — inkább a jövő utjairól álmodik.

— Hivatásomnak tartom, hogy nemcsak Ady sirját készitsem el, hanem megfaragjam az egész Magyar Pantheont, benne Berzsenyi, Csokonai, Madách, Petőfi, Arany, Görgey, Kossuth és mind a nagy magyar géniuszok szobrait. Templomszerü épületnek képzelem el, amely a magyarság messzi keleti jellegét kifejezőn, egészen ujszerü, turáni stilusban épülne. Nem a Lechner-féle kezdeményezés alapján, mert az inkább diszitő iparmüvészet, sem mint architektura, hanem egészen uj stilusban, amely semmihez sem hasonlit, amely senkié se és csak itt születhetett, az ősi magyar lélekben.

Puhán zsong a csend és elzsibbasztja a kószán futó lelket. Visszahull önmagába, belemerül a nagy mindenségbe, mint a hindu fakir a titokzatos *OM* kimondására. Aztán mélyről feltörőn csendül megint a hang:

— Nem szeretem a logikai fenomén-embereket, ők a fekete zsenik, akik nem birják az emberiséget megmenteni — — csak a próféta-költő tud adni és megváltani, — a sziv embere, az apostol, aki Istenhez közel áll.

Megint csak a csend muzsikál, halkan, mint a kisérő zene, majd felzug a hang, mint egy zsoltár.

— Én tudom, hogy nekem küldetésem van és érzem az elhivatottságomat. — —

Elmulik néhány perc, aztán kattan a villanykapcsoló és az erőszakos fényben szétfoszlik a varázshangulat, amely csak a sötétben él. A világosságban megint feltolakszanak a mindennapiság vonalai, — de már nem látom a keretet, nem látom a földi embert, aki előttem áll, csak két tágra nyilt szem sugarát, amelyben szent hit, magabiztos akarás és a zseni ereje lángol.

Éhségek hetyke poétája

(József Attila: Nincsen apám, se anyám. Versek)

Hatvan vers, néhány antológiába kivánkozó, több csinos, néhány érdekes formakisérlet megmosolyogni való kisiklásokkal s megindító szivhangokkal. Mögöttük egy igen makacs élet konturja, amilyen élesen ritkán vési ki fiatal költő a magáét. Mingyárt meglátjuk közelebbről is milyen szemérmetlenül őszinte magamegmutatás ez, milyen veszedelmes közelségébe kerül néha a trivialitásnak s milyen zsonglőr-ügyességgel (aminek a veszélye nem kisebb) kényszeriti formába magát. Ez különbözteti meg sok társától, akik életük rendjét eleve a költőiség távlatából nézik, ahonnan pöttyei és dudorai felolvadnak a felvétel alaptónusába. Itt az ellenkezője történik, ami nem szól a költő javára, de ellenére sem, hanem elkerülhetetlen következménye annak az alapvető sajátosságnak, amellyel a maga és mindenek életét érzékeli. Mint csak kevesen, arra született, hogy az életről való reflexiók helyett magát az életérzést fejezze ki, mégpedig ugy, hogy ő abban mindenestől jelen van s görcsösen ragaszkodik ahoz a paradoxonhoz, hogy ahol más a közlésre érdemessel beérné, ott külön hangsulyozza a maga pörsenéseit s a költészet látószögéből extravagáns szeszélyességeit. Ez olyasvalami, ami az alkotás szempontjából közömbös, sikertelenség esetén pedig ugy hat, mint amikor a kés megbicsaklik a tányéron; a költő szempontjából annál indokoltabb, mert hiszen melyik költőnek ne volna az a legtitkosabb vágya, hogy minden egyes versébe, de lehetőleg sorába, sőt szavába beleadja magát, összecserélhetetlenül olyannak, amilyen, minden emberi esetlegességével együtt? Ez tehát a költő legszemélyesebb magánügye, amelynek csak sikertelensége boszszantó, mert ha sikerül, észre nem veszi senki, legkevésbé pedig az ujtipusu versekben, ahol a belekényszeritett valami már az érzésben is mint szó jelentkezett.

József Attila ebben a könyvében háromféle formával kisérletezik: a müvészivé emelt népdallal, az impresszionalista költő szonettritmusu soraival és azzal a japán *haikai*-ra emlékeztető négy- vagy nyolcsoros verssel, amelyet ő némi magyarkodással medáliának nevez. (A fejlődés rendje a felsorolt, amit a versek csoportositása összemos.) Dalformáju versei, köztük a megérdemelten népszerü »Tiszta szivvel«, a gyüjteményt megelőző évekből valók. Leggyengébb ő az egyéniségéhez csakugyan kevéssé illő célzásos és sejtetéses Nyugat-hangu versekben, amelyeknek gyengédkedő kifejezésmódjához érezhetően csak szerelmi zsibbadásaiban simul. Mihelyt magára eszmél, ismét visszanyeri hetyke önbizalmát, fütyörésző derüjét és mélységes indifferentizmusát. Ennek a ritkán cinikus, ritkán kesernyés, többnyire megbocsátó indifferentizmusnak alapzöngéje kiséri végig a kötetet, ez az a *primus movens*, amely életérzését és ennek következtében állásfoglalásait megszabja. Ez a mélyen vallásos, inkább pogány, mint keresztény, pontosabban szeretettel átitatott pogány életérzés az, ami ebben a tárgykörében oly földhöztapadt és formájában gyakran chansonszerü költészetet annyira nemessé teszi, hogy éppen a leghányavetibb, legodavágottabb versekkel emlékeztet Villonra, a vágánsköltők legnagyobbikára. Az istentelen nyomor sokszor felpanaszolt talajából fakad ez a költészet s

— csodák csodája — nevető virágokba bomlik. Miféle mentőöv az, amely ezt a minden szörnyüségeket megpróbált sihedert a saját irtózata fölé segiti? Kétségkivül az a mélységesen derüs, egységes életérzés, amit fentebb indifferentizmusnak neveztünk. Dogmamentes, semmivel sem garantált hit ez, a költő sajátos konstituciójából fakadó, amelyet nagyképüség volna filozófiai terminusokba foglalni. Annyi bizonyos, hogy *egy* nevezőre tudja hozni az életjelenségeket, *jenseits von Gut und Böse* s valamennyihez egyformán ragaszkodik. A huszéves ifju narcizmusa lenne ez csupán, aki minden történést pozitiv előjellel lát el, amiért vele történik? Nem szükségszerüen ez, hiszen a bánkódás narcisztikusabb jelenség, mint az öröm. Valószerübb, hogy az uj életérzés hangja szólal meg itt először határozottan: az Én tompa korlátait ledöntő, a környezet determinációját tagadó, minden bajnak fölébekerekedő uj lélek. »Bajom sem lesz többé, lelkemmé lett mindahány«, mondja a költő és többre és másra gondol ezekkel az egyszerü szavakkal, semmint első hallomásra vélnők. Két lehetőség közül — a *Népszavá*-nak irni, vagy mindenüvé — ez a költő a harmadik lehetőséget választotta: szeretetreméltónak találni a nyomort, mint az élet dekorativ pikkelyét, fölényesen gunyt üzni belőle, hol közelről nézni, hol csodálatosan messziről, szemeremből el nem hallgatni, hatásvadászatból nem kérkedni vele, frázisba nem dagasztani, közös sorssá el nem keverni. Hazafi Veray János élményeiből Gongora márványvirágait kovácsolni ki.

A Népszavát emlitettük fentebb s rögtön kimagyarázzuk a szavainkat. Elvileg el lehet képzelni olyan költőt, aki nyomorélményeit uccárakésztető hőfokkal fejezi ki; mégsem tartom véletlennek, hogy ilyen költő eddig nem jelentkezett s a lázadásra tüzelő versek kivétel nélkül rimmel, vagy sorbatöréssel nemesitett prózák. Hogy ez igy van, annak a költő pszichéjében látom igen egyszerü magyarázatát. Aki lázit, annak gyülölnie

József Attila

kell az őt környező valóságot, sőt önmagát is, mint ennek a valóságnak részesét, s csupán meggyőződéseivel lehet azonos. A költőt azonban semmivel sem teszi költőbbé a meggyőződése, sőt gyakran bénitja. Még nehezebb kitépnie magát a valóságból, hiszen a valóság az ő esetében több, mint környezet; ha valaminek, térbe vetitett szerveinek tekinthetjük környezetét, amellyel él és lélekzik. Belátása szerint lehet gyülöletes a környezete (s melyik hallgatná el, ha annak tudja), érzéséből azonban époly kevéssé tépheti ki, mint ahogy nem tépheti ki a szivét vagy a szemét, ha élni akar.

»Jóról és rosszról nem gondolkodom«, jelenti ki egyhelyütt s csak kevéssé kellene biztatni, hogy a rossz valóságot egyáltalán tagadja. Pedig személyes életkörülményeit, amelyek egyáltalán nem rózsásak, ujra és ujra felemlegeti. Már az irás elején mondottuk s itt a helye, hogy ujra rámutassunk: kevés költő viszi bele olyan minden átlag-olvasót megbotránkoztató névennevezéssel a maga közvetlen életszféráját a verseibe, mint József Attila. Bizonyos, nagyon emberi körülményekről, amelyek kizárólag személyére vonatkoznak, ugy emlékszik meg, mint általános érdekü, szinte mitikus eseményekről. Ritka versében mulasztja el megemliteni, milyen sokra becsüli az ételeket. Ámde étel-ital az élet esszenciáját jelenti József Attila lapjain, a testi valóságnak, az élet teljének egy szóba sürítését. (Ha rosszmáju lennék, azt mondanám, mint más költőnél a nő.) Sajátossága, hogy egy-egy szó a legbonyolultabb lelki élmények hordozója nála, mint Picasso képein a pipa, vagy a lant. S forditva: legerőteljesebb versének legnagyobb emelkedésében a fekete vadezüst vihart: rotyogó bográcsnak látja. Mert ennél a költőnél elválaszthatatlan a triviális és a magasztos s ahogy Aischylosnak minden szörnyüség eb, ugy József Attilának minden jó — étel és minden rossz — éhség.

Barátommal egy ágyban lakom,
Nem is lesz hervadó liliomom,
Nincs gépfegyverem, kövem, vagy nyilam,
Ölni szeretnék, mint mindannyian.

S mig gőggel fortyog a bab és sziszeg,
Főzelékszinü szemmel nézitek,
Hogy széles ajkam lázba rezgve ring,
S fecskék etetnek bogárral megint.

Ebben a versben a sürített verstechnikáját mutatjuk be. Minden szó magát jelenti, szószerint s erkölcsileg egyenlő értékü, mint minden dolgok szivelése, igazi *concordia;* másodszor minden szó poétikus, vagyis belevonja asszociációs körébe a hozzátartozó konkrétumokat s konkrét jelenetté tömörit egyébként csak reflexióval vagy pátosszal megrögzithető lelki folyamatokat. S igy tér vissza fokozottan a költő kedves bogarassága, amint mindenáron villogóvá, sürüfonatuvá, mindent magábafoglalóvá kovácsolná négysorait s ezt a képek sokszor értelemkivető pergetésével cselekszi. Az érzésről, amely e finoman konstruált verseket füti, nem kell már ujat mondanunk. A tartózkodás és a szemérmetlenség furcsa ötvényei ezek. *(C'est un simple doublé d'un raffiné.)* Egészen közel visznek családi körülményeihez, apró ügyeihez és mégis mintha mindezt üveglap mögött mutatnák fel emailzománc alatt »bo-

Összeállításunkban ezen a héten is sokféle témájú levelek szerepelnek, nemzetközi kérdésekről írott cikkeinkhez éppúgy hozzászólnak olvasóink, mint a hazaiakhoz. Történelmi, társadalmi kérdések, kultúra, sport egyaránt megtalálható a levélválogatásban.

„A Magyarország 1977/43. számában megjelent, Jugoszláviával foglalkozó cikkhez van néhány megjegyzésem. Többek között azt írják: »Szerbia az ottomán birodalom, Bosznia és Hercegovina a Habsburg-birodalom része volt, Crna Gora (Montenegró) jobbára megőrizte függetlenségét«. Igen nehéz egy mondatba sűríteni ötszáz év történelmét. Szerbia függetlensége 1458-ban szűnt meg és a török hódoltság az 1807—1818. évi fölkelés kivételével állandó volt. 1818-tól 1878-ig a szultántól függő hűbéres fejedelemség volt Szerbia. Crna Gora a XVI. században névleg török uralom alá került, de a valóságban papi fejedelemségként szinte független hűbéres államként létezett. A törökök mindig a magukénak tartották a nyelvükön Karadaghnak nevezett Crna Gorát, noha fegyverrel soha nem hódították meg. Szerbia és Crna Gora teljes függetlenségét a San Stefanó-i béke mondta ki 1878. március 3-án, ezt a berlini kongresszus ugyanabban az évben július 13-án megerősítette. Bosznia 1463-tól, Hercegovina 1482-től volt török hódoltság alatt. Ausztria—Magyarország a berlini kongresszuson kapott megbízást a megszállásra (okkupáció), de a szultán fennhatóságának fenntartásával. A monarchia 1908. október 5-én annektálta, vagyis bekebelezte Bosznia-Hercegovinát."

SZALKAI PÁL, BUDAPEST

„Lapjuk 1977/40. számában jelent meg »Az indián kiszállt a kakukkfészekből« című cikk a L'Europeo nyomán. Ezzel kapcsolatban szeretném elmondani, hogy a múlt ősszel az Egyesült Államokban többször volt alkalmam részt venni indián baráti találkozókon. Amerika különböző részeiből jöttek össze indiánok: wampanoagok, micmacok, dakoták, mohikánok, pueblok és egyéb törzsbeliek, rezervátumban élők és városi indiánok, akiknek éppúgy polgári foglalkozásuk van, mint a fehér vagy a néger amerikaiaknak. Legtöbben saját kocsijukon érkeztek. Ám amikor megszólalt a dob, a hagyományos táncokkal megkezdődött a pow-wow (pauau), az indiánok közül sokan már népviseletben voltak és csaknem valamennyien feltették fejükre a tolldíszt. Az eredetileg csak a préri-indiánoknál használatos fejdíszt valamennyi amerikai törzs átvette. Az indián delegációk tagjai fejdísszel jelennek meg a Fehér Házban is, s amikor nemrég indián kongresszus volt Genfben, ott is számos delegátus viselte a tollas fejdíszt. Tapasztalatom szerint az indiánok ragaszkodnak ehhez, mint ősi kultúrájukból mindenhez, amely kifejezi népiségüket."

KUTASI KOVÁCS LAJOS, LONDON

„Ismeretes, hogy Ady sírján csak 1930. március 23. óta áll a fehér ülőalakos kőszobor. A korábbi síremlék egy díszes kopjafa volt, amelyet a költő egykori debreceni barátja, Zoltai Lajos tervezett. Budapest székesfőváros tanácsának szociáldemokrata városatyái, jórészt ugyanazok, akik 1909-ben Ferenc József-díjjal jutalmaztatták Adyt, sikerrel csatáztak a halott költő emlékének méltó megörökítéséért. 1927-b meghirdették az Ady-sírer

CSORBA GÉZA szobrászművész, az Ady-sírem (Székely Aladár felvétele

CSORBA GÉZA A SZOBO

„A költő monumentumáig en

pályázatot, amelyen hetv rász több mint száz mű részt. A nyertes Csorba G Nemrégiben a televízió f a három éve elhunyt m készített interjút, amelyb ba elmondta, hogy több p vel versenyzett. Az a amely végül is a sírra Csorba korábbi terve vo Ady életében rajzolta meg rál kávéházban, fel is m a költő Veres Pálné utc sára. Adynak nagyon te gondolkodó figura. Mire a szobrot elkészítették — A halott volt. Csorba Géza szélt az interjúban másik ról, a Herkuleshez hasc aktfiguráról, amelyet szín tott Ady. Erről mondta nak: »Túlságosan intuícióv tél meg.« Móricz Zsigmon így írt: »Pompásan mintáz mekbe vésett kisebb buste-ök, kompozíciók utá el Ady szobráig. Egyszer gára talált, s a költő monu máig emelkedett. Két vázl merem, egyik álló alak, Góg és Magóg fiának da tárok közé fogott, kirobl érett idegfeszültsége, az hallatlan erőszakos bilines ben. Ady még látta és sírt. ba készítette a budapesti Ferenc téren 1960-ban fe Ady-szobrot is, továbbá Népköztársaság útján, az Három Holló vendéglő negyven éve elhelyezett hajóm« emléktáblát. A m képen Csorba tartja kezél említett, Herkuleshez szobrot, a fotó Székely műve."

DR. NAGY KÁROLY, BUI

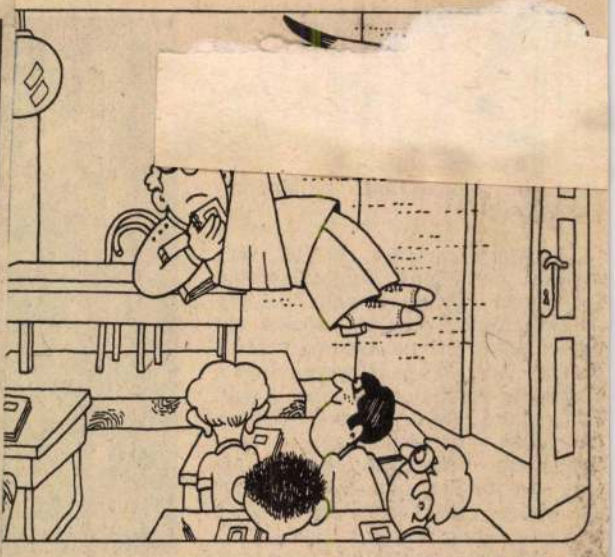

AN FELVILÁGOSÍTÓ – BALÁZS-PIRI BALÁZS RAJZA

n nem igényli iskolaorvosának közreműködését

RTERVVEL

elkedett"

szichológusok e
kiadványai —
tartott témák-
lébeszélés nélkül

k tehát, hogy
okasodott e tár-
miatt az iskolai
ott szemmel és
ük ahhoz, hogy
s a családi élet-
alapvetően tájé-
janak.

égis egyértelmű
klődéssel fogad-
yat, és általában
m a beszélgetést
arán vagy járat-
ha alkalmanként
a nyílt, bizalmas
ltó őszinte lég-

kezdeti idegenke-
legkönnyebbültek,
ezt a terhet is le-
eg az iskola. Pe-
úlyozni sem kell,
tthon, a család a
minta, s az ott
— minden tan-
ósabban — egy
ák az embert.

kök többsége he-
szexuális nevelés
i életre való föl-
legyen, és — bár
el fogalkozó rész-
dössze 30 százalé-
sokallják az erre
Talán azért, mert
ztályfőnök egyéni-
rra, hogy szexuális
gától értetődő ter-
szóljon.

lehetőségeiről, és az eddigi tapasztalatok alapján kidolgozta javaslatait, amelyeket a közeljövőben miniszteri értekezlet elé terjeszt.

A tájékoztató leszögezi, hogy az elkövetkező 4—5 év alatt a módosított tantervű osztályfőnöki órák képezik a családi életre nevelés alapját. Fontos, hogy az a tantárgy a korszerűsített tantervekben továbbra is méltó helyet kapjon.

Az Oktatási Minisztériumnak továbbra is figyelemmel kell kísérnie az eredményeket. Gondoskodnia kell az osztályfőnökök szemléletének alakításáról, ismereteinek bővítéséről és az eddiginél hathatósabb módszertani segítséget kell nekik nyújtania. Fejleszteni, bővíteni kell az e tárgy tanításánál használható szemléltető eszközöket, több kisfilmre és szakkönyvre van szükség.

A jó gyakorlati módszertani tapasztalatokat meghirdetett pályázatok útján lehet népszerűsíteni.

Meg kell oldani az iskolaorvosok és a biológiatanárok eredményesebb részvételét a szexualitással kapcsolatos tananyag ismertetésében — javasolja a továbbiakban az Országos Pedagógiai Intézet.

Pedagógus és orvos együttműködése

A rokonszenves javaslatok mellett reményeket kelthet a két éve alakult Család- és Nővédelmi Tudományos Társaság is, amely első kongresszusán éppen a családi életre nevelést választotta témául és önálló szekcióban tárgyalta pedagógus és orvos együttműködésének lehetőségét.

Elmondható tehát: lassan-lassan a hazai oktatási rendszer eljutott a fölismeréshez, hogy egy embert két dolog tehet boldoggá. Jól választott, sikerrel végzett hivatása s a kiegyensúlyozott családi élet. És ugyanúgy, ahogy egy szakma fogásait is meg kell tanulni, a párválasztás, a családi együttélés, a gyermeknevelés etikai, biológiai és morális tudományának elsajátítását sem szabad a véletlenre bízni.

BEDECS ÉVA

1977.
NOVEMBER
20.

MDK

Csorba Géza

Siremlékszobor vázlatok. Repr.

Kő és Műkő. (Architektura) 1926. 3.sz. 8.lap

Csorba Géza

írod
e
Carpaccio:

Látogatás Csorba
Gézánál, az Ady-robot
művészénél.

Pesti Napló. 1924. febr. 10

képeivel és
önarcképpel -

Csorba Géza

Belvedere
1923 jan. 6–21.
koll. Éiáll.
Életv. 8 mm. V

43. Ismeretlen festő.
A XVIII. századból.

43. L. P. D. H. arcképe.

Térdig látható, jobbra és fordí
leeresztett baljában összegöngyöl
sza és szakálla fekete, szeme sötétb
téje prémes. Derekát öv szoritja csa
lóg. Jobbról nyilt koronán köti le f
1700 jelzéssel. A czimer felett a sz
letei kastély és kolostor vali

Vászon, méretei 127: 89 cm
A munkácsi várból.
B. Splényi Ödön ajándéka 1

43C

904: V. 2.

Csorba Géza

Nobrait

koll. kiáll. 1923

Belvedere Hol, mincs megírva.

Az Ujság. 1923.

jan. 8. (c. a.: Perl-

rott Csaba Vilmos és

Cs. G.)

i da Murano műterméből.

ázadban. † 1470(?)-ben.

in.

és kissé balrafordult. Jobb
edig keréken pihenteti. Nyilt
fény veszi körül. Sötétkék
nyhimzésű, palástja meggy-

— Lelt. sz. 1111. — Vétetett
catotól 100 lirán (89·60 K). —
17-én (279–94). — Az elszámo-
zius 26-iki 12620 és az 1895
dmányi ívet. — Az elszámolást
28-iki 4561 (635–900) és az
. sz. leirat (635–900).
ajstr. 3. l. — Verzeichniss N° 5.

81

Csorba Géza

Kollektív kiáll.

Belvedere

1923. január

Katalogusa
könyvtáramban

Kül. 1892. Liptó-
ujvárott.

Exactor V. 256.

MDK

Csorba Géza

Ady-siremlék

Kampis Antal: Az ujabb magyar szobrászat. A szépmüvészetek könyve. Bp. 1940.

522.1.

Csorba Géza

— **Felavatták a hegyitüzér-emlékművet.** Vasárnap délelőtt Nemes *Bangha* Imre altábornagy, a honvédtüzérség szemlélőjének jelenlétében ünnepélyes keretek között felavatták a *volt cs. és kir. 4. és 18-as hegyitüzérezredek hősi emlékművét a Horthy Miklós-úti Hadik-laktanyában.* A főváros nevében *Bódy* alpolgármester vette át a szép bronzdombormüvet, amely *Csorba* Géza szobrászmüvész alkotása. A kegyeletes ünnepségen megjelentek a két ezred volt bajtársai, valamint számos katonai és polgári előkelőség.

Hétfő Reggel

1939. május 8.

-Esztergom 85-

Könyvkiállítási emlék, Bp. 1882, 262. sz.

Ugyanettől a szerzőtől kodex a csehországi Ossegg-ciszterci rendi könyvtárában.

Graduale 1420 körülről, folio, iniciálában gyönyörű Madonnával.

Csorba Géza

Vele együtt *Csorba* Géza állított ki. Néhány portréfejet és síremléktervet. Robusztus tagbaszakadtsága feloldódni látszik, dacos pá'hoszú beszéde leveti nyerseségeit. A férfikor érettsége már megóvja az egykori mindenáron szembeszál'ni akarás néha merev pózaitól, ma minden könnyedebben és természetesebben sikerül neki. Nem tagadja meg meleg érzékiségét, tartózkodás né'kül tud örülni a vonal lágy szépségeinek is. A portrészobrokon karakterizáló ereje megnőtt, egyszerűségük sem akart többé, hanem önmagától értetődő.

Farkas Zoltán

Kiállítások

Nyugat, 1931.

febr. 16.

Csorba Géza

Pesti Napló képes mell.
1934. márc. 4.

Csorba Géza

1937

A délafrikai magyarok megbízásából dr. *Récsei* Andor vegyészmérnök jár most Budapesten. Gyüjtöttek egy kis pénzt s ebből megvásárolták *Csorba* Géza szobrászmüvész »*Trianon*« című kompozicióját a délafrikai magyarok *Johannesburgban* székelő szövetsége számára. A szobor — *leláncolt magyar paraszt figurája* — kicsi... de a gondolat, amit kifejez nagy és fontos.

A szobrot nemsokára felavatják. Bizonyára nem volna semmi akadálya annak, hogy a *magyar rádió* bekapcsolódjék ebbe a megható ünnepségbe. Nem is udvariasságból, inkább: *kötelességből*. Üzenjen nekik a *hivatalos Magyarország* is.

A Magyarország Rádiója

1937. ápr. 18.

VASÁRNAP **11** Kat. Misericord. Prot. Leó	N. k. 5 ó. 21 p. N. ny. 18 ó. 42 p.	Izr. 30. Ros Khodes
HÉTFŐ **12** Kat. Gyula p. Prot. Gyula	N. k. 5 ó. 19 p. N. ny. 18 ó. 44 p.	Izr. 1. Ijar R. Khod.
KEDD **13** Kat. Hermeneg. Prot. Ida	Kun Laszlo N. k. 5 ó. 17 p. N. ny. 18 ó. 45 p.	
SZERDA **14** Kat. Sz. József Prot. Tibor	2 P N. k. 5 ó. 14 p. N. ny. 18 ó. 47 p.	
CSÜTÖRT. **15** Kat. Anasztázia Prot. Atala	N. k. 5 ó. 12 p. N. ny. 18 ó. 48 p.	
PÉNTEK **16** Kat. B. József Prot. Lambert	N. k. 5 ó. 10 p. N. ny. 18 ó. 50 p.	
SZOMBAT **17** Kat. Anicét Prot. Anicét	N. k. 5 ó. 9 p. N. ny. 18 ó. 51 p.	Izr. 6. S. Thasz. 2. P.

Gorba Géza

Napozó nő vobra az alábbi fürdő nagy előcsarnoka előtt.

Tér és Forma
1937. 181. l. 182. l.
(↑ A margitszigeti új Palatinus-strand-fürdő, lépekkel.)

Fenti nüvel.

↑ Bierbauer Virgil dr.

Csorba Géza

Részt vett a Bpesti
Madách-nobor első
pályázatán 1938 febr.

Csorba Géza

A Délibáb szerkesztősége az itt felsorolt művészeket kérte fel-az uj Nemzeti Szinház felépitésére vonatkozó-vélemény nyilvánitásra;
Ifj. Gyenes Lajos müépitész, Ligeti Miklós és Csorba Géza szobrászmüvészek, Zádor István festőmüvész és Reisz Zoltán müépitész ad választ a problémával kapcsolatos kérdésre.
Elsőként ifj. Gyenes Lajos tervrajzát mutatja be a lap: "Madártávlati kép a város központjáról, az uj Nemzeti Szinházzal" cimmel.
Délibáb, Bp. 1937. dec. 25. XI. évf. 52. sz. 22-24. lap.

Csorba Géza

A másik rajz cime, melyet ifj Gyenes Lajos müépitész küldött be: "Az uj Nemzeti Szinház a Tisza István utca tengelyvonalában". Ligeti Miklós "Tüzéremlék" c. szobrát bemutatja a lap a müvész nyilatkozata mellett. Csorba Géza szintén a feltett kérdésre válaszol, amikor a szinház felépitését javasolja. Egyik alkotását, Beethovenről készült mellszobrát hozza a lap.
Zádor István "Női arckép" c. festménye szerepel még a lapban és a tervezett épitkezésről közli Reisz Zoltán müépitész véleményét.

Délibáb, Bp. 1937. dec. 25. XI. évf. 52. sz. 22-24. lap.

MDK

Csorba Géza, sz.

Gerő Ödön cikke. MI. 1934. ~~84–86~~. l.

83

MDK

Csorba Gézaszobrász

Kállai M: Gárdonyi Géza szoborpályázat. Képző-
művészet, 1932. 53. sz. 188. l.

Csorba Géza

cikd

s

Ujság. 1931. szept. 11.

(Kivándorol Csorba Géza, az Ady-szobor-pályázat nyertese.)

Csorba Géza

[illegible]

Kárpáti Aurél,

Csorba Géza. Uj Szin

1931. 2. n.

68-83. l.

Számos képpel

és arch-el

Csorba Géza
Kabdebatmüsor

1983.X.6. 10.45 Kissné Petőfi

Láttuk, hallottuk

- Az idei muzeumi hónap legjelentősebb eseményének nevezték az előbb a Magyar Nemzeti Galériában kelden, október 4-én megnyitott uj állandó kiállitást, amely a XX.századi magyar festészet és szobrászat alkotásait mutatja be. Hosszu éveken keresztül hiányolnunk kellett ezt az állandó tárlatot. Most végre hosszu viták és széles körü munka után megnyilt a modern magyar képzőművészet kiállitása. A tárlat tartalmi értékelésére a későbbiekben majd még visszatérünk. Csorba Géza a kiállitás főrendezője beszél Varsányi Zsuzsa mikrofonja előtt.

- Ennek a kiállitásnak a jelentőségét mindenekelőtt abban látom, hogy a közönség hosszu idő után ismét virtokába veheti a XX. századi magyar festészet és szobrászat a modern magyar festészet és szobrászat remekműveit.

- Ne haragudjon, hogy közbevágok, mit jelent ez a hosszu idő?

- Utoljára a Magyar Nemzeti Galéria megalakulása után 1958-ban rendezett XX. századi kiállitást, majd azt a Budavári Palotába való felköltözése után természetesen le kellett bontani és azóta csak időszakosan volt látható itt XX. századi kiállitás. Ez az első nagy gyüjtemény, amely bizonyos teljességre törekszik, legalábbis a történeti folyamatok művészettörténeti összefüggések teljességére..

- Ez a teljesség rendkivül nehéz dolog, amikor még ma élő művészekről is szó van. Kik kaptak helyet abben a nagy kiállitásban?

- Ennek a kiállitásnak a kortársi része voltaképpen nagyon kicsi, a kiállitás a századofrdulótól az 1960-as évig tart, tehát három nagy periódusra tagozódik. Az első maga a tágabb értelemben vett századofruduló tehát körülbelül a millennium évétől a 19ács Tanácsköztársaságig. Ez a két és fél ötizedi, amely rendkivül gazdag a modern magyar művészet remekeiben és amely rendkivül fontos periódus, mert sok tekintetben forrása a későbbi fejlődésnek is. A második periódusa a kiállitásnak akét világháboru közötti korszak és a harmadik záró periódusa a felszabadulás utáni korszak, de nem teljesen. Nem megy el a kiállitás voltaképpen a kortársi művészetig, hanem a 60-as évekkel bezárólag sorakoztatja fel az első két évtized legjellegzetesebb, legjelentősebb alkotóit és tendenciáit.

- Teljeslett igy a Budavári Palota kiállitásainak anyaga?

- Igen, hát a Nemzeti Galéria szempontjából, de nemcsak az intézmény szempontjából, hanem a közönség szempontjából is. A másik jelentősége ennek a kiállitásnak, hogy voltaképpen ezzel lett teljes az a történeti kontinuitás, amelyet a Nemzeti Galéria állandó társaltai a középkortól immár a jelenkorig követnek és amelyet az idelátogató közönség is követni tud.

- Ez a kiállitás bővithető?

- Hát ezt állandó kiállitásnak nevezzük, ami hát a muzeológiában annyit jelent, hogy általában 8-10 évre tervezett kiállitás. Ez egy bizonyos alapot jelent a XX. századi és az 1945 utáni első két évtized művészetében. Erre időszaki kiállitásokat tervezünk felépiteni és tervezzük egy kortárs művészeti kiállitás megrendezését is.

Csorba Géza

Ady Endre siremléke

repr.

Képzőművészet

1931. 42. sz.

kép

M. KUZAK KÖNYV-

[VI$_a$]

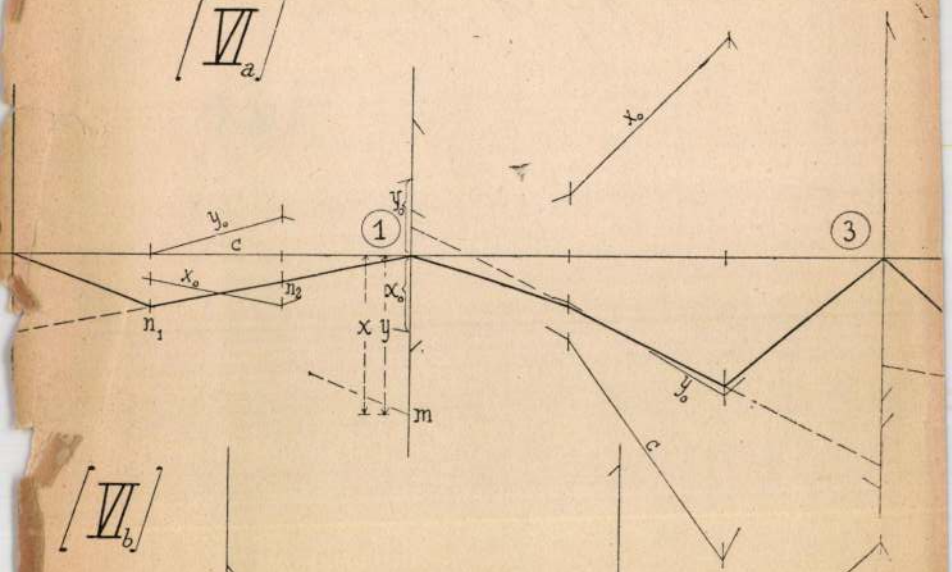

[VI$_b$]

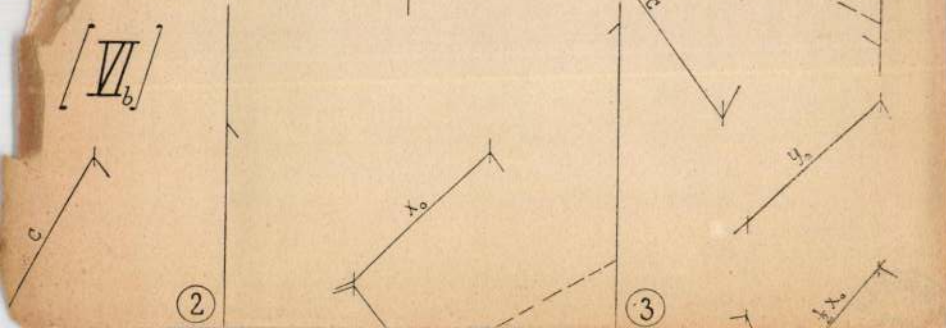

Csorba Géza

koll. kiáll. a Tamás Galé-
riában XXX. kiáll.
1931.

Egyszerűség, statikus nyu-
galom, zárt konstruk-
ció és redukált formák
szélesszikokba foglalása
jelenvi munkait

Architektonikus szerkezetű
plasztikai előadás

Malonyay Dezső: A magyar nép
művészete VIII. 124.

Csorba Séza

szotrász

Kut [illegible] - Nemzeti
Szalontán - szotorral szerepel. Különösen Katona
tőrufe érdemel tiszteknet, bár nem erjék, mint
Ady-jának ujabb megjelenítése. -

Budapesti Hirlap
1930.1.14.

Csorba Géza

U. 3240

vöd

Pesti Hirlap.

1930. márc. 25.

(Ady Endre sírem-
lékének felavatása.)

Csorba Géza

A lap belső cimlapján bemutatja a müvész - "Ady - siremlék" c. - alkotását.
Repr.
A siremléket március 23.-án helyezték el és leleplezték a Kerepesi temetőben.

Délibáb, Bp. 1930. márc. 29. IV. évf. 13. sz. belső cimlap.

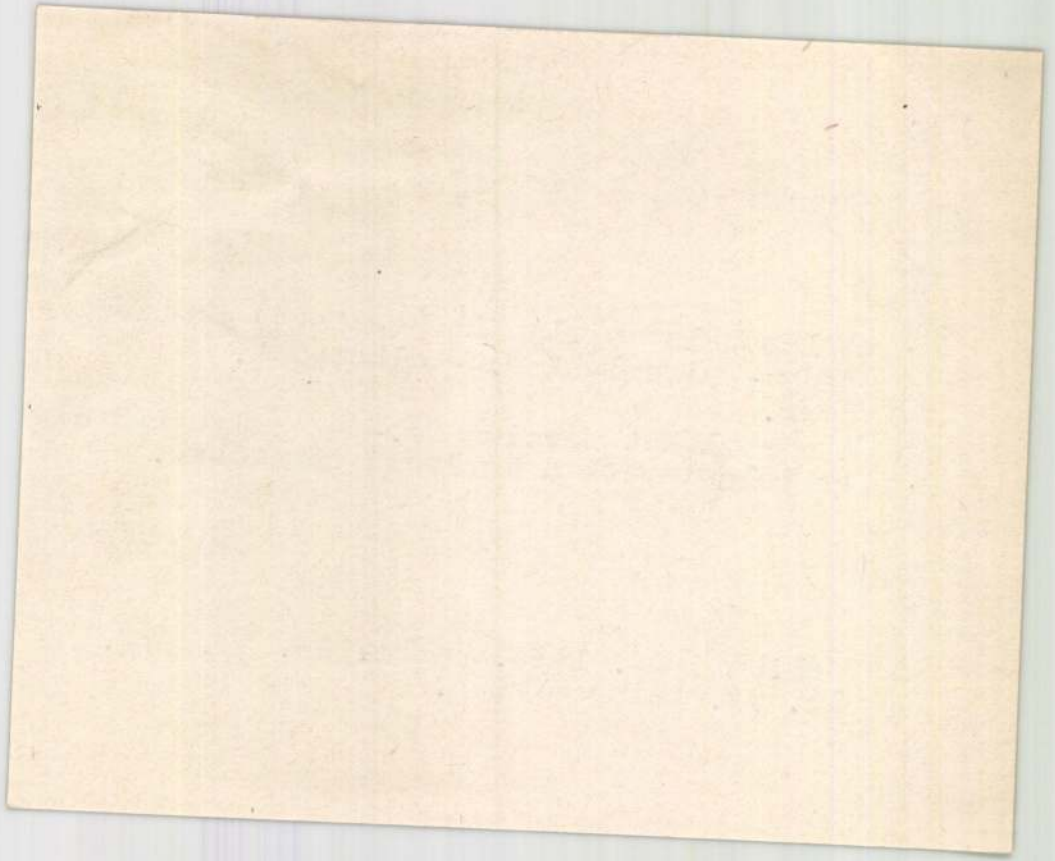

Gorba Géza

szobrász

KUT.Képzőmüvészek Uj Társasága kiállitása - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel. Igen jó mármány-ból faragott karakteres Gombaszösi Frida portréja.

Magyarország
1930.I.12.

Csorba Gerő

csod

Kárpáti Aurél:

Ady Endre sírenvlékre.

Nyugat. ~~1929~~. 1930.

I. 665. l.

Csorba Gerá

U. 3226

Pesti Hirlap. 1930.
márc. 15. (Az
Ady-sirenlék.)

ször is elküldjük póstán becse
Csatoltan beküldünk mintaként
Abban a reményben, hogy ajánla
telő szives megrendelésüket és
mel készen,

4 drb. melléklet.

Csorba Géza

Kossuth-díjas szobrászművész, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze meghalt. A Magyar Népköztársaság tiszteletbeli művésze volt.

Magyar Hírlap 1971/93 11 old.

MDK

Csorba Géza

Beethoven, kőben

Anyaföld, terv. gipsz

Fohászkodó, "

KUT kiáll. N.Szal. 375.kiáll. 1927. ápr.

MDK

Csorba Géza

Álgya-Papp Marianne, szobormü

Fáraó szolgája, kő

Urnás nő, bronz

KUT kiáll. N.Szal. 375.kiáll. 1927. ápr.

Csorba Géza MDK

Női arcmás, gipsz
Babits Mihály arcmása, gipsz
Révész Béla, arcmása, gipsz

Mücsarnok 1926. Őszi kiállitás

A M. Nemzeti Bank
1948. márc. 15 ére
Csorbánál megrendelte
a Szabadság szobrát,
melyet a jelzett napon
székházában lelepler
tek.

Ad 117/1924.

A Müemlékek Tek. brsza

Fenti számú átiratra való hiva
Bizottságot, hogy hozzánk egy építészt
ban, az építész érkezéséről engem jó,
tagokat összehívhassam. Nekünk lega
lenne.

Hévízgyörk 1924. szeptembe

M.D.K.

Csorba Géza

Három szobrának repr.-ját bemutatja a lap: "Pátria", "Felszabadulás", "Toldi" cimekkel. "Csorba Géza a szobrász, az iró" cimmel rövid szemelvények a müvész készülő könyvéből. Önarcképének repr.-ját szintén hozza a lap.

Film Szinház Irodalom, Bp. 194o. dec. 2o-26. III. évf. 51. sz. /lapszám nincs./

Csorba Géza

Szabadság c.
novella elpusztult
Budapest ostroma
alkalmával

Repr

Ujfalvi

1945. dec. 15

Tsz.:

Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hív.	Magán	Inturb.	Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hív.	Magán	Inturb.

Csorba Géza.

Nemzeti Szalon 1917

1917 Csoport kiállitás.
24 drb.szobrok,rajzok.

1925 KUT kiállitás.
Leányfej,gipsz.
Önarckép,szin.tusr.

1927 KUT Tavaszi kiáll.
Beothoven köben
Anyaföld,gránitterv.gipsz.
Fahordó,gipsz
Fáraó szolgája,köben
Urnás nő,bronz

1929 KUT kiáll.
Arcmás,szobormu
Révész Béla képmása,szobormu
Női fej,gipsz

1930 KUT kiállitás.
H aukland A.szobr.
Gombaszögi Frida,márvány szobra
Katona János szobra,bronz

1930 UME kiállitás.
Ady fej.

1932 KUT és UME kiáll.
Endresz György
Leányka feje,

1934 A 18-ak kiállitása.
Madách emlék haranti köből,
Leányfej,bronz
Férfifej,bronz.
Trianon,terak.
Leányfej,terrak.
" bronz

1934 Sport müvészeti kiáll.
Konjádi Béla,bronz

1934 KUT kiáll.
Körösi Csoma S.gi.bronzban

1934 KUT kiáll.
Leányfej,terrakotta,
Gyerekfej, "
Hunijjas,gipsz.

Csorba Géza

1937 Szkfvár Képtár és Tértm.Muz,kiáll.

Turáni harcos,gipsz

1937 KUT kiáll.

Napozó,gipsz.

Ady emléktábla.

1938 KUT kiáll.

Turáni harcos,gipsz

Csorba Géza

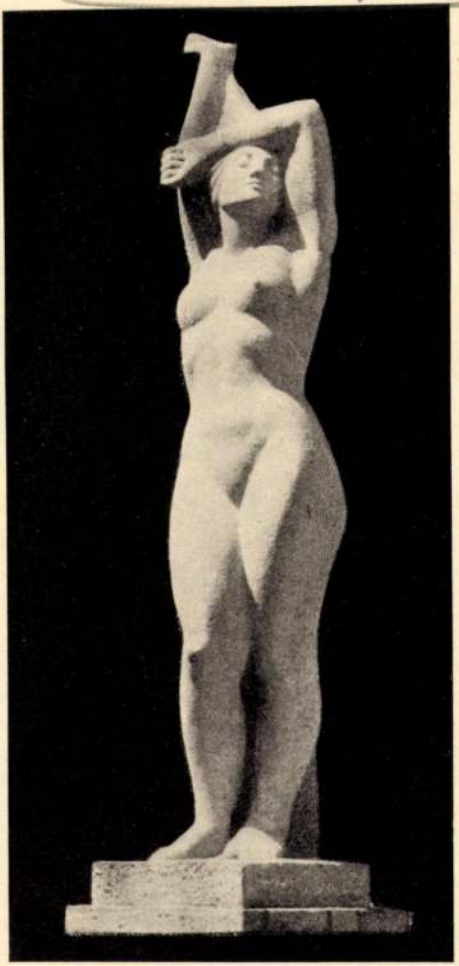

Művészet, 1937. II. évf. 11-12 sz. 135. l.

Csorba Géza: Napozó

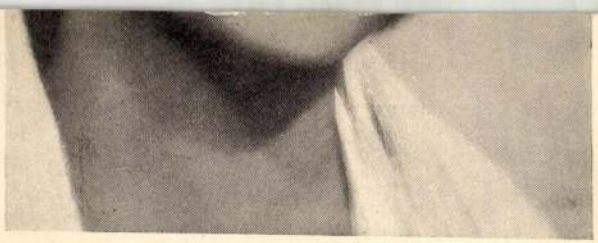

Ottrubay Melinda

Foto: Angelo

A tánc művészetének soha nem látott mértékben jelentkeznek az elméleti esztétikusai. Valósággal iskolák alakulnak, amelyek beskatulyázzák a tánc különböző formáit. Német és más nyelvű vaskos szakkönyvek foglalkoznak a tánccal, mint művészettel, vannak hívei a régimódi balletnak, mások viszont az úgynevezett mozgásművészetre esküsznek. Mert a táncnak ez a két leglényegesebb formája, amelyik állandó harcban van egymással és még nem lehet tudni, mit hoz a jövő, a ballet vagy a mozgásművészet győz-e ebben a háborúban?

Mindenesetre bizonyos, hogy a balletnak a maga régi és üde formájában nagyobb multja és tradíciói vannak, mint az úgynevezett mozgásművészetnek. A ballet talán egészen az ősidőkig nyúlik vissza, amikor szintén egyike volt azoknak az egyházi szertartásoknak, amelyek azt célozták, hogy bizonyos ünnepséggel, fényesebb külsőségek között áldozzon néha keresztény, néha pogány istenének a mindenható nép. Valahogyan a ballet is belefolyt abba az irányzatba, amelyet a rómaiak „Panem et Circenses" közmondással határoztak meg, hogy t. i. a népnek a kenyér mellé szórakoztató cirkuszi játékok is kellenek. Egészen bizonyos, hogy némely egyházi szertartások nem lettek volna népszerűek a széles tömegek előtt, hogyha nem ruházták volna fel azokat fénnyel és pompával. Végeredményben tehát a ballet mint egyházi szertartás nemcsak az Istennek szánt ünnepi aktus volt, hanem egyben eszköz arra, hogy a tömegeket az Istennek táborába hajtsa.

A ballett régebbi művészet, mint a mozgásművé-

Csorba Géza: Női fej (szobormű) A KUT kiállításából

Nemzeti Szalon

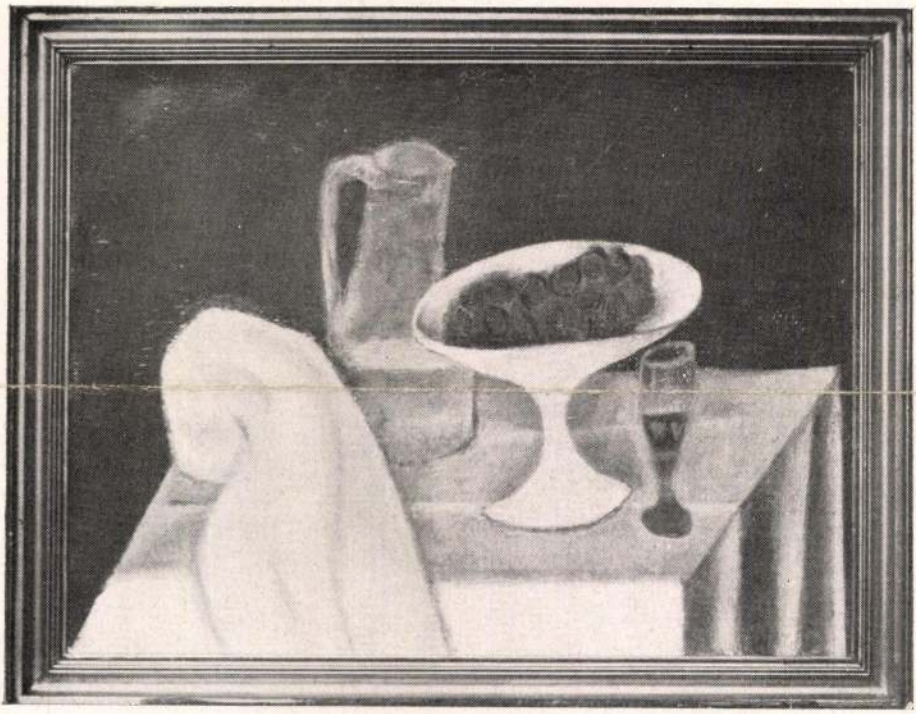

Berény Róbert: Csendélet

A KUT kiállitásából

(3)

Vút

1930 ápr (UME) h.o.

Ady-fej V/1 gips

1931 febr-márc

l. Mücs

1932 nov (N.Sz., UME-vel köz.)

Endrés könyv

Leány ha fejé II.

1934 dec (NSz)

Nőrösi Csoma Sándor I/1 gips

1936 febr-márc (NSz)

Leány fej IX terrac

Merek fej IV

Hun ippas gips

A Műemlékek Orsz. Bizottsá

(2)

1926 ősz

(l. Mücs)

Mut

1927 ápr (N. Szal)

Beethoven,

Fohász hodó

Anyaföld (granittero)

Alqua-Papp Marianne

Farao szolgáje I.

Urnás nő

1929 jan (N. O.

Arcmás

Révész Béla képm. II-III

Női fej IV

1930 jan

Hankland András

Gombaszögi Frida (márv.)

Katona József a M. Pantheonban

---

allitasok szükségese
tóság szempontjáb
Igy az épületen, ablako
tatarozásra szorul.-
Tisztelettel kérem ezen
még téli idő jövetel
Salamon toronyban
a Tekintetes Czim h

Visé

M. KIR. ÖRDÖGÖRÖ
VISEGRÁD

~~[illegible]~~ (T) Csorba

Kut

1924 máj (Trust)

Férfiakt

Groszlánfejű nő
Női fej III.
Gűarchép I
gips

Férfiakt-tanulm.

1925 márc (N. Sal)

Leány fej II, gips
Gűarchép VII/Sz. tus

1926. márc-ápr (Trust)

Ylosvay Rózsi
Leány fej III
Relief I-II
Pihenő atlétő

---

nevezett a házmesteri teendő
tarthat igényt.-

Budapest, 1924.évi

A Műemlékek Országos Bizott

Csorba Géza

Sirendékszobor-vázlatok
Repr.

Kő és Mükő.

1926. 3. sz. 8. l.

Csorba Géza

Kut tagja -

. /

KMTARS muvcsoptok

1931 feb-márc. kiáll.

IV. 3, 5, 17.

1932. febr-márc. kiáll.

428.

Á N Y I G Y U L A ur.....nak
.....nek
s Bizottsága titkára

B U D A P E S T.

mölcsoltó Boldogasszony nap-
en arra emlékeztet bennünket,
rülhozta a Megváltó megszüle-
adok folyamán állandóan meg-
eseménye /Donatello, Fra An-
an nevezi a magyar ember ezt
sszony napjának: mert ez a nap
el, a tavasszal. Ez az ünnep
emlékeztet egyuttal az egy-
désére is. Ennek a megujulás-
árosmajori templom, ahol a ma-

CSORBA GÉZA

52	Haukland András szobormása	500.—
53	Gombaszögi Frida, márványszobor	3000.—
54	Katona József a Magyar Pantheonban, bronzban	600.—

Nemzeti Szalon 1930

Kut jan.

Előszó.

»*Magyarország a képzőművészetben*« c. kiállítássorozatunk, melyet az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatallal karöltve és a Hivatal szíves támogatásával rendezünk, három kiállításból áll: magyar tájak, magyar városok, magyar nép. A kiállítássorozattal az a célunk, hogy a magyar művészek alkotásain keresztül, tehát a

ALELNÖKÖK:

CSÓK ISTVÁN GEREVICH TIBOR HORVAI JÁNOS

FARKAS ZOLTÁN

IGAZGATÓ:

HUBAY ANDOR

TITKÁRNŐ:

V. CSERESNYÉS ERNA

FŐTITKÁR:

LEHEL BÉLA

Csorba Géza

szobrász

34. Csorba Géza: *Áremás* (szobormű) 600 pengő.
35. Csorba Géza: *Révész Béla képmása* (szobormű) 600 pengő.
36. Csorba Géza: *Női fej* (szobormű), gipszben 600 pengő, márványban 2500 pengő.
37. Csorba Géza: *Révész Béla képmása* (szobormű) 600 pengő.

V

Nemzeti Szalon

1929. jan.

Kut.

CSORBA GÉZA

Kmetty és Csorba a Tamás Galériában

Kmetty Jánost mesterségbeli tudása és művészi szolidsága, hite és lelkiismeretessége öntudatos, szigorú, kötött fejlődésen vezette keresztül. Párizsi hatások adnak lökést néha ennek a fejlődésnek, de határozott, puritán egyénisége maga töri át magát a problémákon, amelyeknek megoldása végül is egészen önálló, egészen eredeti és egészen őszinte.

Az önmagához való szigorúság tükröződik képein, amelyek a legzártabb kompozíciók törvényei szerint épülnek fel. Ez a szigorú konstrukció állandó kísérője művészi fejlődésének, amelynek egyes etápjait inkább a színek alkalmazása különbözteti meg egymástól.

Most az áttetsző, derültebb színek jelentenek új felszabadulást, amelynek, úgy látszik, első igen szép eredményeit mutatja be ezen a kiállításon. Tájképei, csendéletei, néhány arcképe és aktos kompozíciója újra azt igazolja, hogy Kmetty János az új generáció legkiválóbbjai közé tartozik.

Csorba Géza más irányban igazolja, hogy milyen erős szálakkal kapcsolódik művészete a mához. Egyre tisztábban látjuk, hogy korunk uralkodó művészete az építészet, s ehhez kell alkalmazkodnia az új szobrászatnak is. Csorba Géza érzi az architektonikus formák uralmát, egyre dominálóbb lesz szobrain az építészeti kompozíció zártsága és monumentalitása.

S hogy ez nála mennyire belülről jön, azt frappánsan igazolja egyik legelső, 1913-ban készített szobra, amelyet *Halhatatlanság* címmel állított most ki. Ezen már tökéletesen érvényesülnek a leegyszerűsített, architektonikus nyugalmú formák.

Újabb szobrai közül az *Örökkévalóság* című kis bronzszobor mutatja legtökéletesebben ilyen irányú törekvéseinek eredményét. Monumentalitásra törekszik mindenütt, néhány pompás portréján is ezt eredményezi a zárt formák nyugalma.

Magyarország, 1931. február 7.

Mihalyfi Ernő: Művével, barátsággal
Bp. Corvina 1977.

Aba Novák Vilmos és Pátzay Pál az Ernst Múzeumban

Ennek a kiállításnak nemcsak az a jelentősége, hogy két fiatal művész azt mondja: úgy érzem, fejlődésemnek olyan fokára érkeztem, hogy kész, érett művekkel állhatok a közönség elé. Ezt csináltam eddig, ezt tudom, ide jutottam. Ez a kiállítás egyúttal egy kultúrpolitikai korszak vizsgája is. Beszámolója a hivatalos kultúrpolitikának: ezeket a művészeket támogattam, neveltem külföldi intézetekben, most megláthatja mindenki, a támadás volt-e jogosult, vagy a dicséret, amely ezért ért.

Igen, szokatlanul hangzik nálunk; az állam segítette ezeket a száz százalékosan modern törekvésű fiatalokat. Aba Novák Vilmos festőművész és Pátzay Pál szobrászművész két évig a római Magyar Intézetben dolgozott, nagyrészt ottani munkájuk eredménye ez a kiállítás.

Ez az Aba Novák Vilmos szinte alig hasonlít a régihez. Új művész áll előttünk, aki eljutott odáig, hogy élménye és alkotásai között nincs semmi elválasztó akadály, nem áll neki ellent az anyag, amellyel hosszú ideig küzdenie kellett, hogy érzéseit, gondolatait, örömét, szenvedéseit és szenvedélyeit elmondhassa. Ez a művész hiánytalanul birtokában van művészi kifejező erejének, tisztán és világosan, megnyugtatóan és mindenki számára érthetően tud közölni mindent.

Az emberi érzések legszélesebb skáláját fejezik ki képei, diadalmas indulóktól a leghalkabb líráig.

Pátzay Pál majdnem egész eddigi fejlődését bemutatja a kiállításon. Legelső szobrain keserűen lázadozott az anyag ellen, amelynek aztán ura lett. Azelőtt kisplasztikával foglalkozott, csak római éveiben foghatott hozzá nagyobb feladatok megoldásához. Van egy szobra, *Az anyaság;* terhes asszonyt ábrázol, egységes kontúrokba foglalt, nyugodt formáiban benne van a születés, a származás, az élet misztikuma. Az élet legmélyebb titkaihoz nyit ajtót ez a művész.

Egy sorozat portrét is kiállított. Könnyedsége és biztonsága, amellyel az embert ábrázolja, a magyar szobrászatban egészen egyedülálló.

Az érdekes, jelentős kiállítás holnap nyílik meg az Ernst Múzeumban.

Magyarország, 1931. február 15.

10 P. H. 931. II 8.

— **Kmetty János és Csorba Géza kiállítása.** *Kmetty János* ujabb munkáinak kiállitása a *Tamás galériában*, bizony nem kelti bennünk azt a zavartalan örömet és elismerést, amelyet nehány éve ugyanitt éreztünk, ennek az erős és érdekes tehetségnek munkáit szemlélve. Akkoriban épen azzal tudta magát érdekessé és jelentőssé tenni, hogy azt a Párizsból eredő, tehát másodlagos természetlátást és kifejezémódot, amelynek ő volt első és legjobb tolmácsa a magyar pikturában, elmélyitette és keményen összemarkolta a saját egyéniségével. Természetes, hogy innen azután tovább kellett fejlődnie, ha nem akart a sablonnak és modorosságnak olcsó dicsőséget, de annál kevesebb művészi kielégülést biztositó áramlatába kerülni. Kmetty János, amint azt mostani kiállitásán látjuk, fejlődött is azóta, de — legalább is a mi érzésünk szerint — nem a legjobb irányban. Nagyon értékes eredménynek látjuk ugyan, hogy tér és formaproblémáinak ma már (mások révén) schematikussá vált keretei meglazultak és élettel, természetélménnyel próbálkoznak megtelni, de Kmetty tévedését ott érezzük, ahol ezt az életet, ezt a természetélményt ismét másodlagosan juttatja kifejezésre. Ami annyit jelent, hogy a sajátja helyett ismét csak idegen pikturákon átszűrt élményeket tesz a magáévá. Ez különösen csendéleteire nézve igaz, amelyek ma — 1931-ben — sablonszerűbbek, mint amilyenek két éve lettek volna, vagy mint azok, amelyeket két éve festett. Tájképein viszont nem elég bátran érvényesiti a természethez való visszakanyarodás belső parancsát: vagy tulságosan ragaszkodik még azokhoz az eredményeihez, amelyeket szeretne már elmélyiteni, vagy pedig nem tud őszintének hatni, ott, ahol erre elsősorban volna szüksége a nézőnek. Nem baj! Talán ép ujabb küzdelmek ujabb keresések átmeneti időszakát jelzik Kmettynek ezek a mai munkái, amelyek után csak annál nagyobb érdeklődéssel várhatjuk azt az *igazi* művészt, akit benne sejtünk és várunk. — A képek közt *Csorba Géza* nehány szobrát látjuk, sajnos, nem eleget ehhez, hogy világosan álljon előttünk ujabb munkássága. A Pethes-emlék terve szép, komoly és nemes, az Örökkévalóság cimü Madách-tervet azonban nem érezzük jelentékenyebbnek egy stilizált leányalak ülő portréjánál. *(I. j.)*

Csorba Géza

...rgy út 41.), készpénzfizetés ellenében.

9.650-51 Művészettörténeti Dokumentá-

Ebben az esetben a kért könyvet pós-

"Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,

örök utáni állapotát rögziti.

Művészettörténeti Dokumentációs

Központ

A Tamás Galéria második kiállitása

Bornemisza Géza és Csorba Géza gyüjteménye

Csütörtökön délután nyilt meg a Modern Kiállitásszervező Bizottság második kiállitása a *Tamás Galériában*. Ezuttal is egy festőművész és egy szobrász gyüjteménye szerepel a kiállitáson.

A festőművész *Bornemisza* Géza. Izigvérig modern piktor, aki értékesitette az impresszionizmus utáni korszak minden leszürt eredményét. Egyáltalában nem tartozik a tulzók közé. Pikturája csupa frissesség, csupa lendület, szineiben, formáiban, meglátásaiban eredeti, sőt merész, de ment minden szertelenségtől. A japán festészet és a modern franciák voltak rá hatással, de szineinek meleg ereje a magyar Alföld erős napsütésében érett meg. Ezek a szép, meleg szinek különösen magyar tájképein és rendkivül sikerült csendéletein érvényesülnek. Az egységes tónusok hangulatos atmoszféráját *Notre Dame* cimü nagy párisi perspektiváján és *Kilátás a Gellért-hegyről* cimü, igen érdekes vásznán csinálta meg legbravurosabban. A *Luxembourg-kertben* cimü nagy kompoziciója legujabb és legérdekesebb kisérlete. Egyáltalában nem naturalista táj- és alakrajz, hanem a művész finom expressziós visszaemlékezése. De ugy tájrészlete, mint figurális része egyformán friss és hangulatos. Külön kell beszélni a művész rendkivül üde szinekkel szinte papirra lehelt, könnyed rajzu akvareljeiről, amelyek között néhány egészen elsőrendü munka akad.

Csorba Géza, a fiatal szobrásznemzedék egyik legizmosabb tehetségü tagja a másik kiállitó. *Csorba* Géza a monumentális egyszerüségre, s a leegyszerüsitett formák és vonalak jellegzetes kifejező erejére törekszik. A formák monumentalitása különösen érvényesül Anyám cimü ülőszobrán. Legérdekesebb Leánykafej stilizált szoborportréja. Két gyermekfején megmutatta, hogy a gyöngéd báj kifejezéséhez is ért.

A kiállitás csütörtökön délután igen szép közönség részvételével nyilt meg.

K. M.

Csorba Géza
N.C. 1929. XII. 21.

akar. — Hogy az ipari, kereskedelmi és egy
alkalmazottak számára már meg is csinálta
az öregség, betegség, rokkantság esetére szó
biztositást. Csekély járulékot fizetnek be a t
gok és munkaadóik, hozzájárul az állam is
ha valami éri őket, ott lesz a biztos havi s
gedelem, ha pedig megöregszenek, megkapj
a rendes járandóságot, akár csak Vörös Im
a nyugdijas vasuti bakter.

— Bizony, Mihály! — mondom kicsit dic
kedve. — Igy lesz már ezentul. Mikor a vár
szegényemberek részére megcsinálták ezt az ok
törvényt, az ország házában nem kisebb e
berek, mint József főherceg, meg az uj herce
primás követelték, hogy csináljanak ilyen t
vényt a falusiaknak is, a földmunkásokn
zselléreknek és más szegény emberekn
Ezért van az összeirás és már biztos forrás
hallottam, még a rádió is elmondta, hogy k
zel kétmillió ilyen szegény földi ember m
össze is van irva.

— Én is talán?

— De nem, az Isten áldja meg magukat, ne legyenek már olyanok — mérgelődött Cecil. S kezdte mondani, hogy önálló, édes, szép ország az, a háború után ez és ez történt vele... aztán belefáradt a magyarázatba. A két amerikai jámboran és bután hallgatta és amikor befejezte, azt mondta az egyik:

— Most már értem. A Balkán, úgy hívják azt a részt, ugye?

— Mégis csak Ausztria, — makacskodott a másik — én még emlékszem a háborúra.

— Tudják mit? — mondta fáradtan Cecil. — El fognak majd egyszer jönni és megnézik. Akkor majd megtudják, hol van és milyen ország az.

A két amerikai helyeselt. Cecil azonban azt gondolta magában: de majd csak azután, ha megcsináltuk az üzletet.

Most, hogy először ült Mr. Broomfielddel, egész lelke figyelt és várt. Hogyan is fogja ezt a dolgot csinálni? Attól függ, milyen ember ez a Broomfield. Ha az eszével tud rá hatni, akkor úgy fog az üggyel egy szép napon előállni, mint egy ragyogó üzlettel. Ha azt látja, hogy az amerikai kicsit megszédült és belebolondult, akkor persze másképp. Akkor valahogy romantikusan, szívet lágyítóan. Ezek az amerikaiak a nagy reális életmódjuk mellett a legnagyobb romantikusok. El tud képzelni egy pillanatot, amikor ráemeli a szemét izgatottan, könnyesen Mr. Broomfieldre és azt mondja majd neki: hogy mit kérek magától? Nohát van valahol egy szegény bánya, nyúljon utána, vegye fel a földről, tegye boldoggá.

Persze tudni kell majd, hogy milyen ember Mr. Broomfield.

Azok nem is vették észre, hogy milyen élesen figyeli őket. Női ösztöne azt mondta neki, hogy a két amerikaival valami nincsen rendben. Szóval ez a milliomos és ez a titkár...

Negyedórás megfeszített figyelem után Cecil elmosolyodott magában. Nohát... megesküdne rá... ez nem igaz. Az a milliomos, aki az idősebbik. De ő ezt nem árulja el. Hadd legyen boldog a milliomos azzal, hogy becsapják őt. Mindenesetre azonban az idősebbikhez lesz kedvesebb. Aki azt mondja magáról, hogy ő csak a titkár. Ez a kedvesség akkor is okos dolog, ha tényleg ő lenne a titkár, mert a másik, a milliomos látná, hogy ő ugyan nem szalad a milliók után.

Az együttlét így aztán egészen mulatságos volt. Mindahárman játszottak, azzal az érzéssel, hogy a másik fél nem gyanít semmit. Cecil végül már nagyon összemelegedett a „titkár"-ral, remekül értették egymást és az állítólagos Mr. Broomfield elhagyottan üldögélt az asztal mellett.

De aztán egyszerre Cecilnek belefájdult valami a szívébe. Maga sem tudta, mi. Egyik pillanatról a másikra kedvetlen lett, szótlan, fáradt. Elbúcsúzott.

S ekkor az idősebb amerikai azt mondta:

— Maga a legaranyosabb teremtés, akivel életemben találkoztam. Remélem, mindennap és sokszor látni fogjuk egymást. Igaz, meg kell súgnom valamit. Mi, odaát Amerikában, nagyon bizalmatlanok vagyunk. Tudja a pénz néha sok mindenféle

Turáni harcos. Csorba Géza szoborműve.
Megvásárolta Budapest székesfőváros.

kellemetlen következménnyel jár. Mi hazudtunk itt magának. Én vagyok Mr. Broomfield.

Cecil úgy tett, mintha nagyon csodálkoznék és nagyon bosszankodnék.

— Nahát, — mondta haragosan — ez nem volt szép. Visszavonom azt, amit mondtam, hogy a gazdag emberek közt is vannak egészen rokonszenvesek. Haragszom. Nem, kérem, ne kísérjenek a szobámba. Jóéjszakát.

Az amerikaiak búsan néztek utána, mindamellett Broomfield szörnyen meg volt elégedve.

Nem is állhatta meg, hogy lefekvés előtt az ágy szélén ülve nagyot ne nyujtózzék és azt ne mondja a titkárjának, aki várta elbocsátását éjszakára:

— Látja, maga tökéletlen vén szamár. Nem a pénzen múlik az, ha egy férfi meg tud hódítani egy nőt. Látta, milyen édes volt ez a nő hozzám egész este? Ez saját egyéni sikerem volt, maga tökkelütött fickó. Érti? És én, dacára millióimnak, igazán kiváló férfi vagyok. Na, most elmehet aludni.

Folytatjuk

Új Idők 1936. 35 sz. (kép)

Egy kortárs feljegyzései

Walt Disney bölcsesége

Az ember nézi a XI. olimpiász eredményeit és kissé elmélázik. Az Amerika színeiben versenyző négerek több bajnokságot szereztek. Esztendők nehéz és céltudatos munkájában, mindennapi önmegtartóztatással és összeszorított fogú fegyelemmel nevelt pompás izmaik Amerikára hoztak dicsőséget. A négerek eredménye Amerika sportfölényét gazdagítja. A négerek erőfeszítése, tüdeje, szíve, ina Amerika becsületkéjét szaporítja a nemzetek ünnepi párviadalában. Amikor a négerek gyapjas, göndör fejére feltették a babérkoszorút, Amerikát koszorúzták meg.

Nagyon szép az az olimpiai babérkoszorú... De az ember elmélázik és arra gondol, vajjon Amerika tényleg megkoszorúzva érzi-e magát? Sportarculatját nyugodtan fordítja-e a világ felé, hogy nosza, ide csak minden reflektort, az elismerésnek minden fényét, mert távolugrásban, magasugrásban, futásban Amerika fiai mindenkin túltesznek.

Amerika fiai...

Amerikában a négerek külön városrészekben laknak, külön villamosokon járnak. Jobb szállóba, étterembe nem mehetnek be, erre tulajdon testvérük, egy-egy markos néger portás vigyáz az étterem, vagy a szálló kapujában. Fehér ember, ha nem óhajt társadalmi lejtőre jutni, nem érintkezhetik velük, ha valahol gyilkosság, rablás, lopás, vagy egyéb gazság történik, elsősorban a néger gyanus. Ha amerikai bíróság elé kerül, nem könnyű bebizonyítania azt, hogy ártatlan.

Mi csak messziről ismerjük Amerikát. Filmszerűen kívülről látjuk az életét. Látjuk az élete színeit, vonalait, eseményeit, de abba, hogy az életfilm hogyan készül, miből tevődött össze, nem pillanthatunk bele. Nem tudjuk, hogy milyen évszázados tapasztalásból, milyen évszázados gyűlöletből alakultak ki ezek a korlátok. Nem tudunk utána nyomozni, nincs módunkban megállapítani, hogy észszerű-e az idegenkedés, hogy igazságos-e a gyűlölet. (Bár igazságos gyűlölet nincs. Ezt megtanulhattuk Jézus Krisztustól, a Királyok Királyától. Ő király volt, de, sajnos, kinyilatkoztatta, hogy az ő országa nem a világról való. Ezek szerint a földi országok, földi fajták gyűlölete lehet igazságos is.) Lehet tehát, hogy az amerikaiaknak igazuk van, amikor ilyen hideglelős borzongással, ilyen jeges megkülönböztetéssel zárják el magukat egy fajtától, amellyel évszázadok óta együtt élnek. Bizonyára, okuk van rá, hogy így elszigeteljék magukat. De nehéz megérteni, hogy a sziget határai mért nyilnak egyszerre ki, ha amerikai dicsőségéről, — vagy szürkébb kifejezést használva — Amerika érdekéről van szó.

Mért piszkos néger az amerikai néger munkás és mért tiszteletreméltó amerikai a néger futó, vagy a néger boxbajnok? Abban a pillanatban, amikor leüti a germán boxbajnokot, vagy amikor elszakítja a célszalagot, már fehér lesz a bőre, szőke lesz a haja és az ereiben valódi amerikai vér lüktet?

Csodálatos dolgok ezek, amelyeket csak amerikai ember érthet meg. De valószínű az sem érti, mert nem gondolkozik rajta. Az amerikaiak aligha mérlegelik a cselekedeteiket. De nem is látják önmagukat. Az önzés éppen olyan vakká teheti az embert, mint a szeretet.

Hogy ők mennyire nem látják önmagukat, azt a nyár elején állapítottuk meg. Walt Disney színes filmjeit adták Pesten. Disney a film igazi genieje. Ő rájött a film lényegére, ami nem a színház lényege: a színészi alkotás, hanem a mozgás. Ez a mozgás nem élő ember fényképeiből tevődik össze, hanem rajzból. Egy hallatlanul mulatságos, tehetséges költő rajzaiból. Walt Disney rajzos, színes filmjeit eleinte gyerekeknek mutatták. De a gyerekeknek nem tetszettek a mesék. A gyermekek „életet" szeretnek látni filmen. Rendes gengsztereket és rendes démonokat. A gyermekeknek készült Három kis malac történetében hat hónapig gyönyörködtek a felnőttek Pesten. Valószínű, az egész világon ez volt az eredmény, mert Disney azóta felnőtteknek készít filmeket. Mesefigurákkal allegoriákat játszat el. Walt Disney tehetségének — anélkül, hogy bármelyiket is utánozná — Shaw, Dickens és Andersen íze van. Gonoszan elmés, érzelmesen humoros, fantasztikus bölcs. A nyár elején láttuk egyik új, negyedórás kis filmjét, az Amerikai tragédiát. Allegoria ez is. Erdőben játszódik, madarak, virágok, fák a hősei. A hősszerelmest: egy cinkét halva találják. Szívében nyil. Ki ölte meg? A lakosság fel van dúlva, jelentést tesznek a rendőrségen. A különítmény kirobog. Az első rendőri intézkedés: minden fekete tollú madarat lefognak, megvernek és börtönbe zárnak. Folyik a nyomozás, nagy bírósági tárgyalás, a démonian szép női cinke megjelenik a bíróság előtt, a bírók beleszeretnek, az esküdtek felmentik őt. Nem mondjuk végig a mesét, amely gyilkosan torz tükörképe az ostoba romantikáért lelkesedő Amerikának. Mi csak a fekete tollú madaraknál akarunk megállni, akik Walt Disney filmjében néger tájszólásban jajgattak, akik börtönbe jutottak és akik akkor sem kerültek elő, amikor már megvolt a tettes.

Disney amerikai, de, úgylátszik, jobban ismeri hazáját, mint az átlag-amerikai. Sőt, nagyon is jól ismerheti, ha nyugodtan meg merte csinálni Amerikában ezt a szatirát. Biztos volt benne, hogy egyetlen amerikai sem fedezi fel benne a vele szembeforduló gúnyt. Az amerikaiak csak a madarak szerelmi történetét, a szép, üde színeket látták a filmen. Mást nem.

Mint ahogy most sem látják, hogy milyen mély grimasz Amerika fehér arcán a négerek győzelme. Nem tudjuk, Amerika hogyan vélekedik erről a dologról, azt sem tudjuk, hogy a négerek mit gondolnak magukban. Azt sem, hogy a szívükben mi van. Bár, ezt nem lenne nehéz kitalálni. Hiszen csak a bőrük sötét, a szívük éppen olyan piros, mint a miénk.

EBECZKI GYÖRGY

Pletyka. Kozák Lajos fényképe.

elé dig a világot, most egyszerre szétnézett maga körül s meglátta, hogy nemcsak mult van, hanem jelen is. Sőt, ennek az előkelő művészeti folyóiratnak a legujabb száma teljesen meg is feledkezett a déd- és ükapákról és csak a körülötte zúgó fiatal életről számol be. Ez a fiatalság jól nevelt és a kitüntető figyelemre udvarias meghajlással bókol. De azért gondol magában egyet s talán mosolyog is. Azt gondolja, milyen kedvesek ezek az öreg urak, amikor a fiatalok bálján

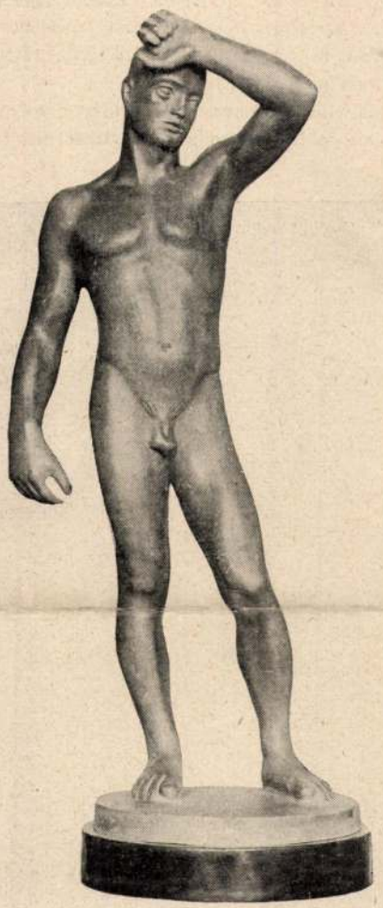

CSORBA GÉZA: PIHENŐ ATLÉTA

táncolnak a fiatalok módjára. Ők azt hiszik, hogy most fiatalok, hogy hozzánk fiatalodtak. Hadd higyjék a drágák! *Majd meglátjuk hajnalban!*

S ahogy ez önmagukra szuggerált megifjuhodottság lázában ropják a táncot, még arra is nekibátorodnak, hogy karunkról vigyék el táncra a dámát. A dáma is udvarias és jól nevelt: táncol velük is. De vajjon melyikkel szivesebben? Az ifjú meghajlással engedi át, mosolya mögé azt a gondolatot rejtve: *Majd meglátjuk hajnalban!* (A példázás tudniillik arra megy, hogy miután a KUT fölvezette kiállításán a tehetségében ragyogóan pompázó művészi fiatalságot, most egy másik előkelő művészi társaság is rendezett a fiatalságnak kiállítást. A mieink közül is sokan vannak ott.)

Majd meglátjuk hajnalban!

CSÁKY ÉS SZOBRÁSZATA.

Bor Pál négy tanulmányával, Csáky önéletrajzával, tizenkilenc képpel. — Amicus-kiadás. Budapest, 1926.

Csáky szobrászművészetéről idehaza általában keveset tudnak. A művészek is, a közönség is. Aki valamit is tud róla, rögtön beskatulyázza: *kubista.* Aki még „hozzáértőbb", ezenfelül azt is el tudja még mondani róla, hogy Párisban él, hogy némi sikerei is vannak, hogy küzd a nyomorusággal s még miegymást. Mintahogy általában művészekről és művészetről írni és beszélni szoktak. Úgy melléje és mellőle. Mindez persze még ártatlan és talán jóakaratú beszéd. Azoké, akik nem „kritikusok". De azok, akik „hivatott" vagy hivatásos prédikátorai a művészetnek, s tudják e hivatásuk zsargonját is, azok még ezenfelül lelkes tirádákat, vagy gőgös leszólásokat is megeresztenek. Mint mindenkiről, Csákyról is. Tanulni persze ezekből az írásokból nem lehet, mert nincs is bennük, ami megtanulható volna. Nem hoznak közelebb a művészethez, mert maguk is végtelen távolságban vannak tőle és nem is egy sikban vannak vele.

Nagyon jó hát az ilyen írás, mint ez a Csákyról szóló. Először maga Csáky szólal meg benne. Életrajzát, „önéletrajzát" mondja el. Nem azt, hogy hol, mikor született, kinek ija-fija stb. Hanem azt, hogy hol, mikor és mi fogta meg úgy, hogy ezt a megfogást később is megérezte. Hogy hol, mikor és mi ébresztette fel művészi ösztönét, mi lendítette előre, mit tanult meg másoktól, mit kellett volna — mai művészi horizontjáról visszapillantva — még megtanulnia, de amit sehol sem tanítanak: pl. művészete mesterségét. Lirai hangú, szatirás elbeszélése művészi életrajzának. Jól is van megírva, vésett, markáns mondatokban. Azután *Bor Pál*, a fiatal szobrász, festő és író — az első kettőnek jobb, mint az utóbbinak, — ad hozzá az előszón kívül három kísérő tanulmányt a *kubizmusról, Csáky József szobrászművészetéről* és végül a *stilusról.* Okos írások. Már csak azért is okosak, mert Bor Pál nem skatulyáz merev fogalmi formákba. Neki a stilus: *szükségképpeni levés.* Ugyanígy teszi érthetővé a kereső kubizmust és Csáky szobrászművészetét is. Viszont a kevés és majdnem kivétel nélkül két esztendő néhány művéről való illusztráció ebben a törekvésében nem segíti eléggé. A 36 oldalas füzetet nagyon érdemes elolvasni.

dl.

A KUT KÜLFÖLDI KIÁLLITÁSAI.

A bécsi *Secessio* meghívta a KUT művészeit a jövő szezonra, hogy ott kiállítást rendezzenek. A KUT elfogadta a meghívást. A kiállítás november hó közepén fog megnyílni. — Ugyancsak meghívta a KUT-at a jövő szezonra több német város is grafikai kiállításra. — Mind e kiállításokra már erősen készülnek a KUT művészei, hogy méltóan mutathassák be a külföldnek a progressziv magyar művészetet.

A SZERKESZTÉSÉRT DR. DÉNES LAJOS FELELŐS
SZERKESZTŐ ÉS FELELŐS KIADÓ
DR. GYÖNGYÖSI NÁNDOR

NYOMTATTA
A BUDAPESTI HIRLAP NYOMDÁJA
VIII., RÖKK SZILÁRD-UTCA 4. TELEFON J. 43, 53, 63
FELELŐS VEZETŐ: NEDECZKY LÁSZLÓ

hogy azzal, amit most leírtak, tegnapi esztétikai állásfoglalásuknak írták alá a halálos ítéletét. Igen, igen, nevezzük nevén a gyereket: *akik márciusban a Szinyei-társaság kiállításáról áradoztak, egyetlen ellenvetés, egyetlen szigorúbb kifogás nélkül, azoknak áprilisban a KUT-ról nem lett volna lehetséges ugyancsak jót írni.* És ha mégis... Igen, hát erről van itt szó.

Távol áll tőlem olyasvalakinek feltolni magam, aki a kritikát felülbírálni akarja; oktalan, áldatlan s jogtalan volna. De, a KUT kiállításának kritikáiból oda következtethetne akárki; hogy az új magyar művészet egyszerre csodálatosan belecsöppent a jólétbe. Hogy itt a boldog ország, ahol a modern törekvéseknek nem kell küzdeniök a maguk igazáért. Pedig, ha ez ujságok cikkeiből olyasmit is olvashatni ki, mintha a sokáig mostohán tartott modernek előtt megnyíltak volna a kapuk, *az igazság az, hogy a kapuk még zárva s ügyes benfentesek, ha lehet, ma még jobban azon mesterkednek, hogy háromszorosan lelakatolják — s ha lehet, az új magyar művészet helyzete ma még szomorúbb és reménytelenebb, mint valaha.*

Mert ezek az ilyen kritikák — s amikor ezt mondom, nem ezekre gondolok, hanem a jelenségre, ami ma a kritika hirtelen állásfoglalása — a dolog könnyebb felét veszik, amikor dícsérnek. *Kissé felelőtlenül dícsérnek, kissé úgy, hogy maguk sem hiszik, amit mondanak,* vagy legalább is úgy, hogy kétségeik vannak, nem kívánják előbb meggyőzni magukat, hanem kétségeiket megkerülik. *Dícsérnek, hogy ne kelljen megérteniök.*

S ezért van aztán, hogy a dícséret a KUT kiállítását sok helyütt valahogy furcsán állította be, igaztalanul, *igaztalanabbul mindenesetre, mint ha dícséret helyett támadta volna.* Amit olvasni lehetett, hamis volt: hogy íme, a „szertelenkedők" megtértek, íme, az izmusok nálunk nem tudtak gyökeret verni, íme, a modern magyar művészet megnyugodott a szelid és szolid klasszicizmusban; — s ugyanakkor megtért Picassoról, az izmusok végéről tudott tudósítani pár jól beavatott s jóakaratú sor.

Itt, itt, itt a baj! *Ez az, ami ellen tiltakozni kell. Mert a fiatal művészet életképességét tagadja, aki megtérésről beszél. A modern törekvéseket diszkreditálja, aki az izmusokról ad halotti jelentést.* S megtévesztve, ő maga is megtéveszt, amikor az új müvészet tisztuló folyamatát a klasszicitásba való visszafordulásnak emlegeti, amikor tájékozatlanul áll modernség és moderneskedés között, amikor ítéletet mondani óvakodik s ehelyett szépen megformált s hangzatosságában hatásos bókokat röpít.

Valljuk meg — s ezeknek a szavaknak ugyancsak nincs senki ellen személyes élük — *valljuk meg, hogy ez a siker túlkönnyű volt s hogy a KUT az ilyen könnyű sikernél többet érdemelt.* Magát becsülné le, ha a kellemes szavaktól megkábulna, magát tagadná meg, ha olyat érezne, hogy ezentúl felesleges már a harc.

Bizonyos, a KUT a sajtónak hálás lehet, ahogy pártoló gesztussal közéje s a közönség közé állt. De, azt hiszem, a hízelgő szavak helyén a KUT jobban örült volna egy súlyosabb megítélésnek s a könnyen odamondott dícséret helyén annak a szigorúbb értékelésnek, amit egy elmélyítőbb megértés diktálhat csupán.

KOMOR ANDRÁS

FIGYELŐ

A MEGIFJODÁS CSODÁJA.

Óhajtjuk, reméljük, sóvárogjuk a csodát és főképpen sokat beszélünk és írunk róla. Szeretnők megállítani az életet. Nem is megállítani: ujra kezdeni. A fiatalságon. Lehetséges lesz-e? Akarjuk. Az orvostudomány már kisérletezik, már csinálja. Egyelőre még csalódást csalódásra halmozva. De egy csoda mégis esett. Itt közöttünk, előttünk. (Vagy tán ez is látszatos csupán?)

Egy igen előkelő művészeti folyóirat, mely — mint az akadémiákban ősidőktől szokás — hátrafordított fejjel nézte

BECK Ö. FÜLÖP: MEGBÉKÜLÉST HIRDETŐ ANGYAL

Kut. 1926. I. évf. 2 sz. 15. old.

4

1937 nov-dec (NSz)
Napozó I, gejer
Ady-emlék tábla

1938 okt-nov (ko)
Turáni harcos

1943 okt-nov (ko)
Nói tej VIII. ker
Napozó II

~~1943 okt nov (ko)~~

~~tu.a~~

Egyuttal felhivo
további renováláshoz szüks
50,400.000 K előleget, csa
domban utalványozni.-

Budapest, 1924.

Műemlékek Orsz. Bizottság

Csorba Géza

i ezen
, ma-
nőt je-
furcsa
g film-
zteli el
lemnek
zínűség
endje

hatjuk,
félig-
k-sztár-
hogy
eklődni
emutat-

Elisabeth Allan és vadászpartnere . . .

Clark Gable csacsenerjei: két kis »csau-csau«

juk ezért ezeken az oldalakon filmország kutyaprimadonnáit, gazdáikkal együtt. Ezekből mindenki megállapíthatja, hogy nem is olyan *kutyaélet* a kutyák élete filmországban.

Mary Carlisle kutyarekamiét csináltatott foxijának (Foto M. G. M.)

Az első pénz... az első kereset... Szívdobogtatóan, sőt világrengetően nagy dolog, hiszen életek, sorsok fordulnak meg rajta. Hiába beszélnek a művészek öncélúságról, a teremtő ihlet mozgatója mégis csak a pénz. Ez ad irányt, ez ad lendületet, ez szabja meg a művész útját a starttól a célig.

A következőkben magyar írók, képzőművészek és színészek mondják el első keresetük történetét. Érdekes és tanulságos sorozat ez, majdnem azt mondhatnók, hogy mindegyik történetben benne él elmondójának előrevetült sorsa.

ÁBRAHÁM PÁL:

Az apatini Korvin Egyesület líceumában, kilenc éves koromban kerestem az első öt koronát. Flesch hegedűművészt kísértem. Első kompozíciómat az Andrássy-úti Színház vette meg.

BABITS MIHÁLY:

A legelső pénzt hatodik gimnazista koromban kerestem, mint osztálytársaim instruktora. Azt hiszem, havi húsz koronát kaptam, azt azonban biztosan tudom, hogy könyveket vettem a keresetemen.

Első pénzt írásért Osváth Ernőtől kaptam. 1908-ban Nagyváradon megjelent egy Holnap című antológia, ebben volt néhány versem. A megjelenés után pár nappal levelet kaptam Fogarasra Osváth Ernőtől, amel[illegible] az eddigi összes verseimet ké[illegible]m neki jóegynéhányat és l[illegible]petésemre postafordult[illegible] összeget kaptam t[illegible]

BAJ[illegible] Színiakadér[illegible]díja volt.

Maszk
Csorba Géza első eladott szobra

1912-ben, húsz éves koromban Maszk című gipsz-szobromat 100 koronáért.

Első szerepemet harmadéves növendék koromban kaptam, de ezért külön gázsi nem járt, ez már benne volt az ösztöndíjban.

BARTÓK BÉLA:

1904-ben Bárdnál jelent meg négy zongoradarabom. Ezért kaptam életemben először pénzt, de összegre már nem emlékszem.

BRÓDY LILI:

Negyedik elemista koromban a tejesasszonyunk első elemista lányát korrepetáltam. A fizetség a család napi tejszükséglete volt. Első eladott írásom a Magyar Hirlap-ban jelent meg 1926 nyarán, „Két levél" címmel. Húsz pengőt kaptam érte.

Karácsony

Kosztolányi Dezső első megjelent verse

Ezüst esőbe száll le a karácsony,
A kályha zúg, a hóesés sűrű;
A lámpafény aranylik a kalácson,
A kocka pörg, gőzöl a tejsűrű.

Kik messze voltak, most mind összejönnek
A percet édes szóval ütni el,
Amíg a tél a megfagyott mezőket
Karcolja éles, kék jégkörmével.

Fenyőszagú a lég és a sarokba
Ezüst tükörből bókol a rakott fa,
A jó barát boros korsóihoz von.

És zsong az ének áhítatba zöngve...
Csak a havas pusztán, a néma csöndbe
Sír föl az égbe egy-egy kósza mozdony.

CSORBA GÉZA:

Az első pénzre, amit életemben kerestem, nagyon büszke vagyok azért, mert ízig-vérig művésztől kaptam. Vágó László a nemrég elhúnyt híres építész vette meg

Csorba Géza

Csorba Géza : Gyerekfej

Csorba Géza : Leányfej.

Pesti Napló képes melléklete
1936. febr. 23.

KU
A LONDO
KUTYAK

Tamás — Csorba

1928 dec. (1929 jan) egyszt

Anyám III
Babits Mihály II
Leányka feje I
Gyermekfej II
} egyszt

~~1929 dec~~ 1930 okt. Guarchép miáll

Guarchép festm
Guarch II trobor

1931 febr egyszt

Thalia I. (Petres-síremlék modellje)
Bartók Béle I
Halhatatlanság (Dr. síremlék elgondolás) 1913-ból, terrac

Női fej VI egyszt
„Az örökrévalóság" (a Madách-emlék bronz-modellje)
Női fej VII (Nemes mühö)
Thalia kis modellje
Férfi fej II
} br

85.274/1924.szám.-

III.a.

Hivatkozással foly
felterjesztésére értesitem,
Saláth Ferencz, a Müemlékek
részére lakáspénz fejében a
14, azaz Tizennégy arany ko
gyedre 20, azaz Husz aranyk
re 25, azaz Huszonöt aranyk
re 31, azaz Harmincegy aran

[illegible] Csorba G

1918 tav
gr Batthyány Tamásné arak
márv.

1928. tav Ady Endre III/gipt

1932 febr. márc Thália II, gipt

1932 (Főv. nj szerz. kiáll)
Ezsaiás próféte II
Farao szolgáje II / bz

1934 dec-1935 jan. jub.
Thália IV pat. gipt
Tanfej II/Aurac
Kényfej VII

1936 máj-jun jub
Hűce ijjás, gipt

nagyjelentőségü jóindulatával és tá
Amidőn még tisztelettel kérjük, hog
Muzeum Igazgatósága. Üllői ut 49. I
gyezni kegyeskedjék, egyben közöljül
tos helyéről és idejéről külön meghí
Az Egyesület vezetőségében való közr
van szerencsénk mellékelten bemutat
ügyet Méltóságod legjobb indulatával
ja őszinte Nagyrabecsülésünk kifeje
Szentkereszthegyi Kratochwill Károly
tója. Horváth Károly (A. h.) az előkészitő b
Kertész K. Róbert Urnak, h. államti
Bizottsága. Az Egyesület vezetősége.
Védnökök: Gróf Csáky Károly és gr. K
Pál gy. tábornok, a m. kir. honvédsé
ter. Elnökök: Lukács György v.b.t.t

ndor ny. gy. tábornok, Rákosy Jenő,

s. Alelnökök : Dr. Szendrey János

gja. Wälder Gyula főrend. Ügyvezető

nács 25. rendes, és 5 póttag.———

M á s

Méltóságos Urunk! Méltóságod elő

melyek az államot kulturfeladatai

kok következménye, hogy a m. kir.

lyan mérvü állami támogatásban, mi

az illetékesek óhaja szerint is me

lag társadalmi erők igénybevételéve

nek fokozott lehetőséget biztositani

EGYESÜLET cimmel ily rendeltetésü t

el. Ezen Egyesület szervezési munké

se mellett most vannak folyamatban

megalakulása e hó közepére tervbe v

tisztelettel tudatni, hogy az alaps

Országos Bizottsága elnöke, ennek a

tese hivatalból tagja az Egyesület

tó tanácsnak. Tisztelettel kérjük e

helyét Egyesületünk igazgató Tanács

Csorba Géza

N.A. /Németh Antal/: "Arcképek II." cim-
Csorba Géza művészetét értékeli. Az önképzés fáradtságos utján jutott el „az igazi szobrászi értékek világos meglátásáig". Sokat küzdött, mig a biztos, harmonikus hatásu kifejezési formát megtalálta. Minden megnyilatkozása komoly művészi értéket képvisel. Egyszerüsége avatja monumentálissá alkotásait. Ideálja Donatello. Kiemeli Ady-szoborterveit. Az alig 32 éves művészt Mestrovic-hoz és Hoetgerhez hasonlitja.
A HÉT, Bp. 1924. febr. 21.
XXXIV. évf. 5. sz. 11-12. lap.

M.D.K.

Csorba Géza

"Ady, mint szobortéma" cimmel a művész beszámol a költőről készült szobraival kapcsolatos elképzeléseiről. Több szobrot készitett a költőről: 1913-ban Góg és Magóg c. kompoziciója, majd egy ülő alak,/amelyet a Margitszigeten szeretett volna elhelyezni/ a siremlék, amely eredetileg nem siremléknek készült és Ady is ismerte. A művész a sirra "Jeremiás prófétánal a magyar sorsot sirató alakját" szerette volna helyezni, -irja cikkében.
A lap bemutatja a művész fényképét.

Szinházi Magazin, Bp. 1944. jan. 5-11. VII. évf. ~~5~~ 4. sz. 8.lap 12-18.

Csorba Géza

Csorba Géza hires Ady-siremléke óta nem hallatott nagyobb művel magáról. Mütermében azonban tucatnyi féligkész portré, szobor várja, hogy a kiállitások rivaldafényébe kerüljön.

A legujabb, most készülő szobor egy titokzatos arcu, izmos óriás. Dagadó izmai, nyugodt ázsiai arca félelmetessé teszik.

— Buda vezér alakja — mondja Csorba, — már régen foglalkoztatott. Három esztendeig tanulmányoztam az ázsiai, turáni, mongol tipusokat és először japán vonásokkal mintáztam meg a fejet. A japáni arc alakult át, öltötte magára annak az ősmagyar léleknek a külső formáját, amiben végre megállapodtam.

Buda eredetijét három méteres nagyságban haraszti kőből még a nyáron kifaragják.

*

György László =

Mi készül a pesti műhelyekben?

Ünnep 1936.19.28

GOM (Esztergom)

SZ. ANNA-KÁPOLNA, építtette Rudnay prímás 1828-ban. 1900-ban megújítva. Packh műve.

Edvi Illés Gyula: Az esztergomi főszékesegyház. Bp. 1929, 32 l.

Csorba Géza

Thalia, Pethes
Imre sirenlére,
Bpest Szepesi kemető
1931.
Repr.
Révai XXI. 582. l

átírve ~~[illegible]~~

Csorba Géza

Kut I. kiáll. 1924.
máj (Ernst Muz.)
2, 86, 105, 135, 144.
sz.

lásd a KUT
katalogusai közt.

Csorba Gerâ

nobrej

Mucsarnok

1918. tav.

Postai Tarifák és Postaüzleti Szabályzat

V. 299.

Csorba Géza

Műcsarnok.

1918. tav. kiáll. 428 V

1926. őszi kiáll. 113, 115, 116. V

1928. tav. kiáll. 145 V

~~Aigner Sándor, műépítész III. 228, 231.~~

Csorba Géza

24	Leányfej	terrakotta	500.–
25	Gyerekfej	„	500.–
26	Hun ijjas	gipsz (bronzban)	1500.–

Nemzeti Szalon 1936.
Kut febr-marc

V

Kiadó: „ENIT" Dr. Avv. Antonio Pepe.

Nyomták: Kanitz C. és Fiai

Felelős nyomdavezető: Kanitz Pál.

Csorba Géza,
szobrászművész

Petri László,
1928. febr. 12.

Az Ady-siremlék pályatervei.

Hat művész szükebbkörü pályázata.

Az Ady Endre siremlékére hirdetett pályázat biráló-bizottsága *Buzáth János* alpolgármester elnöklete alatt, szombaton délben tekintette meg a beérkezett pályaműveket. *A biráló-bizottság a dijat nem adta ki, ellenben szükebbkörü pályázatra hivott meg 6 művészt: Csorba Gézát, Beck Ö. Fülöpöt, Lux Eleket, Margó Edét és Stankó Szilárdot.* Az uj szükebbkörü pályázat határideje *május 31.*

A Műcsarnok termeiben közel száz pályamüvét állitották ki a pályázatnak. Felvonulnak itt ismert és legismertebb nevü szobrászmüvészeink, de a többség fiatal szobrászok munkáiból áll. Őszintén meg kell mondanunk, hogy az anyag meglepően nivótlan. Két véglet között mozog az egész. Az egyik az ötlettelenül konvencionális siremlékstilus, a másik a vad és tulzó modern irányzat. Itt van például egy pályamü, melyet elrettentő példaképen említünk, *Krivátsy Miklós* Párizsban élő magyar szobrász két hóembere, amelynek szereplése ezen a pályázaton nemcsak Ady Endre emléke ellen, hanem az egész szobrászmüvészet ellen elkövetett merénylet. Meglepetéssel és valósággal érthetetlenül állunk az előtt a jelenség előtt, hogy a magyar szobrászmüvészeket nem inspirálta jelentősebb pályamüvekre Ady Endre hatalmas egyénisége.

Annál nagyobb elismeréssel kell nyilatkoznunk a zsüri munkájáról, amelynek sikerült kiválasztania hat olyan müvész pályatervét, amely messze fölötte áll az átlagnak és ugyszólván nem is illik ebbe az ötlettelen sivárságba, amely a pályamüvek zömét jellemzi. Majdnem egyhangu szavazattal, *elsőnek hivták meg szükebbkörü pályázatra Csorba Géza szobrászmüvészt*, aki az az összesek között legközelebb férkőzött Ady csodálatos egyéniségéhez. A zsüri itélete, sima oszlopsorral övezett ülő Ady alakjának szólott, amely valóban *az elképzelhető legjobb megoldása a nagy költő siremlékének.* Monumentális, de mégis bensőségesen emberi, amellett anyagszerü vonalszépsége is feltünő.

A többi, szükebbkörü pályázatra meghivott müvészek közül igen szép *Beck Ö. Fülöp* lirát pengető költőfigurája, *Fülöp Elemér* sziklához láncolt géniuszalakja, *Lux Elek* lantot emelő figurája, *Sztankó Szilárd*, valamint *Margó Ede* kompoziciója.

A zsüri döntését azonban nemcsak azért köszöntjük őszinte elismeréssel, mert finom izléssel tapintott rá a beküldött óriási anyag hat legjobb munkájára, elsősorban pedig Csorba Gézáéra, hanem azért is, mert ebben a döntésben *azt a példás intenciót látjuk érvényesülni, hogy a magyar fiatalság nagy költője emlékének megalkotásánál elsősorban fiatal és progressziv müvészek tehetségét akarja igénybe venni.*

(L. j.)

P. H. 928. II. 12

hegy-ötször találkozott életében. Az elnök felszólítására ezután elmondja, hogy

mi történt a steglitzi véres éjszakán?

— Hétfőn délután — beszéli — Hilda felhivott telefonon. Közölte velem, hogy este szinházba megy és azután a steglitzi nyaralóban tölti az éjszakát. Azt mondtam neki, aludjék nálam. Este tiz óra után az ablakom alatt fütyültek az utcán. Hilda volt. Leszóltam hozzá, hogy jöjjön fel. A válasz az volt, hogy *nincsen egyedül.* Én is láttam, hogy valaki meghuzódik a kapu aljában. Lementem az utcára és *ott találtam Stephant.* Megkérdeztem Hildától, hogy mit keres itt Hans? Hilda nagyon zavartan válaszolt. Ezután mind a hárman elmentünk Hildáék nyaralójába. *Hilda tudta, hogy Günther utálja Hansot, mégis bebocsátotta a házba.* Én és Hilda Gntherhez mentünk az ebédlőbe és ott találtuk Krantzot. Előzőleg Hilda Hansot elrejtette a kamrába. Günther ezután eltávozott és *bezárta maga után a kaput. Hilda, ugy látszik, nem akarta, hogy Hans ottmaradjon*

Csorba Géza

— **SÍREMLÉKAVATÁS.** Néhai *Földessy* János postahivatali kormányfőtanácsosnak, a budapesti főposta volt főnökének *Csorba* Géza szobrászművész által tervezett és a postásintézmények hozzájárulásával létesített síremlékét október 31-én, vasárnap délelőtt 11 órakor avatják fel a farkasréti temetőben.

Esti Magyarország
1943. okt. 29.

…fedővel, kőcserép. Rajnavölgy, XVIII. század.	30.—
…S PÁLACK, barna kőcserép, ónkupakkal. Rajna-…II. század.	30.—
…KOSÁR, szines virágokkal és gyümölccsel. Ho-…körül.	70.—
…LO, orsós old… …baltkék jelenet. Savonna, …d.	40.—
…sz, kobaltkék, virágos diszítéssel és ivekkel. …II—XVIII. század.	30.—

V. ÜVEG.

1261—1396.

1261. KIS DÍSZVÁZA, fuvott velencei üveg. XIX. század. 10.—

1262. KETTŐS POHÁR, a két réteg közt szines friz. (A kép hibás.) Cseh, 1740 körül. 40.—

1263. TÖLCSÉRES NYELES POHÁR, beköszörült két amorettel. Magyar, XVIII. század első fele. 20.—

1264. NYELES TÖLCSÉRES POHÁR, beköszörült galambpárral. Magyar, XVIII. század első fele. 8.—

1265. SERLEG, köszörült üveg, ezüst talppal, kelyhén hadijelvények és két lovas. Német, 1700 körül. 90.—

1266. FÜLES KORSÓ, piros réteges üveg, lapitott testtel, ezüst fedővel. Cseh, 1840 körül. 80.—

Csorba Géza

Ünnep 1936. 19. 22 –

a vonatkozó cikk egy
másik cédulán –

ahogy beszél. — „Tavaszi mulatozás" — lesz ennek a képnek a cime. Néhány nappal ezelőtt vidéken voltam vendégségben és résztvettem egy ilyen kerti boros ünnepségen. Csináltam egy tucat vázlatot és most megfestem a képet.

Az ecset nem áll meg egy pillanatra sem. Az egyik asszony sötétzöld szoknyájára kis piros kerül kötény-nek. És a két merész szin nem „üti"

KÖVETEL

ar 517/1938 Hamhor

Okmanyok

Csorba Géza

CSORBA GÉZA: GOMBASZÖGI FRIDA
Márvány

MAGYAR MUVESZET

654. l. (A trépu kuz. szarapodása)
1930. 56 l. kép

szépségét, boldogságát így átérezni csak kiválasztottaknak adatik meg. Általában az emberek a szépséget, a boldogságot csak akkor ismerik fel, amikor már elmúlt, vagy szüntelenül a jövőtől várják, de hogy az itt van, hogy benne élünk, sohasem tudják, sohasem érzik. Csak nagy művészlelkeknek van meg az az erejük, hogy a boldogság egy-egy nagyszerű pillanatában, az örökké változó szép egy-egy remek fázisa előtt megállítsák az emberiséget. Szinyei is odahajolt nemzetéhez, vállára tette kezét: magyar, ez a te szépséged, ez a te boldogságod, ismerd meg, élvezd, meríts belőle, légy büszke reá, érezd a sikert, hiszen a siker a legnagyobb erőt adó! És mégis közel negyed század telt el, míg a nemzet ráeszmélt, hogy mit is mondott neki Szinyei.

Gyakran kérdezik, hogy a félreismerés évtizedei alatt miért volt tétlen Szinyei. Való igaz, hogy az alkotó művész függetlenítheti magát a külvilágtól, alkothat egyedül önmaga számára is. De Szinyei nem az ilyen művészek közül való volt; az ő alkotóképessége hasonlatos a villamossághoz, melynél hiába halmozzuk fel a hatalmas pozitív energiákat, ha hiányzik a földdel való kapcsolat, mely a negatív áramot adja. De azért Szinyei tétlenségéből sem hiányoznak a nagyszerű vonások. Nem erőszakolta meggyőződését, nem harcolt igazáért, nem torzította el az elkeseredés, csak várt, várt, ahogy csak a sikerre hivatottság,

Csorba Géza

Művésztelep gazdát keres

Népszava 1985. VI. 15

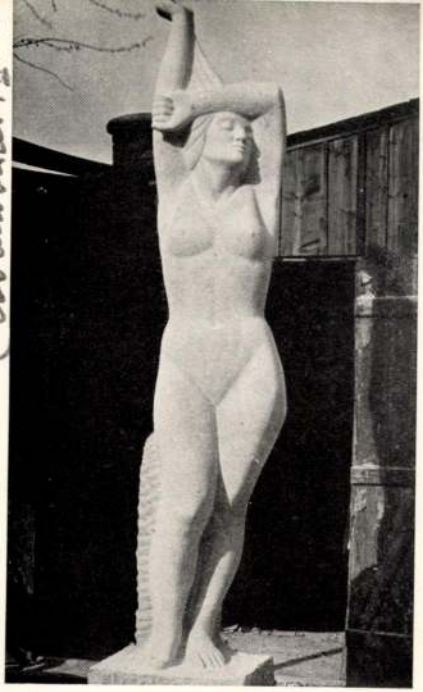

JANÁKY ISTVÁN: SZT. MARGITSZIGETI STRANDFÜRDŐ ELŐCSARNOKA ÉS BEJÁRATA CSORBA GÉZA SZOBRÁVAL

I. JANÁKY: DETAILS DU BAIN-PLAGE À L'ÎLE ST. MARGUERITE — DETAILS OF AN OPEN AIR BATH ON ST. MARGARET ISLAND

ÖLTÖZŐÉPÜLETE. FRESKÓK PEKÁRY ISTVÁNTÓL
ɔGARETENINSEL — DÉTAILS DU BAIN-PLAGE À L'ÎLE
AIR BATH ON ST. MARGARET ISLAND

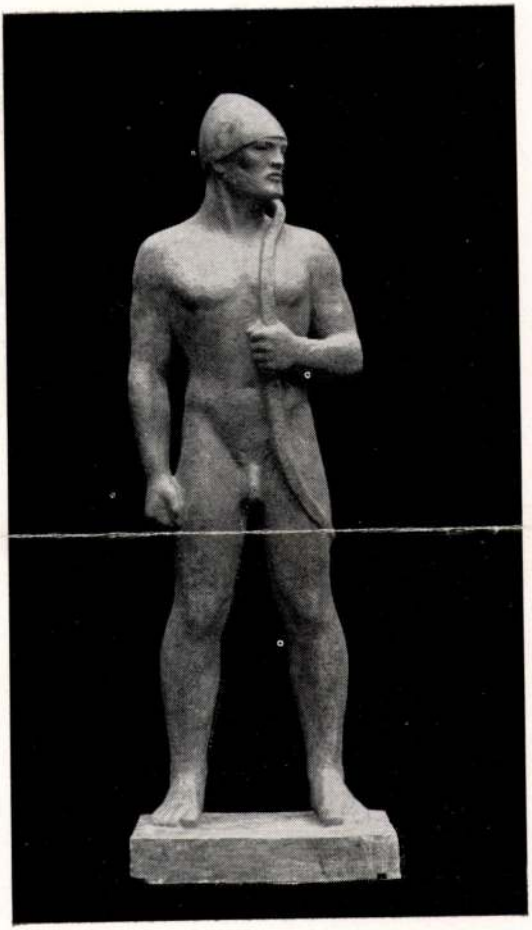

CSÓRBA GÉZA: Hun ijjas.

Nemzeti Szalon
Kut

1936. febr – márc

Csorba Géza

Csorba Géza, Kossuth-díjas (1892-1974)

nobrázmúvész.

Katona József prostréja 1929-ben Kecskeméten (említve).

Petőfi Népe

1984 11.11.

CSORBA Géza szobrász

Szilágyi Ferenc: „Csorna Boszátcu" = Népszava,
BOSZÁTCU

112. 176. sz. 1984. julius 28. 8. p. ill

Csorba Géza Körösi Csoma szobrászt

észfoglalkozásu tudományos
foglalkoztatását pedig ,
tán következő OTKA-programok is.
zásának feltételeit 1989-től
a biztositja.
lkalmazottak,strukturája _ ,
ozatlan volt. A nyitó, 1986.
száma 24 fő volt /ebből 1 fő ,
sorolásu dolgozók létszáma: 13 fő.
teleit az intézeti költségvetés
3 fő /részben részmunkaidőben

ügyintéző illetve fényképész
ások keretében történt /1-1
azását a TS-4 program illetve
sitotta/ Ezekhez járult 1988-
alkalmazása a Központi Hivatal
ő /1990-ben további másodállásu/
az OTKA-II. pályázat keretében is.
az 1989. évben kezdődtek.
munkatárs lépett ki, egyikük

CSORBA Géza

Aki Szekszárdon sétálgat, a müvelődési központ előtt szembe találja magát Kiss Kovács Gyula expressziv fogalmazásu, szélfutta figurájával. A szikár, köpenybe burkolódzó alak a könnyen sebezhető, zárkózott költőt idézi , a nagyvonalu formai egyszerüsitések ellenében a racionális, intellektuális egyéniségről vallanak. Méghozzá rutinosan, kicsit közhelyszerüen. Ugyancsak a költő szülővárosában található Csorba Géza mellszobra, mely pusztán hiteles portrénak tekinthető.

Szurom Pál: Mint a változatlanok. Farkas Pál Babits-szobráról. = Tiszatáj, 1983/11. 56.p.

CSORBA Géza

HOLLÓS László: Müvészkert : 70 éves a Százados uti müvésztelep. = Budapest, 1983/7.

10. p.

A müvésztelep lakója volt

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Géza Csorba

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1984 JAN 23

1021

Géza Csorba (1892—1974): Prophet Jeremias
Kunst des 20. Jahrhunderts in der Nationalgalerie

sichern, in der die Elite
ger Menschen — Intel
tuelle und andere — für
sere Sache gewonnen we
kann, in der sich ihre soz
stische Persönlichkeit
stigt. Nur eine solche At
sphäre kann der Kontinu
unserer Bündnispolitik,
serer gesamten Politik
derlich sein.

Wir stellen im Inter
des nationalen Konsenses
ne Blankoschecks aus und las-
sen auch keine solche unter-
schreiben. Wir suchen Ge-
fährten, Verbündete für ein
großes nationales Unterfan-
gen mit dem Ziel, die sich
vor uns auftürmenden
Schwierigkeiten zu bewälti-
gen. Die Politik der USAP
hätte in den vergangenen
Jahrzehnten nicht so erfolg-
reich sein können, wenn sie
sich nicht Programmen von
solch historischer Bedeutung
verschrieben hätte wie die
sozialistische Umgestaltung
der Landwirtschaft oder
die Reform der Wirtschafts-
lenkung. Wir brauchen un-
verändert konkrete Ziele und
Aktionsprogramme, die er-
möglichen, unsere Bündnis-
politik weiter zu verfolgen
und zu erneuern.

SOLCHE AUFGABEN sind
gegenwärtig — unter ande-
ren — die Fortführung der

uns auf die Aufgaben des
Heute konzentrieren. Reale
Lageanalysen und reale Ziele haben uns schon immer dazu verholfen, größter Schwierigkeiten Herr zu werden.

So muß es auch jetzt sein. Die Menschen gestalten ihre Geschichte selbst, aber nicht unter von ihnen erwählten Verhältnissen — das war ein stets wiederkehrender Gedanke von Karl Marx. Auch wir können uns die Umstände nicht aussuchen, doch liegt es allein an uns, wie wir unter den gegebenen Voraussetzungen handeln. Was die Zukunft bringt, hängt also von uns ab: Wir bringen die Zukunft.

Unser Volk, unsere Partei sind stark genug, den Schwierigkeiten die Stirn zu bieten und diese zu bezwingen.

a jobbfajta francia bohóságoknak, ötletben, dialógusokban, még alakokban is frissebb és közvetlenebb. A kacagása természetes, nem geometriailag kiszámított, valódi jókedvből fakadó. Van benne valami különleges amerikai optimizmus. Kitünően játszható és kitünően játsszák. Elsősorban *Gál* Franciska, akit rég nem láttunk ilyen természetesnek és affektálás nélkülinek. Szerepe két főelemét, a leányos naivitást és ravaszságot tökéletesen összehangolja, a beszéde modorosság nélküli, természetes beszéd, a mozgása táncos, vídám és közvetlen. *Ráday* nagyon rokonszenvesen, mértéktartó humorral csinálja a fiú szerepét, aki gyanútlanul bekapja a saját horgát, van néhány igen jó színészi ötlete. *Rózsahegyi* Kálmán a kedélyes apát játssza melegen, tiszta humorral. A gyengeszívű, jó embernek nincs nála jobb alakítója, egy-egy szóval, mozdulattal egész karaktereket tud ábrázolni. *Kovács* Terus és *Székely* Lujza az antipátikus nőket játsszák. Mind a ketten szinte meglepő színészi kvalitásokat mutatnak: igen nehéz feladatot hiánytalanul oldanak meg. Kisebb szerepekben *Rákosi* Pál, *Rózsahegyi* Marica és *Békásy* István adnak egy-egy színt az előadásba.

Schöpflin Aladár

KÉPZŐMŰVÉSZETI FIGYELŐ

ADY ENDRE SIREMLÉKE

Csorba Géza műve

Tavasz első vasárnapján, március 23-án, leplezték le a kerepesi temetőben *Csorba* Géza Ady-síremlékét, amelynek fényképmásolatát a *Nyugat* legutóbbi száma külön műmellékleten közölte.

A fotográfia — természete szerint — *egyoldalú* képet ad a szoborról s a jelen esetben némileg torzít is, amennyiben a hatalmas ülőfigura maga alá húzott jobblábát skurcban mutatva, azt az impressziót kelti, mintha a felsőtest szabadon érvényesülő formái elnyomnák az alsótest arányait. Holott a valóságban erről szó sincs. A harmadfélméter magas, haraszti kőből faragott férfialak proporcionális tagozása hibátlan és természetes, a művészi összhang zavartalan egységét érezteti. Talán fölösleges lenne erről megemlékezni, ha a napisajtó egy részében nem jelentek volna meg a szoborról olyan lesujtó «birálatok», amelyek a fénykép elrajzolásánál is torzítóbb dilettantizmussal, andalító értetlenséggel és némi rosszakarattal igyekeztek a köztudatba becsempészni azt a felfogást, hogy Csorba műve nemcsak a költő emlékéhez méltatlan, hanem általában elhibázott, elemi dolgokban tévedő, művészietlen alkotás. Így azonban annyit mégis érdemes megjegyezni, hogy egy jó szoborról nálunk legalább olyan nehéz jó fotográfiát kapni, mint hozzáértő kritikát. Igaz viszont, hogy Budapest nyilvános szobrainak túlnyomó többségén már sem az egyik, sem a másik nem sokat segítene. Éppen azért önmagában véve az sem jelent különösebb elismerést, ha azt mondjuk, hogy az Ady-síremlék kifejező erő, művészi eredetiség, de főkép *monumentalitás* és *plasztikai előadás* tekintetében a legsikerültebb pesti szobrok közé tartozik.

Megoldása szerencsésen egyesíti magában a szimbolikus és a portrészerű felfogás ellentétét, anélkül, hogy egyik a másikat gyengítené, vagy zavarná. A kétszeres méretek a test formáinak bizonyos összefoglalását, redukálását és kiemelését tették szükségessé s ugyanez a stilizáló elv érvényesül az arcon is, amely a karakter hangsúlyozásával csak *emlékeztetni* kíván a költőre, vonásról-vonásra való pontos ábrázolás helyett. Góg és Magóg harcos-csüggedt fia ez, de a szimbólum mögül a költő éppúgy kiütközik, mint híres verséből. Csorba helyes ösztönnel tapintott rá Ady költői lényének legmélyebb és legjellemzőbb sajátságára, az öntudatra ébredt európai magyar tragikus érzelmi konfliktusára, végzetes *lelki széthasadottságára* és ezt a kettősséget a *contrapostóval* írta át kőbe, plasztikába. *Nem illusztrálta, hanem lefordította Ady költészetét szobrászi formanyelvre.* Irodalmi elgondolás helyett *tisztán szobrászilag* oldotta meg nehéz feladatát, ami, kivált régebbi művészeinknél, a legnagyobb ritkaságszámba megy. S épp ezzel maradt egyszerre hű Ady

költészetéhez és saját művészetéhez. A contraposto ellenére sem «barokkos» Csorba szobra. Nincs rajta semmi festői mozgalmasság. Inkább nyugodt, mint nyugtalan, — ahogy temetői emlékműhöz az illik is, — bár korántsem mozdulatlanságba merevedett. Igazi modern plasztika, amelynek kiegyensúlyozott nyugalmában *ellentétes erők feszülnek.* A felhúzott balvállhoz símuló, meghajtott fej egyszerre fejez ki dacot és szenvedést. Az ölbe ejtett balkéz, amely a sors nyitott könyvén pihen, csupa melancholia és megadás, amíg a jobbkéz sziklát-morzsoló markolása — a duzzadó izmokkal — csupa kemény elszánás, lázadón felhorgadó akarat. Ugyanez a kontraszt mutatkozik az előrenyujtott balláb pihenő attitüdje s a drámai mozdulatban összeránduló jobbláb lendülete között. Az egész figurán keresztezik egymást az ellentétes érzelmek, amelyek csupán plasztikailag vannak feloldva és harmóniába kötve. Az elcsavart felső-test kerek, lágyan hullámzó formái meggyőző hangsúlyt kapnak az alsó-test *komplementer* forma- és vonaljátékában, amelyet a helyenkint elveszők, másutt előbúvó és összekötő, kömyü lepei redői szinte zenei ritmussal kísérnek. Tömör erő és artisztikus finomság egyesül ebben a komplikált s mégis egyszerű, nagyvonalú megoldásban. Végre egy *igazi szobor,* — a festői és novellisztikus elemekhez szokott laikus szemének talán épp azért szokatlan.

A kiváló tehetségű művész java kvalitásai egyéni stílusban, eredeti felfogásban nyilatkoznak meg Ady Endre síremlékén, amelynek nem utolsó érdeme az attitűd ujsága, sablontól eltérő merészsége. Hiszen Ady szabad és független, forradalmian újító lényéhez minden inkább illenék, mint a konvenciókhoz való tapadás. S aki tudja, hogy a szobrász számára egy magányos figura plasztikai beállítása milyen kevés *új* lehetőséget kínál, ebben a *trouvaille*-ban külön értékét becsüli meg Csorba alkotó fantáziájának.

De ami tán mindennél többet ér: *hit,* lélek, eleven művészi vallomás van ebben az anyagszerű zártsággal komponált, monumentális hatású szoborban. A magabízó lelkesedésnek és alázatos odaadásnak az a törhetetlen hite, amelytől életre kel a halott kő és beszédes lesz a néma forma.

Kárpáti Aurél

GRAFIKAI KIÁLLITÁS AZ IPARMŰVÉSZETI MUZEUMBAN

A magyar könyv- és reklámművészek nemrégiben társaságot alapítottak, melynek első nyilvános kiállítása rövid idő alatt elért, valóban örvendetes eredményeket mutat, hiszen a képpel díszített plakát úgyszólván szemünk előtt alakult ki azzá a hatalmas reklámeszközzé, mely tarkaságával nem csekély mértékben járul hozzá utcáink díszítéséhez és elevenségéhez, a szépen nyomott és díszített magyar könyv pedig hosszú pangás után szintén újabb keletű.

A plakátnak, hogy célját, a figyelemkeltést elérje, szembeszökőnek és lehetőleg egyszerűnek kell lennie, ezért törvényei sokban különböznek egyéb ábrázolásokétól. Mindig a korbeli művészetnek függvénye, aminek megfelelően a naturalizmuson kezdte, az impresszionizmuson folytatta és ma az expresszionizmus és konstruktivizmus jegyében áll. Nem suttog, hanem ordít, eszközei rikítók, brutálisak. Nem részletezéssel, hanem egy-két erős eszközzel kell hatnia, mert az utcán járókelő, rendszerint sietö ember nem ér rá, hogy sokat foglalkozzék vele. Ebben az irányban erős tökéletesedés állapítható meg, mai plakátrajzolóink, csak néhány, de harsány hatásra építik fel reklámképeiket. Művészivé persze csak akkor válik a plakát, ha egy-két erős egyéniség kezébe kerül, amely zárt és sajátos formákba öltözteti. Ebből a szempontból ez a kiállítás szintén kétségtelen eredményeket közöl. Elsősorban *Berény* Róbert plakátjait, amelyek brutálisan erős formákban és fölötte ötletesen harsognak. Mellettük frissen és szuggesztíven hatnak *Bortnyik* Sándornak jóval hűvösebb és kiszámítottabb kompozíciói, melyekben kevesebb a lendület, de több a matematika. Utánuk *Végh* Gusztávot és *Kaesz* Gyulát említjük. E vezérek mögé fiatal és lelkes gárda sorakozik, mely fürgén és szorgalmasan dolgozik mesterei nyomán, de kimagaslóbb egyéniséget ezidőszerint még nem mutat.

A legújabb díszítő és reklámmód, a *fotomontázs* szintén jól van itt képviselve. E téren *Kassák* Lajos és *Pécsi* József működnek a legeredményesebben. Az előbbi különben érdekesen

928 II 15

MAGY

Kavarodás az Ady-siremlék körül

Csorba Géza.

Magyarság, 1928. febr. 15.

Hirt adtunk arról, hogy Ady siremlékének pályázatát a zsüri eredménytelennek mondta ki és a nyolcvanegy résztvevő szobrász közül hatot uj, szükebb pályázatra hivott meg. Ez a hat művész *Csorba* Géza, *Beck* Ö. Fülöp, *Margó* Ede, *Lux* Elek, *Sztankó* Gyula és felsőőri *Fülöp* Elemér. A liberális lapok szerint már-már Csorba Géza mellett döntött a zsüri, ha nem szólalt volna fel *Lyka* Károly és egy uj, szükebb pályázat kiirását nem javasolta volna. Ez a döntés a művészvilágban, de a nagyközönség köreiben is, *igen nagy meglepetést keltett*. Még nagyobb volt azonban azoknak a felháborodása, akik a döntés kihirdetése után, tehát vasárnap vagy hétfőn megnézték a Mücsarnokban az első három helyezett pályamüvet. Mindenki érthetetlennek tartja, hogy ma, amikor szobrászatunk olyan nagy fejlődésnek indult, ne tudjunk a huszadik század legnagyobb magyar szellemének komolyabb és monumentálisabb emléket készíteni, mint amilyen Beck Ö. Fülöp erősen kisplasztikai izü is oldalról nézve egészen összenyomott) ülő félaktja, vagy Margó Ede szarkofágon csókolódzó emberpárja, mely vázlatnak is kialakulatlan, bizonytalan és semmitmondó Mindenki előtt érthetetlen, milyen okok késztették a zsürit, hogy Csorba Géza hangulatos, de igazán nem egetverő munkáját ennyire fölémelje a többi pályamunkának.

Akiket háttérbe szoritottak

Elismerjük, hogy a siremlékeknek elsősorban arhitekturára, stilusra és épitészeti hatásokra kell törekedniök. Azt is elismerjük, hogy az elsők közé sorolt pályamüvek ezeket a stilushatásokat nem tévesztik el szem elől. De vajjon lehet-e egy ekkora monumentumnak kivitelét, melyre az egész nemzet néz, olyan emberekre bizni, akik nagyban és monumentálisban még semmit sem produkáltak? Mert egészen más az, egy pár ügyeskedő, Ady modernségét ügyesen hangsulyozó vázlatot készíteni és más ennek elnagyoltságait átvinni egy hatalmas munkára. Nem tudjuk, milyen okok kényszeritették a bizottságot, hogy éppen *Csorba* Gézát, *Beck* Ö. Fülöpöt *és Margót* tegye a pályázat élére és egy kis hattagu exkluziv társaságra bizzon egy ekkora munkát, mikor *Zala* Györgytől kezdve *Pásztor* Jánosig, *Orbánig* és *Szentgyörgyiig* annyi szorászunk produkált kivitelben is nagyszabásut. Lehet, hogy kissé mesterkélt és finomkodó *Kisfaludy-Strobl* Zsigmond aranycsillag alatt álló géniusza, de ebben a finoman kidolgozott figurában mégis több a tudás, mint Csorba Ézsaiásnak hivott gnómjaiban vagy Margó feszületes tervében. Lehet, hogy *Szentgyörgyi* pályamunkája a koszorut tartó géniusszal és az ülő költővel, elgondolásban kissé sablonos, de szabad egy ilyen finom és ennyi lirai kifejezőerővel biró müvészt kirekeszteni a pályázatból é- szabad-e *Orbánt*, akinek Weichingerre együtt készitett vergődő aktja, a kiállitás egyik legjobb darabja, háttérbe szoritani, mondjuk *Lux* Elek érdekes, de megoldatlan lantosaktja mellett?

És ha a stilizáltság már olyan fontos volt, nem lett volna szabad figyelmen kivül hagyni *Szántó* Gergely nem egész világosan beszélő, de nagyon dekorativ márványtömbből emelő géniuszát s Margó tervei mellett éppen olyan joggal be lehetett vonni a következő pályázatba továbbfejlesztésre a *Füredi* Richárd egyik tülkölő kompozicióját, vagy *Lászlónak* szépen kidolgozott, de nem elég szimbolikus bölénykompozicióját. Nem állitjuk, hogy ezek a tervek kész és kiforrott dolgok, de maga a bizottság sem találta a pályázatokat kiforrottaknak és éppen ezért nagyon helyesen *uj pályázatot irt ki*. Ebben az uj pályázatban minden értéket be kellett volna vonni továbbfejlesztésre s nem lett volna szabad a modernség jelszavával egy szükkörü társaságnak biztositani Ady Endre siremlékét.

Politikai befolyások győzelme a zsüriben

Müvészkörökben különben érdekes hirek keringenek a szoborbizottság egyoldalu döntésének előzményeiről. Tudjuk, hogy a bizottság elnöke *Buzáth* János volt, a főváros részéről *Liber* Endre tanácsnok, *Dinich* Vidor, *Lázár* Miklós demokrata és *Bánóczy* László szocialista bizottsági tagok voltak benne, müvészek részéről *Lyka* Károly, *Petrovics* Elek, *Kertész* K. Róbert, továbbá *Pásztor* János és *Tóth* István szobrászok. A kilenclagu zsürinek tehát csak két szakmabeli müvésztagja volt, Pásztor János és Tóth István és *ez a két szobrász, amint halljuk, a bizottság egész vitája alatt erősen ellenzéki álláspontot képviselt*. Ők harcolták ki, hogy *Sztankó* Gyula, aki a pályázat egyik legértékesebb szobrát, az Ady zsenijét legjobban kifejező pokolian küzködő fekete géniuszt készitette, belekerüljön az uj pályázatra a meghivottak közé.

A bizottsági tárgyalásnak, amint hirlik, a hangadói *Dinich* Vidor, *Lázár* Miklós és a szociáldemokrata bizottsági tag voltak. Mintha kész együttes plattformmal jöttek volna a bizottság elé, olyan vehemensen léptek fel, hogy maga Liber tanácsnok is kénytelen volt semleges maradni. Együttes fellépésükkel aztán sikerült is elérni azt, ami talán a legfőbb céljuk volt. Sikerült *az első három helyre zsidó szobrászt helyeztetni s ezáltal minden áron biztositani, hogy Ady Endre fájdalmas és vergődő géniuszát még halála után siremlékében is a zsidóság sajátithassa ki magának*. Ennek a fellépésnek köszönhető, hogy ebben a pályázatba is sikerült belecsempészni a politikát és sikerült zsidókérdést belelopni az Ady-szobor kérdésébe.

Nem hisszük, hogy valaha is kivitelre kerül ez a terv, nem hisszük, hogy a székesfőváros és a keresztény társadalom, mint annyiszor, most is engedékeny lesz. A magyar közönség nagy része talán még most sem tudja mi történik itt. De most kell, hogy fölnyiljék a szeme és lehetetlen, hogy a Kossuth-szobor után most megint győzzön a fővárosnál a politikai befolyás és egy uj talán a Kossuth-szobornál is százszor szánalmasabb müemlékre költsön a főváros százmilliókat. A magyar keresztény társadalom reméli, hogy megtalálják a módját a bizottsági határozat megsemmisitésének és egy uj szélesebb körü pályázatban, uj erők bevonásával, csakugyan méltó siremléket fognak állitani Ady Endrének.

intára Locarnót csinálni

erepét, mint én magam.

— Amennyiben a szentgotthárdi ügy a pszövetség elé kerül, ugy Ausztriának nem sz más teendője, mint őszintén és hiven laszolni az esetleges kérdésekre, amelyek a entgotthárdi ügyre vonatkoznak és arra, ily tárgyalások folytak a szentgotthárdi gyet követően. *Ezekre a kérdésekre Auszta, természetesen, készséggel válaszol.* hhoz azonban semmi okunk sincs, hogy idlókként lépjünk föl, *aminthogy attól sem ell tartanunk, hogy esetleg vádlottakként ell szerepelnünk.* Ily körülmények között, rmészetesen, nincs szükség semmiféle hosszadalmas előzetes tárgyalásokra, más hatalakkal.

A keleti Locarno fogalma nem egyéb, mint egionális biztonsági szerződés, amire Locarno, tulajdonképpen, az első példa. Kétsé-

minden kétséget kizaroan kiderül. Amint egyébként értesültem, ebben az ügyben országos mozgalom indult meg abban az irányban, amelyet a *Nemzeti Ujság* vasárnap megjelölt, hogy tudniillik a csehek által vandál módon elpusztitott szobor maradványait Budapesten valamelyik nyilvános téren megfelelő emlékmű

ag keleti határán érnük, amint ez onban usztriának közvetlenül semmi köze sincs. gyébként az idő még nem érett meg a keti Locarnóra.

kovácsolni Seipel látogatásából

et politikai körökben Seipel prágai megeszéléseiről hangoztatnak. A *Neue Freie resse* értesülése szerint messzemenő jelenőségü politikai vagy pénzügyi megállapoásokra egyáltalában nem kerül a sor. A *Viener Neueste Nachrichten* is azt irja, ogy a cseh lapok fáradozásából *kilátszik z a szándék, hogy Seipel megbeszéléseinek agyobb jelentőséget tulajdonitsanak,* mint mekkora jelentőségü saját nyilatkozata zerint lehet. Seipelt sem politikai cél, sem olitikai szükségesség nem vitte Prágába, ehát napirendre lehet térni a cseh sajtó ma kisérlete felett, hogy ebből a látogaásból politikai tőkét kovácsoljon. *Az a nagyon emlegetett hagyományos osztrák—cseh arátság s a két állam közti szorosabb és ensőbb együttmüködés olyan valami, amit Ausztriában már eléggé ismer mindenki s udja, hogy nem Csehország szenvedi ennek kárát.*

lyezésének hire — rossz tréfa

A legilletékesebb választ erre a kérdésre naga *Seipel* kancellár adta. A *Prager Tageblatt* tudósitója előtt a kancellár ugy nyilatkozott, hogy az egész ügyről csak a lapokból értesült és véleménye szerint az egész nem lehet egyéb, *mint valami tréfacsinálónak a misztifikációja,* az pedig egyenesen rosszindulatu beállitás, hogy a népszövetség székhelyének áthelyezéséért elsősorban *a berlini francia nagykövet és a bécsi német követ szállnak sikra.* Mindeddig a kérdésről ezek az urak nem is nyilatkoztak és ilyen szándékukról senki sem hallott. A német követnek olyan szándékot tulajdonitani, mintha puszta rangkórságból küzdene az eszméért, nem egyéb annál a szándéknál, hogy a követet saját kormányával állitsa szembe, hogy ugy tüntesse fel, mintha az magándekekből kormányának intenciói ellen cselekedett volna. *A kancellár hive ugyan a népszövetségnek, de visszautasitaná azt az*

orszag sajtójának támogatása szükségesmegtámadtatásához az egész fontos akció

A Nemzeti Muzeum kitünő igazgatóját kerekében nyra fel kell állitanunk

k ki Schneller Gusztávhoz vonatkozólag a ... vik jelenlevő barátját, *Resch* Heinz diákot Eddig ugyanis csak kedvező tanuvallomá-

Seipel nyil
usztria állitólagos
ől Csehország és Ma
szentgotthárdi ügyben Ausztria
Keleten nem lehet nyugati n

Prágából jelentik: *Seipel* kancellár a *Prager Tagblatt* tudósitója előtt részletesen nyilatkozott több aktuális politikai kérdésről. A *Prager Tagblatt* munkatársa többek között irom kérdésre kért feleletet a kancellártól:

1. *Közvetlt-e Seipel Csehország és Magyarország között?*
2. *Milyen szerepet kap Ausztria a szentgotthárdi incidens népszövetségi megvitatásánál?*
3. *Mi a véleménye Magyarország, Csehország és Ausztria keleti lakosságáról?*

Csorba Géza az antik művészetben statuált problémákat variálja, gyakran monumentális törekvésekkel. *Varga Takács* Julia női gyöngédséggel mélyed el a formák szépségeibe. *Vilt* Tibor a nagyforma és a részletforma kiegyenlítésén dolgozik.

A későegyiptomi portréművészetnek — többet mint az antiknak — köszön *Bokros-Birman;* eredetileg a néger szobrászok fenséges egyszerűségén nevelte fantáziáját. *Cser* Károly barok mozgalmasságot és archaikus stilizálást hoz kapcsolatba; *Földes* Lenke az Eginéták világában él.

Kövesházi-Kalmár Elza fafaragásai a fa tömbszerűségéből és elágazásából indulnak ki; az állás és a mozgás primitiv problémáit keresik. *Zilzer* Hajnal éles konturokkal vágja körül patetikus mozdulatmotivumait.

A népi barok kerámia buja szinpompáját és együgyü mozgáskifejezését dolgozza fel — magyar mesterek önálló követőjeként — *Kramer-Radnai* Margit.

*

SCHÖNBERGER ARMAND:

A KUT tavas

Schönberger Armand

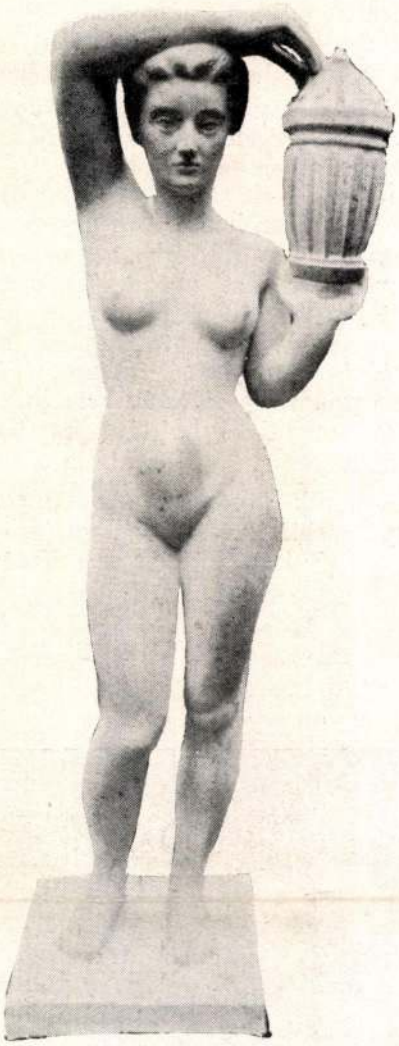

CSORBA GEZA: URNÁS NŐ

A KUT tavaszi kiállításából

realitások alapjához, bár ecsetkezelése erősen festői és önértékű.

*

A szobrászok között távolról sem uralkodik az a különneműség, melyet a festőknél találunk. Két ősforrásra vezethető vissza szobrászaink nagyobb részének formai szemlélete: az egyik a klasszikus antik minta a maga zártságával és leszűrt statikai törvényeivel, a másik a modern festői naturalizmus a mintázás felületgazdagságával és finomságával. *Beck* Ö. Fülöp klasszikus monumentalitást és elmélyedő individualizálást egyesit. A nagy kiegyensúlyozott formákat preciz részletstudiumok töltik ki. *Medgyessy* Ferenc nyelvezete még egyszerűbb, tartalmi világa naivabb. *Pátzay* Pál temperamentumát a felületmintázás mozgalmasságában, a kifejezés differenciáltságában éli ki; szobrainak szerkezete azonban szilárdan épitett. *Varga* Oszkár a finom érzéssel kidolgozott formát dekorativen foglalja össze.

Kut 1927. 2. 2 5

kép

CSORBA Géza szobrán

Kovács Imre: Kőrösi Csoma Sándor szobra
Tokióban = Ref. Lapja, 1985. június 30.
4. p. ll

...ba Géza

Innen *Csorba* Géza műtermét kerestük fel. Ahol a »Turáni harcos« még csak agyagban van készen.

✱

Az igazi neve talán Buda lett volna — mutatja be alkotását a művész. — Buda, amint kiáll Attila ellen!

— A szobor tömören, komoran áll valóban és még így a puha agyagban is a súlyos kő illúzióját kelti és még a levegő is mintha sűrűbb lenne körülötte...

Itt igazán nem lehet tudni, a művész beszél-e vagy a mű, mikor ezt halljuk:

— Buda, az ős hún-magyar harcos így áll ki a halál ellen. Nem támad, nem handabandázik, mint egy karcsú germán hős, nincs benne izgatott lendület, mint a latinban — még talán Mestrovics délszláv tragikuma áll hozzá legközelebb. De még ez is más — a magyar harcos idegen Európában. Szótlan elszántsága rövid lábainak megingathatatlan biztonsága, az az egész szűkszavú pátosz, ahogy mindenre felkészülten várni tud, — halálra vagy győzelemre — leginkább kínai rokonságra vall. Én vagyok az első testileg és mozdulatban paraszt magyar harcos Pesten, — szögezi le a művész a szobra nevében.

Csorba Géza: Hún íjász

F. Á.: Megszólal öt szobor, Pesti Napló 1937. pl. 25. (Felállítandó fővárosi szobrok)

nagy [illegible]
Dürer és Holbein rajzairól mások készítettek [illegible]
Ugyanezt látjuk Olaszországban is, ahol az első fametszetek-
illusztrált könyv, Torquemada bíboros elmélkedései a

Smarra

— Regény —

Jogos kiadás

Írta: **Ludwig Wolff**

20. folytatás

28.

Esős májusi reggel volt, amikor Steindecker meranerstrassei lakásából elindult a szerkesztőség palotája felé.

Életében először szorította össze szívét az újság szörnyű hatalmától való félelem. Mint szeszélyes úrnő, úgy labdázik az ujság emberi sorsokkal; felemel és porbasujt; hírnevessé tesz és megbélyegez; dönt élet és halál felett. Steindecker, életében először, érzett félelmet ez iránt a rettentő hatalom iránt, amelynek pedig ő is részese volt. Azért szorította össze szívét a félelem, mert visszaélt a hatalmával. Az újságírói hivatást csak tisztakezű és tiszta lelkiismeretű ember tudja bátran és elfogulatlanul teljesíteni.

A portás nyájasan üdvözölte, a boyok csengő szopránhangon kívántak jóreggelt a szerkesztő úrnak, s a liftes arca felragyogott, amikor meglátta őt. De Steindeckernek most nem telt öröme a szíves fogadtatásban.

Első útja Schöngrünhöz vezetett, aki úgy ült az íróasztalára plántált, különböző színű csengőgombok és jelzőlámpácskák virágágya előtt, mint egy szorgalmas és éber kertész.

— Megérkeztem a szabadságomról, szerkesztő úr. Schöngrün letette a telefonkagylót.

— Jól érezte magát?

— Köszönöm, jól.

— S a riport? Mi van a riporttal? Melyik lőtte agyon a másikat?

— Emberéletben nem esett kár, szerkesztő úr. Sőt. Még csak botrány sem volt. Csalódtam várakozásomban.

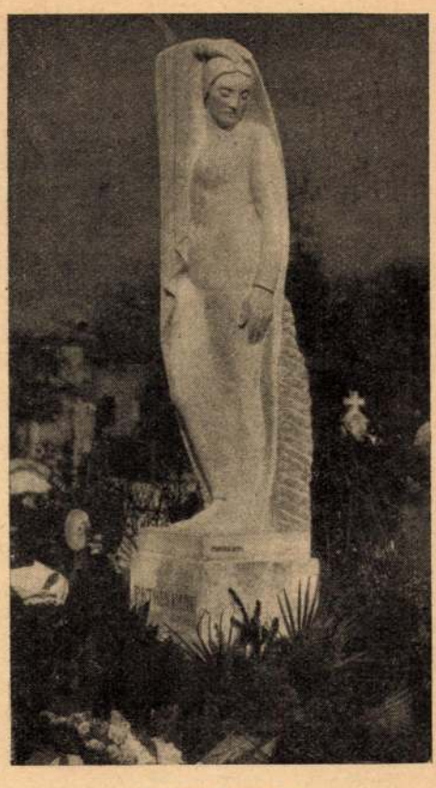

Pethes Imrének,
a nagy magyar színésznek síremléke, amelyet november hó 2-án lepleztek le a Kerepesi-temetőben. Csorba Géza műve

Schöngrün is azok közé az emberek közé tartozott, akiket boldoggá tesz, ha kiderül, hogy „igazuk volt". Épp ezért, Steindecker válasza egészen felvillanyozta.

— No látja, kérem! Megmondtam előre. De hát ilyenek maguk, fiatalok. Mindent jobban akarnak tudni nálunk. Nem is szeretek gondolni rá, hogy mi lett volna belőle, ha nem adok szabadságot. Még azt hihette volna, hogy meg akarom akadályozni, hogy a neve egy csapásra világhírűvé legyen azzal a riporttal.

Steindecker hallgatott. Az asztalra meredt. Gondolatai messze jártak.

— De szép, hogy legalább beismeri a tévedését, — folytatta Schöngrün. Megvakarta a tarkóját: — Csak azt szeretném tudni, milyen címen utalványozzam most ki a költségeit, kedves fiam.

— Ó kérem, erre igazán nem számítottam, szerkesztő úr . . .

Először érezte, hogy bajtársi szív dobog a szerkesztő mellében s hogy ez az ideges, öreg ember alapjában véve jólelkű és jóakaratú. Az is meglehet azonban, hogy azért érezte most Schöngrünt ilyennek, mert idegei talán még sosem voltak olvan érzékenyek, mint ezen a reggelen. Szeizmográfszerűen rezdültek meg minden külső behatásra, megszázszorozva érezték a rokonszenvnek vagy ellenszenvnek feléje áradó hullámait.

— Majd megbeszélem Würzburgerrel. Ő mindenre tud valamilyen megoldást — mondta Schöngrün.

Felemelte az egyik telefon hallgatóját és megnyomott egy gombot.

Steindecker meghajolt és elhagyta a szobát.

Elfenstock az íróasztala mellett ült, mint akkor, amikor elváltak. Szinte ráborult a kéziratpapirra. Verejtékezve dolgozott. Láttára Steindecker elérzékenyült: Elfenstocknak, a halántéka táján, már őszült a haja, arca borostás volt, kék kabátja pedig teli cigarettahamuval.

— Adj Isten, Elfenstock.

— Légy üdvöz, hercegem. Csakhogy megjöttél! De most aztán, remélem, vége a rejtélyes kirándulásoknak és én elsején elutazhatom.

— Elutazhatsz, öregem.

Elfenstock alaposan szemügyre vette szobatársát:

— Hallod-e, mi bajod? Beteg voltál?

— Szóra sem érdemes. Kissé talán még ma is lázas vagyok. Valószínűleg elrontottam a gyomromat.

Steindecker leült és kelletlenül, szinte irtózva nézett a fehér kutyanyelvekre, amelyek íróasztalán reá vártak.

— S a riport?

— Annak befellegzett.

Elfenstock vigasztalta:

— Nem sikerülhet mindig, minden. Hidd el, néha jó, hogy egyik-másik vállalkozásunk csődöt mond. Az életben gyakran fontosabbak a vereségek, mint a győzelmek. Azért ne veszítsd el a kedvedet.

— Köszönöm, hogy ilyen jó vagy hozzám, — hárította el Steindecker Elfenstock részvétét.

— Ha valami nem sikerült, megkettőzött buzgalommal kell folytatni a munkát.

És mintha szavait személyes példaadással akarta volna szemléltetni, Elfenstock krákogva, sóhajtozva és verejtékezve újra nekifeküdt az írásnak.

Steindecker cigarettára gyújtott és átlapozta a reggeli lapokat.

Uj Idők 1930. XXXVII 46.12 608.l
leép

Japán színészek a Városi Színházban

szolgálóleány megmutatja nekik a hold ezüstképét egy csöbör víz tükrén, ezzel adván értésükre, hogy a szépség csak visszfény és a szépség mindenkié. A lovag az útszéli bandität megkötözi, de aztán elvágja kötelékeit, aranypénzt szór eléje, hogy megszégyenítse jóságával. A kuli elcseréli urával a köntösét, hogy megmentse életét s közben, hogy rá ne jöjjenek a turpisságra, meg is veri az urát. Képzeljük el, milyen jól eshetett ez az úrnak, de — egy kicsit — a kulinak is.

Ázsia ez: a rejtélyes Ázsia.

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ

Ölbey Irén két verse

SZÉN

Most már széntömb. Fülledt, fekete, fojtó
Tárnából dobta ki a bánya.
Most már széntömb, de barna őserdőknek
Volt régesrég piciny paránya.

Valamikor törzsét orkán döngette,
Töve föld bús borát szívta
És hamuszínű fátylas éjszakákon
Ága fényért könyörgött sírva.

S mert a fa mindig szomjasan dalol és búg,
(Az örök szépnek érzi éhét)
S mert a fában ott lüktet fájón, vágyón
A nagy magasság és a mélység.

Valamikor nótát nótázott halkan
Sok levele, sok mákszem húrja,
Töve titkos, kanyargós mélyeken járt
És az orom az eget fúrta.

Most már széntömb. Palás, magányos, árva.
Némasága a holtak csendje.
De ha piros lánggal lobog: őserdők
Zúgnak, zokognak hosszan benne.

ÖRÖKSÉG

A szépapáim még nemesek voltak.
Hétszilvafás úri henyélők. Dzsentrik.
Amijük volt, mindent eltékozoltak.
Rám, bús utódra nem testáltak semmit.

Szegény szívemben szörnyú, szörnyű bűn ég.
— Meggyónom most a hűs alkonyi csöndben. —
A tékozlás nagy, mámoros, szent bűnét
Koldus unoka én, én örököltem.

Az őseim kezén elúsztak szerte
A kék határok, erdők, szőlők, telkek.
Szórom tékozlón én is egyre, egyre,
Amim van, ezt a mély csodát: a lelket.

Új Budapest. Ijjas. Csorba Géza domborműve egy Zsigmond király-úti új ház falán

Az ablak felől ebben a pillanatban sóhaj hallatszott s egy test zuhanása.

A fekete alak egy pillanatig megdermedve állt, majd a szakadékhoz rohant, lenézett, aztán mint egy őrült, futni kezdett a ház felé.

*

Azóta sok-sok év telt el és Irén egyedül maradt. De minden évben, Karácsony felé, órákhosszat áll az ablakhoz tapadva, szemét mereven egy pontra szögezve s vágtató lovakat lát a hideg-kék, holdfényes, téli éjszakában.

Szállnak a vadludak

Szállnak a vadludak és kiabálnak,
Hogy nemsokára vége lesz a nyárnak.
S a fény felé, amerre a madár száll,
Szomorún hajlik a fáradt virágszál.
Este a hegyről hűvös szellő árad,
Reggel felöltöm melegebb ruhámat,
Hozzád mennék, de nem tudom, hogy várs rám
S csak búsulok a búcsúzó madárkán.

GAÁL ENDRE

Fejfa

A fejfa messze idegenben áll egy frissen hantolt sír fölött. Valahol Oroszországban. Páncélos katona pihen alatta, hadnagy.

Egyik alantasa a harcban megsebesült, ő segíteni akart bajtársainak abban, hogy a sebesültet a harci kocsiból kiemeljék, ellenséges golyó érte, átütötte a szívét, egy szempillantás alatt meghalt.

A hadnagy kiváló katona volt: rangszáma azt bizonyítja, hogy évfolyamának legkülönbjei közé sorolták előljárói. Van még egy minősítés: az, amely nem fejezhető ki egy számjeggyel; amelyet az alárendeltek adnak előljáróiknak. A hadnagy nem csak előljáróitól, hanem alárendeltjeitől is a legjobb minősítést kapta. Tudott engedelmeskedni, tudott parancsolni. Emellett lelkes, bátor, önfeláldozó katona volt. És művelt, tehetséges férfi.

A férfi, a harckocsi szakaszparancsnok, a hadnagy úr huszonhárom esztendős volt összesen. Ha az ember karcsú termetére, fínom vonású arcába, tiszta szemébe

Új Idők 1942. 36. sz. 277

nézett, elérzékenyült: olyan volt a páncéloshadnagy, mint egy kis angyal.

Minden katona a mi katonánk; minden szenvedésüket átérezzük; minden veszteség a mi veszteségünk. Ez természetes. Hiszen érettünk, helyettünk harcolnak, szenvednek, halnak meg. Az ifjú páncélos-hadnagy sírja előtt azért állunk meg, mert ő *a mi szűkebb családunk tagja volt.* Az *Uj Idők* szűkebb családját érte a csapás, amely földresújtotta, az *Uj Idők* egyik főmunkatársának fia az elesett hős, nemes Suhay Imre ny. altábornagyé. Egyetlen gyermeke.

Ilyenkor azt szokás mondani: ez a legszebb halál. És: akit szeretnek az istenek, azt ifjan ragadják el. És: örökké fiatal marad, aki fiatalon hal meg.

Mi semmit sem mondunk. Minden szó színtelen, üres. A hősi halál vakító fényessége mellett elfakul, homályos. És amit érzünk, kimondhatatlan. Ifjabb nemes Suhay Imre, huszonhároméves páncélos hadnagy, esküjéhez híven, férfiasan és vitézül élt, férfiasan és vitézül halt meg. Imádkozunk, imádkozzunk érte.

És a többiekért.

Gördül már...

Gördül már a függöny,
Véget ér a játék.
Hazamegy a színész,
S egy felhőre rálép.

Önmagát játszotta
Nem volt rajta jelmez,
Mennyek kritikusa
Légy hozzá kegyelmes.

FALU TAMÁS

Könyvekről

Itt élned, halnod kell

— Balassa Imre könyve Vörösmartyról —

Vörösmarty Mihály népszerű életrajzát régen meg kellett volna már írni. Bizonyára Gyulai Pál klasszikus műve riasztotta el íróinkat ettől a feladattól. Pedig Gyulai idejében senkisem gondolt arra, hogy egy költő életrajza a közönség legszélesebb rétegeihez s az ifjúsághoz is eljusson. Egy kis kör magánügyének tekintették a komoly irodalmat — holott a magyar irodalom soha nem volt és nem is lehet magánügy.

Balassa Imre könyve azért íródott, hogy a mai idők sokszorosan megnövekedett olvasóközönségéhez emberi mivoltában is közelebb juttassa a *Szózat* költőjét. Balassa — számos nagysikerű regényes életrajz szerzője — azért is alkalmas erre a feladatra, mert lelkesedni tud tárgyáért s lelkesedését fel tudja lobbantani az olvasó szívében is.

Vörösmarty, a magyar romantika korának legnagyobb költője, mint ember is romantikus alak. Nem életének külső eseményeiben — hiszen nagyon is rendes, polgári életet élt — hanem ideálizmusában, patétikus érzésvilágában, érzékenységében romantikus. Testileg korán elöregedett, de természete mindhalálig megőrizte a romantika fiatalos vonásait. Nagyon tudott lelkesedni és nagyon tudott szenvedni.

Balassa átérzi, újra átéli Vörösmarty életének benső viharzásait. Vele együtt átéli az olvasó is. A mult század első felének, a dicső multba elmerülő, aztán Széchenyivel új életre támadó, a szabadságharcban tragikusan elbukó magyarságnak történetét a költő lelkén átszűrve juttatja el hozzánk ez a könyv. Jól megválasztott idézetei éreztetik a költő életének és művének mély összefüggéseit, korrajzának drámai részletei pedig felidézik azt a maihoz sokban hasonló korszakot, amely a *Szózat* megrendítő versszakainak szülője volt.

ÁTS GÁBOR

Csorba Géza

A gyertyák csonkig égnek

— Regény —

Irta: **Márai Sándor**

Minden jog a szerzőé. 10. folytatás

Lehúnyja szemét, egy pillanatig így ül, csukott szemekkel, mint a vakok, kifejezéstelen arccal. Mintha egy szót keresne.

— Éjfél elmúlt már, a ház alszik. Krisztina fáradt, nem akarom zavarni. A naplót valószínűleg elvitte szobájába, így gondolom, — mondja barátságosan. — Nem akarom zavarni, majd megkérdem holnap, nem üzent-e számomra valamit a mi titkos jeladásunkkal, a naplóval? Mert tudnod kell, hogy ez a bizalmas füzet, amelyről nem beszélünk — kissé röstelljük egymás előtt is ezt a néma bizalmasságot, — olyan mint egy állandó szerelmi vallomás. Erről nehéz beszélni. Krisztina ötlete volt, ő kérte tőlem, Párizsban, a nászútunkon, ő volt az, aki vallani akart, — s később, sokkal később, mikor már nincsen Krisztina, megértem, hogy csak az készül ilyen aggályosan a vallomásra, a végső őszinteségre, aki tudja, hogy egy napon csakugyan lesz valami, az életében, amit meg kell vallani. Sokáig nem értettem ezt a naplót, érthetetlen, kissé túlzott, női ötletnek éreztem ezt a titkos, írásos üzengetést, Krisztina életének ezeket a szeszélyes morse-jeleit. Azt mondotta, soha nem akar titkot rejtegetni előttem, igen, önmaga előtt sem akar titkot, s ezért jegyzi majd fel mindazt, amiről beszélni nehéz. Mondom, sokkal később megértem, hogy aki így menekül az őszinteségbe, fél valamitől, fél attól, hogy egy napon megtelik az élete valamivel, amit nem tud megosztani velem, ami igazi titok, leírhatatlan és kimondhatatlan. Krisztina mindent nekem akar adni, testét és lelkét, érzéseit és rejtett gondolatait, idegei minden üzenetét, — nászúton vagyunk, Krisztina szerelmes, gondold csak el, honnan jött, s mit jelentett neki mindaz, amit nyujtottam, a nevem, ez a kastély, a párizsi palota, a nagyvilág, minden, amiről álmodni sem mert néhány hónap előtt, a kisvárosi környezetben, abban a szerény otthonban, egyedül egy csendes és beteg, öreg emberrel, aki már csak hangszereinek, hangjegyfüzeteinek és emlékeinek él... S most egyszerre odaad neki az élet mindent, két kézzel, a házasságot, ezt az egyéves nászutat, Párizst, Londont, Rómát, aztán a Keletet, hónapokat az oázisokban, a tengert. Krisztina természetesen azt hiszi, szerelmes. Később megtudom, hogy nem szerelmes, ebben az időben sem az; csak hálás.

Összefonja ujjait, térdére könyököl, előrehajol, így beszél:

— Hálás, nagyon hálás, a maga módján, egy fiatal nő módján, aki nászútra ment férjével, egy gazdag és előkelő, fiatal emberrel. — Ujjait szorosan összefonja, a szőnyeg rajzát nézi, elmerülten, figyelmesen. — Mindenképpen hálás akar lenni, s ezért találja föl a naplót is, ezt a különös ajándékot. Mert ez a napló, első pillanattól, tele van meglepő vallomásokkal. Krisztina nem udvarol nekem ebben a naplóban, vallomásai néha nyugtalanítóan őszinték. Leír engem, úgy, ahogy lát, néhány szóval, de nagyon jellegzetesen. Leírja, mi az, ami nem tetszik bennem és rajtam, a mód, ahogyan túlságos biztonsággal közeledem az emberekhez, mindenütt a világban, — nem érzi bennem a szerénységet, ami az ő vallásos lelke számára a legnagyobb erény. Nem, csakugyan nem vagyok szerény, ezekben az években. A világ enyém, megtaláltam a nőt, akinek minden szavát, testének és lelkének minden üzenetét tökéletes visszhanggal fogadom, gazdag vagyok, rangom van, az élet teljes fényben nyílik előttem, harmincéves vagyok, szeretem az életet, a szolgálatot, pályámat.

Csorba Géza

szobrász

Koll. kiáll a

Mentorban 1925 v. 1926.

máj. -ban.

Kiállitott művei:

Péter felbőszül Judás árulásán (freskótérv), Jézus. Pieta, Anyám, Ady Endre arcképe, Önarckép, Kölyöktigris, Leopárdok, Leányfej, Móricz Zsigmond (kare)

dupl

A katalogusból kiírva.

Szegedi Szűts István festővel közösen rendezett kiállitást.

100. kép. *Palmez*

A lélekvezető

Csorba Simon Ébredés című új stációja

SÜMEGI GYÖRGY

Csorba Simon eddigi művészi munkásságát kontinuus egyöntetűségében, megszakítatlan folyamatosságában alig lehet érzékelni, magam sem vagyok képes erre. Úgy nézhettem ellenben, mint egy meg-megszakadó filmet, annak fontos csomópontjain, releváns állomásain. Még talán az 1970-es évek közepén láttam műveit először. Azonnal megjegyeztem a nevét, bár akkori műveire alig-alig, még leginkább — különös, általam addig (Kecskeméten) hasonlókat sem tapasztalt — címeikre emlékszem. Ezeket Csorba sajátos latin szóösszevonásokkal, kontaminációkkal állította elő (pl. *Mit ego sum*). E címek különös aurát vontak a nagyméretű ofszetnyomatok köré. Ezek akkor a kecskeméti Petőfi Nyomda irodáit a géptermekkel összekötő — kiállítási célra egyébként korábban nem használt —, hosszú folyosó falán kissé magasra voltak zsúfolva. Szabad motívumtársítások, asszociatív képi fragmentumok síkba terített szövete jellemezte őket.

Még láttam más munkáit is Kecskeméten, de elsősorban arra emlékezem, hogy a mozgásról, annak szükségességéről, a maratoni távokon való kerékpározás fontosságáról beszélt.

Aztán az 1980-as évek elejétől jó másfél évtizeden át egy uszodába-szaunába jártunk. S ott mindig az éppen akkor aktuális művészi működéséről: futásairól, amerikai útjáról, római ösztöndíjáról számolt be. Mindig úgy, hogy intenzíven volt érzékelhető élete-művészete szétszakíthatatlan egybefonódottsága. Az az aktuális fundamentum, hogy a művészet elsősorban életforma, s csak a megélés-átélés-történés szintjén létezhet. Csorba eszköznek használja — vagyis művészetté változtatja az életét úgy, hogy annak minden jelenségét az eleven közvetlenség, a lefordítható/átfordítható személyessé tétel határozza meg. Csak amit személyessé tehet, amit közvetlenül megélhet, az válhat művészetté nála. Művészetterápiája alapjaiban ez a tapasztalás munkál: művészettel gyógyítani (elviselhetőbbé tenni), s gyógyulni a művészet által, egyenesbe jutni önmagunkkal. A pszichoterápia, a művészetterápia mindig foglalkoztatta, látszott-kitetszett habitusából az is, hogy az orvosi-anatómiai-természettudományi ismereteknek sajátos együttesét állítja művészete frontvonalába.

Műveiben egyfajta önarcmás keresés erős szándéka manifesztálódik. Önéletrajzának, önmaga-keresésének ezt így adta címéül: *A „művész" önarcképe* (1961—1988) — (idézi Wehner Tibor: A változó az állandó elem — Csorba Simon művészetéről, *Művészet,* 1989/7.). Monotípia-sorozat és cinkmaratás-széria után evidens tapasztalatként adódik Csorba számára a centrálperspektíváról, a reális színekről való lemondás; az a fölismerés, hogy a használt motívumok ismételhetők, s az egyéni rendet a mellérendelés, a felületek minden ponton intenzív kitöltése adja. A formák, formagyökök, képi alapelemek belső dinamikája lassan átfordul a felületek egyöntetű kisugárzásába, a kiegyenlített, foltokkal homogenizált sajátos vibrálásba. A motívumoktól, a képi utalások konkrétumaitól való (időleges) szabadulás a felületalakítás szabadságát jelentette Csorbának.

Félig-meddig részese lehetett a Pécsi Műhely alakulásának, művészi inpulzusokat kapott *Martyn* művészetétől ugyanúgy, mint *Jackson Pollock* csurgatott technikájától, *Veszelszky Béla* légiesen csillogó, tiszta festői szellemiségétől. De mindig és újra emlegetett gyökerei, művészeti alapélménye: a kaposvári Balázs János Kör indító közege s a pályatárs, *Swierkiewicz Róbert.*

Ugyancsak fontos lehet megnevezni Csorbával kapcsolatban azt is, hogy a terapeuta magatartás mindig az egészségügy vonzásában tartotta. Emberi kapcsolatai, volt évfolyam- és orvosegyetemi társai azt a mágneses erőteret jelentik az ő számára, amelyben egyáltalán létezni, s művészete épülni tud.

Vállalkozásaiban — akár *Kőrösi Csoma* nyomán Ázsia szívébe fut (sajátos paralell-jelenség a litván fotós, *Normantas Paulius* vállalkozása Kőrösi Csoma szellemútján), akár Róma az úticél: mindig a lehetséges szélső pontokig feszíti teljesítőképességét. Művei mindegyike magán viseli az utazás, az úton levés, a grand tours kockázatát. A kitűzött, a térképen kijelölhető, s elért célpontok szellemi hálórendszere rávetül az egész Csorba Simon-i működésre. Akció-futás-művészet-perpetum art és performansz sajátosan szövődik egybe nála. A művek mindezen utak-akciók végpontjaiként, művészetté transzformált sűrítményeiként is értékelhetők.

Csorba római futása (ösztöndíjas volt a Via Giulián), etruriai tanulmányai után, művészete új alakváltásának új stációjához érkezett. Önarcmás-kereső figurativitásától a felületek érzéki primátusán, figuranélküliségén, a futóművészségén át (egy új figurativitás felé haladt (v.ö.: Szombathy Bálint: Gyaloglóművészek Kelet-Európából, *Új Művészet,* 1997. május—június). Az *Ébredés*ben (melyet Újra-Ébredésnek: Higgadt-Kikeletnek is lehetne nevezni) Csorba visszafordul, megidéz, az európai kultúra görög—etruszk mélyrétegeiből építkezik.

tékhoz – agybejárat – egy dobozos! ital nyitó elemét szorítja, a női tomporra pedig egy revolvert ,,éget''. Megjegyzem, számomra izgalmasabbnak tűnnek, közvetlenebbek azok a lenyomatok, melyek létrejöttében a tárgyak mint öntudatlan művészek közreműködnek. A sorozat előterébe helyezett tárgyegyüttes kedvesen reflektál az iménti gondolatokra. Köznapi dolgok, életünk tartozékai: egy bevásárlókocsi, egy fekete (vezetékes) telefon, egy szőrmebéléses papucs, egy játékautó, egy lestrapált bőrönd, egy egér (komputer-periféria) s egy falhoz támasztott járóbot. De a mű címe elárulja, hogy többről van itt szó, mint egy lehetséges élet narrációjáról. A *Testünktől felmelegedő tárgyak* az egymásrautaltság szép példája. Az érintés, szorítás során jelentkező hő közös termék, melynek fokozatai vannak: a felmelegedést természetszerűleg követi a lehűlés – elhidegülés. Koronczi Várnaihoz hasonlóan elektromos áramot és vezetéket használ művészi célja megvalósításához. Mesterséges hőt ,,helyez'' a tárgyak kézzel, lábfejjel érintkező felületére, és ez a hő állandó, és érthetetlenül szép.

A termet egy dekoratív csempefal zárja le opponálva Várnai *Filofóniá*jával. Semmi átverés, a falon látható színes burkolat valódi. *Eperjesi Ágnes* már hosszú idő óta foglalkozik – a gondos háziasszony elszántságával – a talált tárgy megtisztításával, a populáris, haszonelvű képek esztétizálásával. Transzformál. A gumikesztyűk csomagolásán, a törlőkendők használati utasításain látható ábrák, melyek csupán informativitásukért, s a tömegtermelés mögött rejtőzködő együgyűség leírásáért érdemlik ki figyelmünket, Eperjesi számára értékes fotónegatívok lesznek, melyeket aztán tetszőleges módon felnagyíthat. A tónusok, a színek tehát átértékelődnek keze alatt, s innen már csak egy aprócska ugrás, hogy új hordozóanyagra kerüljenek. Eperjesi Ágnes művészi alázata és következetessége nyilvánul meg a *Szorgos kezek*ben, ugyanis a fogyasztási cikkekről leválasztott témát-formát visszaforgatja a fogyasztás világába – ez lesz a tökéletes pop art? –, és nemcsak jelképesen. A legyártott csempék megvásárolhatók, hazavihetők és fel is ragaszthatók lakásunk tetszőleges pontján, történetesen a mosogató fölé, hogy csak egy tipikusan vízveszélyes falszakaszt említsek. Eperjesi jut legközelebb a szétnyílt doboz határvonalához, ahol a valódi világ tompa egyértelműsége a művészet rejtélyes tartományával érintkezik.

Gerber Pál öt tárggyal kísérli meg a személyiség, illetve a művészet végtelenbe vesző lényegének képzőművészeti adaptációját. *Gerber* című freudista ,,önarcképe'' két tárgyra redukálja az Ént. Egy közönséges, kb. negyvenkettes, barna, bőr félcipőre, és egy piros pöttyös gumilabdára. Meg kell hagyni, a laszti kiválóan illeszkedik a lábbeli ,,bejáratához'', bár stabilnak tetsző helyzetéből könnyen kimozdítható. A cipő a materiális világgal való érintkezése és annak metódusára irányítja a figyelmet: védelem a rozsdás szögek, harcias ebek állkapcsa ellen, de a kötelességvállalást és a megfelelés szándékát is magán viseli, míg a lélek szabadságára, a lélek gyermeki attribútumaira az ártatlan játékszer utal. Hogy miért nem installálta a művet? Az útlevélkérelemhez sem magunkat, hanem egy 4×4-es fotót mellékelünk. *A művészet súlya* című szürreális installáció a Nagy Művészet létjogosultságáról, az emberi kultúrában betöltött szerepéről vall a szürrealizmus komolynak ható, de a humort soha sem nélkülöző kifejezésmódjával (a humor egyébként sem idegen Gerber számára). A hetvenes évek szocreál designe-jában fogant ágyneműtartóból egy tüllfátyol szabadul ki, s lebbenne tova, ha a néhány méternyire lévő női fejre emlékeztető, absztrakt márványszobor nem szorítaná – súlyánál fogva – a földhöz.

Ki ne érezte volna már, hogy a kerékpár kormánya felmelegszik tenyerünk szorításától? Ki ne nézegette volna már egy háromszögsajt csomagolópapírjának rajzolatát? A kiállítás olyan titkokat nyújt át, melyek közvetlen közelünkben egzisztálnak. Közszemlére bocsátja őket, de nem nyilvánítja ki fölényét velük szemben, nem leplezi le azokat, ellenkezőleg: megfejthetetlenségüket, örök rejtélyüket igazolja.

Gerber Pál: A művészet súlya, 1999
(Fotók: Berényi Zsuzsa)

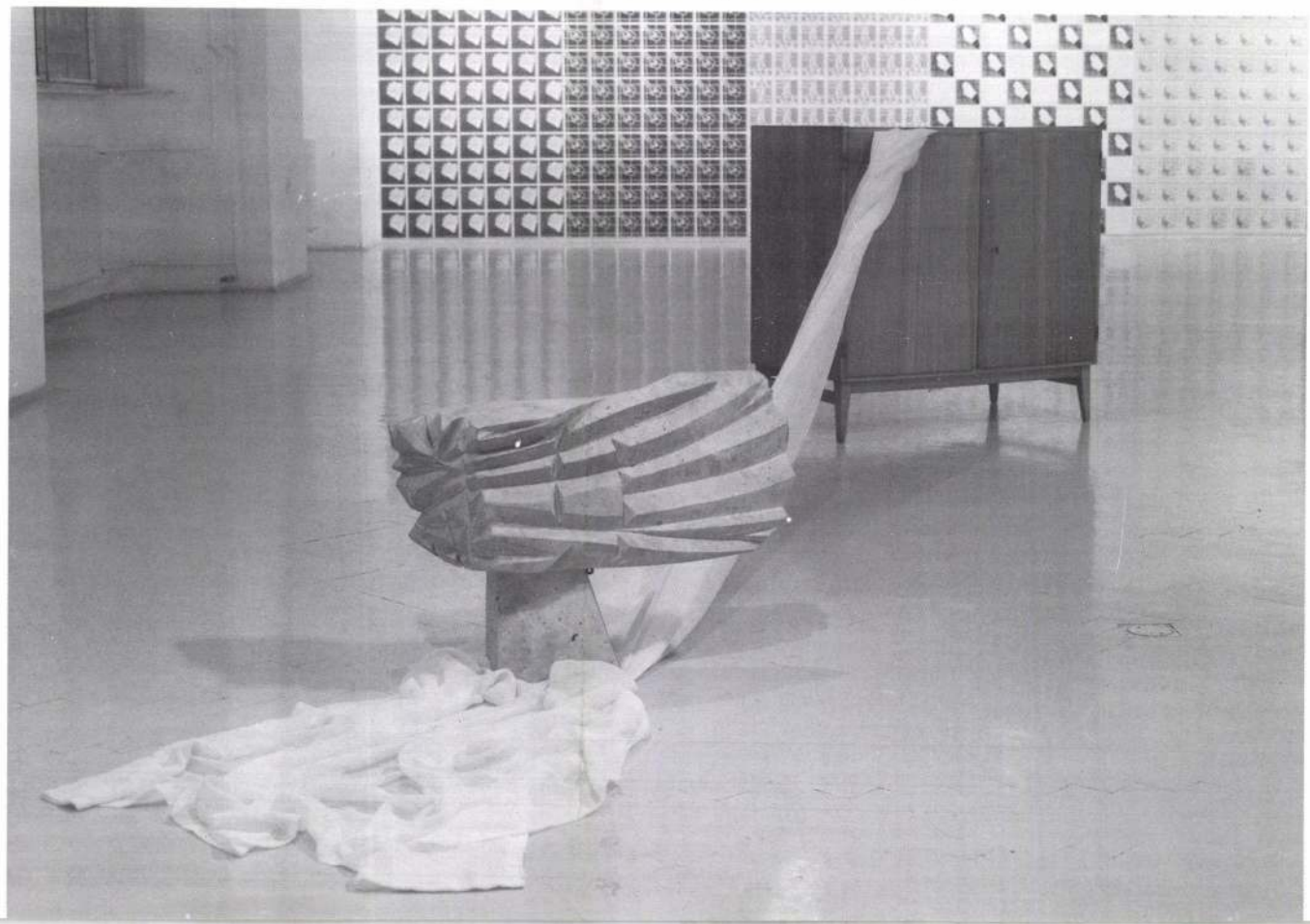

Csorba Simon fotografikusművész 4. folytatás.
Wehner Tibor: A változó az állandó elem, Csorba Simon művészetéről.

4 Csorba Simon: Világol az ember békéje, 140 × 100 cm, 1985

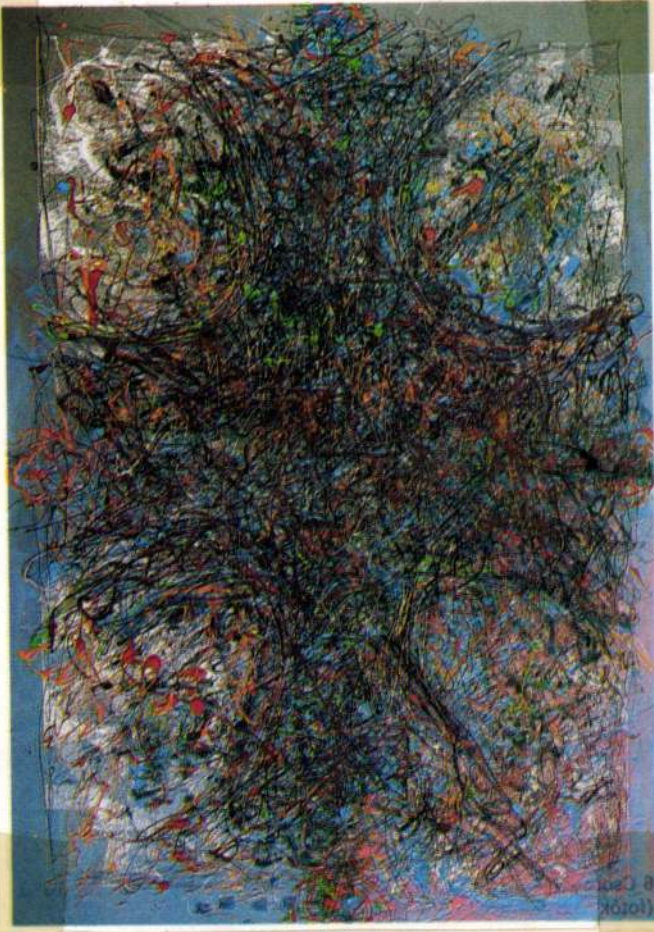

Művészet, 1989, 4., 43-old.

BESZÉLJÜNK MÁSRÓL

Azt mondja Müller Péter Sziámi a Belépek egy helyre... című, legújabban megjelent kazettán, hogy „beszéljünk másról, filmekről, képekről, csak jelenségekről, semmit a lényegről".

Néha nem tudom, mi a lényeg. Egy szál napraforgó zöld borosüvegben az asztalon, egy verssor, vagy egyetlen mondat egy regényből.

Vagy talán az a lényeg, amit az a tizenkét éves kislány(?) mondott a *Korkép — Magyarországon jelenidőben,* pontosabban benne a *Magyarországról jövök... kamerával* című televíziós műsor riporterének, M. Kiss Csabának. Hogy *azóta* nem tud szeretni senkit, csak a kisfiát, akit soha, de soha nem hagy el.

Különben csupa tárgyilagosság a film, csupa kopogás. A riportalanynak csak néha villan meg a profilja — hiszen még kiskorú —, a vállán át csak kilenc hónapos fia bámul és mosolyog bizakodóan a kamerába. Hiszen ő a jövő. A múlt pedig az, hogy a tizenkét éves anyának nyolcévesen a saját apja *vette el a lányságát* („akkor még azt se tudtam, mi az"), és most azt sem lehet tudni, ő az apa (a saját unokájáé...), vagy nem. Ez nem görög tragédiai helyzet, csak egy családi ügy, Magyarországon.

A szavak pedig tovább kopognak arról, hogy senki nem vette észre: valami történt. És aztán már nem volt mese, meg kellett szülni Dávidot, aki láthatóan boldog, és örül a világnak. Ahogy gyerek-anyjában is van valami méltóság és bölcsesség — talán éppen a sok megaláztatástól.

És a lényeg ott kapar valahol az ember torkában, de többre nem futja tőle, mint elővenni egy verseskötetet, vagy meghallgatni mondjuk a Sziámi-kazettát.

Ölbei Lívia

Hrabal és Wahorn a Playboyban

Zavarban vagyok: a Playboy végül is szórakoztató magazin. Csinos lányokkal, ízléses és erotikus fotókkal, fényévnyire a pornótól. Szóval a Playboy alapvetően az esztétikai kellemes kategóriába sorolható. Ám — látva a kulturális lapok halódását, újak meg nem születését — egyre több és tartalmasabb meglepetést szerez a művészetek barátainak.

A legutolsó, júliusi szám — azért e lapnál is van csúszás — szenzációkat kínál. Mert szenzáció, hogy a világhírű cseh író, *Hrabal* (lásd Sörgyári capriccio, Szigorúan ellenőrzött vonatok) interjút ad a lapnak (tudni kell, Hrabal egyre zárkózottabb, nem nyilatkozik), még pedig egy magyarnak, Varga Attilának.

Ugyancsak remek a magyar avantgárd fenegyerekével, a volt A. E. Bizottság zenekar vezéralakjával, a kiváló képzőművésszel és szabadgondolkodóval, a szentendrei-pomázi bohémmel, azaz *Wahorn Andrással* készített interjú is. Wahorn elment Amerikába (New Yorkba, mert az szédítően jó, mondja), semmivel, és mindenért. S amikor hazajött, a riporter egy „kicserélt" embert talált. Érdekes és lényeges, ahogy Wahorn vall a mai világról, magyarságról, művészetről.

Nos, ez az a pont, amikor le kell írni: a Playboy az egyik legjobb kulturális havilapunk...

Még ide számíthatjuk a dixieparádét parádés fotókkal, a Prágai Tavaszra emlékező írást, és több útirajzot. Szó ami szó, a lányok körítésnek maradnak. Hát, ha így lehet eladni a kultúrát, akkor adják. Mert színvonalas. A forma is, a tartalom is.

Csupán egyvalamit sajnálhatunk: még nem jelent meg az a középpolgári réteg, amely képes lenne rendszeresen megfizetni a lapot. Így aztán valós szellemi élményektől esünk el.

-kor

Csak Csontváry képén marad meg?

Pillantás a hídra

Két éve ostromolják, de még mindig áll a mosztári Régi híd. Lövik ma is naphosszat, számtalanszor eltalálják, ám amikor felszáll a füst meg a por, s midőn megvirrad, a tüzérek nem hisznek a szemüknek: az elátkozott építmény, ez a kővé vált merész szökkenés, lentről újfent visszaköszön. Hírlik, hogy a Régi híd szívóssága már-már őrületbe kergeti az ütegek és üres hüvelyek között botorkáló katonákat, akik most már rosszat sejtenek. Félnek valamitől, még többet isznak, és még gyengébben céloznak. Nem látott még a karcsú ív ilyen duhajokat.

A másik hat mosztári híd nem tanúsított ekkora ellenállást, összeomlott annak rendje és módja szerint az elmúlt két év során, de talán mert a hírnév kötelez, s mert megszokta az emberi szeszélyeket, a Régi híd agyonkoptatott kövei révén, Kelet és Nyugat, egy kicsit még összeér. Mindenki tudta róla, hogy remekmű, csak azt nem, hogy ennyire makacs.

1566-ban kezdték építeni, kilenc évbe tellett, amíg befejezték, s amikor az első átkelők, a vélhetően feredzsés nők és turbános férfiak a hídra kapaszkodtak, Mosztár („Hidas") virágkora is elkezdődhetett. A Neretva jobb partján, a kujundzsiluk, a rézművesnegyed alakult ki, a túloldalon pedig a cserzővargák vetették meg lábukat, s jött létre a tabhana. Mindkét pontból, szélvédett utcácskákra futottak ki a bazárok, a szűk kis sikátorok a hegyek közé szöktek, vagy elkísérték a Neretvát a tengerig.

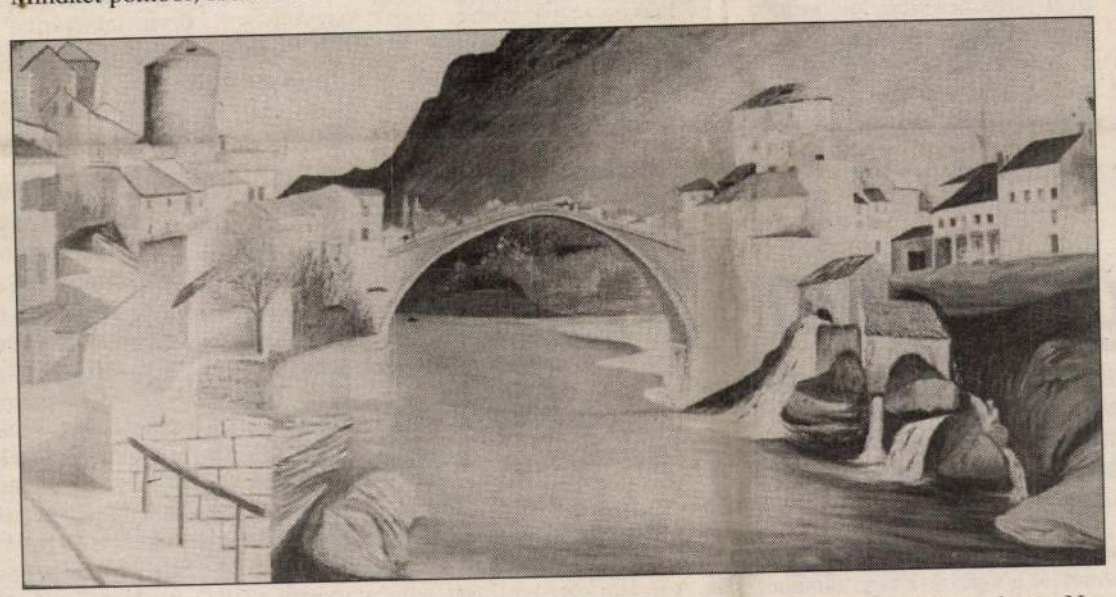

Tömérdek ember özönlött a viszonylag mindig jó utakon Mosztárba, és a virágzó török kaszaba bűbájjal viszonozta ezt az érdeklődést. A folyóvölgy ideszállította az Adriai-tenger melegét, a part mentén mézédes mandarin és füge termett, és a fák, a virágok és fények közepette nagyon jól esett az angolna, a bor, és a feketeleves. Valahogy eltelt bő négyszáz év, közben még a mi Csontvárynk is bóklászott itt egy festőállvánnyal a hóna alatt...

Amúgy a kávét sütni, és nem pedig főzni szokás errefelé, noha főzik a mosztáriak is, mint bárki más. De a tényekhez és szavuk igazához általában kevésbé ragaszkodtak, mint másutt szokás, látszólag feltűnően több idejük volt másoknál, s nagyon szerettek vendégül látni valakit, és szerettek nagyon sokat beszélgetni, vagyis inkább beszélni. Ilyenkor a kerek asztalkás, pamlagos helyiségeket kitöltötte a derű.

Egyszer kieszelték, hogy a trójai háború nem a kisázsiai Hissarlikban, hanem bizonyíthatóan a Mosztár-alatti Gabelában játszódott le, és hónapokig vezetgették a bel- és külföldi újságírókat, hogy ők is felfedezzék az igazi Tróját. Fogyott a rengeteg angolna, melyet a Neretvából merítettek, ám a házigazdák már csak Xamandroszoknak szólították a hullámoshajú folyót, s lesnünk kellett a napkeltét és fürkésznünk éjjel a csillagokat, mert azok az adott pillanatban pont úgy állnak, ahogy az Iliászban írva vagyon. A megjegyzésre, hogy ha igazuk lenne, akkor már csak véletlenül is kiborítottak volna az ekék némi dárdát, pajzsot és érces kelevézt, melyekből igen sok fogyott a tízéves háború során, a Neretva-torkolat emberei csak legyintettek: mélyebben vannak azok, és különben sem értek még rá annyira, hogy eleget áshassanak. Mondták, hogy ugyan menjenek már el a firkászok Kisázsiába, találjanak hét folyót, vagy akár kiszáradt medret, mert azt talán senki sem vitatja, hogy hét folyónak lennie kell Trójában. Ők viszont rendelkeznek hét folyóval, érveltek, miközben inni kellett a Trebizatból, vagyis a Karészoszból, majd ismét egy jót beszélgetni, mert mintha az egésznek ez lett volna a lényege.

Érdekes, hogy nem politizáltak. Az előző rendszerben is sokkal többre becsülték azt, aki fejest ugrott a Régi hídról a Neretva sietős habjai közé, mint aki merészen politizált. Nem is illett ilyesmit csinálni olyan vidéken, ahol egyetlen ember kilengése miatt mindig hármat tartóztattak le, egy szerbet, egy horvátot és egy bosnyákot, hogy senki se sértődhessen meg. A mosztáriak körében most sem népszerűek túlzottan a politikusok, s különösen nem azok a tüzérek, akik előbb szerbek, majd horvátok, végül bosnyákok voltak, most meg a fene tudja kicsodák.

A Mosztárból menekültek arról beszélnek, hogy nem a szerbek, a horvátok és a bosnyákok egyformák, hanem a tüzérek.

Komáromi Ákos

Ság hegyi szüret — olaszokkal

Népes küldöttséget várnak szeptember utolsó hétvégéjén Celldömölkre az olaszországi Pagnaccóból. A két város vezetői, polgárai között egyre gyakoribbak a találkozók, különösen azóta, hogy mindkét részről felmerült a testvérvárosi együttműködés megpecsételésének szándéka. Az erről szóló egyezményt májusban Pagnaccóban írták alá, most, szeptember 25-én Celldömölkön látják el kézjegyükkel a két város vezetői. Pénteken este az utcaszínház egyik résztvevője az olasz Centro Teatro Studio, szombaton délelőtt a szüreti vetélkedőn a hazaiak mellett olasz és osztrák csapatok szerepelnek, vasárnap délelőtt Pagnacco énekkara ad hangversenyt az alsósági római katolikus templomban, délután pedig olasz—magyar labdarúgó-mérkőzés lesz.

A sorozat legjelentősebb eseményének a szombat délutáni szüreti felvonulás ígérkezik. A Ság hegyről indulnak el a felvonulók a város központja felé. Az eseményre várják a helyi és a környékbeli lovasfogatokat — eddig tizenöten jelezték részvételüket —, hogy kiválasszák közülük a legszebbet, amelynek gazdája értékes díjat kap. Akik ezután akarnak jelentkezni, még nem késtek el, mert a nevezés még tart.

B.L./Pannonpress

Ajánló a rádió és a tv mai műsorából

KOSSUTH RÁDIÓ

8.40-10.59 Napközben 10.30 Vásárlók könyve 11.05 Szonda. 11.35 Levelek egy percben 12.00 Déli krónika 12.30 Ki nyer ma? 12.40 Falurádió 13.05 Nemzetközi vallási híradó 13.30 Erős vár a mi Istenünk! 14.05 Klasszikusok mindenkinek 15.05 Nyitnikék 15.45 Haydn: G-dúr divertimento No. 4. 16.00 Délutáni krónika 16.10 Mindennapi gazdaság 16.20 Zenefórum 17.05 Eco-mix Gazdasági magazin 18.00 Esti krónika. 18.30 Ráadás 19.05 Sportvilág 19.40 Összeállította: Garaczi László 20.05 A népzene hagyományőrzői 20.30 Határok nélkül 21.05 Európa 1968 21.32 Zenekari muzsika 22.00 Késő esti krónika

URH: 6.55-9.00 Körzeti információs magazinok 13.00-14.00 Az Amerika Hangja magyar műsora 15.00 Közvetítés az Országgyűlés üléséről 18.30 Nemzetiségi műsorok 23.00 A BBC késő esti magyar műsora

PETŐFI RÁDIÓ

8.05 Dallamkoktél 9.10 Zene-szó 10.55 Gordiusz plusz 11.03 Családi persely 11.15 Sárga tengeralattjáró 12.00 Nótakalendárium 13.00 Hírpercek 13.10 Hogy tetszik lenni? 14.00 Kettőtől ötig 17.05 Kölyökrádió 17.32 Ziccer 18.30 Kapaszkodó 19.05 Garázs 19.30 Filmzenei kaleidoszkóp 20.25 Közvetítés az FTC—Kispest bajnoki labdarúgó mérkőzésről 21.20 Hírpercek 21.30 Gary Burton és a Thomas Clausen trió felvételeiből 22.00 Minden hangra emlékezem

BARTÓK RÁDIÓ

9.05 Pódium10.05 Még egyszer 11.00 Zenei ábécé 11.40 Bojtár László népzenei feldolgozásaiból 12.05 Hangverseny délidőben 13.24 Fúvószenekarok felvételeiből14.20 Egetvívó asszonyszív 15.15 XX. századi operákból 16.05 Kóruspódium 16.30 Eszperantó híradó 17.00 Új Hangoló 17.30 Bach: I. Brandenburgi verseny 18.05 Erkki Palola és Teppo Koivisto hangversenye 19.05 Az emberiség nagy kalandja 19.35 Leonard Bernstein vezényel — Haydn szimfóniák 20.27 Napló 21.05 Az ezred lánya. Részletek Donizetti operájából 22.05 Új Zenei Újság 22.50 Magyar dráma a két világháború között. A Rádiószínház bemutatója. Kismadár, Móricz Zsigmond vígjátéka.

GYŐRI RÁDIÓ

7.00 Budapesti krónika 7.30 Nyugat-magyarországi krónika 8.00 Önkormányzati híradó, reggeli telefon, postazsák, nyugdíjas percek, jogszabály-magyarázat, zenekalendárium, slágernaptár

TV 1

6.05 Falutévé 6.25 Határtól határig 6.35 Üzlet 6.45 Hírek 7.00-9.00 Napkelte 9.00-12-00 Napközi 12.00 Déli egyenleg 12.12 A Financial Times heti üzleti híradója 16.00 Híradó 16.25 Hatalom és szenvedély. 17.15 Hagyomány 18.00 Kapcsolj be! 18.35 Szerencsekerék 19.30 Híradó 20.05 Friedrich Shciller: Stuart Maria. A Miskolci Nemzeti Színház előadása, felvételről 22.30 24 óra 23.30 Híradó 23.35 BBC-híradó

TV 2

14.05 A Hét 15.00 Parlamenti Napló 17.10 Gyerekeknek 17.30 Könyvvilág 18.10 Körzeti híradók 18.35 Zöldpont 19.05 Frici, a vállalkozó szellem. 19. rész 19.30 FTC—Kispest Honvéd bajnoki labdarúgó-mérkőzés 21.25 Kapcsolatok 22.00 Esti egyenleg 22.25 A TV 2 filmklubja. Emlékek, álmok, vágyak. Carlos Saura néhány filmje. Lidérces éjjel. Spanyol film

ORF 1

9.05 Cosby-show 9.30 Magasház 10.30 Tanítás a szenvedélye. Olasz játékfilm. 11.50 Az állatok paradicsoma 12.15 Schilling 13.00 Tv-híradó 13.35 A három büfésnő. 14.00 A Waltonok. 14.45 Euroturizmus 15.15 Benjamin Blümchen. Német rajzfilmsorozat. 15.50 Kaland a Karib tengeren. 16.35 A Flintstone család. 17.00 Mini híradó 18.00 Híradó 18.05 Mi-vitálisok 18.30 Feleséget keresünk a papánknak. 19.30 Tv-híradó 20.00 Sporthírek 20.15 Sportaréna 21.25 Perry Mason és az elveszett szerelem. 23.00 Híradó 23.05 A Hearst és Davies-ügy. Amerikai játékfilm

ORF 2

15.00 Zenés szín 16.45 A Nyolc Sarok Pavilonja. Hannes Zell filmje 17.30 Hársfa utca. 18.00 Cosby-show. 18.30 Songok a saloonban 19.00 Tartományok ma 19.30 Tv-híradó 20.15 Két müncheni Hamburgban. 21.15 Egy birodalom szétesik. 22.00 Tv-híradó 22.25 Tv-híradó da capo 22.45 Az emberiség végnapjai

MOZI

Savaria: Dzsentlemanus, háromnegyed 4, 8 A bárányok hallgatnak, 10, 6 **Mini:** Abszolút kezdők, fél 6, fél 8

SZOMBATHELYI VÁROSI TV

19.00 Sport magazin — Atlétika — Birkózás — Autó-motor sport — Úszás — JET SKI előzetes — BMX — Sportfórum — Foci — Kosárlabda — Kézilabda

19.35 Gyerekeknek: mese

19.45 Nap—szám

Szerendipiti

„Halál" Velencében

Csorba Simon átváltozásai

Talán egy hónappal ezelőtt találkoztam először Csorba Simonnal. Nemrég volt ötvenéves. A grafikus és képzőművész szakma nagyon jól ismeri. Számos kiállítása volt már országszerte és a világban. Csorba Simonnal Kőszegen, a Strucc Szállóban akadtam össze véletlenül, hetekkel ezelőtt. Akkor éppen futotta saját filozófiáját. Budapestről a Szentföldre indult, Izraelbe, hogy a művészetet népszerűsítse, és hogy „tanuljon vendég lenni". Azt mondta, karácsonyra tervezi a hazatérést. Szeptember elején egyszer csak megcsörrent a telefon, és Simon bejelentette, itthon van, Budapesten. El kellett hát menni hozzá.

— Amikor utoljára találkoztunk, a Szentföldre indultál futva. Azt mondtad akkor, hogy majd csak karácsonyra leszel itthon. Ehhez képest a műtermedben most a verőfényes szeptemberi nap süt be az ablakon. Mi történt?

— Az ember tervez. Én nem tudtam, hol a Szentföld, de oda indultam, és megtaláltam a szent földet. Ez előbb volt, mint ahogy gondoltam.

— Hol?

— Voltaképpen az egész Föld szent föld. Rájöttem, nincs Szentföld, ez egy hibás nézet. Ahová lép az ember, az mind szent föld. Az a felismerés, amikor rájöttem, hogy a szent földön járok, nagyon döbbenetes volt.

— Mikor történt ez? Kőszeg után mennyivel?

— Ó, sokára. Ez Velencében volt. Húsz nap múlva.

— Valuta nem volt nálad.

— Volt. Kevés, mindenből egy kicsi. Ha nem lett volna nálam, akkor az olaszok be sem engednek. Az olasz határőr rámparancsolt, elvette az útlevelemet, amíg meg nem mutattam a pénzt. Egy nejlonzacskóban volt, borítékben. Minimális. Húsz dollár, száz márka. Szóval így. Beengedtek, mert látták, hogy van, de olyan fintort vágtak, hogy nagyon szégyelltem magam. Megkaptam túlük a koldus elnevezést. Az osztrákok zarándoknak néztek, az olaszok egy ronda büdös koldusnak.

— Találkoztál olyan emberekkel, akiket már itthon is kerestél?

— Persze. A köznép és a papság végig jó volt. Huszonöt napig nem költöttem se kajára, se szállásra. Több pénzzel jöttem haza, mint amennyivel mentem. Ötszáz márka volt ez.

— Hogyan kaptad?

— Alamizsnát adtak, hogy ne kelljen mindig koldulni, és ezt megtakarítottam.

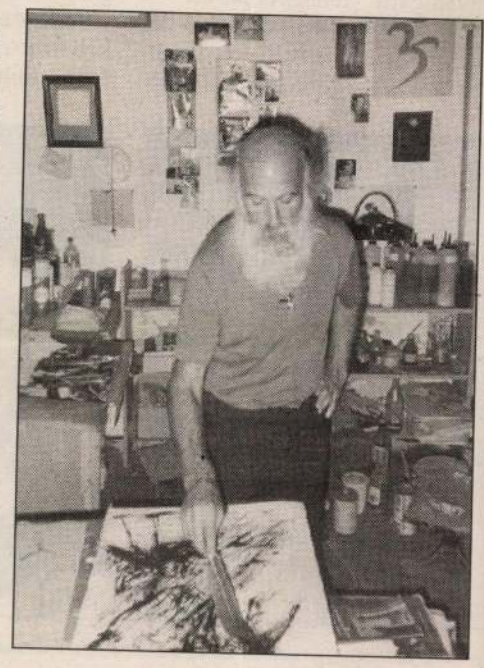

— Mondtad, amikor felhívtál, hogy előtte kaptál egy megrendelést egy freskóra. Valahol Ausztriában.

— Karinthiában volt ez. Gyönyörű hely.

— Ennek mikor látsz neki?

— A megrendelő még nem is tudja, hogy itthon vagyok. Ezért is jöttem haza többek között.

— De ez csak az egyik ok volt, mert Velencében történt valami.

— Az okok nem egyszerűek. Ezeket nem lehet megnevezni. Ha az embernek érzelem van a szívében, olyan, amilyet addig nem érzett, az is egy ok. Amikor úgy gondolom, ha továbbmegyek, akkor ez biztosan elmúlik. Ezért haza kell jönni.

— Próbáljuk nevesíteni ezt. A fiadról van szó.

— Nem, nem, nem. Ezt nem lehet megnevezni, mert akkor, abban a pillanatban meghal az érzelem. Tehát nem nevezném meg. Az ember akkor követte el a hibát, amikor megnevezte a világot. Ha megnevezzük, azzal megöljük. Az érzést is. Nekem volt egy élményem, és hoztam egy döntést, ezt: annak ellenére, hogy beharangoztam egy tervet, nem csinálom meg. Semmissé tettem. Kockáztattam a presztízsemet. Végül is, a zarándok, aki voltam, meg aki vagyok, annak az az ismérve, hogy azért ilyen szerencsétlen földönfutó, mert reménykedik abban, hogy a zarándoklás nyomán valamit érezni, látni fog. Persze manapság már nincsenek zarándokok, annak ellenére, hogy régen ez egy normális állapot volt. Ha valakinek problémája akadt, akkor elment. Nem véletlen, hogy az iszlámban előírás a mekkai zarándoklat. Az nem is iszlám hívő, aki nem megy életében egyszer Mekkáig. Ugyanez vonatkozott a kereszténységre. Hogy aki nem ment el Rómába egyszer gyalog, az nem is katolikus. A zarándoklás mindig megváltoztatja a zarándokot.

— A zarándoklatoddal adni akarsz, vagy önmagadat építeni?

— Én nem építem magamat. Most a művészetet helyeztem előtérbe, és a futást ennek alárendeltem. És a futásban jobb a közérzetem, mert nincs tőle elvárásom. A művészettől meg nem lehet, mert arra születtem. Amíg futó-művész voltam, addig volt bennem bizonygatási vágy. Most nincs. Azzal foglalkozom most leginkább, hogyan lehet megszabadulni az elvárásoktól, mert ez a fejlődés gátja.

— Ezzel, hogy a futás kényszerét levetetted, kiegyensúlyozottabb lettél, és ez észrevehető a művészetedben?

— Nem. A művészetemben soha nem lehetett észrevenni semmit. A személyiségnek soha semmi köze nem volt a művészethez. Az én személyes életem ebben soha nem tükröződött. Párizsba például egy részegen rajzolt farajzom árán jutottam ki. Ezt 1990-ben tökrészegen rajzoltam egy fűzfáról. És látszott rajta egy ember. Ő egy párizsi magánkórház igazgatója, és fölismerte magát. És mindenáron kellett neki ez a rajz. Ezzel csak azt akarom mondani, hogy a művészet nem személyiségfüggő, általa nem lehet személyiséget nevelni. A művész nem azért az, mert azzal gyógyítja magát. A futás ettől független. De a futás is szenvedélybetegséggé válhat, ha az ember rászokik.

— A zarándok meghalt benned?

— Nem. Megszületett.

— A visszafordulásodat próbálom értelmezni.

— A zarándok nem fordult vissza.

— Csak az ember?

— A zarándok megtalálta a célját Velencében. A visszafordulás konkrét célja az, ha ezzel a fölismeréssel továbbmegyek, akkor önző vagyok. Rájöttem valamire, és úgy döntöttem, hogy haza kell jönni, és kipróbálni. Megtaláltatni magamat. Valójában egy filmet akarok csinálni a zarándoklatról. Ez a következő feladat. De az az érzelem, amit én most megjelenítek, az úgy látszik, rajtam kívül is működik. Nem én kerestem meg senkit eddig. Engem keresett mindenki. Téged csak azért hívtalak föl, mert megbeszéltük, ha hazajövök, kereslek. Nehéz és kellemetlen döntés volt, de tudtam, nagyobb utat tettem meg, mint amit akartam. És ez egy paradoxon. Ezt nem is tudom megérteni. Hogy nem azt csináltam, amit akartam... Persze volt nekem egy tanárom az orvosi egyetemen. Miatta nem lettem orvos, mert kirúgott. De nagyon szeretett, egyszer a halála előtt azt mondta, hogy neki nagyon sok orvos-tanítványa volt, de művész csak egy.

— Azt elhiszem.

— Hatvankilencben rúgott ki, nyolcvanhétben halt meg. És egészen addig a legjobb barátok voltunk. Neki volt egy nagy tanítása: Szeren Dip királynak volt három fia, és azt mondta neki, menjetek el, és hozzatok nekem aranyat, tömjént, mirhát. És a fiúk elmentek. Minden mást hoztak helyette. A papa volt olyan bölcs, hogy azt mondja: hohó, ti elmentetek ezért, de hoztatok valami mást. Azóta ezt úgy hívják, szerendipiti. Amikor az ember elmegy az aranygyapjúért, de egy gyapjas asszonyt hoz helyette. Úgy van ez, mint amikor a tudós nekiáll kísérletezni, hogy felfedezze a C vitamint, és a rohadt életben nem fedezi fel. Véletlen az egész. Tehát azt mondja a tanárom ezzel a mesével, hogy a kudarc a legnagyobb eredmény, mert a sikerbe bele lehet ülni. És megszűnik az ösztönzés. A kudarc motiváló, mert akkor ismételni kell. Tehát én most egy szerendipitiben vagyok, és vándorlok. Régen az egész világ vándorolt.

— Ez mára megszűnt.

— Igen.

— Ez egy hirtelen pillanat volt?

— Ez egy negatív megvilágosodás. Volt egy éjszakám Velencében, csavarogtam, és egyszer csak fölpillantok, és látom a táblát: Campo Sant Simon Grando. Ebben a pillanatban láttam, hogy vége a zarándoklásnak.

— Véget ért valami?

— Igen. Laci bácsi vagyok. Ötvenéves.

— Mit mond neked az ötven év? Azt jelenti, hogy fiatal vagy?

— Semmit nem mond. Csak a helyemre kerültem. Meglátam az előbb említett táblát.

— Az ilyen tárgyak irányítják az ember életét?

— A tárgyak nem irányítanak semmit. A világ nagyon jól be van rendezve, benne kell lennünk, és helyzetbe kerülni.

Komondi Gábor

Beszélgetés Sallay Andrással

Világbajnokok a jégrevüben

Először úgy rémlett, csak pár éve volt az a világbajnokság, ahol Regőczy Krisztina és Sallay András elsők lettek jégtáncban. Aztán kiderült, 1980 kicsit odébb van. A büki golfbajnokságon az úr sziluettje egyáltalán nem emlékeztetett arra az ifjúéra, aki szinte szárnyalt a műjégen. Az arc ugyanaz maradt, de Sallay András mostanában az üzleti életben „táncol", egy amerikai szervező cég magyarországi képviseletének a vezetője.

— Az 1980-as VB után eltűntek.

— Igen, akkor itthon elhallgatták, hogy hivatásosak lettünk és elmentünk egy amerikai jégrevübe, és két profi világbajnokságot még nyertünk. Talán az egyik sikerünkről lehetett valamit olvasni a hazai lapokban. Az amerikai jégrevüvel hatszázharmincegy előadáson táncoltuk el a Montycsárdást és a Víg özvegyet. Már 1979-ben bejelentettük, hogy visszavonulunk. Amikor megnyertük a világbajnokságot és közöltük: elég volt, jöttek az emberek, mi a baj, komolyan gondoljátok? Komolyan gondoltuk. Azt is meg kell mondanom, a profi világbajnokságot könnyebben megnyertük, mert nem voltak oroszok. A revüs korszakban egy amerikai cég, az IMG menedzselt bennünket, a búcsúvacsorán ők vetették fel, hogy Magyarországon is lehetne csinálni azt, amit ők az USA-ban. Én műkereskedéssel foglalkoztam, de azt válaszoltam, próbáljuk meg. Két év alatt sikerült beszerezni az engedélyeket, mert itthon nem ismertek olyan kategóriákat, mint marketing, menedzsment, de végül sikerült. Nem bántam meg, jól érzem magam az üzleti életben.

— Értékelte az amerikai közönség, hogy két világbajnokot lát a jégrevüben?

— Értékelte, de ez nem ilyen egyszerű. A nagyvárosokban igen, de olyan helyeken, ahol feketék voltak többségben, vagy például a nehézbombázók támaszpontján, a boogie-t akarták.

— Nehéz volt hatszázharmincegyszer ugyanazt a műsort előadni?

— Akadt olyan nap, hogy hat előadás volt, délelőtt, délután. Az elsőn felébredtünk, a másodikon kezdtünk magunkhoz térni, a harmadikon már minden rendben ment. Ez volt az utolsó hagyományos amerikai jégrevü, amely a családnak szólt és nem elsősorban a gyerekeknek. A világ legjobb jégrevüjében dolgoztunk, a legjobb személyzettel. Minden héten más városba mentünk. Kilenc kamion vitte a szerelést a százhúsz tagú társulat után. A saját zenekar mellé mindig a helyi zenészek közül hívtak meg néhányat. Ez a zenészek szakszervezetének kikötése volt. Játszottak tűzoltózenekari tagok is... A szakszervezet nagyon komolyra ment. Annyira, hogy amikor lehúztam az egyik kislány ruháján a cipzárt, akkor az öltöztetők érdekvédője tiltakozott. Pedig csak a kislány hátát akartam látni, mert tetszett.

— Említette, műkereskedő. Milyen árukkal foglalkozik?

— A bútorokhoz értek elsősorban. Akkoriban, amikor mi versenyeztünk, más sportágakat támogattak. Az természetes volt, hogy a labdarúgók lakást, autót kaptak. Mi ilyenre nem számíthattunk, ezért kértem engedélyt műkereskedésre. Nem ment könnyen, mert akkor még állami monopólium volt, de azért megkaptam. Aztán ahogy beindult az üzlet, bővítettük a kört szőnyegekkel, porcelánnal, egyebekkel.

— Jeget mikor látott először?

— 1958-ban. Jégpályából nem volt nagy választék. A szüleim kivittek a Millenárisra, itt a kerékstadion közepén volt egy pálya. Nagyon tetszett a két hokicsapat, ahogy seprűvel hokiztak. Nem hagytam békén a szüleimet, hogy újra menjünk ki. Nem voltam még egészen hatéves. Nagyon nagy szó volt, amikor 1963-tól a Kisstadionban lehetett telente korcsolyázni. Tizennégy évesen kezdtek érdekelni a lányok, és a jégtánc legális formája volt, hogy megfoghassam a kezüket. Egy plátói szerelem kapcsán itt ismertem meg későbbi partneremet.

— Akivel együtt olyan országból lettek jégtáncban világelsők, ahol a mai napig nincs fedett jégpálya.

— Így van. Krisztinával az első közös szezonunk végén országos ifjúsági bajnokok lettünk, a 1969/70-es bajnokságban pedig második helyen végeztünk. Ezzel kimehettünk a leningrádi EB-re, ami nagy szó volt. Ott pedig nem lettünk utolsók. Olyan országok párosait előztük meg, mint Ausztria. (Innét és Angliából indult el a jégtánc.) Szülői támogatással kimehettünk Angliába edzeni. Emellett még az NDK-ban volt lehetőségünk gyakorlásra. A Szovjetunióban nem szerettek együttműködni velünk. Ők teljesen spártai módon végezték a táncosok kiválasztását. A nagy tömeget addig felezgették, amíg a legtehetségesebbek maradtak. Nekik aztán a létező legjobb képzést adták. A Bolsoj koreográfusai, jelmeztervezői, szakemberei, szakedzői teamek foglalkoztak velük állami költségen. Ezt ma már nem tudják megtenni.

— Kik jönnek helyettük?

— Nem tudni még. Annak idején, amikor mi versenyeztünk, az első három páros tutira orosz volt. A férfi egyéniben is jól szerepeltek. A nőiből valamiért hiányoztak. Most a versenyeken rengetegen indulnak az utódállamok színeiben.

— Nem volt nyomasztó versenyezni az orosz egyeduralom alatt ?

— Éreztük a hátrányát, mindig egy kicsit különcként kezeltek bennünket. Megnéztük a pontozóbírókat, ha volt közöttük francia, cseh, orosz, olasz, akkor már tudtuk, mire számíthatunk. Kell mondanom, hogy politikai alapon mentek a dolgok? Az volt a szerencsénk, hogy akkoriban volt feljövőben egy angol páros. A Nyugat is úgy látta, érdemes megtörni az orosz hegemóniát. Mi ettől függetlenül mindig jobban akartunk korcsolyázni. 1977-ben szereztük meg az első EB-érmet, onnét felfelé vezetett az út. Krisztina tizenhét éven keresztül volt a társam. Két hónapot leszámítva mindig együtt dolgoztunk. Néha halálosan összeveszтünk. Egyikünk így, a másikunk meg épp ellenkezőleg akart egy-egy elemet megcsinálni. Az edzőinkkel is nagy szerencsénk volt. Látták, mennyire szeretjük csinálni a jégtáncot, mellénk álltak. A körülményekről meg annyit, hogy a Millenárison egy felfújható sátor alatt dolgoztunk. Borzasztó hideg volt benn, nyakam, derekam tönkrement. Egyszer kijöttek az olimpiai bizottságtól ellenőrizni a felkészülésünket. Tíz percig bírták nagykabátban, aztán inkább otthagytak bennünket.

— Hogyan bírták elviselni a versenyek feszültségét?

— Mi ezt úgy vezettük le, hogy magunkba zárkóztunk, megfogtuk egymás kezét, és mint az oroszlánok, fel-alá járkáltunk. Mindig volt valami hiba a kűrben, még egyszer gondolatban végigmentünk az elemeken.

— Mostanában is kimegy a pályára?

— A lányaimmal gyakran kijárok. Imádják az emeléseket, szoktam pörgetni őket. Nagyon profin ülnek bele a kezembe. De nem erőltetem őket, a lényeg, valamilyen sportot csináljanak. Nekem sok mindenben segített a jégtánc, de óriási áldozatokkal is járt. A középiskolában nem volt kirándulás, buli, mentem edzésre. De megtanultam három nyelvet, a világot bejártam, és a munkám is ennek köszönhető.

— Manapság sokan nosztalgiáznak. Nem terveznek egy búcsúfellépést?

— 99 kiló vagyok, majdnem száz. Az emberek úgy emlékeznek rám, mint szép vékony, elegáns srácra, aki feketében táncol a jégen. Úgy maradtunk meg a köztudatban, hogy a világon legjobban csináljuk a jégtáncot. Lesújtó lenne, ha most így megjelennék a jégen, nem akarjuk, hogy az illúzió elvesszen. Krisztina Amerikában tanít, ő megtartotta a versenysúlyát, de én nem sportolok.

— Regőczy Krisztinával mikor lépett fel utoljára?

— 1984. december 14-én.

— Nagyon megjegyezte.

— Igen, egy nappal a születésnapom előtt döntöttünk úgy, hogy szögre akasztjuk a korit.

— A közös pályafutás végén nem volt szó házasságról?

— Akkor gondoltunk rá, de végül mégsem lett belőle semmi. Ő maradt Amerikában, én meg haza akartam jönni. Egyébként nagyon kényelmes dolog lett volna, mert nagyon jól ismertük egymást. De aztán a sors úgy hozta, találtam egy hölgyet.

— Megismerik még az utcán?

— Meg. Nagyon kedvesek az emberek. Érdekes, hogy amikor hazajöttem, itthoni mércével csodaautóm volt. Azt gondoltam, irigykednek majd rám, de azt mondták, megérdemled. Sokszor kínos volt sorbaállnom, mert egyből előreengedtek, tessék-tessék, művész úr. Amikor Debrecenbe mentünk, az étteremben a főszakács vendégei voltunk.

De mostanában sem változott a helyzet.

török

CSORBA Simon

A tervezett szakmai központ is milliárdos beruházás

Teljes felújításra vár az 1912-ben épült Állatkert

Jelentős rekonstrukciós munkálatok előtt áll Budapest Főváros Állat- és Növénykertje. Az 1996-os expóra ismét régi fényében kell tündöklöljön az 1912-ben megnyitott, akkor világszínvonalú épületegyüttes. A tervekről kérdeztük az intézmény igazgatóját, Szijj Józsefet és a tervezőt, Kugler Katalint.

Az elmúlt hat évben végzett felújítási munkákról az igazgató elmondta: két éve műgyantás injekciózással megerősítették a főkapu alapjait. A ketrecek falait csempével vonták be, ezzel könnyebbé téve a takarítást. Felújították a nagy tavat, a japánkerti tavat is. Igyekeztek megőrizni az eredeti, 1912-es épületeket, így például a Kós Károly tervezte madárházat. A teljes rekonstrukció — amire saját, szűkös forrásaikból nem telik — igen sürgető, mert az épületeket az állattartási funkció erősen igénybe veszi. Ebből adódóan gyakoribb felújítást igényelnek, de ez az utóbbi időben elmaradt. A Pálmaház rekonstrukcióját már kénytelenek voltak 1992-ben elkezdeni, mert az épület életveszélyessé vált. Előreláthatóan még ebben az évben elkészül az egyik főhajó.

A most készülő részletes rendezési terv figyelembe veszi az állatkert hármas funkcióját. Az épületekkel túlzsúfolt állatkertben gyönyörű a növényzet, de ez nehezen tűnik elő, mert a sok épület rengeteg helyet elvesz a fák, bokrok elől. A terv szerint ezért le kívánnak bontani néhány, a második világháborúban lebombázott és a kert többi épületéhez nem illő módon újjáépített avult, értéktelen épületet, illetve a gazdasági egységeket a Hungária körútra szeretnék áthelyezni. Ezzel újra megjelenhetne a kertben az oly sokáig méltatlanul visszaszorult növénybemutató funkció. A gazdasági épületek áthelyezését támogatja a XIV. kerületi önkormányzat is — tudtuk meg az igazgatótól.

A legtöbb érdeklődő a különleges, csak itt látható, egzotikus állatfajok miatt keresi fel a parkot. A látogatók szeretnék a lehető legközelebbről látni, erre, főleg a biztonság érdekében, nincs mód. Aki mégis meg akar barátkozni néhány szelíd négylábúval, a négy éve kialakított állatsimogatónál megteheti. Az épületek többsége — az igazgató úr és a tervezőnő szerint is — azonban nem elégíti ki a korszerű állattartás feltételeit, az istállók, a kifutók kicsik. Az állattartás elvárásai is mások ma, mint 1912-ben. A tervek szerint a megoldás az állatfajok számának csökkentése, az elavult épületek lebontása. Az így nyert területekkel bővíteni lehet majd az állatok életterét. Ha megfelelő körülményeket biztosítunk az itt élő állatok számára, talán lesz elegendő szaporulat — vélekedik Szijj József. Az elefántház, a Kós Károly-féle fácánház, a nagyragadozók háza, a kis és a nagy szikla mihamarabbi helyreállítása a legfontosabb.

A harmadik, s talán leginkább háttérbe szorult funkció a közművelődés. Jelenleg szétszórtan, több épületben dolgoznak a szakkörök — ismerteti a szomorú tényt Kugler Katalin. Számukra olyan központi helyet kell találni, ahol lehetőség lesz a magas szintű szakmai munkára, akár komolyabb konferenciák rendezésére is. Legalkalmasabbnak a nagy szikla alatti terület tűnik, de csak nagyon komoly felújítási munkák után. Ez a beruházás önmagában is milliárdos nagyságrendű. A kis szikla alatt pedig az állatkert központi éttermét lehetne kialakítani, oldalában fagyizóval — véli a tervezőnő.

A lehetséges pénzügyi forrásokról megtudtuk: a fővárosi önkormányzat kulturális célú infrastruktúra fejlesztésére 1,44 milliárd forintnyi támogatást vár az expóirodától. Ebből 220 milliót az állatkert felújítására használnának fel, amennyiben létrejön a megállapodás a főváros és az expóiroda között. Jelentős összegű — 1,3 millárd forint — címzett támogatásért fordultak a minisztériumokhoz is. Amennyiben a kért támogatások legalább egy része 1994-re megérkezik, el lehet kezdeni a rekonstrukciót, s az 1996-os világkiállításra érkező látogatókat már egy kívül-belül megújult park fogadhatná.

• Jáki Beáta

Kerületi hírek

Növekvő díjtételek

(MH) A piaci helyhasználati díjak emeléséről döntött Pestszenterzsébet-Soroksár önkormányzata testületi ülésén. A határozat napi 1 forint 80 fillérrel jelent több kiadást a kereskedőknek. Az ily módon megnövelt bevétel, melyet a piacok üzemeltetésére fordítanak, csupán az inflációval tart lépést.

Az idősek klubjában nincs szünet

(MH) Egész évben várja az V. kerületben működő három idősek klubja a rászorulókat. Mindennap meleg ételt kínálnak a betérő időseknek, s lehetőség van az ebéd házhoz szállítására is.

A vakvezető kutya — az valami más

Hazánkban mintegy százötven vakvezetőnek kiképzett kutya szolgálja nem látó gazdáját.

tik a „buszmegállóhoz" vezényszót is.

— Csak olyan helyre megyek,

Hat frekvencia a fővárosban

Sok mindenről volt ugyan korábban információnk a kiírandó pályázattal kapcsolatban, most mégis több kérdés tisztázatlan

belül beadniuk, ugyanakkor sem a frekvencialekötési, sem a frekvenciahasználati díj nem ismeretes egyelőre, s az Antenna Hun-

szen az a tény, hogy Budapesten mindössze három helyi televízió- és három rádióstúdióra írnak ki pályázatot, mindenképpen felveti

Budapesti könyvtárkörkép

Hova fordulhatnak a kölcsönözni vágyó olvasók Buda-

Minisztert csak miniszter helyettesíthet

Mint a napokban a Magyar Közlönyben nyilvánosságra hozták, Antall József kijelölte a nyári szabadságukat töltő minisztereket helyettesítő tárcavezetőket. A rendelkezésre azért volt szükség, mert a miniszteri felelősség elve alapján minisztert csak miniszertársa helyettesíthet.

A helyettesítések pontos rendjéről, a nevesítésről korábban már született egy miniszterelnöki rendelet. A Magyar Közlönyben legutóbb közölt helyettesítési rend azért készült el, mert az eredeti szabályozás szerinti helyettesítők némelyike szintén szabadságát tölti, így „új" pótlókra volt szükség. Felvetődhet az a kérdés is, vajon egy minisztert távollétében miért nem helyettesíthet politikai államtitkára, miként a parlamentben.

Erre a Miniszterelnöki Hivatalban azt a választ kaptuk: a tárcákon belüli tevékenységnél természetesen továbbra is az államtitkárok az irányítók, s a miniszteri helyettesítés a kormány ülésein való részvételt érinti és jelenti.

• Sz. P.

A volt székházat nem kaphatják vissza

Csak kártalanításra számíthat a Magyar Néppárt

Dobszay Károly, a Magyar Néppárt, Nemzeti Parasztpárt főtitkára lapunk tegnapi számában beszámolt arról, a párt egy hónappal ezelőtt keresettel fordult az Alkotmánybírósághoz: merete nélkül csak az jelenthető ki teljes bizonyossággal, hogy a konkrét épületre vonatkozó igényük sikertelen lesz, hiszen a magyar Országgyűlés nem rep-

Nagy Sándor: gusztustalan politikai kampány

Forgács Pál lemondólevele

„Sajnálattal lemondok a Nyugdíj-biztosítási Önkormányzatban viselt biztosítási képviselői mandátumomról. Ennek csupán egyik oka a javadalmazási ügyben hozott közgyűlési döntés. Nem sikerült elérnem, hogy a társadalmi munkában vállalt megbízatásért a tisztségviselők ne vehessenek föl főállású fizetés melletti díjazást a Nyugdíj-biztosítási Alap pénzéből. Lemondási szándékomban megerősített, hogy nem sikerült megakadályoznom az alapszabály antidemokratikus pontjainak elfogadtatását. Ez az alapszabály erősen korlátozza a megválasztott képviselők, vagyis a közgyűlés mozgásterét" — szól Forgács Pál lemondólevele. A Liga képviselője a pénteki önkormányzati közgyűlésen döntötte el: feláll a képviselői székből. Tegnapi számunkban megjelent interjújában Forgács fájlalta, hogy a testület tagjai közül senki sem mondott le magas tiszteletdíjáról. Cikkünkben nem jelent meg, de az igazsághoz tartozik, hogy a munkavállalók képviselői közül Ferge Zsuzsa lemondott felügyelőbizottsági tagságáról, s természetesen az ezzel járó 63 ezres havi tiszteletdíjról. Forgács Pál kitétele a munkaadók képviselőire vonatkozott.

Az interjú kapcsán megkerestük Nagy Sándort, a nyugdíjbiztosítási önkormányzat elnökét is, hogy válaszolhasson a lemondott képviselő állításaira. Meg akartuk kérdezni, hogy ő is antidemokratikusnak ítélte-e az ülés levezetését, hogy milyen okból titkosítottak az eddigi elnökségi üléseken néhány témát, hogy miért nem nyilvánosak az elnökségi ülések, s azt, hogy milyen háttérszándékot sejt Forgács Pál lemondása és nyilatkozatai mögött. Nagy Sándor „gusztustalan politikai kampánynak" ítélte az esetet, s nem kívánt nyilatkozni. Mint elmondta, rövidesen alkalmat találnak, hogy válaszukat megfogalmazzák.

• Ó-V. J.

FOTÓ: ISZA FERENC

Csorba Simon festőművész és hosszútávfutó futva teszi meg az utat Visegrádról az idei velencei biennáléra. Tegnapi pihenőnapján Budapesten, a Műcsarnok Palme-házában egy rövid előadással búcsúzott el Emberhegy című képétől

CSORBA Simon fotó

MÁS EZ A MÁGUS

Ugy látszik, a BVSC példája ragadós. A vasutasok keddi sajtótájékoztatójukon Magyarországon eddig szokatlan módon a közvélemény elé tárták nyári „bevásárlásaik" összegét, s alig negyvennyolc órával később az MTK vezetői sem titkolóztak. Brünyi Béla, a kék-fehérek szakosztályvezetője tegnap szintén kendőzetlenül beszélt az átigazolási időszak kiadásairól. Talán egy újabb tabu megszűnésének első jeleit láthatjuk... Számomra mégsem ez volt az MTK Hungária körúti sajtótájékoztatójának legkellemesebb meglepetése.

Bevallom, én egész idő alatt Verebes Józsefet figyeltem, vajon milyen hatással volt az elmúlt évtized magyar sikeredzőjére, a Mágusra a tavalyi halványabb szereplés. Miközben Nagy László, a klub elnöke, majd Brünyi Béla szakosztályvezető a *„piszkos anyagiakról"*, az új szponzorokról, az elnökségben történt változásokról beszéltek, végig Verebesre koncentráltam. Pedig érdekes dolgokról volt szó...

A korral haladva az MTK is új utánpótlás-nevelési koncepciót dolgozott ki. A jövőben ők mennek majd a gyerekek után, és edzőik akár a város másik végében is foglalkoznak a hatnyolc éves tehetségekkel, így a srácoknak nem kell felügyelet nélkül keresztülbuszozniuk a városon. Újdonság volt az is, hogy a szakosztály ezentúl önálló számlán gazdálkodik. Vagy hogy *az új szponzor, a RAIR-Peugeot jóvoltából az őszi szezonban jegyet váltók között két darab 205-ös Peugeot-t sorsolnak ki.* Megtudhattuk, hogy tízmillió-nyolcszázötvenezer forintot költöttek kilenc új labdarúgó – Vincze J. (Tatabánya), Kriszt (III. ker. TTVE), Kecskés (Volán), Bognár Z. (Kispest-Honvéd), Metzger (BVSC), Keresztúri (FTC), Vancsa (DVSC), Mogyorós (DVSC), Gerendai (Bag) – megvételére, és ezt az összeget a játékoseladásokból és a szponzorok e célra adott támogatásából fedezték. Ha kintlévőségeiket hiánytalanul behajtják, nyereséggel zárják az átigazolási időszakot. S végül bemutatkozott a szakosztály új szponzora, az Adidas Budapest Kft. is.

Szóval nem unatkoztunk, szinte záporoztak az információk, én mégis Verebesre vártam. S végre ő következett. Eleinte úgy tűnt, *nincs sok mondanivalója*, ám elég volt egy kérdés, s ömleni kezdett belőle a szó. *Megdöbbentem.* Nem ugyanaz az ember beszélt, aki még a legnagyobb sikerek idején is minden nyilatkozatában a játékvezetőket vagy az MLSZ-t ostorozta. Nem próbálta „felsőbb hatalmak" mesterkedésével magyarázni az elmúlt bajnokságban elért gyenge helyezést. *„Tavaly mindig közbejött valami, az az ördög, ami engem eddig elkerült"* – mondta. Elismerte, hogy néhány játékos gyengébb teljesítménye is hozzájárult a sikertelenséghez. Csak hallgattuk a Mágust, aki egyre jobban belelendült, már kérdezni sem kellett. Nem maradt titokban az őszi „álomcsapat" sem, íme: Zsiborás – Horváth, Híres, Bognár, Kecskés – Ivanics, Vancsa, Keresztúri, Szabó – Lakatos, Hámori.

„A csapatban benne van a dobogó, de nem lehet csodákat várni." Ez a mondat akár eszenciája is lehetne az új Verebes Józsefnek. Más ez a Mágus, s talán más lesz a csapat is...

BERECZKY ATTILA

Áldásunk rájuk...

Ha ma a kora délelőtti órákban olvassák ezeket a sorokat, a magyar öttusa-válogatottat szállító mikrobusz egy rendőrmotoros felvezetésével éppen a repülőtér felé tart. Ha valamivel később, a pápalátogatás miatti bénultság okán Ferihegy 1 várócsarnokában rostokolnak, a PANAM New York-i járatának indulására várva.

A kény-, ám szükségszerű várakozást majd húszórás szárnyalás követi röpke New York-i és houstoni gépcserékkel. Helyi idő szerint holnap, 17-én érkezik a magyar küldöttség a 33. öttusa-világbajnokság színhelyére, a texasi San Antonióba. Az Egyesült Államok egyik legdélebbi nagyvárosában az utóbbi hetekben rendszeresen 40 fok fölé szökött a hőmérő higanyszála. A rekkenő hőségre Európában nem lehetett felkészülni, de e kellemetlen körülmény minden versenyzőt egyformán hátráltathat a tusák során.

San Antonio egyébként már kétszer, 1971-ben és 1977-ben is otthont adott az öttusázók világbajnokságának, akkor magyar aranyérem nélkül. A mieink ezúttal a győzelem reményében kelnek útra. A rengeteg gyakorlás és az elszántság alapján a siker vágya csöppet sem megalapozatlan...

A világbajnokság magyar szereplői: Fábián László (1963-ban született, egyesülete: Bp. Honvéd), Madaras Ádám (1966, UTE), Mizsér Attila (1961, UTE), tartalék:Kálnoki Kis Attila (1965, UTE).

A műsor (magyar idő szerint): augusztus 21.: vívás (15.30 ó.) augusztus 22.: úszás (16), lövészet (19) augusztus 23.: futás (16), lovaglás (23).

Egyéni és csapatbajnok-avatás augusztus 24.: a váltóverseny kezdete: lövészet, vívás, úszás augusztus 25.: futás, lovaglás, váltóbajnok-avatás.

A címvédők: egyéni: Gianluca Tiberti (olasz), csapat: Szovjetunió (Sztarosztyin, Jagorasvili, Zenovka), váltó: Szovjetunió (Juferov, Szergejev, Vitoszlavszkij).

T. H. F.

TRANSZPORTBETON-eladás,
helyszínre SZÁLLÍTÁS,
betonbedolgozás SZIVATTYÚVAL
hétvégén is.
Telefon: 166-8279
Vasbeton szerkezetekhez
vágott-hajlított BETONACÉL
(kengyelek, hosszvasbetétek
a statikai terv szerint).
A gyártást rövid határidőre vállaljuk.
Telefon: 161-0410
KÉV–METRÓ VASBETON
EGY ÉPÍTŐ KAPCSOLAT
KÉV-METRÓ Vasbetonipari Szolgáltató
Leányvállalata
1117 Budapest XI., Dombóvári út 43/a.
Postacím: 1519 Budapest Pf. 277.
Telefon: 161-0689
Telefax: 161-0689 Telex: 22-4537

•percek• •pontok•

LABDARÚGÁS

A román szövetség 100 ezer dolláros kártérítést követel a mexikóiaktól, mert lemondták az augusztus 21-re tervezett bukaresti vendégszereplést. A házigazdák ilyen összegű bevételtől esnek el.

A holland Szuper Kupa döntőjében: Feyenoord–Ajax 1-0.

SAKK

Brüsszelben a férfivilágbajnok-jelölti negyeddöntők negyedik fordulójának eredményei : Short (angol)–Gelfand (szovjet) 0:1 (összesítésben 2:2), Timman (holland)–Korcsnoj (svájci) döntetlen (3:1 Timman javára), Ivancsuk (szovjet)–Juszupov (szovjet) döntetlen (2:2), Anand (indiai)–Karpov (szovjet) függő. Az állás (1,5:1,5).

TENISZ

Az indianapolisi férfiverseny második fordulójában: Becker (német, 1.)–Pate (amerikai) 6:3, 6:2, Wheaton (amerikai, 6.)–Krickstein (amerikai) 6:4, 7:5, Volkov (szovjet, 10.)–Matsuoka (japán) 7:6, 6:2, Mayotte (amerikai)–Forget (francia, 4.) 7:6, 6:1. Sampras (amerikai, 5.)–Stafford (dél-afrikai) 6:4, 6:2, Agassi (amerikai, 3.)–Kinnear (amerikai) 7:6, 7:5.

New Havenben, szintén a férfiaknál: Edberg (svéd, 1.)–Washington (amerikai) 6:4, 6:4, Lendl (csehszlovák, 2.)–Boetsch (francia) 6:2, 6:2, J. McEnroe (amerikai, 4.)–Mattar (brazil) 4:6, 6:3, 6:4, Chang (amerikai, 10.) –Mansdorf (izraeli) 7:5, 6:2.

ÚSZÁS

A Fort Lauderdale-i amerikai úszóbajnokságon a 400 méteres férfi vegyes győztese több mint tíz másodperccel elmaradt Darnyi Tamás világcsúcsától. A győztesek: férfiak, 200 m gyors: Doug Gjertsen 1:49.69 perc, 400 m vegyes: Derek Weatherford 4:22.39 p, nők: 200 m gyors: Dara Torres 2:01.66 p, 400 m vegyes: Sheila Taormina 4:51.29 p.

Csak a név változott

Az őszi asztaliteniszidény kiemelkedő hazai eseménye lesz az októberi Confides Top 12. A támogató cég – a tavalyi szponzor Rotter jogutódja – ötvenezer forinttal megemelte hozzájárulását, így idén természetesen magasabbak lesznek a pénzdíjak is. Egyébként ez az egyetlen hazai sportesemény, amelyet a Confides támogat, így Harcziéknak látványos játékot kell majd produkálniuk a Körcsarnokban.

TŰZ A VIDÁM PARKBAN

Tegnap éjszaka a Vidám Park melletti felüljáróról egy rendőr vette észre a hatalmas lángokat. Egyből értesítette a tűzoltókat. De mi éghet? A hullámvasút, vagy az új westernfalu?

Majdnem eltalálta. A fából készült, reprezentatív westerndíszletet szerencsére „kikerülték" a lángok, ellenben a Kaszkadőr Kft.-nek a falu melletti irodája porig égett.

– Mindenünk benne volt! – kiabálta egyszerre Piroch Gábor, a kft. ügyvezető igazgatója és barátnője, Horváth Borbála. – A mikrofon, a tévé, az Aiwa kazettás deck, az erősítők, állványok! Nem is tudom, mi lesz. Tegnap hoztuk el a nyomdából a szórólapokat. 24 ezer forintot fizettünk értük. Odaégtek.

– Az összes töltényünk, a nyilak és íjak, a cowboyfelszerelések és a hatlövetű coltok is mind az irodában voltak! – mondta az egyik kaszkadőr.

– A rendőrök csak néztek, aztán elmentek. A tűzoltók úgy ítélték, hogy a

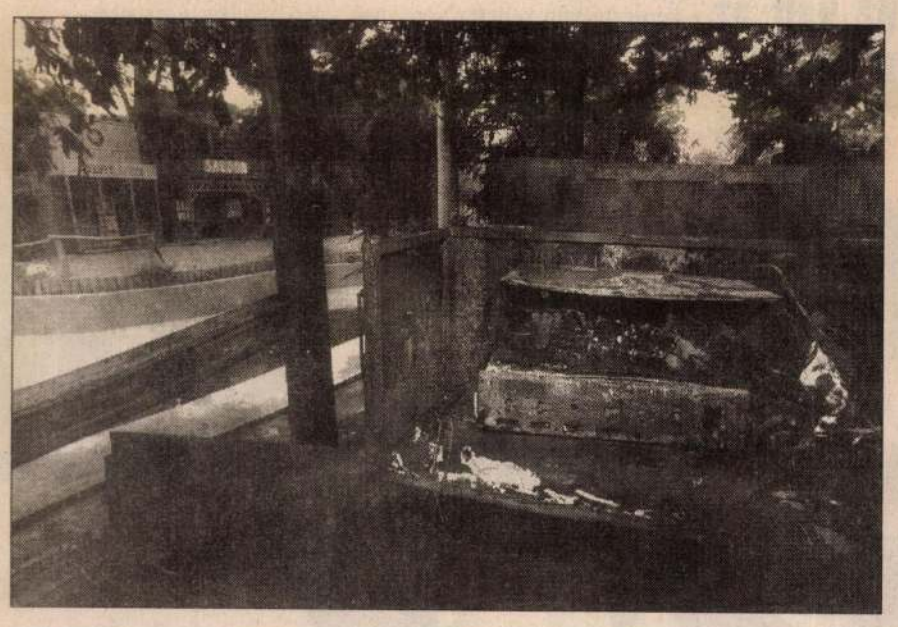

Fotó: PATAKY ZSOLT

tűz oka ismeretlen. Felháborító! Órákig ég valami, és a kutyás portás semmit nem vesz észre? Meggyőződésem, hogy gyújtogatás volt. Nem tudom, kinek árthattunk. Végre beindult az üzlet. Eddig csak vegetáltunk. Az elmúlt napokban telt házaink voltak.

A Kaszkadőr Kft. a Coloniával kötött biztosítást. A cég nagyon korrekt, bár így is jóval nagyobb a kár, mint amennyire a biztosítás kiterjedt. A Colonia szerint nem öngyulladásról van szó, hisz az ablaküveget kiszedték, és egymás mellé rakosgatták a földre. Bár egyelőre csak találgatni lehet... A Vidám Park igazgatónőjét, Tari Juliannát is hajnalban riasztották. Az elvarázsolt kastély legendás „leégését" még mindig nem tudta elfelejteni, így remegve rohant a parkba. Először ő is azt hitte, ég a westernpark. A tűzoltók megnyugtatták. „Csak az iroda." A tűz oka eddig ismeretlen. Ismeretlen?

G. É.

tv Egy percben

Fiala János körmei talán még soha nem voltak olyan tiszták, mint csütörtökön a reggeli műsorban, amikor mint műsorvezető debütált. Ez az állapot nagyon tetszhetett neki is, mert folyton a kezét nézte, olykor elhúzta a szeme előtt, hogy jobban lássa. Az egyik szeme mindig a kezén volt, a másik azon a láthatatlan papíron, amelyet gyakorlottabb műsorvezetők esetén észre sem szoktunk venni. A rádióból ismert kitűnő riporternek mindössze két keze volt, de ez a két kéz egy pillanatra sem maradt nyugton. Amit Fiala János a kezeivel művelt, az egy külön műsor volt, talán jobb is, mint az a végtelenül sivár és érdektelen műsor, amit vezetni kényszerült, s amiből alig jutott el a tudatomig más, mint az ő káprázatos pantomimja. Ujjai között olykor egy tárgyat pergetett, vagy unottan malmozott, jobb keze mutatóujját hozzáütögetve a bal mutatóujjához. Majd ernyedten leereszte a kezét a szék mellé, hogy azután egy csavaros mozdulattal újból felkapja, mint egy táncos a jól sikerült pas de deux után.

Fiala János – javára legyen mondva – maga is érezte, hogy televíziós tevékenysége még nem tökéletes. A műsor végén szerény mosollyal fordult a közönség felé: „Önök engem folyamatosan nevelnek, igérem, hogy az évek folyamán bele fogok férni ebbe a dobozba."

Szerintem Fiala János már most is belefér a dobozba.

Csak a kezei lógnak ki.

K. G. GY.

ASPENDOS-HANGULAT TOURS UTAZÁSI IRODA
1065 Budapest VI., Nagymező u. 6.Telefon/fax: 122-3012 Telex: 22-6698
Nyitva: 9–17 h. /H–P.

Szilveszter Isztambulban – 6 nap
- **Utazás:** luxus nyugati típusú autóbusszal
- **Ellátás:** félpanzió (reggeli+vacsora)
- **Elhelyezés:** 3-4 csillagos szállodában, 2 ágyas, fürdőszobás szobákban.(3 éjszaka)
- **Program:** Hypodrom, Kék Mecset, Aja Szófia, Topkapi Szilveszter este: gazdag program, vacsora.
- **Időpont:** '91. december 29.–január 03.
- **Részvételi díj:**

Augusztusi befizetés esetén: 9500 Ft+30 DM
Szeptemberi befizetés esetén: 10 000 Ft+30 DM
Októberi befizetés esetén: 10 500 Ft+30 DM
Novemberi befizetés esetén: 11 000 Ft+30 DM
Decemberi befizetés esetén: 12 500 Ft+30 DM

A részvételi díj nem tartalmazza a vízum és a biztosítási díj költségét.

London
- **Utazás:** autóbusszal.
- **Elhelyezés:** kétcsillagos szállodákban. 2 tranzitszállás.
- **Időpont:** szept. 29.–okt. 6.
- **Részvételi díj:** 14 000 Ft+140 font vagy 36 000 Ft.

Izrael–Egyiptom – 11 nap, 10 éjszaka.
- **Utazás:** Bp.–Tel-Aviv–Bp.: repülőgéppel.
- **Körutazás:** légkondicionált autóbusszal.
- **Ellátás:** félpanzió.
- **Indulási időpont:** október 13.
- **Részvételi díj:** 520 USD+48 800 Ft vagy 96 800 Ft+vízum+biztosítás.

Egyéni szállásfoglalást is vállalunk!
További részletes felvilágosítással szívesen állunk rendelkezésükre irodánkban. (1065 Budapest VI., Nagymező u. 6.)
Vidéki kirendeltségeink és társirodáink:
1. Székesfehérvár, Budai u. 58. IV. 15. Güray Mária
2. Veszprém, Stromfeld A. u. 9./F. II. 7. Tel.: (80) 24-008 vagy 21-706, Horváthné
3. Várpalota, Balaton Tours Rt. Felszabadulás u. 27. Tel.(80) 72-580.
4. Sopron, Ibolya u. 1. Tel.: (99) 16-337, Borza Józsefné.

Világfutó Messiás

Maecenas elégedetten nyújtózkodhat kétezer éves sírjában: napjaink művészete arról szól, hogy ki mennyi jótevőt tud maga és ügye mellé állítani, mennyi fantáziát látnak bennük. Nincs ez másként Csorba Simon festő- és futóművész esetében sem – nála az absztrakt festészet és a futás 1984 óta szorosan összefügg. Ősz szakállával, szelíd szemeivel van benne némi prófétaszerű, és éppen tizenkét szponzora volt, hogy legújabb, a Nemzeti Galériában rendezett kiállítását, és több szakaszra bontott világ körüli futását támogassák. A megnyitóra csak tizenegyen érkeztek, mint a közönségből valaki megjegyezte: Júdásnak fontos dolga volt...

Csorba Simon, amióta futásra adta a fejét, részt vett több szupermaratonin – az elsőn még a győztes tizenkét órát vert rá – a napokban rekordot állított fel azzal, hogy alig hét óra alatt két ifjú alkotótársával létrehozta a mostani tárlatot, olcsó festékből, hullámpapírra, műanyagra és viaszosvászonra. A fő alakot, az önarcképszerű Messiást állítólag csak azért festette meg korábban egy év kínkeserves munkájával, mert egy idős asszony nem hitte el neki, hogy tud embert is festeni.

Valamikor Csorba Simon orvosnak készült, filozofált. Az „Emberhegy" című munkájában kapcsolódnak a kereszténység és a kínai taoista eszmék. Ma már nem akar mást, csak azt bizonyítani, hogy az ember szorosan hozzátartozik a Földhöz. Sajátos egészségvédő ő – aki különböző „biotermékekkel" erősíti magát – környezetvédő, humanista, aki nem csak a futásra, hanem az alkotás örömére is próbálja rászoktatni embertársait. Ebben hisz ma mindenekelőtt.

A művész már megtette nagy vállalkozásának első szakaszát Párizs és Budapest között. „Amikor feltűntem egy-egy helyen, azt mondták: »Jön a hóember« – mondja –, örültek nekem, mert már régen járt arrafelé vándor. Mindenhol nagyon jól fogadtak, itthon a legkevésbé. Az út menti kocsmákban mindig volt számomra hely." Újabb segítség neki a következő szakaszokra az Adidas-szerelésen túl, hogy a Művészeti Alap ingyenes ellátást biztosít Magyarország alkotóházaiban mindazoknak, akik Csorba Simont elszállásolják.

A festő augusztus 20-án reggel 8-kor indul el, vízhatlan zsákjában ceruzáival és ecsetjeivel Thököly úti műterme elől – feltéve, ha az akkor a Hősök terére érkező II. János Pál pápa és a biztonságiak is úgy akarják –, a Városligeten át

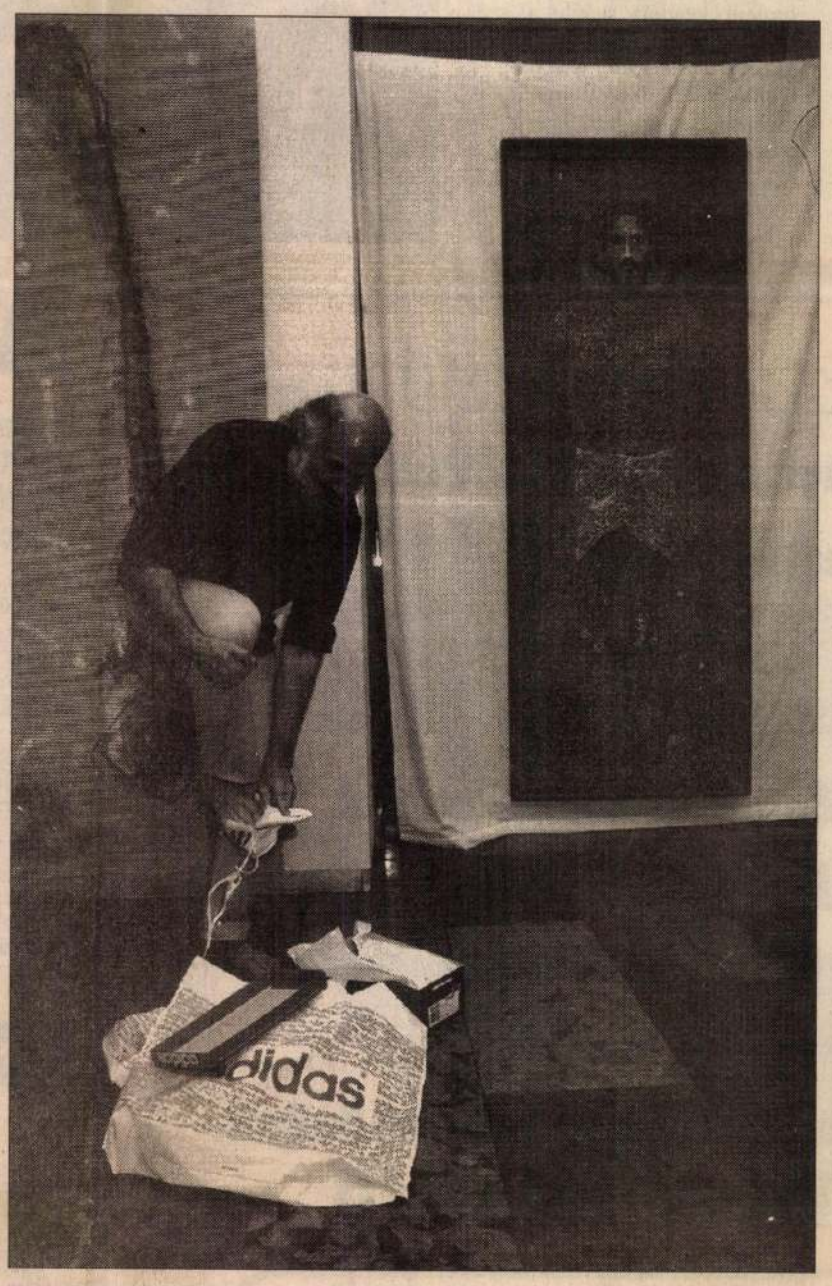

egészen a Fenyőgyöngye nagy kék jelzéséig, amely mutatja az utat Moszkva felé. „Máris megfenyegettek, hogy Minszk után ne forduljak balra Vilnius felé, mert akkor lelőnek. Legfeljebb hősi halott leszek." A tengeri átkeléseket eléggé el nem ítélhető módon hajón teszi meg. „Csak azért, hogy ne kelljen figyelnem, hová rakták le a pallókat" – teszi hozzá. És mi lesz akkor, ha véget ér ez a nagy vállalkozás, elvégre „úton lenni boldogság, megérkezni: halál". „Akkor nagyon szomorú leszek – feleli Csorba Simon –, de addigra, remélem, felfedeznek egy olyan bolygót, amit szintén körül lehet majd futni."

GÖBÖLYÖS N. LÁSZLÓ

Kurír
Reggel és délután megjelenő országos napilap

Reggeli kiadás
II. évfolyam 224. szám

Főszerkesztő:
Szűcs Gábor

Felelős szerkesztő:
Müller Tibor

Főszerkesztő-helyettes:
Bán Károly, Szilágyi János

Kiadja a KURÍR Lap- és Könyvkiadó Részvénytársaság
Felelős kiadó az rt. elnök-igazgatója

Igazgató:
Pethes Sándor és **Sárosi István**

Technikai igazgató:
Hajdú András

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
1065 Budapest VI., Hajós u. 30-32.
Postacím: 1398 Budapest 62 Pf. 590

Telefon (PBX-központok):
111-2659; 131-0745; 131-8949

Telefax: 153-4077; 153-4818

Hirdetésfelvétel: 111-2254

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél, a hírlapüzletekben és a Hírlap-előfizetési és Lapellátási Irodánál (HELÍR) közvetlenül, utalványon vagy átutalással.

Előfizetési díj:
Reggeli KURÍR: egy évre 3900 Ft, fél évre 1950 Ft, negyedévre 975 Ft, egy hónapra 325 Ft.
Délutáni KURÍR: egy évre 3240 Ft, fél évre 1620 Ft, negyedévre 810 Ft, egy hónapra 270 Ft.

Szedés: **KURÍR RT.**

Nyomtatás: **Szikra Lapnyomda.**
Felelős vezető:
Dr. Csöndes Zoltán
vezérigazgató

HU ISSN 0865-9001
1 2 4 8 16

SOFTWARE-ÜZEMELTETŐT KERESÜNK MŰKÖDŐ RENDSZEREKHEZ.
■ SZÁMÍTÓGÉPES KÖRNYEZET: PC-K, PC-HÁLÓZATOK, CLIPPER, DATA-EASE.
■ FELTÉTEL: ANGOL NYELVŰ DOKUMENTÁCIÓ ÉRTÉSE,
MINIMUM 2 ÉV SZAKMAI GYAKORLAT, LEGALÁBB KÖZÉPFOKÚ ISKOLAI VÉGZETTSÉG.
■ BUDAPESTI ÉS PEST MEGYEI TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI IGAZGATÓSÁG,
BUDAPEST, FIUMEI ÚT 19/A (RÉGI MEZŐ IMRE ÚT) TELEFON: 133-5790/244-ES MELLÉK, FALUDI LÁSZLÓ

KONYHABÚTOR?
TISZA BÚTOR!
- ELEMES KONYHABÚTOROK
- GARNITÚRÁS KONYHABÚTOROK
- RUSZTIKUS EGYBEMUNKALAPOS KONYHABÚTOROK
- TELJES SZÍN- ÉS ELEMVÁLASZTÉKKAL.

MINDEZ EGY HELYEN
TISZA BÚTOR 5. sz. Gyáregység
MINTABOLT:
BUDAPEST XIV., VÁRNA U. 10. ✆: 163-2575
NYITVA TARTÁS:
HÉTFŐTŐL – PÉNTEKIG 8.30–16.00 ÓRÁIG.

CSORBA Simon

Két őrült naplója

Csorba Simon már fut egy ideje. Grafikus egyébként, de úgy gondolta, a művészet válságban van, és ha futásával felhívja rá a figyelmet, javulhat a helyzet valamicskét. Ezért állt neki futkározni a világban. Ő volt az, aki nem hitt az oroszok távozásában, és az utolsó kivonuló vonat után futott, ellenőrizve, vajon nem térnek-e vissza. Így jutott el az Uralig. Tegnap érkezett Kőszegre, szintén futva. Karácsonyra szeretne hazatérni. Addig a Szentföldig szeretne szaladni.

Az elmúlt hétfőn indult el a visegrádi Salamon-toronytól. Erre az útra társa is akadt . Nemes Attila szobrász csatlakozott hozzá, kizárólag edzési céllal. Útközben kiderült, Attila hazafut éppen.

Nemes Attila a hatvanas években hagyta el a szülővárosát, Szombathelyt, azóta szinte minden kapcsolata megszűnt vele. Most pedig, futás közben rájött, hogy éppen hazafelé tart. Így értek Kőszegre vasárnap este.

A kőszegi Strucc szállóban volt a találka, lent, a presszóban. Bemegyek, mint egy dúvad, aztán azon kapom magam, hogy Csorba Simon a fejéhez nyúl. Ekkor megfordulok, és egy reccsenést hallok a talpam alatt. Simon leengedi karjait, én pedig magam alá nézek. Egy képen állok éppen, amelyen jól kivehetők a tornacipő nyomai, és egy szakadás a fordulás nyomán.

Bocs, lépek le róla.

— Nem az enyém, Attila készítette az előbb, majd vele egyezkedj, ha megjön.

— *Vezekelni kell?*

— Nem hiszem. De majd kiderül.

Élménybeszámolót tartana a két futó, művész, futóművész(?), ha kíváncsi lenne rájuk valaki. Senkit sem érdekelnek. Pedig érdekes „figurák". Csorba Simon például Párizsból futott haza Budapestre huszonnyolc nap alatt.

— Mínusz húsz fok volt. Kibírtam.

— *Futó vagy, vagy művész?*

— Művész.

— *A futás?*

— Küldetés. Tudod, a huszadik századi kommunikációs tébolyban a művészet elveszítette jelentőségét. Ez a telekommunikáció mételye.

— *Most sorolok. Budapest, Dobogókő, Esztergom, Győr, Graz, Velence, Nápoly... ennyi elég. Mindez futva, közben rajzolva itt-ott. Ettől nyer valamit a művészet?*

— Esélyt adunk neki. Most a Velencei Biennáléra futok egyébként, hogy hírül vigyem, a Salamon-toronyban, itt, Magyarországon lesz egy kiállítás, amely a Duna menti népek művészetét mutatja be. Így legalább tudnak róla.

— *Különben nem?*

— Nem nagyon érdekel ez már senkit.

— *Magyarországon.*

— Nemcsak itt, mindenütt.

— *És a futás segít.*

— Úgy hiszem. A futásom egyébként az emberről szól. Arról az emberről, aki érti a művészetet, és nem zárkózik el semmi elől, a művészet elől sem. Aki érti a művészetet, az tud kommunikálni, és aki kommunikálni tud, az tud vendégül látni, és tud vendég lenni. Ahogy most lefutok Velencébe egy fillér nélkül, bízva abban, ahol elér az este, vendégül látnak, így megtanulok vendég lenni, úgy ha hozzánk jönnek emberek, vendégül tudom látni őket. Tehát a kommunikáció hiányát próbálom pótolni ezzel, és ha azt mondom, hogy a művészet kommunikáció, akkor ez és a futás szorosan összetartozik. Az én futásom arról szól, hogy szeretnék vendég lenni. Hogy megtanuljam a vendéglátást.

— *Azaz, középkori vándor módjára ide-oda bekopogtatva, szállást, élelmet kérve futsz a világban.*

— Nem középkori módra, mert akkor nyitottabbak voltak az emberek. Huszadik századi módra futok.

— *És mindig találsz szállást és élelmet?*

— Eddig találtam, és ez eredmény. Most Kőszegre haladva Esztergomban a ferences rendiek fogadtak be. Láttunk egy embert, aki a szája elé emelte a kezét, megfújta, és zenélt rajta. Elővettem én is a sípomat, és én is megfújtam. Így kerültünk a kolostorba éjszakára. Győr előtt autóval ment el mellettünk egy ember, és észrevette, hogy nem a helyijáratúval közlekedtünk. Szállást kaptunk és élelmet.

— *Mennyi pénz van nálad?*

— Már nem sok. Forint volt, az egy hét alatt, amit az Attilával együtt futottunk, elfogyott ötezer. Valutám nincs. Ő hazafut. Szombathelyen megáll, én megyek tovább. A futást megszoktam, legutóbb is indultam a szombathelyi Elvira Maratonon. Utána született a fiam, és ahogy Jákon futottam el, be kellett menni a templomba egy imára. Érte mondtam, a többiek meg csodálkoztak, hogy a fenébe nem futotta meg a Simon a három nulla ötöt. Nem árultam el, magánügy volt.

— *Megszületett a fiú. És eljöttél. Mikor mész haza hozzá?*

— Karácsonyra tervezem a hazatérést. Ez hosszú út lesz, mert Velence után folytatom az utat végig Olaszországon, a Szentföldre is szeretnék lefutni. Aztán vissza persze. Karácsonyra hazaérek. Szeptemberben jöttem meg Oroszországból, azóta egyfolytában itthon vagyok. A fiam megszületett, ott voltam, teljesítettem a kötelességemet. Most elindultam megint, karácsonyra itthon leszek.

— *Itt, Kőszegen végigrajzoltatok egy délutánt. Mi lesz a rajzokkal?*

— Lehetnék akár milliomos is. Ha olyan volna a világ, akkor most bejönne ide egy csomó gazdag ember, és megvenné a képeket. De nem jönnek be.

— *A képek meg maradnak.*

— Egy ideig. Futásom a vetés. Ilyenkor vetek, egy-egy képet elhagyok itt-ott, aztán hazatérve begyűjtöm őket. Visszafelé aratok. A futás az én színázi előadásom, amely az emberi kapcsolatokról szól. Egyébként az Attilával beszélj. Érdekesebb ő, mert éppen hazafutott.

— *Nem baj, hogy megtapostam az egyik képedet?*

— Nem. Majd a tiéd lesz.

— *Te csak Szombathelyig futsz Simonnal. Miért?*

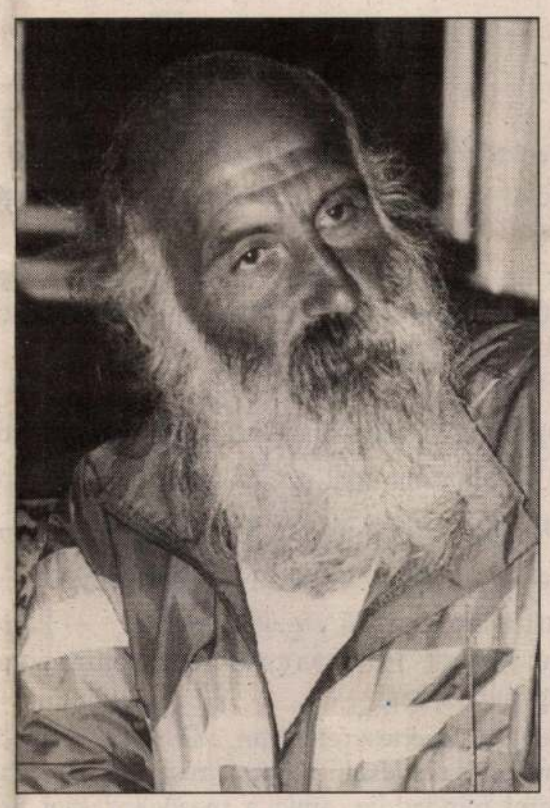

Csorba Simon

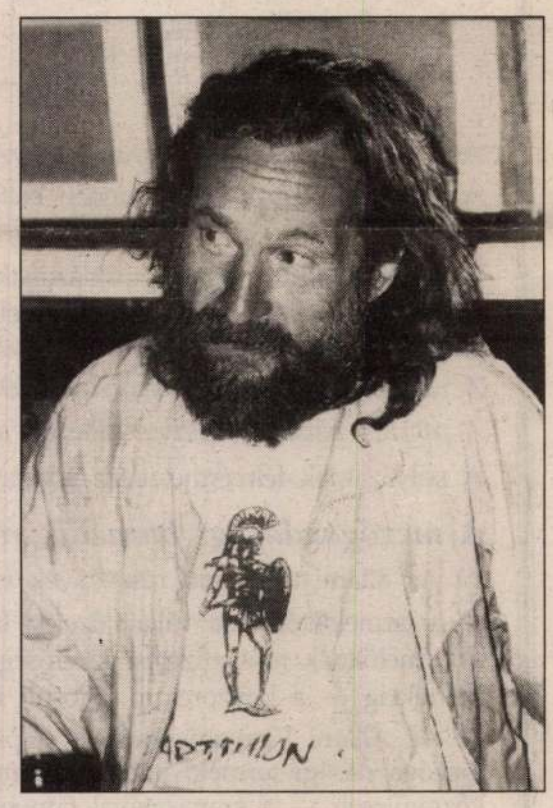

Nemes Attila

—Edzeni kell.

— *Csak?*

— Csak. Készülök a Spárta Maratonra. Kétszer már megcsináltam, most, szeptember közepén lesz megint. És újra indulok. Szobrász vagyok, de elvégeztem az edzői szakot a TF-en. S bár ezt nem hangsúlyozom, magamnak mégis felhasználom. Ez egy terheléses edzés.

— *Miért kezd el egy szobrász futkározni?*

— Mert nem éri meg szobrásznak lenni. Tizenöt évvel ezelőtt még vették a szobrokat. Ha eladtál két gránitszobrot, az két autó ára volt. Ma ez drága, senki nem vesz meg két nagy gránitszobrot. Kicsit meg nem érdemes csinálni. A szocializmusban sem foglalkoztak velem sokat. Most meg pláne.

— *És az ember elkezd futni.*

— Igen. Ma már nevem van a szakmában. Meghívnak ideoda. Rajtpénzt adnak, egyebet.

— *Most nem adnak, sőt, szállást, élelmet kell kérnetek esténként.*

— Mondom, ez edzés. Simon csinálja, és akkor én miért ne? Gyalog teljesen más az országút. Autóból semmit nem látsz meg, futva az aszfalt grafikai rendszereit tanulmányozhatod. Ezek a rajzok arról szólnak. Ott az, látod, a sivatagi futásom emléke.

— *Most pedig hazafutsz.*

— Haza. Teljesen elszakadtam ettől a vidéktől, jó újra felfedezni. Ma Szombathelyen, egy fogadóban leszünk délben. Este hattól élménybeszámolót tartunk, aztán Simon megy tovább. Én pedig vonattal haza, Pilisvörösvárra.

— *Kibírja ezt a család?*

— Velem nem lehet együttélni.

(Részlet, egy 1977-es kiállítás katalógusából: Nemes Attila szobrászművész 1943-ban született Szombathelyen. 1973-óta Alap-tag, 1976-óta Stúdió tag. Munkásságában három korszakot különböztet meg: 1. Kavics korszak, 2. A lényeges formák keresésének évei, 3. A tér hangsúlyozott jelenléte...)

Ez a kiállítás a Magyar Nemzeti Galériában volt. Nemes Attila pedig ma fut. És itt Kőszegen várja, hogy valaki érdeklődjön utána, és Csorba Simon rajzai után... Amikor két ember benéz a néptelen presszóba, úgy gondolom, hogy fel kell állnom.

Megvárom, hogy Attila dedikálja a megtaposott képet, megnézem, hogy milyen szeretettel tekeri össze. Aztán kimegyek. Hátha most jöttek meg a milliomos vevők.

Egyébként ma este hattól Szombathelyen lehet rájuk lelni. Az Alvég fogadóban. Aztán fut mindenki a maga dolga után.

Komondi Gábor
Fotó: Kaczmarski Zoltán

Kapsz egy pofont!

A szomszéd kisfiút az édesanyja úgy próbálta engedelmességre bírni, hogy állandóan azt hajtogatta: kapsz egy pofont. A gyerek lassan hozzászokott, hogy bármit megcsinálhat, mert az a bizonyos kéz úgysem lendül meg. Tehát soha nem azt csinálta, amire éppen kérték, hanem azt, amihez kedve volt. De nem nálunk.

Mert a dolog nálunk úgy működött, hogy először elmondtam, mit várok tőle, s ha nem volt foganatja, „elsült" a kezem. Mindössze néhány alkalommal, mert azt követően a gyerek is rájött, hogy a dolgok kiszámíthatók.

A történet első fele kísértetiesen hasonlít a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége és a kormány közti huzavonára. A MOSZ május 25-ei országos értekezletén a résztvevők megegyeztek abban, ha a kormány nem vezi komolyan a mezőgazdasági termelők követeléseit, akár a demonstrációtól sem riadnak vissza.

Július 9-én szinte percek alatt megegyezett a kormány és a MOSZ, hogy az elkövetkezendő két hétben szakértői tárgyalásokon egyeztetik a teendőket. Három nappal később a MOSZ kibővített elnökségi ülése kijelölte a szakértőit, s részükről nem lett volna semmi akadálya, hogy elkezdődjenek a tárgyalások. Ám nem kezdődtek, mert napokig nem tudtak összeköttetést teremteni a kormány szakértőivel.

Július 20-án ültek először asztalhoz, ám 22-én már kibővült a kör, mert a kormány kérését — hogy ők az Agrárkoordinációs Fórummal kívánnak tárgyalni — a MOSZ akceptálta. Mint kiderült, ez a MOSZ számára nem volt szerencsés , mert más érdekképviseletek bevonásával megjelentek a megosztó elemek. Például a Gazdakörök Országos Szövetségének képviselője a szövetkezetek adósságának konszolidációja ellen szólalt fel.

Nem volt abban semmi rendkívüli, hogy ők a kisparaszti termelést erőltetik a termelőszövetkezetek ellenében, azonban arról nem szabad megfeledkezni, hogy nem a szövetkezetek létéről, hanem az ágazat helyzetéről, jövőjéről van szó.

A sorsdöntő kérdésekben kellene konszenzusnak születnie egy olyan tárgyalássorozaton, melyet gyakorlatilag a MOSZ kényszerített ki a kormánnyal szemben. Nagy hiba volt, hogy az érdekképviseletek előzetes egyeztetés nélkül ültek asztalhoz, s ezért még az alapvető követelésekben is nehezen sikerült egyetértésre jutni.

S mit tett a kormány? Próbálta elhitetni a közvéleménnyel, hogy a tárgyalások a helyes mederben, a megegyezés reményében folynak.

Holott kiderült, erről szó sincs. A kormánynak esze ágában sincs többet adni, mint amennyit eredetileg szánt az ágazatnak, csakhogy ez nem oldaná meg a gondokat.

Az eddigi egyezkedések a rétestészta nyújtásához hasonlítanak, s a kormány részéről egyetlen célt szolgálnak: húzni az időt. Közben azt a látszatot kelteni, hogy nincs semmi baj, mert a lényegi kérdésekben sikerült megállapodni.

Ám a MOSZ ezt egészen másképpen látja. Rájött, hogy ennyi résztvevővel nincs esély az ágazat számára kedvező megoldások kikényszerítésére. Ismét előjött a mumus: demonstrálni kellene.

Ám kimondani ezt sokkal könnyebb, mint megvalósítani. Mert az még csak hagyján, hogy a szlovén gazda eltorlaszolta a közutakat, hogy tárgyalásra késztesse kormányát a felvásárlási árak emelésére, hogy az osztrák paraszt is megteheti ugyanezt, ha nem hallatszik az égig a „kutyaugatás", s sorolhatnám még az egyébként oly „kedvelt" európai példák felsorolását. A francia termelőkét, akik felborogatták a magyar libamájat szállító kamionokat, mert az import miatt hátrányos helyzetbe kerültek. Vagy a bretagne-i halászokét, akik kénytelenek voltak rendet tenni egy vásárcsarnokban, hogy az általuk fogott halaknak „helyet szorítsanak".

Tény, a francia példákat rendőrségi vizsgálat követte, de ettől függetlenül nem maradtak hatástalanok. (A többi megmozdulás sem.)

Jelezték, hogy betelt a pohár, és a kormányzati tehetetlenkedéseknek ideje lenne véget vetni. S ebben — ha mindenben nem is — ilyenkor egyetértenek az érintett érdekképviseletek. Mert tudják, csak akkor van rájuk szükség, ha van kinek az érdekeit képviselniük. Nálunk egyelőre kissé másképpen zajlanak a dolgok. Néha díszes farkak csóválnak korcs kutyákat.

Tegnap reggel felröppent a hír, hogy mégis lesz demonstráció, méghozzá augusztus 20-án. Azóta kiderült, a hír nem a MOSZ-tól származik, mert neki eszébe sem jutott megzavarni a jeles ünnep hangulatát. Keddi kibővített elnökségi ülésén még mindig nem a demonstráció módjáról, idejéről határozott. A tárgyalások folytatódnak, s egyelőre nem tudni, elcsattan-e végre a pofon.

Pölöskey

Szenvedélyes madárszabadító

Kung Csen-fa kínai nyugdíjas Hszianban él, különös szenvedély rabja: felvásárolja madárkereskedők teljes árukészletét, hogy parkokban, mezőkön szabadon engedhesse a rabságban tartott állatokat. Lebírhatatlan belső kényszer keríti hatalmába, amikor meglát egy madarat kalitkába zárva.

Hobbija költséges, kis nyugdíjának maradékából alig tudja fenntartani magát. „Függősége" 1984-ben kezdődött. Azóta 8 ezer madarat szabadított ki kalitkájából drága pénzért. Szenvedélyének eredete racionális volt: olvasott egy hatásos cikket az élő környezet pusztulásáról és az ökológiai egyensúly felbomlásának veszélyeiről. Az meggyőzte, hogy kinek-kinek cselekednie kell a maga lehetőségein belül. Azóta fogához veri a garast, csak a legeslegszükségesebbekre költ, hogy minél több pénze maradjon madárszabadításra. Úgy véli: még mindig jobb, mintha italra vagy cigarettára szórná el pénzét. **(MTI-Panoráma)**

Tájékoztatjuk a tisztelt lakosságot és viszonteladókat,
hogy raktáráruházunkban
aug. 15-től aug. 30-ig
ISKOLASZEZON
akciót tartunk.
A füzeteket, füzetcsomagokat, író- és rajzeszközöket legkedvezőbb áron itt szerezheti be.
Bő választékkal, olcsó árakkal várunk minden kedves vásárlónkat.
PANNON PIÉRT KFT.
9700 Szombathely,
Gárdonyi u. 7.
Tel.: 313-037.
PIÉRT
(38273/1H)

Az Állami Vagyonügynökség nyilvános pályázatot hirdet az Ácsi Cukoripari Rt., az Ercsi Cukorgyár Rt., a Mezőhegyesi Cukorgyár Rt., a Sarkadi Cukorgyár Rt. és a Sárvári Cukorgyár Rt. állami tulajdonú részvényeinek az egy tömbben, megosztás nélkül történő értékesítésére.

Tájékoztatjuk az érdeklődőket, hogy az öt cukoripari részvénytársaság állami tulajdonú részvényeit egy tömbben és megosztás nélkül egy befektető részére értékesíti. Ajánlatot az alant meghatározott minimális és maximális pakettre, illetve az ezen értékek közötti részvénycsomagra lehet benyújtani (a zárójelben az adott részvénycsomag által megtestesített tulajdoni hányad szerepel):

Társaság megnevezése	Minimális pakett (M Ft)		Maximális pakett (M Ft)	
Ácsi Cukoripari Rt.	443	(50,1%)	443	(50,1%)
Ercsi Cukorgyár Rt.	282	(50,1%)	412	(73,1%)
Mezőhegyesi Cukorgyár Rt.	351	(50,1%)	557	(79,6%)
Sarkadi Cukorgyár Rt.	501	(50,1%)	745	(74,5%)
Sárvári Cukorgyár Rt.	251	(50,2%)	368	(73,6%)
Összesen	1828		2525	

Az öt részvénytársaság együttes jegyzett tőkéje 3.647 M Ft, saját tőkéje 4.513 M Ft, eszközeik összessége 1993. július 21-én: 7.735 millió forint.

A pályázaton részt vehet minden belföldi vagy külföldi természetes személy, jogi személy, jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, továbbá ezek szövetkezései (konzorciumai).

Nem elfogadható annak a pályázónak az ajánlata, aki vagy amely a cukoriparban Magyarországon már érdekeltséget szerzett, ezen befektetőkkel közvetlen vagy közvetett (alá-, fölé- vagy mellérendelt) tulajdonosi kapcsolatban áll, illetve ezek megbízásából jár el. Az ajánlatok értékelése során mindenfajta kedvezményezett fizetési módot elfogadunk (E-hitel, kárpótlási jegy stb.).

A pályázat benyújtásának határideje: 1993. szeptember 27., 12 óra.

A pályázat beadásának helye: Állami Vagyonügynökség Budapest 1133, Pozsonyi út 56. Iktató.

A pályázatnak félreérthetetlen módon tartalmaznia kell azt, hogy az ajánlat a pályázatok benyújtási határidejének lejártától számított 90 naptári napig érvényes.

A mezőgazdasági termelők részére biztosított különleges kedvezmények:

1.) Az állami tulajdonú részvények vétele esetében az Állami Vagyonügynökség:

— a termelőktől — a vállalt fizetési feltételek egyidejű rögzítése mellett — kárpótlási jegy előlegutalványokat is elfogad, — az E-hitellel azonos kondíciók mellett a termelőknek részletfizetési lehetőséget biztosít. Ha a termelők egy konzorcium tagjai, akkor a fenti kedvezményeket — a termelők alanyi jogán és vállalásaik mértékéig — a konzorcium jogosult igénybe venni.

2.) Az Állami Vagyonügynökség a pályázat nyertesével olyan adásvételi szerződést fog kötni, miszerint öt teljes naptári éven keresztül, ha a gyárakhoz kötődő mezőgazdasági termelő jelzi a tőkeemelési szándékát, akkor a részvények új tulajdonosa szavazatával köteles azt — legkésőbb a soron következő évi rendes közgyűlésen — a szavazatával támogatni mindaddig, amíg a mezőgazdasági termelők összesített tulajdoni hányada el nem éri a jegyzett tőke 25,1%-át.

Az ÁVÜ a tenderbontást és az első fordulót követően szóbeli vagy írásbeli kiegészítést kérhet.

Az ÁVÜ fenntartja a jogot, hogy a pályázatot eredménytelennek nyilvánítsa.

Az ajánlat benyújtásának feltétele a részletes pályázati feltételeket tartalmazó egységcsomag 50.000,— Ft-ért történő megvásárlása az Állami Vagyonügynökség Bp. 1133, Pozsonyi út 56. címen.

(39179/1H)

NYUGAT-DUNÁNTÚLI TÜZÉP RT.

Bramac cserép akció!

A zalaegerszegi TÜZÉP-Fészek Áruházban Bramac 1/1 alpesi tetőcserép 60,30 Ft/db ÁFÁ-s fogyasztói áron kapható, az egységár a házhoz szállítási költséget is tartalmazza.

Az akció augusztus 11-től szeptember 25-ig tart.

Engedményes cementvásár!

730 Ft/q ÁFÁ-s áron,
csak augusztus 31-ig.

Viszonteladókat is kiszolgálunk.

TÜZÉP-Fészek
Zalaegerszeg
Zrínyi u. 6. sz.
Tel.: 92/311-345.
Fax: 92/311-346.

(39286/1H)

Kámoni Vastelep

Szombathely, Farkas K. u. 46.

Zártszelvények, csövek, betonacélok, betonhálók, finom-durva és alumínium lemezek, rúd- és idomacélok nagy választékban.

5000 Ft kp. fizetéstől ajándék.

50.000 Ft kp. fizetés felett engedmény + ajándék.

MBC kártyára további engedmény.

Tel.: 94/319-645 vagy 94/319-646.
Fax: 94/319-647.

Nyitva tartás:
Hétfőtől péntekig 7.30—16-ig.
Szombaton 7.30—12-ig.

(38878/1H)

Diszkont Áruház Torony

Műanyag lambéria- és redőnyelem-vásár!
Utazótáskák, válltáskák, hátitáskák széles választéka
szenzációs árakon!
Horganyzott vödör csak 99,— Ft/db!
Villanyégők 40, 75, 100 W-os 25,— Ft/db!
Alumínium hullámlemez 2 m²-es tábla 780,— Ft.
Folytatódik az Isolyth-vásár!
Továbbra is 10% engedmény,
Vas megye területén ingyenes házhoz szállítás!
Tel.: 352-143, 352-144.

(39166/1H)

ÁRVERÉS

Különböző maradék acélárut bocsátunk árverésre
1993. augusztus 27-én 13.00-tól.
Megtekintés: 11.00-tól.

Árverésre kerülnek

pl.: 8 mm-es acéllemez, csövek átmérő 20x1,5-től 108x12-ig zártszelvények, szögacélok, köracélok, hidraulika-hengerek mezőgazdasági és építőipari gépekhez.

BELEDI MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁRTÓ KFT.
BELED, Rákóczi u. 228.

(35963/1H)

KEDVEZMÉNYES TV- ÉS VIDEÓVÁSÁR!
CELLDÖMÖLKÖN
A MŰVELŐDÉSI HÁZBAN
augusztus 12—13-án.
Előleg befizetése nélkül, hitelre is vásárolhat márkás japán és VIDEOTON-WALTHAM elektronikai termékeket.
15%-os kedvezménnyel.
Nyugdíjasoknak további 1000 Ft kedvezmény.
TV-k 22.900 Ft-tól Videók 16.900 Ft-tól
Mikrók, parabolák, magnók és egyéb elektronikai termékek.
Hitelhez a lakhely szerinti Takarékszövetkezettől **előzőleg** kért és a munkáltató által kitöltött kölcsönigénylő lap szükséges.

(38471/1H)

MEGHÍVÓ

A WESTEL Rádiótelefon Kft. tisztelettel meghívja Önt Sárvárra, ahol vásárlással egybekötöttt termékbemutatót tartunk.

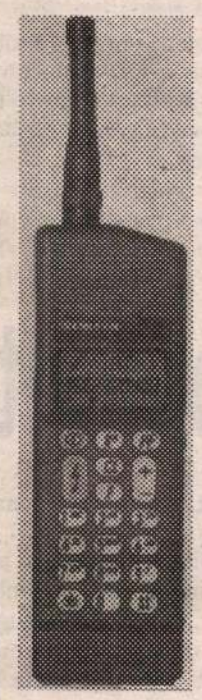

A bemutató helye:
Vár, Söröző, Sárvár,
Várkerület u. 28.

A bemutató ideje:
1993. augusztus 12—13., 10—18 óráig.

Kérjük, jöjjön el és tekintse meg az Ön számára rendezett bemutatónkat!

Már 53.350 Ft-ért lízingkonstrukcióval és kedvezményeink igénybevételével egy órán belül telefonhoz juthat.

FONTOS! A szükséges formagások elintézéséhez magánszemélyeknél igazolványra, magánvállalkozó esetén vállalkozói igazolványra, társaság esetén cégkivonatra és bélyegzőre van szükség!

További információkért kérjük hívja Schöll Nándor üzletkötőnket a 06-60/327-455-ös rádiótelefonon.

WESTEL RÁDIÓTELEFON KFT.

Sok szeretettel várja Önt a WESTEL Rádiótelefon Kft.!

(39300/1H)

MOZGÁSBAN AZ ÜZLET

CSORBA Simon

WEHNER TIBOR

Az előfutár Illés próféta előfutára

CSORBA SIMON MŰVÉSZETÉRŐL

A modern, XX. századi művészet egyes alkotásai, alkotáscsoportjai nem szemlélhetők, vizsgálhatók, értelmezhetők önmagukban, mert nem végeredmények, kicsúcsosodások, szándékokat és célokat megtestesítő objektumok, illetve ha azok, *azok is:* csupán függvényei valamely tevékenységnek, alkotóelemei magatartásformáknak, foszlányai egy-egy történéssornak, részei, esetleg melléktermékei valamely koncepció be- vagy kiteljesítésének. Vagyis rendkívül óvatosan közeledhetünk csak a műalkotásokhoz, a műalkotások szerepkörében megjelenő tárgyakhoz, jelenségekhez; a létrejöttüket meghatározó körülményeket is ismernünk szükséges megítélésükhöz, az időben és térben szertefoszló jelenségek számbavétele, vallatása elengedhetetlen: minden összetevőt, részletet analizálnunk kell. Az első, a konvencionális műalkotás-funkciót megszüntető, megkérdőjelező, új minőségű műveket teremtők a szürrealisták és a dadaisták voltak, majd a század első évtizedeinek történéseire alapozva napjainkig a létformákat megújító művészeti és ellenművészeti törekvések és irányzatok szövevényes hálója jött létre.

Miroslav Mandič, a közelmúltban Budapesten járt szerb konceptuális művész a nyolcvanas évtizedben több vándorút-akció kidolgozója és végrehajtója volt, amelyeknek rajzok, képek, szövegek, könyvek voltak részei, járulékos elemei, amelyek önmagukban is jelentést hordoznak-hordozhatnak, de teljes mélységüket, jelentésvilágukat csak az út ismerete, átélése révén tárhatják fel.

Mandič magyar kortársa, Csorba Simon ugyancsak a nyolcvanas években kezdte meg bolyongásait az Úton, s nagy futásai lassan-lassan összekapcsolódtak a festői, grafikusi és akcióművészeti tevékenységével. Különleges pályafutás az 1943-ban született Csorba Simoné: felsőmocsoládi és kaposvári gyermek- és ifjúkori évek után a budapesti Állatorvostudományi Egyetemen kezdte meg, majd a pécsi Orvostudományi Egyetemen folytatta felsőfokú stúdiumait, de nem fejezte be tanulmányait: a Pécsi Műhely vonzáskörében rajzolni és festeni kezdett, hogy aztán állat- és emberviselkedés és -magatartáskutatóként — pásztorként, művészetterápiás kurzusok vezetőjeként, lélektani és filozófiai munkák kidolgozójaként — tevékenykedjen, létezzen.

Első, 1966-ban Pécsett rendezett önálló tárlatát számos magyarországi és külföldi fellépés követte, amelyekhez mind több járulékos elem kapcsolódott: egyre fontosabb lett a művek keletkezéstörténete, egyre hangsúlyosabb szerepet kaptak a művek létrejöttét meghatározó körülmények. A Csorba-életfilozófia, a Csorba-művészet a nyolcvanas évek második felében szorosan összekapcsolódott az Úttal — de nem a Jack Kerouac-i értelmű csavargás, csellengés, úton levés vonatkozásaival, hanem sokkal inkább az Út teljesítésének, legyőzésének vágyával. Kezdetben a véletlenszerűen adódó, azután a mintegy professzionális foglalatosság gyanánt teljesített út volt a fontos alkotónk számára — a versenynaptárban megjelenő hosszú távú és maratoni, ultramaratoni futóversenyek (sűrűn követték egymást az egyéni és a korosztályos csúcsok) —, majd később futóművésznek minősítve önmagát futását teljesen függetlenítette

a kijelölt, zárt pályáktól, az időmérőktől és a versenybíróktól, a befutók lihegő közönségétől. 1991 január—februárjában 28 nap alatt 1735 kilométert teljesítve futott Párizsból Budapestre: útjával Kassák Lajos francia fővárost célzó gyaloglásának fordítottját, tükörképét alkotta meg. (Párhuzamokat keresve az „ökölvívó" író-festő Román György fantasztikus munkásságát sem hagyhatjuk említetlenül: sport és művészet, sportteljesítmények és műalkotások összefonódásának tanúságaként.)

A Párizs—Budapest táv hozadéka a Szentendrei Művésztelepi Galériában rendezett *Firkaút* című tárlaton bemutatott műegyüttes volt, amelyről érzékletesen fogalmazta meg Schenk Lea: „Firkái sajátos utak s egyúttal útkeresések. A fekete és fehér elemi kontrasztjára hagyatkozó absztrakt firkákban sajátosan ötvöződik az expresszivitás a racionális formaépítkezéssel. Valójában meditatív firkáknak tekinthetők ezek az alkotások. Egyrészt pszichikai belső energiát tárgyiasítanak, másrészt energiahordozó mivoltukban válnak expresszív töltetűvé."

1992 őszén újabb nagy útra vállalkozott Csorba Simon: alapos előkészítés után — megfelelő futócipő beszerzését követően — 58 nap alatt 3453 kilométer legyűrésével Moszkvába érkezett. Keleti útját egy évvel később folytatta: Moszkvától Kemerovóig futott — 90 nap alatt 4200 kilométert tett meg —, majd különféle járművek segítségével a Bajkál-tó partjáig jutott el. A kontinens átszelését, a keleti irányban megkezdett kalandozást — amelyet India felé tervez „továbbfutni" — a nagy út során keletkezett, hátizsákjában hordott művek kísérték, és azok a vaskos vázlatkönyvek, amelyek lapjaira rögzített kompozíciókat hazatérve nagyméretű alkotásokká dolgoz, dolgozott ki. 1993 tavaszán a keleti futáshoz kapcsolódó „útirajzokat" a budapesti Orosz Kulturális Központ — a Semmelweis utcai, búcsúzó intézmény — utolsó kiállításaként tárta közönség elé.

Az 1991-es futásához illeszkedő szentendrei *Firkaút*-kollekcióban elsősorban nonfiguratív műveket: formahalmazokat, vonalvariációkat láthattunk, ám a legújabb, budapesti együttes arról tanúskodott, hogy a művész visszatért a figurativitáshoz. Az ábrázolás/nem-ábrázolás kérdése sohasem volt különleges jelentőségű Csorba Simon művészetében, a két megjelenítésmód sohasem vált el élesen egymástól: egyszerre rajzolt e művész valósághű portrét, és festett apró, színes pöttyökkel telített, vibráló felületeket. *Az ember titokzatos arca* címmel Budapesten felsorakoztatott 1993-as anyag központi motívuma az álló, lépő, futó alak volt: a hullám- és csomagolópapírra, a „pukkanós" polietilén csomagolóanyagra, műanyag ívekre, karton-, géz- és vászonvégekre-ívekre-csíkokra festett-rögzített, fröcskölt-csurgatott, leginkább a fekete, a fehér és a szürke árnyalataira épített felületeken az útját kitartón rovó figura bontakozik ki, a mindig álló, a karok-lábak ütemjátékával érzékletesen jellemzett alak. A budapesti anyag legszínesebb kompozíciója az a hatalmas, háromszög alakú festmény, amely a futás isteni oltárképeként született meg *Emberhegy* címmel. A moszkvai, ázsiai utak hozományaként rögzült az Illés próféta alakját idéző sorozat is: a csodatévő bibliai alak — aki titokzatos körülmények között emelkedett a mennybe, s aki a jövendölések szerint az ítéletre érkező Isten előfutáraként jön, hogy a felbomlott erkölcsi rendet helyreállítsa — nem véletlenül vált főszereplővé: az alkotóhoz hasonlatos megjelenésű próféta és a futását teljesítő Csorba Simon alakja e kompozíciókon mintegy eggyé olvad. Az Illésre hivatkozó művek mellett *Az ember metamorfózisa az udvarházban* című ötlapos gyönyörű, szenvedélyes — Nemes Lampérth József műveinek mélységét, drámaiságát idéző — tusrajzsorozat emelkedett ki az együttesből az érzékenyen kidolgozott önarcképek és a lóábrázolások lapjaival együtt.

Mint immár három évtizede a műalkotások létrehozása — a konvenciókat elvető festmények és rajzok szüntelen alkotása —, a közelmúlt éveiben a városokat, országokat, kontinensnyi távolságokat összekötő megannyi nagy futás is Csorba Simon lételemévé, létformájává vált. (Ez egyébiránt *nem* az a „hosszú futás", amelyre „mindig számíthatunk".) Minden mozdulatát, élete minden mozzanatát művészi szándékok és kényszerek hatják át, s minden művészi megnyilatkozás a hihetetlenné növelt élet, a szüntelen mozgás csodálatos élményeivel, az új és új célok elérésének vágyával telítődik.

Mementó

Fodor Miklósnak

Mert megtörtént, hogy az Izsáki
borozóban versekről — verseinkről —
beszéltünk, ha jól emlékszem, kétszer
fél liter Egri leányka mellett, miközben

— bár alig hallatszott — elhangzott
valami, míg az asztalon idétlenül
hevertek a gépelt lapok, miáltal,
ha lehet, még inkább elkülönültünk,

vagyis egymásra maradtunk;
elhangzott néhány szó, talán
az én számból is, ahogy te később
állítottad, amely amúgy nebezen, vagy

nem ilyen formában, hanem esetleg versben,
ahol pedig óhatatlanul túlzásokba
esünk, de még valószínűbb,
hogy egyáltalán nem hangzott volna el.

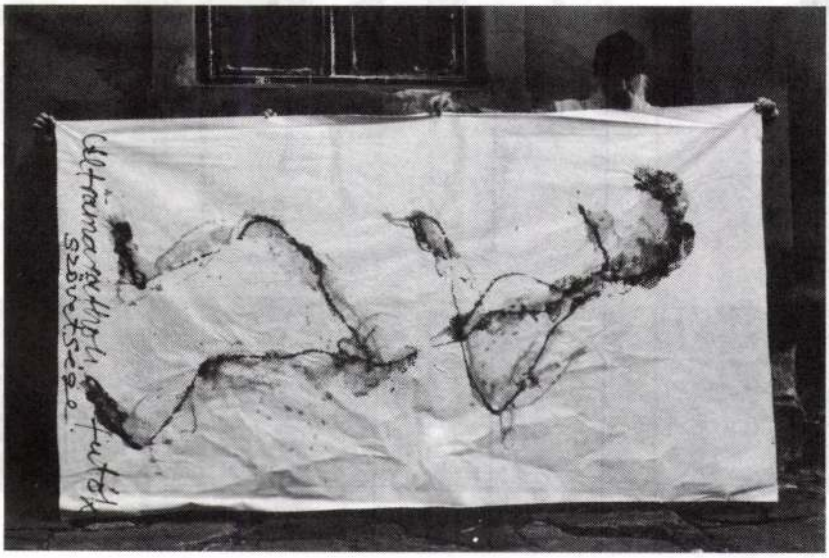

MOCKBA

hajította — mint VIII. Henrik a csirkecombot a filmben. Amikor megkérdezték tőle, hogy miért teszi ezt, azt felelte, nehogy még egyszer elolvassa azt az oldalt.

45 tavaszáig éltünk Bukarestben. Apám beíratott a Ion Luca Caragiale gimnáziumba. Minthogy akcentussal beszéltem a románt, a gyerekek a második vagy harmadik nap nekem estek mint büdös magyarnak, mint *bozgornak*, ez volt a gúnynév. Akkor bementem az igazgatóhoz, Graurhoz, kitűnő nyelvész volt, azt mondtam, nem tartom korrektnek, hogy engem fél évvel ezelőtt mint zsidót vertek a csendőrök — tényleg, azt nem is mondtam el, hogy a gettóban egyszer a lovagiasságom miatt nagyon megvertek, majd elmondom műsoron kívül —, most meg mint magyart vernek az osztálytársaim, azért ez túlzás. Graur azt felelte, hogy egyetért, bejött az osztályba, elmondta, hogy mi a helyzet. Mire szünetben még jobban megvertek a gyerekek. Hazamentem, elpanaszoltam, mi történt. Apám csak annyit mondott, hogy nem szép dolog árulkodni.

Mi a véleményed, igaza volt? Ma már azt hiszem, igaza volt.

De ehhez még kellett az, ami ezután jött.

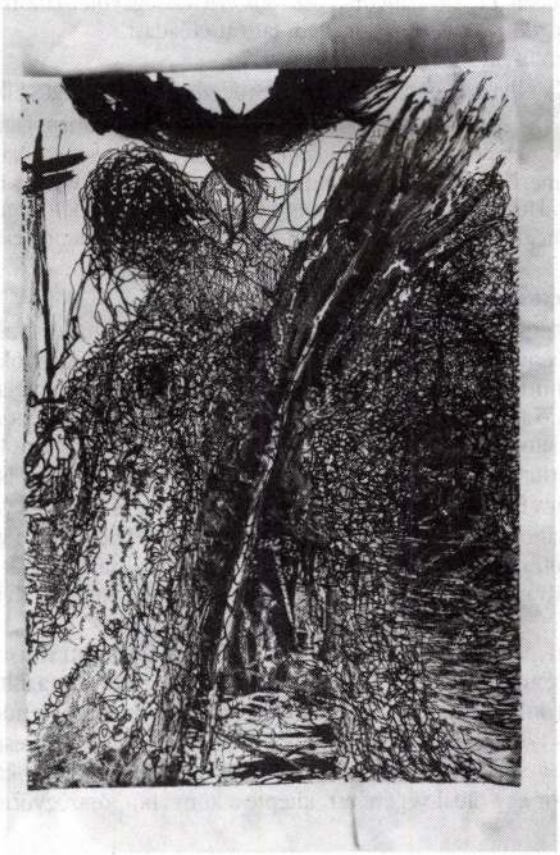

sokan vérhast kaptak, többen meg is haltak, de mi ezt is megúsztuk. A vérhast az ételek terjesztették, azt hiszem, de főként a latrina, mi viszont egy román ügyvéd tanácsára és segítségével csináltunk egy *monoklit*. A monokli egy faalkalmatosság, a közepe ki van vájva az ember feneke számára, és van egy kis fogantyúja. Az ember ráteszi a latrinára, a lyukat a latrina lyukára illeszti, utána pedig gondosan lesikálja minden oldalát. Nem szabad kölcsönadni, használat után be kell vinni a barakkba, és el kell rejteni, nehogy ellopják. Nem árt, ha tudod — ki tudja, mikor lesz szükséged rá.

P. N. L.: — Mit csináltál ebben a táborban?

R. P.: — Hát először is jól megtanultam románul — nem mintha ez célom lett volna, de hát főként románul érintkeztünk, mármint a nem-magyarokkal. Aztán: Ady-esteket rendeztünk. Akár hiszed, akár nem, a történtek után is nagy magyarok voltunk. Egy fogolytársunk, Epstein Erzsi, aki Halász Gábor barátnője volt, és aki még nem tudta, hogy Halász Gábort megölték — illetve akkor még nem ölték meg, csak néhány hónap múlva —, Erzsi könyv nélkül fújta az egész Adyt. Ő rendezte az irodalmi esteket. A háború után egyébként Tóth Endre, a költő felesége lett. A Szabó Ervin Könyvtárban dolgozott, nemrég halt meg. Ő volt a kulturális élet főnöke. A román ügyvéd, akitől a monoklit tanultam, és aki kifaragni is segített, a román irodalomról beszélt, Eminescuról, Caragialéról. Mint egy börtönben, olyan volt, csak lazább, mert barakkokban laktunk, nagyobb volt a mozgástér. Volt egy Appelplatz-féle, ott reggel állni kellett egy darabig, ezt megtanulták a németektől, de az is lazán ment. Könyv nem volt, de mindenki emlékezett valamire. Apám orvostörténeti előadásokat tartott, már nem emlékszem, németül-e vagy franciául. Elég jó színvonal volt, sok értelmiségi volt a táborban. Tom Cordot, a pilótát is felkérték, de az csak nevetett, nem tartott előadást.

P. N. L.: — Erről a pilótáról meséltél egyszer?

R. P.: — Igen. Kiszabadult, és felment Bukarestbe, ahol a Szövetséges Ellenőrző Bizottság fogadta, talán ő volt az egyetlen amerikai hadifogoly egész Romániában. Ünnepséget rendeztek a tiszteletére az ARO-palota tetején, ez egy magas épület Bukarestben. Nagy evés-ivás volt, azután Tom le akart menni, kinyitotta a liftajtót, nem vette észre, hogy nincs benne a lift, belépett és szörnyethalt. Huszonhárom-huszonnégy éves lehetett, lezuhant a gépe, átvészelte az internálótábort, és meghalt ott, a liftaknában, Bukarestben. Akkor már mi is Bukarestben voltunk, ott hallottam.

P. N. L.: — Miért éppen Bukarestbe mentetek?

R. P.: — Október 23-án vagy 24-én a tábor parancsnoka — ha jól emlékszem, ezredes volt — összehívott bennünket, és elmondta, hogy két héttel ezelőtt megszökött néhány kommunista vezető a táborból. Az imént egyikük, Pătrășcanu, mondta, felhívta Bukarestből, és azt mondta, átálltak, ő az új kormány minisztere, felszólítja, hogy engedje szabadon a foglyokat. — Honnan tudjam, hogy igazat beszél? — kérdezte a táborparancsnok. — Hívja fel az igazságügy-minisztériumot, kérje a minisztert, én fogok jelentkezni. — Így is történt. Az ezredes, abban bízva, hogy ha futni hagy bennünket — mert a németek még ott voltak a közelben, bejöhettek volna a táborba —, ezért az érdeméért megússza a felelősségre vonást, nyomban kiengedett mindnyájunkat. Később azt hallottam, hogy mégis letartóztatták és kivégezték — igaz, néhány év múlva Pătrășcanut is kivégeztette egykori Tg. Jiu-i fogolytársa és elvtársa, Gheorghiu-Dej.

Bukarestbe azért mentünk, mert Várad még német megszállás alatt volt, ott dúlt a háború. Bukarest, ahogy eltakarodtak a németek, bámulatos gyorsasággal talpra állt, élénken zajlott az élet. Apám rögtön dolgozni kezdett, kibérelte egy román katonaorvos rendelőjét, aki elesett s fronton. Kapott — kölcsön persze — némi pénzt egy dúsgazdag bukaresti üzletembertől, a nevére sajnos már nem emlékszem. Ez a *fezőr* arról volt híres, hogy sokat olvasott, nagy sznob volt, de amikor egy oldal végére ért, kitépte a könyvből, összegyűrte és a háta mögé

hogyan növekszenek előbb homlokredőnyi csatornákká, majd aprócska patakokká, amelyek akadozva indulnak el a lejtőn, az árok felé, majd az árokban le a dombról; egyre szélesedett az árok, a sárga lé már hömpölygött, és a fűcsomók között tajtékot vetett, itt-ott a gyönge partból darabokat sodort magával; egyszóval: működött, mozgásba lendült, s mindezt azon a sűrű függönyön át is láttuk, amely az esőszálakból szövődött a szemünk elé, és talán megéreztük sorsunk sodródását is...

PRÁGAI TAMÁS

Műtét a plasztikon

Bekeretezett város. A táj?
Térdhajlatok, csípők domborulata.
A koponya dombhátán szélről
csatakos erdő. S túl, túl mindezen:
hörögve lélegző éjszaka.
Bekeretezve, kiemelve:
plasztikból öntött bálvány
nehezedik a Kertre.
Város — műtőasztalon.

A láz csípőficamai. A kapkodás.
Aráncokat, miket a fájdalom
a roskadó anyagra vés,
világvégi szél törli szét.
S a remény?
Vályúba vetett kenyér.

Hegyek karéjban, hasas hegyek.
Buddhapest, Boldogasszony ágya.
Kockakő s tenyérnyi ég között
mily sors vajúdik,
vajon milyen jövő,
időtlen árvaságra?

S megint a plasztik. Kiöntve,
mintázva erdő, kultúrház,
iskola. S a széleken,
a „város peremén",
szeméttelep, barokk kálvária.

A hegyhát reng, az erdő döng.
Kihallom, sír a fenyvesből
a vasfűrész, mi szálfát dönt.

Te mézzel telt idő-kaptár:
suhanckor, édes egyetlen!
Szerelmünk rég elillant már,
sosem lelsz rá e fenyvesben,
te mézzel telt idő-kaptár:
suhanckor, édes egyetlen!

Ihatnom kéne, pincér, tölts,
az elmúlásra innunk kell!
Te sem vagy jós, de én sem bölcs.
Akad számunkra tán nyughely!
Ihatnom kéne, pincér, tölts,
az elmúlásra innunk kell.

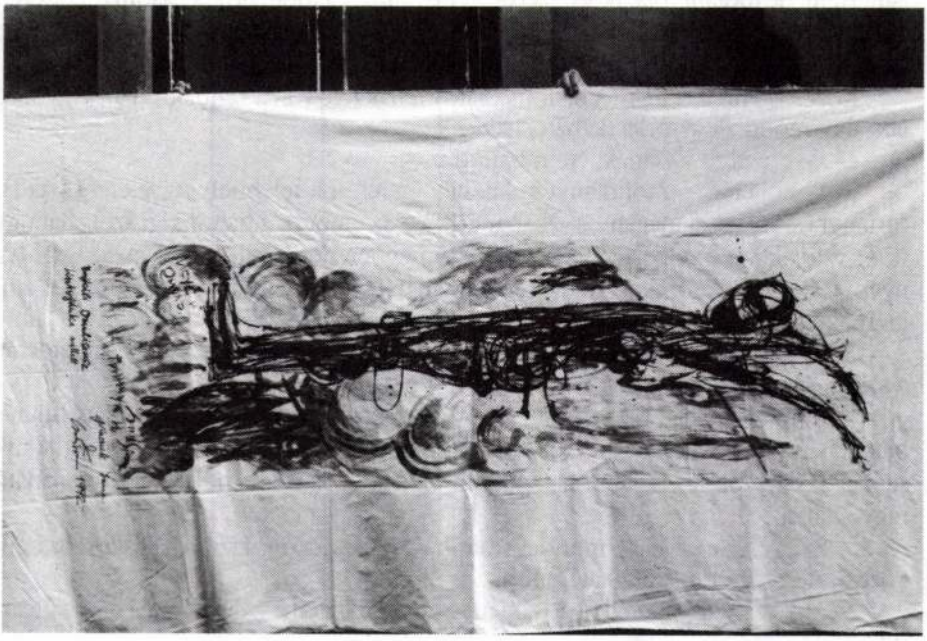

KIS ZOLTÁN

Micsaly'lovics

Valami hivatalos ügyet mentem intézni, *mesélte Micsaly'lovics, Délszak valahai telephely-ügyeletese,* és mit láttam a Ház előtt? Cudar ősz volt, félni kellett a megfázástól, mert leizzadtam az átmeneti kabát alatt odáig sietve; csoportosulást láttam, közelit és haladásomban fékezőt, rongyos, engedetlen embereket — nem, nem tőlük véreztem össze a kabátomat, a hideg szél amúgy is az ereikre szárította a kevés, lila húst.

Ezt végig kell mondanom, mindjárt elsorolom, honnan a vér, másképp úgysem lehet érteni; vagy ha mégis, akkor csak szépen, sorjában, ennél jobbat még nem találtak ki, demokrácia van. A tömeg megállásra kényszerített, és ott volt még a sok ártó körülmény, a szél, a képzelt szagom, a lázas képzelgés és drukk, adott helyzetben hogyan fogok *nekik* beolvasni a Házban, ha nem úgy történnek a dolgok, ahogy azt merészeltem otthon elképzelni a borotválkozótükör előtt... Rosszat sejtettem.

Rossz sejtéseim alapját, későbbi bizonyítékát nemsokára megtaláltam. Két ballonkabátos nyikhaj lökdösött egy zörgő csontú, orkánkabátos fiút, akit persze nem ismertem, de tudtam róla, hogy azért volt ott, amiért a többi hozzá hasonlatos szerencsétlen, azért, mert elutasították, mert elveszítette azt, ami az ember legutolsó dolga és tulajdona. Nem engedték be őt sem; de miért kell lökdösni?

Közelebb furakodtam. A ballonkabátosoknak tele volt a szájuk nyállal, vigyorogtak, úgy mondták az orkánkabátosnak:

— Gyere el fasisztának. Nem bánod meg.

— Ebből elég — mondtam én, Micsaly'lovics volt telephely-ügyeletes. Ártatlan furfangra szántam el magam: — Ne bántsák azt az embert, a biztonsági szolgálat ügynöke vagyok. Meg kell érteniük, ebben a tömegben nem mutogathatom az igazolványomat. Nem állhatom meg mégse, és a leghatározottabban visszautasítom azt, amit tesznek és mondanak. Nem félnek a leleplezéstől?

Az egyik fiatalember, mintha csak pörköltmaradékkal lenne dolga, megtörölte a száját. Nyál nélkül rekedtebbnek hatott a hangja.

— Különös találkozás — mondta. — Te is zenész, mi is zenész, akkor egy brancsban zenélünk. Természetesen mi sem mutogatunk igazolványokat, bár még annyit sem ér az egész, hogy ne mutogathatnánk. Borjúbőrbe kötve, hologramos koronától ragyogtatva.

— Ez egy lezárt zóna — mondta a másik. — Nincs idő tisztázni a hatásköri összeütközést, de ez itt a mi munkaterepünk.

— Akkor mégis mit kell provózni itten? — kérdeztem. — Nincs elég baj az utcán?

— Mondd meg az anyádnak, hogy tűnjön el innen.

— Az apádnak szüksége van rá.

— Az apámnak csak rám van szüksége.

— Te nem törődsz vele.

— Most majd fogok. — Viktor körbepillantott, mintha attól tartana, hogy valaki leleplezi a nyilvánvaló hazugságot.

Eszembe jutott egy régi beszélgetés Spilhofer teraszán, még Marival. Napfényes délután volt, Spilhofer rövid ujjú, fehér ingben ült a karosszékében, és Camparit ivott szódavízzel. Én mindig úgy gondoltam, hogy a Campari az egy női ital.

— Nem szeretném, ha mindez Viktor kezébe jutna — mondta akkor, és csontos kezével a falakra mutatott. A hangja tele volt keserűséggel. Lehet, hogy a Klimt-képre gondolt. Az volt a kedvence. A fekete ruhás nő. Hát számít, hogy mi történik az ember halála után? — Mert ez itt, ez nagyon sokat ér. Viktor pedig elszarná az egészet.

Spilhofer néhány nap múlva jobban lett, aztán egyszer csak meghalt. A folyosón ült, egy karosszékben, úgy találtak rá az ápolónők. A végrendelet szerint mindent anyám örökölt. De soha, semmit sem hozott el onnan, és a lábát sem tette be a lakásba. Egy így tisztességes, mondta.

Többet pedig nem is beszéltünk róla.

És akkor megjelent Viktor, Spilhofer fia. Akkor már egyedüli gyerek volt, idősebb, mint én, közel az ötvenhez. A húga meghalt autóbalesetben. Nem számítottam rá, de tudtam, hogy eljön majd. Egyszer csak ott állt az ajtóban. Ócska télikabátot viselt, fogai feketék voltak, a haja benőtt a nyakába. Egész életében afféle bajkeverőnek számított, egyszer még börtönben is ült. Szerette becsapni az embereket. Pedig egyáltalán nem volt buta fiú. Sőt. Nagyon is okos volt. Fiatalkorában még Panninak is próbált udvarolni, mert tudta, hogy a húgomat közismerten vonzzák a léha férfiak. De nem tartott sokáig. *Szétmentünk*, jelentette be néhány hét után Panni.

Fél évig együtt vízilabdáztunk a Szpartakuszban. Durva, erőszakos játékos volt, senki sem szerette. Az egyetemről is kicsapták. Olcsó, kocsmai verekedésekbe keveredett, az életét elhagyott, szomorú nők, gyermeküket egyedül nevelő anyák és utcalányok kísérték végig. Mindenkitől pénzt kért kölcsön, de sohasem fizette ki az adósságait. Egyszer titokban eladott egy híres Klimt-festményt a szülei lakásából. Állítólag egymillió forintot kapott érte.

— Mondd meg anyádnak, hogy hagyja békén apámat — így kezdte, amikor belépett az előszobába, és körülnézett, mintha keresne valamit.

— Mondd meg neki te — feleltem, és legszívesebben becsaptam volna előtte az ajtót.

— Először téged figyelmeztetlek.

— Nekem ehhez semmi közöm.

Viktor hallgatott egy ideig. Megszokta, hogy neki mindig engedelmeskednek. Mindig úgy érezte, van előtte perspektíva. Panninak régen, amikor még *járni* akart vele, arról panaszkodott, hogy az apja állandóan megveri. Nem akartuk elhinni. Elvégre Spilhofert úriembernek tartottuk.

— Apám átírta a végrendeletét — mondta. — Engem mindenből kihagyott.

— Nyilván megérdemled — feleltem, és eszembe jutott az eladott festmény.

— Azt akarom, hogy az anyád beszéljen vele, mielőtt meghal.

Akkor gondoltam először arra, hogy ez itt, amiről most szó van, ez a gazdagság. Gyermekkoromban gyakran jártunk fel Spilhoferékhez. Mindig olyan elegánsak voltak! A lakás olyan volt, mint valami múzeum, tele festményekkel, szobrokkal, porcelánokkal, antik bútorokkal.

Spilhofer néhány héttel később újra kórházba került. Ez már nem afféle múló kis rosszullét volt. Mindenki tudta. A folyosón vártam anyámra, időnként bepillantottam a kórterembe, ahol az öregember feküdt hamuszürke arccal, kócosan, anyám pedig ült az ágy szélén, és simogatta a kezét. Cigarettáztam az egyik ablakmélyedésben, amikor megláttam Viktort. Az egyik ápolónőtől érdeklődött, hogy hol találja az apját. Az ápolónő a folyosó vége felé mutatott, ahol én álltam, és szólt Viktornak, hogy nyomja el a cigarettáját, de ő rá se hederített, megigazította a zakóját, végigsimított ápolatlan fürtjein, összevonta a szemöldökét. Határozott lépésekkel közeledett, mint aki nem először jár ott. Szigorúan nézett rám, amikor észrevett, én pedig attól féltem, hogy összeverekszünk.

— Még mindig nem írta át a végrendeletet — ezt mondta. Halkan beszélt, mint aki titkot árul el.

— Azt akarom, hogy beszéljen az apámmal — makacskodott.

— Beszélj te.

Ilyenként múlt el anyám,
egyszer talán ilyenné
véglegesedem én is.

Elfogadom a múlást,
de mért, hogy fordítva öregszik
a homlokunk mögötti
integrált áramkör, avagy
a körbe-körbeirdalt,
létünket hordozó
barázdák televénye?

Miért dobja ki folyton
a tegnap beleszórt magot?
Miért, hogy egyre inkább
a hajdani virágzás
gyökérző veteményeit
gondozza, menti csak
az idő garatától?

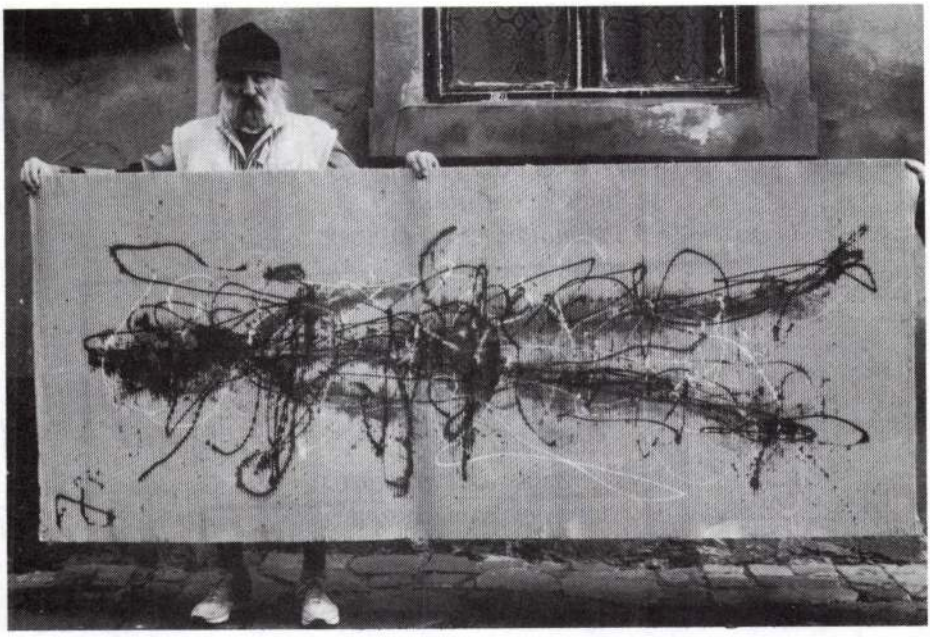

a szomszéd iskolából kirajzó
egykori lányok modelljeihez.

Érzi, segítenie kell:
kimondja a nevét,
s nem hallja belső szisszenésem,
hisz inkarnáció volt
a puszta név, mint körmenetben zászlót,
oly fennen hordozták a fiúk.

De még ennél is kínosabb,
hogy csók helyett és bók helyett
meg kéne vallanom,
már csaknem fél százada őrzöm
róla a titkos képet —
Jön lefelé a lejtős
Teleki utcán, s hirtelen
fölkapja szoknyáját a szél:
megvillannak szép combjai.

Öregszünk

Fogynak a korombéliek,
s valahogy mégis egyre többen
köszönnek rám az utcán,
akiket hosszú töprengés után
se tudok azonosítani.
Mondják, ez az öregség,
a felejtés természetes
törvénye, mely alól
senkinek sincsen mentelmi joga.

Nővérem nyolcvanéves.
Ősz halántéka rajzán,
a járomszög felett kiütköző
meredek homlokcsont ívén
megilletődve látom
a közös jegyeket.

Vedd el az életemet,
vedd el az életemet,
olts el, amikor akarod.

Gyöngéden, mint virágot,
gyöngéden, mint virágot,
hullass le szél-kezeddel.

Szerelmes indulattal,
szerelmes indulattal,
pusztíts el titokzatosan,

ahogy a menthetetlen,
ahogy a menthetetlen,
földre száműztél valaha.

legalább a Misztikus Nyílás látomását,
az elragadtatott vágy kék folyóvölgyeit
adja öt érzékemnek vissza.

De most már nem a megérinthetők, láthatók,
csak a tiszta Elvesztés miatt sírok,
arra kérve a Nagy Szellemet,
legalább a hold-csöndességemet: az emlékezések-előtti éjt
adja létemnek vissza.

Drága zene, zúgj-zengj

Egy szimfónia elég: rám támadó
hegedű-felhőszakadás, kürtök fénybeszéde,
dobok szarvaspatái a szívemen.

Gyere, drága zene, mondd, hogy sose láttam maszkos arcát,
sohase döntött földre az a halálos
örvény-szem, habos bálvány-fog és nevetés.

Hogy táncolhattunk volna,
ha egyszer, csak egyszer az ő húsán is
átcsap a paradicsomi nap tajtéka!

Zúgj-zengj, drága zene, egyetlen megmaradt
ős-tenger, mosd ki a sebeimet,

enyhítsd a vérzést,

hús-szakadékot, amit azoknak az utolsó szavaknak
éjféli kardjai belém hasítottak.

Pusztíts el titokzatosan

Évek nőttek hegyekké,
évek nőttek hegyekké:
vérem sűrű lett, istenem.

és kicsiségük karmoló keze
még belekapaszkodna bármibe —

Valamit rejteget még
a jeges kaptató?
És hártyavékony éjszakájuk
bármiből is kifosztható?

A légkör ködtelen zónáiban
sok elfüstölgő rózsa, mind olyan.
És mert keveset élt: haláltalan.

Ímé az Úrnak öröksége, a fiak;
az ívelt koponyák alatt
lengnek üvegből fúvott törzsek,
tűvékony rajzolat.
A domborulatok betörnek,
rézsútosak a támfalak.
Amit a szél feszesre húzott,
éles bordáik, mint a húrok.

Nekiszorítva a homálynak,
hófehér párhuzamban állnak.
Ha egyik dőlne, rátapadna más,
nyitott fészket tart minden horpadás.

Az Úr bármely jelenlevőben
lappangó tényeget kibont.
Míg húsuk semmibe veszőben,
jelentését mutatja föl a csont.

Ez volt a terv? Kié az alkotás?
Hozzájuk nem nyúlhatott volna más.
Itt Általad világítanak a gyümölcsök,
beléjük a forróságot Te öntöd,
ami történik, csak Teáltalad.
Testamentumod mindig újabb
fiakban lüktet, csak Te tudtad
föl-fölizzítani az ágakat.

Állnak, belefagyva a földbe,
szikáran, alvástalanul.
Belapított, lejtős hasukban
valami lassan alakul.
A sima burkolatban legbelül
homorú idő teljesül.
Mit szárazságuk medre hordoz,
hasonlít, fogyóban, a holdhoz,
csak nincs se fénye, se felhőszine.
Lebegő ágyékuk gyümölcseit
csoportban, kővé vált bábák lesik:
várnak a megszületőre semmire.
Csontkosárban dereng az éj szive

lis lényegének teljességét. A tér és idő keresztjére született emberi individuumnak így lehet saját antropológiai lényegét, elvesztett azonosságérzetét és a kozmikus rendben és időben betöltött helyét visszaszereznie. *„Ezért a paradicsomért nem elég merésznek lenni, ehhez alázat kell; nem elég élni, sőt halni sem, ezért úgy kell meghalni, hogy türelmesen életben maradjunk a valóság nehéz és kemény meredeke számára."*

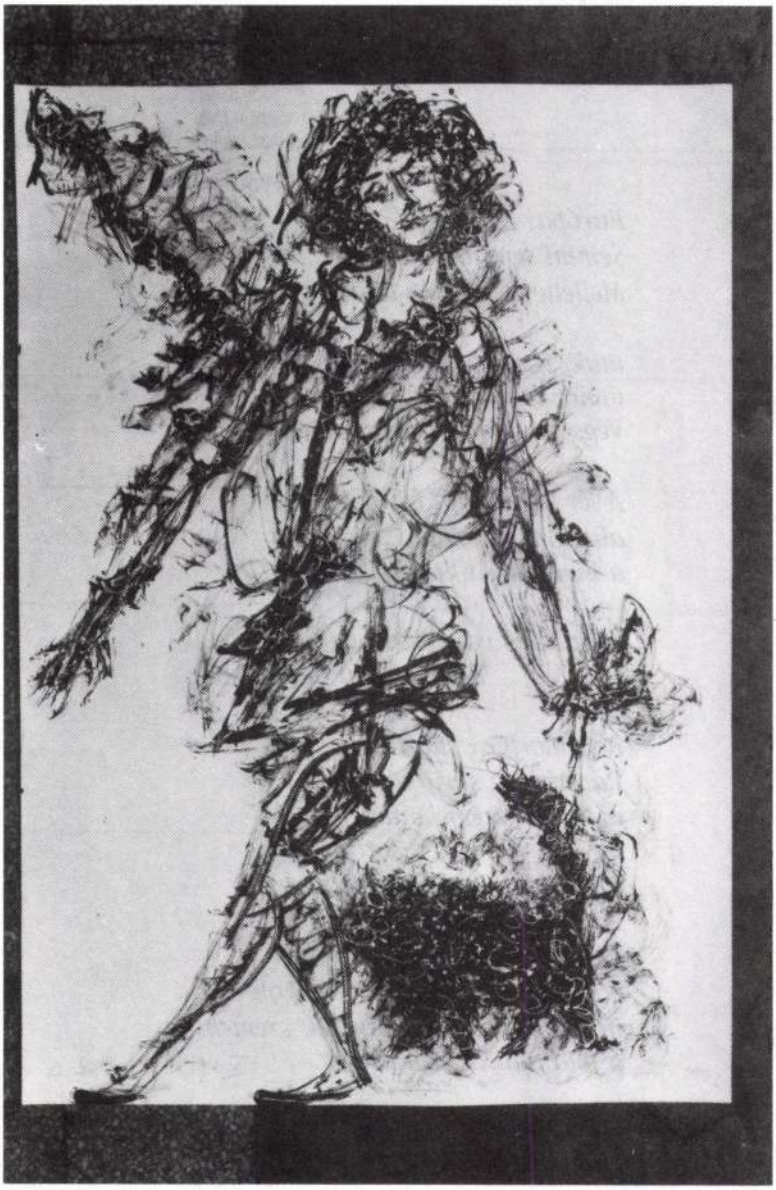

TÓTH JUDIT

Isten fiai

Ecce hereditas Domini filii: merces fructus ventris.
Psalmus 126.
Ímé az Úrnak öröksége, a fiak; az anyaméh gyümölcse jutalom.
126. zsoltár
(Károlyi Gáspár fordítása)

Európai kánikula.
Semmi sem látható a ránctalan falun.
Mellette égre nyíló terepen
üres mező,
utak, istállók, kőszobák,
tömör toronytető.
Végső szimmetria hűlt helyeken.

A tér sarában a letaposott havon
alacsony sorokban feszítenek
a kivezényelt kis kisértetek.

Augusztus van. Ezek azok a nyárfák.
Subogásukat hallhatom.

Reflektorfény süt a havon.
Rávetítve a sűrű hóesésre:
az árvák megjelenítése.
Egy-egy lüktetés a soron,
a számát senki el ne vétse.

Akár deszkakerítés alacsony
vonala görbülne, s az arcokon
nincs félelem, színültig telt szemek
a föld alatti éjben üresek.

Csorba Simon, festő-grafikusművész 1.) Folytatás,

Wehner Tibor: A változó az állandó elem. Csorba Simon művészetéről.

1. Kézerotika, monotisk, 100×70 cm, 1976.

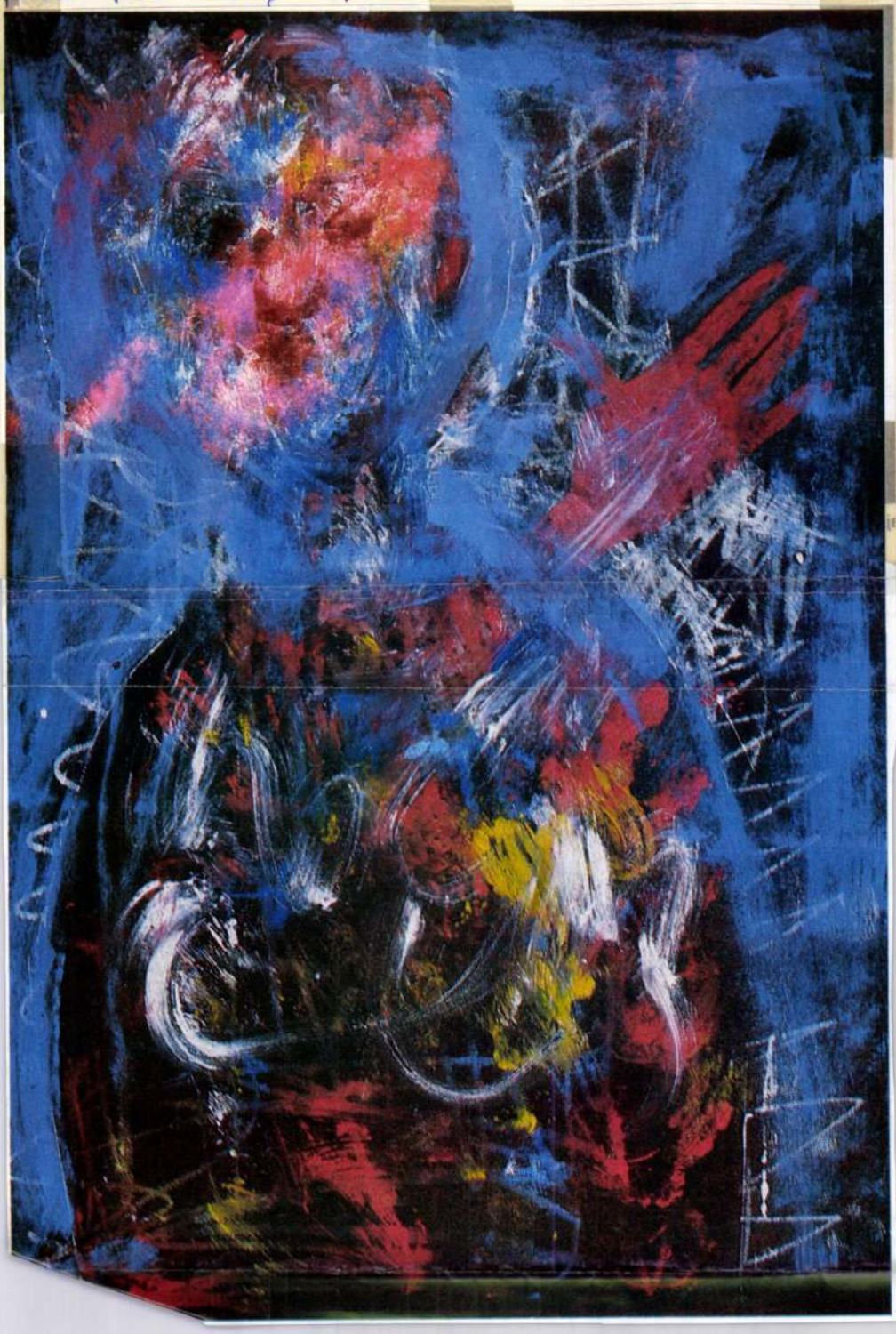

Művészet, 1989. 7. 42-odd.

lagosság. Művészetére alkalmazhatók a klasszikus művészettörténeti szakszavak, mert a teljesség igénnyével fűzi fel egy múltat és jelent összekötő időbeli láncra az emberi élet, humanizált értékek és a körülöttünk lévő világ közti összefüggéseket.

Géger Melinda

Cziráki Lajos: Társaság a szabadban, olaj, farost, 60 × 100 cm, 1983 (fotó Gőzsy Gáborné)

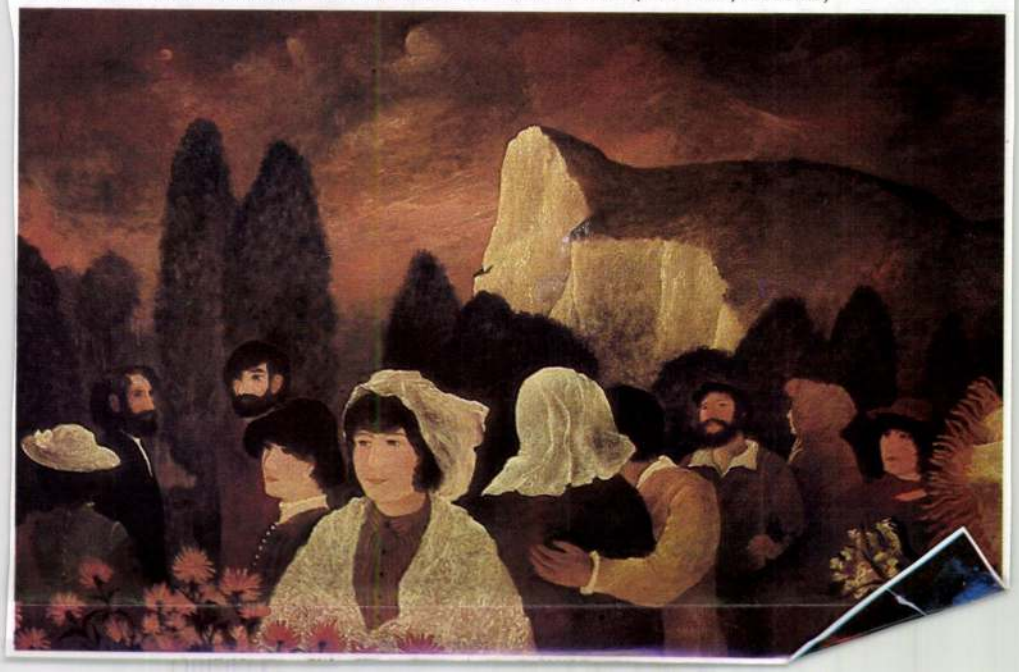

Csorba Simon festő-grafikusművész 2.) Folytatás.
Wehner Tibor: A változó az állandó elem. Csorba Simon művészetéről.

2. „Az ember fény-képe" cinkmaratás.
57 x 47 cm. 1978.

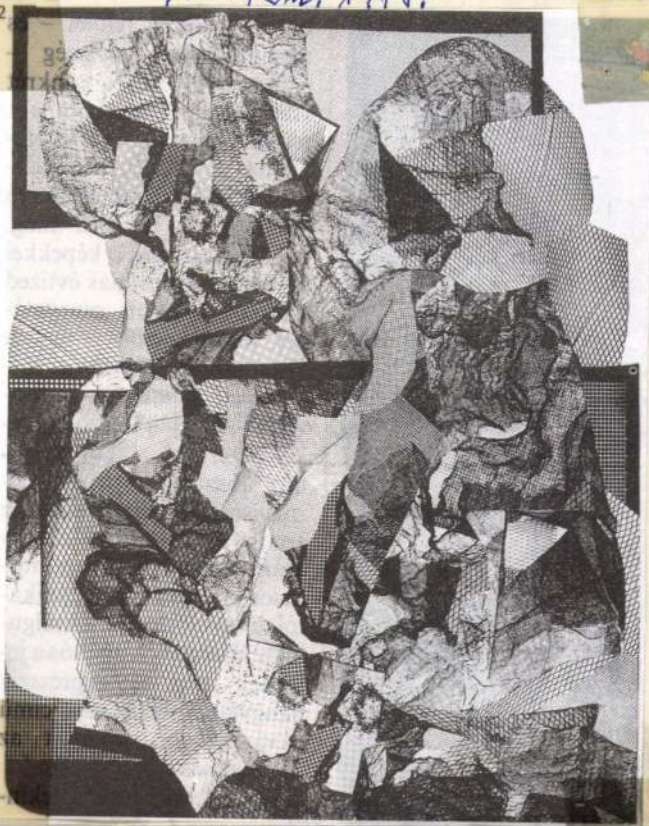

Művészet, 1989. 7. 43-old.

Csorba Simon festő-grafikus művész 3.) Folytatás.
Wehner Tibor: A változó az állandó elem. Csorba Simon
művészetéről.

3 Csorba Simon: Mária-kép, papír, tempera, 20,5 × 18,5 cm, 1985

Művészet, 1989. 7., 43.- old.

Csorba Simon

Müve szerepel a Magyar Grafika 1978.

c.kiállitáson

Magyar Nemzeti Galéria ,1979.február

- katalógus a könyvtárban -

Csorba Simon 2

Művészetét a dinamikus szemlélet jellemzi, amire képcímei is utalnak: Mozgás, Küzdelem sorozat, a Tanulmányok-robbanó és áradó formáikkal – vagy az olyan belső mozgásokat megjelenítő munkák, mint a Jákob küzdelme és a Lengyel Pieta sorozat.

Bojár Iván: Kiállításról – kiállításra.

Magyar Hírlap 1971/123 6 old.

Csorba Simon

A Csongrád Múzeumban állították ki különböző technikával készült grafikai munkáit. Csongrádi impressziók címen a művész a különböző elgondolásokkal és még azon belül is különböző megoldásokkal kísérletezik. Formai megoldásai azonban egyenetlenek.

Bozsó Vera: Kiállításról - kiállításra.

Magyar Hírlap 1971/123 6old.

CSORBA Simon

Vasárnapi Hírek
1993. marc. 14

A gyalogos emlékei

„Az út mindennek legmélyebb alapja, / jók hatalma, bűnösök oltalma... az ég alatt ez a tisztesség". Lao Ce szavaival ez az út. De út a cipővel vagy mezítláb taposott, út\bölcsőtől a sírig. *Csorba Simon* grafikusművész a nagy GYALOGLÓ. Az a szó legköznapibb értelmében. Gyalogolt Eurázsiában és Észak-Amerikában, eljutott Moszkváig, s hazajött ugyancsak két lábán Párizsból. Lábizmai és akarata segíti csupán? Cél vezérli, vagy hajtja a vágy? Fáradhatatlan. S közben fest és rajzol, madarakat, lovakat minden felületre, ami elé kerül, lehet a nejlonfólia vagy csomagolópapír. A lovaknak sörényük fénylik, inuk feszül, csupa erő és lendület mind. Ez a sorozat győz meg valamennyiünket alkotójuk kivételes rajztehetségéről. A művész, ha embert ábrázol, akkor leggyakrabban Illés prófétát választja témául, az égi utat választót, tűzszekerest. Csorba Simon is égi tűzzel tapossa maga alatt a kilométereket.

Az Orosz Kulturális Központ (Budapest V., Semmelweiss u. 1—3.) földszinti és emeleti falain holnapig láthatók azok az alkotások, amelyek a legutóbbi éveikben 1989—1993 között készültek, s azért itt, ezen a helyen, mert többségük a hosszú oroszországi vándorút élménye nyomán született. **(józsa)**

DS (1893— 1977)

CSORBA Simon

Wehner Tibor: Az előfutár
Illés próféta előfutára: Csorba
Simon művészetéről. = Kortárs,
37, 1993, 7. 105-106. ill

Lou Batt - pures

iodikák jegyzéke

ıngaricae (Budapest) 30 1982/1984 (1984)
ırum Hungaricae (Budapest) 36 1984
ıtiarum Hungaricae (Budapest) 30 1984
ım (Szeged) 20 1984
Hunagaricae (Budapest) 30 1984
n Hungaricae (Budapest) 26 1984
4)
n Hungaricae (Budapest) 38 1984
Hungaricae (Budapest) 97 1984
3 (1984)
1984
er) 20 (1984)
9, 10, 11 1984
Regis (Szeékesfehérvár) 21 1984

984
Georghe (Sfintul-Gheorghe) 16 (1984)

A Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága
tisztelettel meghívja Önt

CSORBA SIMON
festő- és grafikusművész

FIRKAÚT
c. kiállításának megnyitójára

1991. június 28 -án /pénteken/ 17 órára
a Művésztelepi Galériába
(Szentendre, Bogdányi út 51.)

Megnyitó:
CSORBA SIMON: RÁJÁTSZÁS

*

A kiállítás megtekinthető:
1991. augusztus 4-ig
hétfő kivételével naponta 10-18 óra között

*

1991. július 19-én /pénteken/ 16 órakor
a Művésztelepi Galéria előtt:
CSORBA SIMON: RÁJÁTSZÁS – EMBERHEGY

CSORBA Simon

CSORBA Simon

ÉS 1991. 27. sz.
július 5.

Csorba Simon kiállítása

Csorba Simon festőművész Firkaút című kiállítását augusztus 4-ig tekinthetjük meg a Szentendrei Művésztelepi Galériában (Bogdányi út 51.).

SCHENK LEA: Stílus- és szabadságteremtő firkálásba kezdett Csorba Simon. Stílusának frappáns neve: respirationizmus, szabadságteremtésének lényege pedig a „csorbai firkaút" folyamatos realizációjának fogható fel. A „firkaút" ugyanis nemcsak kiállítási koncepciója a művésznek, nem is egyes firkák keletkezését jelzi csupán, hanem az alkotás folyamatszerűségét általában, és ezen túlmenően egy sajátos útkeresést. Csorba ugyanis önmegvalósító utakat keres és jár végig. Keresi útját fizikai teljesítményként maratoni futásain, melyek közül eddigi leghosszabb a Párizs—Budapest közötti 1735 km-es út volt, amit 28 nap alatt tett meg. Hátizsákjában jóformán csak „leendő útirajzát" cipelte, azt a három méter hosszú viaszosvásznat, melynek egyik oldalára Útifirkája, másik oldalára Útinaplója készült nap nap után. S mint az elkészült Útirajzra került T O O jelegyüttesből is kiderül (feloldva: T = taoizmus, O = omega, O = ohm) keresi útját távol-keleti bölcseleti rendszerek útmutatása alapján, de úgy, hogy kereszténység tradícióval is ötvözni szeretné.

-trét, de ezeket reprodukcióban mutattuk be
osnyai Károly Szoboszlai Pap István arcmá-
brát, vagy Ferenczy István: Csokonai már-

fotók mellett szépszámú metszet és könyv-
ván a debreceni rézmetszők munkásságát.
lja, hogy motiválja Kazinczy és Lyka keserű
ntős értékeket adott a magyar kultúrának,
ozőművészetnek is az illustrissima schola, a
m.
ségünkre volt a Magyar Nemzeti Galéria, a
ténelmi Képcsarnoka, a Petőfi Irodalmi Mú-
észeti Múzeum, a Kollégium és a magángyűj-

Rövidítések:

K = kiállítva
MANSZ, 1939 =
Műv. Mo. = M
M. Mo. 1830—1
1981-ben
DM. 1986 = Ré
Rk. jegyz. = a
(Debrecen, 1
MNG. ltsz. = M
MTKCs. ltsz. =
DM. ltsz. = Dér
E, RK = a de
PIM = Petőfi I
o—v. = olaj-vás
jjl. = jelzés job
jbl, jbf = jelzés
jk. = jelzés köz
jn. = jelzés néli

CSORBA Simon festő

KABDEBÓ Lórámt: Képgrafikákról. = Magyar Nemzet, LIV.évf. 1991 március 9. 58.sz. 11.p.

Bp., Fényes Adolf Terem, Képgrafikák c. tárlata Csorba Simon festőnek, 1991. jan.

CSORBA SIMON

MARGIT Patricia: Csodabogarak szabadiskolája. = Magyar Hirlap, 1991. julius 22. 11. p.

A Szentendrén megalakult Vajda Lajos Szabadiskola elképzeléseiről és előadó tanárairól.

CSORBA SIMON

Uj Forrás 1989.2.sz.

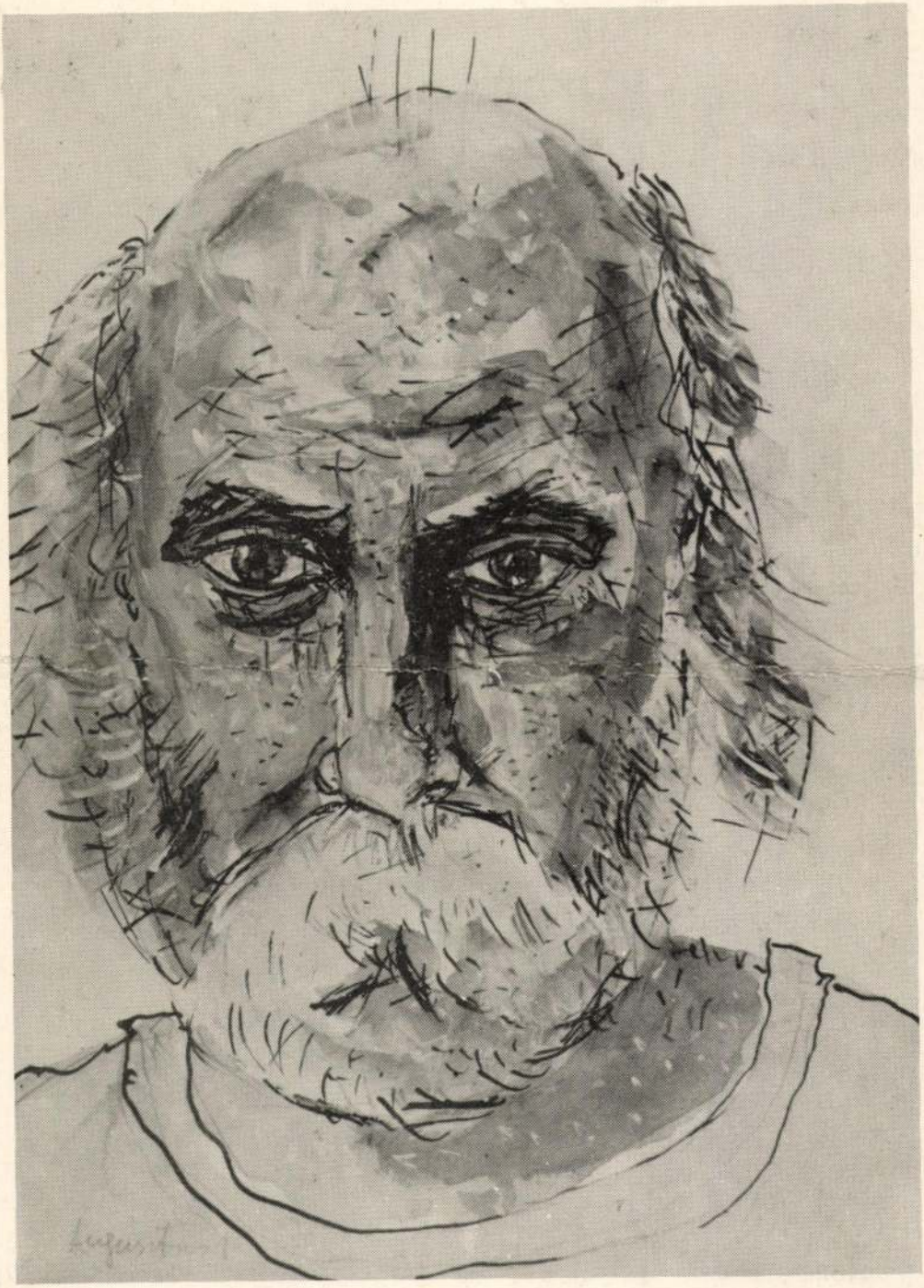

Csorba Simon: Élet-lélek IV.

Új Forrás

KULTURÁLIS, IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

A TARTALOMBÓL

Petőcz András, Szepesi Attila, Utassy József, Vaderna József és Vasadi Péter versei

A népi írókról szóló állásfoglalás történeti – ideológiai háttere (N. Pál József)
„Határok között – engedetlenül". (Válaszok az Új Forrás körkérdésére.)

Beszélgetés Turczel Lajossal és Karol Wlachovskyval (Tóth László)
Németh László betegsége és halála. II. rész (Dr. Lakatos István)

Interjú Szergej Volszkijjal (Cs. Varga István) és Holló Andrással (Monostori Imre)
Brém Ferenc munkássága (E. Nagy Lajos)
Kritikák Cs. Varga István, Pálfy G. István, Varga Csaba és Nagy Gáspár köteteiről

HUSZONEGYEDIK ÉVFOLYAM
1989. ÁPRILIS

2

CSORBA SIMON

GERVAI András: Az ember titokzatos arca : Beszélgetés Csorba Simonnal. = Magyar Hirlap, 1993. május 29. VI. ill.

CSORBA Simon

Csorba Simon iró,grafikus- és festőművész: Az ember titokzatos arca : Hommage a Simon László, Bp., Orosz Kulturális Központ, 1993. február 25.-március 15. A kiáll. rend. Csorba Simon, Anatolij Zorin. Bev. Beke László- Bp. : Orosz Kulturális Központ,1993 [20] p. ill. E

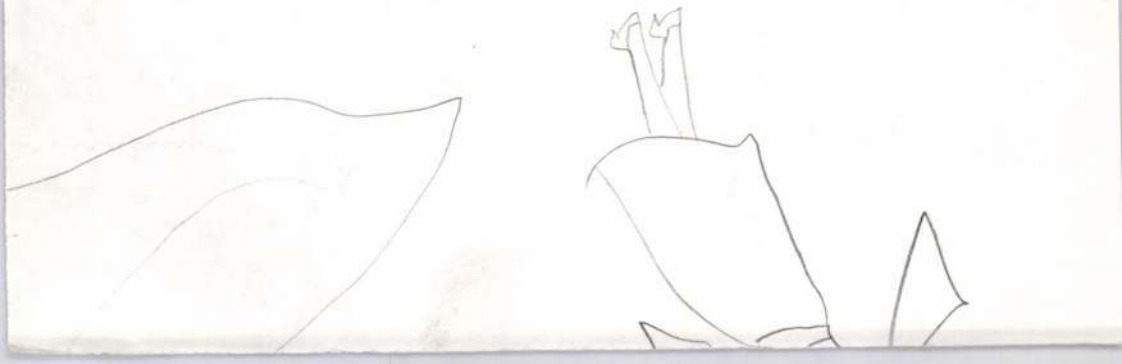

Csorba Simon

kiáll. Orosz Kulturális Központ, 1993

i m. (józsa)[JÓZSA Ágnes]: A gyalogos emlékei. = Vasárnapi irek, 1993. március 14. 9.

(v. ö. 56, 7.)
56, 24 vlkinek a hatalmát tönkre tenni
57, 11. hivatali ideje letelt
57, 11. a vezéri tisztségtől megfosztani
57, 22. a vezéri tisztséget megtartani
57, 28. a törvényszék elé járul
57, 29. bevádolni vlmivel
57, 31. a törvény szabta büntetést kiállja
58, 6. a haza szabadságát viszszaszerezni
58, 11. szavazni vlki fölött.

3. *Vegyesek*:

52, 13. észbeli tehetség
53, 1. lelki jeles tulajdonságok (v. ö. 53, 25.)
53, 5. zenekiséret mellett énekel
53, 21. fürgeségre iparkodik szert tenni
53, 22. gyakorolja magát a futásban s birkozásban.

—

54, 3. beszélgetés folyik
54, 4. a beszélgetés véget ér
55, 12. talpraesett (szabatos) s rövid a felelete
55, 13. összefüggő beszéd
55, 15. gyakorlott szónok
56, 5. korának legnagyobb szónoka
57, 28. nincs mondani valója.

—

52, 7. dicséretre méltó dolgok
52, 14. emlékezetre méltó dolgok
53, 18. nagy dicsőségére szolgál.

—

54, 14. az összeget elköltötte

CSORBA Simon

CSORBA SIMON kiállítása Az ember titokzatos arca címmel február 25-én, délután nyílik meg az Orosz Kulturális Központban (Budapest V., Semmelweis u. 1–3.). A művész bemutatja az 1989 és 1993 között Eurázsiában és Észak-Amerikában tett tanulmányútján készített alkotásait.

Magyar Nemzet,1993.febr.22-

Képgrafikákról

Csorba Simont Szigligeten ismertem meg: autóval jöttünk az alkotóházba, ő ott futott az út mentén. Megálltunk, hoztuk volna be, hiszen közel az ebéd ideje, félő, lekési. Nem, ő futott tovább. Bent Szántó Piroska: hagyjátok, láttam a dolgait, nagyon jók. Később Barcsay mester is így nyilatkozik. Közben itt, a szomszédomban, a Fáskör presszó mellett, kiállítása nyílt, nekem is tetsző, hiteles művek gyűjteménye. A megnyitó programjaként résztvevőket futásra invitálta — Szegedig. Pontosan kidolgozott úti tervet mellékelve. Legközelebb Pécsett találkoztam vele, pszichiátriai kollokviumon, az akadémiai bizottság előadótermében; nehézkes angolsággal számolt be kísérletéről: betegeken segített rajzoltatással. Alkalmat adtam neki: tegye meg ugyanezt egészségesekkel. Sikere volt diákjaim körében. Aztán kiállított Kanadában, és most nyáron, Kaposvárott, tavasszal meg Pécsett jelentkezik. Időnként eltűnik. Most nemrég éppen egy Audi-vontatta Astrid nevű vitorlás társaságában jutott Berlinig, onnan „Koppány barátom Mazaretti márkájú autóval" repítette Párizsig. Persze, ez még mindenkivel megtörténhet. De: 1991. január 13-án, déli 12 órakor, a Luxemburg-kertből indulva, HAZA FUTOTT. Megérkezett február 9-én, 15 órakor. Kassák útját megjárta visszafelé. A Fényes Adolf Teremben, a Képgrafikák című tárlaton, most állította ki útja emlékét: tárképet, úti jegyzeteket, és egy tollrajzot. Mű és élet találkozik bennük. ITT A TÉL a címe. „Visszahozom Nyugatról, a Duna forrásvidékéről az (ellopott) Telet" — írja falfelületnyi tollrajza hátlapján vezetett úti naplójában. A „kizökkent idővel" küzd. Az élet természetes rendjét erőszakolná vissza. Most épp a Földet készül körbefutni. Rendszer van az őrületében. „A te bolond festő barátod", mondogatják az okosak. Mondom magamban én is okosan. De egyre inkább gyanakszom, mi, okosak zökkentjük ki az időt. Az időt? De a természetet is. Öljük: magunkat és környezetünket. Lehet, hogy ő, a látszólag különc a valódi okos?

Kabdebó Lóránt

M. Uszuk 1991. január 9. H.P.

Csorba Simon

len adományból mennyi jutott a segélyre szorulóknak és mennyi az önsegélyezőknek, erről sok gonosz pletyka kering.

Aztán közeledett a választás és végre jóllakhatott a nép. Eljött az „új Kánaán". Záporoztak az ígéretek, s kilószámra vásárolhattuk az új-zélandi sajtot, olasz mortadellát, étvágygerjesztően csomagolt magyar libát, holland kakaót, margarint.

Így farsangoltunk a választásokig. A nép tudta papjaitól, hogy aki ételt, italt adott, annak neve legyen áldott. Az ámen a szavazatuk volt. Csak mi, magyarok voksoltunk egyhangúlag saját magunkra, ezért aztán meg is vádoltak országrontó szeparatizmussal azok, akik most már teljes nyíltsággal, egyre gyakrabban, egyre dühösebben kívánnak bennünket a pokolba.

A választások után nagyon hamar elapadt a bőségszaru. Újra növekedni kezdtek a sorok, mintegy hőmérőjeként gazdaságunk állapotának. Növekednek azóta is. Állnak olcsó cigarettára, gyufára, még ecetre is. Citrom még van, kávé már megint nincs.

A borbélyom mesélte, hogy éjjel kettőkor beállt a sorba, de

nak sztereotip mosolya és havonta változó, gyakran ellentmondó ígérgetései sem bűvölik el a népet.

Ezt a naponta ismétlődő, szenvedélyes tüntetések, sztrájkok is bizonyítják. Ezekről írta a fiatalok tiszteletlen, szellemes, igen népszerű vicclapja, a „Catavenvu", hogy ha a televízió szerint néhány százan tüntettek, ez azt jelenti, lehettek ott harmincezren is.

Meddig tűri a Hatalom — már amennyire tűri — a tüntetéseket? Politikai próféták szerint amíg csak szidják az elnököt, a kormányt, és nem tudnak reális, működőképes programot adni az égető gazdasági kérdésekre, addig a tömegdemonstrációk, tíz-, húsz-, akár ötvenezer ember érzelmi kirobbanásai inkább csak biztonsági szelepként szolgálnak, a jelenlegi rendszer — javára. Az emberek tüntetnek, kiabálnak, csattanós rigmusokban szidják az elnököt, a nómenklatúra oszlopos tagjaiból verbuvált csapatát, a kommunizmust, aztán elmennek haza. A rohamrendőröknek már csak pár száz végsőkig elkeseredett békétlent kell véresre vernie.

A román publicisztika legjobb-

Csorba Simon festő-grafikusművész 5.) Folytatás (vége)

Wehner Tibor: A változó az állandó álom. Csorba Simon művészetéről.

5.11 A magyar szenthárom ság" triptichon III. vegyes technika, 65 × 50 cm, 1984. | repr. |

6. Cím nélkül, vegyes technika, papír, 79 × 60 cm, 1984. | repr. |

Művészet, 1989., 4., 44-old.

106. Csorba Simon: Agape, nyomat, 53x41,5 cm

A SZEGÉNYEKET TÁMOGATÓ ALAPÍTVÁNY

meghívja Önt és családját
1990. december 5-én 14 órára
a Magyar Nemzeti Galéria III. emeletén rendezendő
kiállítására

A kiállítást megnyitja *MÉSZÖLY MIKLÓS*
(aki a 10 évvel ezelőtti kiállítást is megnyitotta)

A KIÁLLÍTÁS KÉPEIT
1990. december 8-án 11 órakor
AUKCIÓRA BOCSÁTJUK,
melynek bevétele a SZETA számlájára folyik be.

2.000.-

Szeretettel meghívjuk

CSORBA SIMON

GRAFIKUS

"HOMO LUDENS"

című fény-kép sorozatának bemutatására,

amely a Pszichiátriai Klinika Nappali Szanatóriumában

(Budapest, VIII. Kulich Gyula tér 5.)

tekinthető meg

1980. VII. 29 - 1980. VIII. 31. között

A megnyitó időpontja:

1980. VII. 29 (kedd) 17 óra

A kiállítást megnyitja:

MEZEI OTTÓ

művészettörténész

Beszélgetés az alkotóval:

1980. VIII. 5-én, 15 órakor

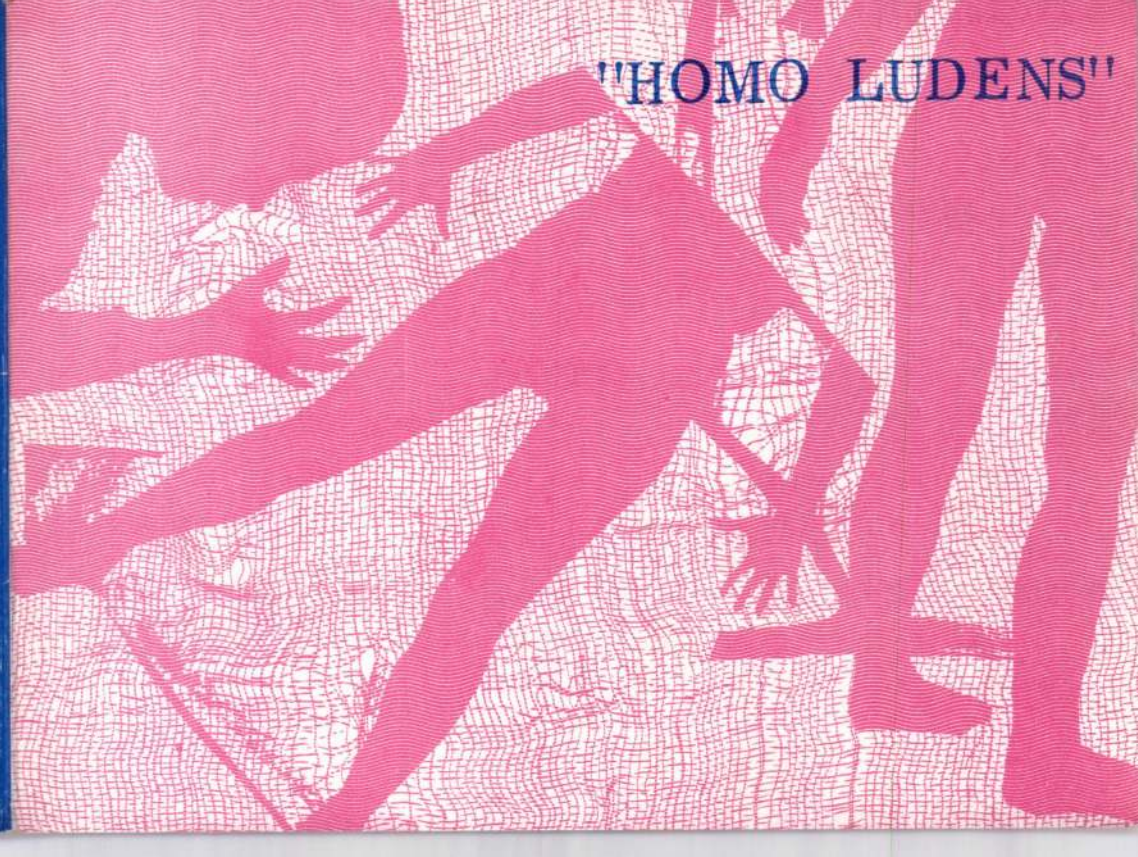

"HOMO LUDENS"

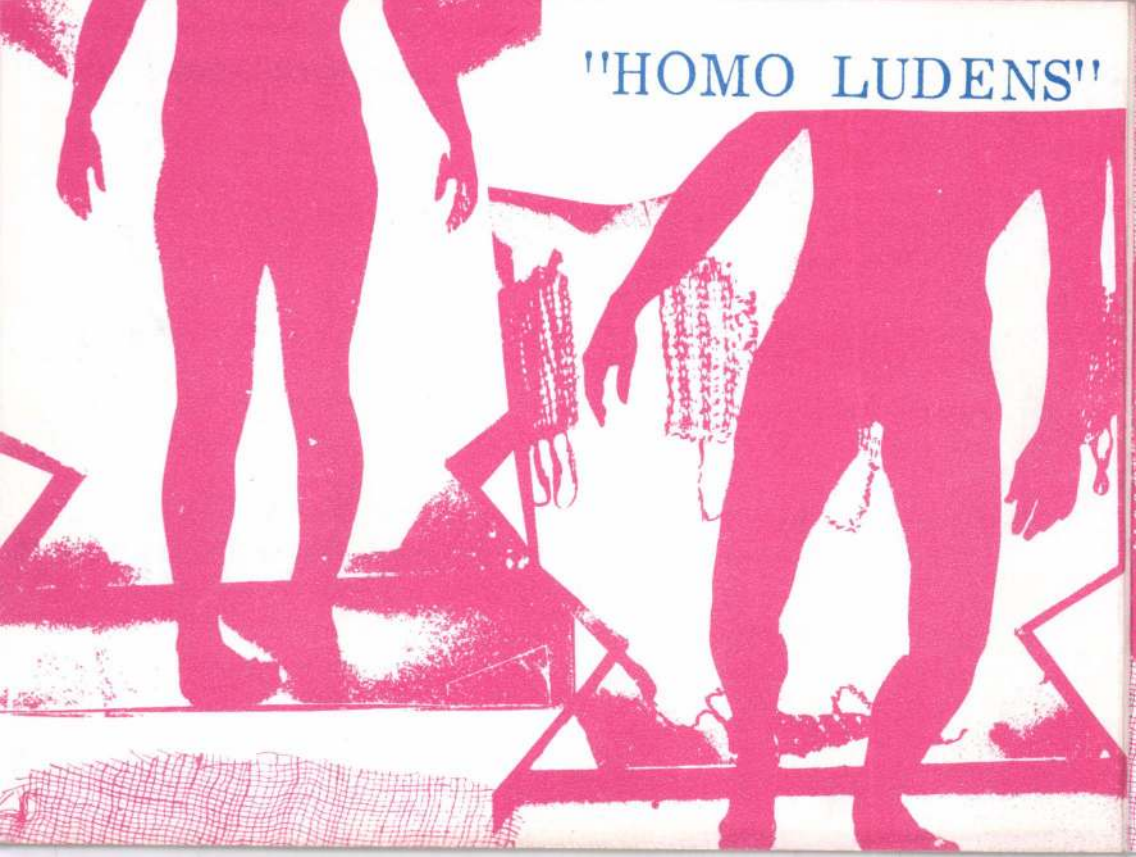

"HOMO LUDENS"

MEGHIVÓ

Csorba Simon, grafikus

□ CSORBA SIMON grafikáit állítják ki június 14-én Szentendrén, a Vajda Lajos Stúdió-pincében. (Somogyi Béla-part 12.)

— : □ Csorba Simon ... 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. jún. 2.

MK SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

1983 AUG 0 6

Csorba Simon

1021

Apatermészet

Csorba Simon kompozíciója (cinkmarás)

mbert

énekel a Vujicsics együttes tagjainak

Sorban távoznak. *Pandur R* néhány dalt énekelt nekik zékenyült, ha meglátta ők alig mozogtak az ujjai, de volt az atmoszférája. Péc gére is olyannyira díszítette a d ték ügyességéért. Szentendrén ta rájuk cselló-tamburáját. eszükbe.

Az utolsó mohikánok emlék *Majdhogynem a huszonnegyedik ték az öregeket, hogy életük, mi zados rendjét átmentsék a korn* től gyűjteni lehet, hogy egy népz gal frissítse repertoárját. Korább jegyezte le az egykori pomázi t gok most az utódok játékába *nem eszik olyan forrón a kását,* mast, páros táncot, dalokat Bar jait, játszottak ezekből is, de akusztikája. Csak a mindenkori és hangszerestől lehet ellesni kell, hogyan alakítja száját, artik ni, értelmezni. S hogy a hegedű hoz a disszonáns kisszekundot, előadja, hát ezeknek a percekne len. Apró *zenei ravaszságok* rak tik őket. S tovább élnek, ha régi lója már nincs a körünkben.

Majdhogynem ennyit jelent együttes teszi. Ezzel is etnikum nek. Ha ma már nem szükséglet dűt kézbe venni, vándorként ba megváltozott körülményei közöt emlékeit és szellemiségét. Akik közlőkké válnak. A Vujicsics eg jaitól is tanulnak már, s ők bü szotta, ezt meg Ruzsica néni én tásuk is úgy változik meg.

Mert nemcsak *emléküket* id Azt, amit nem lehet sem az egyik ember érezheti megőrzése előtt meg kell kat, akik éltetik hagyom válik minden megnyilatkozás, n vozta után is. Nemkülönben az nem a *csakazértis* uralkodik el. *életét, társadalmát gyarapítja v régiek arcélét felvillantva, ma a*

Csorba Simon

Beszélgetés egy Zámbó Istiánnal

Mozgó Világ 1985/4

Borba Simon

Rajzbiennálé Salgótarjánban

Magyar Nemzet, 1986, XI. 18.

CSORBA Simon

KIÁLLÍTÓTEREMBEN

Grafikai műtermek '91

ÚGY KÖZELEDIK új tárlathoz az érdeklődő néző, ahogyan *Árkossy* István szép akvarelljén az *Idegen* közeledik egy fényes ablakú ház felé – nem tudhatja, mi várja ott, mi hívogatja, és megfordítva: a háziak sem sejthetik, mit hoz magával az Idegen: hulló falevelek bánatát-e, vagy talán vidám zeneszót?

A kiállítást a képzőművészek szövetsége Grafikai Szakosztályának körlevele előzte meg, és negyvenhat művész jelezte részvételi szándékát a Képcsarnok Vállalat Vörösmarty téri elegáns termében. Ahhoz, hogy ezt a nyári tárlatot országos keresztmetszetnek tekintsük, a létszám és a művek száma is kevés, ám ahhoz, hogy sokoldalúságában megmutatkozhassék a jelenkori magyar grafika, s kedvet csináljon a hozzá közeledőnek a grafikai műtermek közelebbi megismerésére, felkeresésére, ahhoz jó kezdet.

NÉVSOROLVASÁST tartani nem szeretnék, sem a hiányzók nevét felvésni egy fekete táblára. Örvendetesnek tartottam, hogy egy festő is "feliratkozott" a listára: *Kádár J. Miklós Don Quijotéja* még fekete-fehérben is elárulja, hogy ecsethez szokott kéz lendülete vitte. Ugyanakkor – ha már a műfaji közeledésekről esik szó – festőibb lett az egyik legrajzosabb grafikus: *König* Róbert, akinek főleg fekete-fehérben alkotott, sűrű rajzai oly jellegzetesek, hogy akik egyet-kettőt láttunk közülük, tévedhetetlenül felismerjük: most tágasabb egek alatt, a háttér fekete foltjának nagyobb teret szánva, nagyobb szerepet szabva, játszatja le zsugorított előtérben régi kedves témái közül például a *Hastingsi csatát*.

Ámde kezdjük mégis az elején ezt a „tárlatvezetést", ott, ahol belép az ajtón az Idegen, hiszen az első impresszió igen fontos. Jól tudja ezt *B. Supka* Magdolna művészettörténész, a kiállítás rendezője – és a zajos térről a csend világába vezet be. *Molnár* Péter leheletfinom drappos *Csönd* nyomata, illetőleg *Klossy* Irén hajszálvékony vonalainak fátyolos szövedéke *(A múlt emléke)* alkalmas arra, hogy az érkezőt a még kintről magával hozott tempó lelassítására bírja. Azután majd fokról fokra fel fog hangosodni e terem falainak felénk vetülő hangja, mind harsányabb színek szólítanak meg, miközben a tárlatrendező olyan közbülső ötletek megvalósítására is módot talál, mint annak bemutatása, hogy ugyanazt a témát miként fogalmazza meg a végtelenül sok színes vonal "szalmakazlaival" egyéni kifejezési módot teremtő *Kovács* Péter Balázs, és kafkai szomorúságú rovaremberével a Jugoszláviából mintegy tíz éve áttelepült *Benes* József, akinek "magával kötve, mint a kéve"-zsákfigurái a maguk eredetiségében és változatosságában ismerős részvevői a hazai képzőművészeti kiállításoknak *(Vízparton*, illetőleg *Parton)*.

A POLITIKAI VÁLTOZÁSOK jeleit nem „illendő" ma már műkritikának észrevennie sem – visszahatása ez az egykori túlpolitizáltságnak –, mégis, miután a grafika gyors műfaj (s a plakáttal, a karikaturával határos), megpróbáltam e régi rossz „szempont" alapján is nézelődni a tárlaton. *Ábrahám* Ráfael egész sorozatot szentel a *Csillaghullás* élményének, a tőle megszokott magas szakmai színvonalon, meditálva a jelenségek fölött, a mélyebb filozófiai összefüggéseket látva, láttatva. *Zala* Tibor, ellenkezőleg, azzal „politizál", hogy nem politizál, hanem megannyi korhoz kötött mű után a régi énjét keresi *(Régi rajz)*. A Kolozsvárt született, Romániából nemrég áttelepült *Nagy* Stoica Georgeta új hangot hoz a szorongásos álmok rögzítésében: a hasonló élményeket másként megfogalmazó motivumzuhatagot *(Emlékhatár, Határeset)*. A marosvásárhelyi születésű, ugyancsak áttelepült *Borgó* (György Csaba) szintén nyeresége a hazai képzőművészeti kultúrának – furcsa, mirói játékosságú, titokzatos rajzaival. *Butak* András, aki épp tíz éve érkezett, az egyetlen a tárlaton, aki átlép műfaji kötöttségeken és meghatározatlan tárgyú, valamiképp rossz emlékeket ébresztő grafikák mellett (mit ábrázolnak vajon? felrobbantott bunkert? használhatatlanná tett krematóriumot? *A hely emléke* a címük) tárgyat is kiállít, egy *Doboz*-sorozat részeit, a doboz ódon könyvre hasonlít inkább, s ha kinyitjuk, talán csontváz van benne, ama riasztó angol megfigyelést illusztrálva, hogy minden család őriz csontvázat a szekrényében? (Lehetséges, hogy a teremben ez a legdirektebben politizáló mű?)

S ha a már Magyarországon alkotó új művészek néhányszavas bemutatásának – nem puszta udvariasságból – nagyobb teret szenteltünk, köszöntsük még ezeken a hasábokon a Franciaországból a szó szoros értelmében hazaszaladt *Csorba* Simont, aki saját meghatározása szerint "futóművész", s ugyanakkor tehetséges festő, a gesztusfestészet művelője. Néhány munkáját évekkel ezelőtt Párizsban láthattam, most meghatottan álltam aprólékosan míves festmény„firkája" előtt, melyen a hazafelé araszolgatás (1735 km-es futás 28 nap alatt) egyhangúságát festette meg – s a hosszútávfutó magányosságát.

NEM SZÁMOLHATTAM BE minden műről, jóllehet van itt régies hangulatú táj, vízeséssel *(Csurgói* Máté Lajos) és a még mindig modernnek számító média, a film hatásáról – a filmszalag pergésének „csodájáról" – tanuskodó sorozat *(Hegedüs* 2. László), hogy a két végletet említsem. E kettő között helyezkednek el a dekorativitástól az absztrakció küszöbére elérkezett *Kopasz* Márta és a barokk első mesteréhez „visszahátráló" *Kéri* Imre, aki *Caravaggio* műveit elemzi triptichonján. Az elvonatkoztatás határán jár *Rátkai* György, meglehet, a régészet iránti érdeklődése finomítja-tágítja látásmódját. Térhatású gyöngéd absztrakcióival tűnik ki *Parádi* Tamás.

„Milyen izgalmas festő lett *Stefanovits* Péter!". (Rajzolóként is érdekes volt) – gondoltam magamban, jóllehet nem értem *Ősi szeizmográf* című sozatát, s közben rájöttem, hogy izgalom, vagyis új kísérletek nincsenek ezen a tárlaton. Még az anyaggal való próbálkozások is elmaradnak, talán egyedül *Kunt* Ernő *Soproni udvara* az, amelyen a téma nyugalma ellen hat a nyugtalanító cinkmaratás.

Marad a megbízható minőség. *Maracskó* Gabriella szálkás tusrajzai, *Almásy* Aladár lírai látomásai *(Sámson és egy filiszteus!)*, *Engel Tevan* István groteszk illusztrációi E.T.A. *Hoffmann* novelláihoz, *Olajos* György őskori fossziliákat áhítatosan „feltámasztó" rézkarcai, *Sulyok* Gabriellának ősanyánk willendorfi idomait költészettel körülduvarló rajzai, *Sáros* András Miklós dús és gyönyörű trópusi fái...

Ember Mária

(A Grafikai Műtermek '91 kiállítás a Csontváry Teremben július 20-ig tekinthető meg.)

SCHILLER
OPEL GM
MÁRKAKERESKEDÉS
DRÁVA AUTÓ KFT.
JÚLIUS 12-ÉN, 13-ÁN, 14-ÉN, PÉNTEKTŐL VASÁRNAPIG A HASZNÁLT AUTÓT VÁSÁRLÓ ÜGYFELEKET 5%-OS ENGEDMÉNNYEL VÁRJA
A XIII. DRÁVA UTCA 17. ÉS A XIII. VÁCI ÚT 113.

Gorba Simon festőművész

„Lengyel impressiók"

c. Ziöllítása nyílt az Lengyel Kulturánál

Magyar Nemzet 1971 május 15
4. old.

Csorba Simon festő

Balatonboglárom, a Kinizsi udvarban rendezték meg kiállítását

Szocialista Művészetért, 1971.

CSORBA Simon

91 10. 59, 61

Új Müvészet

Új Művészet

CSORBA Simon

Utirajz (Párizs-Budapest) Firka-oldal, 1991. január 13-
február 9. fólia, filctoll, 31ox15o - 91.lo. 59

Új Művészet

Csorba Simon

Szakállas férfiarcot ábrázoló, -cim nélküli-
rajzának repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. január 16.
XV. évf. 3. sz. 7. lap

Csorba Simon

Pieta III. vegyes techn. 38,5 × 26,5 cm
" IV. " " 42,5 × 30 "

Studió '70. Ernst Múzeum Bp. 1970. Kiáll. kat.
Ber.: Bereczky Lóránd

Gorka Simon

Vízkompozíció olaj 70 x 100 cm

Studió '70. Ernst Múzeum Bp. 1970. Kiáll. cat.
Bev.: Bereczky Lóránd

Csorba Simon

V. Tóth László festőművész a zalaegerszegi Képcsarnokban június 12.-én,
Csiky Tibor szobrászművész a nyiregyházi Jósa András Muzeumban június 8.-án nyitja meg kiállitását.
Csorba Simon grafikusművész a szentendrei Vajda Lajos Múzeum Studió pincéjében rendezett kiállitása június 14.-ig,
Joó Margit grafikusművész a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében rendezett kiállitása június 19.-ig tekinthető meg.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. juni 7.
XIX. évf. 23. sz. 8. lap.

Csorba Simon grafikus

A kecskeméti művésztelep alkotói közös kiállításon mutatják be új alkotásaikat.

— Szerepelnek a művész ~~képei~~ grafikái tragikomikus bohócai a személyiség torzulásait vetítik elénk az arc nélküli pózokban.

(emlitve és repr.)

Halász Ferenc: Művésztelepi tárlat Kecskeméten.

Petőfi Népe, 1976. febr. 12.

Csorba Simon

festőművész kiállitása november 8-án nyilt meg a Szabadsághegyi Jókai Klubban.A müvész 15 grafikáját állit ja ki.

Magyar Hirlap 1974 309/8

Csorba Simon
grafikáiból nyílik kiállítás a
a Lengyel Kultúra magyarországi
Lengyel impressziók címmel.

Magyar Hírlap 1971/117. Pald.

Csorba Simon, grafikusművész

a Bács-Kiskun megyei hetedik grafikai tárlat a Megyei Műv. Központban látható. – Erőteljesen hallat magáról a középnemzedék, ezúttal néhány, szorosabban ide kötődő alkotó is meghívást kapott a seregszemlére. – Csorba Simon művei tudatos és szuverén művészre vall.

Varga Mihály: Grafikai tárlat, hetedszer.
Petőfi Népe, 1981. jún. 14.

Csorba Simon festőművész

Napjainkban az kecskeméti az ország legnagyobb művésztelepe. A bentaltak néhány hónapot, esetleg fél évet töltenek a „Műkertben". Jövedelmük arányában, térítés ellenében, – pld. a művész hétszáz forintot fizet –, külön lakrészben rendezkednek be.

Dutka Judit: Művésztelepek.
Magyar Hírek, 1976. jún. 5.

Csorba Simon, grafikusművész

A váci nyári tárlaton Csorba Simon grafikái szerepelnek. A művész a nyújtós formákat kedveli.

Lőrinci Miklós: Hagyományőrző bemutatkozás. Pest Megyei Hírlap, 1981. szept. 2.

Csorba Simon festőm.

→ Wahorn András
Művészet 1985/4/64

MDK

Csorba Simon László

graf.:

Ablakok

Szobabelső

Somogy megyei képzőművészek 2o. kiáll.
Rippl Rónai Mus. 1968. ápr.

A Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum
meghívja Önt

CSORBA SIMON: MÚZSÁK

című kiállítására

2001. december 13-án 18 órára

Megnyitja: **Plesznivy Edit** művészettörténész

A megnyitó alkalmával a „Múzsák kara bemutatja Apollónt" (performance)

A kiállítás megtekinthető:
2002. január 13-ig
hétfő kivételével 10–16 óra között

Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum Templomtér
1037 Budapest, Kiscelli utca 108.
Megközelíthető a Kolosy tértől, a 165-ös autóbusszal.
Tel./fax: 388-78-17 • e-mail: h13293fit@ella.hu
http: //www.btmfk.iif.hu/

F.: dr. Bodó Sándor a BTM főigazgatója

DÍJ HITELEZVE
Budapest Pf. 4.
1260

Tímár Árpád
Budapest
Üllői út 119.
1094

Csorba Simon, grafikus

-SCHL-: Az E-galéria lírei.

A jövő mérnöke, 1975.
márc. 4.

CSORBA SIMON, munkái egységes grafikai felfogást és egységes technikai tudást mutattak. Az egységes technika azonban csak látszat volt, mert a figyelmes, hozzáértő szemlélő felfedezhette, hogy a sokszorosító grafikának tűnő képek, — monotípiák. Ez azt jelenti, hogy a monotípiát — egyedi grafikai eljárás — olyan mesterien kezeli, hogy más grafikai, technikai hatást éri el. A képek egy másik csoportja fametszet. A nonfiguratív képeket a különböző fadúcok csoportosításával, variálásával alakítja ki. Az alapvetően komor, nehéz hangulatú képek közül kitűnt két finom mintázatú, ügyesen komponált nyomat, melyek a feketétől alig eltérő színűk ellenére határozottan színesnek tűntek.

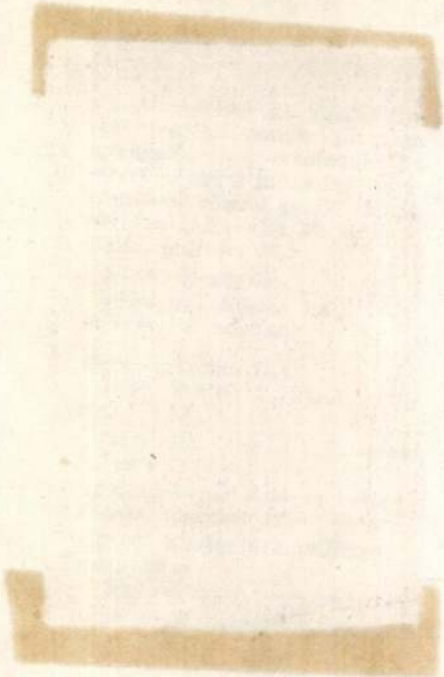

endeje omlott le a berlini fal

ek attól féltek, hogy vezetőik „Tienanmen téri megoldáshoz" folyamodnak

z egykori NDK
ob jelképértékű
mmunista rend-
g már az egyre
tárnyitáson, az
erveződésén és
ezető folyamat
ordíthatatlanná.

se volt az, hogy
t építettek Ber-
ntesen lezárták
ért. Az ezután
en az NDK el-
mind pedig bel-
voltak azóta is
ányai. Mindez
ny alapokon állt.
m a gazdasági
ai robbanás kü-

ek elegük lett a
rlatilag elérték-
trofális ellátási
ezártság érzését
lalomból, a már
ül szükségessé
szabotálásából,
litikai jogok fo-
ibevételéből, a
endszerből és az
gyú pártvezető-

Rosa Luxemburg híres mondatára: *„A szabadság mindenekelőtt a másként gondolkodók szabadságát jelenti."* Nyolcvan embert letartóztattak.

Májusban az NDK-ban helyhatósági választásokat tartottak, amelyek befejeztével a hatóságok az évtizedek óta szokásoshoz hasonló eredményt mutattak ki. Eszerint az állampártból és a szövetségesnek mondott bábpártokból álló lista 98,85 százalékos győzelmet aratott. Polgárjogi aktivisták ellenőrző kutatásokat végeztek, s több választókörzetben húsz százalék körüli ellenszavazatot mutattak ki. A dologról a nyugati rádió- és tv-állomások híradásai nyomán az NDK lakossága is tudomást szerezhetett.

Röviddel ezt megelőzően *Horn Gyula* magyar és *Alois Mock* osztrák külügyminiszter jelképesen átvágta a vasfüggönyt, a magyar határőrök pedig megkezdték a műszaki zár elbontását. A keletnémetek ilyen irányú kezdeményezést reméltek saját vezetőiktől is, ám Erich Honecker pártfőtitkár – mintha szántszándékkal akarta volna maga

NDK-sok a Brandenburgi kapunál és a falon a határnyitás másnapján. Maguk vívták ki a szabadságot önmaguk számára

Egy futóművész bolyongásai

„Magamból mindig a legjobbat adom....” – Istenek az Olimposzról

Csorba Simon festőművész, művészetterapeuta és – ahogy szereti magát nevezni – futóművész. Kalandos sorsú, óriási energiákkal rendelkező, különös egyéniség. Az idei év nagyon szerencsés a számára: megjelent első könyve, s elkészült hatalmas, hat képből álló freskójával, az Ébredéssel, amelyet a művészet aranykora ihletett, s az olimposzi istenek a szereplői.

– Hogyan, milyen ösztönzésre, milyen élményből született a freskója?

– *Dr. Szirmai Imre* professzor, a SOTE Neurológiai Intézetének vezetője, aki medikuskorom óta barátom, 1994-ben kért fel, hogy fessek a klinikának egy nagy képet. Abban az évben kéthónapos ösztöndíjat kaptam a római magyar akadémiára. Az utat odafelé egy hónap alatt futva tettem meg, s közben készítettem jegyzeteket, vázlatokat. Talán mert Etrurián keresztül mentem, képemre az etruszk művészet nagy hatást tett. A munkát még 1994-ben kezdtem el, s idén nyáron készültem el vele. Eleinte egy festékgyáros barátom támogatott anyaggal, később akadt néhány szponzor, mindenekelőtt is a Nemzeti Kulturális Alap.

– Miről szól talányos című könyve, a Hogyan?

– A Hogyan didaktika, módszertan, dokumentum. A Lipóton a múlt évben az azóta elhunyt *Lammel Ilona* keramikusművésszel csoportot vezettem, főleg ambuláns betegeknek. Festettek, agyagoztak, kis dobozbábszínházat csináltak. Futottunk is, mert a „lábügyességüket” is fejleszteni akartam, légzésszabályozást-légzéskontrollt tanítottam. Az utolsó foglalkozáson, a 13. héten kis bábszínházi előadást hoztunk létre, minden e cél elérését szolgálta. A résztvevőknek, akik egyszerre voltak festők, tervezők, színészek, rendezők, a kollektív munka szórakozást jelentett, „aha” élményt nyújtott. A találkozásokról naplót írtam, s Lammel Ilona biztatására pályáztam a kiadásához szükséges támogatásért. A könyv írása közben tudatosodott bennem: azoktól tanulok, akiket tanítok, akiket szórakoztatok.

– Nem gondolt arra, hogy mást is írjon?

– ’78 óta írom művészkönyvemet, álomtörténetemet. A Hogyan tulajdonképpen több tízezer oldalas Rajzolt Filozófiám első megjelent darabja.

– Mikor kezdett rajzolni, festeni?

– Beleszülettem a művészetbe, a *Bánó* családba. Édesanyám, húgaim, a rokonság mind foglalkozott a képzőművészettel. Én, talán éppen ezért, jó ideig nem. Művésszé válásomban nagy szerepet játszott *Barcsay Jenő* és Művészeti anatómiája, mert az orvosegyetemen első év végén abból készültem fel a kollokviumra, s nem egyetemi jegyzeteimből. Barcsay csonttani könyve keltette fel a figyelmemet a mester művészete iránt. Medikusként egyik alapító tagja lettem a Pécsi Műhelynek, s tanítványa *Swiarkiewicz Róbertnek*. Biológiai ismeretanyagomat egyébként tudatosan beépítettem művészeti tevékenységembe.

– Eredetileg mivel foglalkozott, minek készült?

– Nemesi származásom miatt osztályidegennek számítottam, a gimnázium nem javasolt továbbtanulásra. A családi tanács ezért úgy döntött, hogy a felvételihez szükséges munkahelyi ajánlás miatt menjek el kanásznak. Így kerültem a nagybereki állami gazdaságba, Csisztapuszta mellé, a Fekete Akolba. Bejutottam ugyan az állatorvosira, de ezzel ki is merült az érdeklődésem. Két év után átmentem az orvosira, ahol négy évet végeztem el. Ezután több helyen is dolgoztam: a Mezőgazda-

gyermekem van, közülük négy kiskorú.

– Freskója és könyve létrejötténél is szóba került a futás. Mikor és miért kezdett futni?

– 1984-ben az Orvostudományi Egyetem Kulich Gyula téri (ma Kálvária téri) nappali szanatóriumában alkoholistákból és kábítószeresekből álló csoportot vezettem, s úgy gondoltam, a futás hasznos lehet a számukra. Ezért kezdtem velük futni.

– Milyen versenyeken vett részt?

– Ötvenhat éves vagyok, eddig 55 hivatalos maratont futottam; többek között a New York-it, a torontóit, a berlinit. A Bécs–Budapest versenyen 14. lettem. 1991 januárjában, februárjában 28 nap alatt futottam haza Párizsból. 1991 augusztusában újra elindultam: 56 nap alatt, a Felvidéken, Lengyelországon, a Baltikumon, Finnországon és Péterváron át Moszkvába futottam. A harmadik művészeti expedícióm 1992. április 8-án kezdődött, először vonattal Moszkvába utaztam. Onnan 90 nap alatt jutottam el a 4200 km-re levő Kamarevóig. Innen járművel folytattam tovább az utamat a Bajkál-tóig, a Szaján hegysége, a Jenyiszej eredetéig, a magyar őshazáig, Küzülbe, ahova állítólag *Körösi Csoma Sándor* is el akart jutni.

– Tervez újabb utat?

– Jövő tavasszal a kínai nagy fal nyugati végétől, Minfoshantól a Sárga-tengerig akarok futni, nyolcadmagammal. Most szerveződik expedíciónk: Nepálig repülőn menn[illegible], a körülbelül 5-6 ezer kilomé-

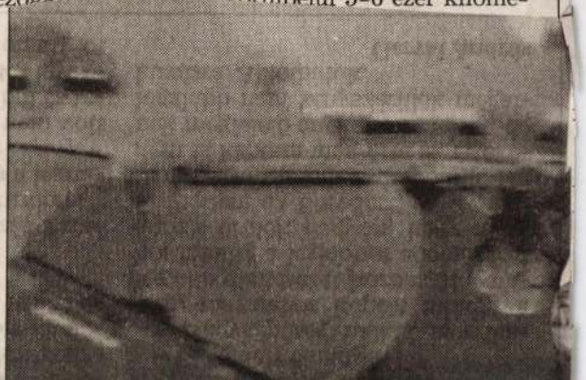

különösen az első időkben, még igen kemények lepett el.) A lipcsei pártvezetés kétségbeesetten újabb utasításokat kért a berlini pártközponttól, ám annak tagjai – nem vállalván a felelősséget – egyszerűen „felszívódtak”. Végül az mentette meg a helyzetet, hogy *Kurt Masur*, a világhírű lipcsei karmester és néhány más ismert értelmiségi találkozóra hozta össze a tűntetés szervezőit a helyi pártvezetés alacsonyabb rangú tagjaival. Ezen abban marad-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1976 JAN 3 1

Csorba Simon

1021

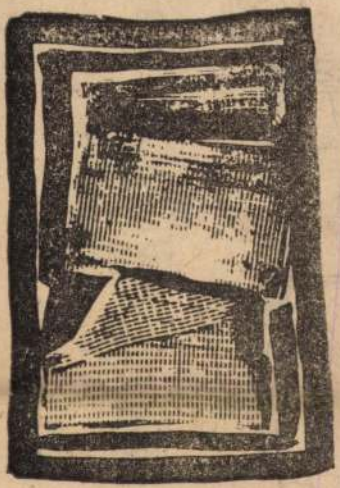

Csorba Simon nyomatai

Szemethy Imre rajza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Dunántúli Napló

1968 DEC 1

vább menet, átsietett az erdő homokos, túlevelekkel borított földjén a konyhába.

három utitárs közül [illegible] Otto Wild és Fegyuska, milyen elkeseredett arckifejezéssel ül a konyhában a teás-

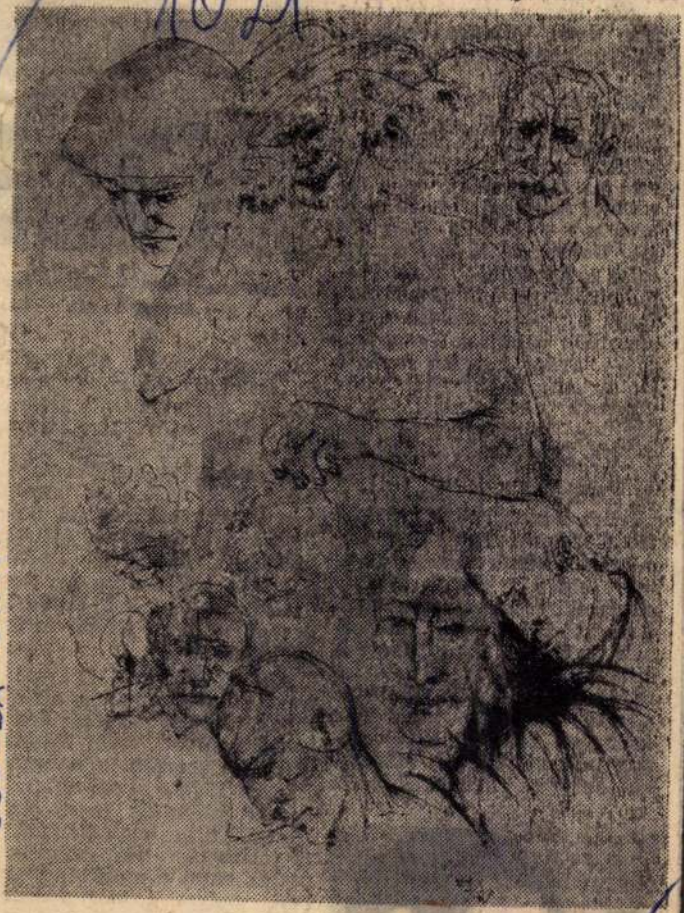

Csorba Simon rajza

CSORBA SIMON

Piroskát

Ami igaz, az igaz: ilye
nem volt! Világhírű o
érdekes kezdeményezést
tő percoperák, klas
nagyoperettek, modern
vételű musical-ek és kö
szórakozást nyújtó zen
játékok után a múlt pé
este az *Isten véled, éd
roskám* harsány sikerű
tatóján — *Kövesdi Na*
jos, *Dobos* Attila és
Iván jóvoltából — először találkozhattunk minioperettel. Hogy a *„mini"* ezúttal a női szereplők ruhájára vonatkozott-e, avagy a darab várható élettartamára, művészi színvonalára, ne firtassuk. Elégedjünk meg azzal, hogy színházunk zenei repertoárja vonzó színfolttal gazdagodott és új, zömmel a teenager-korosztályhoz tartozó tömegek előtt tárta szélesre Thália templomának általuk eddig többnyire elkerült kapuit. Őket, a miniszoknyásakat, a tizenéves farmernadrágosokat elsősorban az hozta lázba, hogy a színház falai közé is betört a rajongott beat-zene, kedvenc gitáregyüttesüket hallhatják és azokat a táncdalfesztiválokon népszerűvé vált slágereket, amelyek tiszavirágéletük

A párizsi nagynéni — Péter Gizi — — Mester István — egy vi

meghosszabbodását a színpadtól remélik. Ők gondolkodás nélkül megváltják a feláras színházjegyet, vörösre tapsolják a tenyerüket, legfeljebb azért mérgesek, hogy a színház csak ilyen későn, az országban tizediknek mutatta be a Piroskát, amikor más élelmes színházak már az új Dobos-operettel, a Krisztina és a mama-val szolgálják a közönség gyorsan változó ízlését és érdeklődését.

Az idősebbek, a hagyományos színházlátogatók eleinte ugyan rémülten keresgélnek a zsebükben vatta vagy füldugó után, védekezésül a hangszórók bömbölése ellen, de csakhamar rájönnek arra, hogy Dobos Attila melódiái nekik is tetszenek. Ha mini-igényűek azzal a mesével szemben, melyre felfűzve a slágerek elhangzanak, kellemesen szórakoznak. Hiszen az elő-

Maayar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Dunántúli Napló

1971 JAN 21.

1021 Csorba Simon

Hangulat

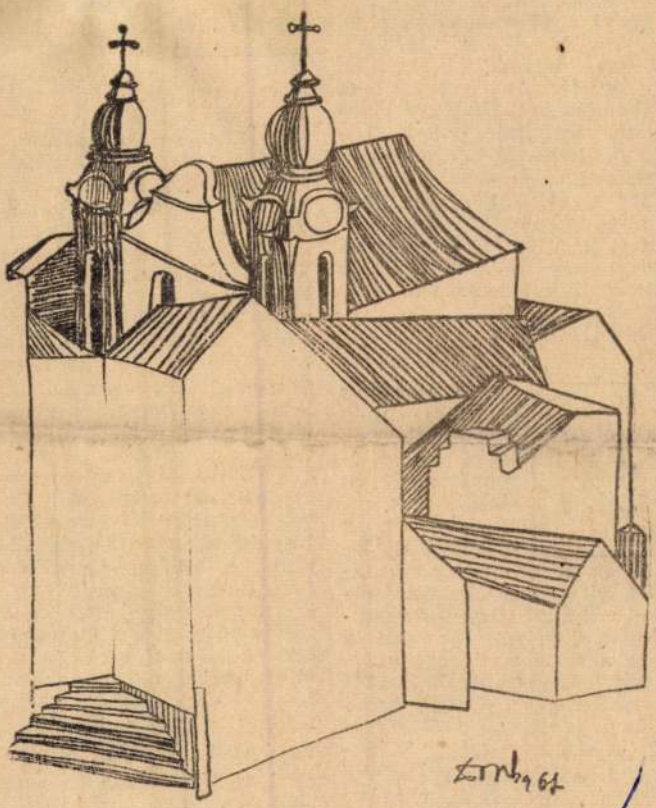

Csorba Simon László rajza

bizonyos alkotókat kisajátít magának és kritikátlanul abszolutizálja műveiket.

Berkesi új regénye, a Pisztrángok és nagyhalak 152 000 példányban jelent meg. Megelőzve Mikszáth-ot és sok más klasszikust. Az emberek nagy része szereti műveit, mert úgy érzi, bennük a legmaibb problémákat veti fel az író. A kritika legtöbbször élesen bírálja, kifogásolja egyszerűsítéseit, figuráinak fehér-fekete jellemét, romantikus beállítottságukat. Loránd Imre a *Jelenkor*ban (Eszmei célok — írói eszközök) a kritikai állásfoglalás igazát bizonyítja, mikor példákkal, idézetekkel világítja meg a helyes célkitűzést is eltorzító írói eszközöket.

*

Történelmi regény

A romantikus regények után népszerűségben talán a történelmi regények következnek. Napjainkban a népszerűség fogalmához sokszor gyanú tapad, sőt gyakran az olcsó siker vádjával illetik. A *Tiszatáj*ban hónapok óta tart a vita a történelmi regény értékéről és szerepéről. Ezúttal a műfaj egyik kitűnő hazai művelője, Hegedüs Géza teszi meg észrevételeit. Végigkíséri a történelmi regény fejlődésének útját Walter Scott-tól napjainkig. Tolsztoj nagy regénye, a Háború és

[illegible] adom? Hogyan alakítsuk ki a jövő városát, hogy az emberi közösségek viszonya humánus céljainknak megfelelően alakuljon? — teszi fel a kérdést Zirc Péter a *Napjainkban* (Várospolitika és városi valóság). Természetesen az urbanizálódás kihat a falura is. Milyen legyen a jövő faluja, hogy lehetőségekben ne maradjon el a város mögött? Perényi Imre ismerteti elgondolását az *Alföld*ben (A racionális településhálózat és a falu fejlesztésének kérdései) részletes alapossággal. Egyre zsugorodik az az időszak, mikor az emberiség létszámban megkétszerezi önmagát. Előzetes számítások szerint 2000-ben közel hétmilliárdan leszünk a Földön. Ez a tény örvendetes és aggasztó. Fokozni kell az anyagi, szociális és kulturális ellátottságot. Milyen lehetőségeink nyílnak ennyi ember anyagi és szellemi eltartására? Marx György a tudós következetességével próbál feleletet adni az *Új Írás*ban (A gyorsuló idő).

Kovács Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DUNÁNTÚLI
NAPLÓ

1021

Csorba Simon

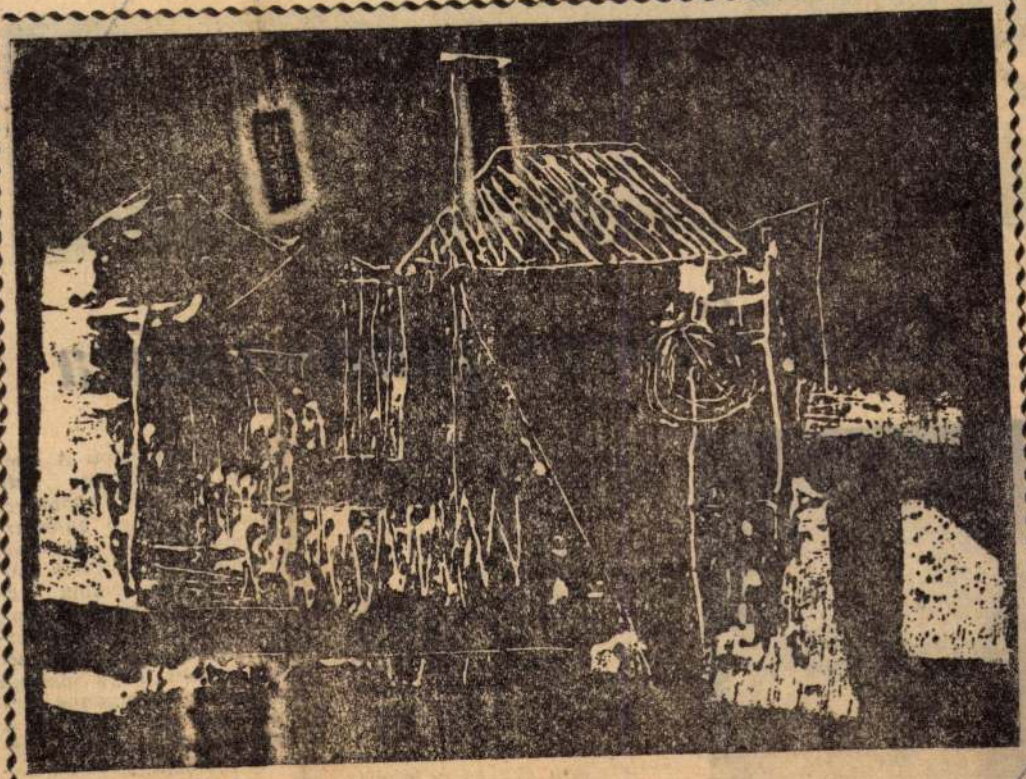

Csorba Simon László: Régi ház

api Napló

Antal György jubileumára

hozta létre a Zeneművészeti Szakiskolát, melynek 1952-től 1966-ig igazgatója voltam. 14 év után most újra átalakult ez az iskolatípus is, de utólag megállapítható, hogy nagyszerű reform volt az, amely pedagógiailag, művészileg kiállta az idő próbáját. Jóleső érzés tudni, hogy Dél-Dunántúl valamennyi zenei intézményében ott dolgoznak azok a fiatal zenepedagógusok, akik ebben az intézményben szereztek tanári oklevelet. Egy éve ez a tanárképzés főiskolai szintre emelkedett. A sors különös kedvezése folytán most már má-

kellett foglalkoznom. A koncertekhez közönség kell, amely ma már többezres számban tölti meg hangversenytermeinket. Apropo, hangversenyterem! 14 év távlatából magam tudom legjobban, hogy mennyire nem kielégítő és korszerű a Liszt-terem. De talán mindenkinél jobban tudom, hogy mennyi munkába került olyanná tenni, amilyen ma s ha majd felépül az igazi, amiért harcolunk, amelyre várunk, akkor sem lesz illendő megtagadni a Liszt-teremhez fűződő zenei élményeket.

Csorba Simon

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1971 AUG 4

— Három fiatal pécsi festőnek, Csorba Simonnak, Dombay Győzőnek és Major Kamillnak nyílott kiállítása Balatonboglár-on a Kinizsi-udvarban. A kiállítás szeptember 1-ig tart nyitva.

1971 ÁPR 28

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

MAGYAR HÍRLAP

Csorba Simon

művek hangzanak fel.

LENGYEL IMPRESSZIÓK címmel Csorba Simon grafikáiból nyílik kiállítás szerdán este a Lengyel Kultúra nagytermében. A tárlaton Mezei Árpád mond megnyitó beszédet.

A BKV ÉRTESÍTI AZ UTAZÓKÖZÖNSÉGET,

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 JAN 16

1021 Csorba Simon

Csorba Simon rajza

Nézn
tekin
és m
egy k

Valal
aki t
mély
egyetlen arcoaat

Egy villanásra fölmutatják
szigorún élesen
hogy tudd meg ki lehettél volna
és nem leszel sohasem

VARGA VÉRA RIPORTJA:

SZÁLLO

— Ebben a szakmában a világon minden előfordul. Ha botrány van, mi vagyunk felelősek érte. Például egy kényes kérdés, a hölgyek. A szállodában nem fogadhatnak [illegible] tilos.

egyetemi tanár se tud válaszolni. De nekem válaszolnom kell, hivatalból, és udvariasan, azt tudják, hogy nem vagyok komoly partner, mert próbálnék csak a bőszítő kérdéseikre hasonló stílusban vála-

grafikus

1021

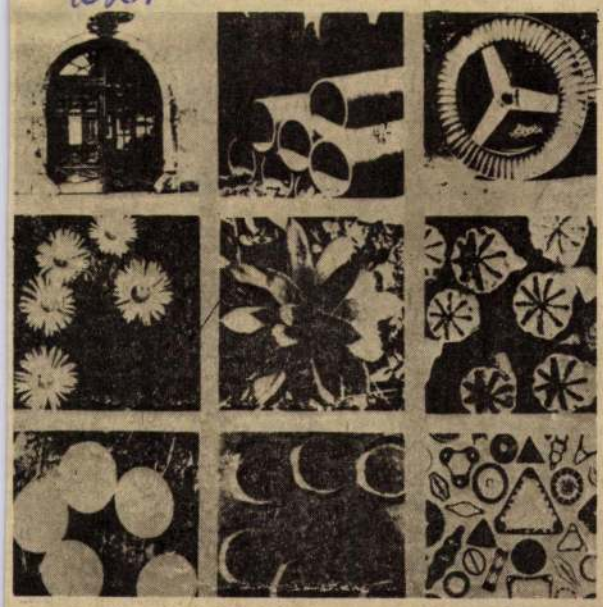

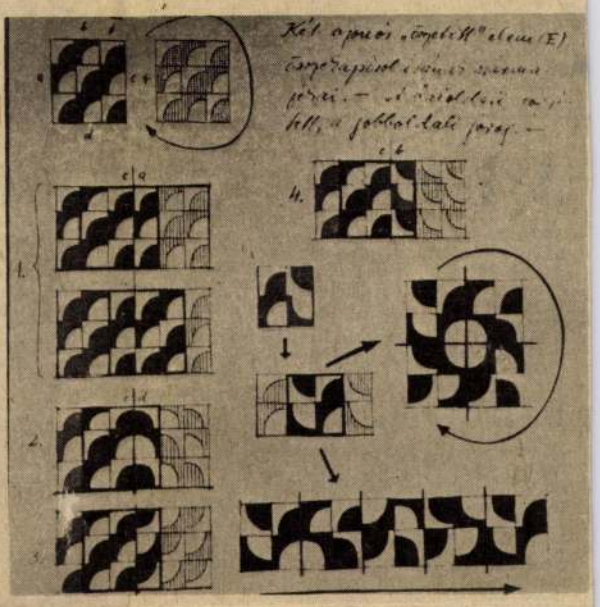

● Részlet a Természet — látás — alkotás című kiállításból.

Szalay Ferenc:

KIÁLLÍTÁSI KALAUZ

Látás és hagyomány

Képzőművészeti látásunknak bőven van pótolni valója. A megyei művelődési központ földszintjén nemrég nyílt meg az a kiállítás, amely négyéves országjáró útján eljutott Kecskemétre is. A tablók kalauzul szegődnek a formák és színek nyelvezetének jobb megismeréséhez, és betekintést nyújtanak a természet és alkotás látásunkkal összefüggő kérdéseibe.

Az eredmények „szerencsés" esetben a XXI. század vizuális kultúrájának magvai lehetnek. Ilyeneknek tekinthetők — hogy csak néhány példát említsek — itthon Lantos Ferenc vizuális-rendszer-kísérletei, Lengyelországban a varsói FOKSAL Galéria egyes kiállításai, Angliában Barbara Freeman szobrász és Dávid Brett művészettörténész közös munkássága" — mint a Művészet című folyóirat legújabb számában olvasható.

Ez a dolog egyik része. A másik a hagyomány. Igazán van mivel, kikkel büszkélkedni. Ismeretes például a kecskeméti művésztelep máig ható és a jövőben is érezhető szerepe. S miért ne vonnánk le méginkább megtermékenyítő következtetéseket az elődök munkásságából, amikor az ország legkülönbözőbb részein hivatkoznak rájuk léptennyomon. Rudnay Gyula, a bajai művésztelep alapítója tanította például *Tóvári Tóth István* Munkácsy-díjas festőt, akinek a múlt héten Nagykanizsán, az Egry József teremben nyílt kiállítása. A budapesti Mednyánszky-teremben bemutatkozó *Uhrig Zsigmond* ugyancsak a Rudnay-növendékek sorába tartozik. De térjünk vissza Bács-Kiskunba és a megyeszékhelyre.

Bohócok a falon

Nem sokkal azután nyílt meg Csorba Simon „Bohócok" című kiállítása a kecskeméti sajtóklubban, hogy Szabolcsi Miklós tollából megjelent a clown-ok művészi ábrázolásáról szóló könyv. Az időbeni egybeesés nyilván a véletlen műve. A hírös város művésztelepén dolgozó festő ugyanis tagadja a hatást, amit például Thomas Mann varázslója, vagy akár Toulouse-Lautrec cirkuszokban gyűjtött megfigyelései, Fellini filmalakjai válthattak volna ki belőle. Ezért másfelé tapogatózik.

A távolságot mindenekelőtt a nonfiguratív ábrázolás jelzi. Emberi jellemvonások torzulásai jelennek meg a félrecsukló fejeken, kificamodott testtartásukon, s a csíkokban vetődő fény is a rácsok, a bezártság képzetét kelti.

A harminc elgondolkodtató grafika tanulmánysorba illeszkedik. Olyan bohócok ezek, akiken lehetetlen nevetni. Egyedül vannak, s talán csak a színek költészete, valami belső látás élteti őket. A megvilágosodás pillanatai ugyanakkor fájdalmas fénnyel öntik el őket. Legmegrendítőbb a bohóc-család négy darabja — a kétségbeesetten kapaszkodó, normális kapcsolatért esengő gyermekalakkal. A felnőttek a „feloldódni képtelenség" drámáját hurcolják magukban.

A kísérletező sorozat több grafikája bizonyítja: Csorba Simonban megvan a képesség, hogy közvetettnek tűnő kifejezésmóddal, áttételes témaválasztással is a fontos dolgokról szóljon érzékletesen.

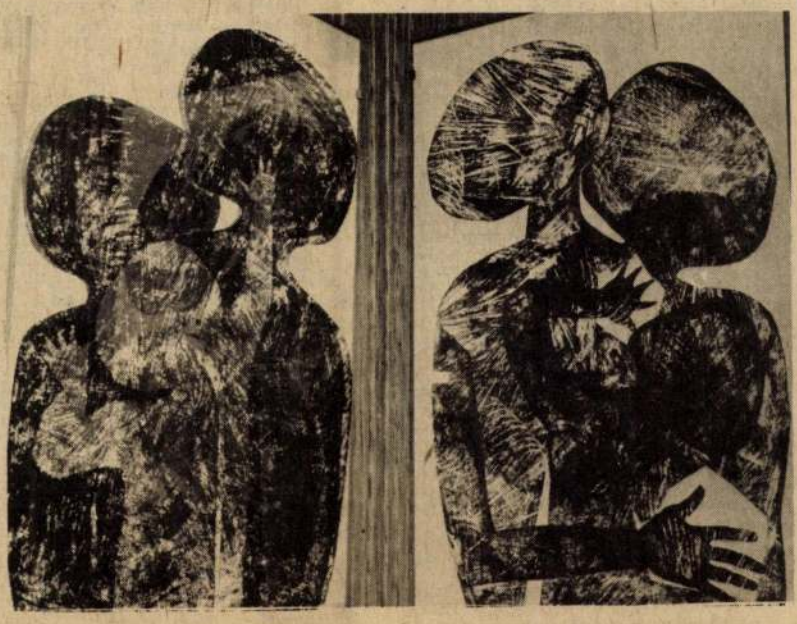

● Csorba Simon grafikái.

PETŐFI NÉPE
1976 APR 23
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ

5-i, vasárnapi száma
as lesz, változatlan áron

A lap 8 o
és üdülés

MUNKAALKALOM

IRODAI takarítót felveszünk azonnali belépéssel. Kiskunhalasi Építőipari Vállalat. Jelentkezés Kiskunfélegyházi Főépítésvezetőségen, Kiskunfélegyháza, Izsáki út 16. 827

RAKTÁR! anyagkiadókat keresünk képesítéssel vagy képesítés nélkül, gyakorlattal rendelkezőket. Jelentkezés: MEZŐGÉP Vállalat, Kecskemét, Külső-szegedi út 136. Anyagellátási Osztály — főraktárosnál. 551

NŐI dolgozókat váltóműszakra, jó kereseti lehetőséggel felveszünk. Gabonaforgalmi és Malomipari Szolgáltató Vállalat, Kecskemét, Dunaföldvári u. 4. Iván-malom. Megközelíthető az 1-es autóbusszal. 30842

FŐKÖNYVELŐI állás betöltésére pályázatot hirdetünk Kecskeméten. Jelentkezés esetén önéletrajzot kérünk mellékelni. Leveleket „Ipari szövetkezet 489870" jeligére a kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérünk. 1565

GÖNGYÖLEGELLÁTÓ Vállalat Kecskemét, Kiskörösi út 11—13. gépi szegezőket és tmk-szerelőt felvesz állandó munkára. 1576

FŰTÉS-szellőzés tervezésben jártas épületgépész tervezőt és műszaki rajzolót felveszünk azonnali belépéssel. SZÖVTERV, Kecskemét, Katona József tér 14. III. emelet 310. 1549

GÉPKOCSIVEZETŐT és raktári kiadót felvesz a Kiskunfélegyházi Cipész Ipari Szövetkezet, Bajcsy-Zsilinszky u. 47. 579

ÁFÉSZ kiskunfélegyházi szikvízüzeme női és férfi segédmunkásokat vesz fel töltőnek, két műszak beállításához. Érdeklődni lehet az üzemnél. (Rózsakert mellett.) 506

AZ ÉPSZER Vállalat azonnali belépéssel felvesz csőszerelésben gyakorlattal rendelkező épületgépész technikust művezetői munkakörbe, villanyszerelő szakmunkásokat és betanított dolgozókat. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezni lehet a vállalat munkaügyi osztályán, Kecskemét, Tatár sor 1/a szám. 1467

FÉMIPARI Szövetkezet, Kiskunfélegyháza, Alpári út 3. felvételre keres egyműszakos munkarendben (6—14 óráig) lakatos, hegesztő szakmunkásokat illetve állami hegesztő minősítő vizsgával rendelkező hegesztőket. Kétműszakos munkarendben marós, esztergályos szakmunkásokat. Magas kereseti lehetőség. 295

AUTÓ-motorszerelőt TMK-ba, burkoló szakmunkásokat, segédmunkásokat, udvari dolgozókat felvesz az Épületkarbantartó és Szolgáltató Ipari Szövetkezet, Kecskemét, Külső-Szegedi út 3. sz. Jelentkezés: Garai u. portánál. 1532

GABONAFORGALMI és Malomipari Vállalat Körzeti Üzeme felvételre keres tárházi raktárost, anyagmozgatót, keverőüzemi lezsákolót, lakatost, villanyszerelőt, programozót, takarítót és portást. Jelentkezés: Kecskemét, Halasi út 25. Munkaügy. 1442

FÉMIPARI Szövetkezet Kiskunfélegyháza, Alpári út 3. felvételre keres: egyműszakos munkarendben (6—14 óráig) lakatos, hegesztő szakmunkásokat, esztergályos szakmunkásokat. Továbbá targonca- és dön[illegible] valamint öntődei zománcgyártói és zománcozói betanított munkásokat jó kereseti lehetőséggel. Segédmunkásokat esetleg betanítunk. Jelentkezni lehet a gyár munkaügyi osztályán, Kecskemét, Halasi út 2. szám. 554

A LAMPART Zománcipar kecskeméti gyára felvételr[illegible] katos, esztergályos szakm[illegible] továbbá targonca- és dön[illegible] valamint öntődei zománcgyártói és zománcozói betanított munkásokat jó kereseti lehetőséggel. Segédmunkásokat esetleg betanítunk. Jelentkezni lehet a gyár munkaügyi osztályán, Kecskemét, Halasi út 2. szám. 554

SZOBAFESTŐ-MÁZOLÓ, hidegburkoló szakmunkásokat felvesz a Bács megyei ÁÉPV. bajai mnukahelyeire. Jelentkezés: Baja, Április 4. tér 10. Molnár Lászlónál. 259

KŐMŰVES, ács, vas-szerelő, kubikos, villany-, víz-, gáz-, fűtésszerelő, lakatos, hegesztő szakmunkásokat, segédmunkásokat felvesz a Bács megyei ÁÉV bajai munkahelyeire. Jelentkezés: Baja, Április 4. tér. 10. Molnár Lászlónál. 260

A KECSKEMÉT és Vidéke Sütőipari Vállalat felvesz gépesített, modern üzembe, könnyen elsajátítható munkára sütőipari betanított munkásokat, valamint villanyszerelő és lakatos szakmunkásokat, szakképzett bolti eladókat. Jelentkezni lehet Kecskemét, Szolnoki út 23—25. sz. alatt. 557

AGROKER Vállalat felvesz Szállító brigádba 2 műszakban dolgozó rakodó munkásokat, 5 tonnás targoncára nehézgépkezelőt, „F" kategóriával rendelkező gépkocsivezetőt autódarura. Jelentkezés: Kecskemét, Halasi út 29. Szállítási Csoportnál. 1554

IPARI nagyvállalat beruházási osztályára, a megye területén megvalósuló beruházásainak bonyolítására felvételre keres felső- és középfokú gépész, élelmiszeripari, villamos és építész szakembereket létesítményfelelősi, műszaki ellenőri beosztásba. Pályázatokat az eddigi munkahelyek, beosztások és fizetési igény megjelölésével „Beruházás" jeligére a Kiadóhivatalba kérjük. 550

KŐMŰVEST, kőműves mellé segédmunkást, villanyszerelőket, szerkezeti lakatost, portásokat, valamint udvari munkára segédmunkásokat, nappali és éjszakai műszakra takarítónőket felvesz a Petőfi Nyomda. Kecskemét, Külső-szegedi út. 6. 558

FÉMMUNKÁS Vállalat Kecskeméti Gyára azonnali belépéssel felvesz lakatos, hegesztő, festő szakmunkásokat, valamint fenti munkakörökbe betanított és segédmunkásokat. Továbbá B. C. E. D. kategóriájú jogosítvánnyal rendelkező gépkocsivezetőt. Jelentkezés és bővebb felvilágosítás a gyár munkaügyi osztályán, Kecskemét, Izsáki út 2—6. 1242

AUTÓSZERELŐKET felveszünk. Kecskemét, Kupa utca 4. szám. 1462

AGROKER Vállalat Csomagoló Üzeme női dolgozókat keres felvételre csomagolói munkakörbe. Jelentkezés: Kecskemét, Matkói út 3. 1558

VOLÁN 9. SZÁMÚ VÁLLALAT

autóbuszvezetői tanfolyamot szervez

2 éves tehergépjármű-vezetői gyakorlattal rendelkező gépkocsivezetők részére. Jelentkezés: Kecskemét, Csáktornyai u. 4—6. Baján, Nagy István út. Személyzeti és oktatási osztályon. 1456

és Miskét összekötő út mellett épül[illegible] meg, folyó hó 28-án üzembe helyez[illegible] Ez időponttól kezdve a létesítmény érinteni életveszélyes és szigorúan ti[illegible] los! 1[illegible]

KISKUNFÉLEGYHÁZI Városi Taná[illegible] Költségvetési Üzeme értesíti az érd[illegible] kelteket, hogy a felsőtemetői teme[illegible] tőfejlesztés során a Nádasdy utcai b[illegible] járat felől mintegy 35 méteres sá[illegible] ban kisajátításra kerül a betemete[illegible] terület, így az itt található izraelit[illegible] temető is. Az építési munkák 197[illegible] július 1-én kezdődnek, ezért kérjü[illegible] az érdekelteket, hogy bővebb felvilá[illegible] gosítás végett keressék fel a felsőte[illegible] mető gondnokát. Ismételten felhívju[illegible] a figyelmet arra, hogy Kiskunfélegy[illegible] háza város köztemetőiben 1950. de[illegible] cember 31. előtt váltott sírhelyek le[illegible] jártak. Amennyiben a lejárt sírhe[illegible] lyek újraváltása nem történt meg, [illegible] sírhely újbóli felhasználásra kerül. [illegible] síremléket az üzem a 10. 1970. ÉVM-ÜM sz. együttes rendelet értelmébe[illegible] értékesíti. 5[illegible]

KÖZÉRDEKŰ közlemény. A Kalocsa Kommunális Üzem értesíti bérlőit hogy azok, akik elfoglaltságuk miat[illegible] bérleményük ügyintézésénél akadá[illegible] lyoztatva vannak, akor részére min[illegible] den héten hétfőn 16—19 óráig ügyele[illegible] tet tartunk a vállalat Házkezelőségé[illegible] nél Kalocsa Somogyi Béla utca 2[illegible] szám alatt. Kalocsai Kommunáli[illegible] Üzem. 7

Gyászhír

Mély fájdalommal és megrendüléssel tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy drága leányunk

FARAGÓ ANTALNÉ
Mészáros Mária

1976. április 20-án, életének 26. évében elhunyt. Temetése f. hó 23-án du. fél 4 órakor lesz a kecskeméti köztemetőben. Gyászoló család. 30 912

• • •

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy legdrágább férjem, apánk, nagyapánk, dédnagyapánk, apósunk

BAKOS ELEK

Kecskemét, Nyíl utca 20. szám alatti lakos, életének 85. évében, hosszú szenvedés után elhunyt. Temetése f. hó 24-én, szombaton délután fél 4 órakor lesz a kecskeméti köztemetőben. Gyászoló család. 1664

• • •

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy drága férjem, testvérünk, sógorunk, nagybátyánk, keresztapánk, és mostohaapánk

HOLLÓ MIHÁLY
kereskedő

Kecskemét, Halasi út 3. sz. alatti lakos életének 59. évében, hosszas betegség után elhunyt. Temetése április 24-én, szombaton délután háromnegyed 3 órakor lesz a kecskeméti köztemetőben. Gyászoló család. 30 915

Köszönetnyilvánítás

Hálás szívvel mondunk köszönetet a rokonoknak, testvéreknek, ismerősöknek, a Döbrentey utca lakóinak, a KGSZ III/b osztályos tanulóinak, akik drága jó feleségem, édesanyánk, nagymamánk

KIS BÉLÁNÉ
Kalmár Julianna

temetésén részt vettek, sírjára koszorút, virágot helyeztek, részvétükkel fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek. A gyászoló Kis család, Kiskunfélegyháza. 862

• • •

Köszönetet mondunk mindazon rokonoknak, ismerősöknek, a Vörös Csillag Tsz-nek, akik szeretett férjem, édesapánk és nagyapánk

REKEDT NAGY SÁNDOR

temetésén megjelentek, sírjára koszorút, virágot helyeztek, mély fájdalmunkat enyhítették. Kiskunfélegyháza. A gyászoló család. 857

• • •

Ezúton mondunk köszönetet a Petőfi Sándor Gépészeti Szakközépiskolának, szülői munkaközösségének, a KVG pártbizottságának és üzemi bizottságának, rokonoknak, barátoknak, dolgozótársaknak, tanítványoknak, ismerősöknek, akik felejthetetlen feleségem

HORVÁTH DEZSŐNÉ
tanárnő

temetésén megjelentek, sírjára koszorút, virágot helyeztek, részvé-

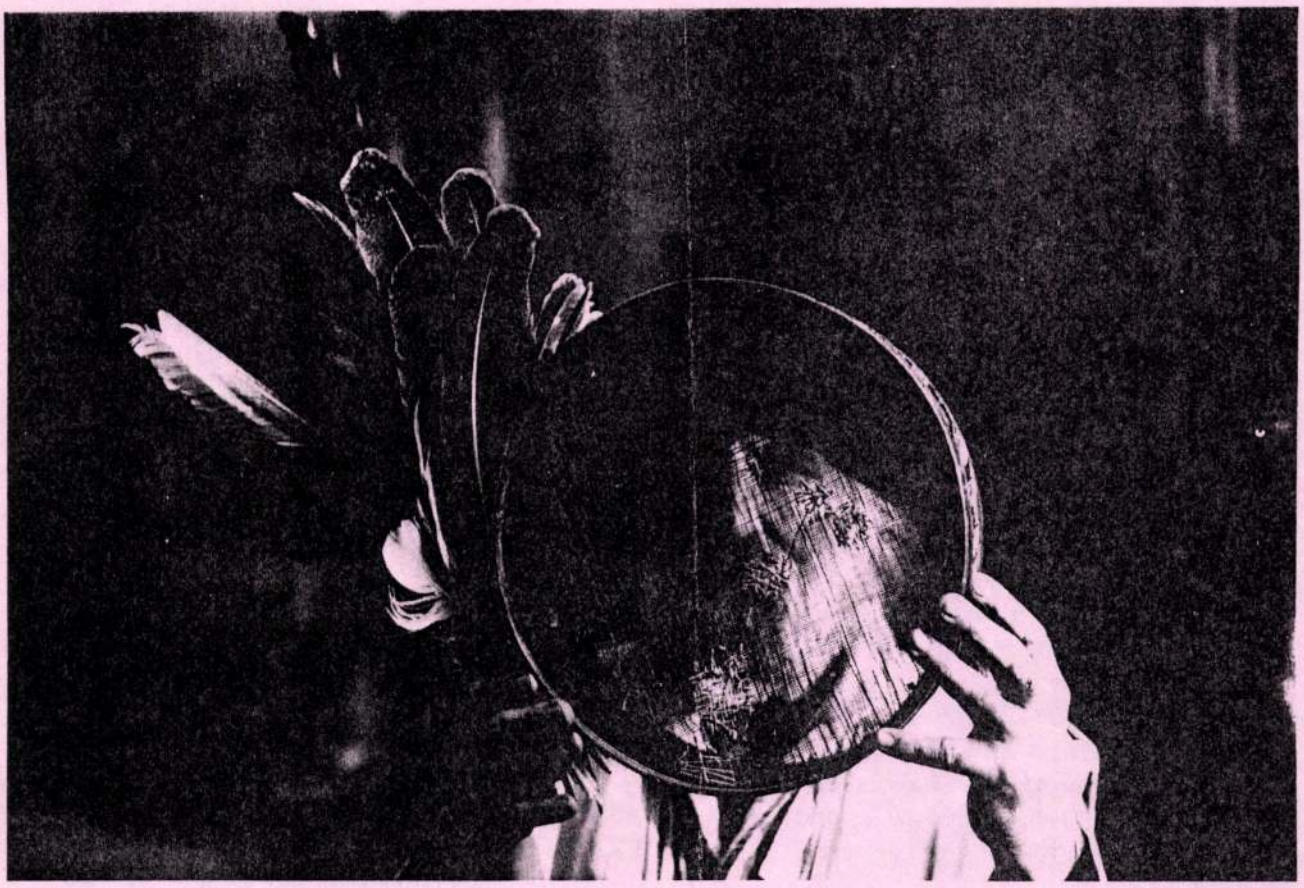

NÉV: CSORBA SIMON
Író, Festő- és Grafikusművész
LAKCÍM: 1146 BUDAPEST, THÖKÖLY ÚT 35. FSZ. 9.
SZÜLETETT: BUDAPEST, 1943. 09. 06.

1943-ban	született Budapesten.
1945–1948	Felsőmocsolád, Somogy megye
1948–1961	Kaposvár, érettségi a Táncsics gimnáziumban
	Nagybereki Állami Gazdaság, Fekete Akol, Balatonfenyves
1962–1964	Budapest, Állatorvos-tudományi Egyetem
1964–1969	Pécs, Orvostudományi Egyetem
1969–1970	első lengyel tanulmányút
1970–1972	Magyar Mezőgazdasági Múzeum, grafikus
1972–1975	Gobelin Háziipari Szövetkezet, bedolgozó (előrajzoló, festő)
1974	Hárskút, méhpásztor
1975-től	tagja a Magyar Köztársaság Művészeti Alapjának
1975–1980	Szigetmonostor, Szentendrei Sziget második lengyel tanulmányút
1978–1979	Kecskemét, grafikai kísérletek a Petőfi Nyomdában
1980-tól	tagja a Képző- és Iparművészek Szövetsége Képgrafikusi Szakosztályának
1980-tól	Budapesten él
1980–1988	művészet-terápiás tevékenység, rajzszakkörök vezetése
1980	Szentendrei Grafikai Műhelyben alapítótag
1984-től	tagja a Magyar Pszichiátriai Társaságnak
1986	alapítótag a szentendrei ART'ÉRIA Galériában
1988	művészet-terápiás aktivitását csökkenti
1989	tanulmányút Kanadába és az Amerikai Egyesült Államokba
1990	kilép az ART'ÉRIA Galériából és a Szentendrei Grafikai Műhelyből
1990	bekapcsolódik a Váci Grafikai Műhely munkásságába
1990–1991	tanulmányút Nyugat-Európába, Berlin, Párizs
1991	Párizsból futva jön haza, 28 nap alatt, 1735 kilométer
1990	a kanadai Colour and Form Society tagja
1991	a kanadai Visual Arts Ontario tagja
1991	tagfelvétel a Magyar Festők Társaságába
1992	tagfelvétel a Szinyei Merse Pál Társaságba

Simon
CSORBA

TANULMÁNYAI:

Állat- és Ember- viselkedés–magatartás-kutatás: Egyetemek

1961–1969 Pásztorkodási tanulmányok, 1961–62,

1973–74 Lélektani tanulmányok 1974–1988.

TANULMÁNYUTAK:

1963 Dubrovnik, Split

1969–1970 Lengyelország

1973 Románia, Erdély, Kelet-Berlin

1976, 1977 Lengyelország

1989 Észak-Amerika, Torontó, New York

1990 Nyugat-Európa, Berlin és Párizs

1991 *MŰVÉSZETI EXPEDÍCIÓ*
1. Párizs–Budapest futva
28 nap alatt, 1991. január 12.–febr. 9. – 1735 km.

1991 *MŰVÉSZETI EXPEDÍCIÓ*
2. Budapest–Moszkva futva
58 nap alatt, 3453 km. 1991. augusztus 20.–október 16.

1992 *MŰVÉSZETI EXPEDÍCIÓ*
3. Moszkva–Kemerovó futva
90 nap alatt 4200 km, majd Eurázsia, Szibéria, járművel KÜZÜL-be és Irkutszk: a BAJKÁL-TÓ mellé, 60 nap alatt

EGYÉNI KIÁLLÍTÁSAI:

1966 Pécsi Orvostud. Egyetem Galériája

1969 Budapesti Műszaki Egyetem, Galéria 11.

1971 Budapest, Lengyel Kultúra

1974 Budapest, Jókai Klub

1975 Szentendre, Vajda Stúdió Pincegalériája

1987 Budapest, Atrium Hyatt Galéria

1989 Toronto, Kanada,
Whitby – Perrin Galéria

1990 Kaposvár, Rippl-Rónay Múzeum (Hegyestű, Ady Józseffel közösen)
Rippl-Rónai Képtár Életjel c. életmű-kiállítás

1991 Pécs, Martyn Ház, Szentendre Művésztelepi Galéria

1991 Budapest, Magyar Nemzeti Galéria, a Kárpátaljai Ikonok c. kiállításhoz kapcsolódó performance: A KELET ÉS A NYUGAT KÖZÖTTI ÚT

1992 Budapest, Luttár Galéria

1993 Budapest, Orosz Kulturális Központ

CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK:

1968 Pécs, a Pécsi Műhely első bemutatkozása a Technika Házában

1970 Budapest, Ernst Múzeum, „Stúdió 70"

1971 Budapest, Műcsarnok, „Új Művek"

1976 Budapest, Magyar Nemzeti Galéria,
Mai Magyar Grafika és Rajzművészet

1977 Krakkó, Lengyelország, Galéria Prizma, Swierkiewicz Róberttel és Major Kamillal együtt.

1981 Miskolc, Grafikai Biennálé

1984-től a Kortárs Magyar Grafika külföldi tárlatai

1986–1990 az ART'ÉRIA GALÉRIA (Szentendre) hazai és külföldi tárlatai

1987 Berlin, Intergrafik

1990 Szentendre, Barcsay-gyűjtemény, Hommage à Barcsay Jenő

1992 Budapest, Csók Galéria, a Szinyei-Merse Társaság első bemutatkozása.

1992 Budapest, Orosz Kulturális Központ, a Szövetség oroszbarát alkotóinak első bemutatkozása.

DÍJAK:

1984 – „A Háború ellen", a Művelődési Minisztérium díja – 2.

1985, 1986, 1988 – A Váci Művészeti Fesztivál díjai

1988 – Budapest, Budai Vár, „Az Új művészeti hadifegyverek" c. performance díjazottja.

1991, 1992 – Toronto, Kanada, a Colour and Form Society díjai.

IRODALOM:

LIGET GALÉRIA ALMANACH (1. szám) 1986, szerkesztő: Várnagy Tibor, felelős kiadó: Reszler Ernesztin, XIV. Ker. Műv. Ház

RAJZOLT FILOZÓFIA (I–VIII. kötet) 1978-tól kezdve, folyamatos kiadásban, a művész saját egy példányszámú könyvművészeti kiadványa.

MŰVÉSZET, 1989. 7. sz. 42–44. old. WEHNER TIBOR: A változó az állandó elem. (Csorba Simon művészetéről)

ÚJ FORRÁS, 21. évfolyam, 1989. április, 2. szám: Szó/kép. 112. lap. CSORBA SIMON 1970

NONVERBÁLIS PSZICHOTERÁPIÁK (Animula-könyvek) Magyar Pszichoterápiai Társaság Kiadásában, 1991. Improvizáció, 95–123. oldal. FIREMIME ART. Művészetterápia, Csorba Simon dolgozata.

GRAFIKAI MŰTERMEK 1991, 1992 a Magyar Gra-fikus Művészek Szövetségének kiadványa.

SZABADFÖLD (családi hetilap) 1992. febr. 4. (8. oldal) Próféta fut fel az Emberhegyre? Keresztény Gabriella írása.

FIRKAÚT (katalógus, 1991) Schenk Lea írása Csorba Simon „stílus- és szabadságteremtő" firkálásáról.

IMCHEN (Kladower SPD-Ortsteilzeitung) 42. sz., 1990. december, 12. oldal, Kladow–Budapest (pede)

REFORM (heti hírmagazin) Kruppa Géza: Apostolok lován a Föld körül. 1991.
Csorba Simon: Hírek az Emberhegyről. 1991. júl. 15., – szept. 12., stb.

ossá fejlesztő város-
vei lettek. Budapest
ény adja – írta Edvi
i egyszerre élvezhe-
zőket és a modern
amelyek változatos
tanak alkalmat.
e az eljutás könnyű
ő mellett futó Dunát
ik a füstölgő gőzösök
illítják ki az utast Bu-
lékére. Pestről reggeli
z esti 9 óráig 7 csinos
fel-alá járó társaság-
kély díjért – 10 ezüst
átviszik a pestieket a
medencéihez. ... Ven-
ben Pesten szállásol-
lenkint rándulnak át a
nben a fürdőben lakók
yvárosi zaj és fény gyö-

pedig az istálló), s visszaindulásukat kis harang jelezte a hazafelé tartóknak.

A zöldben szegény, porban gazdag Pest lakói számára oázis volt a Dunáig nyúló hétholdas kert, amelyben megtalálhatták a XIX. századi közparkok elengedhetetlen tartozékát, a zenepavilont is. A kert végében csónakok ringatóztak a folyón, amelyekkel a gavallérok Margitszigeti sétára vihették hölgyeiket. Egy-egy nagyobb társaság néha vízre szállította a zenészeket is, és zenés csónakázásra indult a Dunán. A másik oldalon pedig az akkor még szőlőkkel borított József-hegy és a szomszéd magaslatok csábították a vendéget, hogy induljon el a „Császárfürdő mellett lévő halastótul felvonuló ösvényen".

Az alapfunkció, azaz a fürdőzés, valamint a természetközeliség mellett zajosabb szórakozási lehetőséget is kínált a

reploje, az „arszlanbó" (ma ... a „plázacica" lehetne) csak azért zötyög ki zsúfolt társaskocsin a rekkenő melegben a Császár fürdőbe, „mert ezt a divat úgy hozza magával. Aránylag igen kevés e fürdőben azok száma, kik elvesztett egészségöket iparkodnak helyreállítani; ámde annál nagyobb azoké, kik jó egészségöket is örömest kockáztatják, csak hogy fényes öltözeteiket bemutathassák, s szeretetteljes, gyöngéd megjegyzéseket tehessenek embertársaikról." Az itt felvonultatott kalapok tollaiból „négy megye korteseit lehetne ellátni", az ékszerekből hat közepes csődöt elhárítani, az elfecsérelt időből pedig Pesttől Debrecenig érő csatornát ásatni – feddte meg a korszak legszorgalmasabb írójaként számon tartott Nagy Ignác a boldog békeidők léha fürdőnépét.

Fónagy Zoltán

Gombá-Szum fele

IKKRE LEXIKONOKBAN

nagyobb malomvárosa

összekötő vasúti hídról
zólván megismételte a
évedését, hogy a Lánc-
T. Clark és az építési
ő A. Clark testvérek

zámát mutató táblázat
agodott:

	Pest	Együtt
	610 946	733 358
	656 878	791 748
	719 101	881 601

m növekedésében ki-
természetes szaporo-
1910 között 133 021-
lettek, mint ahányan
obb a 242 296-ra rúgó
obletnek. A lexikon
természetes szaporu-
alandóság nagymérvű
zethető vissza, mely
a legutolsó években a
egcsappanása is észlel-
em a házasságok csök-
ert ezeknek száma lé-
dett –, hanem a gyer-
korlátozása következ-

inak nemzetiségéről az
onban, hogy a magya-
0. évi 67,1 százalékról
a nőtt, míg a németeké

23,7-ről 9,4-re, a „tótoké" 5,6-ről 2,6 százaléknyira csökkent. Az 1900-as adatok szerint a budapesti polgárok 91,5 százaléka értette a magyar, 55 százaléka német és 12 százaléka a szlovák szót. Más kérdés, hogy 1900-ban (ez a lexikon legfrissebb adata) csak a népesség 77,5 százaléka tudott írni is és olvasni. E tekintetben nagy különbségek mutatkoztak a város különféle területei között: a Belvárosban 11,9, Kőbányán ellenben 28,6 százalék volt az analfabéták aránya. Ezek az emberek újságot sem tudtak olvasni, noha a választék hatalmas volt: a tízes évek elején Budapesten 70 politikai, 5 helyi érdekű, 34 szépirodalmi és 474 szaklap és folyóirat jelent meg, közülük 484 magyarul, 45 magyarul és más nyelven, 46 németül, 7 szlovákul, 6 románul, 3 franciául, 1-1 pedig héberül, horvátul, ruténul és szerbül.

A gazdaságról szólva kiemeli a lexikon a malomipart. „Jelenleg Budapest a kontinens legnagyobb malomvárosa, mely 13 nagy, a technika vívmányaival a legtökéletesebben felszerelt gőzmalomban 7 1/2 millió mázsa gabonát dolgoz fel, s 6 millió mázsa lisztet, 1,3 millió tonna korpát termel és szállít a világ minden részébe (leginkább Angliába, Ausztriába, Amerikába, Franciaországba és Hollandiába)."

A Pallas és a Révai lexikon megjelenése között a budapesti részvénytársaságok száma kevés híján megnégyszereződött, a rendelkezésükre álló tőke 137 millió koronáról 484 millióra szaporodott. Ezek a cégek 1909-ben 6,4 százalékos osztalékot fizettek (ezen belül a vas- és fémipari vállalatokba fektetett tőke 19,6, a gépgyári, bőrgyári és élelmezésipari részvénytársaságoké 12-15 százalékos kamatot hozott).

A fővárosban egyre kevesebb állatot tartottak: 18 579 lóról, 9404 szarvasmarháról, 5921 sertésről, 4343 juhról, 443 kecskéről és 102 szamárról, valamint 53 372 baromfiról és 668 méhkasról tudott az 1910-es statisztika.

Az erdőkről szólva a szócikkíró megjegyzi, hogy a budai erdőket kitűnően kezelik, s azokban az évi fatömegnövedék több mint 4000 köbméter. Hozzátéve: „A fővárosi hatóság... eddig már 228 hektár területet erdősített be, évente 3-400 000 csemetét ültetve el; e célból csemetekertet is tart fenn. A főváros a keleti határszélen 206 hektár területű erdőövet létesített a Rákos porának és homokjának távoltartása céljából."

A szócikk illusztrációi közül a Pallashoz képest újdonság egyebeken kívül a központi vásárcsarnok, a Műegyetem, a szülészeti, a szemészeti és a sebészeti klinika, az Iparművészeti, a Szépművészeti és a Mezőgazdasági Múzeum, egész seregnyi bérház, valamint a Sárosfürdő – ez utóbbit ma Gellért fürdőként ismeri a világ.

Daniss Győző

esik, kizuhan az emeletről, a közönség *kor fordította a szöv*

Az alkotás gyógyító ereje

Sokan talán torz embereket, háromfülű kutyákat, sötét, borús színeket vártak. Vagy elvont festményeket, érthetetlen ábrákkal. Talán ezt diktálják a kiállítás alkotóiról élő előítéletek, amelyek már a Lipótmező szó hallatán feltolulnak sok ember agyában. És ami a minap várta a látogatót az Andrássy úti udvarban: lágy dzsesszdallamok a háttérben és rengeteg rajz, festmény, kerámia, festett üvegtárgy.

A különleges kiállítás résztvevői mindannyian a lipótmezei Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézet különböző rehabilitációs csoportjainak tagjai, és ez az első alkalom, hogy műveiket az intézmény falain kívül mutatják be. *Csorba Simon* festőművész, a tárlat ötletadója maga is művészetterápiás foglalkozásokat vezet.

– Szinte évente be kellett feküdnöm a kórházba, mert nagyon depressziós voltam – meséli Margit néni, aki epilepsziában szenved. Amikor tagja lett a Valentin Háznak, az epilepsziás betegek rehabilitációs egységének, ahol nemcsak életmódvezetéssel, hanem különböző művészetekkel is foglalkoznak, élete teljesen megváltozott. – Az egész olyan, mint egy nagy család, és a festés is nagyon nyugtató hatással van rám. Én leginkább üveget szeretek festeni. Látja, ezt én csináltam – és elővesz egy pirosnarancssárga színekben pompázó üveg tárgyat. – Magának adom!

A központi foglalkoztatóba, a pszichikai rehabilitáció központjába az egész intézetből küldenek betegeket, és itt is számos tevékenység: képzőművészet, zene, néptánc választható. Az alkotók véleménye egybehangzó: nagyon nagy öröm, amikor elkészül egy mű, csakúgy, mint amikor valaki egy közösség tagja lesz, ahol mindannyian ötleteket adhatnak egymásnak a mindennapi élet problémáinak feldolgozásában is. A művészetterápia – amelyet az addig leginkább elfogadott munkaterápiával párhuzamosan a kilencvenes évek közepétől kezdtek alkalmazni – az utóbbi években rengeteget fejlődött.

– Képzőművészeket hívunk meg, hogy megtanítsák a különböző technikákat – magyarázza az egyik foglalkoztató. – Érdekes látni, hogy egy művész jelenléte milyen kisugárzással van a betegekre, és hogyan hozza elő a bennük rejlő alkotót.

A kiállítás megnyitóján Levente, az egyik csoport tagja Ady-verset szavalt. Később kiderült: a fiú pontosan százkét verset tud fejből, számára az irodalom az önkifejezés eszköze. A versmondás alatt Zoltán, aki galambsportegyesületi tag, hat galambot repített fel egymás után. A madármotívum számtalanszor feltűnik a kiállított alkotásokban is.

– Hihetetlen, mennyi mozgalmasság van ebben a pici szoborban – mutat egy kis kerámiára az intézet egyik foglalkoztatója. – Egy kataton skizofréniában szenvedő beteg készítette. És ez a nevető víziló is az ő munkája.

Feltűnik egy fekete ördögfej, szintén agyagból.

– Egy drogfüggő fiú munkája. Ez a művészetterápia lényege: lehet, hogy az ember képtelen szavakban kifejezni érzéseit; talán az orvosának sem tudja mindazt elmagyarázni, amit egy ilyen szoborba öltve elmesélhet.

Al Ghaoui Hesna

Andrássy út: lágy dzsessz, a háttérben képzőművészeti alkotások FOTÓ: SZABÓ BERNADETT

Népszabadság 2001. aug 13

CSORBA Simon festő

MŰVÉSZETEK HÁZA

7601 Pécs, Széchenyi tér 7-8. Pf.: 403. Telefon: (72)15-388, 15-045, 15-229

Igazgató: Molnár G. Judit
A Művészeti Tanács elnöke: Csorba Győző Kossuth-díjas költő
Háznagy: Brandstätter György
A Ház nyitvatartási ideje: hétfőtől-péntekig: 7.30-19 óráig, illetve a rendezvények végéig.

1993. FEBRUÁR

TETŐTÉRI GALÉRIA

POSTAÉPÍTÉSZET MAGYARORSZÁGON c. kiállítás
Megtekinthető: február 8-28-ig, naponta 12-17 óráig, szerda szünnap.

JÁTÉKTEREM

KALMÁR LAJOS FOTÓI
Megtekinthető február 4-ig a Művészetek Háza nyitvatartási idejében.

JALE VURAL
Figuratív és konstruktív tanulmányok c. kiállítása
Megtekinthető február 11-től március 4-ig a Művészetek Háza nyitvatartási idejében.

3. SZERDA, 18.30 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

FRANKOFON KLUB

AUSTRALIA (1987) francia nyelvű belga film
Rendezte: J. J. Andrien
Főszerepben: Fanny Ardant, Jeremy Irons, Tcheky Karyo
(Az Alliance Francaise és a Művészetek Háza közös rendezvénye.)

8. HÉTFŐ, 14 ÓRA, TETŐTÉRI GALÉRIA

POSTAÉPÍTÉSZET MAGYARORSZÁGON

A kiállítást Kistelegdi István Ybl-díjas építész, a Pollack Mihály Műszaki Főiskola főigazgatója nyitja meg.

18 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

KÖZKÍVÁNATRA!
„NEM BÁNOK SEMMIT SEM"

Vári Éva Edith Piaf műsora.
Közreműködik: Papp Zoltán (zongora) és Háry Balázs (dob).

Belépődíj: 100.- Ft, diákoknak 60.- Ft.

8. HÉTFŐ, 18.30 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

40 m² DEUTSCHLAND c. film német nyelven

Rendező: Tevik Baser
(A Goethe Intézet és a Művészetek Háza közös rendezvénye.)

11. CSÜTÖRTÖK, 17 ÓRA, JÁTÉKTEREM

JALE VURAL festőművész kiállítása
Megnyitja: Keserű Ilona képzőművész.

19 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

RENAN DEMIRKAN: TEA HÁROM CUKORRAL

Vendégünk a szerző. Az írónővel Dalos György műfordító beszélget
(A Goethe Intézet és a Művészetek Háza közös rendezvénye.)

12. PÉNTEK, 18 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

„MŰVÉSZET ANDY WARHOL UTÁN"

György Péter esztéta, – a Magyar Képzőművészeti Főiskola docense – előadása.

17. SZERDA, 18.30 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

SZATÍR-IKON (képzőművészeti szatírák)

Végvári Lajos művészettörténész beszél kötetének szereplőiről, többek között Medgyessy Ferencről, Amerigo Totról, Németh Lajosról, Körner Éváról, Szalay Lajosról.

18. CSÜTÖRTÖK, 19 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

IN LINE

CSEPREGI GYULA (szaxofon), Vasvári Pál (basszusgitár), TÓTH GYULA (gitár), Bori Viktor (zongora), Kőszegi Imre (dob)
JAZZ KONCERTJE
Belépődíj: 100.- Ft

22. HÉTFŐ, 17.30 ÓRA, APOLLÓ FILMSZÍNHÁZ KLUBTERME

FRANCIA FILMNAPOK
LA VIE EST UN LONG FLEUVE TRANQUILLE (1988)

Rendezte: Étienne Chantiliez

(A filmeket franciául, felirat nélkül vetítjük!
A filmnapok az Alliance Francaise de Pécs és a Művészetek Háza közös rendezvénye.)

Belépődíj: 50.- Ft.

22. HÉTFŐ, 18.30L ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

YASEMIN c. film német nyelven

Rendező: Hark Bohm
(A Goethe Intézet és a Művészetek Háza közös rendezvénye.)

23. KEDD, 18.30 ÓRA, BREUER MARCEL TEREM

A VILÁG UTOLSÓ MISZTÉRIUMA

Vendégünk: Csorba Simon festőművész
Az est házigazdája: Kabdebó Lóránt egyetemi tanár

24. SZERDA, 17.30 ÓRA, APOLLÓ FILMSZÍNHÁZ KLUBTERME

FRANCIA FILMNAPOK
BOY MEETS GIRLS (1985)

Rendezte: Léos Carrax
Főszerepben: Mireille Pétrier és Denis Lavant
Belépődíj: 50.- Ft.

26. PÉNTEK, 17.30 ÓRA, APOLLÓ FILMSZÍNHÁZ KLUBTERME

FRANCIA FILMNAPOK
MAUVAIS SANG (1986)

Rendezte: Léos Carrax
Főszerepben: Juliette Binoche, Denis Lavant, Michel Piccoli
Belépődíj: 50.- Ft.

19 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

KOVÁCS ZSOLT (gordonka), KOVALSZKY MÁRIA (zongora) KONCERTJE

Műsor: J. S. Bach: g-moll Gambaszonáta
Beethoven: A-dúr Szonáta
Debussy: Kis szvit
R. Strauss: Szonáta
Belépődíj: 100,- Ft., diákoknak 50,- Ft.

KÖZLEMÉNYEK:

ZSŰRI
Tervek beadása: február 1., 15.
Bírálat: február 8., 22.

Pénztári órák minden nap 9-12 óra között.

A könyvtár és a hírlapolvasó nyitvatartási ideje naponta 10-17 óráig, szombaton és vasárnap szünnap. A könyvtárat és hírlapolvasót csak klubtagok látogathatják.

MŰVÉSZETEK HÁZA

7601 Pécs, Széchenyi tér 7-8. Pf.: 403. Telefon: (72)15-388, 15-045, 15-229

PANNÓNIA KÖNYVEK

1993 ELSŐ FÉLÉVI AJÁNLATA

LÁBADI KÁROLY: OSKOLÁK A RÉGI DRÁVASZÖGBEN

Az egykori Jugoszláviából hazánkba menekült szerző, az ismert néprajzkutató és publicista tíz kistelepülés iskolájának történetét dolgozza fel gazdag egyházi és világi forrásanyag alapján. A közelmúlt tragikus eseményei különös megvilágításba helyezik ezt az értékes munkát.

ANGSTER JÓZSEF: ANGSTER. A PÉCSI ORGONAGYÁR ÉS A CSALÁD TÖRTÉNETE

A világhírnevet kivívott dinasztia és a gyár története ez a könyv, a XIX. század közepétől az 1949-es államosításig, valamint a neves örökség máig történő továbbéléséig. Szerzője a család harmadik generációjához tartozó, Pécsett élő egykori orgonatervező és -készítő mester.

PÁKOLITZ ISTVÁN: MEGVÁLTATLAN (Versek 1986-1989)

A Pécsett élő, József Attila-díjas költő új kötete önarcképszerű verseket, vallásos hitélményt tükröző lírai vallomásokat, gyermekkori élményeket idéző költeményeket és bravúros nyelvi játékokat tartalmaz. Eredeti hangvétele, archaikus nyelvezete, nyelvi zamata teszi – gondolatisága mellett – különösen vonzóvá ezt a kötetet.

KOVÁCS SÁNDOR IVÁN: A „SYRENA" ÉS A SZOBOR

(Zrínyi Miklós műve és dél-dunántúli kultusza)

A neves irodalomtörténész a Zrínyi filológia, a szöveghermeneutika egyik kiemelkedő hazai képviselője. Az itt közölt tanulmányok sokéves filológiai kutatómunkáján alapuló, élvezetes stílusban megírt munkák.

KENGYEL MIKLÓS: PERKULTÚRA

A nyolcvanas évek második felében végzett – több mint húsz bíróság tevékenységére és hétszáz polgári tárgyalás vizsgálatára kiterjedő – kutatás eredményeit összegzi a pécsi jogszociológus ebben a könyvében, amely vizsgálja a résztvevők magatartását, a tárgyalótermi kommunikációt és szerepalakítást, valamint a szimbólumrendszert is.

Felelős kiadó: Molnár G. Judit
Készült a Ferling-Press közreműködésével,
Molnár Csaba nyomdájában, Pécsett.

1974. nov. 8. Petőfi 20.00 /11/ M.

Esti krónika II.

- Bánki Ilona tudósitása Csorba Simon grafikus művész Szabadság-hegyi kiállitásáról.

- Ami a leginkább megragadott ezen a kiállitáson az az ábrázolás keménysége, erőteljessége volt. Ritkán látni manapság ilyen határozott, mellbevágóan tömör és éles kontúrokat grafikákon. a Itt a belső vonalvezetés már követi a kontúrokat mégis megkágyit; az egész képet. A fő-vonalak ugyanis feketék a többi szelidebb szürke. A fametszet is a monotipia technikájával készült és a kettő együttes alkalmazása csak erősiti a tiszta, szép szerkezetet. A grafikák többségének a témája a Bakony, ahol a 31 éves művész több mint 1/2 évet élt teljes magányban. Az alkotásokban érezhetjük is a magányos ember keménységét, összefogottságát. Éppen ettől szépek Csorba Simon grafikái.

16

CSORBA Simon

GÖBÖLYÖS N. László: Világfutó Messiás. = Kurir, II.évf. 224.sz. 1991. aug. 16. 16.p. ill.

MAGYAR NAPLÓ

1062 Budapest, Bajza u. 18.
T: 342-8768
Internet cím: 113060.213@compuserve.com
Compuserve cím: 113060,213

Magyar képzőművészek a közép-európai árvízkárosultakért

Aknay János, Angyal Júlia, V. Bartha Éva, Baranyay András, Jámborné Benda Katalin, Benkő Viktor, Berki Viola, Borda Zsófia, Borgó György Csaba, Csíkszentmihályi Róbert, Csorba Simon, Dienes Attila, ef Zámbó István, Fehér László, Földi Péter, Füzes Gergely, Garamvölgyi Sügér Zsuzsa, Gémes Péter jogutódja Héjj Klára, Gubis Mihály, Haraszti László, Harmadás Erzsébet, Horkay István, Illyés Márta, Kassay Károly, Kelecsényi Csilla, Kelemen Ferenc, Keresztes Dóra, Kincses Gyula, Kopasz Tamás, Kovács Attila, Kovács Péter, König Róbert, Kő Pál, Krizbai Sándor, Lengyel András, Lévay Jenő, Lovas Ilona, Magyar Gábor, Matzon Ákos, Melocco Miklós, Nagy Márta, Olajos György, Orosz István, Orosz János, Pataki Tibor, Pauer Gyula, Paulikovics Iván, Péczeli Margit, Péterffy Gizella, Penkala Éva, Prokopp Péter, Regős István, Révész L. László, Scherer József, Schéner Mihály, Schmal Károly, Somogyi Győző, Somogyi Tamás, Sóváradi Valéria, Swierkewicz Róbert, Széki Piroska, Szemereki Teréz, Szemadám György, Szilvai Matild, Szotyori László, Szurcsik József, Takáts Márton, Tasnádi Gábor, Tarcsányi Ottilia, Tárnoky Ferenc, Tolvaly Ernő, Thury Levente, Zöld Anikó, Vásárhelyi Antal, Vén Zoltán, Varga Amár László, Véssey Gábor, Zele Ferenc.

/A lista nem teljes./

CSORBA SIMON

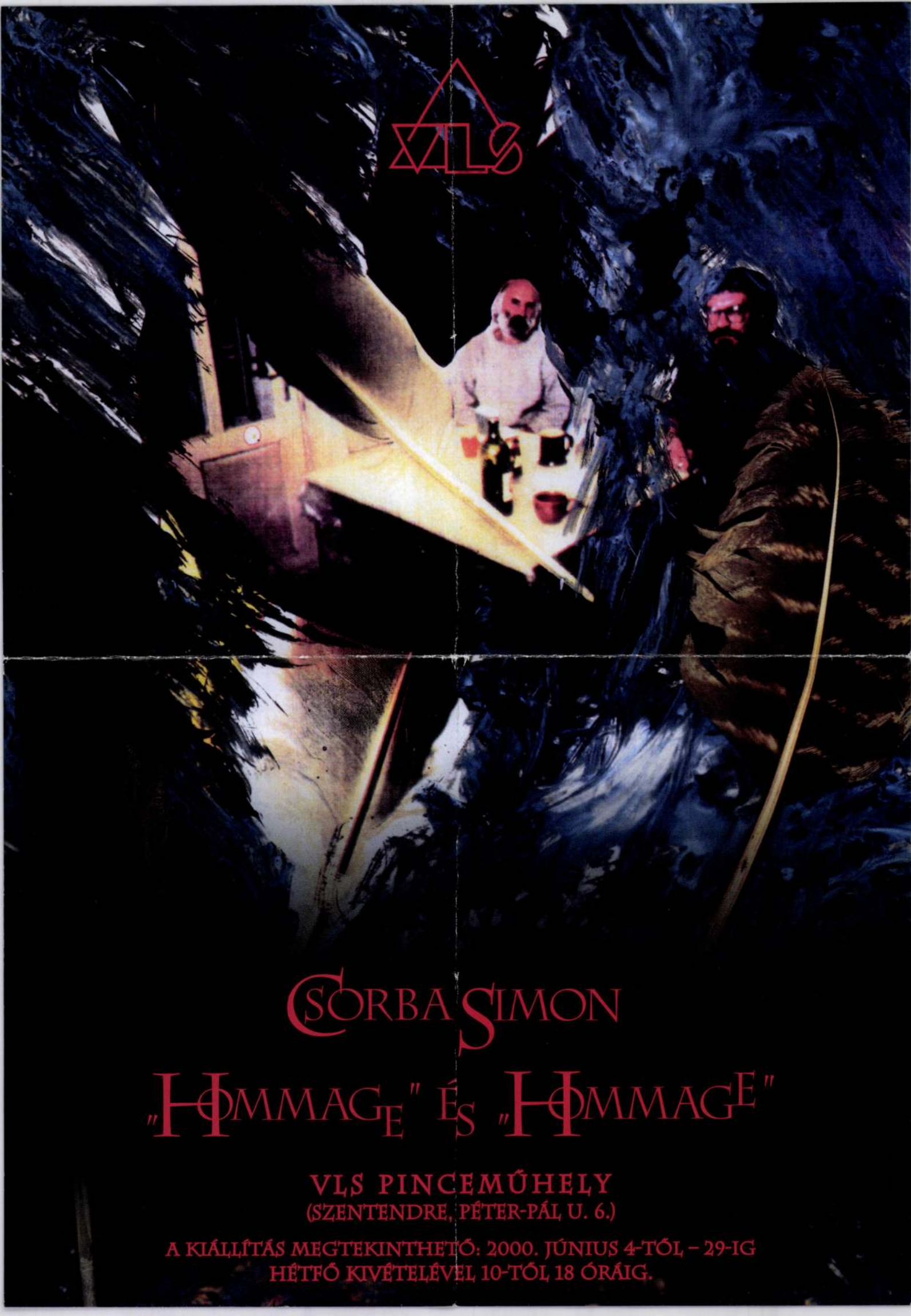

CSORBA SIMON

„HOMMAGE" ÉS „HOMMAGE"

VLS PINCEMŰHELY
(SZENTENDRE, PÉTER-PÁL U. 6.)

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ: 2000. JÚNIUS 4-TŐL – 29-IG
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL 10-TŐL 18 ÓRÁIG.

ADY JÓZSEF: HEGYESTŰ, A NAGY LINK, HOMMAGE À CSORBA SIMON, 1991

CSORBA SIMON

A VAJDA LAJOS STÚDIÓ KULTURÁLIS EGYESÜLET TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

CSORBA SIMON

„HOMMAGE" ÉS „HOMMAGE"

C. KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA

2000. JÚNIUS 4-ÉN (VASÁRNAP) DE. 11 ÓRÁRA
A VLS PINCEMŰHELYÉBE.
(SZENTENDRE, PÉTER-PÁL U. 6.)

A KIÁLLÍTÁST A MŰVÉSZ AZ ELHUNYT
ADY JÓZSEF (1950-1991) KÉPZŐMŰVÉSZ
EMLÉKÉNEK SZENTELI,

MEGNYITJA: NOVOTNY TIHAMÉR MŰVÉSZETI ÍRÓ.

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
2000. JÚNIUS 4-TŐL – 29-IG
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL
10-TŐL 18 ÓRÁIG.

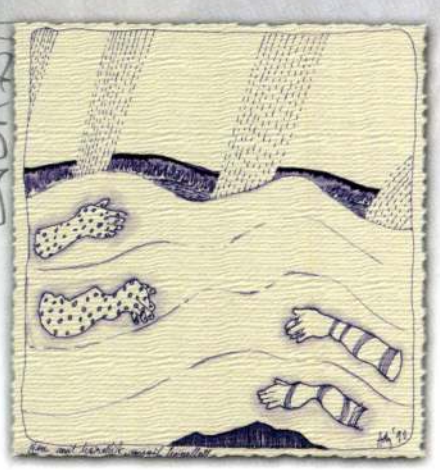

TÁMOGATÓK: HUNGART; SZENTENDRE VÁROS ÖNKORMÁNYZATA; PEST MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT; MAGYAR ORSZÁGGYŰLÉS; NEMZETI KULT. ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA; DALMÁT PINCE; BÁN MIKLÓS.

CSORBA SIMON

A Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága
tisztelettel meghívja Önt

CSORBA SIMON

festő- és grafikusművész

FIRKAÚT

c. kiállításának megnyitójára

1991. június 28 -án /pénteken/ 17 órára
a Művésztelepi Galériába
(Szentendre, Bogdányi út 51.)

Megnyitó:
CSORBA SIMON: RÁJÁTSZÁS

*

A kiállítás megtekinthető:
1991. augusztus 4-ig
hétfő kivételével naponta 10-18 óra között

*

1991. július 19-én /pénteken/ 16 órakor
a Művésztelepi Galéria előtt:
CSORBA SIMON: RÁJÁTSZÁS – EMBERHEGY

CSORBA Simon festő- és grafikus

CSORBA SIMON

A Mericsgyűjteménye

Kaposvár, 2002

gyobb Buli! ajánló és karaoke sok vendéggel ie Pí, Qka MC, Fülöp Zoli, Lobenwein Norbi
, míg Kádár él! dead Miklós mûsora Sass László, képviselõ
li n és Tihanyi Attila mûsora
ütt jó, de legjobb Sopron! soproni rádió mûsorvezetõinek közös mûsora
Expressz koncert
a-Cha Party õ & Toonite
A Rádió bemutatja: válogatás a VOLT Fesztiválon fellépõk dalaiból

Tigaman.ini.hu
TRON.COM NAP
KTA BERT (soundsgood intl.)
C KID (waxolutionists)
OGIN (subotron)
FULL (ill.skillz)
(rollerball)
NAP
yevés, zsákban futás, délutáni zenék...
Resistance bemutatja: Vers Mindenkinek! fiatalok olvasnak fel verseikbõl!

Tisztelettel meghívjuk Önt

Csorba Simon:

Kápolna

című kiállítására,

2003. december 3-án 17 órára

a **Duna Galériába**,
Budapest, XIII. Pannónia u. 95.
(Dráva u. sarok)

DUNA GALÉRIA

A kiállítást megnyitja:

Bakonyvári M. Ágnes

Megtekinthető:
2003. december 3-tól 26-ig,
Hétfő kivételével 10-18 óráig

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

A kiállítás létrejöttét támogatták:

Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM

Csorba Simon

Belga vagyok én még egyáltalán?

YVES WINKIN

Renée C. Fox
In the Belgian Château
Chicago, Ivan R. Dee, 1994.

Kin-Win örült is, meg zavarban is volt. Annak az amerikai antropológusnőnek a könyvéről kellett beszélnie, aki gyakran meglátogatta Kin-Win népét. Kin-Win tulajdonképpen jól ismerte őt, sőt túl jól. Meghívta a hölgyet a családjához, s az még egy fejezetet is szentelt Kin-Winnek, a bátyjának meg a szüleinek. Kin-Win gyakran írt neki; leveleiben a hazájáról mesélt, beszámolt gondjairól, melyet a törzs idősebb tagjai okoztak neki, és titkos vágyáról, hogy elmenjen innen. A nő mindig gyorsan válaszolt; Kin-Win megőrizte a leveleit, néha újra elolvasta őket, s bámulatba ejtette a nő éleslátása: Kin-Win élete úgy folyt le, ahogy ő megjósolta.

Valószínűleg mindenki számára világos, hogy Kin-Win csak én lehetek. Pusztán azért folyamodtam egy pillanatra ehhez a naiv primitivista áttételhez, hogy megpróbáljam érzékeltetni azt a sokszínű reflexivitást, mely egy antropológus és egyik kiváltságos informátora közt kibontakozhat; az ilyen informátorok — távoli etnikumról lévén szó — némely posztmoderneknek nagy gyönyörűségére szolgálnak.

Egy cikkben, mely nemrég jelent meg az *Anthropology Today*ben (Vol. 10, no. 3, 1994. június, 6-9. p.), Keelung Hong, tajvani származású, az Egyesült Államokban élő kutató elmagyarázza, milyen nehézségekkel találja magát szembe, ha el akarja fogadni azokat az elemzéseket, melyeket nyugati antropológusok szülőföldjéről készítettek. Én magam is éppen mostanában éltem meg hasonlókat az „experiences of being a native observing anthropology" (antropológusokat megfigyelő „bennszülött") típusából, úgyhogy magamra vehetem Hong pozícióját, ám saját fő informáltammal kapcsolatban nem osztom Hong érzéseit (ha én informátor vagyok, antropológus beszélgetőpartneremnek az én informáltamnak kell lennie — túl logikus ahhoz, hogy elfogadható legyen). Örömömre szolgált, hogy több éven át újságkivágások sokaságával láthattam el a hölgyet, akivel 1974-ben szinte véletlenül ismerkedtem meg a Pennsylvaniai Egyetemen. Renée Fox elmesélte akkor, hogy 1959 óta minden évben ellátogat Belgiumba, és hogy 1962 és 1970 között több alkalommal is megfordult Zairében. Az évek során szaporodtak levélváltásaink, kölcsönös látogatásaink, egymásnak tett szolgálataink (ajánlólevelek, kéziratolvasások, stb.). Így hát láthattam Renée Foxot terepmunka közben, vagyis szüleimnél. Hallottam vitatkozni velük, kollégákkal, diákjaimmal. Figyeltem, mint telnek meg kis fehér kartonlapjai. Aztán nyomonkövettem a kiadás egész történetét, láttam, hogyan lesz a kéziratból 1994-ben az *In the Belgian Château*. Olvastam és jegyzetekkel láttam el a végső szöveget, és különösen ügyeltem rá, hogy az *A Visit to a Verviers Coiffeur and His Family (Látogatás egy verviers-i fodrásznál és családjánál)* című fejezet teljes mértékben elfogadható legyen szüleim és bátyám számára. És most mégsem tudom, hogyan beszéljek a könyvről.

Nem mintha nehéz lenne bemutatni. Renée Fox portrékkal dolgozik, tekintélyesekkel és szerényekkel egyaránt. Mindegyik portré szituatív, azaz a személyek elemző leírása lényegében a beszélgetések térbeli — s e pillanattól fogva szimbolikus — kontextusán alapul. Fox éppolyan jól írja le Dubuisson rektor szobáját, mint Clara asszony konyháját. A mű egyébként ellentétpárra épül: az első rész a középületek, a második a magánházak világába visz, hogy végül eljusson a harmadik fejezethez, mely a Belgium és Zaire címet viseli; a párhuzam mintha azt sugallná: Kongó volt a Belga Ház virágoskertje.

Renée Fox elegáns könnyedséggel ír, apró ecsetvonásokat használ, igen egyszerű, ám annál hatásosabb képeket választ. Az egyes szám első személyű beszédmód inkább emlékeztet Judith Kramer hangvételére, mint Stanley Hoffmanéra. És talán épp emiatt feszengek én e könyv előtt.

Kimutathatnám, hogyan használja Fox, minden hivalkodás nélkül, a mai antropológia teljes eszköztárát, a reflexív önéletrajztól a többszólamú elbeszélésig. Azt is kimutathatnám, hogy a látszólag könnyed szöveg valójában igen elmélyült gondolkodáson nyugszik, s erejét abból az interdiszciplináris ethoszból meríti (ő maga használja ezt a szót a *Why Belgium?*-ban /*Miért Belgium?*/— *Archives Européennes de Sociologie*, vol. 19, 1978. 205-228. p. —; ez Fox egyik legalaposabb, Belgiumról szóló írása), mely 1945-1950 között az Egyesült Államok-beli társadalomtudományi oktatást és kutatást jellemezte. Fox mesterei között persze ott van Talcott Parsons, de módszere erősen chicagói, és Margaret Mead éppúgy kollégája és barátja, mint Clifford Geertz.

De erősen tartok tőle, hogy Belgiumban és Franciaországban Fox eljárását nemigen értékelnék; egy rég letűnt Belgiumról szóló kedves anekdoták és szeretetreméltó emlékek gyűjteményét látnák benne. Mert végül is hogy lehet úgy teleírni háromszázharminckét oldalt Belgiumról, hogy az ember végig kívül marad azokon a alapvető gondolkodási kereteken, amelyeket flamandok és vallonok nyelvi, politikai és gazdasági megosztottsága jelent? Hogy lehet úgy egy mű harmadrészét az egykori belga gyarmatnak szentelni, hogy közben szó sem esik Mobuturól (egyetlen sor kivételével, a 336. oldalon)?

Fox remek példánya annak az amerikainak, aki semmit sem értett meg a mai Belgium rendkívüli *komp-lexi-tá-sá-ból* — hallom máris tudós kollégáimat.

Nem érnék be vele, ha azt mondanám, hogy Fox pontosan tudja, milyen a mai Belgium tudományos felfogása a belga egyetemeken — olyannyira, hogy munkáiba néprajztudományi adatként be is építi elemzéseiket (lásd: Why Belgium?, 303-306. p.). Nekik lesz igazuk. És azoknak a belga újságíróknak, akik nap mint nap azoknak a szociológiai-politikai kategóriáknak az alapján alkotják újra Belgiumot, melyek igen messze esnek Fox kategóriáitól.

Tulajdonképpen a kérdés nem az, hogy lehetséges-e a hozzánk közel állók antropológiai elemzése — Fox bebizonyítja, hogy lehetséges —, hanem az, hogy ez az elemzés elfogadható-e azok számára, akikre irányul. A kérdés persze nem új. De engem már csak azért is elkedvetlenít, mert számomra Fox Belgiuma tökéletesen elfogadható. Belga vagyok én még egyáltalán?

Yves Winkin: szociológus, a liège-i egyetem tanára.

Mihancsik Zsófia fordítása

LIBER
21-22. SZÁM

Irodalmi kölcsönhatások Flandria és Vallónia között a nyolcvanas években

ANNICK CAPELLE - REINE MEYLAERTS

Mindenekelőtt néhány adat. Ha pontos kimutatást készítünk a Belga Bibliográfiába (*Bibliographie de Belgique*) 1980 és 1989 között felvett regénycímekről, akkor az évtized során folyamatos csökkenés figyelhető meg. Az 1989-ben megjelent művek száma a termésnek még a felét sem éri el. (1989-ben 315, szemben az 1980-as ezerrel.) A flamand (holland/németalföldi) nyelven kiadott regények mennyisége mindvégig meghaladja a francia nyelvűekét, bár a két csoport közti arány hullámzott az évtized során. A nyolcvanas évek első felében gyorsabban csökkent a francia címek száma, 1989-re azonban a jelek szerint ez a szám stabilizálódott, s csak néhány százalékkal kisebb az 1985-ös adatnál, míg a flamand termés az 1980-asnak csak 40 százaléka.

A francia és a holland csoporton belül a bibliográfia megkülönbözteti az eredeti és a fordított művek alcsoportját. A flamand kiadványokon belül az eredeti művek aránya 40-ről 70 százalékra nőtt az évtized során. A francia könyvek esetében ez nem változik, marad 85 százalék. Ez különben a fordított művek számának radikális csökkenését jelenti: a belgiumi francia nyelvű kiadók 1980-ban 44 fordításkötetet adtak ki, 1989-ben összesen 9-et, a flamand kiadók pedig 55 ilyen kötetet, szemben az 1980-as 470-nel. Az eredeti flamand művek termése viszont "csak" a felére zsugorodott.

Ami flamand (holland) nyelvű kiadókat illeti, meg kell különböztetni — mint a Bibliográfia is teszi — a flamand cégeket; az eredetileg flamand, de hollandiai kiadók által „felvásárolt" vállalkozásokat; a hollandiai kiadók flandriai érdekeltségeit; végül a Hollandiából importált könyveket. A flamand piacra igencsak rányomja bélyegét az északi szomszéd könyvkiadása. Mégis, a kiadók első két típusát „flamand"-nak lehet minősíteni, míg a másik két csoport „holland"-nak tekinthető.

Ha ilyen szemszögből nézzük, kiderül, hogy az eredeti, flamand (holland) művek 65 százalékát flandriai kiadók jelentették meg, szemben a „hollandiai" 35 százalékkal. 1989-re a flandriai cégek lényegében kisajátították az eredeti művek kiadásának egészét. Általánosságban úgy látszik, hogy a holland befolyás egyre inkább visszaszorul a flamand piacon, s ez utóbbi fokozatosan önállósul. Ezek a számok persze megtévesztőek, hiszen a flamand könyvkereskedők kirakataiban természetesen egyre több, egyenest Hollandiából importált könyv látható, csakhogy ezek nem szerepelnek a hivatalos könyvjegyzékben. Nagyjából ugyanez érvényes a francia nyelvű művekre: tíz év alatt 42-ről 65,5 százalékra nőtt a Belgium frankofón területén kiadott művek aránya. (A művek száma viszont 83-ról 42-re csökkent.) Hozzá kell tenni, hogy Flandria — nevezetesen két antwerpeni kiadó, a Beckers és a De Nederlandsche Boekhandel — elenyésző számban bár, de szintén kiad eredeti francia nyelvű műveket.

A nyilvántartási elvekből következik, hogy a Belga Bibliográfiába felvett francia fordításoknak csak elhanyagolható része származik franciaországi exportból; ebben a kategóriában csupán a belga szerzők műveinek fordításai jöhetnek szóba. Flandria főleg az évtized első felében vállalt szerepet a francia nyelvű átültetések kiadásában, kiváltképp 1982 és 84 között, amikor az ilyen fordítások 40 százalékát flamand kiadók — az antwerpeni körzet három vállalata, a Chantecler, a Beckers és az Atalanta — jelentették meg.

A flamand (holland) nyelvű fordítások nagy termelői a hollandiai kiadók: a Bruna, az Elsevier és a Het Spectrum. A regényfordítások 65-70 százalékának az angol a forrásnyelve. A második a francia, ennek részesedése időnként 25 százalék, bár a német gyakran megközelíti. Más holland kiadók, például a Zuid-Hollandse Uitversmaatschappij és a Baart/Publiboak is az angol nyelvű műveket részesítik előnyben. Az olyan, inkább „flamand" kiadók, mint a Manteau vagy a Beckers viszont kevesebbet vagy egyáltalán nem fordíttatnak angolból. Ezek a kiadók inkább eredeti műveket adnak ki, s ha már fordítanak, akkor főként belga szerzők műveit franciára. Ilyen a Manteau, amely egyébként a belga és holland területen a flamand írók legfőbb kiadói képviselője. E nagyon is „flamand" jelleg ellenére a vállalatot megvette a holland Elsevier kiadó a nyolcvanas évek közepén. Ettől kezdve számos „Elsevier—Manteau"-kiadvány jelent meg.

Térjünk most rá a két közösség, Flandria és Vallónia kapcsolatára. Megállapítható, hogy a francia nyelvű (belga vagy franciaországi) szerzők flamand (holland) fordításainak összessége a piac egyre gyarapodó részét teszi ki a 80-as évek második felében. Ezen belül szintén növekszik a francia nyelvű belga szerzők száma: 1982-83-ban 4, illetve három százalék volt, 1983 után meghaladja a 33 százalékot. Ez a gyarapodás keresztezi a művek csökkenő számának általános tendenciáját. Más szóval, a közösségek irodalmi kölcsönhatása erősödik, de viszonylagosan továbbra is korlátozott marad.

Szembeszökő a flamand Manteau kiadó sajátos szerepe: kevés fordítást adott ki, azt is inkább a nyolcvanas évek elején, és (különösen 1983 után) főleg franciából. Többnyire befutott kortárs franciajkú belga szerzők műveit teszi közzé flamandul (G. Compère, F. Dannemark, H. Juin, R. Kalisky, P. Mertens, D. Rolin, F. Weyergans stb.). A flamand kiadó tehát tájékozott Belgium francia nyelvterületének aktuális irodalmi életében. Hollandiában viszont jóval kevesebb francia nyelvű belga szerző regényeit ültetik át — lényegében csak Georges Simenonéit.

Ami a francia oldalt illeti, e nyelvre mind kevesebb művet fordíttattak az érdekelt kiadók a nyolcvanas évek során, viszont a flamandból (hollandból) fordított művek száma változatlan maradt, vagyis százalékarányuk nő, a többi nyelv (a német és az angol) rovására. Ezek az írók majdnem mind csak a belgiumi fancia nyelvterületen jelennek meg, Hugo Claus egyedüli kivételével, őt ugyanis franciaországi kiadók is publikálják. A flamand szerzők fordításával foglalkozó legfontosabb kiadók a Labor, a Le Cris és főképp a La Longue Vue. Utóbbi egyenesen a flamand irodalom fordítására szakosodott. Abszolút értékben persze igen kevés műcímről van szó: tíz év alatt 19 flamand regényt fordítottak le a francia Belgiumban, ahogy Flandriában is csupán 22 francia nyelvű belga művet ültettek át.

Látható tehát, hogy vizsgálódásunk eredménye nem cáfol rá az oly gyakran emlegetett, sokfelől felpanaszolt „idegen" kiadói befolyás tényére. Ám ezekből az adatokból pozitív tendenciák is kiviláglanak, még akkor is, ha az országos bibliográfia nem tükrözi a könyvforgalmazás helyzetét; egyébként is csak a regénycímeket vettük számba, vagyis az irodalmi termésnek csak egy részét. Úgy látszik, hogy — szemben a mennyiségi csökkenés általános tendenciájával — a a két nyelvi csoport között a fordítások száma növekszik, méghozzá mindkét irányban. Vajon ez azt erősítené meg, hogy tudatos, sajátosan „belga" jelenségről van szó? A szóban forgó művek száma nagyon is korlátozott, a jelenséget nem szabad túlbecsülni. A „belgaság" fogalma itt némiképp elhamarkodottnak látszik. Talán a kilencvenes évek végén kiderül, mit is jeleznek ezek a tendenciák.

Annick Capelle a vallon Facultés Universitaires Notre-Dame de la Paix, Reine Meylaerts a flamand Limburgs Universitair Centrum munkatársa.

Ungár Júlia fordítása

Jesper Svenbro
Blått (Kékség)
Bonniers, 1994.

Jesper Svenbro költő és irodalomtörténész hosszú évek óta Párizsban él. Metaköltészeti munkássága virtuóz módon állítja elénk az antik mítoszok szereplőit. *Samisk Apollon* (Számoszi Apolló) című 1993-as verseskötetében páratlan módon egyesül az apollói meg az északi kékség, a szapphói és a számoszi elem. Egy modern Atlantikát idéz meg a lapp énekek regiszterén vagy a hegyi patakok és a rénszarvas-dobogás hangján.

Legújabb kötete, a *Blått* nyíltan személyes mű, a hétköznapok himnusza Horatius szellemében. A mindenapi életben jeleníti meg a mítoszok archetípusait: a szexlapban ruhátlanul mutatkozó fiatal lányból Eurüdiké lesz, aki vacog a hidegtől a képek poklában, Apolló és Daphné együtt okítják latinra a költőt és szeretőjét, Szapphó pedig egy cica. És amikor az ifjú Charlie Parker a teheneknek játszik egy svéd istállóban — micsoda szenzáció!

Lehet azonban, hogy ezek az elbeszélő himnuszok másról is szólnak. A gondokat, az öregséget és a múlandóságot például elűzi az öröm, a gyermekség, az élet napvilága.

Gösta Agren

Kväll över seklet (A század estéje)
Noststedts, 1994.

Gösta Agren, a finnországi svéd költő 1989-ben elnyerte hazája legmagasabb irodalmi kitüntetését, a Finlandia-díjat. Legutóbbi — tizenkilencedik — verseskötete szakít a megbékélés szellemével, a megérteni akarással, mindazzal, ami érett költészetében a haragot és az ellentmondást váltotta fel.

A könyv címe *A század estéje*, hangja komor, elkeseredett, felidézi Harry Martinsson regényének űrhajóját, az Aniarát, amely bolygóját elhagyva a katasztrófa felé tart. De a katasztrófa már megtörtént. Korunk főcímei: a háborúk, a rabok, az áldozattá lett népek, a hóhérok, s mindez azon az auschwitzi éjszakán kulminált, amikor háromezer gyermeket gyilkoltak meg. Az ember ebben a világban olyan rab, aki cellájában makacsul fülel fogolytársainak éjszakai üzeneteire, kopogásukra a falon. Egyetlen északi költő sem merte még ilyen éleslátón és — paradox módon — ennyire magabiztosan fürkészni a századvég fenyegető homályát.

Per Helge

LIBER —
nemzetközi könyvszemle
Főszerkesztő:
PIERRE BOURDIEU
Koordináló szerkesztő:
ROSINE CHRISTIN

A szerkesztőség címe:
Collège de France
52 rue du Cardinal Lemoine
75005 Paris
Franciaország

A magyar változat szerkesztője:
SZÉKY JÁNOS

MÁS

Bombariadó

Szirtes János Bombariadó című kiállítása szeptember 28-án 17 órakor nyílik a Vigadó Galériában (Budapest, V., Vigadó tér 1.)A Bombariadó című kiállítás 346 képből áll, ezt egészíti ki egy videó munka, ami az ugyanezt a címet viselő performance része volt 1995 nyarán a Sziget '95 rendezvénysorozaton.

A témával lassan fél éve foglalkozom, személyes élményeim, érzeteim csapódnak le és a cím, a lét intenzitását, a felfokozott „bármi bármelyik percben megtörténhet" helyzetet illusztrálja.

Nem feltétlenül csak rosszra gondolok, én például a képek készítése alatt folyamatosan robbanásokat rajzoltam, festettem mindaddig, amíg egy barátom a képeket szemlélve tévedhetetlenül megállapította,hogy én női öleket rajzolok. Ez nem leleplezés volt, hanem a nagy igazság. Nincs sok különbség a két dolog között, csak apró, de életbevágó nüanszok. (*Szirtes János*, 1995.)

Képen kívül

Október 7-ig látható *Kótai Tamás* Képen kívül című tárlata a Stúdió Galériában (Budapest, V., Képíró u. 6.)

Liget Galéria

Kozma György kiállítása október 6-án zárja kapuit a Liget Galériában (Budapest, XIV., Ajtósi Dürer sor 5.) Nyitva kedd kivételével 14-18 óráig.

ITC 2

Szeptember 28-tól látható az ITC 2 aulájában (Budapest, V., Váci u. 19-21. *Ghyczy György* képzőművész és *Czirfusz György* szobrász kiállítása.

Esik

Gallusz Gyöngyi grafikusművész kiállítása az FMK Galériában (Budapest, VI., Andrássy út 112.) október 9-ig várja látogatóit.

A kiállításon sok, kisméretű merített papírra készített szitanyomat látható.

CHEMOL Kereskedelmi Részvénytársaság a Great Lakes Chemical Corporation tagja

Vegyiáruk exportja, importja, belföldi disztribúciója, nemzetközi kereskedelme

Cím: 1134 Budapest, Róbert Károly körút 61-65.
Postai cím: 1439 Budapest, 70. POB 696.
Telefon: 269-8520, 269-8521, 269-8522
Fax: 269-8578, 269-8590; Telex: 22-4351

A kisméretű lapok úgy vannak elhelyezve a falon, egy térbe belógó rácsszerkezeten illetve a földre helyezett rácsok alatt, hogy egyrészt a cím keltette természeti jelenségek asszociációit idézzék, másrészt a különálló grafikák absztrakt, de ugyanakkor organikus módon életsorsokat, emberi viszonyokat, alapvető léthangulatot jeleznek.

Rét Galéria

A Rét Galéria-sörözőben (Budapest, XI., Törökugrató U. 9.) szeptember 29-én nyílik *Varga Zsófi* és *Császár Vera Makina* kiállítása.

Tagfelvétel

A *Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület* tagfelvételt hirdet fiatal képzőművészek számára. Korhatár 35 év. Szakirányú végzettség nem feltétel. Jelentkezni lehet szakmai önéletrajzzal és minimum tíz műalkotásról készült diavagy fotódokumentációval lehet. Beadás: 1995 október 16-17-én 10-15 óráig. A dokumentációkat október 24-25-én lehet elvinni. Cím: Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület, 1077 Budapest, Rottenbiller u. 35. Telefon: 267-0866.

Budapest Galéria

Október 8-ig gyönyörködhetünk *Sakari Matinlauri* és *Varga Géza Ferenc* szobraiban a Budapest Galéria Kiállítóházában (Budapest, III., Lajos u. 158.) hétfő kivételével 10-18 óráig.

Művész Galéria

Csorba Simon festőművész „Róma üzenete" címmel nyitotta meg műterem-kiállítását a Művész Galériában (Budapest, VII., Dohány u. 47.)

A művész római akadémiai ösztöndíjasként az őskeresztény művészet alkotásait kutatta. Hazatérve a magyarországi római kori emlékeket tanulmányozva, a Hermes-Pásztor mondakör ihletésére festette új képeit. A kiállítás hétfőtől péntekig délután 2-6 óráig látható.

Kondor Béla

Kondor Béla (1931-1972) fotóiból rendezett kiállítássorozat helyszínei a következők:

Karinthy Frigyes Gimnázium (Budapest, XVIII., Thököly u. 7.) szeptember 30-ig,

Légiforgalmi és Repülőtéri Igazgatóság — október 6-20,

Kondor Béla Közösségi Ház — október 27-november 10.

„Néhányan egy 81 könyvből álló történet főszereplői közül: keresztmetszet másfél évtized új irodalmából."

A Budapesti Őszi Fesztivál rendezvényeként *1995. szeptember 23-án*, szombaton 20 órakor az Egyetemi Színpadon a JAK-füzetek estjén Esterházy Péter, Parti Nagy Lajos, Szilágyi Ákos, Németh Gábor, Solymosi Bálint, Darvasi László, Garaczi László, Kemény István, Balázs Attila, Zeke Gyula, Szilasi László és Térey János olvas fel. (Zene: Weber Kristóf)

Szerkesztői üzenetek

ÉS-licit

Szerkesztőségünk időről időre kap olyan leveleket, amelyekben olvasóink a lapunkban megjelent grafikák további sorsa felől érdeklődnek. Mivel grafikusainktól általában jó minőségű fénymásolatokat kérünk és kapunk — az eredeti rajzokért ugyanis nem tudunk felelősséget vállalni —, azért a felhasznált munkákat megőrizzük. A grafikák iránti nagy érdeklődés viszont bennünket is elgodolkodtatott, így nyár elején elhatároztuk, amint azt olvasóinknak is bejelentettük, hogy ősztől az ÉS-ben megjelenő grafikákból licitálós játékot indítunk, vagyis megpróbáljuk összekötni a kellemest a hasznossal: olvasóinkat viszonylag olcsó áron hozzájuttatnánk egy-egy kortárs grafikus eredeti alkotásához, a vételár pedig — leütési ár plusz húsz százalék — az ÉS-Alapítvány vagyonát gyarapítaná, pontosabban a lap egyre dráguló előállítási költségébe olvadna be. A művészek a lap megmaradása érdekében lemondanak tiszteletdíjukról. Ötletünkkel megkerestük a Műgyűjtők Galériáját, ahol Marsó Diana vezetésével elvállalták a licitálás lebonyolítását.

Terveink szerint októberi első számunkban közölnénk az első licitálásra szánt grafikát, majd később, a további hónapokban szintén mindig az első számban. A rajz mellett minden esetben megadjuk a mű eredeti méretét, technikáját, valamint a művésszel megbeszélt induló árat. Az alkotás a megjelenést követő hétfőtől három héten keresztül eredetiben is megtekinthető lesz a Műgyűjtők Galériájában (Budapest, V. Kossuth Lajos u. 16.) A licitálás minden hónap utolsó péntekén történne. A galéria egyébként minden pénteken 17 órától rendez kamaraárverést. Az árverés nyilvános, azon személyesen vagy telefonon bárki részt vehet. Aki pedig nem ér rá aznap (az első licitálásra október 27-én kerülne sor), az a kiállítás ideje alatt bármikor adhat megbízást Marsó Dianának, a galéria munkatársának.

Szikszai Károly

És-könyv

Végéhez közeledik az az időszak, amelynek publikációiból tervezett antológiánk anyagát válogatjuk. Az 1994 szeptemberétől 1995 szeptemberéig tartó időszakban megjelent versekből, elbeszélésekből és grafikákból összeállított kötet szándékunk szerint a karácsonyi könyvvásárra jelenik meg, a Pesti Szalonnal közös kiadásban. Az *Élet és Irodalom* olvasóinak tehát nem kell tovább gondolkodniuk, hogy mivel ajándékozzák meg szeretteiket: az ÉS-könyv ideális ajándék, amit szerkesztőségünkben már a megjelenés napjától kedvezménnyel lehet megrendelni. Ennek módjáról időben tájékoztatni fogjuk olvasóinkat.

Merlin Klub

A Merlin Klubban szeptember 29-én, pénteken 20 órakor Sárbogárdi Jolán: *A test angyala* című színjáték ősbemutatója!

A szereplők: Sárbogárdi Jolán mesélő és narrátor: Csákányi Eszter; továbbá: Pető Fanni, Horváth Ákos, Koleszár Bazil Péter, Bozó Andrea, Lázár Kati, Jordán Tamás, Kis-Várday Gyula, Kalmár Tamás, Orosz Róbert; a technikai munkatársak: Kálmán András, Gyalog Eszter, Hajdó Sándor; a rendező munkatársa: Szakács Ági; a látványtervező: Rajk László; a rendező: Tasnádi Márton; az író: Parti Nagy Lajos.

NAPI gazdaság

ÁLLANDÓ MELLÉKLETEINK:

Tőzsdék-piacok

NAPI Szolgáltatás

Pihenő NAPI

1135 Budapest, Csata u. 32.
Tel.: 120-8062, 149-0305
Fax: 140-8111

GAZDASÁGI ÉS PÉNZÜGYI HÍRLAP

Ékszerekről

MŰGYŰJTÉS

Szerkeszti: Bátki Mihály

Gyémánt és Ezüst ugyan a kortárs festészetet gazdagítják (Gyémánt Lászlóról és Ezüst Györgyről van szó), de arannyal és más hasonló tarka lommal kiegészülve (és persze kisbetűvel írva) az ékszeraukciós piac fontos elemei is.

Ékszeraukciókat korábban a BÁV mellett az Óra- és Ékszerkereskedelmi Vállalat rendezett: ezt a kettős monopóliumot törte meg jó fél évtizeddel ezelőtt a Pless & Fox Ékszerüzlete, a Vígszínházban havonta tartott kamaraaukciókkal. Egyenesen a Sotheby's aukciósházból származik az a kalapács, amellyel Pless István a tárgyakat leüti: a sorozat annak idején havi harminc-negyven tárggyal kezdődött, ám ma már egy-egy hóvégi aukción százötven tárgynál is többre licitálhatunk.

Az „óraékszer" hamar bedobta a törülközőt és az első Pless & Fox árverés után nem rendezett aukciót. A bizományi viszont ugyancsak sűríteni kezdte ékszerárveréseit és a két cég versengése izgalmas a vevőknek és (a jótékony árnövekedés okán) öröm az eladóknak. Pless frissességgel (a tárgy rendszerint néhány héten belül elmegy), a bizományi színes katalógusaival, múzeumi környezetet idéző kiállításaival igyekszik növelni a forgalmat.

Az aukciók elmaradhatatlan kelléke ez az általában egy-két hétig tartó kiállítás, ahol a lehetséges vevők a tárgyakkal ismerkedhetnek. A BÁV ezeket mindig az aukció helyszínén, a Lónyai utcában rendezi; Pless ugyenezt ötletes és pénzkímélő módon a Szent István körúti kirakatban oldotta meg, ahol a két aukció között gyűlnek az ékszerek. (Festmények vagy éppen bútorok esetében ez persze nehezen menne.) De hát az ékszereknek éppen ez az egyik fő vonzereje: kicsik és még zsebre sem kell feltétlenül vágni őket, hogy ne tűnjenek fel. Egy gyűrű az ujjon, egy fülbevaló a fülben, és nincs határőr vagy vámos, aki útunkba álljon.

Persze nem kell rögtön rosszra (netán törvénysértésre) gondolni, ha az ékszerek hordhatósága kerül szóba. Az ékszeraukciókon — nemcsak itthon: külföldön is — évek óta megfigyelhető tendencia, hogy azok a tárgyak, amik használhatók, rendszeresen viselhetők, értékükhöz képes sokkal magasabb áron kelnek el, mint azok, amelyek csak hajdanán voltak divatban. Így egy arany karóra, egy nyakkendőtű, egy mandzsettagomb gyakran igencsak borsos áron kel el, míg mondjuk egy ezüst színházi táska inkább visszamarad. Mert igaz, hogy a vásárlók jó része főként az értéknövekedésre spekulál, de közben jóleső érzés használni (hogy látva lássanak...), amit vettünk.

Az ékszeraukciókon persze nem jelenhet meg bármi: a belépőjegyet csak antik (1867 előtti) darabnak illetve több kevesebb jóindulattal antikvitásnak nevezhető tárgynak osztogatják. (Ez utóbbinak a második világháború kezdete előtt kellett készülnie).

Érdekes, hogy pont e tekintetben a nagy nyugati aukciósárak kevésbé merevek, igaz, hogy oda gyakran valóban nívós kidolgozású ékszerek kerülnek a hatvanas-hetvenes évekből is, mondjuk a Cartier műhelyből.

A hét keddjén rendezte meg a BÁV első nagy őszi aukcióját, itt igencsak erős versenyben komoly árnövekedést produkált egy Mária a Gyermekkel aranykeretű festett zománc függelék (4.000 Ft-ról 11.000 Ft-ra), egy 18 K arany Szent Staniszlav-rend (20.000 Ft-ról 40.000 Ft-ra), egy Breitlingláncos férfi-karóra (100.000 Ft-ról 220.000 Ft-ra) és egy fehér arany 0.25 ct briliánssal ékített szoliter gyűrű (12.000 Ft-ról 26.000 Ft-ra).

25-én hétfőn délután három órakor pedig az első őszi Pless & Fox aukció következik: itt két viszonylag alacsonyról induló, de előre láthatóan nagy érdeklődést kiváltó tárgyra hívnám fel a figyelmet: egy ezüst markolatú grófi címerrel díszített lovaglópálca, valamint egy rubinköves ezüst gallértű egyaránt 6000 forintos árral szerepel a katalógusban.

Aukciók péntektől-péntekig

Festmény: szeptember 22.
Műgyűjtők Galériája,
XI. Villányi út.
Numizmatika: szeptember 23.
Globe Galéria, V. Nádor út. 5.
Művészeti: szeptember 25.
Belvárosi Aukciós Ház,
V. Váci út. 36.
Ékszer: szeptember 25.
Pless and Fox Ékszer üzlet,
Vígszínház
Művészeti: szeptember 26-27.
Polgár Galéria,
XII. Csörsz utca. 18.
Papírrégiségek: szeptember 27.
Első Budai Aukciós Ház,
II. Margit krt. 16.
Vegyesműtárgy: szeptember 28.
Első Budai Aukciós Ház,
II. Margit krt. 16.
Festmény, grafika: szeptember 29.
Műgyűjtők Galériája,
V. Kossuth Lajos út. 12.

CSORBA SIMON

ÚJ MŰVÉSZET

2000/MÁRC.

P - 9765

22.o.

.esz többé? Mit szólsz a fölosz-
kidolgoztam. A második fejezethez
az egyetemi könyvtárban meg lehet
gi faluknak multjáról? /Régi adó-
e van az foglalva valami könyvben.
.ek: légy kegyes az egyetemen utána
udom, hogy vannak Madarassytól[2] is/
juthassak azokhoz √ Nekem nem ad-
jezet kidolgozását kezdem meg.
ézcsókjait küldve téged szeretet-

CSORBA SIMON

SÜMEGI GYÖRGY: A LÉLEK-
VEZETŐ. Cs. S. ÉBREDÉS CÍMŰ
ÚJ STÁCIÓJA.

ÚJ MŰVÉSZET 2000 MÁRC. 22-23

POLSKI ZWIĄZEK MOTOROWY
BIURO TURYSTYKI ZAGRANICZNEJ
Warszawa, ul. Sandomierska 19
Telefon: 45-23-08

PZM n. 10.000 zam. 68

CSORBA SIMON

Tisztelettel meghívjuk Önt

Csorba Simon:

Kápolna

című kiállítására,

2003. december 3-án 17 órára

a **Duna Galériába**,
Budapest, XIII. Pannónia u. 95.
(Dráva u. sarok)

DUNA GALÉRIA

A kiállítást megnyitja:

Bakonyvári M. Ágnes

Megtekinthető:
2003. december 3-tól 26-ig,
Hétfő kivételével 10-18 óráig

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

A kiállítás létrejöttét támogatták:

Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM

Csorba Simon

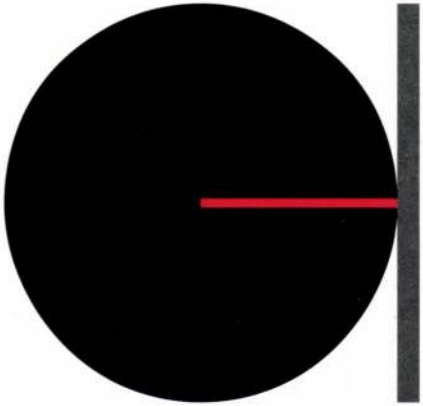

ÁSZTAI CSABA, BAKSAI JÓZSEF, BÁNFÖLDI ZOLTÁN, BUKTA IMRE, CSORBA SIMON, DEIM PÁL, DELI ÁGNES, FARKAS ÁDÁM, GY. MOLNÁR ISTVÁN, HAJDÚ LÁSZLÓ, KESERÜ ILONA, LEHOCZKY KRISZTINA, FE. LUGOSSY LÁSZLÓ, LUKÁCS TIBOR, MÁRKUS PÉTER, MATA ATTILA, NÁDLER ISTVÁN, ORBÁN ATTILA, PÁLJÁNOS ERVIN, PIRK LÁSZLÓ, RÁKOSY ANIKÓ, REGŐS ISTVÁN, RÉNYI KRISZTINA, VINCZE OTTÓ, EF. ZÁMBÓ ISTVÁN, WAHORN ANDRÁS

Az Artéria Kulturális Egyesület és a Vigadó Galéria tisztelettel meghívja
Önt és kedves családját az art•éria című kiállítás megnyitójára

2002. február 21-én, 17 órára.

●

A kiállítást megnyitja Wehner Tibor művészettörténész.

●

A megnyitón fellép ef. Zámbó István és zenekara, az Analóg Indiánok
(INAS azaz Intuitív, Asszociatív, Improvizatív Hangterápia és Zajbalett-csoport).

●

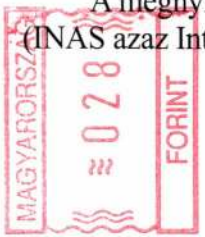

Tímár Árpád

Budapest
Tárogató út 60.
1021

A kiállítás támogatói:
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány

VIGADÓ GALÉRIA
1051 Budapest V., Vigadó tér 2., Tel.: 318-7070
A kiállítás megtekinthető 2002. február 21-től március 10-ig,
hétfő kivételével 10-18 óráig.

Palócföld
1985/2

Csorba Simon

MENYHÁRT LÁSZLÓ

Kilóg a lóláb

Rajzbiennálé Salgótarjánban — csak fiataloknak

Kilencvennégy művész százhetvennégy „rajza" volt látható az elmúlt év októberében-decemberében a II. országos rajzbiennálén, a Nógrádi Sándor Múzeum emeleti kiállításán. Azt máris megállapíthatjuk: a mennyiség csökkentése üdvözölendő „húzása" a rendező szervnek. (Két évvel ezelőtt az anyag egy részét helyszűke miatt a József Attila Művelődési Központba kellett „száműzni".) Az persze megint más kérdés, hogy a válogató zsüri kit-mit, milyen elgondolásból, mivégre mellőzött. (Itt említem meg: a seregszemle katalógusában „zsüribizottság" felirat díszeleg, ami ugye, pleonazmus a javából. A zsüri tudniillik magyarul azt jelenti: kijelölt szakértőkből álló bíráló *bizottság.*)

Ami a létszámot és a bemutatott művek mennyiségét illeti, önmagukban elegendőek lennének, hogy a jelenkori hazai rajzművészetről izgalmas, nem utolsósorban értékorientáló képet adjanak. Másmilyen szempontot nemigen tudok elképzelni-elfogadni, mert ha – mondjuk – a válogatás arra törekszik, hogy lehetőleg minden irányzatot-törekvést képviseltessen, egészen biztos, hogy a színvonalmércéjét akarva-akaratlan lejjebb kell eresztenie. Az anyagot tanulmányozva (még inkább azt számolva, hogy a zsüri kitől, hány művet érdemesített kiállításra), az a benyomásom támadt, hogy Tarjánban – szinte minden más megfontolást mellőzve – sokkal inkább bizonyos nevek favorizálása és a rajz műfajának parttalanítása folyik, egyre gátlástalanabbul – teszem hozzá mindjárt.

Ennek érdekében már a szó szoros és nemes értelmében rajzolni sem kötelező, noha uram bocsá', mégiscsak rajzbiennáléról van szó – egyelőre. Mert naivul kérdem én: *Csorba Simon* pointilista ecsetrajzainak, *Drozsnyik István* fotó és cérna vegyesének, *Haász István* akril-temperájának, *Kalmár István* három blöffjének, *Karginov Germán* két gouache-sának, *Nádler István* most éppen temperában kiélt, „mélyértelmű" gesztusainak, *Pető János* három, szintén temperában előadott szakmai remeklésének, *Schmal Károly* többszörösen idézőjelbe tett, konceptuális „áthatásainak", *Szüts Miklós* pasztellképének elnéző beválogatását mi indokolja? Úgy tetszik, a jelenlét fontosabb, mint a biennálé szabályzata. Aztán szép számmal szerepeltek olyanok is, akik okkal, ok nélkül, csakhogy a kiírásnak valamiképp eleget tegyenek, több-kevesebb invencióval bele-bele rajzolnak, vonalaznak a képbe. (*Jovián György, Kiss Zoltán László, Soós Tamás, Szörtsey Gábor, Ujházi Péter* stb.) Külön kategóriát képeznek azok, akik egy festészeti biennálén szintén dobogósok lehetnének, mivel a festői és rajzi technikákat ötvözik – szó, mi szó – olykor bravúrosan. És azok, akik gátlástalanul koptatják a ceruzát, tollat (*Kovács Johanna, Kovács Péter Balázs, Lantos Ferenc, Soós Tamás, Szabados Margit, Véssey Gábor*), valamint azok, akik önfeledten leveleznek (*Hegedüs Z. László, Lux Antal, Pataki Ferenc*).

Jelentőségükhöz, csekély és – fájlalom – sekély művészi szándékaikhoz, eredményeikhez képest szerfölött túlzott és szemet szúró mértékben kaptak fórumot az úgynevezett new wave ifjú titánjai – a rossz nyelvek szerint az *új gyengék* –, akik az új divat (dogma) előtt szolgai alázattal hódolva, annak

rendje és módja szerint firkálgatnak, vagy szándékoltan úgy csinálnak, mintha nem tudnának rajzolni (pedig közülük egyesek igencsak tudnak). Mindezt hangsúlyozottan közönséges, banális vagy misztikusnak szánt témák ürügyén (*Böröcz András, Gaál József, Molnár EM Gyula, Révész László, Sinkó István, Szirtes János*). Tudom, transzavantgarde, új szenzibilitás, meg miegymás, aztán jöhet a következő „ötperces mozgalom", de a művészetnek azért vannak még ma is érvényes, mert örök alapkritériumai. Úgyhogy, amikor egy nagyvonalú gesztussal a fürdővizet loccsantjuk, nem árt, ha néha azon is eltűnődünk, eredetileg mihez is kellett. A művészet, ha úgy tetszik, az élet megváltása, pusztán a művészet beltenyészetéből eleve sikertelen vállalkozás.

Azért időzök e jelenségnél a kelleténél egy kicsit hosszabban, mert hovatovább megengedhetetlen energiapocsékolásnak tartom, hogy kortárs képzőművészetünk egy jobb sorsra érdemes, szűk szelete – a pártoló, felelőtlenül manipuláló, illetve kisebbrendűségi komplexusból minden nyugatról jövő hullámtól feldobódó művészetkritika segítségével – időnként kizárólagosságra, hegemóniára tör, s ezt az elbizonytalanodó intézmények gyakran vissza is igazolják. Kétségtelen tény, hogy e vád a rajzbiennálé idei zsürijét nem érheti, mert egyelőre más irányban volt elfogult. De a vásárló szervek, intézmények, hivatalok (például a Művelődési Minisztérium) már nem voltak ilyen szemérmesek, s ezzel tudva-tudattalan, mintegy elő is készítették a talajt a jövőbeni, teljes mellszélességű frontáttöréshez.

Ismeretes, a hatvanas, hetvenes évek kultúrpolitikai balfogásai, illetve a művészszakma egyéni és csoportérdekeinek kultúrpolitikai mezbe öltöztetett diszkriminációi jelentős értékeket is a perifériára szorítottak, miközben minőségileg halovány törekvések is az ellenzékiség glóriájával tetszeleghettek, ami nem is rosszul kamatozik. Ezt félve elkerülendő, túlkompenzálandó, ma meg az ellenkező véglet erősödött fel. Az rendben van, hogy mesterségesen senkit sem célszerű és politikus az amúgy is elavult, tiltott kategóriába rezerválni, s ezáltal fölértékelni. Ha valami létezik, azt nem kell rejtegetni, sokkal inkább az a demokratikus, ha neki is lehetővé tesszük az igazságos versenyt. Ott úgyis hamarosan kiderül, mit ér. A sokszínűség csak gazdagíthatja képzőművészetünk palettáját. De azért nem minden arany, ami fénylik, akarom mondani, ami villog. A stílusplurálizmus mellett az érték hegemóniáját mindenképp meg kell őriznünk. Még akkor is, ha ez nem könnyű és kevésbé látványos – *Fülep Lajos* szavaival –, különleges képességeket igénylő, kiváltképp minőségkritikai feladat. Különben automatikusan életbe lép az úgynevezett Gresham-féle „közgazdasági" törvény: ha egy országban ugyanabban az időben kétféle pénz van forgalomban, a rossz pénz kiszorítja a jó pénzt.

A Nógrád megyei Tanács Nagydíját ezúttal *Banga Ferenc* kapta. *Ami mérhető I–III.* című munkái egészen jó karikatúrák. Ezzel korántsem a karikatúra műfaját akarom lebecsülni. Sőt. Még csak az sem zavar, hogy a grafikus szellemesen a kritikán élcelődik. Igen, „ami mérhető" – csak éppen szem kérdése –, az az, hogy (egyszer már minden köntörfalazás nélkül ezt is illő leírni) Banga egyszerűen nem tud rajzolni. Ezért sraffoz, szálkáz oly előszeretettel és monomániásan, lett légyen a téma bármi. Persze: egyéni, karakteres stílusjegy, irónia, groteszk, gyermekrajzok, szorongás, őszinteség varázsa, ősi ösztönök, lefojtott feszültségek, játékosság... – egyik jelzőt sem vitatom, csak éppen egy szigorú szakmai megállapítást akarok leszögezni, bármily szokatlanul is hangzik ez a térdre boruló jelzők inflációját élő kritikai gyakorlatunkban. Mindezzel ugyanakkor egyáltalán nincs szándékomban Banga sajátos he-

lyében kételkedni a kortárs grafikánkban, de ennyivel – úgy érzem – tartozunk azoknak, akiknek meg éppen a mesterség fölényes tudása miatt van ugyancsak sajátos helye a „parnasszuson".

Váli Dezső a lapkiadó vállalat által alapított Kritikusok díját nyerte el a *Bukovina* című triptichonjával. Tisztes munka, tiszteletre méltó érzelmi-gondolati töltéssel. Ám, ha némi szakmai fogékonysággal közelítünk hozzá, az a gyanúm támad, hogy a megjelenített (leképezett) valóság és a közvetlen élményforrás közé beiktatott egy mesterséges közeget, a fotót. A művész tudniillik előbb lefényképezte a neki megtetsző valóságrészletet (egy sorsára hagyott, az enyészetnek induló bukovinai zsidótemetőt), majd a hallatlanul esztétikus sírkövek sziluettjét körülrajzolta, másként fogalmazva: lekopírozta. Nincs semmi kifogásom a közbeiktatott médium ellen (az csupán eszköz), hiszen a gondosan megkomponált képkivágás, a részletek tudatos elhagyása, maga a dokumentalista indíttatású motívumválasztás stb. mind-mind alkotói erény lehet. Mégis bátorkodom ismételten megjegyezni: egy rajzbiennálén talán a mondanivaló magas színvonalú kifejezésének szolgálatába állított rajztudás sem lehet utolsó – horribile dictu –, elhanyagolható követelmény. (Itt említem meg: e díjzsüriben magam is részt vettem, de fenntartásaimat 2:1 arányban leszavazták. Azzal az ellenvetéssel, hogy Válinak legalább van valamilyen közlendője a nézővel, s ezzel egyet kellett értenem.)

Schmal Károlynak a képző- és iparművészeti lektorátus díja jutott. *A festék megszínezése I–II.* című munkáinak semmi köze a rajz műfajához. Ezért külön nem is foglalkozom velük. Csak egy apró észrevétel: a lektorátus képviselője úgy találta díjazandónak, hogy amikor megtekintette, a mű csak félig volt installálva. Ha már egyszer Schmal meditációs célból is hozza létre műveit, azon is érdemes eltűnődni, vajon honnan tudta a díjazó, milyen lesz a kész mű? Ha meg már ismerte, honnan tudta előre, hogy a biennálé mezőnyében is díjra érdemes? A kitűnő alkalmazott grafikus tervezte a plakátot és az ötletes katalógust, s ezekért nyilván megkapta a méltó tiszteletdíjat. Vagy talán mégsem?

Lóránt és Stefanovits Péter, a beküldött anyagával némi jóindulattal a salgótarjáni tavaszi tárlaton is jó eséllyel indulhatna, mint festő. Úgy látszik, a Csohány Kálmán-emlékplakett, az MN Művészeti Alapjának díja ott is utolérné őket. Ismét egy szakmai kitétel: a Csohány-plakettet inkább olyan művésznek lenne ildomos és hasznos odaítélni, akinek törekvéseiben közvetve-közvetlenül kimutatható valamiféle kötődés, elkötelezettség Csohány vérbeli, par excellence grafikai ars poeticája iránt, akinek egyfajta létformája volt a rajzolás. Márpedig Lóránt – aki mellesleg kiváló festő – ez nyomokban sem érhető tetten.

Egyedül *Dienes Gábor* (Nógrád megyei Múzeumok Igazgatóságának díja) és *Sáros András Miklós* (Szakszervezetek Nógrád megyei Tanácsa díja) elismeréséért tudok maradéktalanul lelkesedni, noha az előbbiek miatt jócskán kilógnak a menetből. Sáros ugyanis tényleg ízig-vérig grafikus, nem is akármilyen; időszerű és nagy távon is érvényes mondanivalóit mindig a lehető legnagyobb szakmai hozzáértéssel, odaadással és alázattal fogalmazza meg. *Fészek* című ceruzarajzán egy fészek látható, benne két madártojás. Ami meghökkentő: a fészek szögesdrótból van. A művész önkényes kép- és képzettársítása, a valóságtartományok egy az egyben való attraktív montázsa? Aki behatóbban ismeri Sáros intellektuális grafikáinak előtörténetét, az tudja, szinte kivétel nélkül, mindig valós, általa látott, megtapasztalt dolgokat jelenít

meg, vagy filmi értelemben rendez el a képen, anélkül, hogy különösebben beleavatkozna a dolgok külsőleges képébe. Amit a művével láttat, azt van szerencsém direktben visszaigazolni. Váli Dezső festőművész budapesti műteremlakásának ablakában kísértetiesen ugyanezt láttam. Ő mesélte, hogy egy galamb az ablakában évről évre fészket rakott. Amikor azonban a Mártírok útján – ahogy ez már lenni szokott – kivágták a fákat, a makacs galamb a fajfenntartás ösztönétől és az alkalmazkodás kényszerétől vezérelve, drótokból építette meg a fészkét. Döbbenetes látvány volt. Nem tudom, milyen esélyekkel indultak útnak a madárlétbe az így felnövő galambok, a környezetpusztítás kis mártírjai, mint ahogyan azt sem, hogy a galamb megismételte-e e „konstruktív" alkotását, ha úgy tetszik, design-ját. Némi elvonatkoztatással és lényeglátással azt azért nem árt észrevennünk, hogy az emberiség egyre fokozódó tempóban kerül egy ilyen szervetlen, a velünk egylényegű természettől elidegenedő, mesterséges, jócskán szennyezett környezetbe, maga konstruálta gettóba (a szennyeződés alatt természetesen nemcsak biológiai, hanem szellemi, vizuális, etikai stb. szennyeződést is értve), ami igencsak jó táptalaja a kontraszelekciónak. Például – mint Salgótarjánban, jóval kisebb horderejű kérdésben statisztikailag kimutatható – a generációs kontraszelekciónak.

Ha sorra vesszük a díjazottakat, a legfiatalabb 35, a legidősebb „mindösszesze" 46 éves, de a többség inkább a 35–40 év között mozog. Ezen korhatár alatt és fölött senki sem produkált kiugró teljesítményt, legalábbis a zsüri szerint. Rendkívül figyelemre méltó tény, ha igaz volna. De ha arra gondolok, hogy a résztvevők túlnyomó többsége is ezt a korosztályt képviseli, akkor ez már nem is oly meglepő. Ennek két oka lehet: az egyik az, hogy a válogató zsüri okkal, ok nélkül, kíméletlenül fiatalított; a másik pedig az, hogy a művészeti alapnál 1982-ben bejegyzett 500 alkalmazott és a 270 képgrafikus közül eleve csupán a 30-asok, 40-esek látnak fantáziát Salgótarjánban. (Ne feledjük azt sem, hogy a 94 kiállító közül mintegy 20 művész más műfajokból rándult át ez alkalommal a grafikához!) Nos, úgy vélem, nem véletlenül szűkült, illetve tágult ilyen értelemben a kör. Én sem látnám értelmét annak, hogy grafikát, rajzot küldjek a biennáléra – még akkor sem, ha a nevében országosnak tünteti is föl magát –, ha ilyen sajátos szempontok, érdekek munkálnak a rendezőkben, a szervezőkben, a biennálé koncipiálóiban és a 130 ezer forintot szétosztó zsüriben és a 26 művet megvásárló mecénásokban. Márpedig, ha ez a folyamat tovább tart, a biennálé rövid időn belül elveszíti ragját-becsületét, s önmaga kérdőjelezi meg azt a nemes funkcióját, hogy a hazai kortárs grafika tájékoztató, értékőrző-továbbító és orientáló fóruma legyen. Pedig Salgótarjánnak elvben minden esélye és feltétele megvan ahhoz, hogy a rajz, a grafika országos fóruma legyen, hiszen itt működik immáron tíz éve a nemzetközi grafikai szimpozion is, amellyel kapcsolatban azonban az utóbbi időben – éppen a jövőt illetően – szintén fölmerültek szervezeti problémák (lásd *Művészet*, 1984/12.).

„... a *lerajzolás* helyett a *megrajzolás* területére léptem át – nyilatkozta nemrég *Szalay Lajos*. – Ahol a vonal éppúgy ragozódott, mint hogyha egy nyelvnek a műveleti része lenne... Utánozhatósága rögtön feltűnt mindenkinek, és mint ahogy a gyermek beszélő emberek között tanul meg beszélni, úgy tanulta meg a fiatal magyar grafika az én jelenlétemben, dramatizált formában megrajzolni a létezést a lerajzolás helyett. Ami nem jelenti azt, hogy ők tőlem bármit is örököltek volna." Bizony, a biennálét szemlélve (amely lehangolóbb az elsőnél), keserűen kell megállapítani, hogy – tisztelet a

kivételnek – nagyon kevesen vannak, akik a létezést, az igazit igyekeznek megrajzolni, akik nem ragadnak le a valódinak tetsző felszín lerajzolásánál, illetve annak tetszőlegesen torzított részleteinél. Pedig Szalay képírómesterrel együtt vallom, az országban vannak ilyen – közvetlen és átvitt értelemben – „fiatal" grafikusok is, nem is kevesen.

Befejezésül és csekély vigaszul tisztelegjünk azok előtt, akik még mindig hisznek a vonal hatalmában, varázsában, a mesterségbeli tudásban *(Decsi Ilona, Klossy Irén, Kőnig Frigyes, Molnár László József, Topor András, Végh András)*, valamint azok előtt, akiknek érdemleges, mindnyájunkat érintő-érdeklő, egyszersmind előremutató mondanivalójuk van zaklatott világunkról *(Bálványos Huba, Czinke Ferenc, Cziráki Lajos, Földi Péter, Gazsó Rozália, Muzsnay Ákos, Szentgyörgyi József, Würtz Ádám)*, s ezt anyanyelvi szinten és elkötelezettséggel rajzolják meg.

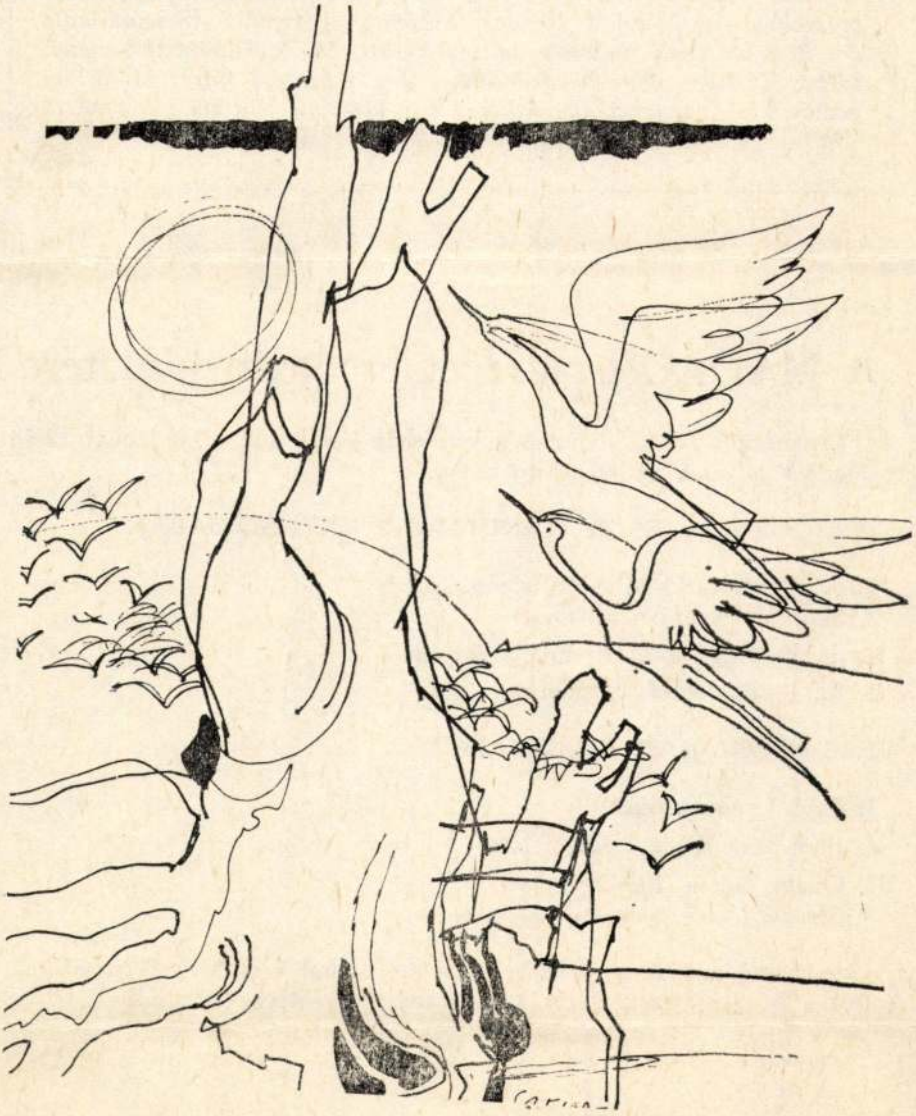

E számunk szerzői

Baranyi Ferenc költő, a Palócföld főszerkesztője (Bp.); *Benjámin László* költő, az Új Tükör főszerkesztője (Bp.); *Bódi Tóth Elemér* költő, a Nógrád főmunkatársa (Salgótarján); *dr. Csongrády Béla* pártmunkás (Salgótarján); *Kassai-Végh Miklós*, Nógrádi Sándor Múzeum munkatársa (Salgótarján); *Karácsondi Imre* költő, könyvtáros (Balassagyarmat); *kemerovói költők, írók* (Szovjetunió); *dr. Kerékgyártó T. István* népművelő (Jászberény); *Kőrössi P. József* költő, Móra Könyvkiadó munkatársa (Bp.); *Laczkó Pál* író, Palócföld szerkesztője (Salgótarján); *Menyhárt László* kritikus, a Művészet rovatvezetője (Bp.); *Petőcz András* költő (Bp.); *dr. Praznovszky Mihály* muzeológus, a Nógrádi Sándor Múzeum igazgatója (Salgótarján); *dr. Romsics Ignác* tudományos munkatárs, MTA Történettudományi Intézet (Göd); *Simor András* költő (Bp.); *Szepesi József* költő, segédmunkás (Salgótarján); *Zalán Tibor* költő, a Kortárs munkatársa (Bp.)

A MADÁCH-pályázat eredményhirdetése

A hagyományos Madách-ünnepség keretében került sor 1985. január 28-án a Madách-pályázat eredményhirdetésére.

SZOCIOGRÁFIA, ESSZÉ, TANULMÁNY KATEGÓRIÁBAN:

I. dr. Praznovszky Mihály (Salgótarján) és
Simonffy András (Budapest)
II. dr. Kerékgyártó T. István (Jászberény)
III. dr. Botlik József (Tatabánya)

VERS, PRÓZA KATEGÓRIÁBAN:

I. Papp Lajos (Miskolc)
II. Bódi Tóth Elemér (Salgótarján)
III. Onagy Zoltán (Esztergom) és
Szepesi József (Salgótarján)

A szerkesztőség a nem díjazott, de a zsüri által közölhetőnek minősített írásokra is igényt tart. Erről az érintetteket levélben értesítjük.

A Luttár Galéria

meghívja Önt

CSORBA SIMON

festőművész

kiállítására

A kiállítás megtekinthető:

1992. július 1–15-ig naponta 11–18,

szombaton 10–16 óráig.

Vasárnap zárva.

Cím: 1136 Budapest, Hegedűs Gyula u. 24.

Telefon: 149-5045

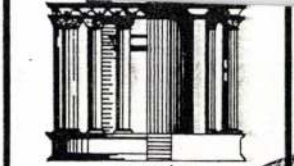

6. szám

PAVILON

A
Magyar Nemzeti Filmarchívum
tisztelettel
meghívja Önt

2002. június 27-én 17 órára

az
Örökmozgó Galériába
(VII., Erzsébet körút 39.)

Csorba Simon László

festőművész

„ Kápolna”

című kiállítására

A kiállítást
Szemadám György
festőművész, művészeti író
nyitja meg

A megnyitó után 18.00-kor vetítjük
Kamondi Zoltán
„A futva festő magányossága”
című dokumentumfilmjét

A kiállítás megtekinthető július 27-éig
naponta 16 – 21 óra között

Corneille

1906 1985

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA

DOROTTYA UTCAI KIÁLLÍTÓTEREM

Voltak művészek, akiknek a munkásságában nemigen találhatók életrajzukra utaló elemek; az ilyenek pályáját nagyjából a műtermek, a kiállító helyiségek, a gyűjtők, barátok köre, légköre határozta meg, különösebb fordulatok, megrázkódtatások nem zavarták alkotó tevékenységüket. Az efféle, viszonylag zavartalan körülmények mellett teljesedett ki pl. Ferenczy Károly, Szőnyi István oeuvre-je is. Aztán voltak olyanok, s magyar hazánk történelmi eseményeivel magyarázhatóan nem is kevesen, akiknek a sorsára a közéleti zaklatottság, a világháborúk tragikus korszaka közvetlenebb befolyást gyakorolt és akiket életútjuk folyamán ezért súlyos traumák értek. Csorba Tibor az utóbbiak közé tartozik, azok közé, akiknek rendkívül nehéz személyes megpróbáltatások és hátrányos társadalmi feltételek mellett kellett tisztázniuk maguk számára hivatásuk értelmét, a hivatásuk ellátásával összefüggő feladatok jellegét.

Csorba Tibor Szepesváralján született, még a középiskola alsó tagozatát járta, amikor családjával együtt földönfutó lett. Apja, mint a szepesi kisváros közigazgatásának egyik főtisztviselője, az osztrák—magyar monarchia összeomlása után elhagyta otthonát, mert kénytelen volt családjával együtt a leszűkült határok védelme alá helyezni magát. Itt azonban évekig vagonlakás várta a menekülteket; Csorba Tibor ezzel a háttérrel végezte a váci gimnáziumot. Mostoha helyzetén már diák korában is csupán kemény helytállással, kiváló tanulmányi eredményekkel tudott segíteni. A kötelességteljesítés, a lankadatlan szorgalom, szerénység az anyagiakban, fegyelmezettség az életformában magától értetődő, természetes követelménnyé vált számára, s ez a fajta fáradhatatlanul munkálkodó, serény magatartás alakította egyéniségét, motiválta döntéseit, cselekedeteit, irányította tanulmányait, határozta meg ifjúságának és felnőtt évtizedeinek minden mozzanatát.

Tanult és alkotott, s miközben főiskolát, egyetemet végzett, ismereteit máris rendszerezte, továbbadta, újabb eredmények kiérlelésére is felhasználta. A Képzőművészeti Főiskolán rajztanári diplomát szerzett; mint állásban lévő pedagógus, az oktatás módszertani kérdéseiről úttörő érdemű dolgozatokat publikált, közben a pesti egyetemen irodalomtörténetből doktorátust szerzett. Már fiatalon majd' félévszázaddal megelőzve a hivatalos programokat, interdiszciplináris kutatásokat kezdett, amivel — átlépve a képzőművészet, szépirodalom, nyelvészet, neveléstan határait — általános művelődéstörténeti összefüggések feltárásához érkezett. Sohase sarkallta a diplomagyűjtés szenvedélye, mindig is a tájékozódás öröme, a lankadatlan tettrekészség vezette újabb és újabb intellektuális expedíciókra. Műveltségének gyarapítása nem volt öncélú, mert az önzetlen szolgálat igénye ösztönözte szellemi készleteinek bővítésére.

Sokoldalú felkészülése eredményességét mestereinek, professzorainak kiválasztása maga is szavatolta; az intim piktúra lehetőségeivel Benkhard Ágoston ismertette meg, a vízfestés kolorisztikus finomságainak alkalmazására Baransky E. László nevelte, a monumentális falkép távlatait Aba Novák Vilmos tárta fel előtte, a művészettörténeti jelenségek érzékeny elemzését Gerevich Tibortól tanulta, az irodalomtörténet komplex vizsgálatának nélkülözhetetlenségéről Horváth János győzte meg. Csorba Tiborban volt elegendő intuíció, lelki rugalmasság ahhoz, hogy nagy példaképei tanítását saját tudásának szerves kiegészítésére használja, a maga világnézetének indokolt alkatelemévé hasonítsa. Két emberöltőre terjedő művészi, írói aktivitása folyamán végig érzékelhető maradt tanítómestereinek, útmutatásainak a

jelenléte; Csorba Tibor sohase tetszelgett személyiségének szuverenitásával úgy, hogy megtagadta volna a tanárai eszményeiből következő szakmai követelményeket.

Bizonyosnak látszik, hogy alkati, vérmérsékleti meghatározottságoktól függ, kiben miként bontakozik ki az enciklopedikus hajlam, vagy a specialista karaktere. Csorba Tibor indulása, önművelő mohósága arra rendelte őt, hogy kilépjen a felsőoktatási intézmények szabályozott fakultásainak keretei közül és több irányú működésbe fogjon. Hogy azután sokféle elfoglaltsággal töltse Isten napját, nemzet életét, az végső soron történelmi kényszerek következménye. A második világháború kitörése előtti esztendőkben — a többi kezdő filoszhoz, művészpalántához hasonlóan — vándorútra kelt, hogy birtokba vegye földrészünk művelődésének tanulságait; itáliai, franciaországi, skandináviai tanulmányai közben Lengyelországban is megfordult, ahol az ottani kultúrhistóriai atmoszféra maradandó nyomot hagyott benne. Lengyel kolléganőt jegyzett el feleségnek, éppen akkor, amikor az emberiségre rászakadt a pokol. Ettől kezdve másfél évtizeden át herce-hurca, hősi küzdelem, különféle alkalmi teendő jutott osztályrészéül; tanított az Eötvös Kollégiumban, a háború végét követően a krakkói egyetemen, majd megint hazai középiskolákban, míg nem feleségével Varsóban végleges otthonra talált. A mélyreható társadalmi változások kora olykor rögtönzésre kényszerítette mindkettőjüket, lengyel menekülteket gondoztak, üldözött magyarokat mentettek, Krakkóban magyar intézetet szerveztek, lengyel—magyar szótárt szerkesztettek, közvetítő szerepet vállaltak a két baráti ország közös múltjának és jelenének dolgaiban.

Csorba Tibornak valóban két hazát adott végzete, két nyelven írt, két nemzet festője lett. Angyal Endre a Művészet egyik 1965-ös számában szepesi származásával magyarázza azt, hogy Csorba Tibor eleget tudott tenni — kulturális áttételben — kettős állampolgári kötelmeinek: a magyar, német, szlovák, lengyel etnikumnak, művelődésnek, történelemnek ezen az érdekes találkozópontján született... Tágabb értelemben „földije" Csorba a régi Felvidék nagy magyar festőinek, Mednyászkynak, Szinyeinek, Csontvárynak, s a maga módján, a maga egyéni eszközeivel ezt a nemes hagyományt folytatja. A többnemzetiségű nyitottság készítette elő őt arra, hogy a sokfelől érkező elvárásnak, a maga belső sugallatainak megfeleljen. Festészeti, rajzművészeti tényked ésével egyidőben jelentek meg regényei, tudományos és népszerű értekezései; tájképeihez megható prózaverseket mellékelt, a régi Erdély irodalmának emlékeihez magvas filológiai megjegyzéseket fűzött. A képzőművészet kedvelői, művelői számára példát mutatott a vizuális kommunikáció helyzeti előnyeiből. Számításba vette a magyar-lengyel — inkább csak érzelmileg létező — sorsközösség különösségeit, azt, hogy az atavisztikus együvé tartozást korábban nem támasztotta alá az információk kölcsönös cseréje. Az őszinte rokonszenv megnyilvánulásain túl alig tudtunk egymásról valamit is. Csorba Tibor sokat vesződött az irodalmi alkotások fordításával, a két nemzetről szóló ismeretterjesztés fokozásával; utóbb rájött, hogy képekkel hamarabb ér célhoz. Szemléltető anyagot hozott létre a lengyeleknek Magyarországról, a magyaroknak Polóniáról; a könnyebb érthetőség kedvéért analógiákkal érvelt, itt a Tátrával, Kazimierz-zel, Zakopane rönkházaival, ott a Balatonnal, Szentendrével, alföldi tanyákkal. Felületes általánosítás lenne mindezt idegenforgalmi illusztrációnak, turisták nosztalgikus emlékeztetőjének minősíteni, hiszen a helyszíni közvetítés is lehet artisztikus, sőt lényegretörő. Olaj- és vízfestményei, aszfalttal kivitelezett kompozíciói, tusrajzai, fekete-fehér és színes filctollal felvázolt jegyzetei között — a valóságábrázolástól az elvont átírásig — sok száz rangos műalkotás található hagyatékában.

Mint író, költő, nyelvész, esszéista, festő, grafikus, művészettörténész, Csorba Tibor hidat épített a lengyelek és magyarok között, egymás megbecsülésének a szándékával. Valahány szakmában számottevő értékek őrzik a nevét.

Pogány Ö. Gábor

LENGYEL TÁJ VIII., 1973, akvarell

CSORBA TIBOR

1906	március 15-én született Szepesváralján
1924—28	a Magyar Képzőművészeti Főiskolán tanul, akvarell- és tájképfestő diplomát kap
1928—30	a Magyar Képzőművészeti Főiskolán tanít
1930—34	a szegedi Tanárképző Főiskola magyar—német tanszékének hallgatója, közben a kiskunhalasi és celldömölki polgári iskolákban tanít
1936—39	a varsói egyetem szláv tanszékén tanul. Itt kezdi el írni Báthory István, a humanista című tanulmányát, melyet Budapesten fejezett be 1944-ben; Pázmány Péter Tudományegyetem bölcsészdoktorrá avatja
1939—44	a II. világháború kitörésekor visszatér Magyarországra. Megszervezi a lengyel menekült gyerekek tanítását, az ún. ifjúsági táborokat
1945	visszatér Lengyelországba. Kezdetben a krakkói Jagello Egyetemen, később a krakkói Tanárképző Főiskolán tanít
1950—85	Varsóban él, kezdeményezője a varsói Magyar Intézet létrehozásának
1960—68	a varsói Építészeti Technikum tanára
1968-tól	a Lengyel Felsőfokú Oktatási Minisztérium megbízásából a művészeti nevelés új módszereit kutatja
1985	augusztus 20-án Halas város díszpolgárává avatják
	szeptember 5-én halt meg Budapesten

LENGYEL TÁJ VI., 1970-es évek, akvarell

LENGYEL TÁJ IX., 1977, akvarell

MÓRICZ HÁZ, 1979, akvarell

FONTOSABB ÖNÁLLÓ KIÁLLÍTÁSAI:

1930 Thorma János Múzeum, Kiskunhalas
1942 Műbarátok Körének Kiállítóterme, Budapest
1946 Képzőművészek Barátainak Kiállítóterme, Krakkó
1949 Lengyel—Magyar Baráti Társaság Székháza, Varsó
1954 Nemzetközi Sajtó- és Könyvklub, Gdansk
1955 Központi Kiállítási Hivatal, Lublin
1956 A Lengyel Kultúra és Tudomány Palotája, Varsó
1957 Sziléziai Múzeum, Wroclaw
1959 Központi Kiállítási Hivatal, Zakopane
1960 Lenin Múzeum, Varsó
1962 Kujáviai Múzeum, Wloclawek
1963 Kosciuszko Alapítvány Háza, New York
1964 Veerhoff Gallery, Washington
1965 Sávária Múzeum, Szombathely
Damjanich Múzeum, Szolnok
1966 Bakony Múzeum, Veszprém
Eszterházy Kastély, Pápa
1969 Szovjet Kultúra Háza, Varsó
1970 MDM Galéria, Varsó
PEN Club, Varsó
1972 Művészet Háza, Rzeszów
Thorma János Múzeum, Kiskunhalas
1974 Kemenesaljai Művelődési Központ, Celldömölk
1976 MDM Galéria, Varsó
Madách Imre Művelődési Központ, Vác
1977 Lengyel Kulturális és Tájékoztatási Központ, Budapest
1978 Majdaneki Állami Múzeum, Lublin
1979 Galerie Sassi, Stockholm
1981 Zachęta, Varsó
1985 Lengyel Kulturális és Tájékoztatási Központ, Budapest
állandó kiállítás, Gyűjtemények Háza, Kiskunhalas

IRODALOM:

KÖNYVEI:

A halasi csipke múltja és jövője. Kiskunhalas, 1933
Az utolsó lőcsei diák. Celldömölk, 1936
Polgáristák. Gárdonyi Társaság, 1936

SZERKESZTÉSEK ÉS FORDÍTÁSOK

A magyar próza antológiája (Két nyelvű). Cserépfalvi Kiadó, 1940
Lengyel—Magyar Szótár. Akadémia Kiadó, Budapest, 1957
Mai Magyar Irodalom 1945—1964. Varsó, 1967

KATALÓGUS

Festmény:

LENGYEL TÁJ I., 1947
akvarell, papír, 26×35 cm
Kiskunhalas, Városi Tanács tulajdona
Ltsz: II/66

TÉLI TÁJ I., 1955
akvarell, papír, 31×43 cm
Kiskunhalas, Városi Tanács tulajdona
Ltsz: II/53

LENGYEL TÁJ II., 1958
akvarell, papír, 34×44 cm
dr. Rónay Sándorné tulajdona

SOPOT, 1959
akvarell, papír, 36,5×44 cm
Kiskunhalas, Városi Tanács tulajdona
Ltsz: II/61

LEGYEL TÁJ III., 1961
akvarell, papír, 48×32 cm
dr. Rónay Sándorné tulajdona
Kiskunhalas, Városi Tanács tulajdona

LENGYEL TÁJ IV., 1962
akvarell, papír, 40×35 cm
dr. Rónay Sándorné tulajdona

LENGYEL TÁJ V., 1964
akvarell, papír, 35×25 cm
dr. Rónay Sándorné tulajdona

LENGYEL TÁJ VI., 1970
vegyes technika, farost, 62×75 cm
Kiskunhalas, Városi Tanács tulajdona
Ltsz: I/15

VÁRNA, 1970
akvarell, papír, 36×48 cm
dr. Rónay Sándorné tulajdona

LENGYEL TÁJ VII., 1970-es évek
akvarell, papír, 36×48 cm
dr. Rónay Sándorné tulajdona

HARGITA, 1970-es évek
akvarell, papír, 23×30 cm
Kiskunhalas, Városi Tanács tulajdona
Ltsz: III/92

TÁTRA, 1970-es évek
akvarell, papír, 36×47 cm
Kiskunhalas, Városi Tanács tulajdona
Ltsz: I/21

LENGYEL TÁJ VIII., 1973
akvarell, papír, 36×48 cm
dr. Rónay Sándorné tulajdona

LENGYEL TÁJ IX., 1977
akvarell, papír, 48×36 cm
dr. Rónay Sándorné tulajdona

ADYFALVA I., 1977
vegyes technika, farost, 42×55 cm
Kiskunhalas, Városi Tanács tulajdona
Ltsz: I/17

ADYFALVA II., 1977
olaj, farost, 50×62 cm
Kiskunhalas, Városi Tanács tulajdona
Ltsz: I/13

LENGYEL TÁJ X., 1977
akvarell, papír, 48×36 cm
dr. Rónai Sándorné tulajdona

TÉLI TÁJ I., 1977 körül
olaj, farost, 68×42 cm
Kiskunhalas, Városi Tanács tulajdona
Ltsz: II/54

TÉLI TÁJ II., 1977 körül
olaj, farost, 54×71 cm
Kiskunhalas, Városi Tanács tulajdona
Ltsz: II/50

MÓRICZ HÁZ, 1979
akvarell, papír, 35×55 cm
dr. Rónay Sándorné tulajdona

ZAKOPANE I., 1981
akvarell, papír, 40×30 cm
Kiskunhalas, Városi Tanács tulajdona
Ltsz: I/23

ZAKOPANE II., 1981
akvarell, papír, 36×40 cm
Kiskunhalas, Városi Tanács tulajdona
Ltsz: II/20

ZAKOPANE III., 1981
akvarell, papír, 36×40 cm
Kiskunhalas, Városi Tanács tulajdona
Ltsz: III/22

TÁJKÉP, 1982
akvarell, gouache, papír, 35×41 cm
Kiskunhalas, Városi Tanács tulajdona

VÁC, 1983
akvarell, papír, 35×50 cm
Kiskunhalas, Városi Tanács tulajdona
Ltsz: I/7

Rajz:

LENGYEL TÁJ, 1947
filctoll, papír, 46×30 cm
Kiskunhalas, Városi Tanács tulajdona
Ltsz: II/65

CÍM NÉLKÜL, 1969
monotypia, papír, 41×46 cm
Kiskunhalas, Városi Tanács tulajdona
Ltsz: I/18

LENGYEL TÁJ, 1975
monotypia, papír, 20,5×28 cm
Kiskunhalas, Városi Tanács tulajdona

TÉLI TÁJ I., 1977, olaj

TÁJKÉP-RÉSZLET, 1982, akvarell, gouache

ZAKOPANE I., 1981, vegyes technika

BÁSTYA, 1975
monotypia, 28×20 cm
Kiskunhalas, Városi Tanács tulajdona

NŐ ABLAK ELŐTT, 1975
monotypia, 29,5×14 cm
Kiskunhalas, Városi Tanács tulajdona
Ltsz: III/81

KECSKEMÉT KÖRÜL, 1975
monotypia, 20×28,2 cm
Kiskunhalas, Városi Tanács tulajdona
Ltsz: III/79

TÁJKÉP, 1975
monotypia, 22,5×32 cm
Kiskunhalas, Városi Tanács tulajdona
Ltsz: IV/129

SZENTENDREI KAPUK, ABLAKOK, 1979
tus, papír, 32×27,4 cm
Kiskunhalas, Városi Tanács tulajdona
Ltsz: III/87

SZENTENDREI TORNYOK, 1979
tus, papír, 32×27,5 cm
Kiskunhalas, Városi Tanács tulajdona
Ltsz: III/86

ISBN: 963 7162

Ára: 20,— Ft

87/1061 — Vízügyi Dokumentációs Szolgáltató Leányvállalat. Budapest VII., Kazinczy u. 3/b. F. v.: Kaj István

PORTRÉFOTÓ

LENGYEL TÁJ IV., 1962, akvarell

Csorba Tibor
festőművész kiállítása
1987. június 2—július 25.
Dorottya Utcai Kiállítóterem
Budapest V., Dorottya utca 8.

Felelős kiadó: Néray Katalin
A fotókat készítette: Ruska Judit
A katalógust tervezte: Molnár István
A katalógust szerkesztette és a
kiállítást rendezte: Gelencsér Éva

A Zarándok

Csorba Simon festő- és grafikusművész alkotásaiból nyílik kiállítás Zarándok címmel csütörtökön öt órakor a Kortárs Alkotók Stúdiója Galériájában (V., Váci u. 36.). A művész 60. születésnapjára rendezett kiállítást Beke László művészettörténész nyitja meg. (A. A.)

gáztörvény alkalmazásának egyes kulcsfontosságú részleteit. Mindettől függetlenül a növekvő államháztartási hiánnyal szembesülő kormány azt tervezi, hogy még az idén eladja a Molban megmarad 23 százalékos részesedésének körülbelül a felét. Elemzők összesen egymilliárd dollárra becsülik a Mol államilag szabályozott földgázszállítási üzletágának értékét.

Csorba Simon

Duna Galéria

KÁPOLNA

Kápolna címmel, december végéig látható Csorba Simon festő- és grafikusművész kiállítása a Duna Galériában (1133 Bp., Pannónia u. 95.). Csorba önmagát gyakran „futóművészként" aposztrofálja, ami nem szerénytelenség, hiszen számos szupermaratoni művészeti expedíció fűződik a nevéhez. De hasonlóan, egyfajta maratoni lélekmentő expedíciónak tekinthetőek az epilepsziásoknak és dorogosoknak szervezett művészetterápiás foglalkozásai is. A mostani kiállítás középpontjában egy különleges, körbejárható oltárkép áll.

ÍRTA ÉS ÖSSZEÁLLÍTOTTA:
AGYAGÁSI EDIG

Újságcikk is, meg nem is, irodalom is, meg nem is. A tárca tárgya lehet akármi: mesélhet el egy történetet, esetet, emlékeztethet egy embertársra, szólhat házról, városról, múltról, ököruszálylevesről, bármiről. A tárca egyszer vidám, máskor szomorú, néha cinikus, néha dühös. A tárcáról egy dolog tudható biztosan csupán: olyas dologról nem szólhat, ami az írójának közömbös. Amúgy a tárca idejét múlta, korszerűtlen, avult. Nemhogy a XXI. századba nem való, de már a XX.-ban is idegenül feszengett. Mondom, hogy olyan, mint én vagyok."

TESLÁR ÁKO

A fiatal szerző a
lauzol el. A főhő
szög, a felnőtte
középiskola hé
világával. Kideri
ber egyszerre r
pongó, gyerek és felnőtt. Szórakozt
Kiadónál megjelent kötet.

A „MŰBARÁT" KIÁLLÍTÓ INTÉZMÉNY XXIX. KIÁLLÍTÁSA

Budapest, V., Mária Valéria-u. 12. Dunapalota mellett :: 18-16-16 — Igazgató: Krivátsy-Szüts György festőművész, tanár

MEGHÍVÓ

CSORBA TIBOR

FESTŐMŰVÉSZ, (ERDÉLYI, VÁCI ÉS MÁS VIZFESTMÉNYEINEK)

JANCSÓ BÉLA

FESTŐMŰVÉSZ, (FELSŐBÁNYAI ÉS MÁS PASZTELLJEINEK)

KIÁLLÍTÁSÁRA

Megnyitás: 1942 október 18-án, vasárnap d. e. 11 órakor. Utána fél 1 órakor tárlatvezetést tart: DUCSAY BÉLA festőművész

Naponta nyitva **10—3.** Hétfő, szerda, péntek: **10—6.** Ünnep: **10—2.** Zárul: október 30-án, pénteken d. u. 6 órakor

Belépődij: **1.50** P. Megnyitáskor és ünnep, vasn. e meghivó felmutatójának és kisérőinek **80** f, a Népmüvelés tagjainak **50** f. Bármely napon a művészcsaládtagnak, munkásnak, diáknak, stb. **30** f. A Műbarát művésztagjainak dijtalan

Csorba Tibor festő

A „MŰBARÁT" KIÁLLÍTÓ INTÉZMÉNY XXIX. KIÁLLÍTÁSA

Budapest, V., Mária Valéria-u. 12. Dunapalota mellett :: 18-16-16 — Igazgató: Krivátsy-Szüts György festőművész, tanár

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

_____ úrnak
úrnőnek

BUDAPEST

F. k.: Krivátsy-Szüts György

Nagy Sándor nyomda

Csorba Tibor MDK
festő

A Nemzeti Szalón tárlatvezetője.Hosszú ideig élt Varsóban,mint az egyetem magyar lektora.

T árlatvezetésekkel...(Somogyi Vilmos cikke)

Esti Kurir 1943 jun.9. 7 l.

Csorba Tibor

Tárlatvezetést tartott Éless István és Gádi György kiállításán, mely a „Rubáiát" Mária Valéria-utcai helyiségében került megrendezésre.

Új Magyarság 1942. X. 4.

M.D.K.

Csorba Tibor

"Péter bácsi" c. aquarelljének repr.-ját hozza a lap az "Alkotás Müvészház" kiállitásáról

Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. juni. 11-17
VI. évf. 24. sz.

Sz. Csorba Tibor, grafikus,
ifó

Az utolsó lőcsei diák c. könyvét maga a nevző, Sz. Csorba Tibor illusztrálta hat eredeti linoleum metszettel.

— : (– Mikésül őszre?) .. 4

A Könyv. Bp. 1936. június-július [III/1]

k. Csorba Tibor, grafikus
író

Polgaristák c. könyvét saját
linoleum metszetei és tanítványainak
rajzai díszítik.

— : Miről szól? 7

A Könyv. Bp. 1936. október [III/10]

Csorba Tibor

volt középiskolai tanára Czétényi Vilmosnak. Felfigyelt munkáira, s irányítása szerepet játszott abban, hogy Czétényit felvették az Iparművészeti Főiskolára.

Szij Rezső: Czétényi Vilmos. Vásgalota, 1967. 23 l., ill. –

5. l.

Csorba Tibor

A Lengyel kultúra budapesti helyiségében rendezte kiállítását Csorba Tibor, itt aquarelljeit mutatta be, valamint kartonjait.

Akácz László: Csorba Tibor képei.
Tükör, 1977. február 13-41. oldal.

Csorba Tibor

A Lengyel Kultura helyiségében
akvarellkiállítása nyilt

Sikeres rendezvénysorozatok, kiállítások, találkozók, barátsági estek szerepeltek a Lengyel Kultúra első negyedévi programján — mondta csütörtöki sajtótájékoztatóján Wadjslaw Kobialka igazgató.

Az év elején nyílt meg Csorba Tibor akvarellkiállítása és Piszkay Rudolf szobrászművész alkotásait mutatták be.

Népszava, 1977. április 15.

8. oldal.

Csorba Tibor

Két harát mondhat magáénak Csorba Tibor, aki itthon tanáskent működött. Miota Varóslban él a festészetnek szenteli idejét.

Akácz László: Csorba Tibor képei, Tükör, 1977. február 13 - 41. oldal.

Csorba Tibor

Csorba Tibor akvarelljeinek témája Varsó, a Visztula partja, Tokaj és a Balaton, ezeket a tájákat nyugalom lengi körül.

Akácz László: Csorba Tibor képei.
Tükör, 1977. február 13-41. oldal.

CSORBA TIBOR, festő

--

A IV. sóstói nemzetközi művésztelepre, a kedves, ódon Szeréna lakba 1973-ban szept. 2-án megérkezett Csorba Tibor varsóbói /1906/ falaségével Hanka asszonnyal. 39.old

DIENES ISTVÁNNÉ: A IV. sóstói nemzetközi művésztelep krónikája 39.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973. VIII. 4.sz.

CSORBA TIBOR, festő

A IV.sóstói nemzetközi művésztelep vendége volt feleségével együtt. Varsóban él. Irodalmárként, kulturpolitikusként és festőként egyaránt ismert Magyarországon és Lengyelországban. Itt főként akvarelleket és grafikákat készített. 53.old

DIENES ISTVÁNNÉ: A IV.sóstói nemzetközi művésztelep krónikája. 39.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973. VIII. 4.sz.

CSORBA TIBOR, festő

CSORBA TIBOR: " Sóstó", cimü müve.-Fekete repr.
46.old

Szabolcs-Szatmari Szemle, 1973. VIII. 4.sz

CSORBA TIBOR, festo

A IV. sóstói nemzetközi művésztelep,1973.szeptember. Záráskor minden művész felajanlott egy-egy képet a muzeumnak.- Csorba Tibor: Sóstó cimü akvarelljén kivül két grafikát is adott.Mindketto a művésztelepet abrazolja. 57.old

DIENES ISTVANNÉ: A IV. sóstói nemzetközi művésztelep krónikaja 39.old

Szabolcs-Szatmari Szemle, 1973. VII. 4.sz

Csorba Tibor, festő

□ CSORBA TIBOR, Lengyelországban élő magyar festőművész munkáiból nyílt kiállítás tegnap délután 5 órakor a Lengyel Kultúra Nagymező utcai bemutatótermében. Megnyitotta Pogány Ö. Gábor művészettörténész.

– :□ Csorba Tibor - - - 2.

Esti Hirlap, Bp. 1977. jan. 25.

Csorba Tibor, festő

— LENGYELORSZÁGBAN ÉLŐ MAGYAR MŰVÉSZ, Csorba Tibor képeit tekinthetik meg a budapesti Lengyel Kultúra látogatói. A hétfőn megnyílt tárlat több mint 30 akvarelljén a lengyel és a magyar táj jellegzetes részei villannak fel színesen, sajátos megformálásban. A két hétig nyitva tartó tárlat képei megvásárolhatók.

8.

— : Hír

Népszabadság, Bp. 1977. jan. 25

Csorba Tibor festőművésznek

Vácott a Madách Imre Munkás- és Ifjúsági Művelődési Központban ma délelőtt 11 órakor lapunk munkatársa, Papp Rezső nyitja meg a Varsóban élő festőművész, *Csorba Tibor* tárlatát. A látogatókat október 1-ig szeretettel várják.

Pest Megyei Hírlap, 1976. szept. 18.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VAS NÉPE

Csorba Tibor

— LENGYEL TÁJAK a festőművész szemével címmel előadást tart Csorba Tibor, a Varsói Képzőművészeti Főiskola tanára augusztus 3-án, délután 6 órai kezdettel Celldömölkön, az újjávarázsolt járási könyvtárban.

érték
ment
A
muta
nált
lyeke
amer
szere

BIURO WYCINKÓW GLOB PRASOWYCH
Prasowe Wydawnictwo Dokumentacyjne RSW „P-K-R"
Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 28-59-59

ARGUMENTY
Warszawa, ul. Sienkiewicza 3
wydanie
16
18-04-76
N
RS

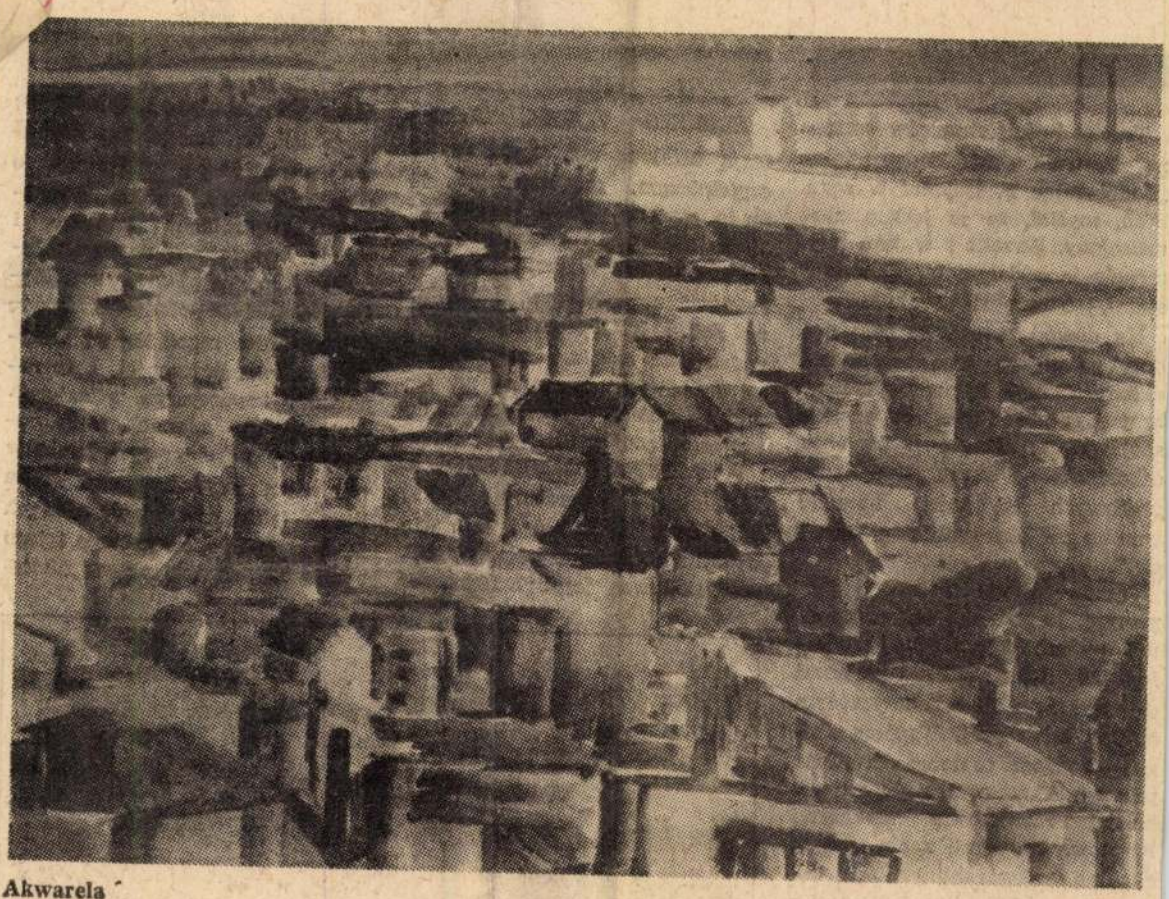

Akwarela

Foto: Archiwum

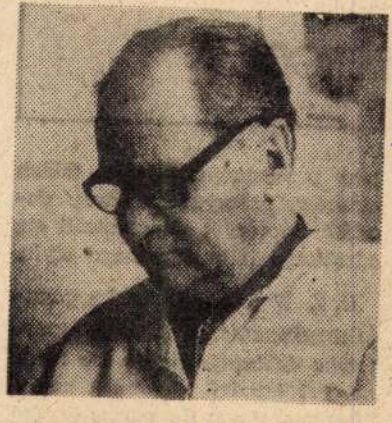

TIBOR CSORBA

WIESŁAW RUSTECKI

Gdybym nie był z wolnego wyboru Czarnogórcem, bardzo bym zazdrościł Tiborowi Csorbie. Jest to człowiek, który pije wodę z dwóch najczystszych źródeł ludzkiego szczęścia, a karmi duszę z dwóch najgłębszych studni narodowych mądrości. Csorba jest wielkim szczęściarzem, bo stać go na wielki luksus dwóch Ojczyzn, które zupełnie nie mają o to pretensji. Gdy sobie wspomnę budapeszteńską kuchnię w budapeszteńskich lokalach, przestaję zazdrościć Csorbie, a nawet zaczyna mnie być Go żal — polska kuchnia jest a s c e t y c z n ą odmianą węgierskiej! Csorba okazał się b a r t n i k i e m więc wzorowym, nawet nie dlatego, że nauczył się polskiego języka. Węgrzy mają wielki talent, do języków, o czym świadczy chociażby ich biegła znajomość węgierskiego! Dlatego też Tibor Csorba jest sam w sobie fenomenem, poza tym, pisarzem, pedagogiem i malarzem, doba Csorby trwa nieco dłużej niż czterdzieści osiem godzin. Zawieszony pomiędzy dwoma biegunami pamięci, Csorba uczestniczy w dwóch równoległych światach. Dla węgierskiej kultury jest klasykiem akwareli podobnie jak István Szönyi i Jenö Elekfy, w Polsce podtrzymuje tradycje Fałata czy Kraśnika. Bo poliglota Csorba wymyślił jeszcze jeden, najbardziej uniwersalny język, język sztuki plastycznej. Z taką samą pasją maluje Kazimierz nad Wisłą i Szentendre nad Dunajem, nizinę pannońską i nizinę polską, po prostu maluje s i e b i e: swoją szczerość i swoje, chciałoby się powiedzieć, s a r m a c k i e umiłowanie anegdoty, swoją polskość na Węgrzech i swoją węgierskość w Polsce. Nie zdziwiłbym się, gdyby Tibor Csorba potrafił swoje imię p r z e t ł u m a c z y ć, ale nie chciałbym zdzierać ani grama madziaryzmu z tego Polaka z wyboru.

Csorba obchodzi w tych dniach swoje wielkie okrągłe rocznice, ale to nie jest jedyny powód, aby o Nim mówić. Trudno uwierzyć, że „zaliczył" już pierwsze siedemdziesiąt lat życia, pięćdziesiąt lat twórczości, trzydzieści lat pobytu w swojej drugiej Ojczyźnie. Rodowód do którego się przyznaje jest jeszcze starszy, bo sięga pierwszej połowy XVIII wieku. Csorba trafił do Polski szlakiem Marona Csombora, autora pierwszego o Polsce „reportażu". Był to młody, dwudziestoletni Madziar, **który na piechotę dotarł do Sandomierza, skąd razem z orylami zabrał się do Gdańska.** Podążając śladami Csombora i pisząc swój plastyczny notatnik podróży, wpisał się Csorba na listę Lindów i Kolbergów, którzy odkrywali Polskę sposobem nieśpiesznego wędrowca, ratując dla potomności skarby pejzażu i kultury ludowej, obyczaju i wartości materialnych. Jest coś niezmiernie staroświecko pozytywistycznego w tej umiejętności osobistego kontaktu z treścią sztuki i świadome manifestowanie tzw. literackich wartości malarskich cyklów. W tece Csorby znajdziemy akwarele i rysunki pt. *„Szlakiem Mártona Csombora z Szepsi po Polsce"* (1957), *„Szlakiem Jana Kasprowicza"* (1962), *„Szlakiem Marii Konopnickiej"* (1961), *„Szlakiem Lenina w Polsce"* (1960—1969), *„Szlakiem Chełmońskiego na Mazowszu"* (1968), *„Moja Warszawa"* (1955—1970), *„Na nizinie węgierskiej i polskiej"* (1967—1968), *„Nad Balatonem i Bałtykiem"* (1955), *„Kazimierz nad Wisłą i Szentendre nad Dunajem"* (1955) *„Lublin i lubelszczyzna"* (1955—1970), oraz ostatni monumentalny cykl *„Sacra Polonica"* (1976). O tym ostatnim cyklu mówi Csorba w wywiadzie dla „Kuriera Polskiego": *„malowane są asfaltem na złotym i srebrnym tle i ukazują święte dla każdego Polaka miejsca pamięci z czasów ostatniej wojny, mogiły pomordowanych, pomniki, obozy zagłady"*. Powiedział też: *„pragnę ofiarować literatom dwanaście obrazów, wizerunków domów polskich twórców współczesnych i klasyków, które namalowałem podczas swoich wieloletnich wędrówek „szlakiem pisarzy" oraz w czasie licznych podróży po Polsce"*.

Można wierzyć w „liczne podróże" tego niespokojnego, wiecznie głodnego artystycznych wrażeń. Istnieje tylko pytanie, czy głód podróży skłonił go do uprawiania akwareli, czy też biegłość akwarelisty skłoniła go do uprawiania swoistego reportażu. Jest to bowiem technika, która od razu demaskuje nieudolność i fałsz artystyczny, która uczy pokory wobec przypadku i jak ten przypadek wykorzystywać. *„W świecie akwarelowego malarstwa każdy gest jest impulsywny jednorazowy i nie do wycofania. Akwarela nie da się powtórzyć, jest niczym nasz ręczny zapis powstały w jakimś szczególnie podniosłym lub podnieconym nastroju. Osobiście cenię to w sztuce Tibora Csorby, że jego chwile są zawsze szczególne. Żyje stale w wysokiej temperaturze i wyraża swe przeżycia silnym uderzeniem, wyraża w sposób nie do naśladowania liryczny obraz świata"* — pisze w jednym z Katalogów prof. dr Lajos Végvázi z Węgierskiej Akademii Sztuk Pięknych. — *Możemy powiedzieć, że artysta, który dwie ojczyzny za swoje uważa — Polskę i Węgry — szczęśliwie stopił w osiągnięciach swojej twórczości charakterystyczne właściwości obu narodów — polski urok i elegancję oraz węgierski temperament i brawurę"*.

Tibor Csorba studiował na Węgrzech, w Paryżu, Londynie i w Polsce, jest artystą e u r o p e j s k i m, niemal rówieśnikiem członków Komitetu Paryskiego. Poszedł jednak innym tropem, chciałoby się powiedzieć, dziewiętnastowiecznego realizmu. Jest to jednak realizm przekorny, realizm impresyjnej akwareli, który nie ucieka przed p o r t r e t e m pejzażu. Można się spierać z węgierskim krytykiem, że Csorba wziął z polskiej kultury *temperament i brawurę*, a wyniósł z budapeszteńskiej Akademii — *urok i elegancję*, bo Csorba nie jest s u m ą w p ł y w ó w, tylko s y n t e z ą osobowości i talentu. Csorba uporczywym lansowaniem polskich tematów w niemal bedekerowej dokładności, nie wiadomo k o m u, spłaca ten dług, który zawsze płaci Artysta! Tylko c u d z o z i e m c a można dzisiaj posądzić o k u l t np. Marii Konopnickiej, nic na to nie poradzę, drogi Tiborze... Dwukulturowość ma swoje wielkie zalety, ale i tę wadę, że spłaszcza proporcje i odniesienia. Z drugiej strony, nie namawiam na podróż „szlakiem" Teodora Parnickiego, akurat jesteśmy pomiędzy Charbinem a Meksykiem. Można więc mieć trochę żalu, że Csorba ustawia się w historii, w tradycji polskiej i polskiego malarstwa, a nie ma chęci tę tradycję zdemontować bądź zburzyć. Szkoda mi właśnie, że marnuje się jakby temperament Csorby, który umie opanować nowe technologie (asfalt) i nie unika abstrakcji, nowych formuł stylistycznych.

Zupełnie nie wiemy, w jaki sposób jest Csorba użyteczny swojej starej, węgierskiej ojczyźnie, jest tu wina i bariery języka i znanej skromności Artysty. Wydaje się, że dwujęzyczność i dwukulturowość ma w sobie coś z science fiction, jest pierwszym stopniem do obywatelstwa Ziemi, jest pierwszym dowodem na n i e n o r m a l n o ś ć, nacjonalizmu. Takie wnioski też można wysnuć ze skromnej i pięknej sztuki akwareli.

Teorię dwóch strzelców rozwinął Prawnik przed sądem: — „Podbiegając P. trzymał w ręku broń, myślał, że ja jestem nieuzbrojony. Strzelił i w tym momencie ja oddałem błyskawiczny strzał, jednocześnie uskakując".

Na dowód zeznał, że całą noc oczy go piekły, żona robiła mu okłady. Jednak P. poniósł cięższe krzywdy: chemiczne poparzenie spojówek, w efekcie — wg aktu oskarżenia — „naruszenie prawidłowych czynności narządu wzroku na okres dłuższy niż 7 dni".

Jeszcze milicja wykonuje ekspertyzę, jeszcze sąd nie zdecydował o winie i karze. Przed artykułem 156 § 1 k.k. — Prawnik broni się artykułem 423 k.k. dotyczącym obrony koniecznej. Wspólna droga — wywodzi to dobro chronione prawem. Gdyż w trakcie sprawy karnej Prawnikowie zaskarżyli Kupcową i wygrali z nią sprawę cywilną. Zagwarantowano im sądownie „spokojne użytkowanie drogi".

Następnie jednak Kupcowa zaskarżyła Prawników i wygrała z nimi sprawę cywilną. Muszą wydać Kupcowej jej własność, właśnie ową połowę drogi.

Również prawo przeciwko prawu — nie tylko Prawnikowie przeciw Kupcowej.

Znów się słupek pojawił i znowu był usuwany. W obecności pana T. Świerki posadzili państwo T. koło swego kurnika, a pozostałych kilka sadzonek T. przywiózł dla Kupcowej — nysą, którą oprócz fiata posiada. Akurat trafił na konfrontację. Opowiedział się po stronie Kupcowej, naubliżał Prawnikowi.

Zaraz ten podał go do sądu. Jednak na rozprawie pojednawczej ukontentował się przeprosinami pana T. oraz zwrotem poniesionych przez siebie kosztów sądowych.

— Ile? — zapytał T.

— Tysiąc złotych — pospieszył z odpowiedzią. Prawnik.

Na to sędzina roześmiała się i skorygowała, że nieprawda, Prawnik wydał tylko pięćset. Owe pięćset T. zapłacił, a ponadto samorzutnie poprosił o zasądzenie od niego tysiąca — na Polski Czerwony Krzyż.

— Jak kiedyś Prawnikowi pokazał, że warto hodować kurczęta, tak i teraz — twierdzi — chciał mu pokazać...

4

Prawników kot Murka przypieczętował ich skłócenie z Papciarzami, męczeńskim swoim zgonem. Uderzenia deską nie wypierają się Papciarze, jednak proszę uwzględnić okoliczności.

Wkradłszy się do ich kurnika, kot zgładził trzydzieści piskląt. A i przedtem, bywało, czatował przy szparze, co kurczaki dziób wystawiły czy skrzydło — odgryzał.

— Lecz i one krew poczują — zraniony któryś czy skórę ma chorą — dziobią towarzysza, na śmierć gotowe zadziobać. Wzajemna drapieżność bywa w kurnikach, choć ma być tylko przybieranie wagi.

Od uśmiercania są ludzie i rzeźnia w Żukowie. W roku aktualnym wyjedzie stąd 14 tysięcy ton mięsa oraz z segregatorni — 80 milionów jaj konsumpcyjnych (są też „produkowane" jaja zarodowe). Dla mieszkańców, głównie dla mieszczuchów, województwa gdańskiego...

Mniej więcej osiemdziesiąt jaj i dziesięć kilogramów mięsa przypadnie na mnie. Pod tym ciężarem maleją moje wątpliwości...

Jerzy SAROTA urodził się w Gdyni, w 1946 roku. Studia rozpoczął elektroniką na Politechnice Gdańskiej, ukończył jednak historię na Uniwersytecie Warszawskim. Pracuje w „Głosie Wybrzeża". Pisze reportaże. Jest laureatem nagrody im. Juliana Bruna.

O LITERATURZE FAKTU

ROZMOWA Z KRYSTYNĄ GOLDBERGOWĄ

EDMUND ŻUREK. „Iskry" *mają ustaloną markę na rynku czytelniczym, zawdzięczając ją m. in. starannie pielęgnowanej edycji książek reportażowych. Od pewnego czasu ukazują się tomy sygnowane „Biblioteka Literatury Faktu XXX-lecia". Proszę o podzielenie się z Czytelnikami „Argumentów" uwagami na temat tej nowej, bardzo potrzebnej i interesującej serii.*

KRYSTYNA GOLDBERGOWA. „Biblioteka Literatury Faktu XXX-lecia" powstała z inicjatywy Klubu Literatury Faktu ZLP, pomysłodawcą jej był Krzysztof Kąkolewski. Ideą Biblioteki jest chęć udokumentowania najwybitniejszych osiągnięć polskiego reportażu trzydziestolecia. Piękne zamierzenia nie są realizowane w takim tempie, jakby można sobie tego życzyć, książki ukazują się zbyt wolno, dlatego od 1977 roku seria będzie nazywała się: Biblioteka Literatury Faktu. Jest to seria międzywydawnicza, „Iskry" są Wydawnictwem wiodącym, partycypuje „Czytelnik" i Wydawnictwo Literackie. Do tej pory ukazały się 4 książki: Jerzego Lovella „Na dobre i złe" w „Iskrach", Ryszarda Kapuścińskiego „Busz po polsku" w „Czytelniku", Olgierda Budrewicza „My z Warszawy" w „Czytelniku" i Stefana Kozickiego „Delegacja do czyśćca" w „Iskrach". W całej serii ukaże się trzydzieści kilka tytułów. Pragniemy czytelnikowi zaprezentować najlepsze reportaże (wybór) lub najlepszą książkę twórcy, z tym, że wybór reportaży lub książki pozostawiamy do uznania autorowi. Wydawca dyskutuje z reporterem tylko wtedy, gdy ma jakieś zasadnicze zastrzeżenia. Jest to prezentacja autorska. Wymóg objętościowy — 12 ark. wydawniczych. W bieżącym roku powinna ukazać się w „Iskrach" książka Marii Jarochowskiej, wybór reportaży — pt. „Namiętność". Będzie to tom pośmiertnie wydany, z tym, że Jarochowska zdążyła jeszcze sama dokonać wyboru. Reportaże te traktują o pierwszych latach Polski Ludowej, znane są z książek: „Ludzie, którym nie stawia się pomników". „Ziarno", „Niebieskie okulary". Wstęp i posłowie autorki ustawia widzenie tamtych spraw z 1945 i 1946 roku, z punktu widzenia dzisiejszego. Bardzo interesująca książka. Wydamy wybór reportaży Kąkolewskiego. Historie, które napisało życie a pomieszczone uprzednio w 17 historiach, które napisała wojna „Trzy złote za słowo", „Baśnie udokumentowane". W Wydawnictwie Literackim są przygotowywane wybory reportaży Zbigniewa Kwiatkowskiego, Janusza Roszki i Barbary Seidler, a w „Czytelniku" „Spotkania" Janusza Rolickiego i „Życie jakie jest" Anny Strońskiej. Ukażą się także książki Kazimierza Dziewanowskiego „Reportaż o szkiełku i oku", Mariana Brandysa „O królach i kapuście" i wybór reportaży społecznych Jerzego Ambroziewicza. Myślę, że seria potwierdzi nasze przekonanie: reportaże są dokumentem współczesności. I że reporterzy towarzyszyli w najważniejszych przemianach, jakie dokonywały się w naszym kraju w minionym trzydziestoleciu. Seria będzie także prezentacją różnych form zapisu reporterskiego i jego artystycznych wartości. W Bibliotece przedstawimy tylko takich autorów, którzy mają duży dorobek twórczy i dopracowali się odrębnego indywidualnego stylu.

E. Ż. *W tzw. środowisku panuje przekonanie, że książką reporterską debiutuje się bardzo trudno, już łatwiej poetom, a nawet pisarzom. Czym tłumaczyć bardzo wysokie wymagania stawiane debiutowi reporterskiemu?*

KRYSTYNA GOLDBERGOWA. Tak, wielokrotnie spotkałam się z takim sądem, a nawet ze stwierdzeniem, że debiutuje się za późno, że kryteria są wyjątkowo surowe. Niektórzy młodzi mogą mi nawet z tego powodu postawić zarzut. Ale ja taki zarzut odeprę argumentami nie do zbicia. Reporterska książka nie może być wydana wkrótce po rozpoczęciu przez autora pracy. Dlaczego? Poziom pierwszej książki powinien być wysoki, bo wydanie miernej pozycji, a co za tym idzie milczenie krytyków, złe jej przyjęcie, a właściwie nieprzyjęcie przez czytelników może mieć wybitnie niekorzystny wpływ na całą dalszą karierę młodego człowieka. Reporter może myśleć o wydaniu książki wtedy, kiedy ma biegle opanowany warsztat, kiedy podejmuje ważkie tematy. Reportaże wydawane w prasie o charakterze doraźnym, bez ambicji artystycznych są dla nas nie do przyjęcia. Reportaż, dzięki jego najwybitniejszym przedstawicielom, został zrównany w wydawnictwach z prozą artystyczną. Tym samym nasze wymagania wobec książki reporterskiej powinny być coraz wyższe.

E. Ż. *W „Argumentach" będziemy przez cały bieżący rok publikowali teksty młodych reporterów z różnych ośrodków prasowych z całego kraju. Wyszliśmy z założenia, że niektórzy z nich już osiągnęli dość wysoki poziom i dobrze się zapowidają. Co Pani sądzi o naszym cyklu?*

KRYSTYNA GOLDBERGOWA. Świetny pomysł. Niech ci młodzi przedstawią się na łamach „Argumentów". Jeśli teksty ich spełnią nasze — wysokie — wymagania, z wybranych prac wydamy książkę.

Rozmawiał: EDMUND ŻUREK

1021

WYCINKI PRASOWE GLOB RSW "PRASA"

BIURO WYCINKÓW PRASOWYCH

Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 8-59-59

SŁOWO POWSZECHNE

A Csorby Tibor

WARSZAWA, UL. MOKOTOWSKA 43

wydanie .....

Nr 96 z dn. 22.IV.66

Akwarele Tibora Csorby

NA stadionie „Warszawianki" przy ul. Puławskiej, w uroczej kawiarence „Emocja" otwarto wystawę akwarel Tibora CSORBY, znanego akwarelisty, doktora filozofii, członka Zw. Literatów i Zw. Plastyków oraz wypróbowanego przyjaciela Polski. Tibor Csorba — z pochodzenia Węgier — jest obywatelem Polski, czuje się Polakiem. Związki jego z przybraną ojczyzną powiększa fakt, że ożeniony jest z Polką. Pani Helena Csorba jest dr. socjologii.

T. Csorba ma na swoim malarskim koncie artystyczne cykle: „Szlakiem Lenina", „Szlakiem Marii Konopnickiej", „Szlakiem Martina Csombor", rodaka, który przed 300 laty był w Polsce nauczycielem.

Na wystawę składa się piętnaście akwarel. Są to impresyjne małe formy, raczej propozycje małych form sztuki awangardowej. Kolorystyczne rozwiązanie dał artysta własną, specyficzną technikę. Odszedł od pejzażu, od sztuki tradycyjnej, a wystawa jest tym bardziej godna odwiedzenia, że i otoczenie jest i oryginalne i bardzo przyjemne. Kawiarenką „Emocja" kieruje pani Irena Neumann-Judycka przy pomocy pani Janiny Ramos. Pani Judycka stworzyła i prowadziła hotelowe salony sztuki, a Tiborowi Csorbie urządza już trzecią wystawę. Tym razem eksperymentalną, ale jest to eksperyment udany w stu procentach. (i)

charakter i
o małżeństwac

Informacj

PRZEWODNICZĄCY Sekret
ścijan, kard. A. Bea opubli
katolickim „**Rundschau am**
podkreślił, że wydana niedawno
dla doktryny wiary — instrukcj
charakter prowizoryczny.

Kard. Bea zwrócił uwagę, że przepisy określające te sprawy będą miały charakter definitywny dopiero wtedy, kiedy zostaną umieszczone w Prawie Kanonicznym. Umieszczenie zaś przepisów instrukcji w Prawie Kanonicznym poprzedzone zostanie okresem próbnym, w którym ujawnią się ich pozytywy i negatywy. **„Będzie się je obserwować i badać ich funkcjonowanie, przygo-**

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VAS NÉPE

19.. AUG. 5.

Csorba Tibor

Megyénk vendége:

Csorba Tibor

1021

Ezen a nyáron ismét ellátogatott hozzánk. Varsóban él, a testvéri Lengyelország fővárosában, ám, ha szerét teheti „hazajön". És soha nem jön üres kézzel. Legutóbb — két évvel ezelőtt — maradandó élményű kiállítást rendezett Szombathelyen. Az idén három helyen: Celldömölkön, Bükön és Őriszentpéteren tart élménybeszámolót, közben bemutatja a lengyel tájakról, városokról készült akvarelljeit.

Az irodalmi lexikonból ugyan „csak" író, filológus, műfordítóként ismerjük, ám nyugodtan kiegészíthetjük az életrajzot: festőművész is. Akvarelljei itthon is. Lengyelországban is nagy sikert arattak, aratnak ma is. Mint ismert, celldömölki tanárként kezdte pályafutását, itt jelent meg első jelentősebb regénye Az utolsó lőcsei diák, egy évvel később másik könyve: a Polgáristák. Számos lengyel és magyar irodalomtörténeti tanulmány szerzője, irodalmi antológiát, magyar—lengyel nyelvkönyveket és szótárakat szerkesztett. Legjelesebb magyar íróink közül többek között József Attila verseit fordította lengyelre.

Egy hetet tölt megyénkben, Celldömölkön találkoztunk vele.

— Mióta él Lengyelországban?

— Tulajdonképpen már 1936 óta. A krakkói egyetem tanáraként a Magyar Tudományos Intézetet vezettem. A háború alatt a lengyel menekültek ügyeit intéztem, s a háború befejezése után Varsóban telepedtem le, jelenleg is ott élek, dolgozom.

Csorba Tibor széles körű tevékenységet folytat a lengyel—magyar kapcsolatok ápolásában. Munkássága három irányú. Első helyen említi festőművészeti ténykedését. Mint akvarellista, megkapó képeket fest a lengyel és magyar tájakról. Képei Lengyelországban és Magyarországon egyaránt ismertek, több kiállításon önállóan szerepelt. Második helyen említi irodalmi munkásságát, bár köztudott, ebben legismertebb. Lengyelországban minden lapban — főleg irodalmi, művészeti jellegű lapokban — megjelenik. Esszéket, tanulmányokat ír, ma is részt vesz lexikonok, antológiák szerkesztésében. Fő törekvése a magyar és a lengyel irodalom népszerűsítése. Évenként 40—50 irodalmi esten találkozik olvasóival, ezeken elsősorban a közös vonatkozásokat emeli ki. Harmadikként pedagógiai tevékenységét említhetjük, úgy érzi, ma is tanár, bár aktívan csak a tanítók szakosító továbbképzésében vesz részt, a rajzoktatás módszereit ismerteti. Erről könyvet is írt.

— Milyen jelentősebb művét említené?

— Legutóbb írtam egy tanulmányt, amelyben összehasonlítom a Tisza és a Visztula tájait, közös sajátosságait. Azt igyekszem megmutatni, hogyan tanították költők és írók megszeretni e tájakat. Érdekességként hadd említsem meg: jeles magyar költők, mint Balassi Bálint, Ady is írtak a Visztula tájairól.

— Jelenleg min dolgozik?

— Nagy hiányt szeretnék pótolni azzal a munkámmal, amelyen most dolgozom. Ötszáz év magyar irodalmát próbálom bemutatni a lengyel népnek 50 jelentős író, illetve költő portréjában. Nemcsak ismeretterjesztő szándékkal, hanem irodalomtörténeti felelősséggel is. Ezen túl arra is utalnék, hogy a legnagyobb, legjelentősebb magyar írók majd mindegyikének volt valamilyen kapcsolata a lengyelekkel. Ez is egy irodalomtörténeti érdekesség. Balassitól, Janus Pannoniuson át egészen a nemrégen elhunyt Tamási Áronig sok-sok szál, emléktöredék emlékeztet erre.

— Népszerű-e a magyar irodalom Lengyelországban?

— Feladataink nem kicsik e vonatkozásban. Nagyon sokat kell tennünk, hogy kölcsönösen bemutassuk értékeinket. Megítélésem szerint otthon, mármint Lengyelországban még nagyobb az átlekinthetőség hiánya. Nagy munka vár ránk...

Itt-tartózkodása nemcsak nyaralás, hiszen ez idő alatt is állandóan dolgozik: fest, előadásokat tart, találkozókat bonyolít le a régi ismerősökkel, élményeket gyűjt. Hatvanegy éves, de munkatempója, munkabírása fiatalos, fáradhatatlan. Hatvanadik születésnapján a lengyel írószövetség így köszöntötte: Csorba Tibor nem hatvanéves, csak kétszer harminc. Mire ő így válaszolt: szívesebben vallom akkor inkább háromszor húszévesnek magamat...

Csorba Tibor egyik jellegzetes akvarelljével a celldömölki könyvtárban.

Pósfai H. János

jor építését vette tervbe.

A vezetőség tegnapelőtt kapta kézhez az épületek kész tervdokumentációját. Várható, hogy a közeli hetekben a vízellátás és a villamosítás terve is elkészül, s a jövő év elején megkezdődhetnek a majorépítés előmunkálatai. A tervezők figyelembe vették a tsz vezetőinek, szakembereinek elképzeléseit, s annak megfelelően kezdtek munkához.

Így a majornak bár összefüggő, mégis külön területén kap helyet a szarvasmarha- és a sertésállomány is. Mindkét állatfajhoz külön bejárat lesz, ami elsősorban a fertőző betegségek megelőzését

lyes elletőistálló.

Modern épületei lesznek a sertéstenyésztésnek, amely részlegnél hidroglóbus segíti a szükséges vízellátást. Az

Ötven svájci auto[mata] a Szentgotthárdi Selyemgyárban

Külföldi szövőgépek beállítása is szerepelt a Szentgotthárdi Selyemgyár műszaki fejlesztési programjában. Svájci cégekkel tárgyaltak az importról és májusban kezdték meg a beszerelést. A szerelési és próbagyártási munkákat tegnap fejezték be három svájci szerelő közreműködésével. A svájci cég megbizottai tegnap utaztak vissza.

Az import automata szövőgépek most már teljes kapacitással doloznak. A tegnapi értékelések alapján a gépek beváltották a hozzájuk fűzött reményeket, sőt a vártnál gyorsabban és pontosabban termelnek. Jelenleg szintétikus anyagot, nylonanyagot és háromféle bélésárut készítenek az új gépeken. A próbagyártás alapján megállapították, hogy naponta átlagosan mintegy 4500 folyóméter anyagot szőnek az utomata szövőgépek.

A régiből 4, 6, illetve nyolc gépet kezelt egy szövőnő, az új gépekből pedig egyelőre 12—18 gépet tud kezelni. A későbbiek folyamán — a gépek bejáratása és a gyakorlati ismeretek még jobb elsajátítása után — még több gépet kezel majd egy-egy szövőnő.

Nyugati államokban a Hungaropoly vöröshere

Tanulmányútra indulnak a kutatók

Az Országos Agrobotanikai intézet táplánszentkereszti kísérleti telepének vezetői, kutatói sok esetben magukra vonták a figyelmet. Az Európa-szerte ismert tápláni tavaszi árpán kívül az elmúlt években több nyugati ország — közöttük Anglia, Franciaország és Nyugat-Németország — is megvásárolta a nagy hozamú, sok jó tulajdonsággal rendelkező Hungaropoly néven ismert vörösherét, amit szintén Táplánszentkereszten állítottak elő.

Több éves termesztés után a helyszínén is tanulmányozzák a kutatók a vöröshere szaporításának eredményeit. A közeli napokban az említett országokba indul tanulmány, illetve ellenőrző útra dr. Jánossy Andor, az intézet igazgatója és Deutsch Miklós kutató, a kísérleti telep vezetője.

Tanácskoznak az arab külügyminiszterek

Az arab külügyminiszteri értekezletnek a kora délutáni órákig elhúzódott délelőtti ülése után Mahgub szudáni miniszterelnök és külügyminiszter a konferencia elnöke Ibrahim Makhusz szíriai külügyminiszter az MTI tudósítójának kérdésére válaszolva kijelentette:

Szíria szerint csúcsértekezletet csak akkor érdemes tartani, ha kilátás van az arab országok egyetértésére. Amennyiben létrejön az egyetértés légköre, hajlandók lennénk részt venni a csúcstalálkozón.

*

Khartoumi megfigyelők szerint várható, hogy Fejszál szaúdi uralkodó nem vállalja a csúcsértekezlet szabotőrének szerepét és bizonyos feltételek mellett kész hozzájárulni a dzsiddai egyezmény felújítására vonatkozó egyiptomi javaslathoz. Khartoumban pénteken estére, vagy szombatra virradó hajnalra várják a szaúdi választ.

Az értekezletre Khartoumba érkezett tudósítók körében nagy feltűnést keltett az Al Ajjam című lap pénteki vezércikke, amely szerint egyes arab országok készek lennének kapcsolatba lépni Izraellel, hogy elérjék az arab területeken megszálló izraeli csapatok kivonását.

Több tudósító megkérdezte egyes küldöttek véleményét a cikkről, azt a választ kapták, hogy az arab küldöttségek kizárják Izrael elismerésének lehetőségét, de a válság realista megoldását keresik, amely arab részről jelentős engedményeket foglalna magában.

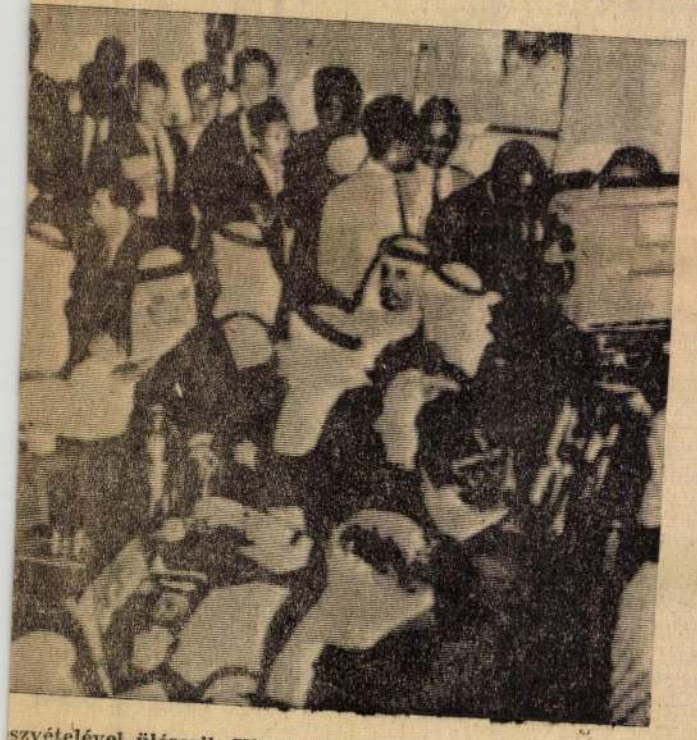

szvételével ülésezik Khartoumban, Szudán fővárosában ab külügymi niszteri értekezlet.

(Rádiótelefoto — MTI Külföldi Képszolgálat)

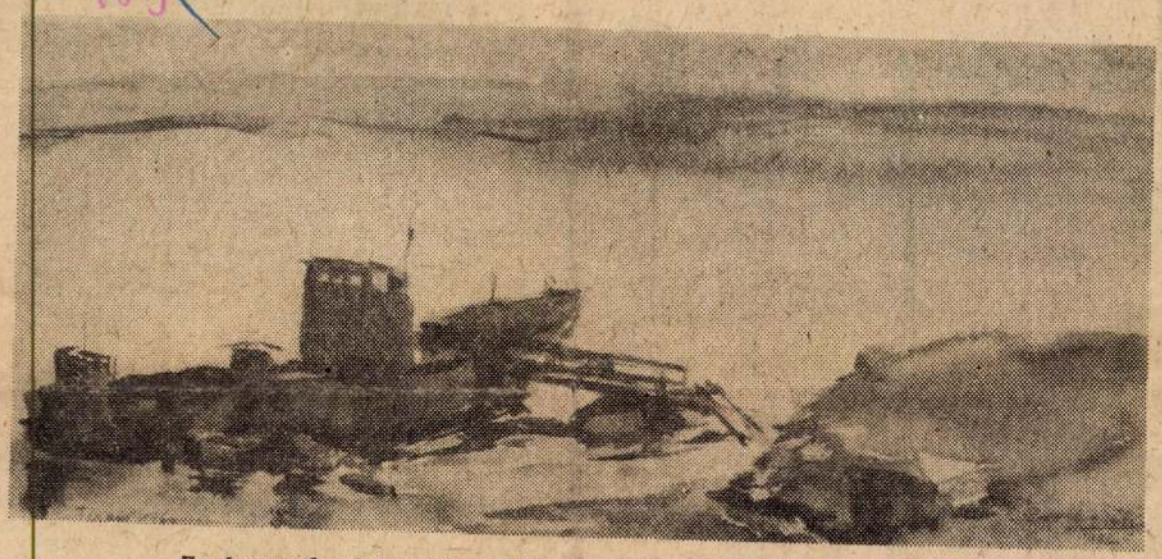

Ze skarpy płockiej widok na Wisłę — flisacki szlak Csombora (z teki Csorby)

BÁRATSÁG znaczy PRZYJAŹŃ

Halina Jaworska

NIEZWYKŁE spotkania zaczynają się często zwyczajnie. Tym razem było inaczej, inaczej od samego początku, czyli od momentu, kiedy stanęłam przed drzwiami i nacisnęłam guziczek dzwonka. Dzwonek się nie odezwał, tylko z wnętrza popłynęło parę taktów delikatnej, kruchej melodii. Potem gospodarz domu pokazał mi źródło osobliwych dźwięków: zamiast dzwonka wmontowany kurant. On oznajmia przybycie gości — proszonych i nieproszonych.

Dr Tibor Csorba jest wcieleniem gościnności. I tym razem, kiedy po nabożnym wysłuchaniu kuranta wchodzę do wnętrza, pan domu uprzedza: proszę posiedzieć, ja idę do kuchni. Kiedy będzie gong, proszę wejść tam, będzie coś dobrego... Pokój pełen obrazów, niedokończona praca pod oknem na staludze, na półkach polsko-węgierskie wydawnictwa, cudowne gliniane dzbany — dzieło węgierskich garncarzy, ścianę zdobi węgierska tkanina ludowa. Ale nad tapczanem, na miejscu honorowym wisi akwarela z podpisem T. C. — pejzaż polskiego Podhala. Ten pokój — to żywa ilustracja życia, osobowości, działalności artysty. Syn ziemi węgierskiej od lat mieszka w naszym kraju. ...Wżeniłem się w Polskę — powiada gospodarz domu... I jako artysta malarz i jako literat pan Tibor sprawiedliwie dzieli swój czas między dwie ojczyzny, własną i przybraną.

Ale oto z kuchni rozbrzmiewa srebrny, czysty dźwięk. Pędzę i patrzę: na stole kuchennym autentyczny mały gong ze srebrną pałeczką. Efektowna zastawa, na talerzach smakołyki. Nad oknem w kącie wisi cudowne w kształcie mosiężne naczynie. To węgierski, staroświecki garnek do gotowania gulaszu. Teraz we wnętrzu nie ma wprawdzie narodowej potrawy bratanków Węgrów, ale wysuwa się stamtąd warkocz, upleciony z zasuszonych główek papryki. Krwiste kulki wyglądają, jak korale... I tutaj, w tym gospodarskim pomieszczeniu na ścianach pełno obrazów. Jest i Csorba, są płótna jego przyjaciół po pędzlu z dalekiego Budapesztu... Wracamy do pokoju, rozsiadamy się wygodnie, a pan Tibor wyciąga z przenastnych szuflad wielkie teki. W nich posegregowany dorobek malarski — trzydzieści pięć lat życia wypisane akwarelą na bristolu... Pejzaż polski i węgierski. Zbiory prac, ilustrujących wędrówkę artysty szlakiem znanych, sławnych ludzi. Oto zbiór rysunków „Szlakiem Kopernickiej", Kasprowicza, Sienkiewicza, Lenina w Polsce itp., zbiór „Moja Warszawa" itp.

Ale dla człowieka tak żywotnego, jak Csorba, wypowiedź tylko poprzez malarstwo byłaby niewystarczająca, ograniczająca możliwości. Csorba jest historykiem kultury, jest literatem. Wydobywa z półek swoje węgierskie powieści, zbiory esejów i nowel, pierwszy podręcznik p. t. „Uczmy się po węgiersku". Jakby nie dość tego wszystkiego, on właśnie jest redaktorem słownika polsko-węgierskiego. Bagatela — 80 tysięcy haseł!...

Csorba wydostał z teki rysunek — ...To moje rodzinne miasteczko. Leży w rejonie owych słynnych szesnastu miast spiskich, które kupił dla Korony król Zygmunt i które pod rządami polskimi przetrwały kilkaset lat. Lud tamtejszy mówił po słowacku, ale z ' giem lat językowe wpływy polskie ugruntowywały się...

— Pamiętam mojego dziadka, — wspomina pan Tibor — potem, kiedy już osiadłszy w Polsce czytałem Reja, jego staropolszczyzna przypominała do złudzenia tyrady, jakie wypowiadał dziadek. I kto wie, czy to dziadek mówił po rejowsku czy Rej po dziadowsku?... / teraz, proszę pani, c o ś pani pokażę...

I na biurko pada niewielka książeczka. Napisał ją między rokiem 1616 a 1622 imć Marton Csombor Węgier, nauczyciel, piechur, podróżnik, pierwszy reporter madziarski. Csorba i Csombor są w przyjaźni: Csorba czyta i tłumaczy Csombora. Co więcej, idąc po wiekach jego szlakiem, artysta stworzył cykl rysunków, dotyczących tych miejscowości, w których bywał i które opisywał węgierski przyjaciel Polaków sprzed 350 lat. Bo i to jest jubileusz: okrągle 350 lat temu Marton Csombor opuścił rodzinną wieś Szepsi, gdzie bakałarzował, i wyjechał w wielką podróż swego życia. Dokąd?... Do Polski.

Pan Tibor otwiera książeczkę, tłumaczy na poczekaniu co ciekawsze teksty. Jak podróżował latający reporter sprzed trzech wieków? Pieszo. Jego bagaż? Zapasowa koszula i modlitewnik. Poszedł przez Beskidy, Tarnów, Mielec do Sandomierza, skąd — jak powiada pan Csorba — „flisostopem", Wisłą, do Gdańska, na studia. Po dwuletniej nauce Csombor pojechał dalej, na zachód Europy. Wracając do ojczyzny znowu przemierzył ziemie polskie przez Otmuchów, Paczków, Bytom, Kraków do rodzinnej Szepsi. Żył zaledwie 28 lat. Ale zdążył spisać swoje podróżnicze wrażenia. Cóż za malowniczy reportaż! Ile pasji w chęci poznawania świata!

Młody podróżnik zaszedł do Warki w okresie wielkiej żałoby — pożar spustoszył miasto, ludzie płakali. Z Czerwińska do Płocka poszedł, żeby kupić chleba, ale na przednówku nikt nie miał mąki. Od flisaków w Sandomierzu dowiedział się ów „reporter" o zaletach piwa, wyrabianego w Braniewie, a to dzięki dobrej wodzie w Pasłęce. W Zakroczymiu Marton był świadkiem niezwykłej schludności ówczesnych rolników. Wieczorem stado bydła i świń nie pójdzie spać, zanim nie umyje się go — sztuka po sztuce w rzece przy użyciu szczotki, a potem nie uczesze specjalnym zgrzebłem. W Nowem nad Wisłą podróżnik odwiedza sławnego jezuitę. W Elblągu idzie na debatę ze sławnymi na całą Europę uczonymi geografami, do których zjeżdżała na naukę młódź węgierska, żądna wiedzy. W Oliwie jest świadkiem pogrzebu tamtejszego opata. Na wieczny spoczynek ekspediowano go w trzech trumnach z wielkim ceremoniałem. We Fromborku podziwia wspaniały zajazd, „jakiego nigdzie nie widziałem podobnego. 1293 — to data powstania miasta, jak ją podaje ów słynny matematyk Kopernicus Nicolaus" — oto wyjątek z relacji węgierskiego podróżnika. Z zachwytem pisze on o Nieszawie — ówcześnie mieście ogrodów, kwiatów, kościołów i klasztorów.

— Nic nie zostało po Csomborze, tylko nieuregulowana Wisła — powiada pan Tibor... Ale to nie tak. Po Csomborze zostały jeszcze rysunki...Csorby.

Rysunki węglem, tusze, akwarele...W każdym z opisanych 41 miast był Csorba. Każde rysował, w każdym miał odczyty, mówiące o dziejach Węgr -podróżnika sprzed 350 lat. W aktach każdej rady narodowej zostawił Csorba notatkę o tym, jak Węgier w zaraniu XVII wieku widział to miasto, Polskę i Polaków. Powstała teka malarska i teka literacka, niestety, niedostępne szerokiemu ogółowi... A gdyby tak pomyśleć o wydaniu reporterskiej wypowiedzi Węgra sprzed trzech wieków i zilustrować ją malarską wypowiedzią Węgra, współczesnie żyjącego w naszym kraju?

Takie wydawnictwo potwierdziłoby raz jeszcze pewnik, że BARATSAG — PRZYJAŹŃ to słowa jednoznaczne nie tylko w słowniku, i nie tylko w XX wieku.

Fragment Sandomierza — tu także bawił turysta sprzed 350 lat

WCA 1943 r. około godz.
kolumna samochodów ge-
przemknęła ulicami War-
zyła domy przy ul. Spiskiej.
, w bramach i rogach, usta-
maszynową. Z domów pod
16 wyprowadzono na po-
ystkich mężczyzn. Oficero-
, z ukrytymi w dłoniach fo-
dentyfikowali mieszkańców.
momencie, gestapowiec
e słowami – „Komm mit" –
ny ubranego w szary gar-
zyzna ten, wyszedł z mieszk
w domu nr 14 *).
okolicznościach, rozpoznany
resztowany dowódca Armii
en. dyw. Stefan Rowecki,
pod pseudonimem okupa-
ot".
tapo trwała zaledwie 15 mi-
zinie 9.30 kolumna wracała
ucha, a po kilku godzinach
amolot pod silną eskortą
lo Berlina dowódcę Armii
ego samego dnia, niemie-
a „Transocean", ogłosiła
aresztowaniu gen. Rowe-
ywódcy „polskich bandy-

na tempo wydarzeń, plan
n. Grota, polegający na
załgiem wyładowanym ma-
buchowym do budynku ge-
lei Szucha i wysadzeniu go
, przy współudziale grupy
łnierzy „Kedywu", nie zo-
owany. Pozostała jeszcze
ć wymiany Grota za jeń-

NIEMCY ŻĄDALI HESSA... ZA GEN. GROTA

KULISY II WOJNY ŚWIATOWEJ

ca niemieckiego. Rząd emigracyjny w Londynie, zwrócił się w tej sprawie do Churchilla, który przyrzekł pomoc. Anglicy podali do wymiany kandydatury generałów niemieckich, przebywających w niewoli brytyjskiej. Niemcy propozycję odrzucili, żądając wydania im Hessa, na co jednak Anglia nie wyraziła zgody.

Generał Grot-Rowecki osadzony został w gmachu Głównego Urzędu Bezpieczeństwa Rzeszy (RSHA), mieszczącego się w Berlinie przy ul. Księcia Albrechta 8. Po silnym bombardowaniu Berlina przez lotnictwo alianckie, w czasie którego uszkodzono gmach RSHA, przewieziono generała do obozu w Sachsenhausen. W okresie pobytu w Berlinie i Sachsenhausen, gen. Stefan Grot był w kontakcie z oficerem polskiego wywiadu. Poprzez ukraińskiego dziennikarza i działacza społecznego Włodimira Stachiwa, sąsiadującego z celą Grota, przekazano generałowi berliński adres ambasady Mandżuko, w której mieściła się polska komórka wywiadowcza.

Poza tym otrzymał adresy berlińskich lokali konspiracyjnych, a redaktor Stachiw sporządził Roweckiemu szkic Potsdamer Platz i jego okolicy. Ucieczkę projektowano w związku z podróżą generała do Berlina, gdzie miał być poddany operacji (kamienie żółciowe). Plan ucieczki nie został zrealizowany, ponieważ podróż Grota do Berlina odbyła się pod strażą 12 esesmanów. W pierwszych dniach sierpnia 1944 r. ponownie przewieziono generała z Sachsenhausen do Berlina, i tam został stracony na rozkaz Himmlera. Bezpośrednią przyczyną rozstrzelania, miało być odrzucenie przez gen. Grota-Roweckiego propozycji Himmlera, dotyczącej wygłoszenia apelu radiowego do mieszkańców Warszawy, w celu wstrzymania rozpoczętych działań powstańczych.

Gen. Grot-Rowecki wydany został w ręce gestapo przez zdrajców narodu, zaprzedanych w służbie niemieckiej. Wywiad akowski ustalił nazwiska. Byli to volksdeutsche: Ludwik Kalkstein, jego żona Blanka Kaczorowska oraz Eugeniusz Świerczewski, który bezpośrednio wydał generała.

Konspiracyjny Sąd Specjalny wydał na trójkę renegatów wyroki śmierci. Do odnalezienia Eugeniusza Świerczewskiego, dopomogła jego własna bezczelność. Poszukując dalszych kontaktów z podziemiem, upominał się o spotkanie z szefem wydziału wywiadowczego Komendy Głównej AK. Zaprowadzono go na punkt kontaktowy przy ul. Krochmalnej 74, gdzie w suterenie czekała zasadzka. Podczas rewizji osobistej znaleziono 3 „kennkarty", legitymację gestapowską oraz pistolet „Colt". Z n-ru pistoletu wynikało, że był on poprzednio własnością ppłk Drobika (ps. „Dzięcioł"), do czasu jego aresztowania.

Przesłuchanie przeprowadził oficer AK Stefan Ryś (ps. „Józef"). Wyrok na Świerczewskim wykonano. Zdrajca powieszony został w suterenie przy ul. Krochmalnej.

Po wojnie, ustalono dokładnie przyczyny aresztowania generała Grota. Przesłuchiwany przez komisję angielską były referent do spraw AK przy Głównym Urzędzie Bezpieczeństwa Rzeszy (RSHA) Thomson, zeznał, że aresztowanie nastąpiło po uzyskaniu telefonicznej informacji od jednego z agentów, który znał Roweckiego i w godzinach rannych 30.VI.1943 r. spotkał go na ulicy Spiskiej.

Sp
dwoj
ku 19
wały
odbył
1953 r.

Przed
stein zezn

„W koń
czewski po
spotkał Row
go śledzić.
Roweckim na
Rowecki skręc
pamiętam, w u
w jednym z dom
czas telefoniczni
powiadomił gesta
nut później obstaw
le Świerczewskiego
wadzanie rewizji.
domu
miał swój lokal kon
cyjny w mieszkaniu, gdzie był zameldowany pod fałszywym nazwiskiem. Po stwierdzeniu przez Świerczewskiego, że tak jest faktycznie, Grot został zabrany na Al. Szucha, a po kilku dniach przewieziono go samolotem do Berlina".

Kalkstein vel Henehl oraz jego żona Blanka, za udowodnioną im zdradę i współpracę z gestapo, skazani zostali na karę dożywotniego więzienia.

Opracował: TADEUSZ BIELEWICZ

*) Przy ul. Spiskiej 14 m. 10, mieścił się lokal konspiracyjny, zarejestrowany na nazwisko Jerzego Malinowskiego, pod którym występował brat generała „Grota" pan Stanisław Rowecki, adwokat warszawski.

BIURO WYCINKÓW PRASOWYCH
RSW „PRASA"
WYCINKI PRASOWE
Warszawa
Pl. Bitwy Warszawskiej 1
Tel. 8-60-60
KULISY
WARSZAWA AL. JEROZOLIMSKIE 128
wydanie z dn. 21 VIII 66
34
1021

Bessa na pamiątki po Hitlerze

W JEDNYM z nowojorskich antykwariatów wystawiono na sprzedaż kilka dokumentów osobistych Hitlera w nadziei, że osiągną one wysokie stawki. Wbrew przypuszczeniom najwyższą cenę uzyskano nie za papiery po fuehrerze, lecz za tekst przemówienia J. Kennedy'ego, napisany na maszynie, na którym było kilka zaledwie ręcznych poprawek tragicznie zmarłego prezydenta. Maszynopis ten osiągnął 1500 dolarów. Natomiast główna pozycja licytacyjna, legitymacja członkowska Hitlera z NSDAP (partii narodowo-socjalistycznej) nie znalazła amatorów podbijania ceny i z trudem uzyskano za nią kilkadziesiąt dolarów. Za to za zbiorową fotografię z procesu o pucz Hitlera w Monachium, w którym był również sądzony Ludendorf, zawierającą na odwrocie autografy oskarżonych, zapłacono 1100 dol.

Wymownie charakteryzuje przy tym amerykańskich kolekcjonerów fakt, że za list Alberta Schweitzera – słynnego lekarza, uznanego za dobroczyńcę ludzkości, zmarłego w ub. roku, zapłacono zaledwie 85 dolarów. Dwa listy pisane ręką G. Bernarda Shaw — brytyjskiego dramaturga i kpiarza, sprzedano za 60 i 76 dol. Pocztówki z pozdrowieniami z Włoch, wysłane do USA przez światowej sławy tenora Enrico Caruso w 1921 r., osiągnęły sumę 160 dol. Na licytacji zaofiarowano również do sprzedaży autografy angielskich Beatlesów na fotografiach, ale nie znalazły one amatorów. (ag)

lkar zagraża?

– profesor fizyki teoretycznej
rsytecie w Sydney ogłosił, że
o nazwie Ikar, krążąca w Ko-
dająca półtora kilometra śred-
derzenia tysiąca bomb wodoro-
się w czerwcu przyszłego roku
ezpośredniej bliskości z Ziemią,
z nią zderzyć. Australijski uczo-
e wprawdzie trasa Ikara nie jest
wprost na naszą planetę, nie-
jej sąsiedztwo może się okazać
pieczne. W czasie przelotu za-
m mogą rzeczy nieprzewidziane
jak np. siła przyciągania in-
ub zderzenie z jakąś niedostrze-
leskopy asteroidą, czy też choć-
zmiana toru lotu Ikara. Ponadto
h okolicznościach popełniony być
gd i to właśnie w ewent. skut-
orzyść Ziemi. Ale jeżeli nawet
precyzyjne i żadna siła ze-
zmieni kursu Ikara, to jego tor
eniony przez samą Ziemię, gdy-
zyciągania wciągnęła go w swo-

byłyby, zdaniem profesora Bu-
alne. I to nie dlatego, że takie
że zniesć z powierzchni miasto
dynu lub Nowego Jorku, ale
kim dlatego, że może ono wy-
ię ziemską z dotychczasowej or-
y się wówczas stało, tego nikt
nie przewidzieć.
zaapelował do astronomów i fi-
świata, by bacznie śledzili dro-
ale obliczali tor jego lotu w sto-
ty ziemskiej.
możliwości zapobieżenia kata-
wcześniej okazało się, że zde-
nieuniknione? Zdaniem Australij-
Możliwe jest zniszczenie Ikara w
y pomocy wielkiego wodorowego
rznego, uzbrojonego w ładunek
ączenie go z obranej orbity przez
wystrzelenie z Ziemi odpowiedniej

sądzi, iż Ikar jest pozostałością
kataklizmu, w którym rozbita zo-
nieznana większa planeta. Pierw-
serwowano go w czerwcu 1949 r.
watorium Mont Palowar w Kali-

inikow mniej obeznanych ze spra-
ziemskimi wyjaśniamy, że słowo
wywodzi się od greckiego –
ll qwiazda i „eidos" – postać.
to samo co planetoida. Pierwszą
odkryto w 1801 r. Nadano jej
ra. W późniejszych latach odkry-
po zastosowaniu metod fotogra-

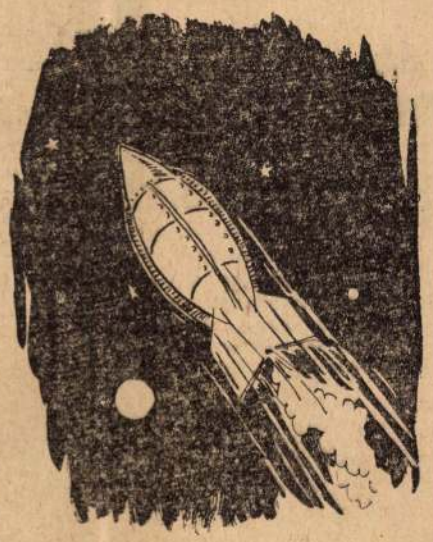

ficznych odkrycia planetoid stały się bardzo częste. Do chwili obecnej zarejestrowano już 1600 planetoid z dobrze znanymi drogami. Większość z nich obiega Słońce po drogach eliptycznych między Marsem i Jowiszem. Znane są jednak i takie planetoidy, które krążą dookoła Słońca między Ziemią a Marsem.

Planetoidy mają niewielkie rozmiary. Największa z nich, Cerera – ma średnicę 800 km, u większości średnica wynosi 15–40 km. Najsłabsze pod względem blasku, dotychczas zaobserwowane, są bryłami o średnicach 1–2 km, a niewątpliwie istnieją jeszcze mniejsze. Prawdopodobnie nie ma istotnej różnicy między planetoidami a meteorytami padającymi na Ziemię, tzn., że planetoidy czyli asteroidy i meteoryty stanowią jedną grupę drobnych ciał stałych biegnących dookoła Słońca. Tyle wyjaśnienia powtórzonego za „Encyklopedią przyroda i technika".

Widać z tego dobitnie, że ten Ikar, którego wziął pod obserwację prof. Butle choć pochodzi z astronomicznej rodziny drobniaków, gdyby się znalazł na naszej kosmotrasie, może nam narobić nie lada bigosu. Ponieważ jednak Ziemia istnieje już – według przypuszczeń uczonych, 5 miliardów lat i chyba w tym czasie różne drogi różnych ciał różnie się w Kosmosie krzyżowały, i na pewno nieraz nieproszona asteroida zaplątała się na krótko pod jej nogami, więc i tym razem nasza staruszka uniknie jakoś większego niebezpieczeństwa. A swoją drogą, gdyby naprawdę miałoby z nami być źle, to rozwalenie takiego Ikara na niebieskiej autostradzie byłoby niemałą a przy tym pożyteczną sensacją.

jego przyjazdu. Potem Jerzy R. za-

1021

WYCINKI PRASOWE GLOB RSW „PRASA"

BIURO WYCINKÓW PRASOWYCH

Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 8-59-59

Csorby Tibor

GŁOS KOSZALIŃSKI
A
KOSZALIN, UL. LAMPEGO 20

wydanie .....

Nr 68 13. III. 68

W REPORTERSKIM SKRÓCIE

NOWA WYSTAWA W WDK

Dziś tj. we wtorek, o godz. 16.30 w sali wystawowej Wojewódzkiego Domu Kultury otwarta zostanie nowa wystawa malarstwa. Wystawione będą akwarele Tibora Csorby — węgierskiego artysty-plastyka, mieszkającego stale w Polsce

„CZĘŚCI ZAMIENNE CZŁOWIEKA"

Towarzystwo Wiedzy Powszechnej kierownictwo Klubu MPiK w Koszalinie zapraszają na interesującą prelekcję profesora doktora Jerzego Rutkowskiego — „Najnowsze osiągnięcia chirurgii — części zamienne człowieka". Odbędzie się ona dziś o godz. 18 w czytelni Klubu MPiK.

lara czy też ponownej dewal
acji już zdewaluowanego fu
ta, to można usłyszeć opini
iż taki ponowny zabieg Wiel
kiej Brytanii stałby się przy
czyną jednego z największyc
kryzysów politycznych, jaki
zna ten kraj.

Tak się złożyło, że nowy ru
na złoto wypadł w okresie po
przedzającym ogłoszenie no
wego brytyjskiego budżetu
Kryzys złota nie ma wpraw
dzie bezpośredniego wpływ
na podwyżkę podatków, któ
rej w Anglii po orędziu buc
żetowym powszechnie oczek
ją, ale co najmniej stwarz

1021

WYCINKI PRASOWE GLOBB "RSW" PRASA"

BIURO WYCINKÓW PRASOWYCH

Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 28-59-59

SŁOWO POWSZECHNE

B Csorba Tibor

WARSZAWA, UL. MOKOTOWSKA 49

wydanie .....

Nr 194 z dn. 16. VIII 66

Tibor Csorba — malarz i pisarz węgierski związany od wielu lat z Polską — odbył podróż po miejscowościach, w których żył i tworzył Jan Kasprowicz. Plonem tych wypraw jest ok. 40 obrazów stanowiących cykl pn. „Szlakiem Kasprowicza". T. Csorba malował m. in. rodzinne Szymborze autor. „Księgi ubogich", Inowrocław, w którym młody Kasprowicz uczył się w gimnazjum oraz pejzaże z Kujaw i Tatr. Większość prac znalazła się w zbiorach Muzeum Kujawskiego we Włocławku. Obecnie w tej placówce otwarta została wystawa całego cyklu, urządzona z okazji przypadającej w br. 40 rocznicy śmierci poety.

stwa nie jest jednak tak prosty.

Nie bądźmy naiwni. Dembiński nie walczył bynajmniej w osamotnieniu o swój ideał chrześcijaństwa i socjalizmu bez żadnych wskazań i wątpliwości. Jego droga — jak to słusznie ujęła Anna Jędrychowska — była pełna zygzaków. Dembiński żywy, z krwi i kości przeżył głębokie rozczarowanie do pierwszych prób konfrontacji myśli społecznej Kościoła i socjalizmu. Ta próba nie mogła się udać. Dziś wiemy dlaczego. O

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 MAR 28

Csorba Tibor

ZYCIE WARSZAVY

1021

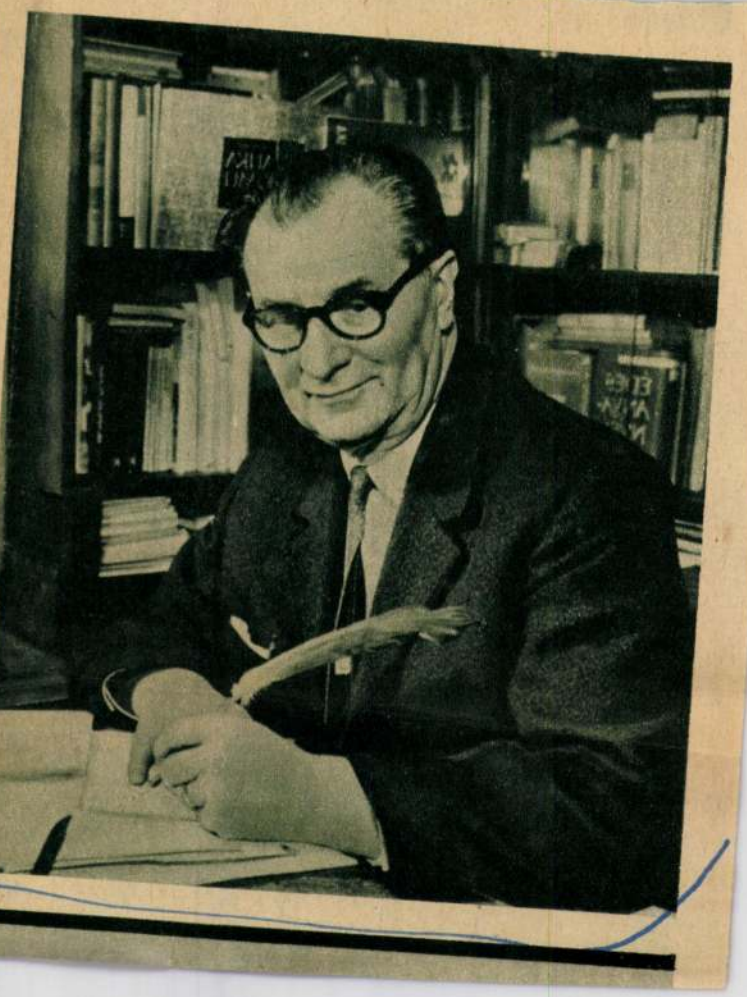

NASI fotoreporterzy WIDZĄ

TIBORA CSORBY

Mówi sam o sobie, że jest synem dwu matek. Będąc Węgrem uważa Polskę za swą drugą ojczyznę. Wystarczy zresztą przyjrzeć się temu, co maluje. Akwarele CSORBY ukazujące uroki Warszawy idą w parze z akwarelami opiewającymi piękno Budapesztu, kolorowe przejaże z Kazimierza — z malarskimi widokami miasteczka węgierskiego Sentendre, krajobrazy nadwiślańskie powstają obok krajobrazów naddunajskich, obrazy znad Balatonu — obok pejzaży nadbałtyckich. Tibor Csorba to nie tylko artysta-malarz lecz również naukowiec i literat. Pierwsze więzy z polską nauką i literaturą? Trzeba sięgnąć do czasów, kiedy młody Węgier robił doktorat — tytuł jego pracy naukowej brzmiał: „Batory jako humanista". Prace następne? Z bogatego dorobku wymieńmy chociażby tylko kilka ważniejszych: Więc m. in. przekład na język polski — dzieła węgierskiego autora — Martona Szepci Csombor (był to pierwszy Węgier podróżujący w XII w. po Polsce) oraz przełożenie na język węgierski utworów polskiego poety-żołnierza z XVI w. — Adama Czachrowskiego. Opracowanie antologii literatury polskiej w języku węgierskim oraz zbiór esejów pt. „500 lat literatury węgierskiej" — z uwzględnieniem jej związków z Polską. Niedawno Tibor Csorba obchodził 60-lecie swych urodzin. Z tych 60 lat życia — połowę poświęcił Polsce. Dorobek twórczy? Trzeba by podsumować 35 lat działalności — w służbie pióra i pędzla (dodając jeszcze, że Csorba ma również niemałe osiągnięcia w pracy pedagogicznej). Z okazji jubileuszu — otwarto jego wystawy w kilku miastach Polski i na Węgrzech. Na wieczorze jubileuszowym w Związku Literatów Polskich Tibor Csorba odczytał swój esej na temat dwu rzek: Cisy i Wisły, dokumentując tym samym — jak oświadczył — swoje uczucia do dwu ojczyzn.

fot. Lucjan FOGIEL

NIE Fot. WŁADYSŁAW PIOTROWSKI

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KELET-MAGYAR-
ORSZÁG
Csorba Tibor
1966 OKT 16.

1021

Magyar és lengyel tájak festője

● Csorba Tibor varsói festőművész akvarelljei Nyírbátorban

Egy hete nyitották meg Csorba Tibor varsói festőművész kiállítását a nyírbátori Báthori István Múzeum képzőművészeti kiállítótermeiben. Az esemény reprezentatív aktusa volt mind az országos múzeumi hónap megyei rendezvényeinek, mind a magyar—lengyel barátságnak. A nyírbátori tárlatot Szalontai Barnabás múzeumigazgató, az országban elsőként megalakult Magyar—Lengyel Baráti Kör titkára nyitotta meg.

Csorba Tibor az idén ünnepelte hatvanadik születésnapját. Ez a jubileumi év sok küzdelem, munka és siker, egy termékeny művészi élet mérlege. A tollal és ecsettel mért esztendők felé a magyar és lengyel barátság szolgálatában telt el. 1906-ban született Szepesváralján, s innen a család Vácra költözött. Fiatalon megismerte a szegények minden nyomorúságát: családja egy évig „vagonlakó" volt. Középiskoláit Vácon végzi, majd a budapesti Képzőművészeti Főiskolára kerül. Érdeklődése megoszlik a képzőművészet és az irodalom között — beiratkozik az egyetem bölcsészkarára is. Később — 1944-ben — bölcsész doktorátust szerez. A disszertáció témája magyar—lengyel vonatkozású: „A humanista Báthori István". A monográfia a két ország kapcsolatainak valóságos kincsesbányája.

Először 1936-ban kerül Lengyelországba — ösztöndíjasként. Sokfelé utazik, bejárja Európát. Járt Londonban, Párizsban. Több ízben hazajön Magyarországra, végül is Lengyelországban telepedik le. A felszabadulás után második hazája rábízza a krakkói Magyar Intézet vezetését. A híres Jagello egyetemen előadó, tanszékvezető. Később Varsóba kerül. Sokoldalú tevékenységet folytat. Kiváló pedagógus, s mint író, festő és esztéta jelentős egyénisége a lengyel kulturális életnek.

Évenként ellátogat Magyarországra. Egy Balaton-parti kis nyaralóban festeget; szívesen látja a barátokat, ismerősöket. Művészetével, két hazája iránti szeretetével, s valami mélyről fakadó lelkesedéssel építi a hidat országaink közé.

Ezúttal a nyírbátori Magyar—Lengyel Baráti Kör vette gondozásába képeit rövid időre: hogy bemutassa e sokoldalú tehetséges művész képeit a szabolcsi művészetbarátoknak, a magyar—lengyel barátság jegyében.

Csorba Tibor az akvarell művésze. Ecsetjével végigsimogatta a magyar és lengyel tájakat, vízfestékkel írt lírai vallomást Varsó kedvesen szigorú utcáiról, a puha-fehér bukovinai hegyekről, Budapestről, a Balatonról, az alföldi tanyákról. Realista, humanista művészetszemlélettel szolgálja a műfajt, az akvarellt, mely sok örömet szerzett számára. Egy lengyel kritikus, művészetével kapcsolatban az Antheus-legendát említette. Antheust, aki erejét a földtől nyerte. Csorba Tibor művészete is ebben gyökeredzik, nemcsak tematikájával, hanem látásmódjával, valóságszemléletével, sőt a hazai föld, két hazája iránt érzett szeretetével is.

A két haza fogalmához hozzátartozónak érzi a két ország sokrétű megismerését. S útjai minden esetben irodalmi és festői ihletésüek. Híres sorozata: „Lenin nyomdokain Lengyelországban." Megörökítette a neves magyar világjáró — Szepsi Csombor Márton — lengyelországi útvonalát is. Képei szinte a legjellegzetesebb magyar és lengyel tájak ragyogó színekkel megfestett antológiája.

A világ sok táján volt már kiállítása, s lengyelországi megbecsülését jelenti, hogy az ottani nagyvárosokban évente öt-hat kiállítása van.

Lengyel táj — Csorba Tibor akvarellje

gos hétköznapi cselekedetek-

Szeplők a város arcán

Örvendetes, hogy a városrendezés nehéz és felelősségteljes munkájában ma már képzőművészek is részt vesznek. A közelmúltban alakult meg Nyíregyházán egy esztétikai bizottság, melynek feladata a városkép, utcakép kialakításában, terek kiképzésében, szobrok elhelyezésében véleményt mondani. Kétségtelen, hogy a városrendezésnél, egy-egy jelentősebb épület, létesítmény elhelyezésénél sok tényező játszik közre, mégsem nem lehet utolsó szempont az esztétikai hatás, a város „közérzetének", hangulatának figyelembe vétele.

Sablon lakóházak

Soltész Albert festőművész, a bizottság egyik tagja már noteszébe gyűjtött néhány észrevételt. Nyíregyháza arculatának szeplőiről, melyekkel naponta találkozunk. Ezek egy része éppen abból származik, hogy a városrendezés nem mindig számolt az új lakónegyedek, utcák kialakítása során az esztétikai elvekkel. A sablon lakóházépítkezés jegyeit magukon viselő épületek mellett találkozunk vonzó, modern épületek egész sorával mind a Déli, mind az Északi legkedvezőbb. A házak kapcsolódása, az utcakép hangulata árnyékos. Hiányoznak a földszinti kirakatok is, melyek nemcsak egészséges esztétikai hatást keltenek, hanem nagyvárosias külsőt is adnak az épületeknek. Bizony az úttest közepére tervezett csíkpark csak részben segít ezen. A város egyik új nagy sugárútjának kialakítása útkeresés jegyeit viseli magán. Kedvezőbb a helyzet az Északi Alközpontban, itt a terek kialakításával, az épületek színezésével vannak problémák. Nem sikerült elérni, hogy minden kisebb épületegység más-más téri variációban, más-más hangulatot árasszon, az épületek színezésében a rideg, hideg színek uralkodnak.

Belvárosi tűzfalak

Külön figyelmet érdemel a belváros rendezése, ahol a régi városkép megőrzésével szükséges új épületeket emelni, a foghíjakat eltüntetni. S itt is vannak megjegyzései a képzőművésznek: a Kossuth tér, a város egyik központi helye, rendezése napirenden van, s ez az építészeti feladatokkal együtt esztétikai gondokat is felvet. Különösen érzékeny területe ez a városnak. A tűzfalak, a régi épületek szobrok sem, elhelyezésük közrejátszik abban, élvezhető-e az alkotás, vagy elsiklik a szem fölötte. Vonatkozik ez a felállítandó szobrokra elsősorban, de a jó környezeti hatás miatt nem lenne szentségtörés jobban gazdálkodni a már felállított szobrokkal. Móricz Zsigmond szobráról sok szó esett már, jelenleg az Erdő soron áll. Mennyivel jobb hely lenne számára az Északi Alközpont egyik térsége. Nem megfelelő a sóstói Pihenő nő szobrának elhelyezése sem, a nagy fák alatt nem érvényesül a szobor, kedvezőbb helye lenne az óstrand előtti téren, ahol körüljárható, szem előtt lenne ez a szép szobor. A következőkben az esztétikai bizottság foglalkozik azokkal a képzőművészeti díszítőmunkák pótlásával is, melyek az új lakónegyedeket érintenék.

Nyilvánosságot a terveknek!

Helyes lenne nagyobb nyilvánosságot adni a városrendezési terveknek, makettéken bemutatni a létesítendő utcákat, utcarészleteket mielőtt azok elkészülnek, hogy a szakembereken kívül a nagyközönség is véleményt tudjon alkotni és mondani a kialakítandó városképről, egyúttal formálni is lehetne a város dolgozóinak esztétikai ízlését, növelni érdeklődését.

Páll Géza

tanácskozik a megye ifjúságának parlamentje

A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség Szabolcs-Szatmár megyei Bizottsága rendezésében október 25-én kedden Nyíregyházán, az úttörőház nagytermében összeül a megye ifjúsága küldötteinek parlamentje, hogy jelentést adjon a pártnak a két kongresszus között végzett munkájáról. Járásonként 10—12 fiatal képviseli az alapszervezeteket, az ifjúsági munkabrigádokat, akik előtt Bánóczi Gyula, a párt megyei végrehajtó bizottságának tagja, a megyei KISZ-bizottság első titkára tartja vitaindító előadást.

Ezt követően a résztvevők összegezik az ifjúság által kezdeményezett akciók hasznát a termelőszövetkezetek megszilárdítására, a termelő munka minőségének javítására, a gazdaságosság fokozására. Beszámolnak a fiatal küldöttek arról is, miként sikerült teljesíteniük a párt közelgő kilencedik kongresszusa tiszteletére tett vállalásokat

Mátészalka: új társasházak

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-796

VIGILIA
Budapest

1021

Csorba Tibor festő

Vigilia

1976 március
Ára 12 Ft

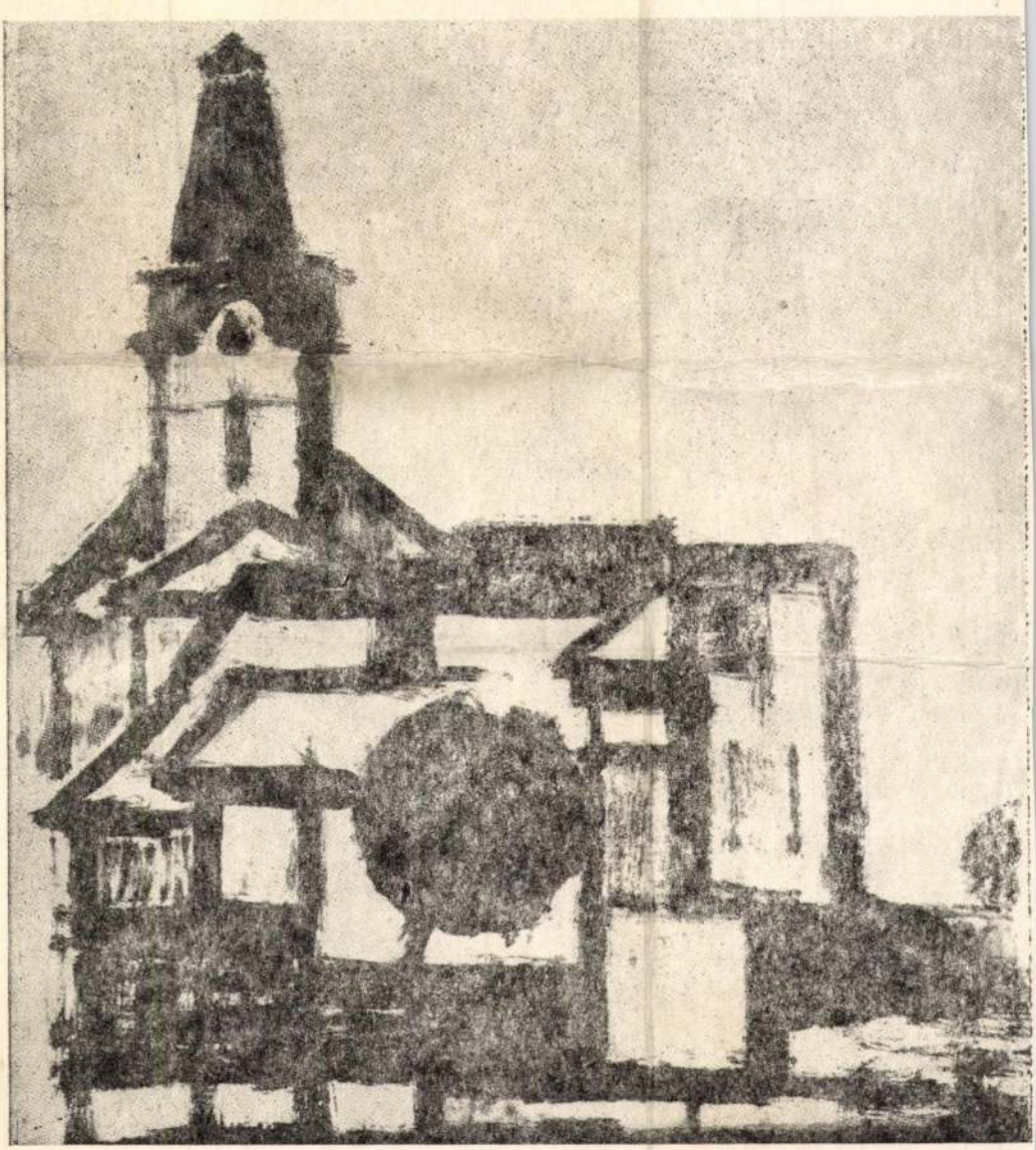

Csorba Tibor: A wyszkowy templom (akvarell)

(Hegyi Bélának Csorba Tiborral folytatott beszélgetése lapunk 178. oldalán.)

KRITIKA

Mindennap együtt az Urral (Síki Géza), **Pécs egyházzenéjéről** (Tóth Sándor), **Király — töviskoronával** (Balássy László)

HUNGAROTON MŰVÉSZLEMEZ ÚJDONSÁGOK

VIVALDI

Stabat Mater

Longe mala umbrae terrores — motetta

Budai Lívia (ének)
Rolla János (hegedű)
Liszt Ferenc Kamarazenekar

Vezényel: Sándor Frigyes

SLPX 11750 ára: 60,— Ft

J. S. BACH: d-moll versenymű hegedűre és oboára

HÄNDEL: g-moll oboaverseny

VIVALDI: a-moll oboaverseny

MARCELLO: d-moll oboaverseny

Csánky Emília (oboa)
Rolla János (hegedű)
Liszt Ferenc Kamarazenekar
Vezényel: Sándor Frigyes

SLPX 11740 ára: 60,— Ft

DEBUSSY

A tenger — három szimfonikus vázlat

RAVEL

Daphnis és Chloé II. szvit
La Valse

MRT Énekkara és Szimfonikus Zenekara

Vezényel: Lehel György

SLPX 11761 ára: 60,— Ft

SZÖLLŐSY ANDRÁS

Transfigurationi per orchestra

Musica per orchestra

MRT Szimfonikus Zenekara

Vezényel: Lehel György

SLPX 11733 ára: 60,— Ft

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Csorba Tibor
1966 ÁPR 28.
ESTI HIRLAP

Modell a kórházhoz

A BETEGEK „ÖNKORMÁNYZATA" ♦ AKI EGÉSZSÉGESEN FEKÜDT A KLINIKÁN ♦ LENGYEL SZOCIOLÓGUSNŐ MAGYARORSZÁGI TANULMÁNYÚTON

1021

Dr. Helena Csorba kedvesen töri a magyar nyelvet: férje ugyanis magyar. *Csorba Tibor* festőművésszel a háború előtt *Angliában* ismerkedett meg, 1940-től 1945-ig pedig Magyarországon vészelte át a nehéz éveket.

Helena asszony szociológus, *a Lengyel Filozófiai és Szociológiai Intézet adjunktusa.* A Lengyel Tudományos Akadémia ösztöndíjasaként tanulmányúton járt hazánkban. A szociológia egyik fiatal ágát, *az egészségügyi szociológiát műveli.* Ennek célja: segíteni a gyógyítás megszervezésében. Kórházakban készített felmérések, vizsgálódások, a betegek kikérdezése alapján építik majd fel az egészségügyi szociológusok *annak a kórháznak a modelljét, amely a gyógyítást a legeredményesebben tudja szolgálni.*

Egy fontos gyógytényező

Hogy mi kell a betegnek, azt legjobban maga a kórházban fekvő tudja. *Ezért feküdt be Helena asszony 1960-ban az egyik krakkói belgyógyászati klinikára.* Megfigyelőnek, hiszen nem volt beteg. Napról napra gyűltek az adatai. A betegek és az orvosok, az ápolók és az orvosok kapcsolatáról, a környezet szerepéről, a betegtársak egymásra való hatásáról. Gyűlt az anyag egy nagyszabású kísérlethez: *a modern klinika típusának kialakításához.*

A krakkói belgyógyászati klinikán töltött megfigyelő munka igazolja dr. Helena Csorba megfigyelését: *igen fontos gyógytényező aktívvá tenni a beteget a gyógyulásban.* Ehhez hozzájárulhat a kórház *a betegek önkormányzati* szervezetével. Az említett klinikán minden kórteremből *egy-egy ágyhoz nem kötött beteg az önkormányzat tagja.* A szobatársak hozzá fordulnak gondjaikkal, s ő segít a súlyosabb állapotúaknak. Ez a betegekből álló kis csoport *hetente találkozik a kórház vezető főorvosával.* A betegek így nem érzik passzívnak magukat, a kórházat nem tekintik addigi életüktől egészen idegen, kissé félelmetes világnak.

Munkatársi viszony, zajártalom

— Rendkívül fontos — mondja —, hogy a kórházból kikerülő beteg értsen további életmódjának helyes kialakításához, s hogy *a kórház ne szakítsa meg vele a kapcsolatot.* A balatonfüredi szívkórház orvosai például szinte szociológiainak nevezhető felmérésekkel kísérik figyelemmel: *milyen állapotban vannak a kezelés után hazakerült betegek.* Minden egyes pácienst számon tartanak, levélben keresik meg őket, s értesítik, mikor látszik szükségesnek, hogy felülvizsgálatra, újabb kúrára befeküdjenek. Ez a módszer feltétlenül egyik építőeleme a szocialista kórháznak.

Magyarországi tartózkodása idején az Országos Ideg- és Elmegyógyintézet életét tanulmányozta.

— Az egészségügyi szociológia rendkívül szükséges terület — hangsúlyozza. — Szakemberei a pszichológusokkal karöltve segítenek az orvosoknak elemezni, hogy például a szívbetegségek elkerülésében milyen szerepe van *a munkatársak egymáshoz való, konfliktus nélküli viszonyának, vagy a zajártalmaknak egyes betegségek kialakulásában.*

Gy. Zs.

...sse.
...egy
...:0-
...ER-
...ta-
...nyt
...est
...nat
...el-
...ire
...in-
...ié-
... akciója

...or a románc...
gólhelyzetük is...
lyet ha értékes...
nyára gondot j...
az egyenlítés.
azonban egyre ...
gyarok számára...
ző, összeszokot...
nyomását kelte...
tott, a védelem...
alkotott a szór...
resti támadások...
A két fedezet, *Mathesz* és *Nagy*, ha nem is nyújtott egyenletes teljesítményt, de jól segítette mind a védekezést, mind a támadást.

ÚJ EMBERKÉNT SZEREPELT a csapatban az MTK fiatal játékosa, *Dunai* és olyan nyugodtsággal, magabiztossággal játszott, mintha sokszoros válogatott múlttal rendelkezne. A csatársor lendítője *Bene* volt. *Lehet, hogy nem szívesen játszik az újpesti csatár ezen a poszton, de tegnapi teljesítménye is bizonyította, hogy a jó formában levő Bene megoldhatja a magyar labdarúgó-válogatott jobbszélső gondjait.* Minden megmozdulása gólveszélyt jelentett a kapura és beadásai is rendre sikerültek.

VÁLOGATOTTUNK a 4—2—4-es rendszert játszotta, és amiért az első félidő 0:0-ra végződött, annak egyik oka talán az is, hogy a felállási rendszer fontos elemét, *a távoli lövéseket*, ekkor még nem alkalmazták. Többnyire *áttöréssel* kísérleteztek és a szoros emberfogással játszó

Gyengén játszottak a „pirosak"

A „pirosak" néven szereplő VB-csapat szerdán délután Győrött vendégszerepelt, s gyenge játékot mutatott.

Pirosak—Győr 2:1 (1:1).

5000 néző, vezette: *Juhász.*

Góllövő: *Göröcs, Nagy A.*, illetve: *Povázsai.*

Nagyon barátságos hangulatú mérkőzést játszott a két csapat, s a „pirosak" védelmük jó játékának köszönhetik a győzelmet. Jók: *Géczi, Bakos, Orbán, Máté, Varga* és *Nagy A.*

A Nemzetközi Evezős Szövetség elnöke, a svájci Keller, a római NOB tanácskozások során kijelentette, hogy az 1968. évi mexikói nyári olimpiai játékokon nem lesznek evezős versenyek, ha a létesítmények építését ebben az évben nem kezdik meg.

ADÁS-VÉTEL

Jó állapotban levő hat db MARABU VIII-as kazán 14 négyzetméter felülettel és kilenc db MARABU VIII-as kazán 22 négyzetméter felülettel, a hozzávaló tartozékokkal átadó. Érdeklődni lehet a Hírlapkiadó Vállalat ellátási osztályán, Budapest, VIII., Blaha Lujza tér 3. sz. alatt. Telefon: 143—869.

Gyermek sportkocsi kifogástalan állapotban eladó. Erdei, Tanács krt 26. IV. 11. este 7-től.

Hagyatékot, hálószobát, kombinált háromajtóst, garnitúrát, rekamiét, tollat veszek. 119—211.

Kerti bútor, hintaágy, emeletes csőágy, ágysodrony, összecsukható vaságyak, olcsó fotelágy 870 forint, készít, javít, Vincze, Népszínház 26.

Kétszemélyes, modern, epedás heverő jótállással, 1700 forint, háromhavi részletre kapható Jelinek kárpitos, Lenin krt 73. Népköztársaság útjánál.

Széles heverők sezlonok, ágyneműtartóval is. — Bukós fotelágy, rekamié, kiváló ...

Rekamié, fotelágy, szekrényágy, ezer Ft előleggel, garnitúrák kevés előleggel elvihetők. Bp., Dohány u. huszonkilenc.

Lakásfeloszl... hagyatékot, kombináltat, r... tollat, ruhane... hérneműt, l... veszek. 333—78...

Háromszínű ...zióelőtét, elen... tékpisztoly g... val, vidékre ... Märklin játék... Váci utca 73.

Vásárolunk ...tékot, kombin... rendezéseket, ... szobabútort, h... tóst, szekrény... kamiékat, ruh... ágytollat. 335—...

Veszek r... kombináltat, h... tós szekrényt ... szobabútort, ... női és férfiruh... szőnyeget, p... hagyatékot, li... 336—599.

Hagyatékot, ...bát, kombiná... háromajtós sz... garnitúrát, fé... fehérneműt, ... lakásfeloszlatás... szek. 332—516.

Vásárolunk ...babútort, kom...

Bútorvétel! Hálószobabútort, kombinált szekrényt, rekamiét, háromajtós szekrényt, konyhabútort, varró...

CSORBA TIBOR

A

LENGYEL KULTÚRA

TISZTELETTEL MEGHÍVJA

1977. január 24-én, hétfőn 17 órára

C S O R B A T I B O R

Lengyelországban élő magyar festőművész

k i á l l í t á s á n a k m e g n y i t á s á r a.

Megnyitja: POGÁNY Ö. GÁBOR művészettörténész.

TELEFON: 115-856, 311-168

BUDAPEST VI, NAGYMEZŐ U. 15

Csorba Tibor

A budapesti Lengyel Kultúrában mutatták be a Varsóban élő "Csorba Tibor akvarelljeit.

Ákács László: Csorba Tibor képei.
Tükör, 1977. február 13 - 41 lap.

Csorba Tibor

CSORBA TIBOR, a Lengyelországban élő magyar festőművész tárlatát tegnap nyitotta meg Pogány Ö. Gábor, a budapesti Lengyel Kultúrában. A két hétig nyitva tartó kiállításon a művész harminc akvarellje látható. 724

Magyar Hirlap 1977/2o/1o

Nagy Csorba Tibor

rajza

Forrás 1971/4, 69.o.

Csorba Tibor

Varsóban élő magyar müvész. Az akvarellfestésére Szőnyi István és Elekfy Jenő művészete volt hatással.

Forrás 1971/4/68

Csorba Tibor

Lengyelországban élő festőművész. „Magyar és lengyel tájak magyar csettel" című kiállítása volt Plockban.

Magyar Hírlap 1970. III. 16. 3. o.

Csorba Tibor festő (1906) 1)

a Sóstón rendezett nemzetközi kiállításra megérkezett Varsóból szept. 2-án a művész és felesége Hanka asszony „Sóstó" c (repr.) Sóstón fölegakreselleket, grafikákat készített az üdülőtelep részleteit, a város utcáit örökítette meg (emlétve)

Dienes Istvánné: A IV. sóstói nemzetközi művésztelep krónikája

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973. nov. 39 old.

Gorba Tibor festő 2) Folytatás

„Sóstó" c. akvarelljén kívül két grafikájával ajándékozta meg a művésztelepet.

Dienes Istvánné: A IV. sóstói nemzetközi művésztelep krónikája
Szabolcs-Szatmári Szemle, 1973. nov. 57. old.

Csorba Tibor festő

A sástói művésztelep legidősebb vendége a Lengyelországban élő művész és felesége Hanka asszony – a sokmyelvű telep összekötőjének szerepét is vállalta. Akvarelljei, rajzai szerepelnek a kiállításon.

Dienes Istvánné: 9 IV. Nemzetközi Sástói Művésztelep zárókiállítása.

Tolna m. Népújság, 1973. szept. 30.

Csorba Tibor 2

Ápolója a lengyel-magyar barátságnak. Évente 30-50 magyar vonatkozású előadást tart különböző helyeken - irodalomtörténeti, tudományos, művészeti témákról. Kiállítást szervezett: Magyar táj - lengyel ecsettel" címen és ugyanezt megfordítva is előkészítette.

Samlyó Zsuzsa: A Mosoly Érdemrend kitüntetettje.

Ország-Világ 1972/21 15 old.

Csorba Tibor. 3

Akvarellsorozatot készít a két ország hasonló tájairól. Ilyeneket: magyar tenger-lengyel tenger, Szentendre-Kazimicok, Varsó-Budapest, stb. Ezenkívül összeállítója az Akadémia kiadásában megjelent lengyel-magyar nagyszótárnak.

Somlyó Zsuzsa: A Mosoly Érdemrend kitüntetettje

Ország-Világ 1972/21 15old.

Csorba Tibor 4

Szerzője a Lengyelországban kiadott „Tanulunk magyarul" cimü - leckéket és irodalmi szemelvényeket tartalmazó antológiának. Felesége lengyel nő. Egészségügyi szociológus, egyetemi magán tanár, aki a fasiszta ostrom alatt végzett monkájáért a Varsó Hőse kitüntetést kapta. Hanka egyébként kitünően beszél magyarul.

Somtyó Zsuzsa: A Mosoly Érdemrend kitüntetettje.

Ország-Világ 1972/21 15 old.

Csorba Tibor

Varsó

Ország-Világ 1972/21 15 old.

Isorba Tibor

Varsóban élő magyar festőművész akvarelljeiből „Magyar, cseh-szlovák és lengyel hajók" címmel kiállítást rendezett Varsóban a lengyel képzőművész szövetség.

Északmagyarország 1973/57 5 old.

Csorba Tibor

1.

A Mosoly Érdemrend kitüntetettje a több mint 30 éve Lengyelországban élő magyar-hidós-művész. Az Érdemrendet azok kapják akik különösen sokat tesznek a gyermekekért. A kitüntetést eddig 57 országosan ismert vagy ezáltal ismerté vált gyermekbarát kapta meg: (évenkét 7-10-en) orvosok, pedagógusok, hidosók, művészek. Az első külföldi közöttük a magyar Csorba Tibor.

Somlyó Zsuzsa: A Mosoly Érdemrend kitüntetettje

Ország-Világ 1972/21 15 old.

Csorba Tibor

Magyarország rajzokban és akvarellek-
ben címmel megnyílt Varsóban Csorba Ti-
bor Lengyelországban élő magyar festőművész
kiállítása, amelyet a művész alkotótevékenysé-
gének 40. évfordulója alkalmából a Nemzetkö-
zi Könyv és Sajtóklub, valamint a varsói Ma-
gyar Kulturális Intézet rendezett.

Kronika.

Magyar Hírlap 1971/79 6old.

Dr. Csorba Tibor
az évtizedek óta Varsóban élő festőmű
vészt pedagógiai munkásságának el-
ismeréseként a Lengyel Államtanács
a Polonia Restituta Érdemrend
tiszti keresztjével tüntette ki.

Magyar Hirlap 1971/329 Sold.

Gorba Tibor

a kiskunhalasi Szemerédi László gyűjtő legfrisebb szerzeménye a művész két képe, amely még a halasi Thormayános múzeumban, a kiállításon látható, de már helye van a lakás falán.

K. J.: Festmények között.
Petőfi Népe, Kecskemét, 1972. dec. 13.

Csorba Tibor festőművész

A szentendrei Ferenczy Károly Múzeumnak ajándékozta a festőművész két képét Gorka, Géza keramikusázvegje. A festőművész már hosszabb idije Lengyelországban él és alkot.

P.P.: Százhetven új szerzemény.
Pest m. Hírlap, 1972. aug. 5.

Gr. Csorba Tibor festőművész

Thorma János Múzeumban kiállítása ma délelőtt 11-kor nyílik.

Kiállítások.
Petőfi Népe, Kecskemét, 1942. okt. 8.

Csorba Tibor, építész

Fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett kollégánk, munkatársunk, **Csorba Tibor** okl. építészmérnök, a Tervezésfejlesztési és Típustervező Intézet műszaki-gazdasági tanácsadója július 25-én 49 éves korában elhunyt. Temetése 1981. augusztus 11-én 14 órakor lesz a Farkasréti temetőben. Az intézet saját halottjának tekinti. Gyászolják: felesége, gyermekei, rokonai, barátai.

– Halálozás

11

Népszabadság, Bp. 1981 aug 4.

Csorba Tibor festőművész

CSORBA TIBOR, a Varsóban élő magyar festőművész akvarelljei láthatók a Lengyel Tájékoztató és Kulturális Központban. A képeket május 2-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

Népszabadság, 1985. IV. 25.

Csorba Tibor

Lengyel és magyar tájak címmel Csorba Tibor magyar származású festőművész akvarelljeit bemutató kiállítás nyílt meg hétfőn a Lengyel Tájékoztató és Kulturális Központban.

Magyar Nemzet 1985. IV. 16.

Csorba Tibor

Munkásmozgalmi emlékek

Gyűjtemények Háza Kiskunhalason

Az évszázad munkásmozgalmi emlékeinek gyűjteményéből nyílt állandó kiállítás csütörtökön Kiskunhalason. A Gyűjtemények Házának elnevezett új helytörténeti múzeumban fotók, dokumentumok, korabeli újságok, kitüntetések, s számos más relikvia segítségével lehet nyomon követni a munkásmozgalom, a felszabadulás és a szocialista átalakulás helyi eseményeit. Külön teremben mutatják be *Csorba* Tibor festőművész alkotásait. A jelenleg Lengyelországban élő művész fél évszázaddal ezelőtt tanított Halason, s ennek emlékére ajándékozta számos rajzát, festményét a városnak.

Magyar Nemzet 1985. IV. 5.

MDK

Csorba Tibor

s.l: A Mübarát kettős kiáll. Pesti Hirlap, 1942, okt. 2o.

MDK

Csorba Tibor

dr.F.L: Müterem és Mübarát kiáll. Református Élet, 1942, okt. 24.

CSORBA Tibor festő

† 1985.

Polgárdy Géza

Dr. Csorba Tibor életműve

Magyar Nemzet, 1986. aug. 26. 4.

:n és oldalt, a há-
rás egy csúcsára
oldalú háromszög
ci a félhomályban.
komputer fénye
áromszög csúcsává
körbeli fényekkel
t jelöl ki. A két há-
oldala egybe esik,
i síkok egymáshoz
tanak, fényernyőt
kintet hol a felira-
l a közelebbi és tá-
ajzolatokat. A való-
tt fényfoltok szinte
m falát. A pár per-
átvány után elsötét-
, a drapérián és a
kirajzolódik az ab-
tört árnyéka. Föl-
oli képernyő jelen-
elhető a vetítőgép

függöny téglalapja és az erre vetített kép viszonya. A tükörben korábban meg nem figyelt foltok, kontúrok bukkannak fel és a mély, még mélyebb sötétség. az anyaöl védettsége és az univerzum beláthatatlansága. Kitapintható emberi jelenlét, a tárgyak, a zene érzéki valósága, a kompozíció rendje, a lent és fent, a kint és bent újszerű viszonya valódi és illuzórikus terek sorát nyitja meg.

Miért vonzó és artisztikus mindez? Talán a kompozíció, a nyitott térszervezés miatt. Ettől is fontosabb azonban a mű dinamikája. Harmóniát kelt a valódi és látszólagos álló- és mozgóképek, alig észlelhető áttűnések szerves egymásba növése, meglepő a képváltások villámcsa-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971 MÁJ. 27.

Petőfi Népe

Csorba Tibor

1021

● Csorba Tibor (Varsó): Kecskeméti malom.

Eredmén

Budapesti nagyvállalat

üzletkötői irodahelyiségnek alkalmas,

belterületen fekvő, telefonnal rendelkező

helyiséget keres

bérbe, Kecskemét, és Baja városok területén. Ajánlatokat: „Műszaki 72776" jeligére a szegedi Hirdetőbe kérjük. (Szeged, Kígyó u. 2.)

747

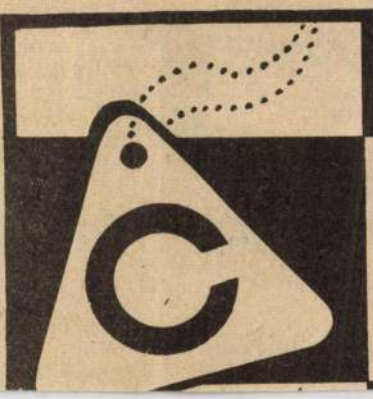

CENTRUM H

Női nyáriruhák, cip
kötöttáruk, fehérn
faliszőnyegek,
egyes háztartási c

története Széchenyi küzdelmével, hanem azért is, mert az érzelmi töltés elősegítője az értelmi befogadásnak. Ilyen formában példát adhat a történelemtanítás módszeréhez is. Persze mindehhez nem elég az elhatározás, a szépírói tehetség, szükséges az ismeretek és tények izgalmas egybeszövése. A haza szeretete a haza ismereténél kezdődik! Az ismeret az ember legfontosabb bortoka s Kósa Csaba máris nagybirtokos. (Bizonyára nem véletlen, hogy újabb könyvét az Árpád-házi királyainkról írja.) A Duna „története" nélkül pedig meg sem írható Magyarország történelme. A nem mindennapi vállalkozást kell újra dicsérnünk, s azt a törekvést, amit a nemzettudatért az író sajátosan valósít meg. Nem hiába idézi könyvében ő is Kölcsey sorait: *„Minden nemzet, mely elmúlt kora emlékezetét semmivé teszi, vagy semmivé lenni hagyja, saját nemzeti életét gyilkolja meg . . ."* Nagyonis tudatos írói vállalkozás tehát Kósa Csabáé, a nagy folyamból ennek az emlékezetnek „csuda dolgait" idézi föl.

Lapozzunk vissza ahhoz a fejezethez végezetül, amelyben az ácsi aranyászról ír. *„Ketten vannak már csak, két öregember. A csallóközaranyosi Zsemlovics Imre és az ácsi Nagy Lajos."* Nagy Lajos elmondta az írónak, hogy ő még fiataloknak is tanította táborban az aranymosást, de ők is azt hitték, gyorsan meg lehet ezzel a munkával gazdagodni. *„Hát nem! Nem lehet. Az aranyért izzadni, gürcölni kell. Napi egy grammért."* Napi négy köbméter fövenyt és ötezer liter vizet kell szakértelemmel „meringölni", ismerni kell a folyam természetét és még sok minden mást! Csakis a megfelelő ismeretek alapján folytatott küzdelemmel és hittel lehet eredményt elérni! Ezt vallja valamennyi öreg „víziember", akivel az író beszélgetett. Az ő sorsuk fövenyéből meringölte az aranyat. Mert a Duna ma is *„. . .lerakja a messziről cipelt terheket. Kavicsot, fövenyt és nagyúri gesztussal aranyat terít."* Így folyik, zajlik partjain ma is a történelem. De vajon lesz-e elég aranyász, aki föl is mutatja a nemesérc napi grammjait, gazdagodásunkra? Hány ilyen arc hajol még a nagy ezüst sorstükör fölé e tájon?

Kenta úr

CSORBA Tibor

Forrás 1986.3.

Csorba Tibor emlékezete (1906—1985)

Tavaly áprilisban még telefonon keresett fel itt Kecskeméten, hogy találkozzunk az Aranyhomok presszójában. S már a telefonban elsírta magát felesége halála miatt. Így szokatlanul egyedül jött fekete ruhában, fekete nyakkendővel, könnyes szemmel, újra és újra mély gyászára emlékezve. Szellemileg friss volt, minden érdekelte, mindenről tudott: a lengyel helyzetről beszélt, kiskunhalasi kiállításáról, az 1986-os nyolcvanéves születésnapjáról. Nem érte meg. 79. évében rövid szenvedés után Budapesten elhunyt.

Különös sorsú ember volt. A Tátra aljában, Szepesváralján született. Budapesti, párizsi, londoni tanulmányai után került Kiskunhalasra, ahol tanár lett. A polgári iskolában kézimunkát és rajzot tanított. Bejárta a környéket, tanítványait és azok szüleit felkeresve. Már fiatal tanárként lengyelül tanult, és 1936-tól Lengyelországban, Varsóban élt. Itt találkozott és kötött egy életre szóló barátságot, házasságot lengyel feleségével.

Két nemzet irodalmát és művészetét gazdagította. Munkásságát számontartja az irodalom- és a művészettörténet. Fiatal korában kiskunhalasi élményeit dolgozza fel elbeszéléseiben (Beszél a tanya, 1934) és regényeiben (Polgáristák, 1936; Az utolsó lőcsei diák, 1935.). Magyar—lengyel nyelvkönyveket, szótárakat szerkesztett; magyar és lengyel irodalomtörténeti tanulmányokat írt. Sokat fordított, így József Attila verseit is tolmácsolta lengyelül. E két baráti nép irodalmát szerette volna közelebb hozni munkáival és mindennapos tevékenységével.

Tanár volt. Képzőművész. Kiskunhalasi kiállításán találhatjuk munkáinak egy részét. De tevékenysége kisugárzóbb volt a lexikon rideg adatainál. Aktívan részt vett a Magyarok Világszövetségének munkájában, állandó résztvevője volt feleségével együtt az Anyanyelvi Konferenciáknak. Mindig nagyobb közösségekben gondolkodott, mindig fontos ügyekben munkálkodott.

Szekér Endre

HÍREINK

AZ ÍRÓCSOPORT ÜLÉSE

1986. január 21-én ülést tartott a Magyar Írók Szövetségének Duna—Tisza közi Csoportja. Az ülésen szó volt az Írócsoport elmúlt évekbeli munkájáról, és az idei tervekről. *Pintér Lajos*, a csoport titkára lemondott tisztségéről, helyére *Buda Ferencet* választották meg.

FORRÁS-EST VÁCOTT

1986. január 22-én Forrás-estet rendeztek Vácott, a Madách Imre Művelődési Központban. Az esten *Hatvani Dániel* főszerkesztő, *Szekér Endre* főszerkesztő-helyettes, valamint *Buda Ferenc*, *Füzi László* és *Sümegi György* képviselte szerkesztőségünket.

A FORRÁSRÓL A KOSSUTH KLUBBAN

Szociográfia, nép- és társadalomismeret címmel az Alföld és a Forrás szerkesztőivel, íróival rendezett kerekasztal-beszélgetést a Magyar Rádió és a TIT budapesti irodalmi szakosztálya 1986. február 3-án, a Kossuth Klubban. A beszélgetés résztvevői *Bodnár György*, *Hatvani Dániel*, *Juhász Béla* és *Kunszabó Ferenc* voltak; a vitát *Szabó B. István* vezette.

WYCINKI PRASOWE GLOBB RSW „PRASA"

BIURO WYCINKÓW PRASOWYCH

Warszawa
Pl. Starynkiewicza 1
Tel. 28-59-59

PROFILE
RZESZÓW, PL. WOLNOŚCI 1

wydanie Csorba Tibor

Nr 9 z dn. IX 1972

1021

Plastyka

● W czerwcu w rzeszowskim Domu Sztuki otwarto wystawę malarstwa Tibora Csorby. Csorba maluje akwarele o ciekawej, subtelnej kolorystyce. Interesuje się przede wszystkim pejzażem, w szeregu swych tek akwarel utrwalił widoki miast polskich a także regionów naszego kraju znanych i odwiedzanych przez turystów z całego świata.

● W pierwszej połowie czerwca prezentowała swe prace w Domu Sztuki Wanda Skuza. Autorka pokazała malarstwo, rysunki węglem oraz projekty malarstwa monumentalnego.

● Prawdziwym wydarzeniem artystycznym była wystawa malarstwa Stanisława Rodzińskiego (Dom Sztuki 15 VI — 3 VII), krakowskiego malarza, członka grupy Collegium. Reminiscencje wojenne, osamotnienie człowieka, problemy współczesnego świata — oto główne motywy tego ciekawego, pełnego dramatyzmu malarstwa.

● II Festiwalowi Zespołów Polonijnych towarzyszył otwarty w lipcu w Domu Sztuki kiermasz sztuki ludowej i amatorskiej woj. rzeszowskiego. Wystawa połączona ze sprzedażą jest najlepszą formą popularyzacji plastyki. Szkoda, że zbyt rzadko spotykamy się z nią w salonach wystawowych.

● Wielkim powodzeniem cieszyła się wystawa humoru i satyry w rysunkach Jerzego Sienkiewicza eksponowana w czerwcu w Zakładowym Domu Kultury WSK „Delta" w Mielcu. Zwiedziło ją ponad 8 tys. osób. W czasie trwania wystawy odbyło się spotkanie Jerzego Sienkiewicza z publicznością mielecką, która żywo komentowała rysunki. Warto przy okazji dodać, że w Domu Kultury stale odbywają się wystawy prac plastyków rzeszowskich, wystawy plakatu, prezentują swe prace członkowie Klubu Malarzy Amatorów.

● W Klubie Międzynarodowej Prasy i Książki w Rzeszowie utworzona została kilka miesięcy temu Mała Galeria, której zadaniem jest pokazywanie sylwetek plastyków rzeszowskich lub związanych z naszym regionem. Ostatnio prezentowali swe prace: Włodzimierz Kotkowski, Bożena Korska (grafika), Józef Gawlik (szkło artystyczne).

● W dniach 15—25 czerwca zorganizowano w Warszawie I Ogólnokrajowe Targi Polskiej Plastyki Współczesnej. Środowisko rzeszowskie reprezentowało na Targach 8 twórców. Sprzedano dzieła sztuki na łączną sumę 60 tys. zł, czyli 1/3 przywiezionych z Rzeszowa prac. Nasze stoisko pokazywało malarstwo i grafikę, wielki sukces odniosło szkło artystyczne Józefa Gawlika z Iwonicza.

● Z niewielkiego placu przed Domem Sztuki znikł parking, który został przeniesiony w bardziej odpowiednie miejsce. Biuro Wystaw Artystycznych w porozumieniu z Zarządem Okręgu ZPAP w Rzeszowie wystąpiło z inicjatywą zorganizowania w tym miejscu pleneru rzeźbiarskiego (patrz artykuł „Parking pilnie strzeżony").

AD

cięcia wiedzy o miejscu startu jest stosunkowo bardzo wysoka. Lecz Olimpiada się kończy, druga będzie za lat cztery, a sportowcy coraz intensywniej będą wojażować (ej, łza się w oku kręci panowie literaci, naukowcy, działacze). Tych, którzy przejdą w stan spoczynku zastąpią nowi adepci. Zdarzyć się może, że Spartak z Plewny zaprosi do siebie piłkarzy Stali Mielec, koszykarzy „Resovii" czy zapaśników „Wisłoki" Dębica. Wspomniane dyscypliny mają wysoką markę w Bułgarii i o taki obrót rzeczy łatwiej niż można sobie wyobrazić. I znowu przyjdzie zaglądnąć do mauzoleum, dokonać „wpisu" do pamiątkowej książki...

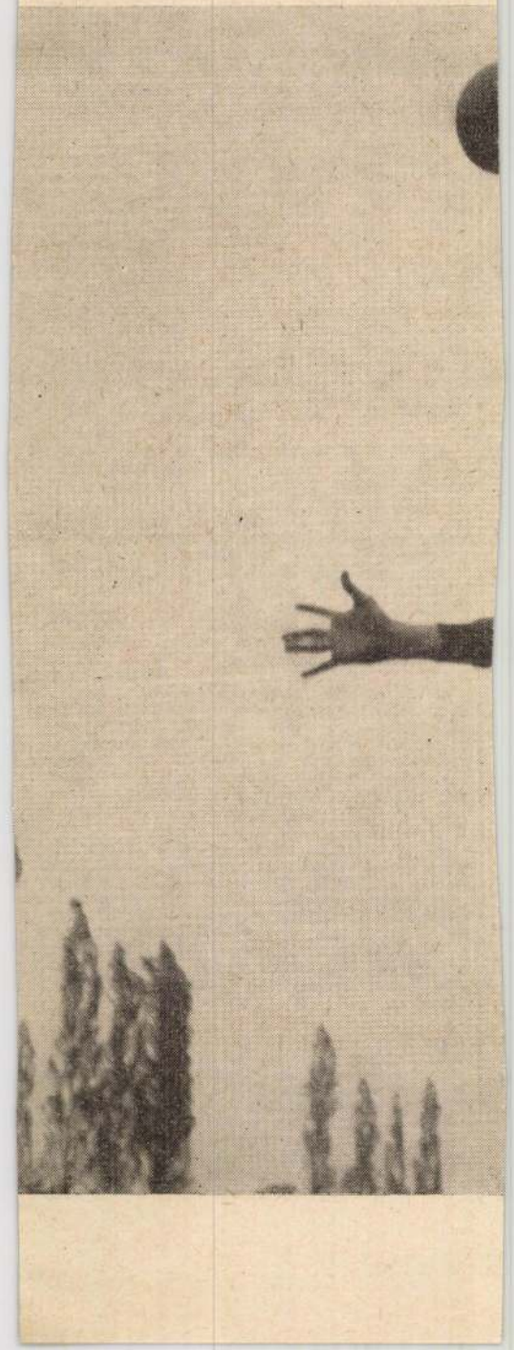

1972 OKT 4

PETŐFI NÉPE

Kecskemét

Sz. Csorba Tibor festőművész

Halastól Varsóig

Kiállítás és emlékműsor a Thorma János Múzeumban

1972

Ma este 6 órakor a kiskunhalasi Városi Művelődési Központban „Halastól Varsóig" címmel előadást tart Sz. Csorba Tibor, aki évtizedek óta a lengyel fővárosban él. A múzeumi hónap keretében ezen a héten még két eseményre kerül sor a városban. Hatodikán délelőtt a Thorma János Múzeumban a II. Rákóczi Ferenc Mezőgazdasági Szakközépiskola tanulói emlékeznek meg 1849-es vértanúinkról. Műsoruk címe: Aradi tizenhárom. Vasárnap, 8-án délelőtt 11 órakor, ugyancsak a múzeumban, dr. Gosztonyi János művelődésügyi miniszterhelyettes nyitja meg Sz. Csorba Tibor festőművész kiállítását.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

melésben. Ilyen esetben, amikor külső tényezők miatt jelentkeznek a minőségi gondok, nem korrekt eljárás cserbenhagyni a partnereket, akikre a későbbi években is szükség van. A konzervgyáraknak ezentúl is kell majd a nyersanyag. Jó termelési kapcsolatok nélkül nem tudják teljesíteni terveiket, kielégíteni az egyre nagyobb kül- és belföldi igényeket.

A hagymatermesztés közismerten munkaigényes. Gépesítése nagyrészt megoldott. Több gyári és helyileg készített berendezés

102 Csorba Tibor
festő, akvarellista

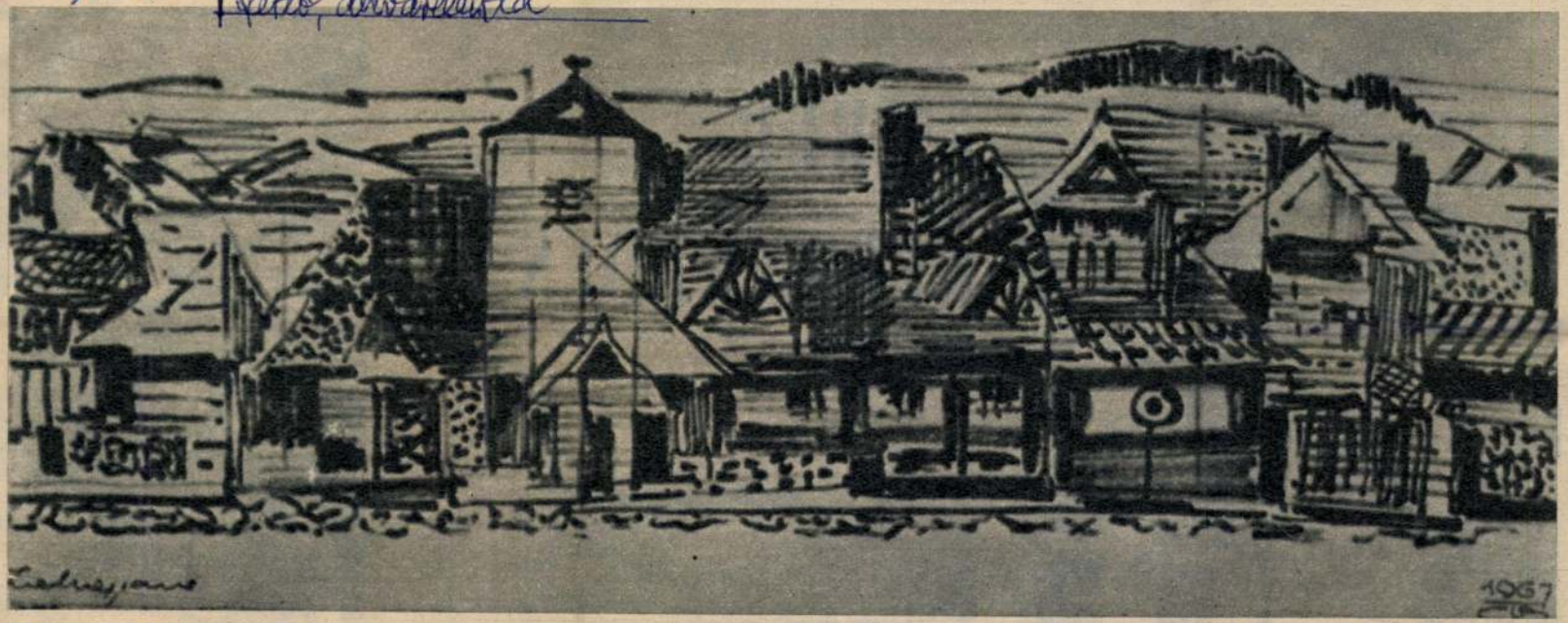

Zakopanei táj

A Balatonnál

A KÉTNYELVŰ FESTŐ

Aki Varsóban jár, és nemcsak az Óváros régi követ óhajtja megcsodálni, s a dinamikus, életkedvtől mozgalmas mai Varsó külső képén túl valami sajátosan magyart is keres a lengyel fővárosban, azt az utazót ezzel a rejtélyesnek tűnő mondással igazítják útba:

— Keresse a két csét...

S ahogyan szlávos lágysággal kiejtik a „cs" hangot, egyszerre indít mosolyt s gondolkoztat el, hogy megoldjuk a rejtvényt. De kimondják ők maguk:

— Csapláros és Csorba a két Cs... Ők a legnevezetesebb magyarok Varsóban... Évtizedek óta itt élnek, félig-meddig már varsóinak számítanak, annál inkább, mert mindkettőnek lengyel felesége van... Az egyik az egyetem magyar professzora, a másik országos nevű festő.

Csapláros Istvánt, aki húsz esztendővel ezelőtt megalapította az egyetem magyar intézetét, telefonon hívom. De fél óra múlva indul a repülőtérre, Várnába utazik, majd onnan Budapestre. Talán itthon találkozunk... Csorba Tibor is elnézést kér: reggel indul a lengyel tengerpartra... Ám amikor szomorú sóhajtásom meghallja, megesik a szíve rajtam:

— Most fél hat van... Fél óra múlva találkozunk az Óvárosban, a Piwna utca, azaz Serfőző utca négyes számú ház előtt. Ott van közvetlenül a felhők alatt, a legfelső emeleten, a műtermem. Hattól nyolcig ráérek, legfeljebb két órával később csomagolok.

S pontban hatkor ott áll előttünk a kedves mosolyú, medvetermetű festő.

Hatvanhat nagyobb lépcsőn baktatunk fel, s a további kisebb harminchárom már a műterembe vezet. Kinyílik az ajtó, s egy darabka Magyarország tárul a látogató szeme elé. Egy-két régi bútordarab, szőttesek, cserépedények — de főleg festmények, akvarellek, rajzok, hazai témákkal. Ám mellettük, alattuk, felettük lengyel bútorok, népművészeti tárgyak, szőnyegek láthatók, a falakról szinte az egész lengyel föld kitárul. A Balti-tenger, Zakopane, Varsó.

— Igen, én kétnyelvű festő vagyok, ha a piktúrában egyáltalán lehetséges külön nyelvről beszélni — mondja elgondolkozva. Persze nekem a táj diktál. Kompozíciót, szinte már architektúrát, színeket... De valóban, külön palettám van a magyar és külön a lengyel képek számára.

— Mindig festőnek készült?

Nagyot nevet, jóízűen, hiszen bizonyára minden látogatója erről faggatja legelőbb:

— Nem annak, hanem magyar tanárnak... A feledhetetlen emlékű Horváth István professzornál doktoráltam. Báthory István, a XVI. századi magyar—lengyel kapcsolatok volt a disszertációm témája. Majd Kiskunhalason tanítottam. Ezzel kezdődött...

Aztán rajzolni, festeni kezdett, miután már az egyetemen „kitanulta" a művészettörténeti „szakmát". Majd Lengyelországba került, s itt már főként festőként ismerik. Sok kiállítást rendezett már, évente nyolc-tíz kisebb-nagyobb városban van sikeres önálló tárlata.

— Igen, a nagyközönség, ha szabad így mondanom, festőnek ismer. De azért nem hagytam el a filoszi pályát sem, most is írok tanulmányokat, kritikákat, most már lengyel nyelven, magyar témákról, hazai irodalmi problémákról.

Ecset és toll. Így, együtt, nem mindennapos jelenség... S itt, Lengyelországban a magyar bölcsészdoktorból lett lengyel festő igazán egyedülálló. Lengyel méltatói a francia Dufy légies baját, könnyed ecsetkezelését vélik felfedezni képein. Dufy valóban felemelte a látványt egy másik, párával telített, pasztellszínekben fürdő világba. A magyar műkritikusok Szőnyi István nemzedékének legjobbjai közé sorolják a 66 éves festő életművét.

Amikor hazaértem Budapestre, elővettem a négykötetes képzőművészeti lexikont, hogy megnézzem: idehaza mennyit tudunk Csorba Tiborról. Nincs benne, kifelejtették belőle... Hadd írjam ide a legfőbb adatokat róla: Csorba Tibor festő és akvarellista, született 1906. március 15-én, Szepesváralján. Varsóban él, kiállításai Lengyelországban és Magyarországon rendszeresek. Impresszionista látásmódja ahhoz a festővonulathoz csatolja, ami az angol Turnertől Szőnyi Istvánig terjed.

Tóbiás Áron

1972 SEP 9

KÉPES ÚJSÁG
Budapest

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-048, 337-748, 340-726

EMBER-KERESKEDÉS

Íme Aldo Pusceddu, a nagy üzletember

A négereket egyelőre menekülttáborokban helyezték el. Sorsuk bizonytalan

Ezt a lányt is a bűnözők hozták Rómába. Prostituált lett

Először vannak Európában. Rémülten menekülnek a fényképészek elől

A színesbőrűek Maliból, Szenegálból és az Elefántcsontpartról érkeztek Olaszországba. Kedves olasz látogatók győzték meg őket arról, hogy az utazásnak értelme és haszna lesz. Ott fognak dolgozni Itáliában. A négerek hittek a „civilizált" uraknak, azután marhavagonokba zárták be őket, ezer és ezer kilométert utaztak, és akkor döbbentek rá, hogy tulajdonképpen miről volt szó: modern rabszolgáknak akarták eladni őket Olaszországban, illetve Franciaországban. A közvetítők körülbelül hatezer forintot kaptak volna egy-egy négerért, a becsapott szerencsétlenek pedig az illegális munkáért csak filléreket, legfeljebb annyit, hogy valahogy fenntartsák magukat...

A marhavagonokból teherautóra tették át a négereket, és így robbant ki a botrány. Az egyik teherautó defektet kapott, két másik nekirohant. Jött a rendőrség, megkezdődött a nyomozás. Az első számú teherautóban ült egy huszonnégy éves olasz „üzletember", Aldo Pusceddu, ő volt az egész üzletnek az irányítója. Megszervezte, hogy összetoborozzák a négereket, és jó pénzért eladják őket Olaszországban és Franciaországban. Megjelent a helyszínen az olasz rendőrség, ott volt a nemzetközi rendőrség, az Interpool is. A nyomozásnak és az eljárásnak a végső eredménye még ismeretlen. Elképzelhető az is, hogy Pusceddu úrnak jó összeköttetései vannak.

Mindent kell tudnia a repülőgép őreinek. A judónak is szakértője a két kísérő

Először még Amerikában és másutt is kissé humorosan fogták fel az ügyet. Ha valaki New Yorkból Floridába utazott, azt a tanácsot adták neki, hogy vigyen magával jó sok dollárt, majd azt Havannában, ahová úgy is eltérítik a gépet, jól beváltják. Tény, hogy a repülőgép-eltérítéseknél sokszor szerepeltek politikai motívumok, hiszen elkeseredett üldözöttek próbáltak ezzel a módszerrel sajátmaguk, vagy politikai barátaik számára megoldást találni.

Később azonban bekapcsolódtak a repülőgép-eltérítésekbe a bűnözők is. Az év elején elraboltak egy Jumbo repülőgépet. Száznyolcvannyolc ember volt a fedélzeten, öt millió dollár váltságdíjat kértek az eltérítők, meg is kapták. Az amerikai Delta Repülőgép Társaság egyik gépének az eltérítése után egymillió dollárt kellett fizetni.

Mindez világossá tette, hogy most már bekapcsolódtak a gengszterek a repülőgép-eltérítési akciókba. És ez szükségessé tette, hogy valóban hatásos módszerekkel lépjenek fel ellenük.

Az amerikai Fort Dixben különleges iskolát állítottak fel a repülőgépek őrei számára. Felépítették a kabinok másait és ilyen körülmények között trenírozzák a repülőgépek védőit.

Mindezek ellenére bizonyára a jövőben is akadnak majd vállalkozó szellemű kalandorok, akik kínos órákat okoznak a mit sem sejtő utasoknak. A repülőgép-eltérítés „divatja" még probléma marad.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1975 JUL 31

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Csorba Tibor

1021

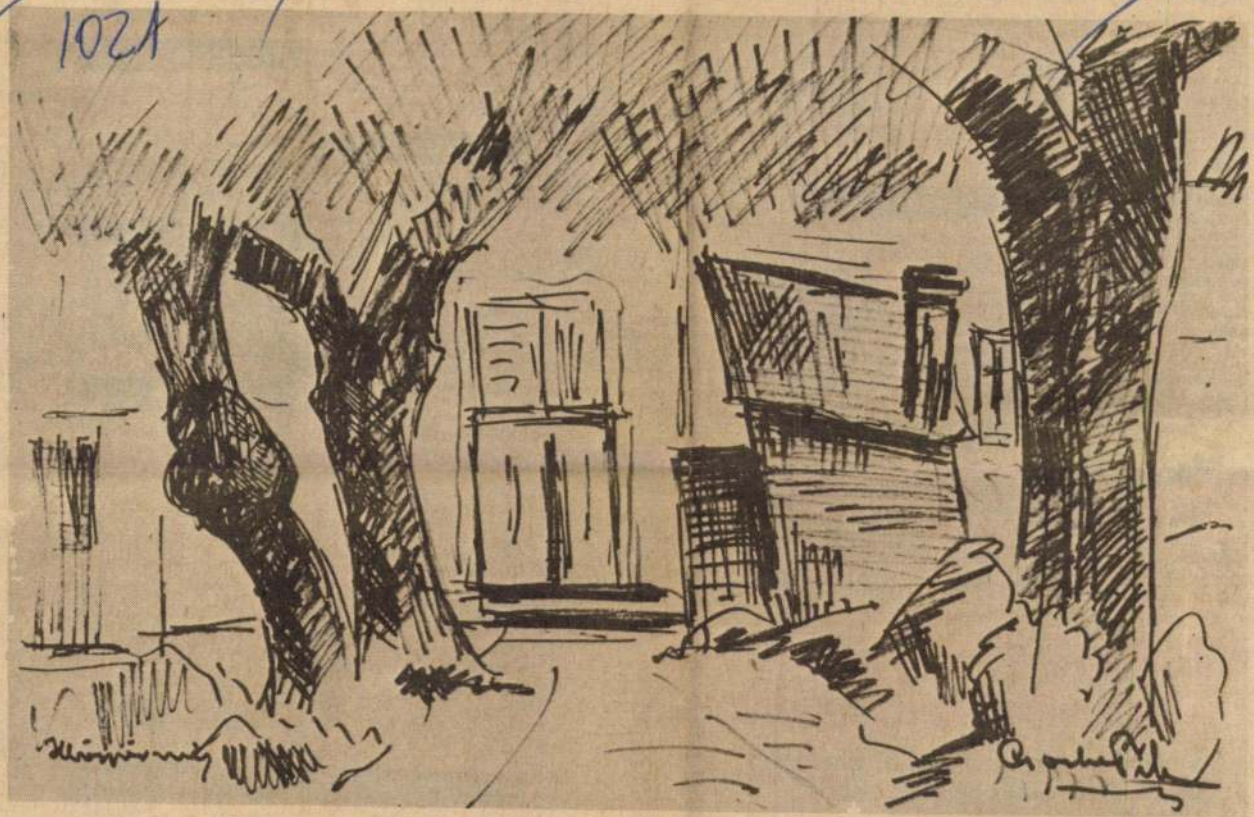

Csorba Tibor: Böszörményi részlet. (A Hajdúsági Nemzetközi Művésztelep alkotásaiból)

költözhetően eladó. Horváth Árpád u. 6. Végvári ék.

Hajdúszoboszlón, műút mellett eladó, egy új családi ház, melléképülettel, fúrott kúttal (félkész állapotban) 150 négyszögöl telken. Érdeklődni: Hajdúszoboszlón, Dériné utca 18., vagy Debrecen, Szabadság útja 95. Házfelügyelőnél.

Eladó ház 1 szoba, konyha kamra, több mellékhelyiséggel beköltözhető. Lakáscserét beszámítok. Érdeklődni du. 5 órától. Dugovics T. u. 5.

Másfél szobás összkomfortos házrész azonnal beköltözhetően eladó. Db., Öt malom u. 7. Megtekinthető szombat, vasárnap egész nap.

Magánrendelkezésű betongerendás konyha, veranda, lebontásra eladó. Sinai M. u. 15. VII. 31.

LAKÁS

Szuterén magánrendelkezésű lakás eladó. Érdeklődni „Dobozi" jeligére a kiadóba.

telep kivételével. „[illegible] jeligére a kiadóba.

Kétszobás, új bérházi összkomfortos lakásomat elcserélem hasonlóval vagy kertes házra. „Laktanya utca" jeligére a kiadóba.

Háromszobás -szövetkezeti lakásomat elcserélem másfél szobás szövetkezeti lakásért. Karácsony Gy. u. 7. V. 32.

INGATLAN

Bocskai kertben 800 négyszögöl gyümölcsös eladó megosztva is. Érdeklődni egész nap. Gál Ferencné, Debrecen, Cserepes utca 8.

Eladó 215 négyszögöl telek a Lázár utca végén zártkertben. Építési engedély van. Érdeklődni Wolfka u. 6.

ALBÉRLET

Egy kis szoba albérletbe kiadó. Bihari u. 7/B. Vágóhídnál.

Dolgozó nőt albérletbe felveszek. Cegléd u. 4.

zó fiúnak augusztus 1-től. Debrecen, Petőfi tér 10. XVI. em. 164. ajtó.

Bútorozott szoba kiadó egyetemistáknak fürdőszoba-, konyhahasználattal Csapó u. 4—6. III. 45.

Albérlet két fiatal dolgozónak kiadó. Érdeklődni a esti órákban. Veszprémi u. 19. Bihari.

Fiatal házaspár kiadó lakást vagy albérletet keres. „Egy-két év" jeligére a kiadóba.

Különálló kis szoba albérletbe kiadó. Hámán Kató u. 51. sz.

Egy dolgozó házaspárt szoba-konyhás lakásba albérletbe felveszek. Megtekinthető du. Lahner u. 40. sz.

Külön bejáratú szoba kiadó. Bethlen u. 41. IV. 26.

Vidéki, nőtlen dolgozó fiatalembert albérlőnek felveszek. Batthyány u. 24.

Fiatal házaspárnak különálló albérleti szoba, konyha kiadó. Nyíl u. 111.

Zsiguli gépkocsi sürgősen eladó. Kardos u. 29/A.

Simca Aronde személygépkocsi üzemképes állapotban, rendszám nélkül olcsón eladó. Csapó u. 5. III. 11.

Zsiguli gépkocsi eladó. Dobozi u. 27. I. 6. Érdeklődni délután 16 órától.

Nagykerekű Wartburg alkatrészei eladó. Sámsoni út 89.

175 köbcentis Cetka Jáwa motorkerékpár eladó. Szappanos u. 1.

Simson moped motorkerékpár jó állapotban eladó. Sólyom utca 163. 4 óra után.

Nagykerekű ezres Wartburg új gumival üzemképesen rendszámmal — olcsón eladó. Tímár u. 2.

ID-s Wartburg de Luxe 44 000 km-rel eladó. Szőke, Rigó u. 2. Érdeklődni délelőtt.

601-es Trabant eladó. Sinai M. u. 15. VII. 31.

ÁLLÁS

Iparban dolgozó energetikus állást változtatna, esetleg villamosenergia-ipari technikusként elhelyezkedne. Modern gyengeáramú

Dr. Klenczner, Nyíregyháza, Sóstói út 50.

HÁZASSÁG

Jó megjelenésű független asszony házasság céljából özvegyember ismeretségét keresi 50—60 évesig. „Barátság" jeligére a kiadóba kérem a leveleket.

BÚTOR

Eladó ágynemütartó. Blaháné u. 4. sz. II. em. 8.

Modern bútorok, polcrendszerek, beépített szekrények készítését vállalom. Veres Imre, Gyepű sor 74/A.

Lengyel heverő, szekrénysor, kombinált szekrények, kétajtós-, háromajtós szekrények, két- és négyszemélyes rekamiék, garnitúrák, fotelek, heverők, dohányzóasztalok, hálóbútor, konyhabútor, étkezőasztal eladók. Arany János u. 13.

Mindenféle szép bútor vétele és eladása. Arany János u. 13.

GÉP ÉS SZERSZÁM

Varrógép jó állapotban eladó. Fürst Sándor u. 47/A

EGYÉB

Parkettáz
vő száraz
ciával, csis
azonalra vá
Bihari, Vör
ja 10. II. 2

Parkettáz
csiszolást,
ciával az
Keller. Tel

Óriásszem
lánt, I. os
biak. Gore
már kapha
ca 40.

Nyugdíjas
megosztaná
dolgozó nő
megosztaná
sebb dolgo
jas nővel.
jeligére a

Valódi b
bunda elad
sz. V. em.

Egy faf
eladó. Tan
Ferencék.

Nyúlketre
u. 18.

Eladó Ké
antenna, g
zott fürdők
függönykar
u. 1. Cipés

Olajkály

Baromfitenyésztő szakmunkástanulónak

az általános iskolát az idén befejező, de 16. életévüket be nem töltött fiúkat és lányokat

FELVESZ

1021

BIURO WYCINKÓW GLOB PRASOWYCH

Prasowe Wydawnictwo Dokumentacyjne RSW „P-K-R"

Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 28-59-59

KURIER POLSKI
A
00—018 Warszawa, ul. Hibnera 11

wydanie .....

Nr 260 z dn. 6-12-77

Tibor Csorba

Pejzaż pogodny

Kurier rozmawia z Tiborem Csorbą

Mieni się najszczęśliwszym człowiekiem w Polsce. Zawsze gościnny, pogodny, uśmiechnięty prof. dr **Tibor Csorba**, pomimo swych licznych zajęć plastycznych, lingwistycznych, literackich i wielu społecznych, jakich się podejmuje, zawsze znajduje czas dla przyjaciół, do których od lat zalicza się również Kurier. Przypominamy, że Tibor Csorba jest laureatem naszego Orderu Uśmiechu.

Jego nastrojową pracownię odwiedzaliśmy i prezentowaliśmy Czytelnikom niejednokrotnie. Tym razem składamy w niej wizytę z okazji przyznania artyście Nagrody im. Wł. Pietrzaka, którą otrzymał za całokształt twórczości artystycznej i szerzenie przyjaźni polsko-węgierskiej w dziedzinie kultury.

Połowę swego życia poświęcił Tibor Csorba idei zbliżenia kulturalnego obu narodów, dokonując w tym czasie ogromnej pracy nad systematycznym rozbudowywaniem wiedzy o kulturze węgierskiej w Polsce i polskiej na Węgrzech.

■ Czy podjęcie się i podołanie tego typu działalności wymaga jakichś specjalnych predyspozycji?

— U mnie było to naturalną konsekwencją sympatii i przyjaźni, jaką darzyłem i darzę naród polski oraz zainteresowania jego kulturą, tradycją, językiem. Zadeklarowawszy się jako przyjaciel, chciałem tejże przyjaźni nadać konkretny kształt abyśmy wzajemnie pokochali to, co jest nam bliskie i drogie w kulturze.

■ Trudności w nawiązywaniu wzajemnych bliższych kontaktów utrudnia przede wszystkim bariera językowa...

— To przesąd, niestety, od lat pokutujący. Tak jak nie ma chyba narodu, który tyle co Polacy miałby sympatii do Węgrów, tak również nie ma drugiego takiego, który miałby tyle zastrzeżeń do języka węgierskiego. Sam Pan jest tego żywym przykładem. Pana zasługą jest m. in. pierwszy słownik polsko-węgierski, najobszerniejszy wśród polsko-obcojęzycznych, wykłady literatury węgierskiej w Polsce, które zapewne doczekają się kiedyś opracowania i wydania, tłumaczenia Reja, Kochanowskiego, Norwida, Sienkiewicza.

— Od lat widzę potrzebę wydania w Polsce dobrego podręcznika historii literatury węgierskiej. Dobrego, a więc nie typu książki telefonicznej, ale opartego o rzetelny wybór najcenniejszych dzieł i pisarzy. Węgrzy są pod tym względem w lepszej sytuacji, mając do dyspozycji kilkaset stron druku na temat historii literatury polskiej.

■ Literackim wydarzeniem na Węgrzech był podobno — wydany latem — przekład „Pana Tadeusza" Mickiewicza...

— Nie waham się stwierdzić, że jest to przekład genialny. Dokonał go György Ronay, poeta, eseista, który przymierzał się do tego zadania przez blisko 30 lat, ale opłaciło się, osiągnął bowiem efekt znakomity. Jest to drugi w ciągu ostatnich lat, obok tłumaczenia Ewy Sebök, doprowadzony do końca przekład tego arcydzieła Mickiewicza.

■ A czy Pan sam coś obecnie tłumaczy?

— Tak. Zajmuję się przekładami drobnych utworów prozatorskich Endre Ady'ego. Temu wielkiemu poecie węgierskiemu poświęcam również wszystkie wolne chwile, starając się spopularyzować wiedzę o nim i jego poezję.

■ Przyzwyczaił nas Pan do wielostronności Swych zainteresowań, dlatego też zapytam, co nowego w szkicowniku i na sztalugach?

— Przed kilkoma dniami otwarta została w Słupsku wystawa moich polskich i węgierskich pejzaży. Teraz przygotowuję się do przyszłorocznej wystawy z okazji 400-lecia Zakopanego, na której mam zaprezentować ok. 70 prac z ostatnich dwóch lat. Przeglądam szkicownik, zastanawiam się nad ujęciami, a w czasie Świąt wybieramy się wraz z żoną w Tatry w celu odświeżenia wrażeń. W dalszym ciągu również pracuję nad te-

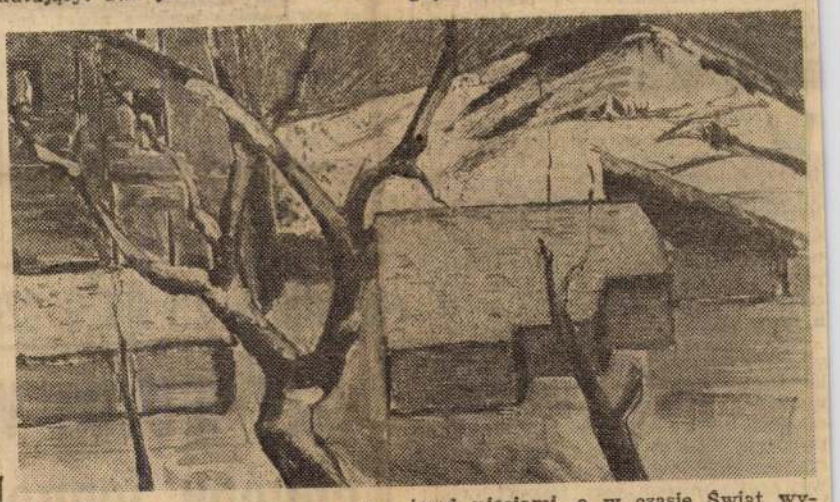

Nr 260

Co trzeba klientowi a co - handlowi

Jerzy Kern wydrukował kiedyś w „Przekroju" wierszyk o Ludwiczku, który miał ochotę na pierniczek. Nabył więc ten przysmak, ale zupełnie niepotrzebnie wdał się w szczegółowe studiowanie tego co uczciwy producent miał mu do powiedzenia: że kuwertura składa się z sacharyny i barwnika, że w środku jest margaryna i — jak pisze Kern — „I czuje Ludwiczek jak w środku Ludwiczka przechodzi ochota na tego pierniczka".

Powiedziałabym, że w ostatnich latach delikatność i wrażliwość Ludwiczka na to, co spożywa, została jakoś ograniczona.

OTO na przykład tak renomowana firma jak Wedel daje nam na rynek niezłą i tanią czekoladę „HOBBY" za 13 zł. Na ładnym opakowaniu napisano: Data produkcji... ale nie ma tej daty wcale. Chyba, że wtajemniczonym mówi coś znak ZN-74/MPSS/G-1-182. Natomiast bardzo dużymi literami napisano tak: „Zbierz 180 kuponów (każdy inny) i wyślij... Możesz otrzymać album z opisem i miejscem do wklejenia 360 obrazków".

Kiedy pojawiłam się na Krakowskim Przedmieściu z trzema tabliczkami czekolady „HOBBY", kilka osób zatrzymało mnie pytając, gdzie je nabyłam. Gdybym guana chęcią zdobycia albumu nabyła 180 tabliczek, ogołociłabym sklep firmowy przynajmniej na tydzień. Po co więc komu taka bałamutna, nie przystosowana do możliwości i zainteresowań produkcyjnych Wedla reklama? Zwłaszcza, gdy rzecz dotyczy dzieci — trzeba być specjalnie poważnym.

W stołecznych sklepach jest w tej chwili koncentrat pomidorowy z Tarnowskich Zakładów Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego. Ma on „jedynkę" za dobrą jakość i na niektórych tylko pudełkach datę produkcji: wrzesień 1975. Jak długo koncentrat nadaje się do spożycia? Kiedy należałoby go przecenić, a kiedy wycofać z obrotu? Tego w ogóle na żadnym pudełku nie napisano.

Albo jeszcze jeden przykład z podwórka nabijania konsumenta w butelkę. Przedsiębiorstwo Przemysłu Ziemniaczanego w Toruniu wyprodukowało ostatnio bardzo smaczne płatki kukurydziane. Duże sztywne pudełko z kaczanem kukurydzy na stronie tytułowej oraz napisem „corn flakes" budzi zaufanie. Nawet cena 18 zł za pudełko wydaje się do zniesienia... ale tylko do momentu otwarcia kartonu, który w połowie jest pusty. Mała garść

Stąd pytanie, czy aby trochę nie za wcześnie na plan pierwszy wysunęliśmy sprawę edukacji klienta i troski o właściwy model konsumpcji. W tym samym czasie bowiem wytwórcy — przy rynku producenta wiecznie niesytym towarów, zalewanym pseudonowościami i towarami, których jakość pozostawia wiele do życzenia — poczuli się tak pewni siebie, że aż bezkarni. Z pracą handlu,

Krystyna Zielińska

jego troską o klienta i jego potrzeby też nie jest najlepiej. I właśnie dlatego bliższa odwiedzającemu sklepy jest sprawa „kto mnie obroni przed nabiciem w butelkę" niż problem kształtowania jego gustów i związana z tym edukacja.

INICJATYW dotyczących ochrony praw nabywców nigdy nie brakowało, ale w porównaniu z siłą przebicia, z dynamizmem wytwórców były to małe strumyki, z których do tej pory żadna większa rzeka, żaden żywy organizm konsumencki nie powstał.

W roku 1971 „Społem" wprowadziło „Kartę Praw Klienta" gwarantującą nabywcy, że jego uzasadnione uwagi czy reklamacje, dotyczące zakupu, zostaną potraktowane z całą powagą i solidnie załatwione. Nawet komitety członkowskie w sklepach miały czuwać nad właściwą organizacją pracy handlu, nad godzinami dostaw i nad tym co się w kartonach i skrzynkach dostarcza.

W październiku 1977 roku na 40 Zjeździe Delegatów „Społem" podjęto specjalną uchwałę „W sprawie wydatnego zwiększenia dbałości o interesy konsumenta i podniesienia poziomu jego obsługi". Zaostrzenie odbioru jakościowego, domaganie się, aby określenia: „super", „ekstra", „luksusowy" pojawiły się rzeczywiście w nadzwyczajnych przypadkach, zaktualizowanie „Karty Praw Klienta" i jej popularyzacja, uproszczenie trybu i zasad uznawania reklamacji, wzmocnienie nadzoru nad rzetelnością w zakresie cen i wagi — oto niektóre tylko z postanowień tej nowej uchwały.

Hasła, że „Klient ma zawsze rację" już się teraz jakoś nie lansuje. Za to w nowej uchwale znalazłam coś jakby na kształt współczucia dla nas, natarczywych i namolnych, pchających się od rana do wieczora ze swymi pieniędzmi, że swoimi wymaganiami do sklepu, od góry do dołu zastawionego makaronem, herbatnikami, czy winem: „Trzeba stwarzać klimat życzliwości dla nabywcy, zrozumienia dla jego potrzeb, gustów i wymagań... oraz wyrozumiałości dla jego wad i słabości...".

Trzeba, trzeba — tylko co innego i nie klientowi, lecz przede wszystkim handlowi.

Zużywamy za dużo części zamiennych

Czy można wyeliminować choćby jedną z przyczyn?

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

DOLGOZÓK LAPJA

1978 FEB 25

Csorba Tibor festő
1021

A Tátra festője

Látogatóban Csorba Tibornál

A magyarok közismertek arról, hogy a világ minden táján megtalálhatók. Ezért nem lepődtem meg, amikor Varsóban is magyar festőművészre bukkantam. A Magyar Kulturális Intézetben kapott felvilágosítás, majd rövid telefonbeszélgetés, és időpont-egyeztetés után kiderült, még ma találkozhatom Csorba Tiborral. Nehéz eldönteni, tulajdonképpen hogyan lehetne meghatározni foglalkozását: tanár, festő, író, műfordító? Engem mindenesetre az ember érdekel.

Az Öreg Városrészben lévő műteremben találkozunk. Először végigcsodálom a műtermi képeket, egy különösen megfog: „Petőfi szülőháza", aztán beszélgetni kezdünk.

A műteremben szembetűnik a készülő Ady-sorozat, illetve Ady szülőházának rajza, különböző nézőpontból. A vázlatok a helyszínen, Érmindszenten készültek.

Megtudom még, hogy ez évben meghívták egy zakopánéi kiállításra, mint a „Tátra festőjét. Csorba Tibor

Adyfalva — Csorba Tibor rajza

Kiderül: Csorba Tibor élete felét Lengyelországban töltötte — képei azonban eljutottak szinte a világ minden tájára. Kiállítása volt Washingtonban, New Yorkban, Rennes-ben, Stuttgartban. A szálak nem szakadtak meg Magyarországgal sem, rendszeresen hazalátogat.

A két ország kapcsolatait azonban nem csak mint festő szolgálja, és ennek az eredményeképpen kapta meg nemrég a Wladzimierz Pietrzok díjat, melyet 30 éve adnak ki külföldieknek is. Magyarok közül ez ideig csak Rónai Györgyöt tüntették ki e díjjal — kitűnő fordításaiért. A Mickiewicz Pan Tadeusz című művét, mely tulajdonképpen a lengyelek nemzeti eposza, ő fordította le a leghitelesebben.

Csorba Tibor életét a két haza szolgálatába állította, „hídépítő" szerepre vállalkozik, mint festő, mint tanár, mint a lengyel és a magyar kultúra kitűnő ismerője.

Kollár János

bálatelepieket érdekli észük jelene—jövője

s népfrontbizottsági beszámoló Oroszlányban

1977-ben — ha nem is rakétasebességgel — telepszerte megkezdődött a lakosság segítségével a járdaépítés. Akadályozta a folyamatos munkát, hogy a betonlapok beszerzése nehéz volt. A városi tanács új forrást keresett és az idén valószínűleg folyamatosan kapnak betonlapot. Jogos kérés teljesült az orvosi rendelő újbóli megnyitásával. A gyakorlat és a felvilágosító munka hatására a telepen lakók többsége belátta, hogy közegészségügyi és környezetvédelmi okok miatt indokolt volt a szervezett szemétszállítás bevezetése. Gyakran okozott bosszúságot a múltban az áramerősség-ingadozás a tévé és a rádió műsorainak vételekor. Az ÉDÁSZ szakemberei most korszerűsítik a vezetékeket, így várható az áramingadozás megszűnése.

A tanácstag a továbbiakban elmondotta, hogy készek a tervei egy háromszáz négyzetméter alapterületű ABC-áruháznak. A beruházás a közeljövőben megkezdődik. Most készül a borbálatelepi óvoda terve. A szénbánya építészeti üzeme még ebben az évben hozzákezd a kivitelezéshez.

A Hazafias Népfront körzeti bizottságának javaslatára kezdődött el tavaly a garázssor előtti szabad terület játszó- és sportparkká alakítása. Amint az időjárás engedi, a lakosság segítségével folytatják a munkálatokat. Felújításra szorul az Arany János utcai játszótér. A telepiek és a szocialista brigádok közreműködésére számít a népfrontbizottság. A vasúti felüljáró védőkorlátját rendbe hozták, a múlt évben, igaz, most újból ráférne egy kis javítás. 1978-ban is meghirdeti a népfront a Virágos, tiszta városért mozgalmat. Tavaly örvendetesen sok helyütt fásították az utakzott a borbálatelepi ügyes kezű lányok-asszonyok kézimunkáit bemutató kiállítás. Az idei munkatervben is szerepel egy kiállítás: A konyhakert legszebb termékei élőben és fényképen címmel.

Bihacker Mátyás, a városi tanács osztályvezetője alig győzte rögzíteni és megválaszolni a beszámolók utáni kérdéseket. Többen felvetették, hogy főleg az iskolás korú gyerekek érdekében lenne jó az autóbuszjárat útvonalának meghosszabbítása. Sajnos — amint a válaszból kiderült —, erre jelenleg nincs mód a keskeny utak és az éles kanyarodási ívek miatt. Jópáran szóvátették, hogy még mindig nincs kiépítve a telep szennyvízelvezető-rendszere. Bihacker Mátyás elmondta, hogy a jelenlegi derítő túlterhelt. A következő ötéves tervben ötmillió forintos költséggel újat építtet a városi tanács Kecskéd határában. Utána elkészülhet Borbálatelep szennyvízelvezető-rendszere.

Elhangzott még a továbbiakban, hogy az állattartást nehezíti a tápellátás időközönkénti akadozása. Rossz szögben keresztezi a Bokod felé vezető országút a vasúti síneket, fennáll a balesetveszély, — mondotta egy gépjárművezető. Némelyik utcában gyenge a közvilágítás és a kiégett égők cseréje aránytalanul hosszú idő eltelte után történik csak meg. Asszonyok indítványozták, hogy az illetékesek szigorúbban járjanak el a kutyatartás szabályait be nem tartó tulajdonosok ellen.

Valaki úgy summázta, hogy zömmel kis horderejű, megoldható problémák kerültek felszínre az estébe nyúlt beszámoló folyamán. Ebből is látszik, hogy a borbálai emberek ismerik a nyújtózkodást és a takarót összekapcsoló közmondást, s azt is.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1975 JUL 30
HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Csorba Tibor festő
1021

Arcok a Hajdúsági Művésztelepről

2 Csorba Tibor

A lengyel kultúra hete alkalmából a Hajdúsági Nemzetközi Művésztelep olyan alkotóját mutatjuk be, aki munkásságával jelentékenyen segítette és segíti a magyar és a lengyel kultúra találkozását. Évtizedek óta Lengyelországban él, s talán ezért is, viszonylag keveset tudunk róla. A magyar irodalmi lexikonban ez olvasható: „Cs. T. Szepesváralja, 1906. — Író, műfordító, filológus. Eredetileg kézimunka és rajztanár. Varsóban él. Elbeszélés kötete: Beszél a tanya (Kecskemét, 1934.), Regényei: Az utolsó lőcsei diák (Celdömölk, 1935.), Polgáristák, (1936). Számos lengyel és magyar irodalomtörténeti tanulmányt írt, irodalmi antológiát, magyar—lengyel nyelvkönyveket és szótárt szerkesztett. Többek között József Attila verseit fordította lengyelre".

Amiről a lexikon nem beszél: *Csorba Tibor* azonban festő is, kitűnő akvarellista. Az írás, a fordítói munka, az előadások mellett mindig is festett, rajzolt. A Hajdúsági Nemzetközi Művésztelepre is mint festőt küldte a Lengyel Képzőművészek Szövetsége. Csorba Tibor professzor, közel a hetvenhez is friss, alkotókedvű. Amellett kellemes társalgó, hálás riportalany. Rögtön megkérdezi: a festővel, vagy a két kultúra közötti hídépítővel akarok-e beszélni. Megegyeztünk.

— Lehet valakinek két hazája — kezdi a beszélgetést. Ez érdekes, de a jelen esetben főként igaz. Nagyon sokan vannak, akik ilyen vagy olyan okból hazájuktól elszakadva hazátlanná lesznek. Én illetve mi (a többes szám itt feleségére, Hanka asszonyra vonatkozik, aki elkísérte a telepre is) úgy telepedtünk le Lengyelországban, hogy megtartottuk hűségünket a magyar haza iránt. Sőt kapcsolatunk kiteljesedett a szimpátia, a családi, érzelmi szférákon túl, tudományos, irodalmi, művészeti, pedagógiai területekre is. Szerencsésen választottam második hazát. Kiskunhalasi tanárkodásom idején indultam el a lengyelek felé, csak úgy térképről. 1936 óta foglalkozom a lengyel kultúrával.

— És hogy indult el?

— Julian Krzyzanowski professzortól kaptam indítást. Tanácsára kezdtem el foglalkozni a Báthory István lengyel királlyá koronázását követő időszak lengyel—magyar kultúrkapcsolataival. A XVI. század a lengyel és az erdélyi irodalom aranykora is. Báthory nemcsak kiváló politikus és hadvezér volt, hanem nagy humanista is, aki fiatal korában bejárta Európa egyetemeit (Párizs, Pádua). S királynak sem egyszerűen politikus volt. Urakodása idején közel nyolcvan kötet könyvet adatott ki. — Szóval minél jobban megismertem a kort, annál jobban beleszerettem a témába. Kiderült, hogy kapcsolataink nem egyszerűen politikaiak, vagy gazdaságiak voltak, hanem a kultúrára is kiterjedtek. Nemcsak az arisztokraták, hanem a mesteremberek, a kultúra képviselői is járták az utakat. Balassi is errefelé indult és mások is. Mert különben miként kerültek és honosodtak volna meg a lengyel nyelvben az ilyen szavak, mint dobos, hajnal (hejnal), gyermek (giermek) stb.

A háború miatt az egész, immár kész disszertáció anyaggal el kellett jönnöm Varsóból. Budapesten, Horváth Jánosnál doktoráltam, 1940-ben.

— Voltak tehát kapcsolataink a lengyelekkel, csak nem eléggé ismertek, feltártak, tisztázottak.

— Persze. Én egy kicsit Szepsi Csombor Márton nyomdokaiba lépőnek éreztem magam. Ő is a Felvidékről indult el, alig 21 évesen, hogy gyalog és tutaj-stoppal eljusson Gdanszkába, ahol földrajzi ismereteit kívánta tökéletesíteni, s innen tovább Nyugat-Európába. Útikönyve, az Europica Varietas nemcsak az első magyar útleírás, hanem az első riportsorozat Lengyelországról. Friss, élvezetes, jó humorú írás. A vonatkozó részeit le is fordítottam lengyelre, sőt rajzolva és festve azt az utat is végigjártam, amelyet Csombor Márton megtett 350 évvel korábban. Szellemi ősömnek tekintem őt, aki önként vállalta azt az utat; szeretettel és szimpátiával járta a lengyel tájakat, városokat, ismerkedett az emberekkel, kereskedőkkel, parasztokkal, papokkal.

— A harmincas évek közepén regényei, elbeszélései jelentek meg. A későbbiekben hídépítő feláldozta magában a szépírót?

— Úgy is mondhatnám. Fontosabbnak tartottam, hogy időmet és energiámat az együttműködés szerszámainak készítésére fordítsam. Lengyel—magyar nyelvtankönyvet, szótárt, kívántam adni s adtam is azok kezébe, akik kapcsolatot keresnek a két nép, a két kultúra között. Mintegy 80 ezer lengyel szót magyarítottam, hatalmas szótár született belőle. Aztán meg irodalomtörténeti és művészeti tanulmányokat írtam. Ezeket hasznosabbnak véltem, s azt hiszem nem tévedtem. Most ismét visszatértem az esszéhez. Az elmúlt másfél év folyamán 15 olyan lengyel városról írtam,

Csorba Tibor vázlatot készít

amelyekhez személyes emlék fűz, s melyek jelentékeny lengyel—magyar kulturális hagyományokat őriznek. Remélem ezek egyszer majd magyar nyelven is napvilágot látnak.

— És a festő, az akvarellista mindvégig követelt magának időt, megnyilatkozási lehetőséget?

— Ez is régi szerelmem. Rajztanárként kezdtem, s mindig készen volt az ecset, s jól szolgálta az ügyet, melyre életem munkásságát tettem. Tájképfestő vagyok. Pontosan érzékelem a lengyel tájak szépségét csakúgy, mint a hosszú napsütést élvező magyar vegetáció színességét.

— Író, műfordító filológus, festő, pedagógus. E sokirányú érdeklődés és tevékenység hogy fér össze?

— Tulajdonképpen mindig tanítani akartam. Pedagógus vagyok. Egyrészt meg akartam mutatni a lengyeleknek kulturális értékeinket. Ezért fordítottam, kutattam a levéltárakban, tartottam előadásokat, propagáltam pl. Bartókot és Szinnyeit. Másrészt azt szeretném, ha a lengyel kultúra nagy eredményei mind-mind ismeretesek lennének Magyarországon. Úgy gondolom, hogy akkor teszem és teszünk legnagyobb szolgálatot, ha a nemzeti értékek legjavát igyekszünk megmutatni, azt, amit Kondor Béla, Aba-Novák, Szinnyei, Bartók, Németh László, Illyés Gyula, Veres Péter neve fémjelez. És természetesen az sem mindegy, hogy ezeket hogyan tálaljuk.

— Úgy tudom, hogy az elmúlt év legnépszerűbb előadói díját, a Mosoly Érdemrendet Ön kapta?

— Igen. A lengyel fiatalok szavazatai alapján a 68. díjat én kaptam. Az értékelésnél csodálkoztak, hogy az egész ország területéről kaptam szavazatokat, hogy egy magyar len-

lgozókat alkalmaznak

telepre alkalmazunk: kást, takarítónőt, 4 ára ebédkiosztó-eljárót. a telep vezetőjénél, Monostorpályi út 1.

ú technikust alkalmaz a ri Szövetkezet. Jelentiszaki osztályon. Debre- tér 2.

eni Asztalos és Kárpitos tkezet (DAKISZ) raktánkásokat felvesz. Állanzakos foglalkoztatás. Jelalamb utca 1—3. Munető.

rezetőt 2 hónapra alkalgyszertári Központ mű-. Debrecen, Széchenyi

női segédmunkásokat s munkabeosztással Üzem. Egészségügyi tséges. Jelentkezés Pos- Diszpécsernél.

eni Házgyár felvételre elő, villanyszerelő szak-, valamint előregyártóókat, segédmunkásokat. a Házgyárban, Debrezújvárosi út 10.

Bihar megyei Állatforsipari Vállalat pénzügyi brecen, Rigó u. 4. fels közgazdasági technietteket számlázási munlamint gyors- és gépíró.

Esztergályos, lakatos szakmunkásokat, valamint betanított és segédmunkásokat alkalmazunk. ÉPGÉP alkatrészgyára, Debrecen, Ispotály u. 10.

Gyógyszergyártó és gyógyszercsomagoló munkakörbe férfi és női dolgozókat napi 6 órás munkaidővel is alkalmazunk. A nyári szünidőre egyetemistákat, középiskolás diákokat felveszünk. BIOGAL Gyógyszergyár, Debrecen, Pallagi út 13.

Hegesztőket, lakatosokat, kovácsokat, famunkásokat és segédmunkásokat alkalmaz a MÁV Debreceni Járműjavító Üzem.

Kenyér szaküzletbe bolti eladókat, férfi segédmunkásokat vesz fel a Hajdú-Bihar megyei Sütőipari Vállalat, Debrecen, Nyíl u. 73.

Közgazdasági végzettséggel gépírni tudó, gyakorlott számlázót és számlalikvidátort felvesz a Debreceni Finommechanikai Vállalat. Jelentkezés: személyzeti vezetőnél. Debrecen, Szabadság útja 92.

Szociális Intézmény, Debrecen, Pallagi út 9. sz. segédápolónőket, takarítónőket vesz fel.

A Kinizsi Mg. Szakszövetkezet zöldségboltjába gépkocsival rendelkező boltvezetőt keres családi alapon, augusztus 1-vel. Telefon: 11-868.

Római parti zókat felveszt
Cím: 1031 Buda
Konyhalányt lattal felveszün
Kossuth u. 28. vezetőnél.

A Hajdú-Biha galmi és Húsip lattal rendelk
gust, bérelszámolót, férfi betanított és segédmunkásokat alkalmaz. Jelentkezés a vállalat munkaügyi osztályán Debrecen, Vágóhíd u. 9.

A Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat munkásszállójára felvételre keres takarítókat. Jelentkezés a szálló gondnokságán. Debrecen, Tanácsköztársaság útja 11.

A Debreceni Orvostudományi Egyetem műszaki osztálya azonnali belépéssel felvesz lakatos, lehetőleg telepvezetői vizsgával rendelkező villanyszerelő, valamint felvonószerelő szakmunkásokat. Jelentkezés a főműhely vezetőnél.

Ács és vasbetonszerelő szakmunkásokat, betanított segédmunkásokat felveszünk. Kifogástalan szociális ellátás, kiemelt bérezés az Olefin II. építkezésen. Jelentkezni lehet a 31. sz. Állami Építőipari Vállalat 18. sz. főépítésvezetőségén, Berentén.

Vízkutató és Fúró Vállalat üzemvezetősége, Debrecen, Monostorpályi út 29. felvesz villanyszerelőt, változó munkahelyre segédmunkást, gépkezelőt. Jelentkezni lehet a vállalat munkaügyén szombat kivételével 8—16 óra között.

A Debreceni Ruhagyár felvesz szabó szakmunkásokat, varrni tudó dolgozókat és 30 éven aluli nőket betanuló varrónőnek. Betanulási időre bért biztosítunk. Jelentkezés a munkaügyi osztályon.

Üzemi segédmunkásokat alkalmazunk, heti 40 órás munkaidővel, a kollektív szerződés szerint meghatározott fizetéssel, + 30 százalék veszélyességi pótlékkal. Állatifehérje Takarmányokat Előállító Vállalat, Debrecen, Diószegi u. 183/B.

Felveszünk legalább 5 éves számviteli gyakorlattal, mérlegképes könyvelői képesítéssel belső ellenőrt és 1 fő gyakorlattal anyagkönyvelőt. Fizetés megegyezés szerint. Városi Tanács Költségvetési Üzeme. Debrecen, Bartók Béla út 61. sz.

A Tiszai Hőerőmű építési munkához felveszünk ács, vasbetonszerelő szakmunkásokat, kubikosokat. Magas- és mélyépítő-ipari képesítéssel rendelkező technikusokat. Szovjetunióban kiemelt bérezéssel végzendő munkára is lehet jelentkezni. Jelentkezés: 22. sz. Állami Építőipari Vállalat fő-építésvezetőségén, Leninváros. Levélben érdeklődésre válaszolunk.

A Balmazújvárosi Építő-, Fa- és Vasipari Szövetkezet jó kereseti lehetőséggel felvételre keres kőműves, ács, vb-szerelő, asztalos és műköves szakmunkásokat és segédmunkásokat. Minden héten szabad szombat. Jelentkezés a személyzeti vezetőnél. Balmazújváros, Veres Péter u. 11.

Betanított munkás nőt felvesz a Megyei Tanács Kórháza. Jelentkezés: Bartók Béla u. 3.

Gépkocsivezetőket, gépkocsirakodókat és éjjeliőrt felveszünk. Jelentkezés: Köztisztasági Hivatal, Debrecen, István út 122.

A Szalag- és Zsinórgyár hajdúböszörményi gyáregysége, Hajdúböszörmény, Kinizsi tér 5. felvesz: 14 éves lányokat 2 műszakba, 16 éven felüli lányokat 3 műszakba betanított munkára, műszerészeket, lakatosokat, valamint érettségizett fiúkat segédművezetői munkakörbe, érettségizett lányokat adminisztratív munkakörbe, valamint gyakorlattal rendelkező gyors- és gépírót. Jelentkezés: a gyáregység munkaügyi osztályán.

Segédmunkásokat, és takarítónőt

saját szervezésű hivatásos

tehergépjármű-vezetői tanfolyamot indít

Jelentkezhetnek azok, akik:
— katonai időt letöltötték,
— 8 általános iskolai végzettséggel rendelkeznek,
— büntetlen előéletűek,
— 20. életévüket betöltötték,
— az elmúlt két évben háromnál több munkahelyük nem volt.

A tanfolyam beindulásáig jegykezelőként, vagy rakodómunkásként alapismereteket kell szereznlük.
A tanfolyam költségeit a vállalatunk fizeti.

Jelentkezés:
Debrecen, Salétrom u. 1. sz. Általános forgalmi és közúti ellenőrzési osztályon.

MÉK Vállalat közgazdasági érettségivel rendelkező bérelszámolót és gépírókat felvesz. Jelentkezés: Széchenyi u. 22. sz. alatt.

Félállású takarítónőt iskolába azonnalra felveszünk. Jelentkezés: Vár u. 1. sz. alatt a délelőtti órákban.

Tmk munkára lakatos szakmunkást és gyors- és gépírót azonnali belépéssel felveszünk. Debreceni Autójavító Ipari Szövetkezet, Debrecen, István u. 89.

Felveszünk női és férfi raktári segédmunkásokat, valamint kocsikísérőket. Jelentkezés: MÉK I. kirendeltség Debrecen, Mikepércsi u. 10. Kirendeltség vezetőnél.

Gépkocsival rendelkező mozgóárust felveszünk. Jelentkezés: Csokonai Könyvesbolt, Vörös Hadsereg útja 45.

Pályázatot hirdetünk havi 130—140 ezer Ft forgalmú, III. sz. italboltunk vezetésére, családi alapon. Az egység egyszemélyes, két műszakban üzemelő egység, a munkakör azonnal elfoglalható. Jelentkezni lehet a szövetkezet kereskedelmi osztályán. Pályázati feltételek: Megfelelő szakmai végzettség, tiszta erkölcsi és működési bizonyítvány. Földesi ÁFÉSZ 4177 Földes, Debreceni u. 2.

A TIGÁZ debreceni üzemegysége felvételre keres gépírókat, részmunkaidős gépírókat, helyettesítő cseretelep-vezetőt és turistapalacktöltőt. Bérezés megegyezés szerint. Jelentkezés: Mikepércsi út 2.

MÉG 4 NAPIG
20—30%
NGEDMÉNNYEL
vásárolhat
egyes iparcikkeket
%-AL OLCSÓBBAN
kínai papucsot
DEBRECENI ÉS VIDÉKI SZAKÜZLETEIBEN!

K

mérnök lány hasonló iatalemberrel, ából. „Ismee a kiadóba. csinosnak ly, de vidám lány megtelligens férg céljából. emény" jelba.

len, családom agiakkal renmegismerked- 30 év körüsság céljából. is. Gyerek Pontos cimevélre válaelmedet vára kiadóba.

OR

nált szekrény ekrény. Lefu. 79.

szép bútor iása. Arany

Szekrények, szelon, tizedes mérleg, három mázsáig, kertipad, függönykarnisok, fonott kanapé, fotellal, konyhaszekrény olcsón eladó. Sárosi u. 16. GÖCS mögött.

Konyhabútor, gáztűzhely, mozaiklap eladó. Farkas Gyula, Debrecen, Nagyerdei krt. 50. II. 10.

Biedermeier kanapé és 2 fotel eladó. Lugosi u. 17.

Fényezett szekrénysor és háló berendezés eladó. Boldogkerti ABC mellett. Öreg János u. 9.

Eladó háromajtós szekrény és Favorit tv. Vénkert, Ibolya u. 23. II. 25. Dusa Lőrinczné. Érdeklődni 10—18 óráig.

GÉP ÉS SZERSZÁM

850-es FIAT-hoz új tányér-conp kerék, 2 db hátsó teleszkóp, vezérműgarnitúra és egy kazettás magnetofon eladó. Kishegyesi út 49.

Szalagfűrész, villanyüttő, porszívó, írógép, parkettcsiszoló, olajkályha, villanyvarrógép, tv, rádió, abrikter eladó. Arany János

EGYÉB

Mézes kannák, ablakok eladók. Szabolcs u. 8.

Parkettcsiszolást, lakkozást, parkettázást PVC padló készítést garanciával vállalok. Bóné. Telefon: 11-057.

Parkettázást, parkettacsiszolást, lakkozást vállal, Bogyai, Kinizsi u. 39. Telefon: 14-134.

Földesen, József A. u. 31. Pataki Lajosnál kapható színes jácint hagyma.

Víz-, gázfűtés-szerelést vidéken is vállalok, garanciával. Stanez János, Bólyai u. 9. II. 9. Telefon: 18-107.

Eladó Pb gáztűzhely palackkal. Honti u. 20/B.

Sátor kétszemélyes eladó. Pereces u. 17.

Jó állapotban levő, mély gyermekkocsi eladó. Győrffi u. 51. sz.

Szemes tengeri eladó. Csokonai u. 14.

Fikusz 90 leveles teljesen egészséges eladó. Vörös Hadsereg útja 40 II. em. 1. délután

GYÁSZHÍREK

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik HARANGI JÁNOS nyugdíjas temetésén megjelentek és fájdalmunkban részvéttel osztoztak. A gyászoló család.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik GYIMESI JÓZSEFNÉ Kaszonyi Erzsébet temetésén megjelentek és fájdalmunkban rész-

BIURO WYCINKÓW GŁOB PRASOWYCH

Prasowe
Wydawnictwo
Dokumentacyjne
RSW „P-K-R"

Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 28-59-59

WTK
TYGODNIK KATOLICKI
WARSZAWA, UL. MOKOTOWSKA 43

30 wydanie 27-07-75

Nr ..... z dn. .....

1021 Tibor Csorba

Opowieści piórem i pędzlem

DO SUWAŁK trafiłem w 1960 roku — tropiąc szlaki, którymi wędrowała Maria Konopnicka. Opracowując tekę „Szlakiem Marii Konopnickiej" pokazałem miejscowości, w których przyszło jej spędzić smutne i bardzo pracowite życie. Byłem pełen podziwu, jak mogła w niektórych miejscach w ogóle się zatrzymać? Jak mogła żyć i tworzyć? Teka składająca się z kilkudziesięciu akwarel i rysunków trafiła wreszcie do Żarnowca, w którym mieści się muzeum znakomitej literatki.

Typowy polski domek piętrowy z tabliczką, że w nim urodziła się autorka „Pana Balcera w Brazylii" nie ma jeszcze rangi muzeum, pomimo usilnych starań ze strony Towarzystwa im. M. Konopnickiej. Za to w miejscowym Muzeum Regionalnym, dzięki zapalonemu propagatorowi całej Suwalszczyzny, panu Antoniemu Patle — znajdujemy sporo eksponatów z życia i twórczości poetki.

Właśnie Patla pokazał nam okolice, doliny głazów i kamieni, gdzie tzw. eremie — domki pustelników — wtopiły się w tę piękną przyrodę. Byliśmy nad Czarną Hańczą. Dawniej znajdowały się tu młyny puszczańskie, których początki sięgają aż XVI w. Tu malowałem a ludzie mieszkający chyba w siedmiu domkach, wychodzili i alarmowali: „O rety, rety, ludzie chodźcie, bo Wróbel się maluje...". Widocznie przede mną jeszcze prawdziwy malarz do miejscowości o tej nazwie nie trafił. A szkoda.

„Pionierski «rejs malarski» po Suwalszczyźnie rozpoczął tu plastyk... Węgier Tibor Csorba" i

Kraina tysiąca jezior

wśród namalowanych tam obrazów „przeważają krajobrazy wigierskie i hańczańskie („Słowo Powszechne" z 6.IX.1960 r.). Dla historii godzi się zacytować dalsze zdanie:

„W ślad za Csorbą ruszył w «rejs malarski» po Suwalszczyźnie plastyk poznański Jan Dyzmański. Jednak malowanie to choroba zaraźliwa!"

Wiele z moich prac powstało w Suwałkach, we Wróblu, na Wigrach i w Augustowie. Malowałem tu rozcieńczonym tuszem i akwarelą szuwary odbijające się w wodzie, łódki oraz panujący nad całą okolicą klasztor.

W Powiatowym Domu Kultury urządzono wystawę moich prac — przy dużej pomocy kierownictwa Biblioteki Powiatowej, które stworzyło przyjemną, ciepłą oprawę ekspozycji. Wystawa zyskała uznanie publiczności i młodzieży, o czym świadczą zapisy w księdze gości. Kontakty nawiązane przez Bibliotekę pogłębiły się następnie. Zakupiono kilka akwarel, a pewien nastolatek próbował nawet „przyswoić sobie" jedną z nich. W Bibliotece a także w Liceum miałem kilkakrotnie spotkania z młodzieżą i z obywatelami miasta. Z Suwałkami wiąże mnie też przeszłość — mojej własnej rodziny.

W dobie Królestwa Kongresowego osiedlił się tu dziadek mojej żony i pracował w sądownictwie. Trzeba było odszukać na cmentarzu dawno zachwaszczone groby, oczyścić je, a także odszukać żyjące osoby, które znały i pamiętały dziadka. Odnaleźliśmy dwie miłe panie — jego rówieśnice: panią Pstrokońską i panią Barczewską. To one pokazały nam groby, dom w którym mieszkała rodzina, one nam zdradziły, jak to dziadek swoje miłosne wiersze do zimnego pieca chował przed niegodnymi oczami... Obie panie ożywiły nam przeszłość i czasy, których nie bardzo znaliśmy, bo... późniejsze pokolenie buntowało się na te suwalskie zabytki. Było wprost oburzone, jak tak można było się osiedlić w takiej „dziurze" i w dodatku czuć silne więzy z ludźmi swego pokolenia i ziemią. Starsze pokolenie zaś miało sentyment do tych stron, więc dziatwa z Warszawy czy z Lublina musiała przyjechać nad Czarną Hańczą, by tam spędzić wakacje, Spędzić wakacje to nie wszystko, trzeba być pożytecznym — orzekł tata — i kazał dzieciom wyciągać kamienie z Czarnej Hańczy. (Toteż i dziś można spokojnie brodzić przy brzegu jeziora, kamień nogi nie urazi).

W środku miasteczka był jeszcze cmentarz z czasów Konopnickiej. Na tym miejscu powstał duży park pełen cudownych róż. Stary i jedyny już wówczas dorożkarz był dumny, że narysowałem konia, „dryndę" i jego. Nie dał mi spokoju, póki mu tego rysunku nie podarowałem...

Na historyczne stosunki polsko-węgierskie w Suwałkach nie natrafiłem. Wiem, że dyrektor Patla i z tego względu zanotował ten mój pierwszy rejs malarski po Suwalszczyźnie. Namalowane tam pejzaże poszły w świat, sławiąc piękno tej ziemi, którą — dzięki rozwijającemu się ruchowi turystycznemu — odwiedzają dziś i moi rodacy. A ten kto raz trafił na Suwalszczyznę, powróci tu też innym razem; odkryje tu dla siebie wspaniałe widoki, ciszę, a nade wszystko gościnnych, życzliwych ludzi. Nie dziwię się, że mój szwagier w okresie „zasługżonego odpoczynku" parę miesięcy w ciągu lata spędza tu na łowieniu ryb, przejażdżkach po jeziorze, zbieraniu grzybów w lasach...

Na mieszkańcach tych ziem nie ciążyło nigdy piętno pańszczyzny. Zawsze wolni, cenią swoją godność ludzką i pragną, by przybysz zostawił tu swoje serce. Nas urzekła ta ziemia na trwałe, a teraz gratulujemy Suwałkom rangi województwa.

dr TIBOR CSORBA

KA

● **POZIOMO:** 1) minister szkolnictwa wyższego, wybitny polski fizyk, 4) przesyłka pieniężna, 9) radziecki kosmodrom rakietowy, 9a) jeden z wodzów greckich pod Troją, 10) chwyt komediowy, 12) pierwszy orbitował w kosmosie, 13) przyczyna, 15) prezes Związku Literatów Polskich, 16) napój z owoców, 18) gra w ataku, 19) nuta, 20) broń strzelca, 21) naczynie kuchenne, 24) M-3 pszczół, 25) znany aktor filmowy, odtwórca roli Kmicica, 27) najlepszy nasz kierowca rajdowy, 28) tygodnik społeczno-polityczny.

● **PIONOWO:** 1) znany rysownik, 2) symbol Krakowa, 3) rozluźnienie, relaks, brak skrępowania, 5) miejsce walk bokserskich, 6) wielka huta powstająca na Śląsku, 7) sprzeniewierzenie zasadom, 8) jednostka pracy, 11) kwestionariusz z pytaniami, 13) prowadzi program „Co kto lubi", 14) przebój piosenkarski, 17) popularna z „Podwieczorku przy mikrofonie", 18) usypia operowanego, 20) znany polski wirtuoz skrzypiec 22) cuda, 23) bez niego dzban wody nie nosi, 26) wąż-dusiciel.

(opr. B.)

Pomiędzy czytelników, którzy nadeślą prawidłowe rozwiązania, rozlosowane zostaną nagrody książkowe. Rozwiązania prosimy nadsyłać — **wyłącznie na kartach pocztowych — w terminie do dnia 27 lipca br. na adres Redakcji: 00-551 Warszawa, ul. Moktowska 43.**

ROZWIĄZANIE KRZYŻÓWKI NR 28

POZIOMO: Baranowski, spis, Jędrzejów, Korda, oświata, Lelouch, „Chełmek", Oliwa, raz, Trela, bilet, od, przewodnik, fok, la, mieszkaniec, sól, charakterystyka.

PIONOWO: Bajkonur, Rodowicz, nazwa, Wajda, Kowalski, Pardubice, szachraj, „Skaldowie", tył, Eurowizja, melodia, amor, tło, dzieża, likier, pomoc, „Fasty", Kulka, cis.

NAGRODY WYLOSOWALI (za krzyżówkę nr 24 i 25)

Jerzy Krba — Lublin; Judyta Wąsowska — Wesoła k/Warszawy; Krystyna Barańska — Jarosław, Gabriela Słomian — Chojnice; Piotr Gruszczyński — Kutno; Zofia Markowiak — Kraków.

KIERUNKI

ludziac.. z lubińskiego zagłębia

nkowej opowieści **Michała Roma-** tarnowskiego.

który drukujemy niemal w przedeeczeństwa i współpracy w Helsinzimnej wojny, jaki zarysował się procesowi odprężenia, postępujące-

rystyny Dering-Ossowskiej, która na Pawiaku do ostatnich jego dni. Gruźlicy w Warszawie.

bara Kazimierczyk.

ckiej" **Zbigniew Dolecki** kreśli syl-

'A

Asanovića.

ch kioskach „Ruchu".

DŁY GOSPODARCZE

cji Galanterii

y Dunajec

n handlu gospodarki

ie miękkiej — młodzieżowe

ie twardej

awie miękkiej „TATRY"
ennymi

CTOWE

znaczeniu do jazdy na mo-
ch, traktorach itp.

gielne dla kierowców

neczne
nych kształtach i kolorach
i dziecięce).

WYTWÓRNIA PŁYT GRAMOFONOWYCH

veritas

oferuje

długogrające płyty gramofonowe
z muzyką religijną, dawną, ludową oraz utworami literackimi

W bogatym wyborze jest muzyka organowa, prezentowana przez najwybitniejszych organistów krajowych i zagranicznych na zabytkowych organach polskich

Do nabycia we wszystkich sklepach „VERITAS" i innych sklepach z płytami gramofonowymi

ZJEDNOCZONE ZESPOŁY GOSPODARCZE
II ZESPÓŁ PRZEMYSŁU

Warszawa, ul. Nabielaka 16, tel. 41-52-31

produkują:

— Aparaty i urządzenia kontrolno-pomiarowe
— Elektroniczne przyrządy pomiarowe wysokiej i bardzo wysokiej częstotliwości
— Wzorce elektryczne
— Aparaturę do nieniszczących badań materiałów i pomiaru grubości powłok ochronnych
— Urządzenia sygnalizacyjno-alarmowe dla statków
— Elementy automatyki
— Ciśnieniomierze lekarskie, zegary sygnalizacyjne, zasilacze do materacy przeciwodleżynowych, echoencefaloskopy
— Wyroby szklane laboratoryjne i przemysłowe
— Narzędzia ścierne: szlifierskie, polerskie i do cięcia metali. (Zamówienia na narzędzia ścierne można składać bezpośrednio u producentów Zakład Produkcji Ściernic, Pruszków, ul. Lipowa 29 i Zakład Produkcji Artykułów Ściernych, Mszana Dolna, ul. Spadochroniarzy)
— Klucze dynamometryczne
— Dłuta łańcuszkowe
— Opakowania tworzywo-metalowe

Zamówienia mogą składać tylko branżowe biura sprzedaży

ZŁOM ZŁOTA i SREBRA

skupują sklepy „VERITAS" w Warszawie:

- **ul. Świętojańska 15**
- **ul. Rutkowskiego 1/3**
- **ul. Piękna 16 b (księgarnia)**
- **pl. Trzech Krzyży 12**

Szemethy Imre

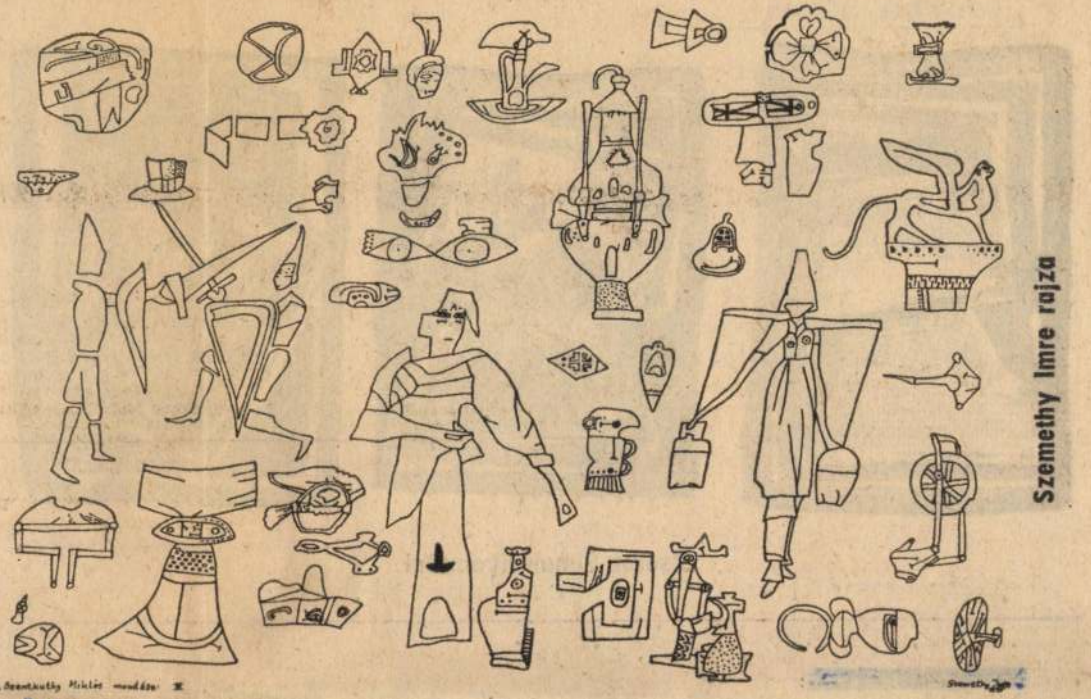

Szemethy Imre rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. 31
XX. évf. 5. sz. 16. lap.

Csorba Simon

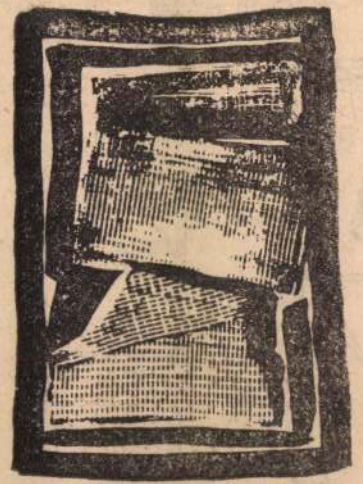

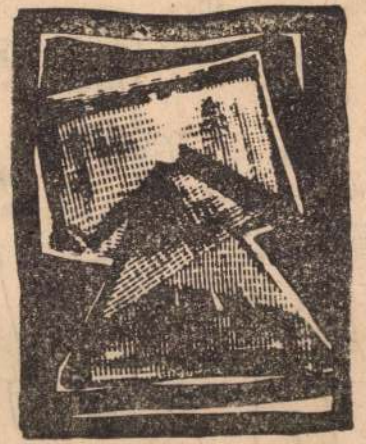

Csorba Simon nyomatai

Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. 31.

XX. évf. 5. sz. 15. lap.

VIDOR MIKLÓS:

A tuloldalon lásd: Szemethy Imre rajzait.

TŐLYOMI JACOBS ERVIN:

ÉJSZAKAI LÁTOGATÁS EGY SKÓT KASTÉLYBAN

Ez itt Skócia, gondolja, s furcsán elfer- ül a szája. Ki hiszi majd el, hogy itt járt, ahol fókák heverésznek a hínárzöld, lyukacsos sziklákon, s a Külső-Hebridák felől vágtató kemény szélben hiába keres szívet simogató Mendelssohn-akkordokat a fül. Ez itt az esős, hideg, borzongató, ijesztően idegen s mégis olyan furcsán vonzó Skócia, takarékoskodnia kell tehát a szóval, egyébként is talán kár a beszédért, mert az otthoniak gyanakodva vállat vonnak, de jómaga is alig hiszi el, merre vette útját. A távolság óriási, a kételkedés még annál is nagyobb.

A vonat reggel óta vágtat, Dumbarton, Arrocher, Glenfinnan, s az eső vonatvájta, borzalmas alagútja végén Kyleskin; ahol majd kiszáll, mert ott várja Patrick, aki olykor gael keresztnevét kukorékolja, Pat-

A tegnapi vihar leszaggatta a villanydrótokat. Vetkőzés gyertyafénynél. Patrick az ágya szélére ül. Whisky. — Erő kell pajtás, a találkozáshoz — és röhög, mint aki jó tréfára készül. S a kísértetek nélküli éjszaka gyorsan elszáll, mire felébred a nyirkos gyapjútakarók alatt. Az omladozó várkastély vén gondnoka a disznóól előtt üdvözli vendégeit; éppen eteti a malackákat. Valaha Kirkcally-ben volt búvár, Edinborough közelében, ahol az olajszállító tankhajókat javítják, és sokat tapsolt a felejthetetlen Nagy Mulattatónak, Hetty Kingnek, aki még a kilencvenhez közel is férfiruhában bolondozott a bristoli Hippodromban. Az öreg gondnoknak mostanság prosztata panaszai vannak, örül a két fiatal orvostanhallgatónak, akiktől talán majd jó tanácsokat kap, esetleg hormonkezelést ajánlanak. Mert ettől vá-

Csorba V

Csorba Veronika

tervei alapján építették ujjá 1969-ben az I. Haynd parkot.

Bezza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb. : Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13350

4271

Csorba Vera

az alábbi tervpályázaton II. díjjal jutalmazott terv egyik szerzője.

dr.Reischl Antal: A budapesti Népliget rendezésének tervpályázata. 1970. - Magyar Ép.műv.1971.4.sz.2-4.l.

MDK

Gorba Vera, [építész?]

A Népliget rendezésére és építészeti megoldására bendott s π-díjat nyert pályázat egyik készítője. (És: Gorba Zoltán).

(–ts): Milyen lesz a Népliget 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. ápr. 6.

Csorba Zoltán, építész

A Mesteriskola VIII. ciklusának programja, 1985-86.

Nov. 29. „Város és kommunikáció" — Csorba Zoltán építész előadása.

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2 szám, hátsó borító belső oldala.

Csorba Zoltán, építén

L: Tillai Ernő

–: követségi kérek

agyar 8

művészet Bp. 1983 83/6

Csorba Zoltán

~~Strand~~,

Cs(orba) Z(oltán): Strand, Hsó örs. (Csorba Zoltán építészi)-Magyar Építőművészet, 1967. 16. évf. 5. sz. 44-45. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 197o.1.sz. 68-1o7. l./

73. l.

M.D.U.

CSORBA Zoltán építész hallgató

Mátrabon épitendő nálloda

(diplomatervo)

Gárdonyi Jenő: Egyetemi kiáni-

tás nyílik Brezdóban

Magyar Nemzet 1961. jul. 25. 5. l

M.D.K.

Csorba Zoltán

Szobormüvét dicséri Berend: "Esztergomi kiállitás" c. beszámolójában a Városháza dísztermében a Képzőművészek Szabadszervezete kiállitásáról.
"Szinház Szeme Füle" c. rovat.

Szinház, Bp. 1947. szept. 2-8. III. évf.
36. sz.

Csorba Zoltán épitész M.D.K.

Résztvett a budapesti Orvostudományi Egyetem elméleti tömb tervpályázatán

Társtervező: Beresnyei Pál, Bönyő András, Fekete György Marossy Ferenc, Halmágyi Sándor, Klemen Edéné, Kulcsár Istvánné, Kigyóssy Ágens

Magyar Épitőművészet 1963/2. 6-7.l.

MDK

Csorba Zoltán, [építész?]

A Népligetet rendezésére és építészeti megoldására beadott a II. díjat nyert terv egyik készítője. (Sz.: Csorba Vera).

(—ts): Milyen lesz a Népliget 3.

FSTI HIRLAP, B[illegible] 1971. ápr. 6.

Csorba Zoltán, Magyar Építőművészet, 1984. 4-5 szám, 104 old.

Csorba Zoltán rajza
Drawing by Zoltán Csorba

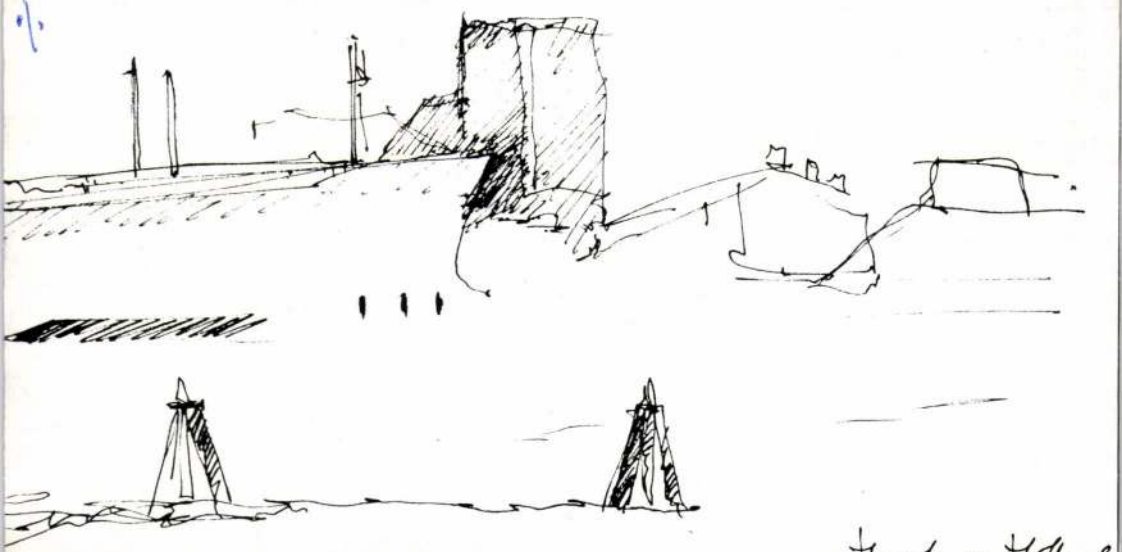

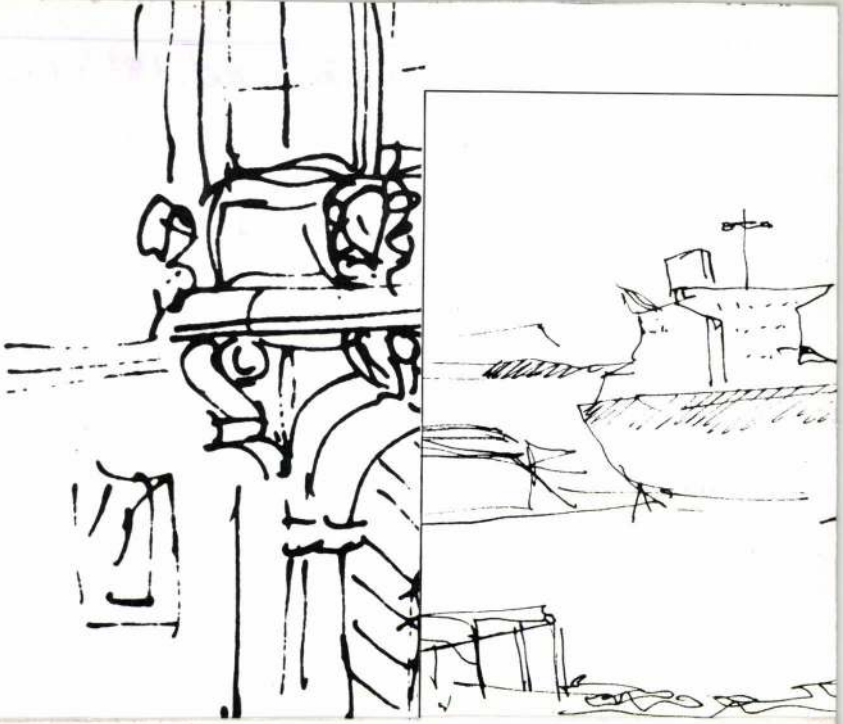

Csorba Zoltán

az alábbi tervpályázaton II. díjjal jutalmazott terv egyik szerzője.

dr.Reischl Antal: A budapesti Népliget rendezésének tervpályázata. 1970. - Magyar Ép.műv.1971.4.sz.2-4.l.

Csorba Tibor

■ Csorba Tibor festőművész kiállítását dr. Czine Mihály egyetemi tanár nyitja meg csütörtök délután 4 órakor a Dorottya utcai kiállítóteremben.

Népszabadság, 1987. VI. 30

sz. Csorba Tibor

Balatonberény, aqu.

Balatoni Társaság V. kiáll.
Nemzeti Szalon 1933. máj.

MDK

Csorba Tibor

Dunapart, vf.

Szentendrei festők 3. kiáll. Ferenczy Muz. 1953. aug.

Sz.Csorba Tibor

Pasztelljei az Uj Szalon karácsonyi tárlatán.

N.U.934.XII.19.

Sz. Csorba Tibor
festő"

— **Sz. Csorba Tibor képkiállítása Celldömölkön.** Vasárnap délelőtt nyitotta meg előkelő közönség jelenlétében *Sz. Csorba* Tibor festőművész képkiállítását Celldömölkön dr. *Szomraki* kórházi igazgatófőorvos. A képek „Felvidéki", „Kiskunsági" és „Dunántúli" csoportositásban vannak katalogizálva s ezzel már előre jelzik, hogy minden darabról a magyar föld egy-egy rőge szól a szemlélő felé. csupa finomtónusu és rutinos technikával megoldott pasztell-, viz- és olajkép. A szobrászatot *Deutsch* István kemenessömjéni szobrászművész képviseli néhány tehetséges portréval.

N.U. 935. IV. 13

981

Sz. Csorba Tibor festő"

— **(Képzőművészeti kiállítás Celldömölkön.)** Vasárnap nyilt meg Celldömölkön Sz. *Csorba* Tibor tanár, festőművész képkiállítása, melyet *Szomraky* Zoltán kórházi igazgató főorvos nyitott meg. Nagyszámú közönség tekintette meg *Csorba* képeit, amelyek »Felvidéki képek«, »Kiskunsági képek«, »Dunántúli képek« és a művész sajátos technikájával készült »papírragasztások« címen voltak katalogizálva. A tehetséges festőművész *főereje a pasztell. Deutsch* István szobrászművész finom felfogású és sok lelkiséget tükröző fejeket állított ki. A magyaros népies kézimunkákat *Sz. Csorba* Elvira iparművésznő tervezte és készítette.

M.O. 1935. IV. 13.

Csorba Tibor

M.D.K.

grafikus

A művész rajztanár, író és bölcsész doktor. Legújabb alkotás-sorozata a „Lenin nyomain Lengyelországban" című ciklus.

Ungvári Endre: Csorba Tiborral Varsóba

Művészet, 1965. július – 30 lap.

Csorba Tibor

festő

M.D.K.

Szepsi Csombor Mártonnak
lengyel földi nyomairól is
készült egy külön ciklusa.
1964 nyarán balatoni képe-
het festett

Ungyal Endre: Csorba Tibornál Varsóba
Művészet, 1965. július – 30 lap.

Csorba Tibor, festő M.Dk

Lengyelországban élő magyar szár-
mazású festőművész.
Kiállítása nyílt meg Szolnokon
Lengyel tájak — magyar tájak cím-
mel.
— : Hír 10

NÉPSZABADSÁG, bu. 1965. aug. 17.

Csorba Tibor, festő MDK

A magyar származású lengyel festőművész első magyarországi kiállítását aug. 3.-án nyitották meg Kombathelyen.

— : Kulturális hírek 8

NÉPSZABADSÁG Bu. 1965. aug. 4.

cv

M.D.K

Csorba Tibor

festő

Csorba barátságban van
Tháutorral, Thornis Dezsővel.
gimnázista korából megma-
radt barátjával Göllner Ilk-
lossal.

Csorba Tibor: Adalék a „Szentendrei művészet"...
Művészet, 1966. junius – 12 lap.

M.D.K.

Csorba Tibor

festő

Ilosvai Varga Istvánnál műkerem-
látogatást vezetett, ugyszintén Hincz
Gyulánnál is, kivel barátságuk Var-
sóba elmélyült —

Csorba Tibor: Adalék a „Szentendrei művészet"...
Művészet, 1964. Junius – 12 lap.

M.D.Y

Csorba Tibor
festő

1950-55 gyakran festett
Szentendrén tölbunyire
akvarellchet, mina készüll
egy-egy rajza.

Csorba Tibor: Adalik a „Szentendre művészet"...
Művészet, 1966. junius - 12 lap

Gorba Tibor
festő

M.D.K

1955 őszén volt az első kiál-
litása Lubliniban, itt szentend-
rei képeit is bemutatta. 1963,
1964, 1965-ben is magyarországi
látogatása alkalmával sörözd
időt szentendrén töltött.

Gorba Tibor: Adalék a „Szentendrei művészet"...
Művészet, 1966. junius - 12 kep

M.D.K

Csorba Tibor

festő

1950 ben a nyanat Szentendrén töltötte, ott festett. Előtte mint váci diák is ott dolgozott gyakran.

Csorba Tibor: Adalék a „Szentendrei művészet" fogalmainak kérdéséhez.

Művészet, 1966. junius – 12 lap

MDK

Csorba Tibor

Gyilkos tó, vf.

Magyarbikal, vf.

Magyarköblös, vf.

sz. s.: Két festő. Népszava 1942. okt. 2o.

MDK

Csorba Tibor

Alkonyati zöldek, vf.

Fatörzs, vf.

Váci partok, vf.

sz. s.: Két festő. Népszava 1942. okt. 20.

MDK

Csorba Tibor

Páris, tempera
Vác, vizf.

A Magyar Akvarell- és Kásztell-festők Egyesulete kiall.katalogusa. 1940.Nov.24.-Dec.8.
9.lap

MDK

Csorba Tibor

Váci szőlők, vf.

Tavasz a váci dombokon, vf.

Kilátás a párizsi tetőkre, vf.

sz. s.: Két festő. Népszava 1942. okt. 20.

MDK

Csorba Tibor

Dr. F. L.: Két kiállitás. Református Élet 1943. jun. 5. 8.1.

Csorba Tibor
Páris, tempera
Vác, vizf.

A Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete kiállítása. Nemzeti Szalon, 1940. november, 9 l.

rium. XVI. sz. 1a lap.

7 57

Csorba Tibor
Dunapart, vizf.

Szentendrei festők III. kiáll. Szentendre Ferenczy Károly Muz. 1953. aug. 1.

MDK

Csorba Tibor festő, Szepesváralja, 1906.

Magyarköblös
Magyarköblösi utca
Magyarköblösi házak, fiókok
Magyarköblösi részlet
Hajnali ezüstök /Köblös/
Alkonyati zöldek "

Mübarát 29. kiáll. 1942. okt.

MDK

Csorba Tibor festő, Szepesváralja, 1906.

Az Olt Tusnádnál
Gyilkos tó
Körösfői utca
Magyarbikal
Mezőségi táj
Mezőségi akkordok

Mübarát 29. kiáll. 1942. okt.

M.

Csorba Tibor

tanársegédi teendőkkel megbizott hallgató

Képzőm. Főisk. Évk. 1927-28. 19 l.

MDK

Csorba Tibor festő, Szepesváralja, 1906.

Kilátás a párisi tetőkre
Varsói szobám ablakából I.
" " " II.

Műbarát 29. kiáll. 1942. okt.

MDK

Csorba Tibor festő, Szepesváralja, 1906.

Tavasz a váci dombokon
Boglya a fák között /Vác/
Kazal a kertben "
Esti hangulat "
Rédi részlet

Műbarát 29. kiáll. 1942. okt.

MDK

Csorba Tibor festő, Szepesváralja, 1906.

A Duna Vácnál
Váci partok
Alkony a váci Dunán
Vác - Deákvár
Váci dombok
Váci szőlők

Műbarát 29. kiáll. 1942. okt.

MDK

Csorba Tibor festő, Szepesváralja, 1906.

Magyarköblösi házsor
Fatörzs /Köblös/
Gémeskut "
Fonó asszony "
Fonó leány és anya /Köblös/
Naplemente egy erdélyi faluvégén

Mübarát 29. kiáll. 1942. okt.

Csorba Tibor akvarell kiállitása nag

Különösen a "Felhők a Balaton felett

varellje nyerte meg a kiállitás láto

/Kamena XI.30./

gy sikert aratott Lublinban.

", s a "Kajakosok" című ak-

ogatóinak tetszését.

Budapest Galéria Kiállítóháza
Budapest III, Lajos u. 158
1995. május 18 – június 18.
18th of May – 18th of June 1995

Támogató:
Supported by:

The British Council

IN and OUT of TOUCH

Résztvevő művészek:
The artists of the exhibition:

Johannes Albers
Attila Csörgö
Róza El-Hassan
Pál Gerber
Melanie Jackson
Jaime Pitarch
Cornelia Schmidt-Bleek
Kerry Stewart
Susan Turcot

A kiállítás rendezői:
Curated by:
Mariele Neudecker
Barbara Thumm

MEGHÍVÓ

A Budapest Galéria
meghívja Önt az

ÉRINTŐK

kiállítás megnyitójára

Időpont: május 18. 17,00

The Budapest Galéria invites you
to the opening of

IN AND OUT OF TOUCH

opening night: 18th of May, 5pm

Budapest Galéria Kiállítóháza, Budapest, III. Lajos u. 158.
Nyitva: Hétfö kivételével naponta 10–18 óráig
Open daily from 10am – 5pm except Monday

Sz. Csorba Tibor
festőművész

— **Kiállítás Kelebián.** *Sz. Csorba* Tibor festőművész tanár sikeres jánoshalmi kiállítása után Kelebián is képkiállítást rendezett. A fiatal festőművész képei hangulatosak és finomak.

Uemzeti Ujság
1934 I. 3.

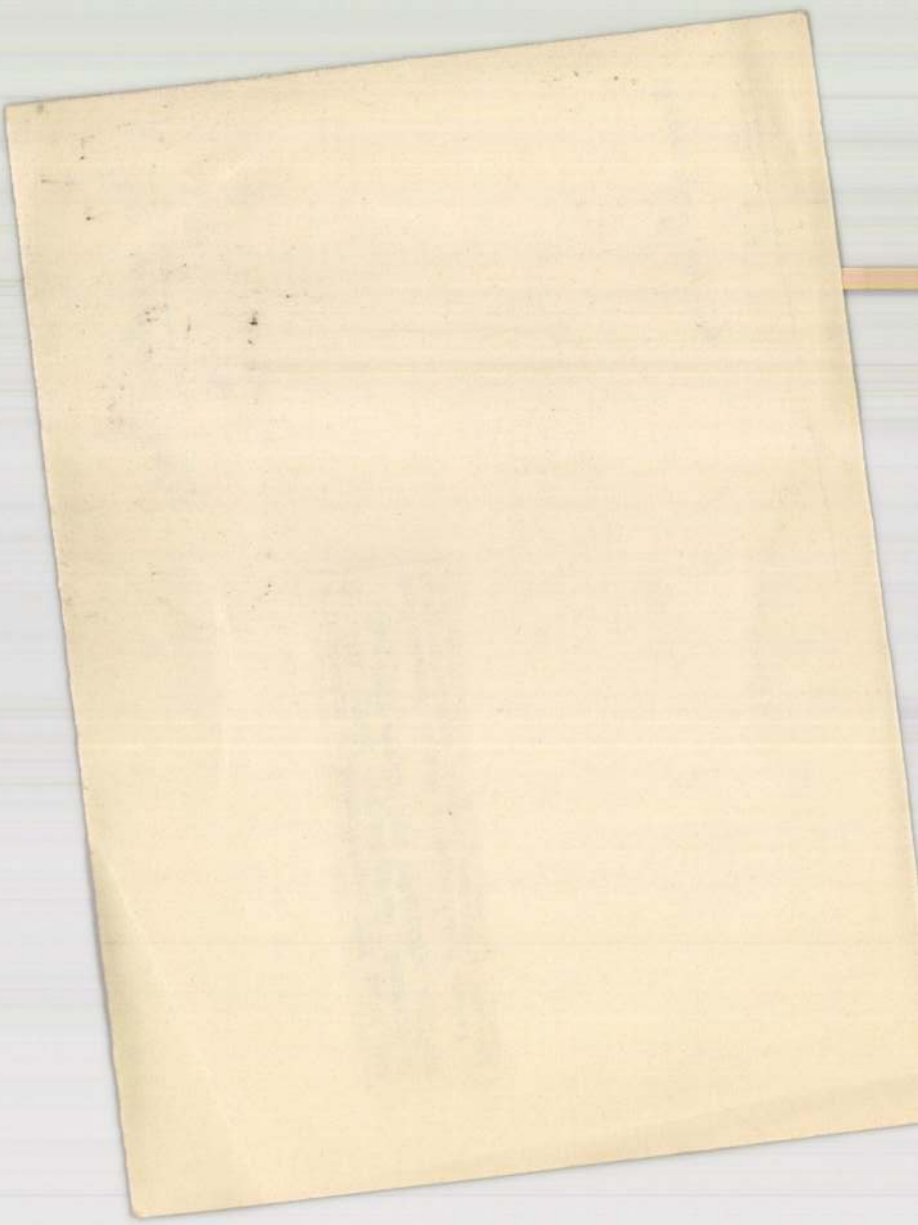

Csorba Tibor

Kovács Sándor Iván: Csorba Tibor (festő) - Tiszatáj, 1966. 20. évf. 5. sz. 403-404.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./

286. l.

MDK

Csorba Tibor, festő

1

„Budapestre érkezett és néhány hetet szülőházájában tölt Csorba Tibor varsói festőművész ...."

Csorba Tibor 63 éves. 1929-ben végezte el a Szepesi Képzőműv. Főiskolát. Íróként, tudósként s festőként szolgálja a magyar és lengyel kultúra ügyét.

—: Csorba Tibor akvarelljei 7.

Népszabadság. Bp. 1969. dec. 2.

Csorba Tibor, festő

2

MDK

Közelmúltban akvarellsorozatot készített a Lengyel-Tátrában.

Lenin lakóháza Biały-Dunajec ben

C. akvarell : Repr

— : Csorba Tibor akvarelljei 7.

Népszabadság, B. 1969. dec. 2.

Csorba Tibor

tárlatvezetést tart

a „Műbarát" meghívója

Csorba Tibor.
Festőművész

N. U. 931. VI. 19.

— **Képkiállitás Kiskunhalason.** A kiskunhalasi városháza közgyülési termében rendezte kiállitását sz. *Csorba* Tibor tanár, az ismert és tehetséges festőmüvész. Akvarelljei, pasztelljei és olajképei egyaránt azt bizonyitják, hogy a fiatal festő már most meglepően biztos technikájában és képei témáikban is érdekesek. A kiállitás nagy sikert aratott Kiskunhalason.

Keleti Ujság, 1931. Jún. 19.

1

MDK.

Csorba Tibor

Kiállitási hirdetés

Szocialista Müvészetért 1965 okt.

Csorba Tibor
festő

M.D.V.

A Vasszban élő festőművész több
vidéki városunkban rendezett
kiállítást. Egyik művét felajánlotta az erdőbiriyei kis képtárnak.

— : —

Művészet, 1965. november – 48 lap

Csorba Tibor festő M.D.K.

magy a r származásu lengyel festőművész .

Első magyarországi kiállitása kedden nyilt meg

a Sa v aria Muzeumban

Na pló

Magyar Nemzet 1965. augusztus 4. 4.1.

Sz. Csorba Tibor

és társművész

— **A kemenesaljai művészek csoportkiállítása.** *Celldömölkön*, a városi tanácsteremben most nyílt meg a kemenesalji művészek csoportkiállítása Sz. *Csorba* Tibor rendezésében. A kiállításon *Bárdossy* Zoltán, Sz. *Csorba* Tibor, *Dömölki-Deutsch* István, *Dinkgreve* Nándor, csengeri *Háczky* Egon, *Rács-Reich* Imre és ifj. *Szloboda* Ferenc szerepelnek.

Uemzeti Újság

1935 XII. 28.

Csorba Tibor festőművész 1

akvarelljeiből nyílt
meg kiállítás Varsóban a lengyel
képzőművész szövetség rendezésében.

Magyar Nemzet 1970 február 26.
Kold

– Napló –

Csoba Tibor

Lengyelországban élő magyar
származású festőművész

– Napló –

Magyar Nemzet 1970 február 26.
4. old

Sz. Csorba Tibor

a kiskunhalasi Csipkeház halasi csipkéinek tervezője.

Janó Ákos – Vorák József: Halasi csipke, Kiskunhalas, 1969 65 l

2 i l.

Sz. Csorba Tibor

a jelenleg Varsóban élő festőművészünk, 1920-as évek végén, az 1930-as évek elején – akkor halasi polgáriskolai tanár – készített terveket.

Jonó Ákos – Varák József: Halasi csipke, Kiskunhalas, 1969 65 l

18 l.

2

Sz. Csorba Tibor

Tarr Antallal együtt ott próbálták folytatni a halasi csipke tervezését, ahol Dékáni Árpád abbahagyta.

Janó Ákos-Vorák József: Halasi csipke, Kiskunhalas, 1969 65 l

18 l.

Csorba Tibor

Magyar Hirdető.
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET
1965 AUG 4.

Csorba Tibor, magyar származású lengyel festőművész első magyarországi kiállítása kedden nyílt meg a szombathelyi Savaria múzeumban. A művész ötven munkáját állította ki a tárlaton.

✦

ősszén, egyéb terüle-

1021

WYCINKI PRASOWE
GLOB
RSW „PRASA"

BIURO
WYCINKÓW
PRASOWYCH

Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 8-59-59

KURIER POLSKI
A
WARSZAWA, UL. HIBNERA 11
Gorba Tibor
wydanie .....
Nr 63 z dn. 15. III. 67
(mc)

Płoty w „Emocji"

Wczoraj w kawiarni „Emocja" przy ul. Puławskiej 101, znany węgierski akwarelista — Tibor Csorba przedstawił warszawskiej publiczności swoje ostatnie prace — 30 pejzaży i 8 litografie. Zafascynował go oryginalny temat — zakopiańskie płoty. Wystawę tych interesujących płotów można oglądać codziennie w godz. 11 — 21, prócz poniedziałków, w tej kawiarni, prowadzonej przez p. Irenę Neumann-Judycką, stale organizującą ciekawe wystawy.

(kfp.)

i Włoch, 20 tys. mb. barwionych tkanin lnianych. Ponadto ulokowano w USA 10 tys. tuzinów ścierek.

G.

1021

WYCINKI PRASOWE GLOB RSW „PRASA"

BIURO WYCINKÓW PRASOWYCH

Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 8-59-59

SŁOWO POWSZECHNE

A Csorba Tibor

WARSZAWA, UL. MOKOTOWSKA 43

wydanie .....

Nr 64 z dn. 16. III. 66

Potrójny jubileusz Tibora Csorby

15 BM. znany węgierski malarz akwarelista, pisarz i naukowiec, wypróbowany przyjaciel Polski i Polaków, dr TIBOR CSORBA obchodził potrójny jubileusz — ukończenie 60 roku życia, 35-lecie pracy artystycznej i 30-lecie pracy popularyzatorskiej w służbie kultury polskiej.

Dr Tibor Csorba, od 1955 roku stale mieszkający w Polsce, jest autorem dwóch powieści, tomu opowiadań oraz przekładów z literatury polskiej na język węgierski. W swym dorobku naukowym posiada m. in. pracę o Batorym jako humaniście, „Marton Csombor w Polsce XVII wieku", Adam Czachrowski z Czachrowa na Węgrzech w XVI wieku", podręcznik (pierwszy) języka węgierskiego dla Polaków, słownik polsko-węgierski (80 tys. haseł") i in.

Jako malarz akwarelista znany jest publiczności polskiej z wielu wystaw w całym kraju, na których eksponowane były cykle jego prac: „Szlakiem Marii Konopnickiej", „Szlakiem Jana Kasprowicza", „Szlakiem Martona Csombora z Szepsi" i „Szlakiem Lenina w Polsce". Jego twórczość malarska odznacza się ukochaniem polskiego pejzażu, codziennej pracy ludu polskiego, i cechuje ją subtelny liryzm.

Dr Tibor Csorba jest również znakomitym popularyzatorem kultury. Znając doskonale język polski wygłosił szereg prelekcji o szerokiej skali tematycznej w wielu ośrodkach w naszym kraju.

Z okazji Jego jubileuszu składamy Mu najserdeczniejsze gratulacje i życzenia dalszej równie owocnej pracy w dziele popularyzowania kultury Polski i Węgier, w pracy artystycznej i naukowej. Dr Tibor Csorba swą długoletnią, wszechstronną działalnością dobrze zasłużył się w pracy nad pogłębieniem i utrwaleniem przyjaźni polsko-węgierskiej.

(L)

polskiej i węgierskiej).

Wieczór autorski Tibora Csorby odbędzie się o godz. 18 w Domu Literatury, Krakowskie Przedmieście 87/89. W wieczorze udział wezmą Zofia Rysiówna i Izydor Machowski.

(L.)

Zapisy do Studium Teatralnego

Centralna Poradnia Amatorskiego Ruchu Artystycznego prowadzi — przede wszystkim dla działaczy kultury, instruktorów ruchu amatorskiego itp. — interesujące Studium Teatralne. Zadaniem Studium jest przede wszystkim podwyższanie kwalifikacji pracowników kulturalno-oświatowych. Czego można nauczyć się na Studium — podczas 4-letniej nauki? Wybitni specjaliści, profesorowie wyższych uczelni uczą na Studium takich przedmiotów jak reżyseria, scenografia, historia literatury, teatru, dramatu, sztuki, recytacja artystyczna, nauka dykcji, wreszcie — pedagogika i metodyka upowszechniania kultury teatralnej.

Ponieważ Studium przyjmuje głównie kandydatów z terenu — w programie nauki przewidziano intensywną pracę domową wg. specjalnie przygotowanego materiału oraz kilka sesji w Warszawie (ok. 40 dni rocznie), na które uczestnicy Studium dojeżdżają korzystając z delegacji służbowych. Ponadto, latem odbędzie się miesięczna sesja letnia (w lipcu lub sierpniu).

Warunkiem przyjęcia do Studium jest m. in. posiadanie matury oraz złożenie egzaminu wstępnego. Pierwszeństwo w otrzymaniu miejsca mają instruktorzy metodycy wojewódzkich ośrodków instrukcyjno-metodycznych, powiatowych poradni kulturalno-oświatowych i instruktorzy teatralni, a także nauczyciele prowadzący zespoły teatralne.

Chcąc dostać się do Studium w tym roku — należy już składać podania o przyjęcie: Warszawa, Senatorska 13/15. Zgłoszenia przyjmuje się do 15 kwietnia br. Egzamin wstępny odbędzie się w ostatniej dekadzie maja.

1021

1969. december 2, kedd

Csorba Tibor akvarelljei

Budapestre érkezett és néhány hetet szülőházában tölt *Csorba Tibor* varsói festőművész, a magyar—lengyel művelődési kapcsolatok kiváló aktivistája. A hatvanhárom éves festő 1929-ben végezte el a budapesti Képzőművészeti Főkolát, és éppen negyven esztendeje szolgálja íróként, tudósként is a két nemzet kulturális közeledését. Nyelvkönyvet, szótárt szerkesztett, cikkei, esszékötete jelent meg lengyelül a magyar irodalomról, a lengyel képzőművész- és írószövetség tagjaként előadások sorát tartja a két nép közös kultúrhistóriájáról.

Lenin lakóháza Bialy-Dunajecben.

A hosszabb ideje Varsóban élő művész a közelmúltban akvarellsorozatot készített Bialy-Dunajecben a Lengyel Tátrában, ahol egy időben Lenin élt és dolgozott. Fotónk Csorba Tibor *Lenin nyomában, Lengyelországban* című ciklusából mutat be egy vízfestményt.

NÉPSZABADSÁG
Budapest

MAGYAR HÍRLAPKIADÓ
BUDAPEST, IX., Ulloi ut 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

SAJTÓFIGYELŐ

ynyeremény

1 537 220 mocent, 1 539 095 lemj, éut, 1 551 779 but, 1 556 430 tv, bávut, 1 582 083 labut, 1 58: 1 595 681 vg, 1 596 299 ltex, 1 597 1 803 437 ltex, 1 803 715 hg, 1 80 1 808 329 ltex, 1 812 391 ruh, ofut, 1 823 040 fg, 1 833 719 r, kmv. 1 843 384 kmv, 1 847 961 1 864 477 r, 1 865 451 r, 1 86 1 873 328 but, 1 886 566 éut, 1 88 1 895 904 máru, 1 898 283 éut, 1 898 937 htg, 1 904 525 hg, 1 911 014 ruh, 1 912 104 labut, 1 912 18· kmv, 1 918 289 htg, 1 943 985 r, 1 949 318 htg, 1 951 560 ofut, 1 981 457 éut, 1 982 341 ltex, 1 982 538 hg, 1 983 206 bávut, 1 986 710 fg, 1 987 186 ó, 1 991 340 ut, 1 993 924 éut, 1 994 423 r, 1 998 258 tv.

2 001 900 hg, 2 002 251 but, 2 004 222 ltex, 2 010 381 máru, 2 014 420 ut, 2 021 278 kmv, 2 032 012 hg, 2 043 741 r, 2 044 208 hg, 2 050 689 htg, 2 057 840 fg, 2 060 049 tv, 2 061 522 vg, 2 068 264 ofut, 2 075 364 éut, 2 086 406 mocent, 2 091 051 ruh, 2 095 625 ltex, 2 112 789 labut, 2 127 462 r, 2 128 865 ut, 2 146 247 ruh, 2 154 510 mocent, 2 155 615 ut, 2 158 099 éut, 2 161 771 éut, 2 162 041 máru, 2 166 500 ruh, 2 183 672 bávut, 2 187 895 éut, 2 197 448 bávut, 2 200 631 tv, 2 203 998 ltex, 2 206 541 hg, 2 207 349 labut, 2 217 940 mocent, 2 223 296 lemj, 2 238 384 r, 2 262 687 fg, 2 264 357 htg, 2 275 590 ut, 2 276 064 ut, 2 522 413 lemj, 2 529 334 ut, 2 531 032 ng, 2 533 972 éut, 2 542 130 éut, 2 543 362 ut, 2 550 305 lemj, 2 562 089 hg, 2 564 713 ruh, 2 585 116 r, 2 590 016 éut, 2 604 584 htg, 2 618 597 r, 2 620 076 r. 2 620 831 lemj, 2 640 920 kmv, 2 643 927 tv, 2 648 435 vg, 2 648 494 mocent, 2 660 838 htg, 2 683 065 hg, 2 687 484 fg, 2 687 612 lemj, 2 689 991 ruh, 2 696 739 ut, 2 706 414 éut, 2 710 276 ó, 2 720 525 máru. 2 726 988 éut, 2 741 567 hg, 2 757 174 r, 2 775 109 ltex, 2 779 226 éut, 2 780 511 but, 2 781 400 mocent, 2 782 879 mocent, 2 783 785 éut, 2 797 392 ltex, 2 802 321 tv, 2 807 335 hg, 2 820 433 labut, 2 840 782 éut, 2 847 855 mocent, 2 857 033 éut, 2 859 031 bávut. 2 862 879 ut, 2 868 239 éut, 2 881 478 kmv, 2 902 422 ltex, 2 906 567 bávut. 2 911 542 ltex, 2 913 302 labut. 2 920 711 htg, 2 933 197 ut, 2 961 604 máru, 2 973 989 kmv, 2 982 459 ut, 2 985 648 ruh, 2 987 750 htg 2 992 227 éut.

5 716 045 labut, 5 [illegible] éut, 5 755 955 mocent, 5 757 464 fg, 5 773 220 htg, 5 779 990 r, 5 788 510 ltex, 5 792 831 mocent, 5 808 760 r, 5 811 386 htg, 5 818 625 r, 5 829 969 labu, 5 830 275 mocent, 5 826 437 htg. 5 862 988 éut, 5 870 552 kmv, 5 883 447 máru, 5 890 855 ofut, 5 898 118 bút, 5 908 820 vg, 5 911 759 lemj, 5 920 329 fg, 5 937 670 kmv, 5 943 755 ltex, 5 968 567 hg, 5 969 982 máru, 5 985 144 htg, 5 988 297 bávut, 5 991 046 bút, 5 991 090 hg, 5 992 933 ó, 5 997 117 éut

6 008 661 mocent, 6 023 276 hg, 6 032 266 ut, 6 039 917 r, 6 0448 380 tv, 6 054 340 éut, 6 067 453 fg. 6 076 908 ofut, 6 103 409 mocent, 6 114 811 ltex. 6 127 831 kmv, 6 138 063 hg. 6 144 137 ofut, 6 146 704 htg, 6 153 494 fg. 6 153 849 kmv, 6 161 190 ltex, 6 169 132 hg, 6 176 040 r, 6 189 907 éut, 6 198 347 éut, 6 199 636 éut, 6 199 806 lemj, 6 200 096 hg, 6 201 007 r, 6 210 538 ruh, 6 212 786 lemj. 6 213 264 éut, 6 217 321 ofut, 6 220 423 tv, 6 228 186 ó, 6 231 848 kmv, 6 237 792 hg, 6 240 384 mocent, 6 241 189 éut, 6 244 260 ruh, 6 251 483 ut, 6 252 682 bávut, 6 262 077 htg, 6 263 279 vg, 6 274 234 éut, 6 277 455 tv, 6 281 736 kmv, 6 282 543 ut, 6 287 667 htg, 6 295 406 mocent, 6 305 632 fg, 6 316 218 labu, 6 324 221 r. 6 338 060 labu. 6 341 534 éut, 6 358 704 vg. 6 371 070 ruh, 6 372 710 éut, 6 375 769 ruh, 6 398 619 hg, 6 400 468 éut, 6 413 584 ruh, 6 416 156 ut, 6 417 199 éut, 6 418 150 but, 6 424 035 ltex, 6 427 739 máru. 6 440 798 hg. 6 459 445 mocent, 6 460 650 r, 6 471 977 mocent, 6 475 976 hg. 6 481 712 r, 6 462 079 ltex, 6 485 329 r, 6 487 063 ut, 6 488 663 mocent, 6 489 706 r, 6 492 542 hg. 6 497 494 máru, 6 499 952 r, 6 508 554 kmv. 6 512 504 éut. 6 512 907 kmv, 6 517 127 éut, 6 524 622 tv, 6 526 042 máru, 6 526 919 éut. 6 529 081 hg, 6 547 655 ut, 6 566 241 ruh. 6 570 975 bávut. 6 575 060 vg, 6 580 386 labu, 6 582 646 ltex.

[illegible] ut, 7 429 641 mocent, 7 485 484

Csorba Tibor

Született Kepesváralján 1906. Festő, történész, író. Tanulmányai: a bpesti Képzőművészeti Főiskolán /: Glatz O. :/ Később a budapesti és varsói Egyetemeken.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l
325 l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Csorba Tibor

VAS NÉPE
1965 AUG 3.

1021

Író, esztéta, pedagógus és alkotóművész

Csorba Tibor kiállítása Szombathelyen

Ma délután nyitják meg Csorba Tibor, magyar származású lengyel festőművész kiállítását Szombathelyen, a Múzeumban. Az ötven akvarell formákban és színekben beszél két népről, két országról... és alkotójukról, a két hazájú művészről.

1906-ban született Szepesváralján, s kortársa és földije Mednyánszkinak, Szinnyeinek és Csontvárynak. Az ő általuk megkezdett

nemes hagyomány folytatója

Csorba Tibor, sajátos művészi eszközeivel az ő iskolájukat vitte, fejlesztette tovább.

A budapesti Képzőművészeti Főiskolán tanult, s mellette egyetemi tanulmányokat is folytatott. Járt Varsóban, Párizsban és Londonban, majd 1936-ban Lengyelországba tért vissza. De mielőtt végképp letelepedne a baráti lengyel nép között, évekig tanít idehaza a Dunántúlon és az Alföldön. Nemcsak alkotóművész, de remek pedagógus: rajztanár, író és irodalomtörténész. Sokat tett a halasi csipkekultúra fejlesztéséért, s a Dunántúl irodalmi életének fellendítéséért. Baráti szálak fűzik a magyar—szláv kapcsolatok tudós kutatójához, Pável Ágostonhoz.

Lengyelországból 1939-ben első hazájába, Magyarországra

menekül a hitleri fasizmus elől.

Budapesten írja meg a Zsúgnak a szirénák" című regényét, amelyet azonban nem enged megjelenni a Horthy-rendszer cenzúrája. Ám 1944-ben napvilágot lát nagy monográfiája „A humanista Báthory István" címmel. Ez a mű valóságos kincsesbányája a magyar—lengyel kapcsolatoknak, s az egyetem doktori értekezésének fogadta el. Ezzel Csorba Tibor bölcsészdoktor lett.

A felszabadulás után átveszi a krakkói Magyar Intézet vezetését, majd lengyel származású feleségével Varsóban telepedik le. Itt folytatja alkotó tevékenységét, s emellett kiállításokat rendez, előadásokat tart, cikkeket ír, s nem hagy fel pedagógiai működésével sem. Legutóbb tavaly látogatott Magyarországra, s útjának eredményeként rengeteg tájkép regél hazánk legszebb tájakról, köztük Szentendréről és a Balatonról. „Két hazájáról" ezeket mondta egyszer:

— Lengyelországban [illegible]tem át igazán Magyaro[illegible] s Magyarországon [illegible] ság jut az [illegible]

Művészet[illegible] mély humanizmus hatja át. Híres sorozatot alkotott

Lenin nyomdokain Lengyelországban

címmel. Bejárta ecsetjével, s megörökítette azokat a helyeket, ahol Lenin 1917 előtt járt. A Lenin poronini házáról készült képet a lengyel posta levelezőlap formájában is közreadta. De megörökítette a nagy magyar világjáró, Szepsi Csombor Márton lengyelországi útvonalának tájait is.

Modern művész. Legszívesebben a varsói Kultúra Palota 24. emeletéről nézve örökíti meg második hazája gyönyörű fővárosát.

Örömmel köszöntjük városunkban magyarországi első kiállítását, amelyet továbbiak követnek hazánk más tájain...

— lyé —

HÍREK

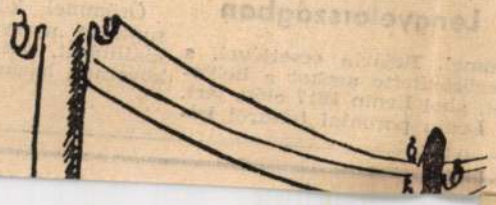

Hazaérkezett a Magyar Állami Népi Együttes

Csaknem négy hónapos dél-amerikai turné után vasárnap hazaérkezett a Magyar Állami Népi Együttes. Fogadásukra a Ferihegyi repülőtéren megjelent Aczél György, a művelődésügyi miniszter első helyettese, a minisztérium és a Népművelési Intézet képviselői.

Rábai Miklós, az együttes Kossuth-díjas művészeti igazgatója elmondotta, hogy április 19-e óta Mexikó, Peru, Chile, Argentína és Brazília több városában, 106 nap alatt 96 előadást tartottak. — Bár Dél-Amerika közönsége kevéssé ismeri a magyar népi folklórt, művészeinek szereplését mindenütt nagy érdeklődéssel fogadták. Útjuk során megismerkedtek a dél-amerikai népi muzsikával és tánccal is. Minden országból hoztak magukkal olyan anyagot, amelyet magyar közönségnek is bemutatnak.

— A NÉGYLAKÁSOS PEDAGÓGUS HÁZAT műszakilag ma adják át Répcelakon.

rnokot építenek —

Tegnap nyitották meg Szom VASÉP Irodaház előcsarnokában fiatal szakmunkásainak munkáit tott Szakma ifjú mestere kiállí galom az év elején indult a VA elméleti vizsgákon már túl vanna a mostani kiállítás egyben a gya ka befejezését is jelenti. Ötven munkás látott hozzá áprilisban modellek elkészítéséhez. A minia közül több kiállja a gyakorl használni is tudja őket a vállal József villanyszerelő és szociali készítette

KATALOG WYSTAWY

2

AKWARELISTÓW WĘGIERSKICH:

BARTHA CSORBA

KRAKÓW — 1949 — WARSZAWA
TOWARZYSTWO PRZYJAŹNI POLSKO-WĘGIERSKIEJ

DRUK W. L. ANCZYC I SP. W KRAKOWIE
256 M-51781

KOMITET HONOROWY

BÉLA SZÁNTÓ
Minister Pełnomocny, Poseł Nadzw. Republiki Węgierskiej w Polsce

DR JERZY SZTACHELSKI
WMinister Zdrowia, Prezes Tow. Przyjaźni Polsko-Węgierskiej

DR JÓZEF BARBAG
Dyrektor Departamentu Min. Oświaty w Warszawie

DR JULIUSZ STARZYŃSKI
Profesor Uniwersytetu Warszawskiego, Dyrektor Biura Współpracy Kulturalnej z Zagranicą

DR STEFAN LORENTZ
Profesor Uniwersytetu Warszawskiego, Naczelny Dyrektor Muzeów i Ochrony Zabytków

DR KAZIMIERZ MICHAŁOWSKI
Profesor Uniwersytetu Warszawskiego, Wicedyrektor Muzeum Narodowego w Warszawie

DR KÁROLY DEÁK
Attaché kulturalny przy Poselstwie Węgierskim w Warszawie

*

DR KAZIMIERZ PASENKIEWICZ
Wojewoda Krakowski

HENRYK DOBROWOLSKI
Poseł, Prezydent Miasta Krakowa

INŻ. JAN NAWROCKI
Prezes Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Węgierskiej Koło Kraków

HANNA RUDZKA-CYBISOWA
Art. malarz, Prezes Związku Polskich Artystów Plastyków w Krakowie

KAZIMIERZ WITKIEWICZ
Dyrektor Muzeum Przemysłu Artystycznego

KOMITET ORGANIZACYJNY

MGR STANISŁAW KRZYSZTAŁOWSKI
Art. malarz, Sekretarz Związku Polskich Artystów Plastyków

ADAM MŁODZIANOWSKI
Artysta malarz

MGR ANDRZEJ WRÓBLEWSKI
Artysta malarz, krytyk

INŻ. AGR. MILA RADZIKOWSKA
Członek Komisji Kulturalnej Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Węgierskiej

MGR TADEUSZ POBOŻNIAK
Sekretarz Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Węgierskiej

*

LÁSZLÓ BARTHA

MALARZ węgierski László Bartha ukończył Akademię w Budapeszcie i studiował w Paryżu. Wymienia się go razem z całą grupą malarzy, którzy pod wrażeniem przeżyć wojennych obstają przy realistycznym malarstwie figuralnym, zawierającym tendencje społeczne.

W wystawionych akwarelach Bartha nie posługuje się określoną metodą pracy w sensie technicznym; nie czyni też wysiłku w kierunku plastycznego opanowania jakiegoś zakresu motywów. Każdy obraz jest dla niego wynalazkiem nie opartym na doświadczeniach poprzednich i nie dającym oparcia dla następnych. To, co frapuje w jego akwarelach, to niecodzienność i wnikliwość wizji oraz zupełna bezpośredniość jej wyrażenia. Należą one do dzieł tego typu, które otwierają oczy na piękno rzeczy spowszedniałych, — są odkrywcze i zaskakujące. Nasuwa się powiązanie ich ze sztuką dziecka, i w ogóle ze sztuką prymitywną, czy to będzie prymityw miejski (np. Celnik-Rousseau), czy wiejski, czy murzyn czy człowiek prehistoryczny. Wszędzie tu mamy do czynienia z podobną metodą twórczą. Bartha — jak można odczytać z jego akwarel — stara się o podejście do motywu każdorazowo tak, jakby go widział po raz pierwszy, z pełną wrażliwością wypielęgnowaną i wzbogaconą egotycznym życiem wewnętrznym. Świadomie nie wychodzi poza prymitywną technikę i rysunek, nie uczy się, stara się być bezradnym wobec motywu. I dopiero w takiej

sytuacji wytwarza w sobie napięcie wyobraźni wysokie na tyle, że zapewnia mu tą trafność i bezpośredniość obserwacji, która uderzy każdego przy oglądaniu wystawionych akwarel.
Oczywiście, powyższe uwagi nie mogą się stosować do wszystkich eksponatów. Istnieje parę prac — paryskich — które operują jakąś ludową stylizacją. Różni je od innych dbałość o estetyczny wygląd akwareli. Estetyczność osiąga się przez zharmonizowanie środków wyrazu z możliwościami technicznymi. Bartha w pracach, które wydają się dla niego najbardziej charakterystyczne, wręcz przeciwdziała wszelkiej estetyczności. Zamiast akwarelowego, stosuje koloryt właściwy malarstwu olejnemu (ciepłe szarości). Operuje chętnie walorem, «brudzi» i «zalewa» plamy. A jednocześnie — akwarele jego są w kolorze i rysunku bardzo oryginalne i frapujące, ściśle dostosowane do wizji. Prace tego typu często dezorientują względnie nie budzą zaufania; jednak ich działanie «otwierające oczy» stanowi dla nich dostateczną rację bytu.

TIBOR CSORBA

TIBOR Csorba ukończył Akademię w Budapeszcie, później był na studiach w Paryżu i Londynie. Od roku 1936 datuje się jego pobyt w Polsce, który wypełnia praca artystyczna połączona z naukowo-społeczną. Obie dziedziny uprawia z właściwym sobie entuzjazmem, czego dowodem są dwie samodzielne wystawy na terenie Polski (r. 1946 w Krakowie w T. P. S. P., r. 1947 w Gdyni, pt. «Polskie wybrzeże węgierskim pędzlem»), oraz jego działalność w Naukowym Instytucie Węgierskim i na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie.

Wystawa pokazuje powojenny dorobek Tibora Csorby. Obejmuje on pejzaże z Polski w postaci cyklów z Wybrzeża, z Ziem Odzyskanych, z Krakowa i Zakopanego, oraz z Węgier, głównie z nad Dunaju i z okolic Budapesztu.

Podanie geograficznego pochodzenia motywów nie ma tu znaczenia tylko informacji biograficznej. Wprowadza nas ono w zagadnienie charakterystyki pejzażu, leżące w centrum zainteresowań artystycznych Csorby. W akwarelach, zgrupowanych w wymienione cykle, spostrzegamy, jak zmienia się koloryt i forma w zależności od właściwości pejzażu. I tak, w widokach z Krakowa i Zakopanego dominuje ton szaro-zielony, widoki z Wybrzeża są barwne i gorące, w cyklu z Jeleniej Góry wibruje charakterystyczne dla tych okolic bogactwo wzgórz i roślinności, wreszcie w pejzażach węgierskich przeważają gwałtowne kontrasty barw,

załamań terenu i brył architektury. Widzimy, że charakter lokalny pejzażu zostaje wydobyty wskutek świadomego dążenia w tym kierunku. Powstaje pytanie — jak zostaje wydobyty?

Csorba wyrobił sobie systematyczną pracą szereg umiejętności technicznych i zdolność do syntezy formalnej pejzażu.

Z punktu widzenia techniki, posługuje się on najbardziej «rasową» akwarelą, tzw. angielską, polegającą na malowaniu na mokrym papierze. Stąd powstają efektowne miękkości i rozlewanie się farby, na których Csorba czasem poprzestaje. Częściej dodaje retusz na półmokro i na sucho, który — zwłaszcza w pracach węgierskich — prowadzi do kontrastów swoją dynamiką rozsadzających jednorodność stylową akwareli.

Tyle o stronie technicznej akwarel Csorby. Sposób, w jaki są one komponowane, wymaga osobnego omówienia. Dla malarza, pracującego w plenerze — a takim jest Csorba przede wszystkim — nastręcza się, jako dodatkowa praca kompozycyjna, wybór miejsca z którego pejzaż ma wygląd najcharakterystyczniejszy. Poza tym wybór dystansu — widok z bliska lub z daleka — determinuje kompozycję obrazu. U Csorby wyróżniają się, jako typy kompozycyjne, dalekie pejzaże górskie, rozlewne i potoczyste, dalej, pejzaże okolic pagórkowatych, skomponowane na kontrastach różnie nachylonych planów, wreszcie pejzaże rzeczne i morskie, w których horyzontalną całość wiąże kompozycyjnie motyw pierwszoplanowy. Osobną grupę stanowią pejzaże, w których na pierwszy plan wysuwa się architektura, — czy to będą chaty chłopskie, czy domy i kościoły miasteczka, czy ruiny Warszawy. Parę kompozycji figuralnych, w postaci rolników przy pracy lub ludzi na plaży, ukazuje całkiem nowe możliwości kompozycyjne Csorby.

Ani technika, ani kompozycja, nie tłumaczą całkowicie, jak Csorba wydobywa charakter malowanego pejzażu. Czynnikiem, który tu ma wpływ decydujący, jest wrażliwość artysty na nastrój krajobrazu. Nastrój ten należy rozumieć szeroko. Nie chodzi tu tylko o uczucie wzbudzone jakąś porą dnia czy roku, jakąś pogodą, jakimś efektownym, niecodziennym widokiem. Poza tym wszystkim jest jeszcze nastrój kolorytu właściwego danej okolicy, i nastrój specyficznych dla niej form terenu, roślinności i architektury. Nastrój taki, będący ogólną właściwością danego kraju, wychodzi poza jednorazowy widok, i wymaga licznych obserwacji i szerokiej syntezy. Na odczuciu i wyrażeniu takiego ogólniejszego nastroju polega wartość akwarel Csorby. Składa się na nie wieloletnie doświadczenie akwarelisty, i zawsze wrażliwa intuicja, która każe dobierać do każdego pejzażu najwłaściwsze dla niego środki wyrazu. I tak, układ wzgórz jakiegoś pejzażu zostaje pokazany niemal kubistycznym zespołem form ziemi, podczas gdy inny pejzaż podsuwa artyście właśnie czysto malarskie, pełne niedomówień rozpławienie motywu w plamach barwnych. Nie uda się krytykowi prześledzić wyczerpująco drogi, na których właściwości pejzażu znajdują najlepsze dla siebie środki wyrazu. Tym niemniej można stwierdzić, że ostateczny wynik jest pozytywny, że akwarele Csorby działają swoim nastrojem, że zamierzenia artysty są w każdym wypadku czytelne, i że poprzez wyniki jego pracy nabieramy szacunku dla niej samej.

ANDRZEJ WRÓBLEWSKI

LÁSZLÓ BARTHA

1. Rodzina artysty
2. Śpiąca kobieta
3. Stogi słomy
4. Pola
5. Las w Siedmiogrodzie
6. Kobieta z wazonem
7. Zagroda Siedmiogrodzka
8. Kupki siana
9. Koło winnicy
10. Na wsi
11. Pod drzewami
12. W winnicy
13. Pejzaż górski
14. Park w Paryżu
15. Kobiety (Paryż)
16. Aleja (Paryż)

T I B O R C S O R B A

I. Węgry

1. Dunaj pod Vác
2. Nad brzegiem Dunaju (Vác)
3. Krajobraz nad Dunajem
4. Dunaj z wyspy «Pokol»
5. Przystań w «Pokol»
6. Wydobywanie piasku
7. Przystań w Vác
8. Zachód słońca nad Dunajem
9. Przeprawa przez Dunaj
10. Tihany
11. Widok na Tihany
12. Jezioro w Tihany
13. W Rád
14. Domek w winnicy
15. Drzewa w Hatvan
16. Początek jesieni
17. Na folwarku (Vác)
18. Praca przy sianie
19. Kościółek w Rád
20. W Penc
21. Nad brzegiem w Tihany
22. Nad Balatonem
23. Cypel w Tihany
24. Łódki i widok na Tihany
25. Widok na Balaton
26. Tihany z Balatonfüred

II. Polska pędzlem Węgra

27. Warszawa 1938
28. Warszawa 1948
29. Jelenia Góra I
30. Jelenia Góra II
31. Jelenia Góra III
32. Jelenia Góra IV
33. Jelenia Góra V
34. Pod Gdynią
35. Na morzu
36. Na plaży
37. Most w Sopocie
38. Port w Gliwicach
39. Zakopane
40. Wawel o świcie
41. Malowniczy zakątek (Kraków)
42. Jesień w Krakowie
43. Nad Wisłą pod Bielanami
44. Pejzaż podkrakowski
45. Symfonia Żywiecka
46. Sopot
47. Morze (Sopot)
48. Molo w Sopocie
49. Na plaży w Sopocie I
50. Na plaży w Sopocie II
51. «Beniowski» w Sopocie
52. Na molo w Sopocie

BARTHA: RODZINA ARTYSTY

CSORBA: W PENC, (WIEŚ WĘGIERSKA)

CSORBA: PRZEPRAWA PRZEZ DUNAJ

CSORBA: MOST W SOPOCIE

: NA PLAŻY W SOPOCIE (I)

Színház

ÜBÜ KIRÁLY
Boglárlelle

Miért ne lehetne alkalmasabb uralkodó az energikus és nagyravágyó Übü papa az ügyefogyott Vencel királynál? Ez utóbbit degenerált családja övezi, Übüt viszont Übü mama fonja körbe: valódi, uralkodásra termett királyné...

Valójában persze az alkalmatlanságban versenytársak ők, Übü papa és Vencel király; Alfred Jarry rémdrámájában, az abszurd többpengéjű kardját sűrűn forgató *Übü királyban*. A mű jókora félelmetes tartománya ezúttal szolidan megbújik a boglárlellei Vörös templom sziluettjei mögött, mert a templom előtt kellemes színházi mulatság zajlik a kaposváriak előadásában, Lukáts Andor rendezésében.

A színész-rendező sziporkázik — s a színész-színészek is ezt teszik. Hatalmas tempóban zúdulnak egymásra — s ránk — a színészpoénok, s ki se fogynak belőle az előadás végéig. Van köztük kiváló — annyi, hogy egynémely színház több évadon át jól élhetne belőle —; ezek többnyire a figurák jellemében indított játékos túlzások, finoman komponált, spontánnak ható gagek. Van olyan, amely vélhetően tényleg spontán indíttatású, s rendszerint a szituációból nő ki, s azért válik nevetségessé, mert nagyon is kézenfekvő. Van azután rengeteg olyan, amely azzal hat, hogy „majdnem": majdnem ízléstelen, majdnem durva, majdnem stílustalan. Lukáts elsősorban ezekben a villanásokban gondolkodott, másodsorban az egyes jelenetekben. A jelenetek belső ritmusa, megkomponáltságuk a rendező által tervezett „szegény" játéktérben többnyire kitűnő; s rendre jobb, mint ugyanez az előadás egészében. Az átkötések, átállások csikorognak, a dráma egészének iránya nehezebben érzékelhető, mint a részleteké.

A színészek közül Csákányi Eszter játéka kiemelkedő. A kínosan késleltetett reakcióktól a felpörgetett színpadi jelenlétig szinte gátlástalanul „magamutogatja" Übü mamát; egyébként pedig ő az egyetlen, akinek alakításából kivillan valami Jarry komor színeiből is Bezerédy Zoltánnak olyannyira illik Übü papa szerepe, hogy a megszokott módon jó. Hunyadkürti György Rozamunda királynéja külsőleg is remeklés.

Szóval jót lehet nevetni ezen a majdnem profi előadáson Boglárlellén. Aki ezért megy oda — és ez sem kevés —, nem fog csalódni.

Cs. J.

Kiállítás

MÁGIKUS MŰVEK
Szombathelyi Képtár

Bár a katalógus rögtön az elején leszögezi: a címben szereplő jelző nem stíluskategória — engem mégiscsak a „mitől mágikus?" kérdés izgat, s az összkép láttán bizony zavarban vagyok. Mert mitől mágikusabb például a Vető—Zuzu szerzőpáros gyöngyökkel, csavarhúzóval és egyéb apró csecsebecsékkel díszített *Munka zászlója* bármelyik más korábbi kollázsnál, vagy Kondor Béla *Késes embere* egy másik Kondor-képnél?

Az egyik kiállított mű anyaghasználatával, a másik témájában, a harmadik idézetszerűen, a negyedik csak címében — vegyesen — mágikus. Így kerülhettek egymás mellé a kinetikus műveket készítő Haraszty István bilincs-gépe és El Kazovszkij magánmitológiájának figurái, fotók Makovecz Imre organikus épületeiről és hiperrealista festmények.

Keserű Katalin ezt megelőzően Budapesten bemutatott válogatása — ha koncepciójában vitathatóan is — igyekszik átfogó képet nyújtani a hatvanas évek elejétől napjainkig a „mágikus művek" magyarországi jelentkezéséről. A kortárs képzőművészetnek — és tegyük hozzá: rockzenének — kétségtelenül van ilyen, kitapintható vonulata (a kiállítók közül például Erdély Miklós, Swierkiewicz Róbert, Szirtes János, a hiányzók közül Kovács Attila munkái) — egy bizonyos körön túl azonban tulajdonképpen bármi ide sorolható, lévén a mágia magának a műalkotásnak a fogalmi eleme.

Eltekintve ettől a kiállítás igen sok jó (mágikus vagy kevésbé mágikus) művet vonultat fel a közelmúlt (sokszor csak reprodukciókból ismert) avantgarde műveinek legjavából — hogy csak kettőt említsünk: Szentjóby Tamás etalonja, vagy Esterházy Péternek Ottlik Géza 70. születésnapjára ajándékozott rézlapja, melyre az elejétől végéig lemásolta az *Iskola a határon*.

Boros Géza

CSORBA TIBOR FESTMÉNYEI
Dorottya utcai galéria

Tanár, író, műfordító és közben — de korántsem mellékesen, hanem „eredeti" szakmájára nézve — festőművész is volt a nemrég elhunyt Csorba Tibor, akinek képzőművészeti hagyatékából mutatott be válogatást a belvárosi kiállítóterem. Csorba 1928-ban szerzett diplomát a Magyar Képzőművészeti Főiskolán, mint „akvarell- és tájképfestő". Bár ez a szigorú kategorizálás ma már kissé furcsán hat, az ő esetében úgy tűnik, jóslatot vagy inkább programot jelentett: zömében akvarelltechnikával készített magyar és — ez volt a második, választott hazája — lengyelországi tájakat láthatunk; az 1947-től a nyolcvanas évek közepéig terjedő hosszú időszak körülhatárolható stíluskorszakokat vagy szemléleti váltásokat nem mutató, egyenletes terméséből.

Az akvarell nem sodró és látványos, hanem intim és diszkrét érzelmek kifejezője. Csöndesen, szeretetteljesen mélázóak, az ezerszer megismertre ezeregyedszer is rácsodálkoznak ezek a kis képek, a talán másokkal is megosztható személyes megbékélés apró gesztusai. Hatásuk elsősorban a hangulatokban nyilvánul meg; a természethez való *természetes, még* nem környezetvédelmi törvényekkel és a túlélés esélyének féltésével, hanem az eredendő összetartozás soha meg nem kérdőjelezett tényével regulázott, kiegyensúlyozott viszonyban. Amelyet — művei tanúsága szerint — Csorba Tibor sok helytállást követelő élete végéig meg tudott őrizni.

Acsay Judit

Film

A KIS VONATRABLÁS
Jugoszláv film

Az első világháború vége már csak napok kérdése, az Osztrák—Magyar Monarchia összeomlása sem késik sokáig, de Bosznia—Hercegovina egy kis eldugott hegyi falujában mégis mintha megállt volna az idő. Bamba képű rablók és nehézfejű pandúrok csodás békességben élnek itt egymás mellett, közösen kialakított játékszabályaik törvényei szerint. A háború kimeneteléről, a sorsdöntő politikai fordulatokról szóló hírek idáig nem jutnak el, különben sem lenne befolyásuk e nevetségesen anakronisztikus kis közösség mindennapjainak alakulására. A Rettenetes Tódor vezette banda menetrendszerűen megvámolja az erre tévedő idegeneket, a Fabakancs őrmester parancsnoksága alatt álló zsandárok pedig rettenetesen unatkoznak. Mihelyst viszont annyira megnő a lassú észjárású vezér és szabadcsapata ázsiója, hogy a fejükre kitűzött vérdíj már szép kerek összegre rúg, késlekedés nélkül akcióba lépnek. Tódor és Fabakancs — „úriemberek"-hez méltóan — megosztoznak a pénzen, a csendőrök elfogják a rablókat, majd szépen futni hagyják őket.

Ebben a jól kifundált, olajozottan működő rendszerben csak egy történelmi pillanatra keletkezik zavar. A monarchia ugyanis időközben megbukik, a törvényen kívüliek — érdemeik elismeréseként — hatalomhoz jutnak, a régi rend emberei pedig a hajdani rablók szerepét tanulják.

Dejan Šorak első nagyjátékfilmje színvonalas szatirikus komédia a dolgok viszonylagosságáról a hatalom és erő kapcsolatáról. Remekbe szabott figurák, „svejki erényeket" is idéző jellemábrázolás teszik emlékezetessé és kellemes szórakozássá a fiatal jugoszláv rendező sziporkázó tehetségről árulkodó bemutatkozását.

Gáti Péter

COUNTRY TEXASBAN
Amerikai film

Az országutakon kóborló, hírnevet hajszoló énekes történetét jól ismerjük már az amerikai filmekből. A kitűnő divat- és portréfotósból filmessé vált Jerry Schatzberg sem szolgál meghökkentő újdonságokkal. A Vogue egykori munkatársa, akinek játékfilmjei közül eddig az 1973-ban cannes-i nagydíjat nyert *Madárijesztő* jutott el hozzánk, most látható, hét évvel ezelőtt forgatott alkotásában egy vándorzenekar nem túl érdekfeszítő hétköznapjait villantja föl. Ám aki kedveli az eredeti amerikai countryzenét és annak egyik legnagyobb élő képviselőjét, Willie Nelsont, mégsem fog csalódni. A filmet ugyanis a műfaj nagy öregjének és lázadójának eredeti hangvételű dalai uralják.

A *Country Texasban* Willie Nelson filmje. Bár e barázdált arcú, korosodó hippire emlékeztető énekes nem igazán filmsztáralkat, mégis szinte végig ő áll a középpontban. (Pedig partnerei között olyan előadók találhatók, mint Dyan Cannon, Amy Irving és Slim Pickens.) S ez nem is került különösebb erőfeszítésébe, hiszen lényegében önmagát alakítja. Schatzberg és operatőre, a Wenders-filmekből ismert Robby Müller is gondosan ügyelt arra, hogy a beállítások ne legyenek statikusak, fényképszerűek. Hogy a történet

Csorba Tibor
Móricz ház

Szegő György: Világóra

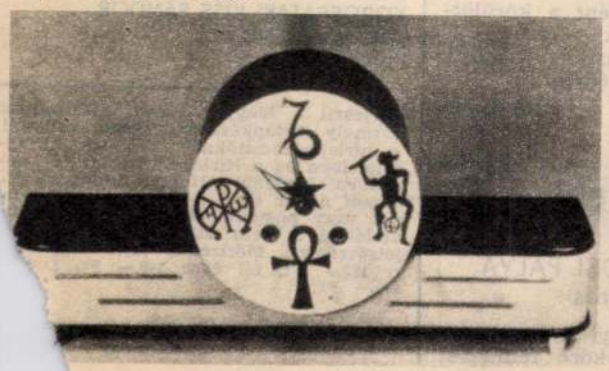

mesterkélt és szentimentális? Hogy a poros országutak, a zenekar kopottas autóbusza vagy a némi dokumentumértékkel is bíró, villanásnyi vidéki életképek csupán díszletei az érzelmes mesének? Kit érdekel? A countryzene itt a lényeg. S a zene elárasztja a filmet. **Hollós László**

Hanglemez

BEETHOVEN: C-DÚR MISE

A C-dúr (kismartoni) mise hallatán elképed az ember: ez a mű balsikerű bemutatója (1807. IX. 13.) óta máig nem jutott az értékét és zenetörténeti jelentőségét megillető népszerűségre: Pedig a C-dúr kompozíció (Beethoven első kísérlete a műfaj területén) messze kimagaslik a kor hasonló terméséből. A zeneszerző maga vallotta: „... a szöveget úgy kezeltem, mint még kevesen." Valószínűleg ennek is része van a minden újításra vállalkozó mű azonos sorsában. Beethoven miséje ugyanis szimfonikus feldolgozásmódjában, a szöveg költői tartalmának érvényre juttatásában, érzésben — mélyebb, egyénibb, szokatlanabb, mint akár Haydn, akár Mozart egykorú alkotásai. Talán csak a Kyrie őrzi a hagyományos bécsi egyházzenei hangot, onnan a Glorián, a nagyszabású Credón, Sanctuson és Benedictuson át egyre emelkedik a mise íve az Agnus Dei moll-dúr színváltású dinamikai fokozásáig, majd a békevágy, a Dona nobis pacem pasztorális zenébe foglalásáig. — A mondottak, vázlatosságukban is, indokolják örömünket és megelégedettségünket, melyet a hazai lemezt hallgatva érzünk. Erdélyi Miklós hivatott tolmácsa a kompozíciónak, s hogy ez ne csupán szokványos dicséretfrázisként hasson, kiemelve említjük a Gloria hangulati szépségét, a Credo Crucifixus-résznek markáns ritmikáját, a Sanctus egyik-másik epizódjának drámai erejű kitörését, általában a „beethoveni hang" érvényre juttatását. Nincs mód a közreműködők egyenkénti méltatására, így csak annyit jegyezhetünk föl, hogy a szólónégyes (Ardó Mária, Bokor Jutta, B. Nagy János, Polgár László), valamint az Állami Hangversenyzenekar és a Budapesti Kórus (karigazgató: Antal Mátyás) lényegre koncentráló, a kompozíció szépségét szolgáló, odaadóan példás teljesítménye a garancia, hogy ritka és igazi élményt nyújtó lemez forog a korongon. *(Hungaroton)*

Albert István

POPMENYECSKÉK és a Z'Zi Labor

Egy jó adag önbizalom, nagszeres tudás, zenei előképzettség, lelemény — és nem tudom, mi még — kell ahhoz, hogy valaki egy korábban eredetiben világslágerré vált dal magyarított előadására vállalkozzon.

Maradjunk annyiban, hogy kell hozzá ez-az. Az „ez" mindenképpen megvan a Z'Zi Labor népi kórusában. Bizonyították azzal is, hogy annak idején vállalkoztak a meghökkentésre: stílusuktól merőben szokatlan feladatot vállaltak az akkoriban még alig ismert együttes néhány produkciójában. A dolog egészen jól sikerült. A zenekart igen rövid idő alatt a legnépszerűbb együttesek szintjére juttatta a nagy ötlet. Telt házas koncertek, aranylemez, tévészereplés, sikeres videoklip...

A csapat nem is maradt hálátlan, mert ezúttal egy félig-meddig önálló nagylemez lehetőségét ajándékozta viszonzásul (!?) a Popmenyecskéknek. Ők pedig a lehetőséggel ezúttal is; „élnek, boldogan élnek, mindenkinek ezt üzenik" a közelmúltban megjelent LP egyik sajátos átdolgozásában. Ez a lemez az övék, szinte végig jelen vannak minden számban, és ez így kicsit mintha túl sok lenne. Mert így már nem annyira „poén" a tájszólásos kórus. Mindent egybevetve a Victor Máté rendezte csapatmunka — miként a körülöttük keringő pletykák — ezúttal is biztosan jó szórakozást nyújt majd, míg forog a korong. *(Pepita)*

Látó János

SZÁZÉVES A PESTI VILLAMOS

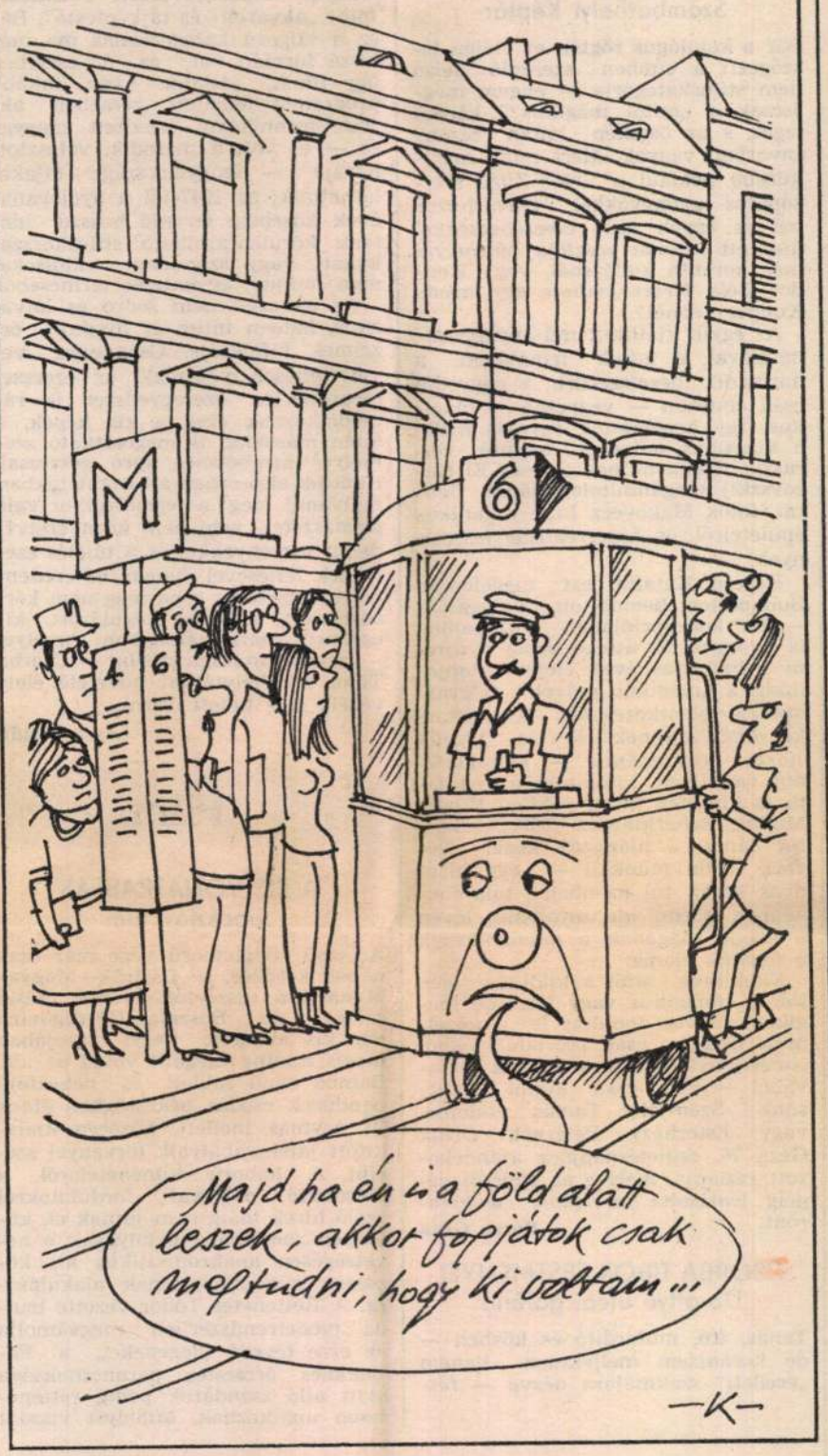

Folyóirat

A KÖNYVTÁROSI PÁLYA Könyvtáros

A Könyvtártudományi és Módszertani Központ teljes körű felmérést készített a könyvtárosokról. Ennek eredményeit ismerteti Vidra Szabó Ferenc.

A főfoglalkozású könyvtárosok 40 százalékának nincs diplomája, 28 százalékának nincs semmiféle könyvtárosi képesítése. Az egyetemi végzettségű könyvtárosok arányának további csökkenése várható. (Arról nem szól a cikk, hogy miért.) A diplomások 46 százaléka nem nappali tagozaton végzett.

Húsz évvel ezelőtt a könyvtárosok 30 százaléka volt férfi, ma már csak 13. Ugyanakkor az igazgatók és főosztályvezetők 57 százaléka férfi.

Igen kevés az idegen nyelvet ismerők száma. A tanácsi és iskolai könyvtárakban nem egészen 10 százalék, a szakkönyvtárakban 20 százalék.

A könyvtárosok nagy része eredetileg nem erre a pályára készült; 60 százalékuk került más beosztásból könyvtárba, 23 százalékuk csaknem 10 évet töltött más pályán.

Aligha elhamarkodott feltevés, hogy ennek a nem éppen rózsás képnek egyik alapvető oka a bérezésben keresendő. A könyvtárosok átlagbére 853 forinttal alacsonyabb, mint a nem termelő ágazatokban dolgozó szellemi foglalkozásúak átlagbére. A szellemi foglalkozásúak közül csak az óvónők és az adminisztrátorok fizetési átlagát haladják meg a könyvtárosok. A különböző bérkiegészítések (jutalom, prémium, mellékállás) igen alacsonyak, kb. 9 százalékkal növelik a fizetést. Hazánkban a vizsgálat idején a családokban egy főre jutó átlagos havi jövedelem 3664 forint volt, a főfoglalkozású könyvtárosoknál 3400 forint.

Gy. L.

ÚJ TUKÖR / Képes kulturális hetilap

Szerkesztőség: Budapest VII., Lenin körút 9–11. 1073
Telefon: 221-285, 222-408
Főszerkesztő: **FEKETE SÁNDOR**
Főszerkesztő-helyettes:
GYURKÓ LÁSZLÓ, KÖRÖSPATAKI KISS SÁNDOR

Kiadja: **PALLAS LAP- ÉS KÖNYVKIADÓ VÁLLALAT**
Budapest VII., Lenin krt. 9–11. 1906
Felelős kiadó: **SIKLÓSI NORBERT,** a Pallas Lap- és Könyvkiadó Vállalat vezérigazgatója
HU ISSN 0133–1361

87.1093 Athenaeum Nyomda, Budapest, rotációs mélynyomás. Felelős vezető: **SZLÁVIK ANDRÁS** vezérigazgató. Meg nem rendelt fényképekért és kéziratokért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

A szerkesztőbizottság tagjai:
FEKETE SÁNDOR
GYURKÓ LÁSZLÓ
KELETI ÉVA
KÖRÖSPATAKI KISS SÁNDOR
NÁDAI FERENC
ÖKRÖS LÁSZLÓ

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (Helir) Budapest V., József nádor tér 1. — 1900 —, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a Helir 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj: negyedévre 120.— Ft, fél évre 240.— Ft, 1 év 480.— Ft.

Csorba Tibor
Művészet, 1971. június

Csorba Tibor: Hegyi táj

Paysage montagneux – Горный край

egyensúlyozottan rendbe tenni a világot: „*miként ösztöne vezeti a méhet / mézet csinálni.*"

Hogy Manzu számára a hátralevő idő is milyen kimeríthetetlen munkát rejt – azt civil logikával felmérnünk nem lehetséges. A bergamói kőtörő fia hat évtized óta él a *művészet sajátságos erőterében.* Számára *más erőviszony érvényes* – az alkotás töretlen és mély szeretete a döntő. Múzsája is a legutóbbi sok remekkel áldotta meg. Egy tánclépés előre: egy szobor! Lábujjhegyen spiccel: újabb szobor! Visszalép, sarkára áll és villámgyors mozdulattal megváltozott alaphelyzetben fejezi ki ifjú és gyönyörű teste örök szépségét: ezt is szoborba öntötte a mester. S így lett az a mozdulat örök! . . .

. . .A mester most is vált témáról témára, települ át újabb és újabb kísérletre s ugrik fel az élet zsivaja, tüze, csapongása szintjéről az alkotás hideg magasába . . . Miként az Alpok hideg magasából lelép a lombárd alföld emberművelte, robbanó melegségű, ellentétektől megtépázott, mégis egybemunkált életsíkjára a Pó . . .

Erdős Jenő

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Csorba Tibor

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1965 AUG 13.

GYEI NÉPLAP 1021

Varsóban élő festőművész Szolnokon

Néhány napja érkezett Szolnokra Csorba Tibor, a lengyel tájak, városok ihletett ábrázolója feleségével együtt, aki neves lengyel szociológus és most mint a lengyel, illetve a Magyar Tudományos Akadémia összetöndíjasa egészségügyi szociológiai kutatásokat végez Magyarországon.

Két hetet töltenek Szolnokon, ez idő alatt Csorba Tibor akvarelljeiből kiállítás nyílik a Damjanich Múzeumban.

A lengyelnek sajátosan magyar, magyarnak sajátosan lengyel író, műtörténész és festőművész a két nép kultúrájának értője és munkásságával egy kicsit összekapcsoló hídja is, jelenleg Varsóban él és dolgozik.

Művészete ma már a mai lengyel kultúra kincsestárába tartozik. Munkásságának megbecsülését jelenti, hogy Lengyelország különböző nagyvárosaiban évente öt-hat kiállítása, harminc-negyven irodalmi estje van.

Az elmúlt években többször hazalátogatott Magyarországra. Tavaly a Balatonnál pihent, és most magyarországi látogatása során két hetet városunkban tölt.

— MEGJELENT a Szolnok megyei boltokban a hordozható cserépkályha. — Az ízléses kivitelű tűzhelyet a szarvasi Vas- és Fémipari KTSZ szállítja és a harmadik negyedévben 400 darabot lehet belőle kapni a szakboltokban. A cserépkályha eljut kisebb községekbe, így Tiszasülyön, Tószegen, Újszászon, valamint Öcsödön és Tiszakürtön is lehet majd kapni.

— BERÚGOTT, majd motorra ült Csete Imre, kunhegyesi lakos. — EO 78—58 rendszámú motorkerékpárjával egy kőrakásban felbukott és utasával együtt megsérült. Csete ellen eljárás indult.

— *HAJNALONKÉNT 22—23 ezer liter tejet szállítanak el a szolnoki Tejipari Vállalat telepéről. A járművek a megyeszékhelyen kívül Mezőtúrra, Törökszentmiklósra és Martfűre is viszik az ízletes tejet. Az idén is exportálják a juhtejből készített Kaskaválsajtot. Hetenként 60—70 mázsát szállítanak fel a budafoki sajtpincébe érlelésre.*

Agglegények szigete

Irországot nemcsak „zöld szigetnek" hívják; van még egy másik neve is: az agglegények szigete. Ebben az ország

WYCINKI PRASOWE
GLOB
RSW „PRASA"

BIURO
WYCINKÓW
PRASOWYCH

Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 8-59-59

Csorba Tibor

ILUSTROWANY KURIER POLSKI
Inowrocław
B Tm 1

wydanie .....
113 14 V. 65
Nr ..... z dn. .....

Wystawa Tibora Csorby

W bieżącym roku nie tylko Polska, ale także Węgry obchodzą swoje 20-lecie. Wśród wielu dziedzin życia, duże osiągnięcia zanotowały Węgry również na odcinku kulturalnym.

Bardzo pomyślnie rozwija się m. in. węgiersko-polska współpraca kulturalna.

Żywym przykładem długoletniej przyjaźni polsko-węgierskiej jest Tibor Csorba — akwarelista, urodzony 15. 3. 1906 r. w Szepesvaralja na Węgrzech. W 1929 r. ukończył Akademię Sztuk Pięknych w Budapeszcie. Studia artystyczne pogłębiał w Paryżu, Londynie a następnie od 1936 r. w Polsce, gdzie dotąd stale przebywa. W r. 1944 uzyskuje stopień doktora nauk historycznych w zakresie historii literatury i sztuki. Nauczycielami jego w tym zakresie byli Polacy m. in. — prof. Julian Krzyżanowski i Węgrzy.

Tibor Csorba wystawia swoje obrazy na Węgrzech, w Polsce i USA. Jego prace znajdują się w ośmiu muzeach węgierskich i polskich. Wystawiane obrazy powstały na terenie Polski w ciągu minionego 20-lecia i obejmują siedem cykli tematycznych. W latach od 1947—1964 T. Csorba miał 35 wystaw indywidualnych i uczestniczył w 15 wystawach zbiorowych — krajowych i okręgowych, czyli ogółem w ciągu 17 lat osiągnął pokaźną liczbę 50 ekspozycji.

Wystawa „Polski i węgierski pejzaż" T. Csorby została zorganizowana w hallu Teatru w Inowrocławiu staraniem Kujawsko-Pomorskiego Towarzystwa Kulturalnego i kierownika Muzeum im. J. Kasprowicza, ob. H. Waltera. Zademonstrowano na niej 27 obrazów malowanych niełatwą, ale jakże wdzięczną i komunikatywną w rękach Csorby — techniką, tj akwarelą. Krajobrazy, przyrody Węgier i Polski fascynują swoimi realiami, ale nie są przy tym fotografiami, artysta wydobył bowiem w tych obrazach m. in. z cyklu „Ziemia węgierska", „Szlakiem Kasprowicza", własne, jakże ciepłe w kolorystyce — delikatne spojrzenie.

Wszystkie akwarele przedstawiające uroki ziemi węgierskiej, Budapeszt, Warszawę, Białowieżę, piękne polskie góry i wybrzeże — tchną niezwykłą łagodnością linii, które w połączeniu z eksplodującą barwą angażują zwiedzającego, pozwalają mu odczuć i rozumieć czyste piękno, ożywiają jego oczy i serce.

Zwiedzając tę wystawę, wyraźnie odczuwa się wewnętrzny spokój, wytchnienie po tempie współczesności, jest to prawdziwy kulturalny wypoczynek. Akwarele Csorby są chyba w znacznym stopniu spełnieniem naszych uzasadnionych tęsknot za tego rodzaju czytelnym w formie i treści malarstwem, które na pewno kształci wrażliwość na artyzm. Csorba prowadzi stały dialog z widzem, a osiąga to dzięki temu, że maluje z sercem, które bije mocnym rytmem tak dla Węgier, jak i Polski...

Ekspozycję akwarel T. Csorby można oglądać do końca maja w sali wystaw w Teatrze inowrocławskim codziennie — z wyjątkiem poniedziałków — w godzinach od 11—18, a w niedzielę od 14.30 do 18. Wszystkich zainteresowanych informujemy też o czekającej ich atrakcji w postaci spotkania z artystą, które odbędzie się jeszcze w tym miesiącu...

(Ry-Sko)

KAMIENICĘ na rozb
Kilkadziesiąt tysięcy
batury sprzedam. T
szewski, Poznań
Czerwonej 48.

MOTOCYKL Iż 350 w
brym stanie sprzedam
ruń telefon 52-73.

P-70 stan bardzo dobry, sprzedam. Wikaryjczyk, Lipno ul. Staszica 1.

ŚRUTOWNIK, na kamienie, sprzedam. Wytwórnia Kamieni Młyńskich Bydgoszcz Pod Blankami 14.

WESTFALKĘ kaflową i motocykl MZ 250, sprzedam. Bydgoszcz, Chołoniewskiego 52/3 — Szwederowo.

WÓZEK popielaty, głęboki i łóżeczko koszykowe, w dobrym stanie, sprzedam. Bydgoszcz, Orawska 15/2 — przy basenie kąpielowym.

PROSIĘTA sprzedam. — Bydgoszcz, Kołobrzeska 6 boczna Bałtyckiej (Bielawki).

JAŁÓWKĘ wysokocielną i żniwiarkę sprzedam. Jan Paliwoda, Żołędowo pow. Bydgoszcz.

SAMOCHÓD Skoda — Felicje, sprzedam. Bydgoszcz Grunwaldzka 6/5.

WÓZ ogrodniczy lekki, ogumowany, sprzedam — Bydgoszcz, Iławska 18 — przy Fordońskiej.

pełnych niepokoju stanął w progu. Zd
na niego przelotnie, potem powiedział
niem:

— Interesantów przyjmuję od jeden
drzwiach wisi kartka. Teraz jestem z

— Ja w innej sprawie — odparł
stąpił kilka kroków, obejrzał się na
były zamknięte. — To bardzo pilne

— Co to znaczy: w innej sprawie?
su, niech pan poczeka do jedenastej.
dzi — wymownym ruchem pokazał
nim papiery.

— Ja nie o tym... Mnie się bard
Zdanowicz.

W głosie przybysza było coś, co za
szego księgowego. Odłożył pióro i ru
zał krzesełko.

— Słucham pana, o co chodzi? A
mam bardzo mało czasu, więc niech

Obcy usiadł, rozejrzał się po pokoj
myśli.

— Mnie chodzi o doktora — rzekł,
Muszę się z nim juk najszybciej zob
go nie ma od paru dni. Może pan wi

Zdanowicz oparł się o poręcz k
ręce w kierunku spodni. Nie odrywa
puchniętej twarzy przybysza.

— Jakiego doktora? — spytał spok

Obcy uśmiechnął się przelotnie.

— Niby to pan nie wie... — mruk

— Chodzi panu o jakiegoś lekar
miem. Kto pana do mnie przysłał?

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Csorba Tibor

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1965 AUG 14.

... meg. — Másnap Egerbe és Mátrafüredre látogatnak.

— KIÁLLÍTÁS nyílik vasárnap délben a szolnoki Damjanich múzeumban. A látogatók Csorba Tibor, a Varsóban élő, magyar származású festőművész akvarelljeiben gyönyörködhetnek.

— HUSZONNYOLC ...

1021

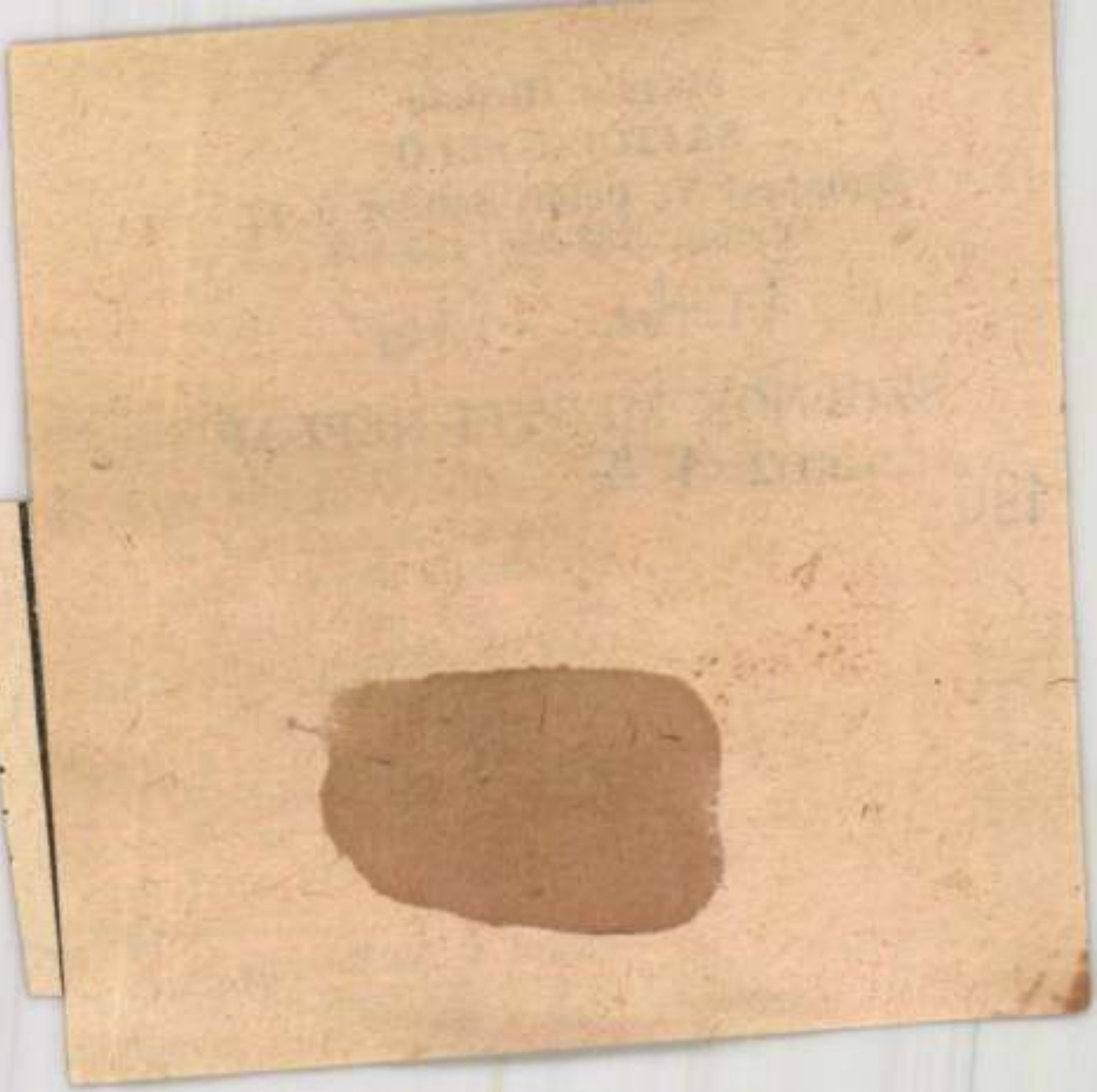

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Csorba Tibor

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
1965 AUG 17

1021

VALLOMÁSOK VÍZFESTÉKKEL

Csorba Tibor kamarakiállítása Szolnokon
Beszélgetés az alkotóval

Vasárnap fél tizenkettőkor Kaposvári Gyula, a Damjanich Múzeum igazgatója nyitotta meg a múzeum kiállító termeiben Csorba Tibor, városunkban tartózkodó varsói festőművész kamarakiállítását.

Két teremben a művész akvarelljeit mutatják be. Az utóbbi évek válogatott termését.

Csorba Tibor képei a személytelen természetet ábrázolják, a művész mégis mindig az ember jelenlétéről vall alkotásaiban, egy tájleíró lírai költemény szubjektivitásával.

Lengyel és magyar tájak elevenednek meg ezen a kis kiállításon, harmonikusan ötvöződve az embert körülvevő egyetemes és emberséges természeti világba.

A kiállítás megnyitójának vendégei előtt maga a művész tartott nagyon élvezetes tárlatvezetést: az alkotás körülményeiről és a szándékról beszélve, amely az alkotásra ösztönözte.

*

Egy koradélután a múzeumban találkoztam először Csorba Tiborral. A hatvan év körüli mester megnyerő közvetlenséggel invitált egy nyugalmas helyre, ahol zavartalanul beszélgethetünk. Ilyen nyugalmas helyre találtunk a TIT-klubban.

Oly sok kérdeznivalóm volt, annyi mindent szerettem volna megtudni, hogy lassan tovatűnt a szabályos interjú utolsó maradványa is és beszélgetésünk kötetlen társalgássá alakult.

— Az akvarellt, amelyet művelek, tartom a leglíraibb képzőművészeti műfajnak. Szeretem Varsót, megörökítem a házait, utcáit. Néha lengyel barátaim nevetve jegyzik meg, hogy nekem mégiscsak van egy külön Varsóm, amely más, mint az ő városuk, de úgy érzem az enyém is igazi.

Érdekes, pezsgő a lengyel képzőművészeti élet. Lengyelországban nagy hatásuk van az absztraktoknak is. Csorba Tibor azonban mindvégig megmaradt a realizmus talaján, művészete mégsem konzervatív, de a látvány élményét sohasem áldozza fel az absztrakció oltárán.

— Félő, hogy ebből a pezsgésből, amely a lengyel képzőművészetre jellemző, most nem születik meg a várt új. A KOP-ok, a párizsi iskolát követő lengyel képzőművészek nem tudnak szabadulni a renoarizmustól, az absztraktok is csak divatot követnek, a Pop art-ot és az OP art-ot. Egy lengyel kritikus munkámmal kapcsolatosan Antheust említette, aki erejét a földtől nyerte. Én azt hiszem, hogy a lengyel képzőművészek egy részére, sajnos, nem érvényes ez a görög legenda, egy kicsit gyökértelennek tűnik, amit csinálnak.

Egy művész sohasem pihenhet, még akkor sem, ha történetesen a szabadságát tölti. Csorba Tibor Szolnokon is dolgozik. Számára már nem ismeretlen az Alföld, hiszen a harmincas években itt tanároskodott. Most a Közép-Tiszavidék színvilága, hangulata ihleti alkotásra.

— Először, mint afféle „hegyi ember" egy kicsit idegenkedtem az Alföld laposságától, aztán felfedeztem, hogy ez a táj csodálatos lehetőségeket rejt magában egy akvarellista számára. Szeretnék sokat utazgatni Szolnok megyében is. Remélem, sok élménnyel gazdagodom ez alatt a két hét alatt. Mappámban máris gyűlnek ezeknek a benyomásoknak a hatására fogant művek.

Rideg Gábor

Szombath.	18	9	1	8	26:21	19
8. DVSC	18	7	5	6	18:17	19
9. Ganz-M.	18	8	3	7	19:19	19
10. Oroszl. B.	18	7	4	7	22:19	18
11. Győri MD	18	6	6	6	22:25	18
12. BVSC	18	5	6	7	20:18	16
13. Nyíregyh.	18	6	3	9	14:29	15
14. Budafok	18	4	5	9	16:18	13
15. Jb. Lehel	18	4	3	11	17:40	11
16. III. ker.	18	2	6	10	16:35	10

8. Tata
10. Ózdi
11. Kom
12. Doro
13. Salgó
14. SZEA

Elmara
–Újpesti
–Csepel

NB II-eseink

kot és helyzeteik alapján, megérdemelten győztek.

V. A.

Az NB II. további eredményei: Eger—Vasas Izzó 4:0, Borsodi Bányász—Pénzügyőrök 1:0, Békéscsaba—KISTEXT 2:0, Miskolc—Gyula 3:1, Kecskemét—Kisterenye 3:2.

Keleti csoport

1. Eger	20	11	6	3	36:16	28
2. Kecskem.	20	12	4	4	35:19	28
3. Bp. Sp.	20	10	5	5	36:22	25
4. Szo. MÁV	20	11	3	6	30:21	25
5. Borsod	20	9	6	5	27:16	24
6. Szo. MTE	20	9	5	6	22:27	23
7. Bp. Előre	20	8	6	6	31:22	22
8. Pénzügy.	20	6	9	5	23:20	21
9. Debr. H.	20	7	6	7	21:24	20
10. Misk. B.	20	8	4	8	27:34	20
11. N-bátony	20	6	6	8	23:29	18
12. KISTEXT	20	6	6	8	21:27	18
13. Gyula	20	5	6	9	20:25	16
14. Vasas I.	20	5	6	9	16:26	16
15. SZVSE	20	4	6	10	29:32	14

Eredmények!

1. MTK—Bp. Honvéd	2	1:7
2. Ferencváros—Győr	1	6:2
3. Szeged—Vasas	x	1:1
4. Ózd—Pécs	1	2:1
5. Kolmó—Dorog	x	2:2
6 Tatabánya—SBTC	x	1:1
7. III. ker.—Egyetértés	1	3:0
8. Dunaújv.—MVSC	x	1:1
9. Nyíregyh.—Szfv.	1	1:0
10. Izzó—Eger	2	0:4
11. Kister.—Kecskemét	2	2:3
12. Martfű—Debr. H.	1	1:0
13. Kaposv. Kin.—ZTE	2	1:2

+1

...ját. Nácz úgy érezte, hogy a büntető jogtalan és megjegyzést tett. Ezért a játékvezető végleg kiállította. A büntetőt értékesí-

Több mint k... a Szolno... országos úsz...

Zajos gyermeksereg vette birtokába vasárnap délelőtt Szolnokon a Damjanich uszodát, ahol a Szolnoki Dózsa országos úszóversenyén közel kétszázötven versenyző állt rajtkőre. Ott voltak az Orosházi Kinizsi, a Békéscsabai Kötött, a Budapesti Goldberger, a Szolnoki MÁV, valamint a rendező Dózsa úszói. A tizenöt számból álló versenyen főleg újonc és gyermek úszók indultak, s ezért a jó időeredmények nem voltak várhatók, tömegességben viszont annál nagyobb volt a siker. Fiúknál az 50 mé-

...z NB III-ban

majd később kiegyenlített lett a játék. Az első gólt is a Vasas szerezte, de a hajrában a hazaiaknak sikerült megfordítaniuk a mérkőzést. Gólölvő: Nagy, Feiter, ill.: Csizmadia. Jó: Holubán, Bakos, ill.: Helle, Bíró.

B. J.

Kisvárdai Vasas—Szolnoki Honvéd 5:2 (2:2)
Kisvárda, 1000 néző.

A bajnokság állása

1. Tm. Vas.	17	11	3	3	37:15	25
2. Szo. Olaj.	17	9	5	3	35:14	23
3. Szo. Cuk.	17	10	3	4	17: 9	23
4. Jároksz.	17	9	5	3	34:19	23
5. T-földvár	17	9	3	5	35:22	21
6. Sz.Vegyi.	17	10	1	6	20:18	21
7. Újszász	17	9	2	7	24:19	20
8. K-szállás	17	8	3	6	24:17	19
9. Km. VM	17	7	3	7	33:28	17
10. Mezőtúr	17	7	3	7	24:21	17
11. Jászapáti	17	2	8	7	23:27	12
12. Jákóhalm.	17	5	2	10	20:25	12
13. K-hegyes	17	5	2	10	16:36	12
14. Kengyel	17	4	2	11	32:44	10
15. Karcag	17	4	2	11	20:53	10
16. Tm. Fák.	17	2	3	12	11:38	7

Az ifjúsági bajnokság állása

1. Tm. Vas.	17	14	2	1	50:15	30
2. T-föld...						

Csorba Tibor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NAPLÓ
(VESZPRÉM)

1966 FEB 6.

1021

A két hazájú művész*

Interjú ezer kilométerről

Csorba Tibor kiállításán* otthon van az ember. Ismerős tájakat nézegetünk, két ország földje egy nyelven szól hozzánk. Színekben, formákban, puha ritmussal írt vallomása ez Csorba Tibornak, *a két hazájú művésznek.*

Kíváncsi voltam rá. A távolságot legyőzte a posta, a négy nap alatt váltott levél, s megszületett egy szokatlan interjú, amely talán inkább már vallomás...

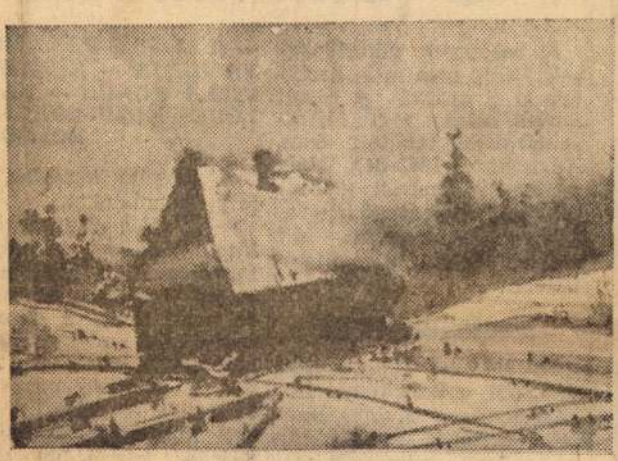

De ismerjük meg őt közelebbről... Egész életére legjellemzőbb talán a

kettősség.

Egyrészt művészi produktumainak kétműfajúságát illetően: *író és festő* is egyben, másrészt érdeklődése és szeretete Magyarország és második hazája, Lengyelország iránt. *A kettősséget közös nevezőre hozta.* Egész életét és tehetségét a két nép barátságának szentelte.

Szepesváraljén született 1906-ban. A szegénység Vácra is elkísérte őket, ahol családja letelepedett. Középiskolái után Pestre került, a Képzőművészeti Főiskolára, de a bölcsészkaron is folytat tanulmányokat. Festői és irodalomtörténeti tanulmányaiban talán Hatz Oszkárnak, Gerevich Tibornak, Horváth Jánosnak köszönhet a legtöbbet, és a lengyel Krzyzanowski professzornak... — „aki a legnagyobb élő lengyel irodalomtörténész, s tanítványának tekint" — írja Csorba Tibor.

Lengyelországba 1936-ban kerül először, ösztöndíjasként. Többször hazajön, míg végül ott letelepedik. A háború elől is hazajön feleségével. Pesten otthonába fogadott számos lengyel menekültet. A háború döbbenetéből született meg a *„Zúgnak a szirénák"* című regénye. A cenzúra persze nem engedi megjelenését. Ekkor készül el nagy monográfiája *„A humanista Báthory István"*. Ezt az egyetem doktori disszertációként fogadja.

A felszabadulás után második hazája rábízza a krakkói Magyar Intézet vezetését. Előadó és tanszékvezető a Jagello egyetemen. Később Varsóba kerül. Mint író, festő, esztéta kiemelkedő egyénisége lett a lengyel kulturális életnek.

Képei

egységes stílust, élet- és művészetszemléletet mutatnak. Egyik lengyel kritikusa művészetével kapcsolatban az Antheus-legendát említette. Antheust, aki *erejét a földtől nyerte.* Emberi és művészi hitvallására, energiatöltésre valóban utalhat az ókori legenda. Hisz a képek tematikáját is a föld jelenti, a táj, az ország, melyből a művésznek kettő is jutott.

Az egyértelmű realizmussal ábrázolt tájak érdekes művészi technikával jelennek meg a képeken. A dermedt havasok, a Tátra és a bukovinai tájak fagyasztásos technikája mellett akvarellben is jól érvényesülő pointilista képhatásokat, vagy lágy, lazurosan oldott festésmódot láthatunk. Jellemző a művész viszonya festészetéhez, az akvarellhez, melyről így ír: — *Valóságos harcot folytatok önmagammal. Kísért a más technikára való áttérés. De erkölcsi kötelességemnek érzem a hűséget,* s inkább akvarellben próbálok meg valamit másképp, mint eddig csináltam. Inkább, minthogy eláruljam ezt a műfajt, amely annyi örömet szerzett 35 éven át. Nem könnyű a hűség, de nehéz nem nyúlni csiklandós, új anyagokhoz...

Írói és festői működése szinte elválaszthatatlan. Híres sorozata: *Lenin nyomdokain Lengyelországban* — ennek szellemében készült. Ugyanígy az újabb sorozat — *Szepsi Csombor Márton,* magyar világjárónk lengyel útvonaláról készült.

Irodalmi tevékenységét

sok anyag jelzi. *Az első magyar nyelvkönyv írója* Lengyelországban, s *magyar—lengyel szótára is ismert.* Céljairól ő maga így vall:

...Felmérni életem fonalán a magyar—lengyel kapcsolatokat... összehasonlítva azokat a jelenségeket, amelyek egy ilyen kapcsolat létrejöttét biztosították. Most van kiadónál egy rajztanítási módszertanom, s egy esszésorozatom: *500 év magyar irodalma 50 portréban* címen. A legnagyobb magyarországi írókat akarom népszerű formában a lengyel közönségnek bemutatni. Ezenkívül még egy ilyen sorozatot tervezek — Mit jelent a magyarnak a Tisza, lengyelnek a Visztula? Kultúrtörténeti szempontból...

Március 15-én lesz hatvan éves. A

jubileumi év

számvetése: küzdelmek, az elért célok öröme. Boldogság.

— *Külön öröm ebben a hat évtizedben, hogy ennek felét a magyar—lengyel kulturális kapcsolatoknak szenteltem.* Életem 35 éve ment el irodalmi, művészeti „alkotómunkára", ugyanennyi ideje vagyok pedagógus, kultúrát terjesztő ember, s a legboldogabb lengyel állampolgár...

Mindezekért köszönet illeti. Köszönet a képekért, nemes tevékenységéért, barátságunk erősítéséért.

JAKAB ÁGNES

---

* A Lengyelországban élő magyar származású író és festőművész képkiállítása február végéig tekinthető meg Veszprémben, a Bakonyi Múzeumban.

Múzeumi tárgyak a fémmikroszkóp alatt

— A LÉGIÓS RAKTÁR REJTÉLYE — NAGY SÁNDOR VASHÍDJA — NÉZETELTÉRÉSEK EGY RÓMAI-KORI VILLA KÖRÜL — BAKONYI KENGYEL AZ ÉRDEKLŐDÉS KÖZÉPPONTJÁBAN — SEGÍTHET-E A PÁROLGÓ VEGYSZER? —

A vasszegek tükörfényesek. Pedig nem most kerültek ki a gyárból. *A római korból valók*, régi légiós-raktárakban találták őket, Angliában, 1962-ben. Máig is rejtély, hogyan maradtak meg a kedvezőtlen talajviszonyok ellenére. Mit szól mindehhez a legilletékesebb?

Megfejtett titkok

Dr. Bácskai Gyula kandidátusnál, a veszprémi Nehézvegyipari Kutató Intézet korróziós osztályának vezetőjénél érdeklődünk.

— *Számos kutató készített tudományos feljegyzést a híressé vált római-kori lelettel kapcsolatban,* — mondja az osztályvezető. — *Hitelt érdemlő elemzés azonban még nem áll rendelkezésre. Annyit azonban elmondhatok; a vegyelemzések során nem találtak semmiféle korrózió elleni védőbevonatot.*

— Sikerült-e már hasonló rejtélyek végére járni?

A vegyész kapásból sorolja az adatokat.

— *A világ első vashidját Nagy Sándor verette az Eufráteszen.* A hídat a rómaiak meghosszabbították, de az új részt, a fentmaradt írásos emlékek szerint hamarosan kikezdte a rozsda. *A korrózió vegyészek derítették ki, hogy az eredeti híd anyagának kohósításánál kőszén helyett faszenet használtak, és így nem kerülhetett rozsdásodást kiváltó szennyeződés a szerkezetbe, lassúbb lett a pusztulás.*

A varga és a vastelep

— Az Angliában feltárt középkori ócskavastelep tárgyai is feltűnő épségben kerültek elő. *A titok nyitja: időközben egy cserzővarga telepedett le a környéken és a földbe leszivárgó vegyszere fejtett ki védőhatást.* A szakemberek körében komoly nézeteltérést váltott ki a legutóbb Nyugat-Németországban talált római-kori villa esete. Itt csőfűtő szerkezetet találtak, felületén a mai modern korrózió elleni védekezésnél használt *foszfátos védőbevonattal.* E szerint a rómaiak ismerték a foszfátozást? A tudományos vita végül is a kétkedőket igazolta: *földben lévő foszfát ásványok elbomlásából keletkező foszforsav alakította ki a védőréteget.*

— Hazai leletek esetében lehet ilyen természetes védőrétegről beszélni?

— *Elképzelhető!* Gondolok itt a talajban lévő humin-sav vegyületeire, amelyek feltételezés szerint a népvándorlás-korabeli, Tiszántúl talált emlékek konzerválásánál éreztették hatásukat.

Vallanak a régiségek

A laboratóriumban halk zúgás. Serceg a fémmikroszkóp ívfénye: A műszert kutatók állják körül. Vallatják a hazai földből előkerült régiségeket. Egész sor tárgyat vizsgálnak meg.

A legutóbbi feltárásoknál, *Bakonyszombathelyen népvándorláskori kengyelre leltek.* Ma is használható állapotban maradt meg, annak ellenére, hogy ilyen körülmények között el kellett volna pusztulnia. A vegyészek feltételezik, hogy a lelet a talajban teljesen el volt zárva a levegőtől.

Sarló a bányában

A következő „szereplő" a *padragi bányából előkerült római-kori sarló,* amelyet agresszív talajvíz ért, még sem ment teljesen tönkre.

Rozsda elleni védőbevonatra utaló jelet a vegyészek nem találtak. (Nem is vártak!) A következő lépés: összehasonlítják egy jelenkori anyaggal.

A veszprémi vegyészek a helyi múzeumnak és a TIT Veszprém megyei szervezetének felkérésére társadalmi munkával végzik a kutatásokat. A rendkívül érdekes tudományos felderítés mellett választ adnak arra a kérdésre is, *hogyan lehet esetleg eredményesebben konzerválni a múzeumokba, bemutató termekbe kerülő régiségeket.* A földből kiemelt tárgyak ugyanis a korrózionak kedvező körülmények között rohamosan pusztulnak.

Korszerű vegyszerek

Az osztályvezető valószínűnek tartja, hogy ilyen esetekben sor kerülhet a legkorszerűbb korróziógátló vegyszerek alkalmazására. Ilyen például az intézetben kidolgozott párolgó inhibitor. Ez a szabadalmaztatott vegyszerféle párolgó gőzeivel bevonja a tárgyakat és megakadályozza a pusztító folyamatot.

A kedvező körülmények összejátszásával, vagy a még megmagyarázhatatlan „szerencsével" ránk maradt nagybecsű emlékek végső konzerválása a modern vegyész feladata lett.

Jászonyi Ferenc

A legjobb akcióprogram a tüskevári

Hosszas vita után „rangsorolta" az alapszervezetek által készített 1966. évi akcióprogramokat a KISZ Devecseri Járási Végrehajtó Bizottsága. Végül is a tüskevári KISZ szervezet akcióprogramját minősítették legjobbnak. Jutalmul televíziót kaptak. Az ajkarendeki szervezet rádiót, a kertai, az iszkázi és a csöglei fiatalok sportfelszerelést kaptak jutalmul a program gondos összeállításáért.

gyűlés

n

használtak fel 1965-ben. zenötezer — vagyis több omnegyedrész — hatvan-. A külön-prémium — n nem különös, sőt... járási ügyészség egyik beosztású képviselője,

Segíts magadon...

A járási tanács vb elnökhelyettese arról beszél, hogy államunk az olyan tsz-eknek, amelyekben a földművelés természeti adottságai rosszak, melléküzemágak létesítését engedélyezi. A salföldi ilyen szövetkezet, de *tetemes bevételei származnak a kő-kitermelésből, betonoszlop-készítésből, amit az idős, hetvenéves, nyugdíjas mérnök, Varga László irányít...* A járásban nem egy gyenge tsz-nek kínáltak hasonló lehetőségeket: elügyetlenkedték (vagy a vetők csak ürügynek használták apora pesti kiszállásokhoz!), s szon helyett majdnem az alsóműjük is ráment. De itt, Saldön, — szigorú, törvényszabta zdálkodási keretek között — *ni tudtak a lehetőséggel...* Délán egy ismerőssel ugyanerről szélgettünk. Azt mondja, kocztás közben: „Régi igazság: se- s magadon, s az isten is megse-... — Nevet: — *Azazhogy a rga Laci bácsi.*"

Gyerekek

1953 DEC 12

SZENTENDRE — Lengyelországban

„Zima w Budakesi", „Podwórko w Szentendre", „Uliczka w Budakalas"... Lengyel nyelvű képaláírások, magyar tájak — lengyel újságokban.

Csorba Tibor

Zycie Warszawy, Express Wieczorny, Slowo Powszechne, Zycie Lubelskie, Sztandar Ludu — mennyi újság, mennyi cikk és mind-mind egy emberről szól, Tibor Csorba festőművészről és tárlatairól.

Nem kell sok, csak megfordítani a vezeték- és keresztnév sorrendjét, hogy a lengyel Tibor Csorba-ból magyar Csorba Tibor legyen.

Magyar, akinek közelebbi pátriája: Szentendre.

A kisvárosban még emlékeznek reá.

Festegetett, bejárt a múzeumba, beszélgetett, vitatkozgatott a művészekkel, van, akinek még rémlik, hogy tanulmányútra vagy ösztöndíjjal kiküldték lengyelhonba.

Azt már pontosabban tudják, hogy 1955-ben elhagyta egyik hazáját, hogy végleg a másikban telepedjen meg.

Rokoni kapcsolatok, talán felesége fűzte a testvérországhoz, de nem feledkezett el régi hazájáról, és Szentendréről sem.

A múzeumhoz levelet írt:

„Két nagy kiállításom volt, Lublinban 1955 novemberében, ahol Szentendrét és a lengyel Szentendrét — Kazimierz-t — mutattam be, majd 1956 júniusában Varsóban, ahol hatvan magyar és hatvan lengyel tájat állítottam ki. Ez volt a művészi munkásságomnak huszonötödik évfordulójára rendezett kiállítás."

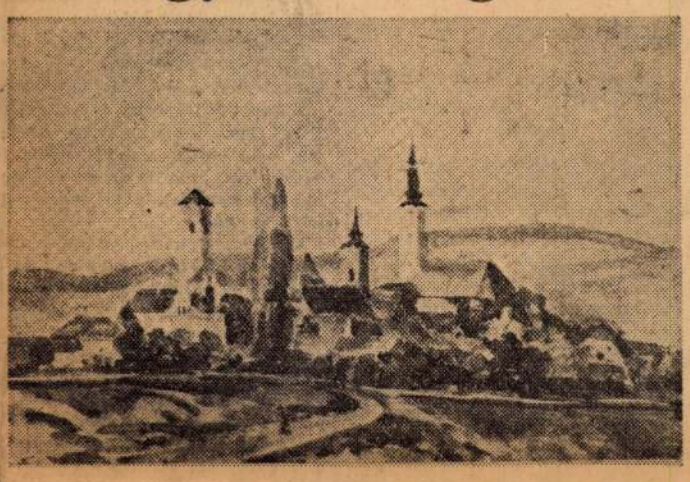

Városom, Szentendre

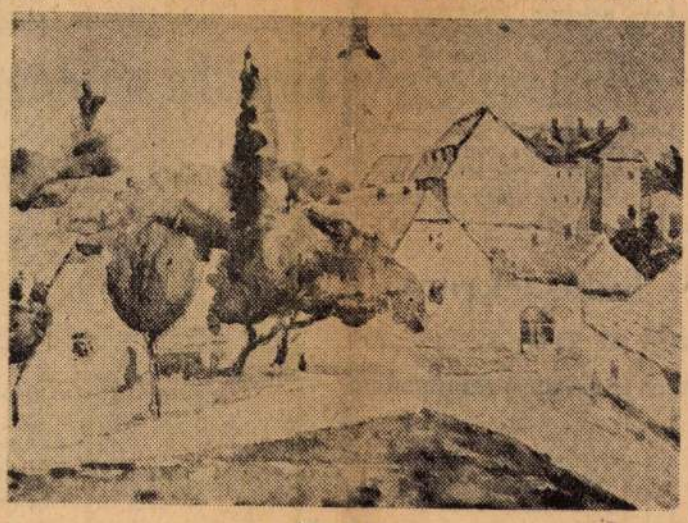

Piactér

És azóta több tárlat...

Láttuk a kiállítások katalógusait, sajnos, a tárlatokat nem.

De a katalógusok (címük: Wystawa akwarel Tibora Csorby) — mintha Szentendrén készültek volna.

Még a Kazimierz-i képek is...

jat állítottam ki. Ez volt a művészi munkásságomnak huszonötödik évfordulójára rendezett kiállítás."

Szentendrei táj... Lankás hegyek, kék vizek... Madárfészek-házak...

A művész válogató szeme a megszokotthoz hasonló tájat keresett — és talált.

Armand Vetulani, az egyik katalógus művészméltató bevezetőjének szerzője is megállapítja, miután felsorolja a művész adatait (születet: 1906-ban Szepesváralján... stb.):

„A lengyel szemlélődő számára különösképpen érdekes, hogy a Wisla feletti Kazimierz népszerű tájairól alkotott képeit a magyar művész teleszőtte szentendrei motivumokkal."

Igen, a művész nem tud és nem tudhat elszakadni Szentendrétől, ragyogó tájaitól. Képei ezért: a két nép közös értékei.

És méltányos is, hogy emlékezzünk Csorba Tiborról, aki — képei és levelei tanúsítják — nem felejtett el bennünket.

Érdemes lenne gondolkodni arról: megrendezhetnénk-e egy Csorba-kiállítást Magyarországon, esetleg Szentendrén. Talán adna a művésznek is, nekünk is új élményeket.

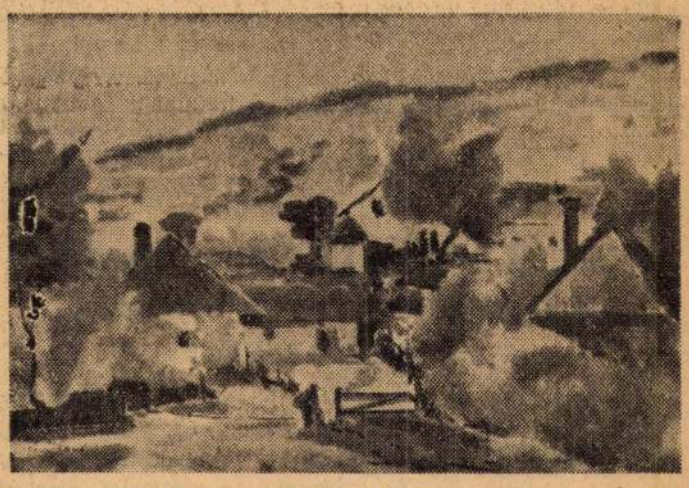

Penci táj

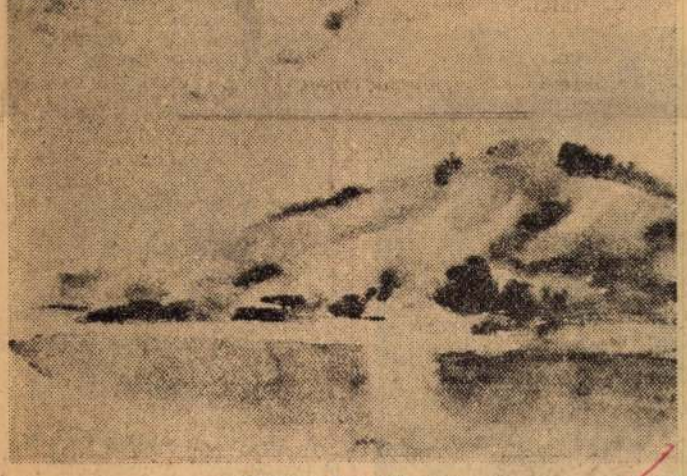

Kilátás Kazimierz-re

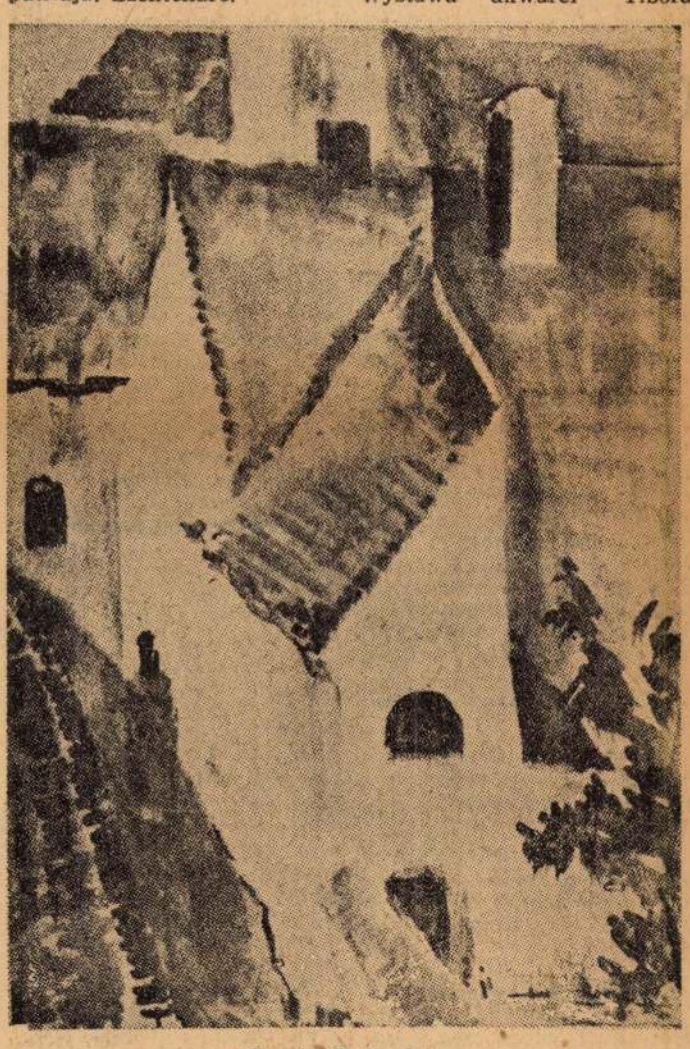

Szentendrei udvar

...és gondok

...mű körül

...utat na- ...élő, ...em vá- ...ilni ...lut. ...em ...sen ...zzel a ...tna ...k a A ...nk tő- ...es ...zt, ...re ...ik ...te ...id ...re ...p- ...

...vagon követ kell majd termelniök egy esztendő alatt.

Ehhez pedig 10—12 millió forintos beruházásra van szükség. A zúzót is áttelepítjük a dunapartról a hegyoldalba, mert az országút forgalma és az erőmű építésével kapcsolatos létesítmények akadályoznák a nagyobb ütemű munkát.

Ime, ez a valóság. Lehet, hogy egyeseknek csalódást okoz, de meg kell érteniök, hogy csak annyit lehet valóraváltani az elképzelésekből, amennyire lehetőség van. Tanulságul még annyit:

ne üljenek fel semmiféle híresztelésnek, amíg hivatalosan nem szereznek tudomást a fejleményekről

Abban azonban valamennyien biztosak lehetnek: a megépülő erőműből az egész országnak és a visegrádiaknak is egyaránt hasznuk származik.

Farkas István

Mezőgazdasági Lexikon

(Mezőgazdasági Kiadó, Budapest. 1958. 2 kötet, 1500 oldal).

Még a karácsonyi könyvpiac bőséges könyvterméséből is messzi kiemelkedik a Mezőgazdasági Lexikon. Harmincegy évvel ezelőtt jelent meg utoljára ilyen átfogó mű, nem csoda, hogy a mezőgazdaság szakemberei nagy várakozással tekintettek a lexikon megjelenése elé.

A mű megfelelt a várakozásnak, majdnem ötszáz munkatársának ötesztendei munkája eredményeképpen korszerű, a mezőgazdasági tudományok egészét, beleértve a mezőgazdasággal kapcsolatos közgazdasági és műszaki tudományokat tartalmazó könyvet adott a kiadó a szakemberek kezébe.

A lexikonban természetesen a mezőgazdasági termelés közvetlen tudományai szerepelnek legrészletesebben: az általános növénytermesztés, a részletes növénytermesztés, az állattenyésztés általános és hazai tudnivalói, valamint a kertészet és az erdészet tudnivalói. Részletes képet kap az olvasó a mezőgazdasági gépekről és eszközökről, a közgazdasági és agrárpolitikai tárgyú fogalmakról.

A kétkötetes szép kivitelű 1500 oldalas mű 27 000 címszót tartalmaz, 2000 rajz és fénykép, 35 színes tábla teszi szövegét érthetőbbé.

Földvári Ferenc

Egy kis karbantartás

A Bugyi Gépállomás traktorosai mostanában a termelőszövetkezeteknél főleg szállítási munkákat végeznek. Míg a vontatókat megrakják, jut idő a karbantartásra, a traktor zsírozására

Villanytűzhely és hűtőszekrény SZOT-utalványra

A villamossági kereskedelemben is bevált a részletakció

Az utóbbi időben mind többen keresik a nagyértékű háztartási cikkeket, villanytűzhelyeket, rádiókat és hűtőszekrényeket. A kereskedelem az idén a villanytűzhelyek és a hűtőszekrények forgalomba hozatalánál még nem tudott megbirkózni a lakosság igényeivel. Ezért a Belkereskedelmi Minisztérium vasműszaki igazgatóságán elhatározták, hogy a jövő évtől a hűtőszekrények és a villanytűzhelyek egy részét SZOT utalványra hozzák forgalomba.

Ezeket a háztartási eszközöket Budapesten a szakszervezeti központok, vidéken a megyei szakszervezeti tanácsok osztják el az állami és a földművesszövetkezeti kereskedelmi szerveken keresztül. Nagy könnyebbséget jelent, hogy csak annyi utalványt adnak ki, amennyi áruval a kereskedelem rendelkezik. Más, nagyértékű háztartási cikkek vásárlását a részletakcióval segítik elő. A KERAVILL központ jelentése szerint a karácsonyt megelőző hetekben mintegy háromezer televíziós készüléket adtak el részletre. Hasonlóképpen nagy forgalmat bonyolítottak le az értékesebb rádiókészülékek eladásával.

A készpénzfizetéses vásárlás is növekedett. A negyedik negyedévben eddig több mint ötezer mosógépet adtak el. Jövőre gazdagítani kívánják a ház-

...a fekete

Kétmillió szőlővessző „iskolára" készül

A megye szőlészeteiben, különösen az állami szőlőgazdaságokban lassan-lassan el is felejtik a rendkívül gazdag szüretet. A borok a hatalmas pincékben rövidesen megérnek, sőt nem egy helyen már nagy mennyiséget szállítanak belőle a fogyasztók asztalára.

Ám a szőlészetekben a munka mégsem szűnt meg. A jövőre gondolnak, a távolabbi évekre. A Kátai Állami Gazdaságban a továbbtelepítésre alkalmas vesszőket szedik és készítik elő az „iskolázásra". Szentmártonkátán a tavasszal kétmillió szőlővesszőt iskoláznak, gyökereztetnek. Ezt a társ-állami gazdaságok kapják. Főleg ezerjó vesszőket készítenek elő további telepítésre, de kapnak gyökereztetésre síma vesszőket is más gazdaságokból. A bőven termő gyökeres vesszőket részben új szőlők telepítésére, részben a szőlőgazdaságok tőkehiányos területeinek pótlására használják fel.

A színházépület helyreállítását tervezik Pilisvörösvárott

Ma ül össze Pilisvörösvárott a községfejlesztési állandó bizottság, hogy megtárgyalja az 1959. évi községfejlesztési tervet. Az állandó bizottságnak öt tagja van és az a feladata, hogy előkészítse a tervet a legközelebbi tanácsülésre.

Eddig 10 százalék volt a községfejlesztési hozzájárulás, most szeretnék, ha a tanácsülés 15 százalékot szavazna meg. Igy jövőre mintegy 180 ezer forintot tudnának községfejlesztésre fordítani. Nagy szükség lenne erre az összegre, ugyanis szeretnék a színháznak készült romos épületet helyreállítani és átadni rendeltetésének.

Levezetik a vadvizeket Pilisszentivánban

A községfejlesztési állandó bizottság már készíti a terveket

Hétfőn ült össze először Pilisszentivánban a községfejlesztési állandó bizottság, amelynek három tagja van. Az új bizottság máris hasznos terveken dolgozik. Az 1959. évi községfejlesztési alapból, mintegy hatvanezer forintos költséggel levezetik a vadvizeket.

A községfejlesztési állandó bizottság most felméri a feladatot, a lehetőségeket és elkészíti a tervezetet, amelyet december 19-én tárgyal meg a tanácsülés. Ugyancsak ekkor tárgyalják meg egy híd építésének ügyét az Aranyhegyiárkon, a bányatelep mellett.

O

rámvertek. S akkor még megkívánták, hogy saját lábamon menjek vissza a cellámba. Persze, mozogni sem tudtam a fájdalomtól. A nagy, erőteljes Héjjas-legény beakasztotta sarkantyúját a ruhámba és úgy húzott végig a folyosón, mint a kutya a koncot. Utána bedobott a többiek közé. A sok veréstől fájájultan egymáson feküdtünk és egymásba folyt a vérünk. Én észnél voltam mindig, kivéve azt az éjszakát, amikor Bakonyi Ferenc barátom és elvtársam, a direktórium titkára meghalt... Szegény Ferenc! Napokon keresztül feküdt mozdulatlanul, hang nélkül; én mindig csak a kezet figyeltem. Amikor ujjait ökölbeszorította, tudtam, hogy dereng az eszmélete, mert érzi a fájdalmat és szenved nagyon.

Hozzánk lép Bereczki bácsi felesége is, dolgos kezét kötője alá rejti, asszonyszokás szerint.

— Vacsorát vittem az uramnak — kezdi sírósan —, s a huszárok félredobták az ételt és azt mondták: „Minek ez már annak?"

Hoztak két koporsót:

a Sulyok Istvánét, meg a Bakonyi Ferencét, akiket azután éjszaka temettek el. S ott volt egy harmadik koporsó is, amire azt mondták, hogy az uramé lesz. Képzelhetik a fájdalmamat — zokog keservesen. Öreg szíve már nem birja az emlékezés korbácsütéseit.

A 72 éves édesapámat saját udvaromon verték agyon — veszi át a szót ismét Bereczki bácsi. — Egy évig feküdtem tehetetlenül a kínzások után, a tárgyalásra hordágyon vittek el... Azután börtön, üldöztetés. Nehéz még csak elmondani is!...

Történelmi idők veteránjaival beszélgettünk. Elmondották még azt is, hogy

érdemes volt harcolni,

nem bánták meg a szenvedést, mert megvalósulva látják álmaikat, mert értünk küzdöttek, fiaikért. Azok mondták ezt el, akik életben maradtak. Mert hányan vannak azok, akiket elsöpört a kegyetlen fehérterror anélkül, hogy nyomuk maradt volna. Süvöltött a téli szél, s fehértollas tisztek verték meg a zsellérház ablakát, s a bujkáló vöröskatona utoljára ölelte magához kedvesét. Azután elnyelte az éjszaka. Hej, ha mesélni tudnátok, abonyi dülők, tüskés akácosok, orgoványi homokbuckák!

De némák vagytok, mint szívünkben a fájdalom, amikor a mártírokra emlékezünk!

Korom József

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÚJ EMBER
Budapest

1969 NOV 3 0

1021

Negyven éve Lengyelországban

Csorba Tibor, aki még a Vigília első számaiban közölte Sienkiewicz-fordításait, s aki Zawieyskinek, a nagy lengyel katolikus írónak első népszerűsítője volt Magyarországon, immár negyven éve fáradozik a lengyel—magyar kulturális kapcsolatok ápolásán, szorosabbra fűzésén. Negyven éve él Lengyelországban, negyven év alatt számos akvarell született műtermében, melyek még a tájban is a két nép rokonságát próbálják felmutatni, egymás mellett idézve a Balatont és a Balti-tenger világát, a Tisza és a Visztula vidékét.

— Ösztöndíjasként kerültem ki Lengyelországba, s ott is fejeztem be képzőművészeti tanulmányaimat — mondja Csorba Tibor, aki legutóbb, rövid magyarországi tartózkodása alatt szerkesztőségünket is felkereste. — Szepesváralján születtem, s ez a szepesi városka sokáig Lengyelországhoz tartozott. Így szinte születésemtől úgy éreztem, hogy a két nép testvériségét kell szolgálnom. S azt láttam, hogy óriási érzelmi tőkével rendelkezik mindkét fél, de ugyanakkor minimális ismerettel. Igaz, a magyar fél jobban áll, de még ez sem nevezhető kielégítőnek. És a lengyelek? Azt szokták mondani, hogy nehéz a magyar nyelv. Én úgy éreztem, itt elsősorban másról van szó: hiányoznak a kölcsönös kapcsolatokat elirányító „szerszámok". Az első feladatomnak azt tartottam, hogy ezeket a szerszámokat az emberek kezébe adjam.

— *S valóban: az Ön nevéhez fűződik az első magyar nyelvkönyv megszületése, sőt az első nagy lengyel—magyar szótár létrejötte is, mely mintegy nyolcvanezer címszót tartalmaz. A cél érdekében tehát saját „szerszámainak" körét is kiszélesítette.*

— Magyarországon a lengyel esztétikai-képzőművészeti nevelést népszerűsítettem, a lengyeleket a magyar művészeti iskolák hagyományaival ismertettem meg. Sosem hittem, hogy ekkora kereslettel találkozom: évi 30—40 irodalmi estem, 5—6 önálló kiállításom van, rajzmódszertant tanítok. S talán munkám megbecsülését jelzi az a tény is, hogy mind a Lengyel Írószövetség és Pen Club, mind a Képzőművész Szövetség tagjai közé vett.

Befejezésül lengyel feleségéről ejt szót, aki egészségügyszociológiával foglalkozik, ezzel a még oly friss és úttörő jellegű tudománnyal. Nemrég jelent meg „Kórház és páciens" című tudományos munkája, melyben angol, orosz és magyar (!) összefoglaló található. Igen: a negyvenéves „hídverés" — ahogy egyik lengyel méltatója írta — ilyen apró, de közel sem jelentéktelen láncszemek egymásba kapcsolásából állt.

(p)

Karácsonyi ajándék
4 db. vallásos szép
Szenteltvíz-tartó gyö
ból nagyon szép
Jászolos Jézuska faj
nagy Ft: 24.— kic
Karácsonyfadísz v
db. világító v. dí
Rózsafüzérek finor
ben Ft: 24,—, Ft:
den színben. Fesz
Corpus, v. világ
26.— kicsi
Tömjén, füstölősz
telési, elsőáldozási kép
nagy választékban:

SZŐKE FERENC kegytárgykészítő
Budapest, II., Ezredes utca 13.

BUNDÁK — átszabások, szőrmegallérok és kucsmák **Somogyi szűcs Bp., V., Kossuth L. u. 1. Udvarban.**

ZONGORA—PIANÍNÓ—HARMÓNIUM eladás-vétel-javítás-szakbecslés garanciával: SASVÁRI mesternél. Budapest, Lenin körút 21. Tel.: 426—819.

SZEMBEMISÉZŐ OLTÁRT, SZÓSZÉKET, IMAÁLLVÁNYT ÉS FA PERSELYÁLLVÁNYT készítünk tölgyfából, kívánság és méret szerint. Helyszínen megtekinthető.
Csabrendeki Vegyes Ktsz, Csabrendek. Telefon: 11.

Régi pénzt, ikont, faszobrot jó áron veszek. Szakszerű becslést vállalok. **Kelényi, Bp., I., Galeotti u. 6. Tel.: 169—385.**

ADÁS-VÉTEL

Szentek élete, Müller elmélkedések aladó. „Schütz 11020" jeligére.

---

2 ezüstkupás cibórium, 1 reneszánsz faragású trónus eladó. „Ars 11014" jeligére.

Quo Vadis, Ben Hur, értékes regények eladók. „Bernadette 11025" jeligére.

Tanuló zongora bécsi, jóhangú olcsón eladó. Giczy XIII. Csanády u. 18. III. I. T: 404—788.

Lakó... nyugdíjas özvegy... csony 11012" jeligére.

Fiatal értelmiségi házaspár Bp. belterületén különbejáratú albérletet keres, konyha és fürdőszoba használattal magas térítés ellenében, plébánosi ajánlással. „Külkereskedő 11028" jeligére.

Érettségizett, szolid, nemdohányzó, értelmiségi, egy műszakban dolgozó fiatal leányt keresek hasonló mellé szobatársnőnek. „Otthon 1196" jeligére.

Igényes gyermektelen házaspár 10 hónapi időtartamra, családias légkörben, lehetőleg belvárosban keres központi fűtéses, fürdőszoba, telefon és konyhahasználattal, tágas, világos, utcai szobát. Lakásunk épül. T: 186—097 v. 186—577/2 mellék. Poliscsákné, munkaidőben.

Nyugdíjas tanítónő szép otthonába nyugdíjas pedagógusnő vagy ápolónő társat keres. „Vidéki is 11002" jeligére. Telefon: 271—395.

Információképes zenét tanuló és dolgozó fiatalember nyugodt külön albérleti szobát keres. „Egyedül álló 11004" jeligére.

Fiatal, gyermektelen házaspár albérleti szobát keres, lehetőleg állandó bejelentővel. „Békesség 11007" jeligére.

Fiatal értelmiségi házaspár komfort-használattal albérletet keres. „Budapesten 11010" jeligére.

Pasaréten modern háromszobásért, kérek nagyméretű budai négyszobásat. „Nagy család 11011" jeligére.

Csorba Tibor

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1070 FEB 26

MAGYAR NEMZET

Budapest

Csorba Tibor festőművész akvarelljeiből nyílt meg kiállítás Varsóban a lengyel képzőművész szövetség rendezésében. A Zycie Warszawy ez alkalomból nagy elismeréssel méltatja a Lengyelországban élő ismert magyar művész négyévtizedes munkásságát.

◇

1071

Csorba Tibor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET
Budapest

Magyar és lengyel tájak magyar ecsettel — ez a címe Csorba Tibor, Lengyelországban élő magyar festőművész tárlatának, amely a felszabadulás évfordulójának tiszteletére Plockban nyílt meg a városi tanács és az Express Wieczorny szerkesztőségének rendezésében.

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 MÁR 31

MAGYAR HÍREK

Csorba Tibor festőművész, tó
pedagógus

1021

ÉLŐSZÓVAL, TOLLAL ÉS ECSETTEL

Nemzeti ünnepünkön, március 15-én született, Szepesváralján, 1906-ban. Regényíró és műfordító, nyelvkönyv- és szótárszerkesztő, pedagógus és festőművész. *Csorba Tibor*, a lengyel—magyar kuturális kapcsolatok Varsóban élő „mindenese" évente hazalátogat lengyel feleségével, Helena Csorba szociológus professzorasszonnyal. A szokottnál is több a teendőjük mostanság: két szerződést írtak alá a közelmúltban. Itthon a Ságvári Kiadó jelenteti meg közösen irt könyvüket, amely a Magyarországra menekült lengyel fiatalok II. világháború alatti sorsáról szól. Ugyanez a munka Varsóban, lengyel nyelven is napvilágot lát majd. S korántsem értünk még az „aktualitások" végére, hiszen a két

FOTÓ: TOMASZ CHEŁMAŃSKI

Író, tudós és festőművész

ország Tudományos Akadémiája közös kiadásban fogja megjelentetni — negyedszázaddal az első kiadás után — Csorba Tibor úttörő vállalkozását, a *lengyel—magyar* és *magyar—lengyel nagyszótárt*.

— *Miért kezdte szolgálni a lengyel—magyar kulturális kapcsolatokat?* — kérdem.

— Minthogy északon, a Tátra alján születtem, érdeklődésem személyes okokból is a lengyel nép felé fordult, amely már akkor, a harmincas években komoly szimpátiával viseltetett irántunk, ám ugyanakkor nagyon keveset tudtunk egymás jelenéről, hétköznapjairól. Akkoriban már elvégeztem a Képzőművészeti Főiskolát és a Bölcsészettudományi Karra jártam. Doktori disszertációm témájául *Báthori István* erdélyi fejedelem és lengyel király életművének bemutatását választottam. Ösztöndíjasként Lengyelországba utaztam, hogy ott folytassak kutatómunkát. Elhatároztam, hogy megtanulok lengyelül: de akkoriban ez csak német és angol nyelvkönyvek „közvetítésével" volt lehetséges. Így született meg bennem az elhatározás, hogy szótárt készítek. Mintegy ezer oldalas nagyszótárt szerkesztettem körülbelül 80 000 szót tartalmazott a könyv.

— *Nemrégiben nagy sikerű kiállításon mutatta be lengyel és magyar tájakról készült akvarelljeit.*

Ecsettel is szolgálom a két nép barátságát. A természet szeretete gyermekkori „örökség": a szepességi tájak szépsége máig bennem él. A kezdetektől foglalkozom rajz- és irodalomtanítással; Vácott, Kiskunhalason és Celldömölkön középiskolában oktattam, később Krakkóban a Jagelló Egyetemen, Varsóban pedig a Rajztanárok Továbbképző Intézetében. A Boleslawec-i Iskolai Galéria az én nevemet viseli: saját munkáim mellett barátaim, tanítványaim alkotásait gyűjtöttem itt össze. Alighanem egész Lengyelországban itt van a legtöbb magyar vonatkozású képzőművészeti alkotás...

— *Csorba Tibor a „Mosoly Érdemrend" kitüntetettje...*

— Második hazám általános és középiskolás tanulói minden évben titkos szavazáson döntik el, hogy kinek adományozzák ezt a kitüntetést azok közül, akik sokat tesznek a gyermekek neveléséért, boldogságáért, akik rendszeresen találkoznak az ifjúsággal. Én vagy az első „nem lengyel" a kitüntettek között."

Néhány esztendeje Kiskunhalason Csorba Tibor festményeinek kiállításával nyílt meg az új művelődési központ. A város fél évszázad múltán sem feledkezett meg hajdani tanáráról, aki még tanulmányt is írt „A halasi csipke múltja, jövője" címmel. *Gosztonyi János*, a Magyarok Világszövetsége főtitkára — akkor még más beosztásban — megnyitó beszédében imigyen méltatta Csorba Tibor munkásságát:

„Ezen a tárlaton lengyel és magyar tájak, városképek sorakoznak egymás mellett, s úgy vélem ez az a momentum, amelyből ki kell indulnunk, ha Csorba Tibor emberi és művészi munkásságát méltatni akarjuk. Valóban ritkaságszámba megy az ilyen sokoldalú és minden területen egyforma jelentőséggel és eredménnyel bíró tevékenység; mint ahogyan ritka az olyan festő is, aki történeti érdeklődését, irodalmi ihletését ilyen harmonikus egységbe tudja ötvözni. Amerre járt életében, ott maradt munkája nyoma: példa erre az a tisztelet és szeretet, ahogyan Halas város ma is körülveszi őt." **BALÁZS ÁDÁM**

Chopini fűzfák

REPRODUKCIÓ: REZES MOLNÁR ESZTER

ÚJABB ADOMÁ

Az elmúlt hónapokban az alábbi külföldi befizetések érkeztek meg a Nemzeti Színház építésére nyitott számlára:

AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK: *Lucy Mori Brooks* 25 000 dollár; *Los Angelesi Magyar Munkás Klub* 2500 dollár; *Hartfordi Magyar Klub* 2500 dollár; *Sanadi József* 1500 dollár, *Nagymihály Gáspár* 2000 dollár; *Weinstock Lajos* 1000 dollár; *Tamási Jenő* 500 dollár; *Gyokeri József* 100 dollár; *Balázs Dezső* és *Odette* 50 dollár; *Debreczeni Sándor* és *Margit* 30 dollár; *Chereklye Charles* és *Helen* 25 dollár; *Gera István* 20 dollár; *Ketting Gábor* és *Marlies* 20 dollár; *dr. Szabadka Oscar* 1000 forint.

AUSZTRÁLIA: *Simon Pál* 100 ausztrál dollár.

AUSZTRIA: *Grazi Magyar Egyesület* 10 000 schilling; *Biacsi József* 2000 schilling; *Fröhlich Gabriella* 1000 schilling.

DÁNIA: *Lipták L.* 100 dán korona.

KANADA: *Tatay László* 1300 kanadai dollár; *Tirpák Andrew* 100 kanadai dollár; *dr. Varga Andrew* 2000 forint.

NAGY-BRITANNIA: *Sárközi Mátyás* 20 font.

NÉMET SZÖVETSÉGI KÖZTÁRSASÁG: *dr. Meleghy Gyula* 1000 márka; *Damossy Géza* 100 márka; *Horn Viktória* 100 márka; *Elizabeth Ludwig* 100 márka; *Katerina Ludwig* 100 márka; *Bálint Miklós* 50 márka; *Anne Linger* 40 márka.

NYUGAT-BERLIN: *Kruska Magdolna* 120 márka.

OLASZORSZÁG: *Vajda József* 20 000 forint.

SVÁJC: prof. *Lámfalussy Alexander* 4000 svájci frank; *Halász Gábor* 100 svájci frank; *dr. Kondor József* 100 svájci frank; *Székely Endre* 100 svájci frank.

SVÉDORSZÁG: *Havetta Gyula* 100 svéd korona.

URUGUAY: *Mihalik Béla* 1000 USA-dollár.

ÉRETTSÉGI TALÁLKOZÓK

A Fasori ág. h. ev. főgimnázium 1935-ben érettségizett növendékei 1985-ben tartják 50 éves érettségi találkozójukat. Kérjük a külföldön élő volt osztálytársakat, hogy jelentkezzenek *dr. Bókay János* főorvosnál (H—1052 Budapest, Gerlóczy u. 11.), és ha tudnak más külföldön élő osztálytársról, annak címét is közöljék.

*

A Barcsay utcai Madách Gimnáziumban — Steller Ignác tanár úr osztályfőnöki vezetésével — az 1934-ben végzett öregdiákok 1984. május 15-én délután tartják meg ötvenéves érettségi találkozójukat. Külföldre szakadt osztálytársaink jelentkezését várjuk a Magyar Hírek szerkesztőségének címén.

Kérjük mindazokat az osztálytársainkat, akik az újpesti Kanizsai Dorottya leánylíceumban 1939-ben érettségiztek, illetve néhány évig ennek az osztálynak a tanulói voltak, jelentkezzenek *dr. László Ilonánál* (H—1011, Budapest, I. kerület, Halász u. 2.) és közöljék, hogy részt tudnak-e venni a 45 éves érettségi találkozón, melyet ez év május 29-én, kedden rendezünk Budapesten. Szeretettel várjuk az egész osztályt.

*

Akik 1933-ban kezdték tanulmányaikat a Pázmány Péter Tudományegyetem Orvosi Karán, 1984. május 26-án, déli 12 órakor találkoznak a Gellért Szálló Sörözőjében. (*Dr. Szél Ágnes*, 1014 Budapest, I., Táncsics u. 24.)

A Farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra dr. Zsebők Zoltán Kossuth-díjas orvosprofesszort, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának világi elnökét, az Országos Béketanács alelnökét, a Magyarok Világszövetsége elnökségének tagját. A gyászszertartást Bartha Tibor püspök, a zsinat lelkészi elnöke végezte

FOTÓ: NOVOTTA FERENC

Csorba Tibor

C s o r b a T i b o r

(3)

1943. Balatoni társ V.kiáll.

Balatonberény, vizf.

1937. Szepesi Szövetség kiáll.

Halasi cigányok, paszt.

Nemzeti Szalon

Csorba Tibor

Vknmünkáll. 1943

A Duna Vácnál, vrf.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"
címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"**
címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

AZ ALKOTÁS MŰVÉSZHÁZ
TISZTELETTEL MEGHIVJA

NÁDUDVARI **TÓTH ERZSI**
ÉS
BIRÓ GYÖRGY
FESTŐMŰVÉSZEK

MEGNYITÁS 1943 MÁJUS 9-ÉN
D. E. 11 ÓRAKOR
ZÁRUL MÁJUS 19-ÉN.

GYŰJTEMÉNYES
KIÁLLITÁSÁRA

1943. MÁJUS 16-ÁN, DÉLI 12 ÓRAKOR CSORBA TIBOR FESTŐMŰVÉSZ TÁRLATVEZETÉST TART
EZEN MEGHIVÓ 2 SZEMÉLYRE BELÉPŐJEGYÜL SZOLGÁL.

Csorba Tibor

ALKOTÁS
MŰVÉSZHÁZ
XI.
KIÁLLITÁSA

ERZSÉBET-
KÖRÚT
19
TELEFON 426-904

NYITVA 10—3, ÜNNEP-
ÉS VASÁRNAP 10—2.

IGAZGATÓ:
BENDE JÁNOS

Andrási nyomda Budapest.

MÉLTÓSÁGOS
NAGYSÁGOS

úrnőnek,
úrnak,

Csorba Tibor

festő

koll. kiáll.

Alkotás Művészház

XII. kiáll.

Konyvtáramban.

V

ÖRÖKBECSŰ

Felelős kiadó: Kanizsai Nagy Antal.

Özv. Ábrahám Józsefné nyomda, Budapest, II., Fő-u. 42. Felelős vezető: Schlier József.

Csorba Tibor

festő

szül. 1906.

Életrajz

l.

Alkotás Művészhár

1943. XII. kiáll.

Epesti Varb

3621—3626. Lotz Károly:

[illegible]

3621. Szomorú ak vigaz

Egy ravatalra helyezett kopors
ég és a melyre feszületet tettek, ö
val. Összekulcsolt kezeiben rózs
térben látható Madonnára szegezve k
~~[illegible] nagy kendőbe burkoló~~
J. ~~Szines ecsetrajz,~~ mér. ~~149~~: ~~15~~
Vétetett az 1905: III. 7-iki
(213-905)

L. cat.

Sz. Hessen Homburgban
Bnda Pesten 1904 ok
Refugiumsorozat a ~~A vérdi~~ Nagy

544 X 377

1905

MEGHIVÓ

AZ ALKOTÁS MŰVÉSZHÁZ

XII. KIÁLLITÁSÁRA

BEMUTATÁSRA KERÜLNEK

BARTONIEK ANNA

FAMETSZETEI

(ILLUSZTRÁCIÓK DANTÉHOZ ÉS A ZRINYIÁSZHOZ)

CSORBA TIBOR

VIZFESTMÉNYEI

ÉS A

NAGY BALOGH JÁNOS EGYESÜLET

ALÁBBI TAGJAINAK MŰVEI

FAITH ISTVÁN, KLIMÓ ISTVÁN, K. NAGY SÁNDOR, MÁTÉ JÁNOS, RADICS EDE

MEGNYITÁS 1943 MÁJUS 30-ÁN D. E. 11 ÓRAKOR
ZÁRUL JUNIUS 9-ÉN

Ez a meghivó 2 személyre belépőjegyül szolgál

Junius 6-án 12 órakor PAÁL ÁKOS tárlatvezetést tart

ALKOTÁS
MŰVÉSZHÁZ
XII.
KIÁLLITÁSA

ERZSÉBET-
KÖRÚT
19
TELEFON 426-904

NYITVA 10—3, ÜNNEP-
ÉS VASÁRNAP 10—2.

IGAZGATÓ:
BENDE JÁNOS

MÉLTÓSÁGOS
NAGYSÁGOS

úrnőne
úrnak,

Szentiványi Endre
Budapest,
XI.Lágymányosi-ut 16.

(Csorba Tibor)

Citke

a lengyel emailről

Hakell, lásd!

Magy. Iparm.

1938. 198, 199 l.

Sebestyénnel és Alex. Szent Katalinnal.

Csorba Tibor

vajztanár

Kül. Szepesváralja

1906. márc. 15

lásd

Gyulyás Magyar írók

IV. k. 1128

1129,

1130. h.

Csorba Tibor festő, író

Városban élő író és festőművész. A közelmúltban Vácra kalauzolta el és előadást tartott a pedagógus klubban.

— Hír

8

Népszabadság, Bp. 1971. szept. 12.

Dr. Csorba Tibor
festőművész

A Lengyelországba élő művész pedagógiai munkássága elismeréseül a Polonia Restituta érdemrend tiszti keresztjét nyerte el.

— : Kitüntetések.
Művészet, 1972. január – 14 oldal

Csorba Tibor

Lengyelországban élő magyar festő.

Kiállítása nyílt Varsóban „Magyarország rajzokban és akvarellekben" c. Kiállítása

– Napló –

Magyar Nemzet 1971 március 20

4. old.

Winkler K: G. T. és

Bertra L. bíáll.

Dziennik Polski. 1949. ápr. 5.

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

236 - 1924 szám

Érk.: 1924 év szeptember hó 19. n.

z Wiesbadenbe,a fényképek öt eslö sorban azért

ömet szerezni, csak másodsorban architektusi

vezett müépitész ur magával vitte és megkért,

sztás végett.

a fenntisztelt Bizottsághoz méltoztassék ezt

evö ily vonatkozásu negativ-okat 1-2 napra

méltoztatik bocsátani.-

üzketi célok vezetnek,amikor a nevezett müépi-

nkább érzelmi momentumok,mert természetszerüleg

a fiu édesanyjának ily módon kiván a régi szü-

a 30 %-ból szivesen juttatok 15 %-ot a tekintetes

a 15 %-ot mint fix jutalékot ajánlom fel a vár-

Wielowiejska - Radkowska iz.:

A krakói rádio képzm.
Hiradójának közvetítése
1949 ápr. 7. Cs. T. kiáll.-ról

Méltóságos

KERTÉSZ K. RÓBE
h.államtitkár,

Mű

szerv létesitését határozták el. Ezen
ılirottak vezetése és ellenőrzése mellett
ıira előrehaladottak, hogy a megalakulás

csénk tisztelettel tudatni, hogy az alap-
ékek Országos Bizottsága elnöke, ennek
hivatalból tagja az Egyesület legfelsőbb
nácsnak.
l folyólag Méltóságodat,sziveskedjék he-
ban elfoglalni és részünkre mindenkor
ámogatásával hazafias ügyünket kitüntetni.
kérjük, hogy cimünket "M.kir.Hadtörténel-
. Mária Terézia laktanya" cimmel elője-
ük azt is, hogy az alakuló közgyűlés
meghivó utján fogjuk Méltóságodat értesi-

Csorba Tibor

festő

koll. kiáll. az Alkotás Művészházban.

Ugság. 1943. jun. 9.

(T. Sz. G. dr.: Két kiállítás.)

polyi hadjáratokban elvetett mag, az új
gait. Nagy Lajos lelkében ekkor már a
kontempláció szeretete hatalmasodik el,
lyra, vagy Sanzia királynéra, akár édes-
kori tünet. Végzetes betegsége, fiú utód
ék ezt a befelé fordulást, mely külső-
ai tartózkodásban is megnyilvánul. Így
nak végén az általa szőtt olasz kapcsolatok
a protoreneszánsz új szelleme, már túl-
lovagi szellemét.

tésénél nem hagyhatjuk figyelmen kívül
, hazai és külföldi krónikák, lovagi költe-
nyük annyira egybehangzóan magasztaló,
tűnik. A pápa, amikor Nápoly megtáma-
l, sem szűnik meg Lajos emberi kiváló-
Szinte érzelgőssé válik a nápolyi ügy elin-
a legkeresztényibb király, írja V. Orbán.
lője a katolikus népnek, mondja IX. Bene-
alexandriai patriarcha, a pápa követének
en így ír: „Sohasem láttam fejedelmet,
i alázatossággal és szerénységgel, minden
lmat becsülete megóvása mellett annyira
ászárnak — aki előtt pedig nem volt cél-
n ebben a királyban semmi egyebet nem

Csorba Tibor

festő

koll. Kiáll. Alkotás

Műveszházában

ivód

Ünnep. 1943. jun. 15.

(Képekkel.)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Csorba Tibor

Koll. kiáll. Mübarát

cród

Ujság. 1942. okt. 20 és 21
(c.a. Cs.T. és Jancsó Béla
festményei)

Csorba Tibor

festő

koll. kiáll. az Alkotás

Műcsarnokban.

Uj Magyarság

1943. jun. 3.

(Gr. S.: Kiállítások.)

donítanunk. Működésük nem szorítkozott
humanistái, astrologusai is voltak. A már e
orvosát, Latin Pált még atyjától örökölte. E
lovag Róbert Károly idejében a johanni
volt mestere és a király orvosa. Hasonló
Károly idejében a hazánkba jött Piacenzai
halt mag. Mint a király orvosa, sőt többi
d'Arqua padovai orvostanár, szintén a kir
ből, hogy Galenushoz írt kommentárt inká
hívének tarthatjuk. Németszármazású le
mint „magister in artibus approbatus in
tetik 1360-ban. Kétséges a neve a király
akit az oklevelek Albertnek, de Lászlónak
csai prépostságot kér számára a király. A
mester hivatásától még jobban elütő tiszt
tevékenységet is fejt ki. Végül lengyel s
híres főiskolán tanulta mesterségét Radlic
ajánlatára fogad szolgálatába, hogy le
Később — nyilván megelégedése jeléül -
gálatait. Nem tudjuk, hogy Bolognai Tam
udvarban jár, egyben a király orvosa vol
medicina" erre kétségtelenül képesített

Jancsó Béla

~~Csorba Tibor~~

Új magyarság

CSÜTÖRTÖK, 1942 OKTÓBER 22

A Műbarát kiállítása

Csorba Tibor és *Jancsó* Béla festőművészek képeit állítja ki a Műbarát.

Csorba Tibor rutinos akvarellfestő, erdélyi falurészleteket, váci tájakat, lengyelországi emlékeket mutat be könnyed, eleven előadásban. A puhán, nedvesen festett magyar-köblösi, magyarbikkali szántóföldek, a magaskontyú házak jól kivágva és összefogva hatásosan elevenednek meg képein, különösen hangulatos a varsói szobaablak, a hajnali ezüstök és az alkonyati zöldek. Néha azonban a fák lombját túlságosan részletezi, de ez csak egy-két képnél fordul elő.

Urban csendesen elhunyt.
-én délután 4 órakor fogjuk a **Kerepesi-út**
anyaszentegyház szertartása szerint beszen-
alomra helyeztetni.
egboldogult lelkiüdvéért folyó hó 22-én reg-
emplomban a Mindenhatónak bemutattatni.

, **nyugodjék békében!**

-u. 5. Tel. 188-555. Buschmann F. utódai, IV., Molnár-u. 37.

Csorba Tibor

Celldömölki festő

ivod

Magyar Művészet

1936. ~~[illegible]~~ 12 il.

Tóth János:

Első Dunántúli

Képrm. kiáll.

(szines pasztellek)

tanuskodó kőrajz-karikaturáit köz

E néhány sor talán foga
nek, akinek találmánya Gutenberg
kép- és szövegsokszorositás terén
technika által közvetett- szerepe
ségtelen, hogy a litográfia felf
a magyar müvészi ujjászületés, d
szerü müvészi sokszorositó eljár
szenteltük e rövid tájékoztatást
százéves évfordulója alkalmából.

Bp. 1935.

Csorba Tibor

Alkotás Művészház XII. kiáll.

Dunai táj Vácnál, vízf.

vall. és km. vásárlása

Szépművészet

1943. 159. l.

lakott a XVIII. században. Erről tanúskodott az egyik (9. sz.) ház udvarán fennállott kis kerti ház. Körülbelül négy méter átmérőjű kerek terét kupolaboltozat fedte. A kupolát a négy évszakot megszemélyesítő pompás falfestmény díszítette. A művész nevét is megörökítette a festményen: „*Kledorffer pinxit*" jelzéssel.[1] Ez a rokokó-festő a XVIII. század vége felé dolgozott Dorfmeister modorában; itt említett műve kiváló és bájos alkotás. Örök kár, hogy a ház mostani tulajdonosa a kis pavillont a közelmultban lebonttatta, hogy telkén új lakóházat építhessen.

A Megyeház-utca 6. számú épületről árkádos udvarával kapcsolatban már szólottunk. A mostani kat. fiúiskola épülete egykor rajziskola volt. Itt tanította Révay Miklós a rajzot. A ház ízléses homlokzata 1776-ban készült és a copfstílus jeles képviselője.

A XVIII. században, amint az itt felsorolt példák is bizonyítják, lendületes építési tevékenység folyt Győrött. A további békés alkotómunkát azonban a francia háborúk, de különösen az 1809-iki események megzavarták. Pedig éppen ebben az időben alakul ki, Napoleon uralkodása alatt, Franciaországban a római művészet felújítását célzó empire-stílus. De azért ennek a stílusnak is van egy-két képviselője városunkban. A mint láttuk, 1823-ban készült el a székesegyház egyszerű nyugati homlokzata és a lebontott régi városi színház háromnyílásos, pillérsávokkal tagozott kedves homlokzata is ennek a stílusnak volt az emléke.

A XIX. század ötvenes éveiben, a tudatos stílusfelújítások kezdetén egy ideig az ú. n. romantikus

Sz. Csorba Tibor

festő

l.

Nemesvári

29. l.

la. univ. lex.

1938

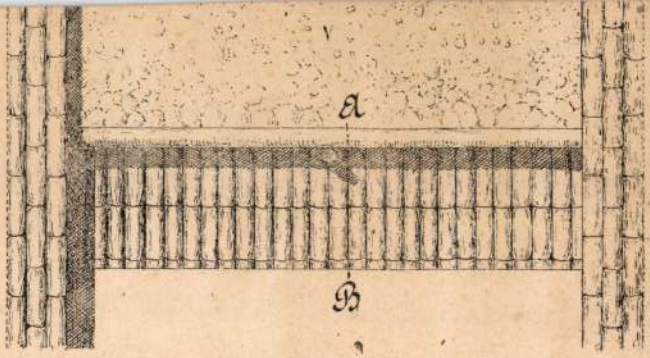

Schnitt *A—B.*

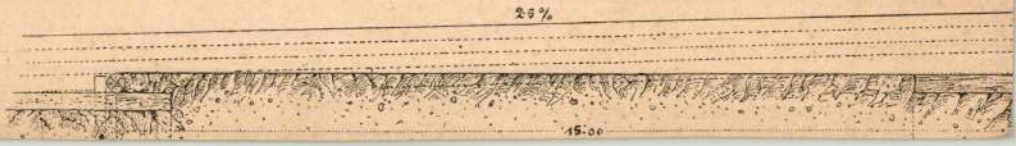

Csorba Tibor

koll. kiáll. az Alkotás
Művészházban.

Íród

Népszava
1943. jun. 2.
(sz. 1. : Hétfestő.)

udvari életben, de a gyulafehérvári székese
kultúráról, művészi ízlésről tanuskodik. Ugy
család egyik papi sarjának, Czudar Imrének
hasonló vezető szerepet játszanak a királyi u
séggel, hogy kiváló hadvezérek, mint Czuda
kedik ki belőlük. Az említett Czudar Imre a
püspök végzi be életét, öccse, János, váradi
László pannonhalmi apát, János pedig zág
sen udvari életet élt, egy évtizedig betöltve

A Lackfi—Szécsi—Czudar triász me
Himfiek egészítik ki Nagy Lajos udvaránal

Ujlaki Kont Miklós — Tóth Lőrinc
— előbb királyi főpohárnokmester, erdélyi
Giletfia Miklós után — az ország nádora
vetekedő hatalom, akinek döntő befolyása
a nápolyi ügyek likvidálása után a király fi
ságára való terelésében. 1367-ben mint ke

Végül tipikusan lovagi életpályát fut
dásának második felében jut nagy szerep
Harcol a délvidéken, majd Velence ellen a

Csorba Tibor

Képes Pesti Hírlap

1938 - Sept. 23.

Jobboldalon: Sz. Csorba Tibor író, festőművész, akit a lengyel államfő a Polonia Restituta rendjellel tüntetett ki.

Sz. Csorba Tibor

rajztanár ??

lásd

Rajzoktatás

1937. 7-8. sz.

105, 106. l.

(könyvek és cikkek

ism.)

Dr. Strommer Viktorin

főmonostori perjel.

Csorba Tibor

festő

írod

Református Élet

1943. jun. 5.

F. L. (Két kiállítás.)

Csorba Tibor

festő

koll. kiáll. az Alkotás

Művészházban.

Somogyi Vilmos:

Tárlatvezetésekkel

népszerűsítik a képző-

művészetet.

Esti Kurir. 1943.

~~[illegible]~~ jun. 9.

Csorba Tibor honzabb ideig

élt Varsóban, mint az

egyetem magyar lektora.

Békében bejárta a nyugati

országokat is. Lengyel, kiló-

vák és magyar nyelven ná-

mos tárlatvezetést tartott.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Csorba Tibor

l.

Szépművészet

1943. 34. l.

Vásárlások

(a Duna Vácnál, vízf
műbarát kiáll

Csorba Tibor festőművész

LENGYEL ÉS MAGYAR TÁJAK címmel Csorba Tibor, magyar származású festőművész akvarelljeit bemutató kiállítás nyílt meg hétfőn a Lengyel Tájékoztató és Kulturális Központban.

HUSZONÖT ÉVE-

Magyar Hírlap, 1985. IV. 16

Csorba Tibor

Csorba Tibor festőművész alkotásaiból nyílt tárlat csütörtökön a Dorottya utcai kiállítóteremben. A bemutatón az 1985-ben elhunyt művész mintegy negyedszáz alkotását — akvarelljeit, festményeit — grafikáit — tárják a közönség

Magyar Nemzet 1987. VII. 2.

Csorba Tibor

festő

Életrajz

lásd.

Alkotás Művészház

XII. kiáll.

1943.

V

A „MŰBARÁT" KIÁLLÍTÓ INTÉZMÉNY XXIX. KIÁLLÍTÁSA

Budapest, V., Mária Valéria-u. 12. Dunapalota mellett :: 18-16-16 — Igazgató: Krivátsy-Szüts György festőművész, tanár

MEGHÍVÓ

CSORBA TIBOR

FESTŐMŰVÉSZ, (ERDÉLYI, VÁCI ÉS MÁS VIZFESTMÉNYEINEK)

JANCSÓ BÉLA

FESTŐMŰVÉSZ, (FELSŐBÁNYAI ÉS MÁS PASZTELLJEINEK)

KIÁLLÍTÁSÁRA

Megnyitás: 1942 október 18-án, vasárnap d. e. 11 órakor. Utána fél 1 órakor tárlatvezetést tart: DUCSAY BÉLA festőművész

Naponta nyitva **10—3.** Hétfő, szerda, péntek: **10—6.** Ünnep: **10—2.** Zárul: október 30-án, pénteken d. u. 6 órakor

Belépődij: **1.50** P. Megnyitáskor és ünnep, vasn. e meghivó felmutatójának és kisérőinek **80** f, a Népmüvelés tagjainak **50** f. Bármely napon a művészcsaládtagnak, munkásnak, diáknak, stb. **30** f. A Műbarát művésztagjainak dijtalan

Csorba Tibor Bertó

A „MŰBARÁT" KIÁLLÍTÓ INTÉZMÉNY XXIX. KIÁLLÍTÁSA

Budapest, V., Mária Valéria-u. 12. Dunapalota mellett :: 18-16-16 — Igazgató: Krivátsy-Szűts György festőművész, tanár

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

Dr. Derescinyi Dezső műtörténész úrnak
úrnőnek

Kézbesítési előjegyzés

IX Lőjjes E. u. 10
Mi emlékek ...

BUDAPEST

Frigyes E. u. 10.

F. k.: Krivátsy-Szűts György

Nagy Sándor nyomda

Csorba Tibor

festő

kollektív kiáll. az Alkotás Művészházban

Új Magyarság

1943 jún. 3.

(Kiállítások.)

NYOMTATVÁNY

Csorba Tibor festőművész a lankás váci tájakat és a zord erdélyi hegyeket ábrázoló aquarelljeivel szerepel a kiállításon. Különösen sikerültek azok a vízfestményei, ahol a táj

szárazabb, sötét foltokban való ábrázolásával egyesíti az ég vagy a víz lazán elfolyatva festett színeit. Ugyancsak az Alkotás művészházban mutatkoznak be a Nagy Balogh János egyesület tagjai

munkáikkal.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután ½6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Csorba Tibor dr.
festő

l.

Szabad Művészet
1948. 303. l.

KORSÓ,
nagyméretű, fajánszból.
Késői habán 1794-ből.

KORSÓ,
fajánsz, késői habán,
XVIII. század.

KORSÓ,
fajánsz, lovaskatonával.
XVIII. század.

KORSÓ
szarvassal. Fajánsz, késői habán.
XVIII. század.

KORSÓ
zarvassal, fajánsz.
XVIII. század.

AP,
ajánsz, rajta lovas katona, AS és 1754 felirat.
Magyar, XVIII. század.

AP, (199. kép)
ajánsz, rajta lovas katona.
VIII. század.

TÁNYÉR,
jánsz, késői habán.
VIII. század.

Csorba Tibor

festő

koll. kiáll.

Alkotás Univerzház

Cvod

Református Élet.

1943. jun. 5.

(Dr. F. L.: Univerzet)

dupl

Bár Altichiero alakjait nem egyszer ren
sokkal festette meg, Nagy Lajos képében m
kevésbbé, mert történeti adataink szerint Laj
Lajos idealizált képét véljük felismerni, ahogy
képek Bonifacio Lupi rendeléséből készültek
miniatúrák, pénzek stb. alapján.

Nagy Lajos alakját megörökítette a zarai
ötvös is. A szarkofágot Erzsébet Nagy Lajos
oklevél utasítása szerint többek között törté
a művésznek. A reliefek közt valóban megtalá
az 1359. évi zárai békekötés után bevonul a vá
anjou címerrel feldíszített városkapuk előtt, a ki
profilban ábrázolja a művész, fején koronával,
nyel. Rendkívül dús haja egészen a válláig ér,
mester nem törekedett a király portréjának életh
elegendő ha összevetjük Lajos profilját az egyik
a köpeny, a korona különbözteti meg a két
szarkofág mestere sem dolgozott közvetlen mint
Padovával, könnyen lehetséges, hogy Altichier

A képzőművészeti emlékek pár vonással
alkotott képünket. Uralkodásának elején a fiatal

Csorba Tibor

koll. kiáll. az Alkotás Művészházban.

Csorba Tibor festőművész frissen megoldott, mégis tompítottan hangolt s helyenként kissé elvont színekben adott akvareljeit állította ki. Ott, ahol bizonyos dekoratív hatásokra törekszik, gyengíti közvetlen a naturális hatás erejét, általában azonban egészséges természetszemlélet jellemzi s fölötte megkapóan levegős, váci és dunai tájai, amelyeken hatásosan old meg tájjellegű fényproblémákat. Hangulatosak a magyarköblösi részletei és kifejező egy magyarköblösi paraszt feje. Érdekes kísérlete: színespapír-ragasztásai — itt a kép színfoltjait színespapírral, felragasztással adja. Bizonyos dekoratív hatás nem tagadható meg ettől a kísérlettől.

dupl

Népszava

1943. jun. 2.

(Hét festő.)

viendő, először (1848) Texasban, később az Egyesült-Államok más vidékein is kommunista községeket alapított.

Cabinet (fr. kabiné). Asztalszerű állványon álló díszszekrény, előlapján szétnyitható, kétszárnyú v. lefelé nyíló ajtóval, két oldalán egy-egy kengyeles fogantyúval. Ide sorozhatók a fejedelmi megrendelésre készült díszszekrények, melyeknek legkiválóbb darabja az 1617-ben készült pomerániai díszszekrény. (L. o.)

Cabinet noir (kabiné noár). A levelezés titkos ellenőrzésére szolgáló hivatal, először XIV. Lajos alkalmazta.

Cabochon (fr. kaboson). Természetes (többnyire félgömbös) alakjában csiszolt és felhasznált drágakő. Az en C.-köszörülést főleg réteges köveknél alkalmazzák, amilyen a macskaszem, csillagszafir, holdkő stb.

Cabot (kabó), *Giovanni* (1420—98). Olasz hajós angol szolgálatban. É.-Amerika felfedezője. (1497.)

Cabral, *Pedro Alvarez* (1460—1526). Vasco da Gama sikere után Indiába indíttatván, felfedezi útközben Braziliát. (1500.)

Cabriolet (fr. kabriolé). Kétkerekű, könnyű, egylovas kocsi. (L. *Cab.*)

Caccini (kaccsini), *Giulio* (1550—1618). Olasz zeneszerző. Az opera-műfaj kezdeményezőinek egyike.

Cache-nez (fr. kasné), orrtakaró; kendő a nyak, orr és száj betakarására.

Cachin (kazsén), *Marcel* (* 1869). Tanárból lett országgyűlési képviselő, a francia kommunista párt vezére.

Cachiroz-cachirozott (fr. kas-), a. m. borítani, bevonni. A cachirozásnak különösen rencse kísérte. A 12. isonzói csatában (l. *Világháború*) ért nagy veresége miatt állásából elmozdították.

Cadorna.

Caecilius Metelliusok. Római plebejusi család. Legnevezetesebb tagjai: *Qu(intus) C. M. Numidicus* Kr. e. 109-ben consul; sikeresen harcolt Jugurtha ellen, míg ellene áskálódó legátusa, C(aius) Marius, őt fel nem váltotta. Fia, *Qu(intus) C. M. Pius*, a Marius és Cinna-pártiak és Sertorius ellen harcolt. Adoptio útján az ő fiává lett Qu(intus) C. M. Pius Scipio, aki unokája volt egy P(ublius) Cornelius Scipio Nasicának, aki C. M. Macedonicusnak leányát, *Caecilia Metellát*, nőül vette. Leányát, Corneliát, Pompeius vette feleségül, akinek ő 52-ben konzultársa is volt. A pharsalosi csata után Afrikába menekült, a thapsusi után öngyilkossá lett.

Caelius mons. A 7 római halom egyike.

Caen (kán). Város Normandiában. 54.000 l.

Caesar. Mint cognomen l. *Julius Caesarok*. Claudius óta a római császárok egyik címe. Belőle származik a német Kaiser, az orosz cár, a magyar császár.

Caesar ad Rubiconem, Caesar a Rubicónál, lat. közmondás; azt jelenti, hogy fontos elhatározás előtt áll valaki.

Caesarea. Afrika É.-i partján, a mai Algeriában, Algertől Ny.-ra a régi Jol helyén II. Juba által épített város (ma Sersel).

<Csorba Tibor>

cikke

lásd

Magyar Iparnaüvészet

1938. 198, 199. l.

dupl

nyoljuk előfizetőink rossz
a Literatura a magyar kultu
szonyok között van éppen ez
mögötte.

Engedje megazonb
küldött 6.-pengő ellenében
djük Önnek a lapot. Evvel a
hogy a viszonyok javulásáva
előfizetőinek táborába és b

Szolgálatára ké

Uj Szalon

1934 szept

Szepesi vár
Alföldi táj) pasz.

1934 dec.

Tanya
Ősi szántás
Felvidéki táj) pasz.

Jrunk!

Rajasztások I - IX

lenül ismertek mindazon okok, melyek az
ben akadályozzák. Ugyanezen okok követ-
i Muzeum nem részesülhet olyan mervű ál-
és hivatása alapján, de az illetékesek
Muzeum barátai ebből folyólag társadalmi
Muzeum továbbfejlesztésének fokozott lehe-

EUM EGYESÜLET

Az Egyesület vezetőségébe

névjegyzékét van szerencsénk mellék

Remélve, hogy e nemes cél

dulatával lesz szives pártfogolni,

kifejezését.

Budapest, 1924. szeptembe

Szentk

Csorba Tibor

festő

koll. kiáll.

Műbarát XXIX.

1942. okt.

kat. könyvtáramban

V

1933. máj. (Bal. Társ)

Balatonberény, vízf

Csorba Tibor
festő

SZ. CSORBA TIBOR:

197. Halasi cigányok, pasztell .... 100.— P

Nemzeti Szalon 1937

Szepesi művészek máre.

CSORBA TIBOR

50. Páris, tempera

51. Vác, vízf.

Nemzeti Szalon

1940. nov. dec

MAPE. 25. kiill.

~~1943. (Bal. Társ)~~

~~Balatonberény, vízf~~

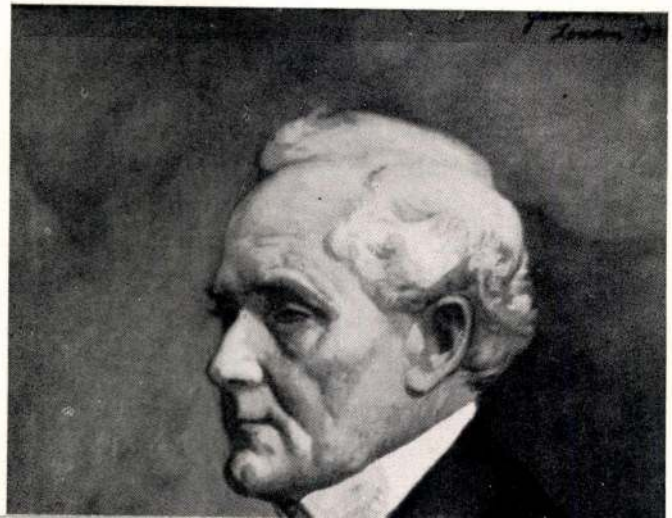

Banach, A: Dziennik
literacki. 1949. apr. 3.

BIZOTTSÁGA
234 1924. SZÁM
1924. év Szept. hó 19 n.

Miklós.

János ny.min.tanácsos, a M.T.Akadémia

r Gyula főrend.

oly.

s 5 póttag.

Sz. Csorba Tibor

Bardócz Árpád: Né-
met költők. Műfordí-
tások. Fanti 7 lino-
leummetszetével.
Bpest, 1936. 8r. 62. l.

mig talán legnagyobb hatásu,leg-
virtuózabb mestere Rembrandt.A
rézkarc nagyon jól megfelelt
Rembrandt festői,a fény- és ár-
nyék változásaiban,küzdelmeiben
drámai barok stilusának.Szintele
rézkarcainak hatása szinte felül
mulhatatlan.

A XVII.századtól kezdv
egymásután keletkeznek a rézmara
tás gazdag technikai változatai,
mint a hántoló modor /Schabkunst,
a francia kréta-modor,a XVIII.sz
zadban az aquatinta,stb.Részlete
tárgyalásukba tárgyalásukba bocs
kozni nem lehet célunk,mégis meg
kell említenünk,hogy a különböző
eljárásokat gyakran kombinálták,

Csorba Tibor

festő

Koll. kiáll. Alkotás
Művészház

Délibáb. 1943. jun. 5.
(Egy: Két kiállítás —
öt művész;
képekkel.)

Csorba Tibor

festo

Card

E. G. I. 224 l

NERI bélyeggel ellátott római agyagmécses

VI. 280

Coorlea Tibor

festő

Vad

Esti Magyarország

1943. jun. 2.

(p.: Kei Kicillitás.)

NYOMTATVÁNY

úrnak

Budapest

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután ½6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Csorba Tibor

Jestő

Csorba Tibor »Péter bácsi« című aquarellje az »Alkotás Művészház« kiállításán (Mérey felv.)

Filon – Szinház – Irodalom

1943. 24. sz. Nyiffel

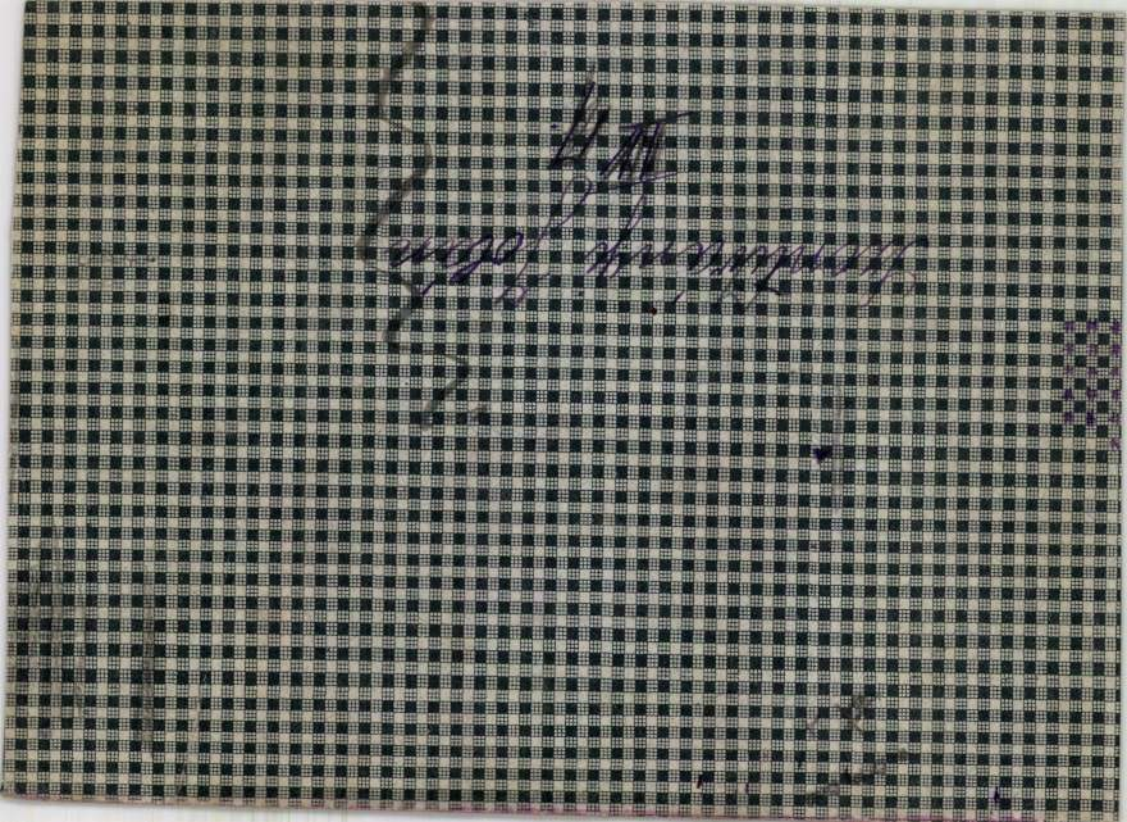

Csorba Tibor

festő

koll. kiáll. az

vrd 2 Alkotás Művészházban

Hétfő. 1943. máj. 31.

(C. j.: Két kiállítás.)

külsőségekben is megnyilatkozó le
hogy a király báróival az élen a hí
bosszút állnak Endréért, a bosszú

Az első nápolyi hadjárat útvon
út Velence miatt el volt zárva, de k
A király és kíséretének útvonala em
amelyeknek az olasz protoreneszánsz
őszén indul el, december elején már
Fényes ünnepségek, lovagi tornák
Modenába vezet a király útja, itt O
lakozik Filippo Gonzaga az olasz
Lajost Apuliába. Bolognában Jacop
vitézkötést. Giac. Allegretti Forliba
teletére rendezett tornán üti lova
Boccaccioval együtt hónapokig kís
Polentiek, Ubaldiak. Egy napot t
Aquilában üli. Verona, Modena,
olasz félszigetnek, de a kis város ál
lovagvilág és a protoreneszánsz fri
esztendős fiatal lovag előtt szinte f

Sz. Csorba Tibor

író és grafikus

Löcse, Uj utca

linoleum metrice

Repr. –

Trott Kö. 1936. I. 2. 4

110. l.

Az utolsó löcsei

diak. c. könyvet

maga illusztrálta

lásd

u.o. 146, 147. l.

us hó 3.-án 2249/1933. szám alatt
ágához intézett kérvénye alapján
ziós Társulat Gyermeküdültetési
, hogy az általa Visegrádra tanul-
gyermekcsapatok f. évi szeptember
yszer a visegrádi várat díjtalanul

ottság a Nagytekintetű Vezetőséget,
gypénztárnál minden alkalommal fel-
ár megtekintésében minden kihágástól

Csorba Tibor

festő kombathely

l.

Irok Kő

1936. 151. l.

BUDAPEST
933 APR 6 21
62

Csorba Tibor

1926/27 – 1928/29

Kereskedőtanonciskola

1932-33 74. l.

1927-28. 19. l.
1928-29. 19. l.

között aránylag kevés a profán épület. Ami van, leginkább a piac *(agora)* körül csoportosuló oszlopos épületekre és csarnokokra *(buleuterion, stoa, prytaneum, bazilika)*, színházakra és odeionokra, s az atlétika céljait szolgáló palaestrákra, gymnasionokra és stadionokra szorítkozik. Lakóház nem maradt fenn, s csak a pompeji hellenisztikus lakóház elrendezéséből következtethetünk típusára. A profán épületek architektúrája teljesen a templomok formanyelvéhez simult, új művészi eredményeket nem hozott, s így fejlődéstörténeti szempontból különösebb jelentősége nincs.

Konstruktív és architektonikus tekintetben egyaránt gazdag fejlődésen ment keresztül a templomépítés. A görög templomtípus valószínűleg a lakóházból fejlődött; a trója-mykenaei *megaron*-nal (l. o.) kétségtelenül rokonságot mutat. A legrégibb időkben egyhajós terem volt, belső oszlopsorral, az oszlopok fából, a falak vályogból voltak. (Artemis Orthia spártai temploma, thermosi Apolló-szentély.) A kifejlődött templom általában hosszúkás négyszögű alaprajzú volt. Lényeges része az egyhajós, vagy oszlopsorokkal három hajóra osztott *cella*, amelyhez elől a nyitott, oszlopos *pronaos*, hátul a hasonló *opisthodomos* csatlakozik, de gyakoriak az opisthodomos, sőt pronaos nélküli típusok is. A normálisnál gazdagabb alaprajzú templom például a Pantheon. A főhomlokzaton álló oszlopok száma szerint vannak *di-* (2), *tetra-* (4). *hexa-* (6) és *oktastyl-* (8 oszlopos) templomok, az alaprajzi elrendezés szerint *in antis* (a pillérszerűen meghosszabbított cellafalak közt oszlopokkal), *prostylos* (a főhomlokzaton oszlopsorral), *amphiprostylos* (a fő- és hátsó homlokzaton oszlopsorral), *peripteros* (körül-

Csorba Tibor

MAGYAR MŰVÉSZET

1928. 641

(Az O. M. képren. Fölsk.)

(Rothermere lord 50 pengős díját kapta szorgalmáért)

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Gorka Tibor

festő

íród

Magyar Nemzet

1943. jun. 6.

(B. A.: Az Alkotás Művészház csoportkiállítása.)

Csorba Tibor

festő

Kroll. kiáll. az

Alkotás Művészházban

Magyarország

1943. jun. 2.

(Két kiállítás.)

alapul a menye által feltárt zárai S.
risszáknak hagyott kincsei közül a l
1782-ben még megvolt egy aranyk
díszítették, két aranyozott ezüst gyer
gyökkel, drágakövekkel kirakott aran
munkával készült és talán a legkorább
Legfontosabb azonban az a kis oltá
párisi Rotschild gyüjteményébe keri
tartottak, de kétségtelenül Erzsébet

A felhozott emlékekből és adato
ízlésének, szellemi kultúrájának kialak
de kitűnik az is, hogy Erzsébet a X
mecenása, a magyar művészet jelentős
vel, hanem a külföldről importált n
fejlődését.

Ebből a szempontból van valam
val, Máriával Sánta Károly feleségév
származású királynő is a férfias asszon
nak halála után, fogságban lévő férj
királyság ügyeit. V. István magyar ki
pítója, a magyar udvarból nemcsak
mányát, de a tudományok és művész
a nápolyi Sta. Maria di Donna Regi

Csorba Tibor

festő

koll. kiáll. Alkotás

Művészház

Film-Szinház —

Irodalom.

1943. 24. n.

(Képpel.)

dupl

~~Csorba Tibor~~

(B. A.:)

Az „Alkotás" Művészház csoportkiállítása

Érdekes összetételű együttese egymástól teljesen távoleső művész-egyéniségeknek, műfajoknak és irányoknak, amelyek szinte szétfeszegetik az Alkotás Művészházának újonnan kitágított tárlathelyiségeit.

Csorba Tibor művei a központ. A nagy utakról, hosszas lengyelországi és párizsi művészetéleti szolgálatokból megtért fiatal művész, idegen hatásoktól csak megerősítve, de megmásítatlanul hozta meg művészetének saját kifejezési stílusát. A lehiggadt forradalmakon és kereséseken túli racionalizmus és érzelmessége teljes egyensúlyt találtak kialakult stílusában. Tizennyolc vízfestménye csupa tájkép, elmélyedt hangulatok, elrendeződött harmóniák. Zárt rajz- és színszerkezetében teljes szabadsággal éli ki festői hangulatait, megtalálja a néző együttérzését s aztán együtt alkotják tovább a képet. Magyar meg székely tájai mindnyájunkat kifejezők, magyar melódiák, mint *váci Duna-képei, magyarköblösi faluvégek, Békás-szoros.*

Különleges virtuóz játéka: néhány *színespapír ragasztós kép,* amelyek nek eredete talán a kisiskolások kézimunka-tanításából keletkezett. Érdekes, bravúros, már-már művészetté emelt játék.

9. SZOLNOKI LAP

Magyar Nemzet
1943. jún - 6.

dupl

darzustellen. Oft genügen ihm ein paar hingeworfene Züge, ein paar kecke Pinselstriche, nicht ohne Humor und karikaturistische Grimasse, um alles sehen zu lassen, was für einen Menschen oder ein Tier bezeichnend ist. Doch eben diese hurtige Wendigkeit des Pinsels, die in Tempera so flüssig und so schwungvoll zu gestalten weiss wie andere Maler mit wasserfarbe — eben diese spielerisch-bunte Sprunghaftigkeit der Farbflecke nimmt das Auge gefangen und lässt es ohne Unterlass auf dem Bilde umherwandern.

Auf einer Marktszene ist ein Bauer zu sehen, in lebhafter Unterhaltung mit seiner Frau. Aber noch lebhafter ist das reizende malerische Geschwätz, das auf dem Rücken des Bauern vor sich geht : unter den verschiedenen Farbflecken, aus denen seine Gestalt zusammengefügt ist. Oder noch viel lebhafter, noch mehr in die Augen springend ist der Gegensatz, mit dem ein schwarzer Schatten auf die blendende Lichtstärke der Figur antwortet, die er zu begleiten hat. Schwarz gegen grelles Rot, Rosa, Gelb und Blau. Und in das kontrastvolle Geplänkel zwischen Gestalt und Schat-

AZ ALKOTÁS MŰVÉSZHÁZ
TISZTELETTEL MEGHÍVJA

SASSY ATTILA FESTŐMŰVÉSZ GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁRA

1943. SZEPTEMBER 26., OKTÓBER 6.
NYITVA: 10—2-ig. — Ezen meghívó belépőjegyül szolgál. Katalógus P 1.—

OKTÓBER 3-ÁN 12 ÓRAKOR
CSORBA TIBOR festőművész
TÁRLATVEZETÉST TART.

Csorba Tibor
festő

ALKOTÁS
KÉPZŐMŰVÉSZET
1 9
IPARMŰVÉSZET
1
SZÖVETKEZET

Alkotás
MŰVÉSZHÁZ
XVIII.
KIÁLLITÁSA

ERZSÉBET
KÖRUT
19
TELEFON
426—904

IGAZGATÓ
BENDE JÁNOS

Küldi : .....

Méltóságos
Nagyságos

.....

..... úrnőnek
úrnak

.....

Csorba Tibor

1945: a krakkói Magyar Intézet igazgatója. Varsóban él. Könyve: „A humanista Bolthony István."

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l. 325 l.

Csorba Tibor

Fův. képt.

Mezőségi akkordok, vizf.

902. Erhejett: december hó 16án

...szágos Bizottságának

Budapesten

...a tekintetes Bizottságot
Fekete Imre ácsmester és
...dai ev. ref. templom és a márok-
...lom helyreállitási munká-
...ober hó végén teljesen befejezte.
...lkozó ezen munkákra, a me-

Csorba Tibor

Szépm. Mus. Közokt. inin. vásárlásai-nak kiáll. 1943

A Duna Vácnál, vízf.

< Sz. Csorba Tibor >

< > Az utolsó lőcsei diák. A képeket linolba vágta fenti. Bpest, 1935. 158 l. 8-r.

CSORBA Tibor festő

Magyar Nemzet 11 1997. febr. 21.

NAPLÓ

ECSET ÉS TOLL címmel Csorba Tibor festményeiből látható kiállítás a Kossuth Lajos Katonai Főiskola művelődési otthonának Kossuth Galériájában (Szentendre, Dózsa György út 12.). A tárlat március 16-ig tekinthető meg munkanapokon és március 15-én és 16-án délelőtt 10-től délután 6 óráig.

ENTZ GÉZA ÉS AZ

Entz Géza (1913—1993) utolsó műv
— megcsillant az első remény arra, ho
óta németül hozzáférhető műve az erd
néhány év múlva már úgy látszott, hogy
egyszer csak közölte: elkészült a folyta
só éveiben az a remény éltette, hogy m
dányait. Nem így lett.

A kétrészes, immár posztumusz köny
ja", mint inkább életművének összefog

Csorba Tibor

"Ecset és toll"

KAZIMIERZTŐL SZENTENDRÉIG

CSORBA TIBOR

(1906-1985)
festőművész kiállítása

"Ha úgy nézitek aquarelljeimet, mint az ablakon beszűrődő, csillapító jó időt, tudom nem festettem hiába."

Csorba Tibor

Tisztelettel meghívjuk Önt és kedves családját a ZMNE Kossuth Lajos Katonai Főiskolai Kar Művelődési Otthonának Kossuth Galériájába (Szentendre, Dózsa György út 12.) 1997. február 19-én 18 órára a kiállítás megnyitójára.

Megnyitja: **POGÁNY Ö. GÁBOR**

Közreműködnek a Pomázi Zeneiskola növendékei

Megtekinthető: 1997. március 16-ig, munkanapokon és március 15-én és 16-án 10-18 óráig.

1906 1985

MEGHÍVÓ

wodalmához

Banach, Andrzej: Dziennik Literacki. 1949. apr. 3.

Wielowiejska-Radkowska, Zofja: A Krakói Rádió Képzőművészeti Hiradójának közvetítése 1949. ápr. 7. Csorba Tibor kiállításáról.

Winkler, Konrad: Csorba Tibor és Bartha László kiállítása. Dziennik Polski. 1949. ápr.

Csorba Tibor

festő

A Bartha László-val együtt rendezett lengyelországi kollektív kataloguságból:

Lengyelországi munkássága 1936. kezdődik, s ezt tudományos és társadalmi tevékenységgel kapcsolatos művészeti alkotó munkatolti ki. Mindhét munkásságában az őt annyira jellemző lelkesedés vezeti, annak bizonyítéka az is, hogy Lengyelországban már két önálló kiállítása volt (1946-ban Krakóban a Múbarátok Egyesületében, 1947-ben Gdynában (?), „Lengyel tengerpart – magyar ecsettel" címmel) de nem kisebb erejű bizonyítéka a Krakói Magyar Tudományos Intézetben és a Jagello Egyetemen végzett munkája is.

1949. évi krakói kiállítását a második világháboru utáni művéből rendezte. Elsősorban lengyel tájképek a „tengerpart" sorozatból, a vinzacsatolt területekről, Krakó és Zakopane vidékéről, azután magyar tájképek, főleg dunai és pesthörnyéki vidékekről.

Csorba Tibor

festő

Müvészeti lexikon részére

CSORBA TIBOR festőmüvész, bölcsény doktor.

L 1926-29.

Szepesváralján született 1906 III.15-én. Müvészeti tanulmányait a budapesti Képzőmüvészeti Főiskolán Benkhardt Ágostonnál, Glatz Oszkárnál és Karlovszky Bertalannál végezte, az akvarell technikáját Baranszky E.Lászlótól tanulta. Éveken át vidéken és a főváros közelében tanárkodott. Sokat járt külföldön: több izben volt Angliában, Franciaországban, Belgiumban, Svájcban, Csehszlovákiában, Ausztriában, Németországban. 1936 óta Lengyelországban él, ahol mint egyetemi előadó, majd mint a krakói Magyar Tudományos Intézet igazgatója müködik, tudományos munkásságot fejt ki. Számos vidéki kiállitást rendezett /Kiskunhalas, Celldömölk, Szombathely/, képei a fővárosi és külföldi kiállitásokon szerepeltek 1929 óta. Varsó, Kraków, Radom, Gdynia, Ustka. Képeit budapesti és lengyelországi muzeumok is megvásárolták.

Különféle müvészeti technikát alkalmazott. Éveken át mint pasztelfestő szerepelt, majd szépirodalmi müveit illusztrálta linoleum metszetekkel ~~XXXX~~, végül mint akvarelista ért el sikereket. Az angol technikáju akvarelnek hive és müvelője.-

Pasztel korszakában a kiskunság, a dunántul, a felvidék /Tátravidék, Szepes/ tájegységeit örökitette meg. Londonban és Angliában festett pasztelljeit is bemutatta gyüjteményes kiállitásain. Akvarell korszakának témakörét főleg Lengyelország különféle vidékéről hozza. Igy festett Kraków és Warszawa környékén, a lengyel Tátrában, de legtöbbet a Balti tenger vidékén /Sopot, Hel, Ustka stb./ Ott vált marinistává. Amikor időközönként haza-haza rándult, a Balatont, a Dunát /főleg Pest és Vác környékén/ Vác vidékét festette. Hatalmas anyagot gyüjtött igy egy "Lengyel és magyar vizek" /Balti tenger és a Balaton, Visztula és a Duna/ c. kiállitáshoz.

A második világháboru lengyelországi pusztitásáról dokument anyagot festett s azt nagy sikerrel mutatta be lengyelországi kiállitásain. /Gdynia, Kraków/. 1949 végéig ő volt az egyetlen magyar festő, aki rendszeresen festette a lengyel táj szépségét. A sziléziai bányavidéken és a tengerparti hajógyárakban készült müveinek érdekes sorozata, jóreszt még bemutatásra vár. Hajógyári munkásokról festett képei és krétarajzait az Ustkában üdülö lengyel munkásság részére rendezett kiállitáson mutatta be 1949 tavaszán.

Bartha Lászlóval „Két magyar akvarelista" c. rendezett kiállitásáról a lengyel sajtó nagy elismeréssel írt. E kiállitás katalogusa volt az első lengyel katalogus a háboru után, amelyben szines melléklet is volt a kiállitott anyagból.-

E. Katalogus
Ferenc Baranszky

is. Ez a festő Johannes Itten, akit amúgy arról ismerhetünk elsősorban, hogy a XX. század legnagyobb hatású színelméletének megteremtője. Pap igazgatója Walter Gropius volt, tanárai, kollégái Vaszilij Kandinszkij, Paul Klee és Moholy Nagy László. Tehát olyan közegbe került, mely a XX. század egyik legnagyobb hatású megújító művészeti szemléletét indította el. Pap érzékeny volt arra is, ami az iskola egyik célja volt, hogy a növendék kreativitását a legszélesebben bontsa ki, valamint, hogy képes legyen szintetizálni, magasabb minőségek létrehozásával. A fémmel a már korábban kapcsolatot teremtő fiatal növendék így hozta létre azokat az úttörő jelentőségű tárgyait – lámpáit, kancsóit –, melyekkel ma is – kivételként a magyarok közül – szerepel a világ művészettörténeti kézikönyveiben. Pályáján később nagy fordulatok következtek, melyek részbeni nyomai ma is kitapinthatóak ezen a kiállításon. Elhatárolódott az öncélú újat kereséstől, de szemlélete egyfajta organikus konstruktivizmust őrizve jelentős értékekkel gazdagította a század magyar művészetét. Orosházi kiállítása azért is jelentős, mert meglehetősen rejtőzködő életművének egy keresztmetszete most mégis láthatóvá válik, feltárva annak eredeti értékeit is.

Mint ahogy igazán eredeti festői értékekkel teli *Bolmányi Ferenc* festészete. Ő az egyetlen, aki az itt kiállítók közül nem Orosháza szülötte, de több esemény köti őt ehhez a környékhez. Bár a Felvidéken született (1904-ben), családjával hamar a délvidékre került, majd évekig éltek a közeli Tótkomlóson. Édesapja fényképész volt, ő akart mindig új és új helyen dolgozni, s bár Bolmányi nem akarta követni apja pályáját, az alkotói érzékenységéből valami apjától is eredhetett. Első kiállítása is Békéscsabán volt, s amikor hosszú évtizedek után egy kiállítási meghívás során 1988-ban ismét Orosházára jött, a képeihez amúgy nagyon ragaszkodó festő azok nem csekély részét a városnak ajánlotta fel, amennyiben az itteni zsinagógát képtárrá alakítják. Most ebből az anyagból látható egy nagyobb érzékeny keresztmetszet, amely a festő legsikeresebb, legszuggesztívebb korszakából ad áttekintést. Bolmányi Ferenc hosszú pályájának több korszaka volt – indulásakor sikeres portréistaként kezdett, majd ezzel szakítva és Szentendrére kerülve létrehozta máig igen eredeti "fényváros" kollekcióját, majd nyersebb képi világot teremtett a Robin úr és társulata sorozatával. Ezt követően – hosszabb folyamat után – alakítja ki mágikus nonfiguratív világát, ez ma is lenyűgöz minket. E képek jellemzője egy sajátos, eleven életszeretet és ezzel együtt egy átélt, személyes aggodalom. Képeiben intenzív, belső átélés van jelen, mely képzelőerővel, majd alapos technikai tudással párosul. Igazi kolorista festő, ugyanakkor nem kedveli a kontúrokat, a kemény éleket, feloldja egymásban a formákat és a színeket, ezáltal viszont képei folyamatosan nagyon szuggesztívek. Nála igen fontosak a címek: utalnak szorongásaira, a világ ontologikus teljességéig kitáruló szemléletére.

Hölgyeim és Uraim! Tisztelt Orosháziak!

Jó, hogy van Önöknek ilyen jelentős műemléktemplomuk, a 18. századból származó evangélikus templom, jó, hogy volt Thék Endréjük, Táncsics Mihályuk, mint képviselő, Darvas Józsefük és szerencse, hogy fontos szobrászoktól, Horvay Jánostól (Kossuth), Antal Károlytól (Táncsics), Pásztor Jánostól (Hősök szobra), Szervátiusz Tibortól vannak köztéri szobraik, emlékműveik, de legyenek büszkék a mától működő képtárra, tegyék ezt szellemi műhellyé. Ez a négy kiállítás tere lehet művészettörténeti foglalkozásoknak, művelődéstörténettel foglalkozó beszélgetéseknek, melyekben összekapcsolódhat lokálpatriotizmus és patriotizmus, egyetemesség és avantgard, historikum és művészet. Ne holt képtár legyen ez az épület, hanem eleven kulturális műhely, amelyre minden lehetőség adott.

Engedjék meg, hogy magam is köszönetet mondjak Müller Miklósnak, hogy ez a jelentős kollekció ide kerülhetett, Bolmányi Ferenc és Pap Gyula özvegyének, Domonkos Annának és Haulisch Lenkének ugyanezért a gesztusért és megköszönjem az értő, elmélyült rendezést Baranyi Juditnak, aki a Bolmányi és Müller kiállítást, Haulisch Lenkének, aki a Pap kiállítást és O. Jobbágyi Zsuzsának, aki a Boldizsár kiállítást válogatta és rendezte. Végül: az sem mellőzhető, hogy Önök ezt a képtárat október 23-án avatják, amely nap a magyar szabadság – március 15-e mellett – legszebb nemzeti ünnepe. Ez a kiállítás ugyanis nagy meggyőző erővel szól erről is: a művészet s az ember szabadságáról, amely nélkülözhetetlen a létezéshez. Így hát amikor a forradalom lángja fellobban az Országház terén, Budapest új emlékművén, itt is lobbanjon fel a művészet jelképes lángja egy új képtárban és soha ne hunyjon ki.

Az Országgyűlés naplójából

1996. október 22-én, kedden

ELNÖK: Tisztelt Országgyűlés! Dr. Kávássy Sándor úr, a Független Kisgazdapárt képviselője kérdést kíván feltenni a művelődési és közoktatási miniszternek, "Nagybánya művészete 3480-ért" tárgyában. Megadom a szót Kávássy Sándor képviselő úrnak.

DR. KÁVÁSSY SÁNDOR (FKGP): Elnök Asszony! Tisztelt Országgyűlés! Tisztelt Államtitkár Úr! Szatmári lévén, kimondhatatlanul büszke vagyok Nagybányára és művészetére. Dagadó kebellel néztem meg a Magyar Nemzeti Galéria centenáriumi kiállítását is. Dicséret, tisztelet és elismerés a rendezőknek és mindenkinek, akinek része volt benne, hogy létrejöhetett. Örömömbe csak akkor vegyült üröm, amikor hagyományaimhoz híven megvettem a kiállítás katalógusát. 3480 – mondta az elárusító. Utóbb, a blokk elolvasása után tudtam meg, hogy ebből 372 forint és 86 fillér adó. Nem mondom: színvonalas, fajsúlyos és értékes kiadvány. Mégsem tudom elfogadni, hogy ilyen drasztikusan kellene adóztatni. Respektálható vélemény és eljárás ilyen ügyekben – álláspontom szerint – összesen csak egy van. Éspedig, hogy a lehetőségekhez képest minél olcsóbban és minél szélesebb körökhöz juttassuk el az ilyen és hasonló kiadványokat.

Kérdezem ezért: ki és mi akadályozza az illetékes állami szerveket, hogy eszerint járjanak el? Nem hinném, hogy ettől dőlne romlásba az államkassza, annál kevésbé, mivel centenáriumok is csak meglehetős ritkasággal: százévenként egyszer fordulnak el. Várom válaszát. (Taps.)

ELNÖK: Köszönöm szépen. A kérdésre dr. Szabó Zoltán művelődési államtitkár válaszol. Megadom a szót.

DR. SZABÓ ZOLTÁN művelődési és közoktatási miniszteriumi államtitkár: Köszönöm, elnök asszony. Tisztelt Ház! Tisztelt Képviselő Úr! Megnyugvással fogadtam, hogy a képviselő úrnak is tetszett ez az igen szép és színvonalas kiállítás. Szeretném tájékoztatni arról, hogy a katalógus, amelyet említett, előállításának költsége, a szakmai cikkek és a fotók honoráriuma, a szerkesztés és a nyomdai költség összesen 5104 forint plusz 12 százalékos áfát, azaz 5716 forintot tett ki.

Különböző támogatások – ezek között a Művelődési és Közoktatási Minisztérium által a millecentenáriumi keretből nyújtott hárommillió forintos támogatás – eredménye, hogy az elkészült katalógust a kiállítást rendező intézmény lényegesen olcsóbban tudta adni a kereskedőknek: áfával együtt összesen 2900 forintért. A 2900 és a 3480 forint közötti különbség tartalmazza a kereskedő hasznát és a 12 százalékos áfát.

A képviselő úr által kifogásolt adó tartalma azért jelenik meg a kiadványban, mert a tisztelt Ház által elfogadott, általános forgalmi adóról szóló törvény úgy szól, hogy a kiállítási katalógusok, a könyvek és a tudományos kiadványok után 12 százalékos áfát kell fizetni. Nyilvánvaló, hogy a kormány sem centenáriumi, sem művészetpolitikai megfontolásokból nem tekinthet el egy érvényes törvény alkalmazásától, nem adhat ez alól felmentést.

Éppen ezért folyamodtunk és folyamodunk ahhoz a megoldáshoz, hogy az áfa ugyan rajta van a kiadványon, viszont a költségvetésből az adott kiadványt támogatjuk.

A kérdést általánosabban véve sem vagyok biztos benne, hogy az adómentes, áfamentes könyvkiadás volna a megoldás. Én úgy gondolom, hogy számos meglehetősen igénytelen, alacsony színvonalú, nyomdahibától és fordítási hibától hemzsegő könyv jelenik meg a piacon, amelyet igazán kár volna áfamentesen kiadni, célszerűbb az így befolyt áfát a valóban értékes kiadványok támogatására fordítani. Köszönöm szépen. (Taps az ellenzékiek oldalán.)

*

(Gratulálunk tagtársunknak a művészetbarátok érdekeit képviselő parlamenti szerepléséhez. – Szerk.)

CSORBA TIBOR (1909-1985)

Különböző lapokban többen is foglalkoztak Csorba Tibor munkásságával születése kilencvenedik évfordulója alkalmából. Felsorolták sokoldalú tevékenységét, emlegették rokonszenves egyéniségét, élettörténetének drámai fordulatait. Példamutató helytállással személyesítette meg századunk sok nehéz próbának kitett nemzedékeit. Megmutatta, mi mindent tehet a humán értelmiség keserves történelmi-társadalmi körülmények között is a kisebb-nagyobb közösségekért.

Szepesváralján született, tizennégyéves koráig ott tanult, amikor a művelt nyugat trianoni ítélkezése után szüleivel és négy testvérével kiutasították az újdonsült Csehszlovákiából. Ezután három esztendeig a váci vasútállomás egyik holtvágányra kitolt vagonjában éltek, így végezte a gimnáziumot. A Képzőművészeti Főiskolára is Vácról járt a fővárosba, majd tanárként működött, miközben bölcsészettudományi doktorátust szerzett, disszertációjában Báthory István erdélyi fejedelem és lengyel király életét dolgozta fel. Angliai ösztöndíjasként ismerkedett meg közelebbről a lengyel kollégákkal, ekként került sor a varsói tanulmányútra a rajztanítás ottani módszertanának megismerése céljából. A tanulmányútból letelepedés lett, a magyar-lengyel történeti, kultúrhistóriai kapcsolatok kutatása, szolgálata, amihez ötévi munkával elkészítette a nélkülözhetetlen lengyel-magyar szótárt. A tudományos publikációk sora mellett műfordításra is vállalkozott, a lengyel és a magyar irodalom remekeit ültette át a másik nyelvre. Lengyelország náci lerohanása után lengyel feleségével, a hazájában megbecsült szociológával, Hanka asszonnyal itthon, Magyarországon a lengyel menekültek megsegítésén fáradoztak, az üldözöttek szociális-kulturális gondjainak enyhítésével foglalkoztak. A második világháború után visszatértek Varsóba, Krakkóba, ahol Csorba Tibor egyetemi professzorként, a Magyar Intézet igazgatójaként működött, a két ország művelődési kapcsolatainak ápolója, fejlesztője volt, miközben gyakran megfordult idehaza. Köszönet jár Mindkettőjüknek, mert a magyar és a lengyel nép közötti rokonszenvet – a hagyományok felélesztésén túl – az alaposabb kölcsönös tájékoztatás ismereteivel is gyarapították.

Csorba Tibor tevékenysége nyomán a közvélemény sokmindent megtudott széles kiterjedésű működéséről, arról, hogy mint művész-pedagógus, író, műfordító, filológus kiválót teljesített, az emberszeretet, az áldozatkészség hőse lett. Arról viszonylag kevesebb szó esett, hogy képzőművészként is a legjobbak közé tartozott. Mindenekelőtt kimagasló képességű grafikusnak kell őt tartani, rajzsorozatai, monotípiái, sokszorosított lapjai a kor értékes alkotásai között említhetők. Csorbáéknak két hazájuk volt, a férj művei között a tájképek a Tátra mindkét oldalát felidézik, mappáiban meghitt hangulatú veduták jelentek meg, régi városok utcái, műemlékei, zordon hegyvidékek, kedves tanyák Kiskunhalas környékéről. Mint festő is szorgalmasan munkálkodott, portrék, csendéletek kerültek ki műtermében, templomokban oltárképeivel lehet találkozni. A tudálékos műítészek viszont zavarba jönnek rajzai, grafikái, festményei láttán, nem lehet műveit közismert irányzatokhoz, izmusokhoz sorolni, csak személyesen alkotójukhoz, Csorba Tiborhoz. Aki valóságábrázolónak tekinthető, de az úgynevezett "modern" ismérvek képviseletében, a pontos szerkesztés, a feszes képépítés, a formai tömörség, egyúttal a bensőséges hangulat, a lelki egyensúly érvényesítésével. Életreszóló nemes szolgálatának értékes fejezete az is, amit képzőművészként alkotott.

Pogány Ö. Gábor

LÁSZLÓ KÁROLY, a "nagylelkű műgyűjtő"

Ilyen címmel ismertette egyik napilapunk a Báselben élő László Károly gyűjteményéből a Műcsarnokban, szeptemberben rendezett kiállítást.

Az anyag világosan mutatta a gyűjtő széleskörű érdeklődését, amellyel a művészetnek szinte valamennyi területét bevonta gyűjtőtevékenységébe. Rajzok, grafikák, festmények, szobrok, kisplasztikák, iparművészeti tárgyak, üvegművészeti remekek, plakátok, fotók, dokumentumok, Kelet-Ázsiából származó szobrok, s mindezek mellé játékrobotok érzékeltetik a gyűjtő nagyvonalúságát. E csőlátástól mentes ízlés eredményeképpen létrejött anyag nem azt jelzi, hogy László eklektikus gyűjtő, hanem azt, hogy számára a művészet egy és oszthatatlan, s mindenféle rendű-rangú műalkotás – ha méltó erre a névre – szerves tartozéka a gyűjteménynek.

A 20. századból a hazai Nyolcak, külföldi kubisták, aktivisták művei éppúgy láthatók, mint a futuristák, szürrealisták munkái, s a Der Sturm, a Bauhaus jegyében fogant művek. László gyűjtése kiterjedt a Magyarországon kívül élő művészek munkáinak gyűjtésére is.

Az anyag elhelyezése okozza a legnagyobb fejtörést. Hol lészen szállása ennek a hatalmas anyagnak? – Egy része a Budapesti Történeti Múzeumba, illetve a Fővárosi Képtárba kerül, másik része a Kiscelli Múzeumba. És ha a Főváros szerezni tud a teljes gyűjtemény kiállítására alkalmas épületet, biztosítja a személyzet fizetését, gondoskodik a működtetésről, akkor adná László Károly gyűjteményét tartós letétbe.

Egy ilyen gyűjtemény elhelyezése a világ bármely pontján ma már nem az ajándékozó "nagylelkűségétől", sokkal inkább az elfogadó fél anyagi lehetőségeitől függ. De azért mi, a magunk részéről a gyűjtő tevékenysége előtt emelünk kalapot.

Szíj Rezső

Orosz László: Anyám, 1979. Maconka,

sz. Csorba Tibor

19. Szepesi vár, pasztell

2o. Alföldi táj, pasztell

Uj Szalon, Őszi Kiállitása, 1934. szeptember
Budapest, katalogusa

Csorba

Műveiből vásárolt a Tanácskormány 1919-ben

Szadi Nóra: A Tanácköztársaság vásárlásai

Fejér megyei Hirlap 1970 I. 1

Csorba Tibor
festő

M.D.4.

Varsói látkép
(repro)

A hátsó borítólapon.
Művészet, 1961. május

MDK

Sz. Csorba Tibor

Tanya, paszt.

Őszi szántás, paszt.

Felvidéki táj, paszt,

Ragasztások, 7 db.
Ragasztások, 2 db.

Új Szal. ... karácsonyi kiáll. 1934. dec.

3. 1.

Csorba Gyula
festő

M.D.K.

A Lengyel Népköztársaságban
több helyen kiállítást rendezett.

Külföldi hírek.
Művészet, 1961. május. — 416

Csorba Tibor

Dunapart, vizf.

Szentendrei festők III. kiáll. Ferenczy Károly Muz.
1953. aug. 2 1.

megjöv

Csorba Tibor dr

festó

Kraków

Karmelicka 3. II. p

cime (toglalhozása)

„Kierownik Naukowego

Instytutu Węgiers-

kiego" (Nevjegyé-

ről leírva

MKSz 1947

Csorba Tibor
festő

Az elnyárú kiváló akvarellisták
közé sorolják Lengyelországban
Csorba Tibor magyar szarin árasú
művészt.

Boldok Slawomir: Csorba Tibor akvarelljei.
Müvészet, 1971. junius - 30.oldal

Csorba Tibor

festő

"Hegyi táj" (repro)

Boldok Slawomir: Csorba Tibor akvarelljei
Művészet, 1971. június — 30 lap.

Csorba Tibor
festő

1969-ben kezdett Varsói képei ujaz
a különleges technikai alkalmazás
és a téma egyéni interpretálása
miatt

Boldok Slawomir: Csorba Tibor akvarelljei.
Müvészet, 1971.j unius - 30.oldal

Csorba Tibor
festő

1969-ben uj műtek ciklusát kezdte el Csorba Tibor. Ujra a táj lemmatikájához fordult a művész. Főleg Varsó Óvárosának jellegzetes részeit örökíti meg.

Boldok Slawomir: Csorba Tibor akvarelljei.

Müvészet, 1971.j unius - 30.oldal

Polák Slavomír: Georba Tibor alvarellái.

Művészet. 1971.3 szám – 30.oldal

Csorba Tibor
festő

1968 óta helcsenett művei dinamikusak, expresszivek. Fantasztikus „fakturális kompozíciókat" fest, vegyes egyéni technikával.

Boldok Slawomir: Csorba Tibor akvarelljei.
Művészet, 1971.junius 30. oldal

Csorba Tibor
festő.

Csorba Tibor az elmult 25 évben
alkotta a „Lenin nyomában lenn-
gyel földön", a „Szepsi Csombor Márton
nyomában lengyel földön" c. munkáit

Boldok Slawomir: Csorba Tibor akvarelljei.
Művészet, 1971.junius 30. oldal

Csorba Tibor
festő

Az elmult 25-ében alkotta Csorba Tibor „Kazimierz – a lengyel Szentendre", „Konopnicka Maria ugoniában", „Kasprowicz Jan ugoniában" c. művét.

Boldok Slawomir: Csorba Tibor akvarelljei.
Művészet, 1971.junius 30. oldal

Csorba Tibor
festő

Az elmult 25 évben alkotta
Csorba Tibor „Az ein Varsóne"
„A Tátra ciklus"-t, „A Balti
tenger partjan" cimü müvit.

Boldok Slawomir: Csorba Tibor akvarelljei.
Müvészet, 1971.junius 30. oldal

Csorba Tibor
festő

Képein prezentáje Budapest, Balaton, Szentendre, a Dunakanyar, a szolnoki tanyavilag szépségét, és a Tátrától a Balti tengerig tejedő földrészt szerelettel ábrázolja.

Boldok Slawomir: Csorba Tibor akvarelljei.
Müvészet, 1971.junius 30. oldal

Csorba Tibor

Kiállított művét a Szép. mű.
Múzeumnak ajándékozta

Soós Magda: XX. sz-i magyar
szásmakásu művészek kiáll.

Magyar Hírek 1970 XII. 12

Csorba Tibor
festő

A festőművészt elsőszorban a
tájképek érdeklik. Akvarelljei-
ből kitűnik a művész erzékeny-
sége és egyéni erzésvilága.

Boldok Slawomir: Csorba Tibor akvarelljei.
Művészet, 1971.junius - ~~22~~. 30.oldal

Csorba Tibor

festő

Csorba Tibor neveher fűződik a nagy lengyel-magyar szótár és a magyar-lengyel irodalom körébe vágó esszék sorozata.

Boldok Slawomir: Csorba Tibor akvarelljei.

Művészet, 1971.junius - 22. 30.oldal

Csorba Tibor
festő

A művész 1936-ba ment Lengyel-
országba, ahol irodalmi és tudomá-
nyos munkásságot is fejtett ki. Az
első magyar nyelvkönyvet lengyelek
részére ő készítette.

Boldok Slawomir: Csorba Tibor akvarelljei.
Művészet, 1971.junius - 22. 30.oldal

Csorba Tibor
festő

Magyarországon 1930 óta, Lengyelországban 1945 óta vesz részt kiállításokon Csorba Tibor. Litvániában 1969-ben, az Egyesült Államokban 1960-1962 ben állított ki.

Boldok Slawomir: Csorba Tibor akvarelljei.
Művészet, 1971.junius - 22. 30.oldal

MDK

Csorba Tibor festő

Lengyelországban élő magyar festőművész. Varsóban tárlata nyílt meg: Magyarországi rajzokban és akvarellekben címmel.

— Kulturális hírek

Y.

Népszabadság, Bp. 1971. március 20.

Csorba Tibor

szül.: 1906, Szepsrétalja. Festő. Évtizedek óta Lengyelországban él, főleg tájképeket fest. 1966-ban magyar-n is volt kiállítása.

XX. századi magyar származású művészek ~~kiállítása~~ külföldön. Műcsarnok, 1970. Kiáll. kat. Bev.: Dr. Bognár József 18.1.

festőművén varrói akvarelljei. - Nyíregyháza, Múzeum. - Ism. Kelet-Magyarország, 1966. okt. 16.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./

273. l.

Csorba Tibor.

— **Csorba Tibor képkiállítása.** *Csorba* Tibor, a kiskunhalasi polgári fiuiskola tanára, a tehetséges festőművész képkiállítást rendezett a kiskunhalasi városházán. A kiállító művész erőssége a pasztell. Témáinak labirintusában teljesen otthonos; a hegyek rajongója, de megtalálja a szépséget az Alföld végtelenségében is. *Csorba* Tibor fiatalsága ellenére is biztoskezü, tehetséges művész.

N.U. 932. XII.4.

A HÉVIZGYÖRKI R. K. LELKÉSZI HIVATAL

...gos Bizottsága

Budapest

...tkozással tisztelettel kérem a Tek.
... kiküldeni szíveskedjék. Kérem azon-
...előre értesíteni, hogy az iskolaszéki
...lkalmasabb valamelyik vasárnap

Kiváló tisztelettel

...r j-én

[signature]

3

Linoleum metszetekkel illusztrálta saját és mások szépirodalmi könyveit. A Duna Vácnál c. vízf. a szépművészeti Muzeumban. Mezőségi akkordok c. vízf. a Fővárosi képtárban. több műve lengyel muzeumokban

Csorba Tibor, festő és grafikus. sz. 1906. márc. 15. Szepesváráljan. Középiskoláit Löcsén végezte. 1920. szülei-vel Vácon telepedett meg. 1926–29. a bpesti képzőművészeti főiskolán Benkhard Ágost, Glatz Oszkár, Karlovszky Bertalan és Baranski E. László növendéke volt s rajztanári oklevelet szerzett. Mint rajztanár 1929–38. a váci, kiskunhalasi, celldömölki, bicskei és kispesti polgári iskolákban ~~[illegible]~~ tanított. Sokat járt külföldön: többször volt Angliában, Franciaországban, Belgiumban, Svájcban, Csehszlovákiában, Ausztriában és Németországban. Varsóban a kézimunka-tanárképzőt végezte. 1938 óta Len-

Taz egyetemet Bpesten

+ Se városokban képeiből és grafikáiból gyűjt. kiállításokat rendezett.

1924. augusztus 27-én.

Dr. Szabolay Kálmán

elnök helyettes.

országban él. ahol ~~mint~~ egyetemi előadó ~~mint~~ majd mint a krakói M. Tud. Intézet igazgatója működik. Mint akvarellfestő Krakó és Varsó környékén, a lengyel Tátrában, és a Balti tenger vidékén dolgozott, s gyűjt. kiállításai voltak Varsóban, Krakóban, Ustkaban, Radomban és Gdyniaban. A II. világháború lengyelországi pusztításairól dokument anyagot festett és állított ki. A szibé-Zíau bányavidéken és a tengerparti hajógyarakban készült festményeiből és rajzaiból az Utskában üdülő lengyel munkásság ~~nak~~ részére 1949. tavaszán rendezett kiállítást. Ugyanez évben Bartha Lászlóval közösen Krakóban és Varsóban bemutatott akvarellkiállítását a legyelsajtó nagy rokonszenvel fogadta.

MÜE[illegible] SZ[illegible]OS BIZOTTSÁGA

239. 1924 szám

Érk.: 1924. szeptember hó 22. n.

WYCINKI PRASOWE
GLOB
RSW „PRASA"
BIURO WYCINKÓW PRASOWYCH
Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel.28-59-59

Csorba Tibor 21

Express Wieczorny
Warszawa, Al. Jerozolimskie 125/127
DC
wydanie
69 23 -03- 1971
Nr ..... z dn. .....

Tibor Csorba

„Polski urok i węgierski temperament" na wystawie akwarel Tibora Csorby

W Klubie Międzynarodowej Prasy i Książki „Ruch" (Nowy Świat 15/17) otwarto — przy współpracy z Węgierskim Instytutem Kultury — bardzo interesującą wystawę rysunków i akwarel TIBORA CSORBY pt. „Węgry". Wystawę zorganizowano z okazji 40-lecia pracy twórczej autora i jego 65 rocznicy urodzin.

W katalogu wystawowym **prof. dr Lajos Vegvari** z Węgierskiej Akademii Sztuk Pięknych bardzo wysoko ocenia twórczość malarską popularnego w Polsce artysty, a **zwłaszcza jego akwarele.**

— „Moim zdaniem — pisze prof. Vegvari — Csorba jest na światową skalę jednym z wybitnych przedstawicieli sztuki akwarelowej, w której każdy gest jest impulsywny, jednorazowy i nie do wycofania. Akwarela nie da się powtórzyć: jest niczym nasz ręczny zapis powstały w jakimś podniosłym lub podnieconym nastroju. Osobiście cenię to w sztuce Tibora Csorby, że wyraża swe przeżycia silnym uderzeniem, wyraża w sposób nie do naśladowania liryczny obraz świata".

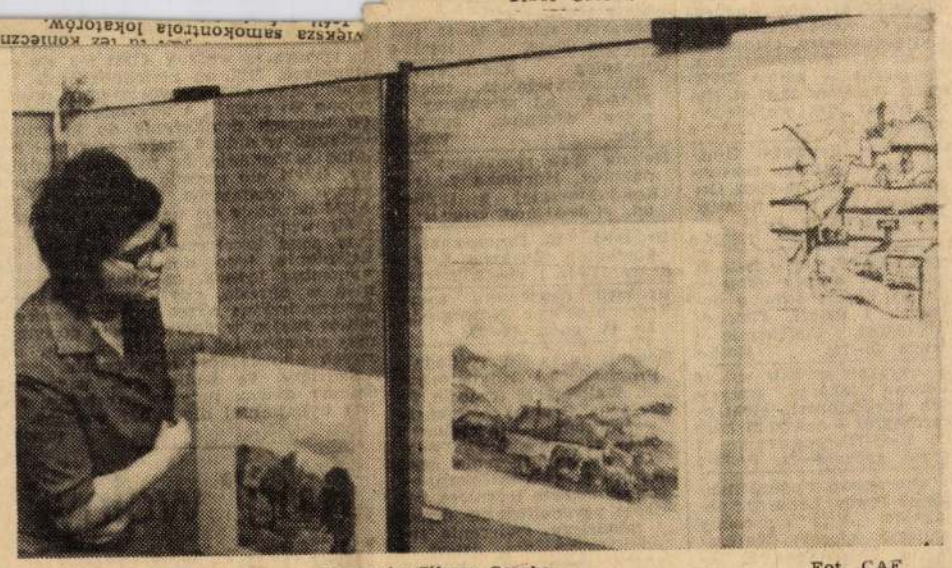

Fot. CAF

Akwarele Tibora Csorby

I zaraz trafnie dodaje:

— „Możemy powiedzieć, że artysta, który dwie ojczyzny za swoje uważa — Polskę i Węgry — szczęśliwie stopił w osiągnięciach swojej twórczości charakterystyczne właściwości obu narodów — polski urok i elegancję oraz węgierski temperament i brawurę.

Potrzebni są tacy artyści, których los obdarzył dwoma ojczyznami, gdyż zainteresowane narody w lustrze ich twórczości lepiej się wzajemnie poznają, a jednocześnie bardziej się do siebie zbliżają. To zbliżenie, ta siła tworząca syntezę — daleko poza własną jakością artystyczną — jest jedną wielką nauką płynącą z wartości artyzmu Tibora Csorby. W jego dorobku życiowym realizuje się i nasyca nową treścią tradycyjna przyjaźń polsko-węgierska".

Dodajmy, że Tibor Csorba — ur. 15. III. 1906 r. na Węgrzech, po ukończeniu studiów w Akademii Sztuk Pięknych w Budapeszcie odbył dalsze studia w Paryżu, Londynie i w Polsce. Jego liczne wystawy oglądano na Węgrzech, w Polsce i w USA.

Wystawa jest otwarta do 6 kwietnia br. codziennie (prócz poniedział-

W związku z artyku[illegible] dwóch trasach", zamieszczonym 5 bm. w sprawie likwidacji kolei dojazdowej DOKP Warszawa informuje, że zamierzenia te w obecnym okresie dotyczą jedynie odcinka Wilanów — Piaseczno — Góra Kalwaria. Jeśli chodzi o kolejkę z Piaseczna do Nowego Miasta, nie przewiduje się obecnie jej zlikwidowania i zastąpienia komunikacja PKS.

O ile nam wiadomo, to likwidacja kolei dojazdowej na tym odcinku nastąpi w dalszej przyszłości, w każdym razie nie przed rokiem 1975.

[illegible] zunifikowania i prefabrykacji zostają znacznie w tyle za budownictwem mieszkaniowym.

Toteż już od roku przyszłego projektowanie obiektów przemysłowych oparte będzie o zunifikowane elementy, a od 1973 roku montaż hal przemysłowych, składowych itp. w centralnej Polsce wykonany ma być z elementów prefabrykowanych.

Przewiduje się także zunifikowanie konstrukcyjnych elementów stalowych, aluminiowych, ślusarskich itp. Dąży się do tego, by 75 proc. prac budowlanych mogło się odbywać na dobrze wyposażonym zaple-

ROBNE

Klub Motorowy
wa" — Ośrodek
la Kierowców or-
przyśpieszone kur-
ochodowe wszyst-
kategorii. Zapisy
je i informacji u-
Sekretariat Ośrod-
rszawa, ul. Wawel-
- Kolonia Domków
, codziennie w go-
od 13 do 19, tel.
131772-0

szkoła Kłosowskie-
cza 19. Nowoczesne,
towe. Nauka kom-
pojedynczo.
101191-0

'ikowanego nauczy-
auczycielkę) zatrud-
sześć godzin dzien-
trojga dzieci — za-
zkoły podstawowej.
pisemne 131885 Ex-
Łaszyńska 3. 131885-1

Doskonalenia Zawo-
w Warszawie orga-
kursy konsultacyjne
om mistrza, czelad-
robotnika wykwali-
iego w nast. zawo-
olarz, fotograf, fry-
kiernik, piekarz. In-
a i zapisy: Warsza-
Podwale 17, pietro
nr 6, tel. 31-00-81,
86. P-151-0

na kursy zaoczne
ndencyjne) kreśleń
nych, konstrukcyj-
aszynowych, kosz-
ania — przyjmuje
ela szczegółowych
cji pisemnych „Wie-
raków, Westerplat
P-124-0

ybkiego maszynopi-
polska, rosyjska.
a 102. Jaworowski.

literatura, grama-
ypracowania. Tele-
4-22, Michałowska.
98631-0

ka, fizyka, matu-
aminy, dyplomant
iki, tel. 25-34-69,
i. 131855-0

ki, fizyki, niemiec-
uczę gruntownie.
Siennicka 22-9.

ki uczy student.
wska 46 m. 20 -
100280-0

i, nauka, egzaminy

Lekarskie

„ALFA" — Ginekolodzy, laryngolodzy, kardiolodzy, okuliści, urolodzy, neurolodzy, wenerodermatolodzy, gastrolodzy, cytolodzy. Poradnie: Proktologiczna, Alergiczna — astma, EKG serca. Telefon 26-45-02, Nowy Świat 58A, wejście Ordynacka 15. 131833-0

„ALFA" — Prywatni Ginekolodzy — zabiegi, seksuolodzy. Telefon: 26-45-02 Ordynacka 15 róg Nowego Światu godziny 9—19. 131835-0

„AESKULAP", tel. 28-35-35, 28-92-92 — wizyty domowe lekarzy specjalistów u dorosłych i dzieci. Elektrokardiograf. Codziennie i święta (8—22) 95695-0

Aby uzyskać szybko wizytę domową lekarzy wszystkich specjalności, elektrokardiograf — dzwoń 29-29-39 lub 21-55-77 codziennie i święta godz. 6—22. P-188-0

Aby skorzystać z usług Spółdzielni Pracy Lekarzy Specjalistów „Vita" prosimy pamiętać adresy: Warszawa, ul. Ząbkowska 38, telefon 19-01-60; Garwolińska 16, telefon [illegible] również analizy, c[illegible] zabiegi ginekol[illegible] Marszałkowska 140, 26-88-80 — ortodor[illegible] matologia zachowa[illegible] protetyka.

Alina Łęczycka — [illegible] log. Kniewskiego 3-[illegible] ta) od szesnastej.

Aniela Orzechowska [illegible] lista skórno-wener[illegible] Jerozolimskie 61. [illegible] — osiemnasta. Czw[illegible] no.

Aniela Żurakowska-[illegible] karz specjalista s[illegible] wenerycznych. Kr[illegible] (przy Jerozolimski[illegible] 12 oraz 16—19.

Barbara Kamińska [illegible] przyjmuje codzien[illegible] wy Świat 52 m. 4[illegible] 26-33-95.

Dermatolog-weneroloc Piwowarczyk, dzi[illegible] dwunasta. Niemcev[illegible] blisko Dworca G[illegible]

Dzieciątkowska Wanda — ginekolog. Praga, Jagiellońska 27—5, od szesnastej.

Ginekolog-chirurg Golanowski Henryk, Wilcza 33, róg Marszałkowskiej, wtorki, czwartki, soboty 10—12, pozostałe 16—18. 101052-0

Ginekolog Radziejewski, Rutkowskiego 25, telefon 27-16-76, od szesnastej oprócz wtorków, czwartków. 99851-0

Helena Wawrzyniakowa ginekolog. Huculska 2, róg Konduktorskiej k. Dolnej tel. 41-66-57, od szesnastej.

Dr med. B. Janczewski — ginekolog. Żurawia 2, godziny 11—12 i 16—18. 131764-0

Dr med. Krajewski, weneryczne, skórne. Nowogrodzka 44, godz. 14—19.

Konsultacyjna Przychodnia Profesorów i Ordynatorów, ul. Waliców 20 (Osiedle Za Żelazną Bramą) — lekarze wszystkich specjalności (oraz chorób skóry). Badanie słuchu, leczenie wad wymowy, elektrokardiogram, masaże lecznicze, badanie psychologiczne dzieci i młodzieży, ćwiczenia reedukacyjne dla dzieci z trudnościami w czytaniu i pisaniu. P-189-0

Jeśli zaś chodzi o pracę dozorcy, na którą tak bardzo skarża się lokatorzy, to sprawa ta według ADM ma się następująco. Był on niejednokrotnie już upominany, otrzymywał nagany, pozbawiono go premii, a wreszcie skierowano wniosek o ukaranie do kolegium. Ostatnio w dniu 9 marca otrzymał kolejne ostrzeżenie, że zostanie zwolniony, jeżeli nie zacznie pełnić należycie swych obowiązków. Jednocześnie zaś ADM powołuje się na pismo lokatorów jakie wpłynęło do Spółdzielni, w którym sami lokatorzy domagali się zatrudnienia tego dozorcy. ADM nie wspomina jednak, że pismo to wpłynęło w okresie, gdy dozorca zaangażowany był na okres próbny i rzeczywiście mając w perspektywie otrzymanie mieszkania wywiązywał się ze swych obowiązków nienagannie.

Sądzimy, że wobec tak widocznej zmiany dawna petycja lokatorów nie jest bynajmniej dla ADM wiążąca.

(ejw)

„Ring" wolny lecz kosztowny

WYCINKI PRASOWE GLOB RSW "PRASA"
BIURO WYCINKÓW PRASOWYCH
Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 28-59-59

KURIER POLSKI
WARSZAWA, UL. HIBNERA 1
A 1021 Csorba Tibor
wydanie
79 4-04-72
Nr

Węgier, który stał się także Polakiem

Z wizytą u Tibora Csorby

Węgier z urodzenia i Polak z wyboru — Tibor Csorba — jest jedną z najpopularniejszych postaci warszawskiego środowiska twórczego. Wrażliwy malarz polskiego i węgierskiego pejzażu, świetny pedagog, tłumacz, autor wielkiego słownika polsko-węgierskiego, historyk literatury i sztuki, jest także znakomitym znawcą problematyki związanej ze stosunkami polsko-węgierskimi na przestrzeni wieków. Polsce i Węgrom — dwom krajom, które uważa za swe ojczyzny — Tibor Csorba służy już od kilkunastu lat.

— Zadanie mam o tyle ułatwione, że wzajemne sympatie Węgrów i Polaków są tradycyjne od stuleci. Przekonuję się o tym stale. Rocznie mam ok. 40—50 spotkań z ludźmi z różnych środowisk, do których staram się zbliżyć tu, w Polsce — Węgry, a na Wągrzech — Polskę.

Z prof. Tiborem Csorbą, który jest czarującym gawędziarzem, siedzimy w jego pracowni malarskiej na ostatnim piętrze kamieniczki na warszawskiej Starówce. Wokół pełno półek z książkami węgierskimi i polskimi, z wyrobami ludowymi obu krajów, a przede wszystkim — prac gospodarza. Oto nowy cykl obrazów z Kiskörös, przedstawiających dom, w którym urodził się wielki poeta Sandor Petöfi i pejzaże okolic Zakopanego. Oglądamy tzw. smolaki, wykonane przez artystę smołą i rozmawiamy o niezwykłej drodze Węgra, który pokochał Polskę.

— Moje kontakty z Polską sięgają lat 30-tych, kiedy jako młody nauczyciel wychowania plastycznego na węgierskiej prowincji postanowiłem poznać Polskę i jej dzieje. W tym celu uczyłem się jako samouk języka polskiego, z miernym początkowo skutkiem, bo kiedy po raz pierwszy przyjechałem do Polski, już na stacji granicznej nie potrafiłem nawet odczytać nazwy Zebrzydowice. Inna sprawa, że to nazwa wyjątkowo trudna — dodaje z uśmiechem T. Csorba. Przyjechałem również do Polski, aby zapoznać się z metodyką wychowania plastycznego w polskich szkołach. W Warszawie ukończyłem Państwowy Instytut Robót Ręcznych, po czym, wróciwszy na Węgry, starałem się przenieść polskie doświadczenia w tej dziedzinie do szkół węgierskich.

— Czy już wówczas miał Pan za sobą studia slawistyczne?

— Nie, skończone studia w Akademii Sztuk Pięknych oraz historię literatury i sztuki. Dopiero potem zająłem się slawistyką, zapisałem się na Uniwersytet Warszawski, gdzie pisałem pracę doktorską na temat „Batory jako humanista". Moje zainteresowania Polską starałem się zawsze systematycznie pogłębiać...

— Jak Pan Profesor jako specjalista ocenia znajomość współczesnej problematyki polskiej na Węgrzech i węgierskiej — w Polsce? Który z naszych krajów zrobił więcej dla wzajemnego poznania?

— Jedno jest pewne, że i w Polsce i na Węgrzech jest ogromny kapitał wzajemnych sympatii ale nie zawsze, niestety, te sentymenty poparte są wszechstronną wiedzą o obu krajach. Pyta Pan, kto więcej w tym kierunku zrobił? Powiem szczerze — Węgrzy. Weźmy chociażby tak bliską mi dziedzinę twórczą, jak literatura. Polska literatura od Reja do Różewicza, zarówno proza, poezja jak i dramaturgia udostępniona jest węgierskim odbiorcom, w licznych tomach, opatrzonych obszernymi informacyjnymi wstępami, bądź posłowiami. Nie mówię tu o takich klasykach, jak Sienkiewicz czy Reymont, których książki mają wiele wydań, świetnie znane są również nazwiska współczesnych autorów, jak Przyboś czy Andrzejewski. W Polsce współczesna literatura węgierska w małych dawkach dochodzi do polskiego czytelnika, gorzej jest jednak ze znajomością węgierskiej klasyki. A bez znajomości klasyki trudno zrozumieć całą współczesną literaturę Węgier. W przeszłości bardzo popularne były w Polsce powieści np. Jokaia, którymi zachwycał się m. in Żeromski. Warto aby i dzisiejszy czytelnik miał dostęp do tych książek.

— Co Pan Profesor sądzi o dość popularnych u nas opiniach, że język węgierski jest wyjątkowo trudny i że on stwarza pewne bariery we wzajemnym poznaniu się?

— Są to oczywiście opinie błędne, bo można powiedzieć, że język polski dla Węgrów jest równie trudny. Zresztą przyjaźń — a przecież nasze narody łączy tradycyjna przyjaźń — polega na tym, aby wszelkie bariery usuwać. I tak się dzieje — Polacy i Węgrzy wiedzą o sobie coraz więcej.

(SDr)

teresow

a w szkołach

da

ęty do liceum

wszystkich

zawodowych

yła się rekrutacja młodzieży do roku stołeczne szkoły podstawo- bsolwentów, ponadto przewiduje eży będzie repetować klasę pierw- 3 tys. limit miejsc dla uczniów go. W sumie dla ośmioklasistów sc w różnych typach szkół średliceach ogólnokształcących i techh zawodowych i 1,5 tys. miejsc

się chętnych zgłosiło się do techników o ea kierunkach: mechanicznym oraz sam mochodowym. Po raz pierwszy nie Ze powinno być kłopotu z naborem mło- ch dzieży do techników budowlanych; a. kandydatów jest wielu.

80 Dużym zainteresowaniem cieszyły się również szkoły zawodowe — głównie mechaniczne — ale i szkoły o innych specjalnościach nie narzekają na brak uczniów. Mało zgłoszeń miały natomiast 4-letnie licea zawodowe. Od września w stolicy otwarte będą cztery nowe licea zawodowe, kształcące monterów urządzeń elektrycznych, sprzedawców, pracowników administracji biurowej i optyków mechaników. Absolwenci tych szkół zdobywają zawód bardzo poszukiwany na rynku pracy, a jednocześnie otrzymują świadectwo dojrzałości. Szkoły te są nowością w naszym systemie oświatowym, szkoda więc, że młodzież nie była dostatecznie poinformowana o ich utworzeniu.

— W sumie jednak tegoroczna rekrutacja przebiegała wyjątkowo sprawnie — mówi kurator, **Wiesław Kulmiński.** — Obyło się bez owczego pędu do jednego typu szkoły. W zasadzie nie było kierunków niepopularnych. Udało się również przełamać zdecydowaną dotychczas niechęć młodzieży do zasadniczych szkół zawodowych.

Na Rozdrożu minerzy kruszą półmetrową jezdnię

Prace przy budowie Trasy Łazienkowskiej posuwają się tak szybko na

Piękna seria młodych szermierzy

Po rocznej przerwie bardzo obiecująco wypadł start młodych polskich szermierzy na mistrzostwach świata juniorów. Młoda polska ekipa godnie nawiązała w Hiszpanii do tradycji naszych dotychczasowych 5 młodzieżowych mistrzów świata (Zabłocki, Wojciechowski, Parulski, Kaczmarek i Kozijowski) i przywiezie nam do kraju jeden tytuł mistrzowski i dwa wicemistrzowskie.

Na planszach Palacio de los Deportes w Madrycie nie udał nam się start tylko w jednej broni, w szabli. Tu finał odbywał się bez Polaków. W pozostałych broniach polscy szermierze nie sporo do powiedzenia i przy odrobinie szczęścia mogliśmy wyjechać z Madrytu aż z trzema mistrzowskimi tytułami.

Po piątkowym sukcesie Arkadiusza Gadela, który w finale floretu wykazał się olimpijskim spokojem i doskonałą techniką, co pozwoliło mu na wywalczenie pierwszego miejsca, w sobotę nadeszła kolejna miła wiadomość. W finale floretu kobiet Polka Grażyna Makowska zdobyła tytuł wicemistrzyni świata. W dodatkowej barażowej walce decydującej o złocie Makowska przegrała z Filatową (ZSRR) 1:4. Warto tu dodać, że poprzednio w trakcie turnieju Polka dwukrotnie pokonała przyszłą mistrzynię świata.

W poniedziałkowym finale szpadu walczyło dwóch naszych reprezentantów Janikowski i Grzymski. Walki miały bardzo emocjonujący przebieg i po ich zakończeniu aż 4 zawodników uzyskało po 3 zwycięstwa i 2 porażki. Dodatkowe walki pomiędzy tą czwórką dały pierwsze miejsce Szwajcarowi Evequozowi, a za to drugie miejsce i tytuł wicemistrza świata wywalczył Polak, Jerzy Janikowski. Drugi nasz reprezentant, Grzymski był piąty.

Mistrzem świata w szabli został Pawlenko (ZSRR).

(kst)

SZEPTEM

Najbardziej gadatliwy bokser wszechczasów, Cassius Clay, próbuje odrobić zaległości finansowe wynikłe z długiej absencji na ringu. W poszukiwaniu publiczności Cassius zawędrował aż do Tokio. W rozegranym tam pojedynku ze swym rodakiem Amerykaninem Mac Fosterem Cassius odniósł zwycięstwo. Walka trwała 15 rund. Dochód nie był jednak rewelacyjny. Nie speszony tym Cassius zamierza stoczyć jeszcze kilka podobnych walk, aby podreperować swój budżet. Musi się spieszyć, bo trzydziestka już na karku. (S)

Zasad

w Rajdz

NAJTRUDNIEJSZA samochodo Safari, została zakończona. Z szła bardzo przyjemna wiadomość rian Bień na samochodzie Porsch katę. Od zwycięzców, Fina Mikk obudzie Ford Escort RS 1600 d

WYCINKI PRASOWE GŁOB RSW „PRASA"

BIURO WYCINKÓW PRASOWYCH

Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel.28-59-59

SZTANDAR LUDU
A
LUBLIN, AL. RACŁAWICKIE 1
wydanie .....
8 2 7 -04- 1972
Nr ..... z dn. .....

1021

NOTUJEMY

Klub osiedlowy LSM i Koło Młodych przy lubelskim oddziale Związku Literatów Polskich zapraszają na spotkanie ze Stanisławem Andrzejem Łukowskim.

Spotkanie odbędzie się dzisiaj, o godz. 19 w klubie osiedlowym „Ruch" przy ul. Grażyny 9.

*

Dzisiaj o godz. 18 w Międzyzakładowym Klubie „Bronowice" (ul. Krańcowa 106) z okazji 27 rocznicy powstania Węgierskiej Republiki Ludowej spotka się z bywalcami klubu malarz węgierski — Tibor Csorba, prezentując swoje akwarele i rysunki.

*

8 kwietnia (sobota) o godz. 18 w salach klubu MPiK „Ruch" w Lublinie (Krakowskie Przedmieście 20) z okazji święta narodowego Węgier i 150 rocznicy urodzin poety węgierskiego Sandora Petőfiego odbędzie się uroczysty wieczór. W programie znajdzie się otwarcie ekspozycji akwarel i rysunków Tibora Csorby, zatytułowanej „Pejzaż węgierski" oraz prelekcja dr Tibora Csorby „Sandor Petőfi człowiek i poeta", uzupełniona recytacjami.

*

współpracy. Stwierdził dalej, że sprawą najpilniejszą jest doprowadzenie do ratyfikacji układów, podpisanych przez rządy radziecki i polski z rządem NRF.

Przewodniczący OK FJN stwierdził na zakończenie referatu: Spoglądamy w przyszłość z ufnością i nadzieją. Życie dostarcza nam codziennych dowodów, że naród nasz zwarł swe szeregi ściślej niż kiedykolwiek wokół swej wypróbowanej przewodniczki — PZPR. Socjalizm wrósł nieodwracalnie w myśli, serca i świadomość społeczeństwa, które widzi i docenia rosnący swój dorobek i pragnie pomnażać go w myśl hasła VI Zjazdu „by Polska rosła w siłę, a ludzie żyli dostatniej".

szkałe. Mieszkanie na drugim stoi puste. Zresztą jest zdej niż drugie, bo wpadł tam

Csorba Tibor
festő

1906-ban született Csorba Tibor, aki a budapesti Képzőművészeti Főiskolán Rudnay Gyulánál, Glatz Oszkárnál, Karlovszky Bertalannál, de főleg Bánovszky E. Károlytól tanult.

Boldok Slawomir: Csorba Tibor akvarelljei.
Művészet, 1971. junius - 30.oldal

1971 MÁR 20

Csorba T.-ról

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

MAGYAR NEMZET

1021

Varsóban megnyílt Csorba Tibor lengyelországban élő magyar festőművész Magyarország rajzokban és akvarellekben című kiállítása, a Nemzetközi Könyv- és Sajtóklub és a Magyar Kulturális Intézet rendezésében.

Emléktáblákkal jelölik meg sorban a védett nevű utcákat. Az em-

dásról.

Tibor Csorba
1021

Z sal wystawowych

TIBOR CSORBA – malarz polskiego krajobrazu

„Poszukiwania moje pragnę podciągnąć pod definicję, według której malować oznacza rozwiązywać zagadnienia koloru, formy, kompozycji. (...) Wycofałem się na pozycje moich kochanych mistrzów z Akademii, którzy przykazywali: pracować nad sobą, zdobywać umiejętności rysowania, malowania, kompozycji, a w trakcie rzetelnej pracy rozwijać własne siły twórcze. Mijały lata, a ja z kryjówki akwarelisty spoglądałem na otaczający mnie świat" — pisze Tibor Csorba w katalogu wystawy, którą otwarto 29 czerwca w rzeszowskim Domu Sztuki. Sądzę, że w tych słowach zawiera się jego credo artystyczne. Autor wspomina wprawdzie o swoich próbach abstrakcyjnych, o wpływie, jaki wywarł na nim Klee, lecz te eksperymenty nie mają większego znaczenia dla całokształtu jego twórczości.

Csorba jest malarzem krajobrazu, znakomicie odtwarza charakterystyczne motywy pejzażu polskiego — okolic Mazowsza, Tatr, Pojezierza Mazurskiego. Jest to tym bardziej godne podkreślenia, że Csorba urodził się na Węgrzech. Po studiach w budtektury, podobny charakter ma „Zaułek w Sopocie" malowany delikatnymi, cienkimi smugami farby.

Zwracają uwagę widoki z jezior mazurskich, które zestawione ze szkicami znad Balatonu, uwidaczniają niezwykłą umiejętność wczuwania się w nastrój tak odmiennych pejzaży. Na wystawie możemy zobaczyć także pałacyk w Radziejowicach ukryty w subtelnej zieleni drzew, brunatne konary starych dębów w Białowieży, a także — nieoczekiwanie — kilka kompozycji abstrakcyjnych. Odmienny charakter mają malowane grubymi smugami brunatnej farby na złotym tle motywy architektoniczne. Większość prac wykazuje śmiałą rękę, która potrafi bezbłędnie położyć plamę farby tam, gdzie jest to konieczne. Trzeba przecież pamiętać o tym, że akwarela jest jedną z trudniejszych technik malarskich. Każde pociągnięcie pędzla jest widoczne, nie sposób go poprawić bez uszczerbku dla całości pracy.

Patrząc na wystawę prac Csorby zastanawiałem się, czy ten rodzaj pejzażu malowanego starannie, w subtelnych kolorach, pejmazowiecka oraz śmieszne, niewydarzone zabudowania naszych wiosek i osiedli. Różnie patrzą cudzoziemcy na nasz kraj. Muszę jednak przyznać, że bardziej rozumiem to, co widział mój znajomy.

☆ ● ☆

W ubiegłym tygodniu otwarto także wystawę prac Wandy Skuzy. Autorka pokazuje sz kompozycji abstrakcyjnych skomplikowanych, często nie zumiałych tytułach („Tajem bloku nr 9", „Przez hałdę sztuki"), niewiele mają wspólnego ze smugami fa wśród których pojawiają się sem zarysy postaci, twarze lu kie, elementy krajobrazu. mam wcale pretensji o to, obraz przedstawiał w sposób słowny zamierzenia autora. winien on jednak sugero zmuszać do myślenia, zwracać wagę widza swoimi wartości malarskimi. Tego nie mogę nak dostrzec w wymienion pracach. Zamierzenia pozost w dysproporcji z realizacja Nieco inny charakter mają p zaże („Olszynka", „Muzeum St no w Sopron") przywodzące myśl dobre tradycje polski malarstwa krajobrazowego. C „Pamięci Oświęcimia" ma ch rakter dokumentalny — auto przedstawia baraki obozowe, wnętrza, ulicę apelową, dbając oddanie szczegółów.

Dwa projekty: elewacji kop ni „Knurów" oraz „Wiosna" projekt kurtyny dla DK Hu „Zgoda" są w tym kontekś zbędne i mało czytelne dla og dającego. Wykonany z nakle nych na karton kawałków pap ru projekt kurtyny jest tak z brudzony i zmięty, że moim zd niem nie nadaje się do wyst wienia.

ANTONI ADAMSKI

Wanda SKUZA — olej. *Fot. M. KOPEC*

„KOŃ" i „CHUDY"

LUDOMIR MAŻELA

KIEDY zauważyliśmy w naszej kompanii ich obu — „Konia" i „Chudego" — trudno powiedzieć. W każdym razie stało się to już we Włoszech, chyba wiosną 1944. Zauważyliśmy? Może się źle wyraziłem. Raczej — zaczęliśmy spostrzegać. Nie znaczy wcale, że „Koń" i „Chudy" znaleźli się przed sobą pokaźny brzuszek i wyglądał na kompanijnego patałacha z drużyny kucharzy. Niski, korpulentny, z nijaką twarzą, okrągłą jak patelnia — i do tego strzelec z „Kresowej". Byliby może obaj traktowani jak wielu z żołnierskiej masy, obecni, a rzadko skupiający na sobie uwagę chłopców nawet z własnego plutonu, gdyby nie fakt, że obaj przylgnęli do siebie jak gwóźdź do magnesu.

— Patrzcie, chłopaki — mawiał od czasu do czasu kompanijny dowcipniś Wacek Korfanty — zupełnie jak Flip i Flap. Wtedy dawni bywalcy przedwojennych kin, wielbiciele pary głośnych wesołków ekranu, uśmiechali się nieco złośliwie i chyba melancholijnie. Flip i Flap to echo tamtych dawnych lat, jeszcze sprzed września i Wackowe zestawienie budziło w niejednym sercu uśpione tęsknoty i wzruszenia. Żyły w naszej kompanii, ba, w całej „Kresowej" różne wojenne przyjaźnie. Niektóre wcale głośne, inne prawie jak zamierzchłe legendy, zwłaszcza gdy wierna towarzyszka naszych losów — śmierć, cięła bezlitośnie najsubtelniejsze i najmocniejsze nici łączące zakochanych w sobie mężczyzn z żubrem na rękawie.

Ale oni, „Koń" i „Chudy" tak bardzo nie pasowali do siebie. Chłop i szewc ze Skarżyska. Wysoki drab z wysuniętą szczęką i pulchny człowieczek z brzuszkiem. Nie. Chłopcy z mo-

ową czynność z namaszczeniem, delikatnie, jakby mył dziecko.

— To żołnierze?! warczał przez zęby ten i ów z kompanii — z „Kresowej"?! Mięczak z niańką w portkach, cholera!

Wysoki chłop spod Gorlic naprawiał „Chudemu" wojenne oporządzenie, pomagał w czyszczeniu broni, a przede wszystkim chronił. Dałaby nieraz „wiara" wycisk grubawemu szewczynie pod niebem Italii za to przyjmowanie męskiego matkowania, za korpulentną posturę i fizys cywilbandy. Ale „Koń" czuwał, a z nim zadzierać nie było sensu. Wprawdzie na Herkulesa nie wyglądał, jednak stary wyjadacze z afrykańskich piachów i zupaki z przedwojennych koszar widzieli, że chłop to zawzięty i twardy, gdy mu się na odcisk nastąpi. A że do „Chudego" miał wyraźną słabość? Za co go lubił, co w nim

nem pod pachą, s
zu na głaz, depcz
i rannych. „Ch
zwarty w sobie,
Hełm miał na
wtedy pomyślałe
czasie człowiek
myśleć, czy te
wieczek coś wic
jak oślepiony
w tę niesam
ognia. Zaraz
z Fallschirm
przydusili nas
rzyły nebelwerfery i
rze, zaległiśmy i straciłem z o
czu tamtych. Byli gdzieś w
przodzie, może ranni lub mart-
wi. Potem czyjś głos poderwał
nas do skoku. Widziałem ludzi
w dymie wystrzałów i eksplozji,
czyjeś ciężkie ciało zbiło mnie
z nóg, górą powietrze skowycza-
ło, wyło, aż ktoś zawołał spo-
kojnie i przytomnie: „Tutaj,
chłopaki, tutaj! Szybciej!

dajta
kaputt!

Cisza. Nie zauważy
ny na-
wet, kiedy ustał ogień, gdy za-
legło natarcie. Kasparek tylko
zamruczał: „Całujta psa w o-
gon". Minęły 3—4 sekundy.
Znów głuchy krzyk od strony
skalnego rumowiska:

— Haende hoch! Polski Soldaty? Abo zrobim tu kuniec waszego kumpla! Gruba Soldat! Domy wom minute! Eine Minute na białom fane!

I znowu cisza. Nikt nie patrzył na zegarek. Oddychaliśmy ciężko, chrapliwie. Kasparek trzymał twarz w ambrazurze, zapominając o ostrożności. Naraz z rumowiska doleciał przytłumiony dziki wrzask zarzynanego człowieka. Przestaliśmy oddychać. Wyraźnie czułem, jak mróz pełza mi po krzyżu, mrozi żebra. Potężne szarpnięcie „Konia" rzuciło mnie na okopconą ścianę betonu.

— To on! — wrzasnął góral. — Zarżną go, bestie przeklete!

WYCINKI PRASOWE
RSW „PRASA"
Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 28-59-59
BIURO WYCINKÓW PRASOWYCH
Rzeszów, ul. Marchlewskiego 19
Wydanie z dn. 3 -06- 1972
Nr 152

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPKIADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1971 NOV 14

PETŐFI NÉPE
Kecskemét

Csorba Tibor

1021

Csorba Tibor: Kecskeméti utca

2—3-a
ilyen
Ime
az ok
gyunk
— A
ségeke
lezette
gyaszt
—
válasz
nem
tek. D
csenek: jelenleg két álla-
holista gondozottam van.

korta keresik fel az orvost idegi panaszokkal. Ilyesmit kiváltanak a munkakörben történt változások is, főleg ha a magasabb beosztást kisebb követi. Sokszor az esti- és a levelező oktatásban résztvevők idegzete is megsínyli a tanulási kedvet, vagy inkább a tanulási kényszert. De a különmun-

AFELÉ

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068. 337-748, 340-726

Csorba Tibor

PEST MEGYEI HÍRLAP

1971 SEP 8.

Csorba Tibor előadása

Városszerte érdeklődés előzi meg Csorba Tibornak, a Varsóban élő váci születésű festőművésznek szerdán 17 órakor a művelődési központban tartandó előadását. Magyarországi körútja során Kecskemét és Szeged után következik Vác, majd Szombathely és Celldömölk lesz a következő előadásainak színhelye.

Ingyenes jogi tanácsadás

A népszerű ingyenes jogi ta-

Vállalati kocsi
(Hidvégi János rajza)

Alkotás
1943. XII. hava.

CSORBA TIBOR festőművész

született 1906. Szepesváralján. Tanulmányait a budapesti Képzőművészeti Főiskolán és a varsói áll. Kézimunka és Rajztanárképzőn végezte. Bejárta a Nyugat országait. Többször volt Angliában, Párisban. Hosszabb ideig élt Varsóban mint az egyetem magyar lektora s a magyar irodalom és művészet propagálója. 1940 óta Pesten él, ahol tárlatvezetésekkel nagy szolgálatot tesz a magyar művészet népszerűsítésének.

19. Dunai táj Vácnál	vízfestmény	P	150.—
20. Váci táj úttal	„	P	200.—
21. Dél a váci Dunán	„	P	300.—
22. Naplemente Vácnál	„	P	280.—
23. Fiatal fák a váci Dunán	„	P	300.—
24. Tavasz a váci szőlőkben	„	P	200.—
25. Váci táj tavasszal	„	P	250.—
26. Deákvár	„	P	250.—
27. Rádi falurészlet	„	P	250.—
28. Naplemente egy erdélyi faluvégen	„	P	350.—
29. Gyilkostó	„	P	350.—
30. Békásmegyer	„	P	300.—
31. Magyarköblösi házak	„	P	280.—
32. Magyarköblösi útca	„	P	350.—
33. Magyarköblösi táj	„	P	300.—
34. Magyarköblösi paraszt feje	„		magántul.

SZINESPAPIR RAGASZTÓSAK:

35. Lány a csónakban	P	280.—
36. Szarvasok az erdőn	P	280.—
37. Ábel és Eszter	P	200.—
38. Pihenő szív		magántul.
39. Zöldes hangulat		magántul.

Bartonieck Anna és Csorba Tibor gyújt. kiállítása. Az Alkotás Művészház XII. kiáll. kat. 1943.

A NAGY BALOGH JÁNOS EGYESÜLET TAGJAI:

FAITH ISTVÁN:

40. Kispest határa	vízfestmény	P	200.—
41. Kazlak	„	P	250.—

KLIMÓ ISTVÁN:

42. Csend	pasztel	P	350.—
43. Nyári délután	„	P	400.—
44. Kora délelőtt	„	P	350.—
45. Áttörő napsugár	„	P	450.—
46. Kertészet	„	P	450.—
47. Nyári délelőtt	„	P	350.—
48. Pihenés	„	P	350.—
49. Cséplés	„	P	470.—
50. Őszi hangulat	„	P	350.—

K. NAGY SÁNDOR:

51. Magyar fej	vízfestmény	P	250.—
52. Szántás	tusrajz	P	250.—
53. Tél a halasban	vizfestmény	P	350.—

MATE JÁNOS

54. Szentendre I.	pasztel	P	350.—
55. Csónak utca	„	P	350.—
56. Anna kápolna	„	P	300.—
57. Szentendre II.	„	P	350.—
58. Városliget	„	P	300.—
59. Királylépcső	„	P	300.—

RADICS EDE:

60. Tájkép	tempera	P	250.—
61. Hazafelé	„	P	350.—
62. Őszi táj	pasztel	P	350.—

F. k.: Bende János. Andrási nyomda, Budapest

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara közgyülése

Az iparengedélyek kiadásának felfüggesztése

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara közgyülést tartott, amelyet *Éber Antal* fohásszal nyitott meg. Kérte az Egek Urát, hogy ezekben a sorsdöntő órákban világositsa fel bölcsességgel és belátással azok elméjét, akiktől sorsunk intézése függ, hogy ezek a nehéz gondteljes napok jobb és szebb jövő hajnalát jelentsék hazánkra. „Fejezzük ki érzelmeinket egy óhajtásban — mondotta. — Éljen Magyarország kormányzója! Éljen vitéz Horthy Miklós!"

A közgyülés tagjai e szavakra percekig éltették a kormányzót.

A továbbiakban dr. *Kemény Dezső* ügyvezető titkár *az iparengedélyek kiadásának felfüggesztése* tárgyában tett jelentést. Kiemelte, hogy Magyarország ipari munkaalkotmányában háromnegyed évszázad óta az ugynevezett korlátozott iparszabadság elve érvényesült. A most kibocsátott kormányrendelet ezt a helyzetet megváltoztatta. *Éber Antal* a rendelet megjelenése után tárgyalást kezdett a kereskedelmi minisztériummal, hogy enyhitse a rendeletnek a gyakorlati életben fájdalmasan tapasztalható hatásait. Örömmel jelentheti, hogy máris biztató igéretet kaptak arra, hogy olyan esetekben, *amikor a gyermek kivánja a szülő üzletét átvenni és folytatni, a minisztérium a kapott felhatalmazás alapján a szükséges iparigazolvány iránti kérelmet méltányosan birálja el.*

A felszólalók között *Guttmann Emil* arra mutatott rá, hogy a rendelet nagyon megneheziti az állásnélküli magánalkalmazottak önállósulási lehetőségeit. *Balkányi Kálmán* konkrét esetekkel szemléltette, hogy mennyire hátrányossá vált azoknak a helyzete, akik át akarják majd venni szüleik üzletét, illetve el akarják majd adni üzletüket.

Dr. *Kozmutza Pál* a kisipari hitel kérdéséről szólva, előadta, hogy az iparügyi miniszter bejelentése szerint a Nemzeti Bank által rendelkezésre bocsátott tiz millió pengőből a kormány egy millió pengőt az IOKSz-nak, egy millió pengőt pedig a kamarai fedezetlen kisipari hitelakció céljaira kiván juttatni. Ez utóbbi összegnek körülbelül fele, tehát ötszázezer pengő a budapesti kamarának jutna.

Kiss Illés Antal a vidéki férfiszabó iparosságnak a vármegyei tisztviselők magyaros formaruhával való ellátásával kapcsolatos sérelmeit tette szóvá. Dr. *Bányász István* a főváros hirdetésügyi szabályrendelet-tervezetét ismertette, rámutatva arra, hogy a rendelet-tervezetnek az a kitétele, hogy „a közterületen bármily módon érzékelhető hirdetés és közlés engedély- és dijköteles", a hirdetés fogalmát tulságosan kiszélesiti és főként a kisembereket sujtja. Eddig általánosan volt a szokás, hogy a kiskereskedők és kisiparosok számára a gyárak készitettek cégtáblákat és egyéb üzleti táblákat; ennek ellenében viszont megengedték, hogy a gyárak e táblákon hirdetéseket helyezzenek el. Ha a rendelet megjelenik, a gyárak nem teljesithetik majd a kisiparosok ilyirányu kérelmét.

A csepeli piac árjegyzései

Konyhakertészeti tömegcikkek. Gyökérzöldség 8—14, vegyes zöldség 7—12. Fejeskáposzta: vidéki 4.50—6, környékbeli 2.50—5.50 P. Kelkáposzta 8—10, környékbeli 4—6.50 P. Vöröskáposzta 12—13, környékbeli 8—12 P. Főzőtök 5—6.50 P. Zöldpaprika különféle minőségben 8—20, paradicsompaprika 20—36 P. Paradicsom 6—10 P. Zöldbab és vajbab 12—24, zöldborsó 30—50 P. Kifejteni való zöldbab 22—32 P. Uborka 16—42 P.

Hagymapiac. Makói vöröshagyma 9—11.50, más vidéki makói faju 8—9.50, zittaui és erfurti faju 9—10.50 P. Makói fokhagyma 18—24, más vidéki áru 12—17.50 P.

Gyümölcspiac. Alma nemes faj 40—75. Körte: nemes faj 36—80 P.

Tojáspiac. Friss ládaáru 156—158, friss kosáráru 159—160, friss lámpázott tojás 159—160, friss apró tojás 150—152, főzőtojás 150—153.

Baromfipiac. Élő baromfi: tyuk 1 drb. 200—300 fill. Sulyra 130—135 fill. kg. Csirke, rántani való 1 drb. 80—240, sulyra 140—170 fill. kg. Csirke, sütni való 90—220, sulyra 140—160 fill. kg. Hizott ruca sulyra 120—145, hizott lud sulyra 120—150 fill. kg. Hizott pulyka 125—135 fill. kg. Sovány ruca 1 drb. 145—250, sovány lud 1 drb. 155—230 fill.

Országos vásárok. *Szeptember 23:* Békés; *24:* Békés; *25:* Békés; *26:* Dombóvár, Dunavecse, Fertőszentmiklós, Hercegfalva, Jászkarajenő, Káloz, Karcag, Kecskemét, Kisőre, Kömlő, Nagyberki, Nagyigmánd, Nova, Pétervására, Püspöknádas, Sajószentpéter, Szeghalom, Szigetvár, Tiszadob, Tolnanémedi; *27:* Demecser, Dunavecse, Mezőkomárom, Sásd; *28:* Biharnagybajom, Eger, Kiskunfélegyháza, Mezőkomárom, Porcsalma, Szentgotthárd, Zirc; *29:* Csepreg, Csorna, Devecser, Gyönk (bucsuvásár), Gyulakeszi, Karád, Liget, Máza, Nagykálló, Nemesdéd, Püspökladány, Tiszalök, Türje, Vasvár, Zirc; *30:* Földeák, Kaposmérő, Mezőberény, Véménd; *október 1:* Földeák, Kisujszállás (havi), Kocsola, Mezőberény.

Vas megyében csökken a száj- és körömfájás. Szombathelyi tudósitónk jelenti: Dr. *Zsigmond Gyula* állategészségügyi felügyelő jelentése közli, hogy *Vas megye területén a járványos száj- és körömfájás csökkenőben van.* Husz községet már feloldottak a zár alól.

Kényszeregyességi eljárás a Szolnoki Papirgyár r.-t. ellen. A Szolnoki Papirgyár r.-t. a budapesti törvényszékhez azzal a kérelemmel fordult, hogy rendelje el vele szemben a csődönkivüli kényszeregyességi eljárást. Az összes aktivák 907 ezer pengőre rugnak és a tehertételek figyelembevétele mellett mint szabad vagyon 440 ezer pengő jelentkezik. Ez alapon a részvénytársaság hitelezőinek kvótális kielégitésére 50%-ot ajánl fel, amelyet az egyességet jóváhagyó végzés jogerőre emelkedése után 8 hónap mulva egy összegben fizetne meg. A törvényszék el is rendelte a kényszeregyességi eljárást. Vagyonfelügyelő dr. vitéz *Mátyásfalvy Erich.* — A budapesti törvényszék elrendelte a kényszeregyességi eljárást *Kis Kálmán* (Váci-utca 11/b.) nőiszabó ellen. Vagyonfelügyelő dr. vitéz *Mátyásfalvy Erich.*

Termény- és árupiac

A csütörtöki gabonatőzsde irányzata nem volt egységes.

A határidős piacon az októberi rozs 6, a márciusi rozs 2 fillérrel olcsóbb, a szeptemberi tengeri 15 fillérrel drágább, a májusi tengeri változatlan.

A készárupiacon a buza irányzata nyugodt.

A rozspiac csendes.

A takarmánypiacon a zab ára további 30 fillérrel emelkedett. Árpa iránt is igen élénk a kereslet, mivel a tengeri drágasága miatt takarmányozási célokra használják. A tengeri irányzata lanyhább.

A készárupiacon buza változatlan, rozs 5 fillérrel olcsóbb, árpa 15—25, zab 20—30 fillérrel drágább, tengeri 10 fillérrel olcsóbb.

A határidős piac mai árkerete: rozs októberre 15.30—15.48 (zárlat 15.43—15.45), rozs márciusra 16.33—16.52 (16.47—16.49), tengeri szeptemberre 17.92 (17.90—17.95), májusra 14.70—14.76 (14.75—14.76) pengő.

Leszámoló árfolyamok: rozs októberre 15.40, márciusra 16.40, tengeri szeptemberre 17.90, májusra 14.70 pengő.

A terménypiac árjegyzései

Tényleges üzletkötések. Rozs: 300 mm. 15.15 Bp. par. Heves, 150 mm. 15.25 Bp. par. Nyiri. **Árpa:** 150 mm. 18.50 Bp. par. Dunántul, 450 mm. 19.10 Bp. par. Pestvidék. **Tengeri:** 200 mm. 13.50 Bp. közraktár, sárga lófogu. **Lucerna:** 25 mm. 200.— Tiszai, minta szerint, 25 mm. 205.— Tiszai, minta szerint, 3 mm. 207.— Bp. par. minta szerint, 25 mm. 202.— állomás minta szerint, 6 mm. 204.— Felsőtisza, minta szerint, 11 mm. 137.— állomás, minta szerint, 50 mm. 210.— Dunántul, minta szerint, 50 mm. 90 kg. 215.— Dunántul, 150 mm. 90 kg. 7.50 Budapest. **Lóhere:** 50 mm. 90 kilós 118.— Budapest, 25 mm. 90 kg. 118.— Budapest, 24 mm. 121.— állomás minta szerint, 8 mm. 110.— Budapest minta szerint, 100 mm. 116.— Felsőtisza, minta szerint, 50 mm. 117.— Budapest minta szerint, 10 mm. 105.— állomás minta szerint. **Csillagfürt:** 150 mm. 11.40 Nyiri, sárga, 100 mm. 11.50 Nyiri sárga, 150 mm. 11.20 Nyiri gömb. minta szerint. **Biborhere:** 2 mm. 70.— Budapest.

Magvak és hüvelyesek. Káposztarepce 24—24.25 Bp. par. Kék mák 140—143; borsó Viktória ster. 17.50—19, zöld (expresz) ster. 18—19, lencse nagyszemü ster. 36—45, középszemü ster. 24—32, kisszemü ster. 22—24, fehér szokványbab dunai 29.75—30.25, dunántuli 20.50—30.25, felsőmagyarországi 28—28.50, lucernamag nyers arank. 190—215, lóheremag nyers arank. 110—115, biborheremag 72.50—77.50, szöszös bükköny 36—37, csillagfürt fehér, lapos 11.50—11.75 feladóállomásról.

A budapesti lisztárjegyzőbizottság árjegyzései 1938 szept. 20. Az 1938. évi gabonából készült őrlemények. **Buzaliszt:** Dara 37.25—38.25, 0gg 36.25—37.25, 0g 36.25—37.25, 0f 36.25—37.25, 2gg 35.50—36.50, 2g 35.50—36.50, 2f 35.50—36.50, 4-es 34.25—35.25, 5-ös 32.75—34.25, 6-os 29.50—30.75, 7-es 26.50—22.50. **Rozsliszt:** 0-ás 30.25—31.25, 0/I. 27.50—28.50, I. 23.50—24.50, II. 21.50—22.50. Az árak aranypengőben 100 kg-ként a szokásos malmi feltételekkel P-től P-ig helyt Budapest, legalább 60 zsákra értendők.

Erőtakarmány. Árpakorpa 14.25, gabonamoslék 15, buzakonkoly 12.25, cirokmag 12.50, konkolydara 13.25, lenmagpogácsa 16.25, kókuszpogácsa 14, napraforgópog. 14.50, repcepog. 11.50, tökmagpogácsa 17, malátacsira 10, melasz 8, rozskonkoly 12.25, halliszt 45, borsókorpa 12.50, borsótak. liszt 14.50, darált kőleshéj 5.50, malombükköny 14.50. Az árak budapesti paritásban értendők.

Paprikapiac. Csipősségmentes csemege 4.10, csipősségmentes édesnemes 3.70, csemege 3.90, édes nemes 3.50, félédes 2.80, rózsa elsőrendü 2.10, másodrendü 1.10, harmadrendü 1.10. Az árak Szegeden és Kalocsán raktárból értendők.

Gabonafrogalom szept. 19-től szept. 20-ig Budapestre vasuton és hajón. Buza érk. 58070, rozs érk. 1204, elszáll. 30, tengeri érk. 616.

Budapesti raktárkészlet. Csepeli kikötő: buza 144890, rozs 23326, tengeri 581, Leszámitoló.: buza 258200, rozs 6702, tengeri 34993, Lujza gőzmalom: buza 104203, rozs 2514, összesen: buza 507293, rozs 32742, tengeri 35574.

Az árupiac árjegyzései

Budapesti marhavásár. Felhajtás 320, valamennyi elkelt. A forgalom élénk volt. Árak: bika tarka Ia 69—74, IIa 60—68, IIIa 48—56, ökör magyar Ia 70—71, IIIa 45, tarka Ia 69—73, kiv. 80—94, IIa 62—68, tehén magyar IIa 58, tarka Ia 67—72, kiv. 74, IIa 46—66, IIIa 38—45, bivaly magyar 30, növendékmarha 55—74, kicsontozni való 24—36 fillér kg-ként.

Budapesti husvásár. Készlet: 130 nagymarha (eladás 65), 1½ bivaly (1½), 491 borju (291), 172 birka (102) drb. A forgalom lanyha volt. Árak: ökör- és tehénhus IIa egészben 120—124, hátulja 110—130, eleje 102—112, kicsontozni való 84—96, borju őlött bőrben Ia 145—154, IIa 130—144, borju eleje 112—120, lebőrözött eleje 110—120, hátulja Ia 180—190, IIa 160—178, jah lebőrözött Ia 104—108, IIa 74—102, zsiger 64—74, faggyu 41—79, csont 20—30, marhafej ½ drb. 150—175, orr és körröm 20—30, láb 4 drb. 100—150, pacal egészben 80—90, marhabél 300, borjufodor egészben 50—60, juhbél 60—79 marhavér (1 tál) 30 fillér.

Budapesti lóvásár. Felhajtás 443, eladás 235, eladatlan 208 drb. A forgalom élénk volt. Árak: nehéz igás kocsiló nyugati faj 400—875, könnyü igás kocsiló 310—365, alárendelt minőségü 70—230, vágóló 60—250 pengő drb-ként. Fővárosi vágóra 24, vidékire 11 darabot vásároltak fel.

Külföldi tőzsdék

A buza és a tengeri áralakulása Liverpoolban és Rotterdamban (zárjelben a tegnapi, illetve legutóbbi árak). **Liverpool:** buza okt. 5/1¾—5/2¾ shilling 100 libránként, azaz 9.31—9.46 pengő 100 kg.-ként, felár nélkül (5/1¾ shilling, azaz 9.31 pengő), dec. 4/10—4/10¾—4/11 shilling, azaz 8.74—8.86—8.90 pengő (4/10½—4/10¾—4/8¾ shilling azaz 8.82—8.78—8.75 pengő), márc. 4/8½—4/9—4/9¾ shilling, azaz 8.52—8.59—8.71 pengő (4/9¾—4/9¼—4/8⅞ shilling, azaz 8.71—8.63—8.56 pengő). Tengeri szept. 24/1½ (24/0), okt. 23/10½ (23/9), nov. 23/7½ (23/6) shilling 480 libránként.

Rotterdam: buza szept. 3.925 (4.00), nov. 3.975 (3.925), jan. 4.10 (4.05), márc. 4.15 (4.10) holland forint 100 kg-ként; tengeri szept. 103.00 (101.50), nov. 95.00 (93.50), jan. 94.75 (92.50), márc. 94.25 (92.50) holland forint 2000 kg-ként.

Bécsi terménytőzsdezárlat. Belföldi buza 77—79 kg. 24.30, külföldi szokványbuza 79 kg. ex Bécs 24.18—25.67, alsódunai rozs 16.70—18.

Ujvidéki terménytőzsdezárlat. Buza uj bácskai 155—157, bánáti uj 153—155, tengeri bácskai 140—142, bánáti 138—140.

Délamerikai terménytőzsdék zárlata. Buenos Ayres: buza okt. 6.78, nov. 6.65, tengeri okt. 6.45, nov. 6.45, dec. 6.52, zab szept. 5.40, lenmag okt. 13.50, nov. 13.30 peso. Az irányzat nyugodt. — Rosario: buza okt. 6.45, nov. 6.65, tengeri okt. 6.35, nov. 6.40, lenmag okt. 13.10, nov. 13.40 peso.

Chicagói sertés- és zsirpiac. Sertészsir irányzata jól tartott. Szept. 7.77, okt. 7.67, dec. 7.65, jan. 7.95, élő sertés könnyü 8.15—8.50, nehéz 8.25—9.00 cent per libra.

Newyorki gyapottőzsdezárlat. Északamerikai fully middling loko 7.95 (8.00), okt. 7.90 (7.93), nov. 7.92 (7.97), dec. 7.94 (8.00), jan. 7.93 (8.01), febr. 7.96 (8.02), márc. 7.96 (8.03), ápr. 7.95 (8.00), máj. 7.92 (7.93), jun. 7.92 (7.97), jul. 7.92 (7.96) cent per libra. Az irányzat ingadozó.

Londoni fémtőzsdezárlat. Réz, lanyhuló, ón alig tartott, ólom lanyhuló, horgany nyugodt, ezüst nyomott. Vörösréz standard 41⅞—42, 3 hónapra 42—42 1/16, lesz. árf. 42, elektrolyt 47—48, best. sel. 45¾—48, ón standard 194½—194¾, 3 hónapra 195¼—195½, lesz. árf. 194½, straits 203⅜, ólom külföldi prompt 15¼—15 5/16, 3 hónapra 15⅝—15 7/16 lesz. árfolyam 15⅛, horgany prompt 14¼—14⅜, 3 hónapra 14½—14 9/16, lesz. árf. 14¼, ezüst prompt 20⅝—20⅞, 3 hónapra 20⅝—20⅝, lesz. árf. 20¾.

Chicagói terménytőzsdezárlat. (Zárjelben előző zárlat.) Buza szept. 63⅝—63¾ (62½—62⅝), dec. 64—64⅛ (63—63⅜), máj. 65½—65¼ (64⅝—64¾), tengeri szept. 51 (50⅞), dec. 49½ (48⅞), máj. 51⅝ (51¼), zab szept. 25⅛ (25½), dec. 25¼ (25⅜), máj. 26⅛ (25⅞), rozs szept. 44¼ (42½) dec. 43⅜ (42⅝), máj. 45¼ (44½) cent per bushel.

Kalandozás a méhek birodalmában

Meglepő uj megfigyelések

Pascal mondja egyik értekezésében: A földön minden baj abból származik, hogy az emberek nem tudnak nyugton maradni szobájukban.

Lehet, hogy a bölcsnek sok tekintetben igaza van, de igazuk van a tudósoknak is, akik éppen az ellenkező álláspontot foglalják el és azt hirdetik: Aki valamit tapasztalni, tanulni akar, az járja be az erdőket, mezőket, menjen a hegyek ormára, a tengerek mélyére.

Ezt az elvet vallja *Françon Julien* francia természettudós is, aki minden idejét künn tölti a szabad természetben és már évek óta a leghűségesebb megfigyelője a méhek életének, munkájának. Kitünően ismeri ezeknek a munkás, okos állatoknak szokásait, jellemüket; ismeri társadalmuk berendezését, munkarendjét; tudja, hogy milyen rendszer és munkabeosztás vezeti őket, amikor elindulnak, hogy összegyüjtsék a virágok kelyhéből a nektárt, az egyes fákról a gyantát, hogy azután zsákmányukkal megrakodva visszatérjenek a kasba.

Az ember nem is hinné, hogy egy-egy méhecske milyen roppant munkát végez a kason kivül is. Hogy egy kilogramm mézet összegyüjtsön, kétmillió akácvirágot kell felkeresnie; egy-egy utjában 100.000 virágporszemet visz haza, különben nem gyülik össze a szükséges egy kilogramm.

Françon tanár kisérleteihez igen egyszerü segédeszközöket használt. Nem vitt magával mást, mint egy kávéscsészének a tányérkáját, egy darab kockacukrot, egy poharat, néhány festéket, egy ecsetet és egy órát. No meg egy kis vizet. Ennyi volt az egész.

Lássuk, ezek segitségével hogyan és mit sikerült megállapitania.

A cukordarabot a tányérkára tette, kissé megnedvesitette és igy sikerült is neki csakhamar egy méhecskét „elcsábitania". Amikor az állatka a cukorra szállott, a tudós ráboritotta a poharat és igy a méhet foglyul ejtette. A méhecske egyideig méltatlankodott, de csakhamar megvigasztalódott és nagy sietve kezdte felszivni a már kissé megolvadt cukor édes nedvét. Ekkor Françon óvatosan felemelte a poharat és az állat mellére — ismertető jelnek — egy kis élénk szinü festéket cseppentett.

A méhecske nemsokára abbahagyta a zsákmányolást és *visszafelé, tehát hátsó részével előre fordulva,* az elhagyott kincset állandóan szemmel tartva, elröppent. Tájékozódó képessége éppen oly csodálatos, mint a postagalambé és igy csakhamar hazatalált otthonába, hogy segitőtársakat hozzon.

Françon megfigyelte, hogy ha a cukor a kastól messze volt, akkor a méh egyedül végezte el munkáját; ha azonban közel, akkor mindig értesitette társait a fontos leletről.

Ez a szó, hogy *„értesitette"* nem tulzás. Mert a megfigyelések csak megerősitették a feltevést, hogy a méheknek *kell, hogy legyen valamilyen még eddig ismeretlen hangjelzésük, amellyel társaikat bizonyos dolgokra figyelmeztetik.* És bámulatos az a képességük, hogy mindig csak éppen annyi munkaerő megy ki, amennyi az elvégzendő munkához szükséges.

Nagyon érdekes volt a tudósnak a következő megfigyelése:

A mezőn, egy könnyebben észrevehető helyen, egymástól kissé távolabb, két kis tányért helyezett el és mindegyikbe egy-egy darab cukrot tett. Hamarosan sikerült mind a két tányéron rabul ejteni egy-egy méhet. Amikor ezek már félig felszivták a megolvadt cukrot, Françon a szokott módon megjelölte őket. A méhek azután elrepültek. Nemsokára azonban visszatértek a magukkal hozott segitséggel. *De sohasem fordult elő, hogy az egyik méh a másik tányérjára repült volna.* Mindig megkereste azt a cukrot, amelyen az előbb lakmározott. Ha azonban az egyik csapat már befejezte munkáját, az egész cukrot elhordta, de észrevette, hogy a másik csapat még dolgozik, akkor segitségére ment és most már közös erővel gyüjtötték össze a cukrot.

Sikerült a méhek csodálatos *emlékezőtehetségét* is megfigyelni. Françon tapasztalta, hogy a méhek másnap pontosan megtalálták azt a helyet, ahol előtte való nap valamilyen zsákmányra tettek szert. Visszatértek egy piros virágra, amelyen előző nap sok nektárt találtak. És felkeresték a piros virágot, amelyet közben kicserélték. De amikor a piros virág helyett egy fehér virágot tettek arra a helyre, *a méhek nem törődtek vele.*

A legizgalmasabb azonban — mondotta Françon beszámolójában — az a tapasztalat, hogy a *méhek megfigyeléseiket közölni tudják társaikkal* és csodálatos pontossággal adnak értésükre bizonyos felvilágositásokat. Igazolja ezt a következő kisérlet:

A tányérkát, amelyen a cukor feküdt, lefődte ugy, hogy a tartalmához csak egy kartonból készült alaguton át lehetett hozzáférni. A méhecske ezen az alaguton át távozott és pedig ismét megforditva, szemeivel repülés közben is a tányért, az alagutat figyelve. Még kétszer tért vissza a méhecske. A tudós megismerte, mert megjelölte. Harmadszor már nem jött vissza, de helyette megérkeztek társai. Ezek egyenesen az alagut bejáratához repültek. *Egészen pontosan tudták,* hol és hogyan juthatnak a cukorhóz. Ez pedig másként nem volt lehetséges, csak ugy, hogy a megjelölt méhecske egészen pontos utbaigazitást adott társainak.

Bajtársi találkozó

A volt losonci 25. közös gyalogezred (K. und k. Inf. Reg. Nr. 25. Edler von Pokorny) altiszti és legénységi állományu bajtársakat kéri, hogy szeptember 25-én délelőtt 10 órakor a Schultz-féle vendéglőben (Aréna-ut és Thököly-ut sarok) bajtársi összejövetelre föltétlenül jelenjenek meg.

HIREK

Személyi hirek

— **Kinevezések.** A földmivelésügyi miniszter dr. *Bakos Miklós*, dr. *Evva Barnabás* és dr. *Inánczy Endre* okleveles állatorvosokat ideiglenes minőségü m. kir. állatorvos-gyakornokká nevezte ki és szolgálattételre dr. Bakos Miklóst a járási m. kir. állatorvoshoz Elekre, dr. Evva Barnabást a járási és városi m. kir. állatorvoshoz Nagykanizsára és dr. Inánczy Endrét a járási és városi m. kir. állatorvoshoz Sopronba osztotta be.

— **Külföldi kitüntetés.** *Orlowski Leon* budapesti lengyel követ és meghatalmazott miniszter most adta át sz. *Csorba Tibor* iró tanárnak a Polonia Restituta rendjel keresztjét a lengyel-magyar irodalmi és müvészeti kapcsolatok terén elért eredményeiért.

Egyházi hirek

— **Kinevezések az egri főegyházmegyében.** Dr *Szmrecsányi Lajos* egri érsek *Révész Béla* érseki aljegyzőt miskolci hitoktatóvá és az ottani Katolikus Legényegylet II. elnökévé, egyidejüleg *Bordás Alfréd* nyiregyházi hitoktatót érseki aljegyzővé nevezte ki. *Mikes Lajos* aszalói, *Lipovniczky Sándor* keresztespüspöki, *Sivák István* nagybátonyi lelkész, *Temesváry Bertalan* ózdi, *Maczky Pál* pedig jékei ideiglenes lelkészhelyettes lett. Hitoktatói kinevezést kaptak: *Karácsonyi József* Gyöngyösre, *Béres Ferenc* Ujdiósgyőrbe, *Csernoch Ágoston* Diósgyőrvasgyárba, *Pongrácz Sándor* Diósgyőrbe, *Vizy István* Nyiregyházára, *Páll Ferenc* Jászapátiba, *Gecse István* a mezőkövesdi gimnázlumba, *Katona István* Mezőkövesdre, *Nagy László* Tiszafüredre és *Debrey Ferenc* Nagykállóba.

— **Szent Gellért-ünnepségek.** Az Országos Szent Gellért Egyesület vasárnap Szent Gellértről, mint a székesfőváros védőszentjéről emlékezik meg. Délelőtt féltizenkét órakor a Szent Gellért-szobornál tartanak ünnepséget, majd este a litánia után a Szent Gellért kegyelethelyen tartanak kulturszórát. Mindkét alkalommal díjtalanul osztogatják a kegyeletvirágszálakat. Este 9 órakor rendezik a diszgyülés-kulturünnepélyt a Gellért-szállóban.

Egyesületi hirek

— **Légoltalmi Liga Kiskőrösön.** Kiskőrösön megalakult a Légoltalmi Liga fiókja. Elnökké *Varga Sándor* községi főjegyzőt, alelnökké *Trepák János* ny. őrnagyot, titkárrá *Vidovich László* Máv. forgalmi tisztet választották meg.

— **A VIII. kerületi Frontharcos Főcsoport** vasárnap délelőtt 11 órakor avatja fel a Népszinház-utca 19. számu házban lévő uj otthonát. Megelőzőleg a főcsoport alakulatai, a Jézus Szent Szive-templomban istentiszteleten vesznek részt. Gyülekezés 25-én délelőtt 8 óra 30 perckor Népszinház-utca 19. szám alatt. Megjelenés: kivonulási diszben, vagy sötét utcai ruhában.

— **Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület** szeptember 25-ére tervezett esztergomi közgyülését bizonytalan időre elhalasztották.

Sporthirek

Nem repül a német futballválogatott a Románia elleni bukaresti mérkőzésre, hanem pénteken délelőtt indul el gyorsvonattal Bécsből, délben, két óra tájban Budapestre érkezik és innen azonnal folytatja utját tovább Bukarest felé.

Pontosan félszáz év előtt tartották meg Angliában az első bajnoki pontküzdelmeket. Az 1888 év őszén megkezdett futballbajnokságban 12 csapat vett részt, közülök csak Accrington tünt el, mig a többi 11 csapat: Aston Villa, Blackburn Rovers, Bolton Wanderers, Burnley, Derby County, Everton, Notts County, Preston North End, Stoke City, West Bromwich Albion és Wolverhampton Wanderers ma is szereplői a futballbajnoki küzdelmeknek.

Románia válogatottja a németek ellen a következő: Dávid — Bürger, Albu — Vintila, Kotormány, Dimitrovici — Bindea, Bogdán, Barátky, Bodola, Dobai. Bodola most 42-edszer válogatott, Albu 41-edszer, Bindea 21-edszer és Barátky 15-ödször.

A bécsi tennisztornán Csikós és Macsuha továbbjutott. Csikós legyőzte Scheerert 6 : 3, 6 : 2-re és Macsuha Reinöhlt 6 : 1, 6 : 0 arányban.

A stafétafutás ranglistáját most állitották össze. A 4×100 méteres stafétában Amerika vezet 40 mp-és idővel Németország előtt, amelynek ideje 40.3 mp, Magyarország hetedik 41.9 mp-el. A 4×400 méteres stafétában is Amerika áll az élen 3 p 13.4 mp-es idővel, Németországé 3 p 13.6 mp, a magyar staféta itt is hetedik, ideje 3 p 20 másodperc.

A szombati kettős nemzeti bajnoki mérkőzésnél, amelyeknek szinhelye az ujlipótvárosi Elektromos-pálya, a délután félkettőkor kezdődő előmérkőzésen Taxi és Nemzeti az ellenfelek, a játékvezető Wéber, mig délután félnégy órakor az Elektromos—Kispest mérkőzés kezdődik s ezt Hertzka Pál vezeti.

Nyilt a vasárnapi derbimérkőzés. A Hungária valamivel jobbnak látszik, de ezt legalább is kiegyenliti a kékfehérek csatárainak gólképtelensége. Elvégre gól nélkül nincs győzelem.

Megtartják — nem tartják meg. Megtartják a november 13-iki budapesti magyar-olasz válogatott labdarugómérkőzést, nem tartják meg az október 2-iki velencei magyar-olasz atlétikai viadalt.

Az első megsemmisitett „B"-bajnoki mérkőzés. A Soproni FAC és az Alba Regia között megtartott bajnoki mérkőzést, amelyet a soproni csapat nyert meg 3 : 2 arányban, a soproniak adminisztrativ hibájából megsemmisitették. A két pontot a székesfehérvári csapat kapta gólarány nélkül.

Hartmann Lászlónak emlékművet állitanak a magyar automobilisták. A tavasszal a tripoliszi versenyen tragikus véget ért kitünő magyar autóversenyző, *Hartmann László* emlékét hatalmas sirkővel örökiti meg a magyar motoros társadalom. Az európaszerte elismert kitünő versenyző temetése után mingyárt megindult a mozgalom az emlékmü felállitása érdekében. Október végén a nemzetközi motorosháttel kapcsolatosan történik az ünnepies leleplezés, amelyen a magyar automobilosokon és motorosokon kivül máris nagy számmal jelentették be részvételüket Európa leghiresebb versenyzői is.

Országuti terepversenyt rendez a KMAC Nemzeti Sportbizottsága október 2-án. A rendkivül érdekesnek igérkező versenyt közel 200 kilométeres távon futják le. Maga a terepverseny *Esztergom* mellett a *Strázsahegyen* bonyolódik le. Az október 2-iki verseny motorkerékpárosok részére *a bajnoki pontszerző küzdelmek között szerepel.* A verseny iránt máris igen nagy az érdeklődés s amint értesülünk, közel félszáz autó és motorkerékpár áll majd a starthoz.

A Pénzintézeti Sportliga bankbajnoki evezős versenyére nevezett több számra a Deutsche Bank és az Österreichische Creditanstalt—Wiener Bankverein is.

Diósgyőrött szombaton tartják meg az Egli József vándordijas atlétikai versenyt. Az FTC vasárnap reggel 9 órai rajttal 3000 méteres gyaloglóversenyt rendez a Népligetben. — A MASz pestvidéki kerülete vasárnap a budafoki uj BIK-pályán bonyolitja le *Lenti Béla* atlétikai emlékversenyét.

Az idényzáró evezősnyolcasok versenyében csak olyan csapatok vehetnek részt, amelyeknek tagjai *ötven éven felüliek.* Öt egyesület kapott meghivást 6 versenyre: a *Pannonia*, a *MAC*, a *Neptun*, a *Nemzeti* és a *Tiszti Kaszinó.* A csapatok már erős edzést folytatnak.

Éles a Millenárison kisérletet tett, hogy megdöntse *Orczán* egyórás pályarekordját. Az FTC kitünő versenyzőjének ez a kisérlete azonban nem sikerült, mert a 84-ik körben egyik gumija felmondta a szolgálatot, kénytelen volt gépet cserélni, ami időbe került. Éles pontosan 96 kört és 60 métert futott, ami *39.9 kilométeres egyórai* teljesitményt jelent. Éles a jövő héten ujabb rekordkisérletet tesz.

A margitszigeti fedett uszodában szombaton rendezik meg a KISOK országos uszóbajnokságait, amelyre 12 budapesti és 7 vidéki iskola nevezett. A 3×100 méteres vegyesstafétában tiz csapat indul.

Különfélék

— **Megalakult a Bácskai Repülőegyesület.** Bajáról jelentik: A Bácskai Repülőegyesület most tartotta alakuló közgyülését nagy érdeklődés mellett. A közgyülésen dr. *Latinovits János* főispán ismertette azokat az okokat, amelyek az egyesület megalakitását szükségessé tették. A főispán beszédében kérelmet intézett az ország ama városainak és vidékeinek társadalmához, ahol az ifjuság repülőnevelése még nincs megszervezve, vegyenek példát azoktól a lelkes emberektől, akik az ország különböző vidékein minden nehézséget leküzdve már eddig is jelentős eredményeket felmutató repülőkiképzést létesitettek. Ezeken a vidékeken is szervezzék meg az ifjuság repülővé való kiképzését, mert csak a magyar társadalom teljes, gyors és átütő erejü összefogása pótolhatja a hiányokat. Dr. *Ember Sándor* országgyülési képviselő, a Magyar Aero-Szövetség társelnöke és a Horthy Miklós Nemzeti Repülőalap szervezője, hosszabb beszédben ismertette a repülés nemzetvédelmi jelentőségét. Bejelentette, hogy összel az országgyülés elé kerül az a törvényjavaslat, amely a már meglévő anyagi eszközökkel együtt *évi öt millió pengőt juttat az ifjuság polgári repülőkiképzésére.* Végül azzal a felhivással fordult a szülőkhöz, hogy gyermekeiket engedjék nyugodtan résztvenni a repülőtanfolyamokon, mert a Légügyi Hivatal és a Magyar Aero-Szövetség a repülőkiképzést oly alapossággal készitette elő, hogy a lehető legkisebbre csökkenthették a kiképzés veszélyességét. Az alakuló közgyülés alatt a müegyetemi Sportrepülő Egyesület *„Gerle 12"* nevü repülőgépe a város felett tisztelgő köröket irt le.

— **Kiosztották a Pen Club diszérmeit.** A Magyar Pen Club tavalyi közgyülésén elhatározta, hogy évenként diszéremmel tünteti ki azokat a külföldi irókat, akik a legnagyobb sikerrel buzgólkodtak a magyar irodalomnak idegen nyelven való terjesztése körül. Az első diszérmeket szerdán itélte oda a Clubnak *Radó Antal* elnöklésével tartott igazgatósági ülése. A *Harsányi Zsolt* társelnökből, *Kállay Miklós* és *Hollósi Jenő* alelnökökből álló jelölőbizottság javaslata alapján diszérmet kaptak *Silvino Gigante* fiumei tanár, aki már évtizedek óta forditja olasz nyelvre költőinket és regényiróinkat és ebben az évben egy Petőfi monográfiát adott ki, *W. son Kirkconnell* kanadai angol iró, aki több cikkben ismertette a magyar irodalmat és legujabban a „Buda halálát" forditotta le és végül *Olof Lundgrem* svéd iró, aki az „Ember tragédiáját" forditotta le. A svéd iró forditása hamarosan szinre kerül a svéd fővárosban. 1939-ben a Pen Clubok szövetsége a svéd fővárosban tartja nemzetközi kongresszusát, amelyen számos nemzet irója ismerkedhetik meg majd a magyar irodalomnak ezzel a remekével.

— **Felhivás a felvidékiekhez.** Azok a felvidékiek, akik a *Pesti Hirlapban* közölt felhivásra még nem jelentkeztek, felvidéki kapcsolataikra vonatkozó és személyi adataikat mielőbb jelentsék be a Felvidéki Egyesületek Szövetsége főtitkáránál (Rákóczi-ut 36.) Életkort, képzettséget, foglalkozást, nyelvismeretet, pontos lakcimet föltétlenül közölni kell. A szövetség mozgalmi programját és célkitüzéseit a jelentkezőkkel a közeljövőben kiadványban fogja közölni.

— **Kiállitják a hősi halált halt orvosok emlékpályázatára érkezett müveket.** Nagy érdeklődés mutatkozik művészi körökben a Magyar Orvos Szövetség és a Honvédorvosok Tudományos Egyesülete által kitüzött emlékmü pályázat iránt. A pályázat szeptember 20-án járt le, a most beérkezett pályaműveket a rendező egyesületek szeptember 25-étől október 20-áig az Ernst Muzeumban (Nagymező-utca 8.) bemutatják a közönségnek. A kiállitás jövedelmét a szoboralap javára forditják.

— **Előadás Stockholmban a svéd-magyar kulturális kapcsolatokról.** Stockholmból jelentik: Dr. Paikert Géza miniszteri helyettes osztályfőnök hosszabb előadást tartott a stockholmi Magyar Intézetben a svéd-magyar kulturális kapcsolatokról. Az előadáson résztvett a svéd közoktatásügyi minisztérium képviselője is. Dr. Paikert osztályfőnök különösen kiemelte néhai gróf *Klebelsberg Kunó* érdemeit, akinek elsősorban köszönhető a stockholmi Magyar Intézet felállitása. Dr. *Paikert Géza*, akinek előadásáról a svéd lapok is megemlékeztek, meglátogatta a svédek világhirü néprajzi muzeumát, ahol köszönetet mondott azért a meleg érdeklődésért és megbecsülésért, amely a svéd tudomány részéről a magyar néprajz iránt megnyilvánult.

— **Az amerikai magyar lapok üdvözlete a magyar sajtónak.** Zámbory Sándor főszerkesztő, az Amerikai Magyar Lapok Országos Szövetségének elnöke, aki az eucharisztikus nagygyülésre érkezett Budapestre, Amerikába visszatérőben levelet intézett a magyar sajtóhoz. Levelében a kartársi szeretet minden melegével köszönti a magyar sajtót azért a lojális megértésért, amellyel a világgyülésen amerikai magyar véreiket fogadták. Befejezésül azt kivánja, hogy a hivatását nagyszerüen betöltő magyar sajtó, már a nagyon közeli jövőben, Nagy-Magyarország boldog népének legyen krónikása.

— **Az idegenforgalmi fényképpályázat határidejének meghosszabbitása.** Szendy Károly polgármester tudvalevően ebben az esztendőben is meghirdette szokásos idegenforgalmi fényképpályázatát, amelynek határideje szeptember 30-án járt volna le. Tekintettel a kedvezőtlen időjárásra, amely a pályázat résztvevőinek tevékenységét a fényképezés terén is jelentősen megnehezitette, a polgármester a székesfőváros idegenforgalmi fényképpályázatának határidejét október 31-ig meghosszabbitotta.

— **A soproni kézmüipari kiállitás** jelentős erkölcsi és anyagi sikerrel zárult. A nyári kereskedelmi és iparkamara által kiküldött biráló bizottság 51 iparost aranyéremmel tüntetett ki. Harminc iparos ezüstérmet kapott.

Mister Balham vállalata

A londoni cimjegyzékben a többi közt föllelhető ez a cég: „Társaság tengeri térképek és tervek elkészitésére". Az ember hamarjában nem tudja, miféle vállalatról van itt szó, de ha meglátogatja a társaság irodahelyiségeit és meghallgatja mister Balham igazgató előadását, csodálkozva látja, hogy a cim mögött a világ egyik legeredetibb vállalkozása rejtőzködik. Mert itt tengeri térképek készülnek, de sokkal részletesebbek és pontosabbak, mint aminők a hajózási térképek szoktak lenni. Irógépek kopognak, telefonok csengenek, a falakon mindenféle tenger és mindenféle tengerpart térképei láthatók, nagy rajztáblák fölé fehér köpenyben munkában elmélyedt férfiak hajolnak: közönséges térképészeti intézetről lehet szó, aminő sokszáz van széles e világon. Az is, de nem közönséges. Mister Balham kettős kulccsal elzárt vasszekrényből kivett egy térképet, amely a venezuelai tengerpartot és a cumanai öblöt mutatja. Különféle szinek a tenger különféle mélységeit tüntetik föl, bele vannak rajzolva a tengerfenék alakulatai, szikla, homok, mocsár és minden méternyi pontos számadattal ellátva. Mister Balham mosolyogva mutat a tengerre rajzolt kis fekete pontra, amely olyan, mint ahogyan a városokat szokták a térképeken jelölni és ezt mondja:

— „Don Pedro de Alcanzara", spanyol teherszállitó hajó, elsüllyedt 1812-ben. Kétmillió font értékü aranyrudat és ékszert szállitott.

Most egy másik jól elzárt rekeszből vékony könyvecskét vesz elő. A fedelén ez van: „A Don Pedro de Alcanzara hajó története". Az igazgató mosolyog:

— Ezért a kis könyvért és az itt látható térképért sokan szivesen adnának néhány ezer fontot, de ilyen olcsón nem kapható, mert magunknak is többe van.

Ismét egy másik térkép. Az afrikai Aranypart és benne alig 500 méternyire a parttól kis, fekete pont.

— „Hussar" angol vitorlás, — magyarázza mister Balham — 1782-ben süllyedt el 3,300.000 font értékü aranyrúddal.

Azután folytatja:

— Társaságunk azzal foglalkozik, hogy elsüllyedt hajók pontos helyét megállapitja, a kiemelés föltételeit kikutatja, kiszámitja a vállalkozás sikerének esetleges hasznát és minden szükséges anyagot kiszolgáltat a kiemelés vállalkozójának. Társaságunk maga nem foglalkozik elsüllyedt hajó kiemelésével, csak megkeresi a hajót és a föltalált kincset eladja a kiemelő-társaságoknak, amelyeknek müszaki fölszerelése lehetővé teszi a kiemelést. Évekig tart, mig az előmunkálattal elkészülünk. Kutatóink évekig tanulmányoznak régi hajókönyveket és térképeket, a modern kutatás minden eszközével fölszerelve átvizsgálnak régi mondákat és legendákat és megállapitják, mi a monda és mennyi a valóság? Ez a főkérdés és minden attól függ, helyes feleletet tudunk-e rá adni.

— Itt van például a „Jeunesse dorée" francia fregatt. Vagy 150 évig feküdt a tuniszi part közelében és biztosra vették, hogy mintegy 900.000 font értékü aranyszállitmánya volt. Számtalan kisérlet történt a hajó kiemelésére. Mi éppen ugy, mint sokan másik is, ismertük a hajóroncs pontos helyét. Mi azonban nem próbáltuk kiemelni, hanem előbb a hajószállitmány után kutattunk. Hisztorikusaink csaknem két évig átbuvárkodtak minden, a hajóra vonatkozó forrást. Muzeumokban, hadi irattárakban kutattak, elökeresték a francia hadügyminisztérium régi aktáit, átnézték a francia hadipénztáraknak abból az időből származó számláit, amikor a hajó utolsó utjára indult és két évi munka után megtudtuk: a „Jeunesse dorée" *egy darabka aranyat sem szállitott*, hanem igenis puskaport és puskagolyót.

— Arábia tengerpartján fekszik az „Edward" nevü négyárbocos vitorláshajó. Harminc évvel ezelőtt azt hitték, hogy a hajó keletről gyöngyöt hozott. Hihetetlen, mennyi pénzt kockáztattak e mesés hajó kiemelésére. A hajó még mindig régi helyén fekszik és szállitmányát még nem emelték ki. A mi embereink megvizsgálták a dolgot. Lloyds könyvei valóban Indiából származó gyöngynek mondták a szállitmányt és négymillió fontra biztositották. Semmi kétség sem lehetett aziránt, hogy itt valóban nagy vagyon fekszik a tengerfenéken. Valami azonban nem tetszett annak, aki a vizsgálódást végezte. Keresett, kutatott, szimatolt és néhány hónap mulva kideritette, hogy a vitorlás tulajdonosát évekkel ezelőtt Németországban biztositási csalásért elitélték. Összeköttetésbe lépett Lloyds-al. Beleavatkozott a vizsgálódásba a Scotland Yard és a detektivek egyesült fáradozása hónapok multán megállapitotta, hogy a Lloyds ebben az esetben ravasz *szélhámosságnak* lett az áldozata. *A hajón egyetlen szem gyöngy sem volt.*

— Hogyan tudta meg ezt az emberünk? Ez az ő titka és ez nem érdekel bennünket. Ő felelős kutatásának eredményéért és mi tudjuk, hogy megbizhatunk benne. Nem hiába kap évi 3000 font fizetést. Kutatásaink eredményét állandóan megküldjük a világ valamennyi érdekelt hajókiemelő-társaságának. Ha mi megállapitjuk, hogy valamelyik hajón nincs értékes szállitmány, akkor azonnal és költségmentesen tudatjuk mindannyival. Ez a nemleges munka minden évben jó csomó pénzünkbe kerül ugyan, de üzletfeleink tudják, hogy bennünk megbizhatnak. Mi nem vagyunk kiemelő-vállalat, hanem térképészeti vállalat vagyunk. Föladatunk ez: megállapitjuk, mely hajót érdemes kiemelni, kikutatjuk helyzetüket és pontos terveket készitünk. Kutatásaink eredményét eladjuk kiemelő-vállalatoknak, amelyeknek megvan a szükséges müszaki fölszerelésük és a szükséges néhány millió fontjuk, mert a hajókiemelés a legköltségesebb üzletek egyike.

Gyakran lehet olvasni, hogy itt vagy ott elsüllyedt hajókincseket próbálnak kiemelni, de hogy e próbálkozásoknak olyan előmunkásai vannak, aminő mister Balham vállalata, eddig kevesen tudták.

MIT VÁRHATUNK?

(F. T.) E történelmi órákban, amikor a cseh tragédia végső kifejléséhez közeledik és az egész világ tekintete Godesberg, a kis rajnaparti város felé irányul, a magyar nemzet lélegzetfojtva, feszült érdeklődéssel néz a Dreese-hotelnek saroktornyokkal, cikornyás oromfallal, virágos erkélysorokkal büszkélkedő épületére. Ezekben a hosszunak tetsző órákban, amikor a jellegzetes vidéki szálloda elsőemeleti csarnokában egy bünben fogant országképződmény sorsáról döntenek, minden magyar szivét megremegteti a várakozás izgalma és mindenki előtt fölmerül a kérdés: *mi, magyarok, a tárgyalásoktól mit várhatunk?*

A magyar kormányférfiak keddi berchtesgadeni repülőutja, a kormányzó legujabb németországi látogatása, valamint Mussolini trieszti beszéde és Grandi londoni olasz nagykövet szerdai lépése óta immár kétség sem férhet ahhoz, hogy *a magyar kérdés, a milliós felvidéki magyarság ügye nem marad, nem maradhat ki a rendezésből.* Azzal pedig alighanem tisztában van mindenki, hogy abban az esetben, *ha a magyar nemzet azt látná, hogy a husz esztendőn át világgá kiáltott hajmeresztő igazságtalanságok ezuttal is jóvátétel nélkül maradnának, ha azt kellene tapasztalnia, hogy az igazságot csak kemény ököllel és fegyver erejével lehet Európában kicsikarni, ha arra kellene ujra rájönnie, hogy egy kicsiny nemzet szava a hatalmasabb népek fülében nem talál meghallgatásra, akkor minden fáradozásuk hiábavaló volna, a genycsomót mégsem tudnák vérontás nélkül eltávolitani és nem lenne többé olyan hatalom, amely a fölháborodott, elkeseredett magyar népet vissza tudná tartani attól, hogy fegyverrel és vasvillával, fokossal és puszta ököllel meg ne rohanja a szörnyű, tarthatatlan határokat.* Bizonyos tehát, hogy Godesbergben a magyar kérdés is sorra kerül és nem férhet hozzá kétség, hogy számunkra is megnyilik az igazság.

Csak az a kérdés, hogy ez az igazság valóban igazság lesz-e?

Azok a hiradások, melyek a cseh kérdés békés megoldását célzó angol-francia megállapodásról eddig hozzánk érkeztek, egyöntetüen ugy szóltak, hogy Csehszlovákiának néprajzi területi módositása kerül sorra, népszavazás nélkül. Egy angol lap, a *Daily Telegraph* szerdai számában már reviziós térképet is közöl, amelyben az uj magyar—cseh határ is meg van vonva. *E szerint a térkép szerint visszakapnók a Csallóközt, Komáromot és egy egészen keskeny sávot a jelenlegi határ mentén, melybe beleesnék Kassa is.* Az angol külügyi hivatal félhivatalos lapja szerint tehát mindössze olyan határkiigazitásról lenne szó javunkra, amely ujra elsikkasztaná a magyar igazságot, amely *megint nem volna más, mint szemkiszurás s amelybe a magyar nemzet semmi körülmények között bele nem egyezhetik, mert továbbra is szinmagyar lakosságu, magyar többségü területek maradnának talán hosszu évtizedekre cseh uralom alatt, a cseh önkénynek, a bolseviki mételynek kiszolgáltatva.*

A trianoni szerződés a magyar birodalom területéből Csehszlovákiának 62.937 négyzetkilométert jutatott 3,575.685 (ebből 1,584.343 magyar) lakossal. Ez elcsatolt területeken az 1921-es népszámlálás szerint összesen 3,607.438 lakos élt, melyből a csehek akkor 754.774-et tüntettek föl magyarnak, mig a legutóbbi, 1930-as cseh népszámlálás adatai már csak 692.000 magyarról akarnak tudni. *A 216.000 felvidéki zsidó elpártolása és 60—70.000 menekült leszámitása után is a több mint másfélmillió magyar kisebbségből az államforduló után száz- és százezrek tüntek el nyomtalanul Csehszlovákiában.* Hogy hová lettek ezek a százezrek, azt talán csak Benes és a jó Isten tudja. Mert hiszen a csehszlovákiai magyarság a huszéves cseh uralom alatt és ellenére is szaporodott, mégpedig jelentékeny mértékben. Miként az e helyen már emlitett *Magyarok Csehszlovákiában* cimü munkában olvashatjuk, 1924-től 1936-ig, tehát tizenkét év alatt, 234.792 magyar gyermek született s ha ebből levonjuk az ugyanezen idő alatt elhalálozott magyarok számát, *marad kerekszámban 86.000 főnyi szaporulat.* Ennek arányában az 1921 óta eltelt tizenhét év alatt a magyarság lélekszámának mintegy 122.000 fővel kellett megnövekednie, tehát, ha az 1921-es adatokat el is fogadnók helyeseknek, még akkor is mintegy 900.000 magyarnak kellene lennie Benes köztársaságában. Ha azonban nem hiszünk a prágai számtantudósok csalhatatlanságában, bizton elhihetjük azt, hogy *a felvidéki magyarok száma jóval meghaladaj az egymilliót.*

E szám arányában pedig *kereken 28 százalék illetné meg a magyarságot az elszakitott Felvidék területéből.* Az 1930-as cseh statisztika alapján meg mindössze 9913 négyzetkilométerre lehetne igényünk, ami csupán 15.8 százalékot jelentene. A *Daily Telegraph* térképe szerint viszont még e csekély területet sem kapnók vissza, hanem annak is alig harmadrészét. Az angol lapok hiradásai azt is tudni vélték, hogy *a visszacsatolandó területek nagyságát a legutóbbi községtanácsi választások eredményei alapján határozzák meg és csak oly kerületek jutnak vissza az anyaországhoz, melyekben a választásokon az illető nemzetiségek jelöltjei a szavazatok 75 százalékát nyerték el.* Ez fölháboritó igazságtalanság volna s nem valószinü, hogy Hitler ily megoldásba beleegyezzék, hiszen *emlékezetes nürnbergi beszédében a legsulyosabb szavakkal itélte el Beneséknek e választások lefolytatása körül tapasztalt szélhámosságát.*

Teleki Pál kultuszminiszter, a világhirü földrajztudós, az 1910. évi népszámlálás alapján *Ethnographical map of Hungary* cim alatt népszerüségi térképet készitett a magyar birodalom területéről és az tiz év óta a *Justice for Hungary* cimü munka (Longmans, Green and Co. Ltd. London, 1928) mellékleteként angol szakkörökben is közkézen forog. Az e térkép alapján megvont uj határvonalnak a következőképpen kellene kialakulnia: Szomfa, Modor, Nagyszombat, Szered, Üzbég, Aranyosmarót, Garamszöllős, Korpona, Kékkő, Divény, Málnapatak, Tiszolc, Nagyrőce, Dobsina, Gölnicbánya, Somos, Ránkfüred, Tőketerebes, Butka, Jenke, Antalóc, Szentmiklós. Nagyszöllős Huszt, Bedő, mindenütt javunkra értve a felsorolt helységeket. *E határral visszakapnók Pozsonyt, Érsekujvárt, Komáromot, Nyitrát, Lévát, Losoncot, Rimaszombatot, Rozsnyót, Kassát, Ungvárt, Munkácsot és e városokkal együtt azokat a területeket, amelyeken a magyarság csaknem teljesen egységes, zárt tömbben él.*

Egyelőre ez a mai magyar igazság, ezt kell kiharcolnunk, ez, amit várhatunk, ez, amivel megelégedhetünk, de nem érdemelnők meg az életet a nap alatt, ha ebből a magyar igazságból bármit is lealkudni engednénk. És ezenfelül ott van még a tót testvéreknek és a rutén testvéreknek az igazsága. Itt aztán tessék megkérdezni a tótokat és ruténeket. Mi azt mondjuk nekik: *tudjuk, hogy önálló, évezredes nép vagytok.* Tudjuk, hogy nagy népi és nemzeti jogaitok vannak. *Ezeket a jogokat, az önrendelkezéstek jogát mi a hungarista gondolat jegyében is tiszteletben tartjuk, elismerjük és megadjuk.*

S nincsen kétségünk aziránt, hogy a tótok, rutének, cipcerek egyértelmüleg azt az akaratot fogják nyilvánitani, hogy visszatérjenek Szent István koronájához. Az viszont, hogy *az ő akaratuknak* érvényt szerezzünk, ez már *a mi kötelességünk lesz.* S mi ennek a kötelességünknek *meg fogunk felelni.*

Rothermere üzenete

Rothermere lord, a *Daily Mail*-lapok tulajdonosa és Magyarország nagy barátja az alábbi táviratot küldte *Bordóssy* Iványak a *Daily Mail* budapesti szerkesztőjének:

— Kérem közölje a magyar lapokkal a következő üzenetemet:

„Husz hosszu esztendő szenvedései és igazságtalanságai után, amelyeket a magyar nemzet oly hősiesen viselt, *Magyarország végre ismét elfoglalhatja helyét a napon.* Ez alkalommal hazájának milliárdnyi barátjával egyetemben *imádkozom a Kárpátok övezte területek békés és sikeres visszacsatolásáért* és boldogsággal fogok osztozni a magyar nemzet örömében, amidőn *az ujjászületett Magyarország ismét szivére ölelheti oly hosszu időn át számüzetésben élt gyermekeit.*" Aláirás: *Rothermere.*

HIREK

— **Szerkesztőségi személyi hirek.** A *Magyarság* három kitünő, fiatal munkatársának, *Szabó* Gyula dr., *Rajkay* László és *Laky* László hirlapiróknak a lap felelős szerkesztője soronkivüli szabadságot engedélyezett. Három kiváló kollegánk csütörtökön kezdette meg szabadságát.

— **Csorba Tibor lengyel kitüntetése.** *Orłowski* Leon budapesti lengyel követ és meghatalmazott miniszter most adta át sz. *Csorba* Tibor iró tanárnak a *Polonia Restituta* rendjel keresztjét a lengyel—magyar irodalmi és müvészeti kapcsolatok terén elért eredményeiért. Csorba Tibor már régebb idő óta foglalkozik lengyel kulturális dolgokkal. Idevágó cikkei lengyel és magyar nyelven jelentek meg a különféle napilapok és szaklapok hasábjain.

— **Kinevezések az egri főegyházmegyében.** *Szmrecsányi* Lajos egri érsek Révész Béla érseki aljegyzőt miskolci hitoktatóvá és az ottani katolikus legényegylet másodelnökévé, egyidejüen Bordás Alfréd nyiregyházi hitoktatót érseki aljegyzővé nevezte ki. Mikes Lajos aszalói, Lipovniczky Sándor keresztespüspöki, Sivák István nagybátonyi lelkész, Temesváry Bertalan ózdi, Maczky Pál pedig jékei ideiglenes lelkészhelyettes lett. Hitoktatói kinevezést kaptak: Karácsonyi József Gyöngyösre, Béres Ferenc Ujdiósgyörbe, Csernoch Ágoston Diósgyőrvasgyárba, Pongrácz Sándor Diósgyőrbe, Vizy István Nyiregyházára, Páll Ferenc Jászapátiba, Gecse István a mezőkövesdi gimnáziumba, Katona István Mezőkövesdre, Nagy László Tiszafüredre és Debrey Ferenc Nagykállóba. A káplánok közül áthelyezte a főpásztor Béres Jánost Nyiregyházára, Simon Sándort a miskolcmindszenti plébániára, Jakab Istvánt Maklárra, Balogh Jenőt Sirokba, Somlyai Gézát Jászladányba, Szabó Sándort Egyekre, Csifféry Sándort Kápolnára, Kovács Józsefet Törökszentmiklósra, Maksa József dr.-t Ózdra és Tóth Istvánt Verpelétre. Kanyó Mihály verpeléti káplánnak háromhavi betegszabadságot adott az érsek.

Semmiről se tudni

Ablakom alatt elügetett
Rongyosan, szilaj-gondtalanul
Négy mezitlábas proli gyerek.

Kezükben mogyoróbot, csuzli.
Zsebükben egy-egy karéj kenyér.
De jó a nyárba belefutni.

De jó még semmiről sem tudni:
Napszámról, gyárról, fáradságról;
Hogy kell a sorssal megalkudni.

Mint falja az életet a pénz;
A boldog, piros emberszivre
Hogyan rakódik szürke penész.

A gépek, mühelyek, irodák,
Betegség, éhség, koránkelés
Mint fojtják meg a lélek dalát.

Jó lenne semmiről se tudni!
Mezitláb, szilaj-gondtalanul
A négy gyerekkel együtt futni.

Gesztelyi László

— **Négyszáz francia munkás tanulmányozza a nemzeti szocializmus alkotásait.** *Berlinből* jelentik: *Ley* Róbertnek, a német munkaarcvonal vezetőjének meghivására *négyszáz* francia munkás utazott tanulmányutra Németországba. Szakmák szerint tizenhét csoportra oszolva keresik fel a különféle német vidékeket. Több csoport Berlinbe érkezett.

— **Megalakult a Légoltalmi Liga kiskőrösi fiókja.** *Kiskőrösről* jelentik: Kiskőrösön megalakult a Légoltalmi Liga fiókja. Elnökké *Varga* Sándor községi főjegyzőt, alelnökké *Trepák* János ny. őrnagyot, titkárrá *Vidovich* László *Máv* forgalmi tisztet választották meg.

— **A félfehér kenyér: 38 fillér.** Az árkormánybiztos Budapesten, Albertfalván, Budafokon, Csepelen, Kispesten, Palotaujfalun, Pesthidegkuton, Pestszenterzsébeten, Pestszentlőrincen, Pestujhelyen, Rákospalotán, Rákosszentmihályon és Ujpesten szeptember 24-én kezdődő hatállyal a négyes buzalisztből vagy ennek megfelelő keverékből készült *félfehér kenyér* legmagasabb kicsinybeni eladási árát *kilónként 38 fillérben* állapitotta meg.

— **Állatorvosi kinevezések.** A földmivelésügyi miniszter *Bakos* Miklós dr., *Evva* Barnabás dr. és *Ináncsi* Endre dr. okleveles állatorvosokat ideiglenes minőségü állatorvos gyakornokokká kinevezte és szolgálattételre *Bakos* Miklós dr.-t a járási állatorvoshoz Elekre, *Evva* Barnabás dr.-t a járási és városi állatorvoshoz Nagykanizsára és *Ináncsy* Endre dr.-t a járási és városi állatorvoshoz Sopronba osztotta be.

— **Áthelyezés.** *Miskolczy* Sándor vámgyakornokot a nagykanizsai fővámhivataltól a budapesti fővámhivatalhoz helyezték át.

— **Az angol királyné Londonba érkezett.** *Londonból* jelentik: *Erzsébet* királyné csütörtök reggel a balmorali királyi kastélyból a skóciai expresszhez csatolt szalonkocsin Londonba érkezett.

— **Felhivás a felvidékiekhez.** Azok a felvidékiek, akik a napilapok utján közölt felhivásra még nem jelentkeztek, felvidéki kapcsolataikra vonatkozó és személyi adataikat mielőbb jelentsék be a *Felvidéki Egyesületek Szövetsége* főtitkáránál (VII., Rákóczi-ut 36. I. emelet 4). Életkor, képzettség, foglalkozás, nyelvismeret, pontos lakcim feltétlenül közlendő. A szövetség mozgalmi programját és célkitüzéseit a jelentkezőkkel a közeljövőben kiadványban közli.

— **A Zeppelin Bécs felett.** *Bécsből* jelentik: A *Graf Zeppelin* léghajó csütörtökön délután néhány perccel 3 óra után megérkezett Bécsbe. A léghajó megérkezésének híre pillanatok alatt elterjedt a városban és a lakosság sietett az utcákra és terekre, hogy láthassa a hatalmas léghajó-óriást. A léghajó egy kört irt le a város felett, majd nyugati irányban eltünt a szemhatáron.

Romlott ételek okozta mérgezéseknél a gyorsan és biztosan ható természetes **„Ferenc József"** keserüviz azonnali használata — egy vagy két pohárral — rendkivül fontos segédeszköz. Kérdezze meg orvosát.

— **Akik saját bőrükön tapasztalják, hogy a „szovjetparadicsom" vörös pokol.** *Revalból* jelentik: Észtországban még mindig akadnak a bolsevizmusnak olyan kiábrándithatatlan hivei, akik személyesen akarnak meggyőződni a „vörös paradicsom" nagyszerüségéről. Minden intelem ellenére még mindig hisznek a szovjetrádió és szovjetügynökök igéreteinek és hazugságainak és elhagyott helyeken átszöknek a határon, hogy az uj „igéretföldjét" megláthassák. Ekkor veszik csak észre, hogy mi vár ott rájuk, de már későn. Mielőtt bármit is megpillanthatnának a szovjetparadicsom gyönyörüségeiből, a vörös határőrök foglyul ejtik őket és felszólitják, hogy *lépjenek be önkénteseknek a spanyol, vagy a kinai vörös hadseregbe.* Ha *vonakodnak,* egyszerüen *főbelövik őket.* Az észt sajtó több ilyen esetet sorol fel az utóbbi időben. Ugyanigy járt a napokban két észt fiatalember is. Alig lépték át az orosz határt, hamarosan kiábrándultak a bolsevizmusból. Természetesen rögtön felszólitották őket a spanyolországi önkéntesek közé való belépésre, azonban nem akartak kötélnek állni és szökéshez folyamodtak. Egyiküket lelőtték a szovjethatárőrök, a másiknak sikerült elérnie a *Pejpusztavat* és *átuszott az észt partra.* Csak igy sikerült megmenekülnie a vörös pokolból.

A Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársulat igazgatósága, felügyelőbizottsága és tisztikara megrendülten tudatja, hogy értékes munkatársa,

Spiegl Béla

okl. vegyészmérnök, m. kir. kormányfőtanácsos, ügyvezető igazgató ur

e hó 22-én elhunyt.

A Megboldogultban alapos müszaki szaktudás kivételes gazdasági tehetséggel párosult. Fényes szellemi képességeivel és jellembeli tulajdonaival közel három évtizeden át szolgálta társulatunkat. Cementgyáraink és vegyipari üzemeink maradandó emlékei uttörő munkájának.

Elköltözését pótolhatatlan veszteségnek érezzük; lebilincselő lényének nemes emlékezetét hálás kegyelettel fogjuk megőrizni.

LIBERÁLIS TREUGA DEI

A kirobbanás felé közeledő külpolitikai események hatása alatt a magyar politikai pártok *Treuga Dei*-t hirdettek, amit érthető örömmel fogadott a magyar közönség, hiszen a mai válságos időkben valóban szükség van a nemzeti összefogásra. A belpolitikai békének szükségességét hangoztatják a tuloldalon álló liberális politikai napi- és hetilapok is és a béke érdekében néhanapján bizony egész kenetteljes cikkeket eregetnek az olvasók felé. Nekünk már régóta gyanus volt ez a liberális bárányhőr, mert *ahogy a multban sem, ugy a jövőben sem tudunk bizni a magyarországi zsidóság igaz érzelmeit kifejező népfrontsajtóban.* Egy-két napig valóban csend volt a tuloldali berkekben, elmaradtak a liberális heccelődések, s ugy láttuk — bár valójában nem hittük —, hogy végre jobb belátásra tértek Blum Leó magyarországi hivei. Hogy bizalmatlanságunk mennyire indokolt volt, azt bizonyitja az *Ujság* cimü ortodox szabadelvü napilap csütörtöki számában megjelent elmefuttatás, amely szerint „nincs ma belpolitika, nincs veszekedés, sem jobb- és bal-, sem bal- és jobboldal között, nincs zsidókérdés, csak egy nagy nemzeti ügy van." Hát ez valóban megható mondat, oly szép, amiért hajlandók volnánk sok mindent megbocsátani a köruti sajtólegényeknek, ha... Mert ez a ha ugyanis igy folytatódik: *„De hallga* — folytatja tovább a *Treuga Dei*-ben feloldódott öreg ortodox —, *van egy hang, mely belesüvit a nagy egységbe és amit az szolgál, egyszerüen kisajátitja. Ők foglalták vissza Nyugatmagyarországot, akik akkor még nem is voltak, ők voltak a Kossuthok, Rákóczi Györgyök, Esze Tamások és Vak Bottyánok. Ki meri tagadni, hogy ezek a nagyok mind Szálasit éltették? — És értsétek meg, ti Imrédyék és Kányák, hogy a rongyosok és mezitlábasok jóváteszik, amit ti elrontottatok — Kitartás — ti papirosmolyok, aranyvalutások és kamatmarzsolók, hogy csak azért éli tul az ország a ti kártevésteket, mert itt vannak ők, a mezitlábasok, a rongyosok, a zöldingesek!"* Hallga csak, hallga, hogyan ir 1938 sorsdöntő őszén a magyar népfronttábor szócsöve. De hallga csak, hallga, vegyék tudomásul odaát, hogy *igenis: a magyar fiatalság, a magyar nacionalista lendület lelkesitette a Kossuthokat, a Rákócziakat, az Esze Tamásokat, a Vak Bottyánokat annakidején a magyar történelem sorsdöntő óráiban.* Ők — mi voltunk azok, akik kibontottuk Cegléden a szabadság zászlaját, mi voltunk a magyar történelem *Esze* Tamásai és *Vak Bottyánai.* Jegyezzék meg odaát *a sorsdöntő napokban is pimaszkodik, hogy egyedül mi rongyosok és talpasok, kiebrudalt magyar nacionalisták vagyunk a továbbfolytatásai azoknak, akiknek nevét szájukra sem vehetik azok a jelenlegi lapszerkesztők, akiknek ősei mint konc után vonuló kalmárok lopakodtak be azokra a vidékekre, amelyeken végigszáguldottak a Vak Bottyánok és az Esze Tamások rongyos talpasai.* Vegyék tudomásul, hogy mi, értsük meg jól, *sohasem ők* voltunk azok, akik nyomorult Manlicherrel a vállunkon, rongyos cipőben, de lobogó szent lelkesedéssel mentünk Nyugatmagyarországra, mert tudtuk, hogy hiv bennünket a történelem. *Annakidején akkor — a nyugatmagyarországi harcok idején — is éppen igy viselkedtek.* Nehogy azt higyjék, hogy mi felejtünk. Még emlékezünk azokra a cikkekre és irásokra, amelyek *utcai brigantinak, fehér ellenforradalmároknak, véreskezü gyilkosoknak nevezték a Nyugatmagyarországon küzdő Héjjas Ivánokat, Endre Lászlókat és mindazokat, akik soha, de soha nem tartoztak a papirosmolyok, az aranyvalutások és a kamatmarzsolók fajtájához.* Igen, mi is hangoztatjuk a *Treuga Dei* szükségességét, de *a fent idézett cikk ismét lerántotta azt a piszkos leplet, amelyet ilyenkor sorsdöntő napokon a magyarországi zsidóság szellemi képviselői arcukra huznak.*

Vérbosszu

Varsóból jelentik: *Lipno* lengyel faluban szörnyü vérbosszut állt két gazdalegény az unokaöccsén. Mezei munkások találták meg a szétdaraboit holttestet. A rémtett előzménye az, hogy a meggyilkolt *Palacz* nevü fiatalember négy évvel ezelőtt — tizenhatéves korában — *agyonverte egyik unokaöccsét* és ezért javitóintézetbe utalták. A javitóintézetből most került ki. *Áldozatának két bátyja megleste s ugyanarra a helyre hurcolta,* ahol ő kinozta halálra áldozatát. *Lassu kinhalálra itélték* s az itéletet végre is hajtották rajta. A szörnyü vérbosszu végrehajtása után otthon *győzelmi lakomát csaptak.* Mulatozás közben fogta el őket a csendőrség.

— **Háziasszonyok!** Nem kerül pénzbe, mégis a legjobb tésztareceptekre megkapja, ha még ma kéri a *Dr. Oetker-féle* világhirü *fényképes receptkönyvet,* melyet bárkinek ingyen megküld a gyár: Dr. Oetker A., Budapest, VIII., Conti-utca 25.

A magyarság önrendelkezési jogát követeli a felvidékiek egyesülete

A „volt felvidékiek egyesülete", amely az elszakitott Felvidék lakosságának csonkamagyarországi képviselőszerve, határozati javaslatot hozott, a Felvidék minden nemzetiségének háláját tolmácsolva az európai nagy nemzetek vezetői iránt. A határozati javaslatban felhivják a müvelt világ figyelmét arra, hogy a szlovákok, magyarok, németek és ruszinok ezer év óta testvéri békében éltek földjükön és védték azt és egyemberként tanulták meg gyülölni a cseh népet, amikor 1848—49 szabadságharcai után a császári hadsereg hóhérává szegődött aljas haszonlesésből. A Felvidék nemzetiségeit a turócszentmártoni álvezérek határozatából tépték le az ezeréves haza testéről. — Nekünk — mondja a javaslat — Csehország nem hazánk, mi az elcsatolt területeken a cseh hatóságok eltávolitásával egyidejü népszavazást követelünk, mert mi a Felvidékről kiüldözött németek, ruszinok és szlovákok a történelmi Magyarországtól, a mi ősi hazánktól elszakadni soha nem akartunk és nem akarunk, hogy ősi hazánk vérrel áztatott édes földjére bennünket mint a mi egyetlen és törvényes képviselőnk mielőbb segitsen vissza. Mi csehek nem leszünk soha. Budapesten, 1938 szeptember 22-én. Aláirások.

— **Lezuhant egy román katonai repülőgép.** *Bukarestből* jelentik: A légügyi minisztérium közli, hogy szeptember 21-én este 19 órakor, éjjeli gyakorlat közben, *Crivina* állomás közelében kényszerleszállást végzett egy katonai repülőgép. A gép összetört, utasainak azonban semmi bajuk nem történt.

A kisfiutól azt kérdik, akarja-e látni kisöccsét, akit most hozott a gólyanéni. Azt válaszolja:

— Nem vagyok én az öcsikére kiváncsi, hanem a gólyanénit, azt nagyon szeretném látni.

★

Menyasszony a vőlegényéhez:

— Melyik hónapot gondolod, Gyurikám, legalkalmasabbnak esküvőnk megtartására?

— A tizenharmadikat.

— **Megalakult a Bácskai Repülőegyesület.** *Bajáról* jelentik: A Bácskai Repülőegyesület most tartotta alakuló közgyülését nagy érdeklődés mellett. A közgyülésen *Latinovits* János főispán ismertette azokat az okokat, amelyek az egyesület megalakitását szükségessé tették. Beszédében kérelmet intézett az ország ama városainak és vidékeinek társadalmához, ahol az ifjuság repülőnevelése még nincs megszervezve, vegyenek példát azoktól a lelkes emberektől, akik az ország különböző vidékein minden nehézséget leküzdve már eddig is jelentős eredményeket felmutató repülőkiképzést létesitettek. A főispán beszéde után *Ember* Sándor dr. országgyülési képviselő, a *Magyar Aero-Szövetség* társelnöke és a *Horthy Miklós Nemzeti Repülőalap* szervezője, hosszabb beszédben ismertette a repülés nemzetvédelmi jelentőségét. Bejelentette, hogy összel az országgyülés elé kerül az a törvényjavaslat, amely a már meglevő anyagi eszközökkel együtt *évi ötmillió pengőt juttat az ifjuság polgári repülőkiképzésére.* Végül azzal a felhivással fordult a szülőkhöz, hogy gyermekeiket engedjék nyugodtan résztvenni a repülőtanfolyamokon, mert a Légügyi Hivatal és a Magyar Aero-Szövetség a repülőkiképzést oly alapossággal készitette elő, hogy a lehető legkisebbre csökkenthették a kiképzés veszélyességét. Az alakuló közgyülés alatt a Müegyetemi Sportrepülő-Egyesület *Gerle 12* nevü repülőgépe a város felett tisztelgő köröket irt le.

Érdekes! *Fontos!*

HERMAN FEHST:

Bolsevizmus és zsidóság

Forditotta és előszót irt: **Bosnyák Zoltán.**

Ára 60 fillér. Portó 8 fillér.

Kapható a **Magyarság** könyvosztályában, Bpest, Eskü-ut 6.

— **Térképek a kirakatban.** Belváros. Délidő. Hullámzó tömeg. Megállunk itt is, ott is. Mert: bolt bolt hátán. Versengő kirakatok. Kivánatosak és kivánkozók. Mennyi szándék. Mennyi vágy. Mennyi csalogató hivás: szép táska vagyok, szép bunda vagyok, szép ruha vagyok, finom vagyok, ragyogó vagyok, ékszer vagyok!... De most a járókelő továbbmegy. Istenem, 1938 szeptember 22-ikét irunk. Dél van. *Chamberlain* utban Köln felé; *Hitler* már Godesbergben van; *Ossusky* még mindig versenytátrs nélkül vallja magát csehszlováknak; *Krofta* megkapta a magyar jegyzéket; a *Vencel-téren* tüntetnek a vörösök; ezer jaj zug idáig *Csapról, Kassáról, Losoncról, Pozsonyból, Teschenből, Haberspirkből, Aschból;* valahol a Duna füzesei közt most uszott át egy „cseh" katona... ennyi minden! S a járókelő most hirtelen megáll. Könyvesbolt. Nem, nem a könyvek, ma nem a könyvek! Más, egészen más. Ott függ a kirakatban a térkép, 1938 szeptember 22-ikének legnagyobb slágere, a legkelendőbb cikk, a legizgalmasabb regény, a legérdekesebb, legmaibb téma: a térkép. Mussolini szavát idézve, *Cseh-német-román-magyar-rutén-szlovákia* térképe. A Kárpátok, a Felvidék, a vadregényes szlovák, rutén és magyar, óh magyar tájak térképe. Tömeg gyürüzik a térkép körül. Latolgatják a nemzetiségi megoszlást, a helyzetet s a jövőt. Ki-ki kanyarit egy-egy darabot. Az egyik — fővárosi altiszt lehet, erre jár éppen — *Nyitrára* tapad szeme-nézésével, odavalósi lehet. A másik — kifutó — *Losoncot* nézi kigyulladt lélekkel. A harmadik *Kassát,* a negyedik a *Szepességet,* az ötödik *Beregszászt* s igy tovább... A szemek már megkezdték a nagy bontást. Megfoghatatlan, érzékelhetetlen, láthatatlan parányok, rögök, háztájak, utcák, ligetek, földek, erdők, kösziklák bontakoznak, hasadnak ki, jönnek, jönnek egyre közelebb, egyre megfoghatóbb, egyre valódibb közelségbe. Az ősi juss elindult vissza-utjára... Kereskedők, Belváros fényes boltjainak tulajdonosai: ne essék zokon nektek, hogy most kevesebb a csodáló a ti kirakataitok előtt. Ne fájjon, hogy képviselőtől kifutófiuig, altiszttől méltóságos asszonyig mindenki a térkép előtt áll meg, s nem bundátok, ékszeretek, metszett üvegkészletetek előtt. Majd ha... reméljük mindnyájan, nemsokára: a régi nagy forgalom hozzátok is visszatér. Lesz még szőlő, lesz még lágy kenyér! *(F. E. Z.)*

— **Megint elhalasztották a végleges döntést a tabáni gyógyszálló ügyében.** A tabáni gyógyszálló helyét a Szent Imre hercegfürdő közvetlen közelében — a közmunkatanács utasitására — a főváros magasépitési ügyosztálya lécekkel és sokemeletes magas szálfákkal pontosan kijelölte. A közmunkatanács, a tabáni gyógyszállóbizottság és a magasépitési ügyosztály szakértői a kijelölés után helyszini szemlét tartottak, melynek során a vélemények megoszlottak. A helyszini szemlén megállapitotta a kiszállt bizottság azt is, hogy ha a Szent Imre herceg-fürdő mellett épitenék fel a gyógyszállót, akkor a terveket módositani kell, mert az épület tulmagasra van méretezve, a tervekből egy-két emeletet le kell majd vágni. Ezek szerint az elméletileg már elfogadott épitési terveket módositani kell s ezért az épitkezés előreláthatólag ujra elhuzódik. A szakértők szerint a gyógyszállót inkább hosszabbra, vagy szélesebbre, mint magasra kell tervezni, mert nem szabad egy felhőkarcolószerü épületet emelni a Gellérthegy gyönyörüen parkirozott és villákkal beépitett lejtőjére. A helyszini szemlén ezekszerint nem alakult ki egységes vélemény s ezért a bizottságok elhatározták, hogy már egészen a közeljövőben ujabb helyszini szemlét tartanak.

Ha folytonos bélpangásaitól és tulsok gyomorsavától okvetlen meg akar szabadulni, ugy ne mulassza el reggelenkint egynegyed, esetleg félpohár természetes **„Ferenc József"** keserüvizet éhgyomorra inni. Kérdezze meg orvosát.

— **Emberölés kisérletéért — négyhavi fogház.** Budapesten a Jász-utca 13. számu lakótelepen *Hahn* József épitészmérnök, gondnok sörétes puskával rálőtt *Maróti* Illés napszámosra, aki ittas állapotban késsel fenyegetődzött. A napszámos sulyosan megsérült s jobbkarja teljesen megbénult. A büntetőtörvényszék Hahn mérnököt jogos védelem cimén felmentette. Most tartott ez ügyben fellebbviteli tárgyalást a tábla *Kállay*-tanácsa s az épitészmérnököt *bünösnek* mondta ki *erős felindulásban elkövetett szándékos emberölés kisérletében* s ezért *négyhavi fogházra itélte.* Az itélet nem jogerős.

— **Vizbefult egy uszálykormányos kisfia.** Csütörtökön este halálos szerencsétlenség történt a Dunán. A Dunagőzhajózási Társaság 0.6702 számu uszályhajóról, amely a nagyvásártelep közelében horgonyzott, a vizbe esett *Riesner* Ferenc uszálykormányos hatéves *László* nevü fia. A gyermek a hajón játszadozott, hirtelen megcsuszott és átesett a korláton. Riesner Ferenc csónakon indult fia keresésére, de a gyermek közben elmerült.

Az osztálysorsjáték csütörtöki huzásának eredménye

400.000 pengő jutalmat és 500 pengőt nyert: 37314.
2000 pengőt nyert: 31073.
800 pengőt nyert: 60311.
600 pengőt nyert: 17369.
500 pengőt nyertek: 40687 60012 72255.
300 pengőt nyertek: 4893 16332 27844 29321 33083 35403 42769 43462 46770 64561 82445.

175 pengőt nyertek:

386 511 588 806.
*1*114 672
2321 223 403 417 567 645 696 730 796.
*3*067 205 462 508.
*4*374 436 511 516 741 940.
5078 094 142 172 237 313 366 478 868.
6014 083 192 282 680 738 768 966 996.
7054 223 357 448 543 704.
*8*092 192 205 496 767.
9040 168 367 559.
*10*883.
*11*292 379 817 981 983
*12*186 833 974.
*13*422 524 644 783 842 851 955.
*14*036 292 928.
*15*054 210 231 445 893.
*16*217 552 817 831.
*17*092 227 435 442 539 554 834 902 956 969 976.
*18*005 044 079 779 935 969.
*19*193 452 635 666.
20058 111 280 293 900.
*21*128 266 313 533 734 895.
22133 161 536 652 770 923.
23446 468 907.
*24*276 346 355 694 858.
25297 535 789 794 924.
26066 192 283 698 817 820.
27765 785 809 893 973 981.
28369 561.
29461 646 761.
*30*128 529 538.
*31*037 062 249 289 294 455 483 546 616 639.
*32*491 522 558 941 958.
*33*136 139 503 614 848.
*34*036 168 226 901.
35157 387 441 816 923.

Az első osztályhoz sorsjegyek már kaphatók

Benkő Bank Rt.

Budapest, Andrássy-ut 56. Tel.: 128-647

*36*099 146 221 457 469 491 534 846.
*37*287 617 633 722 797.
*38*304 540 782 884.
*39*017 169 278 547 769 922.
*40*014 176 490 588 876.
*41*108 191 201 387 399 956.
*42*339 879.
*43*043 069 130 352 855.
*44*006 106 17 407 512 552 570 656 717 748 790 980.
*45*073 437 852 890 899.
*46*200 305 400 690 841 878.
*47*202 294 434 751 899.
*48*032 932 959 965.
*49*039 131 481 631 785 988.
*50*122 336 542 685.
*51*048 050 086 173 176 209 219 245 539 737 916 956.
*52*053 058 075 089 130 139 214 486.
*53*118 282 484 856 894 975 994.
*54*006 342 412 461 481 519 615 823.
*55*092 767.
*56*212 621 983.
*57*032 228 238 241 487 784 800 995.
*58*116 156 209 380 642 851.
*59*016 027 842.
*60*003 094 454 693 714 789 820.
*61*247 330 338 362 466 753.
*62*086 372 943.
*63*336 677 736.
*64*174 218 323 328 350 438 449 543 571 693 701 997 998.
*65*106 163 285 556 610 720 941 957.
*66*078 147 240 774 927.
*67*157.
*68*145 219 237 586 704 758 845 870.
*70*049 072 151 178 191 201 515 568 617 735 901.
*71*111 122 830 990.
*72*427 429 448 528.
*73*015 025 077 251 287 509 526 651.
*75*141 204 304 432 541 555 587 601 737 925.
*76*167 222 276 725 743.
*77*050 136 361 520 608 609 842 939.
*78*078 347 348 542 562 812 873.
*79*313 334 658 692.
*80*323 326 633 657 774 892 959.
*81*089 495 566 776 931.
*82*489 603 634 715 738 953.
*83*096 464 554 843 867.
*84*035 250 398.
*85*021 163 466 587 728.
*86*096 103 106 148 694 968.
*87*121 518 603.

★

Az esetleg előforduló sajtóhibáért felelősséget nem vállalunk.

— **Kényelmes ruházkodás.** Nem kell külön utakat tennie, szabadul az eladó rábeszélésétől, saját otthonában zavartalanul válogathat, ha megbizható, tartós szöveteket akar venni. A Trunkhahn-posztógyár önnek is szállitja ruhánként angolosan gyártott szingyapjuszöveteit közvetlen a gyárból. Kérje költség- és kötelezettségmentesen a mintákat: Budapest, XI., Bocskay-utca 127.

1021

BIURO WYCINKÓW PRASOWYCH
WYCINKI PRASOWE GLOB RSW „PRASA"
Warszawa
Pl. Starynkiewicza 7
Tel. 8-59-59

ŻYCIE i MYŚL
WARSZAWA, UL. MOKOTOWSKA 43

wydanie .....

Nr 4 z dn. IV - 1970

„Prasa", Bydg., 2329/66

Sławomir Bołdok

AKWARELE TI

Wśród licznego obecnie grona twórców parających się sztuką malowania niewielu jest artystów uprawiających akwarelę. Technika ta, popularna w ubiegłym stuleciu w malarstwie europejskim, posiadała i w Polsce wybitnych przedstawicieli, takich np. jak Stanisław Masłowski czy Julian Fałat. Dzisiaj w pogoni za efektami plastycznymi, osiąganymi coraz częściej przy pomocy łączenia różnorodnych faktur lub mieszania technik, mało kto kontentuje się czystą akwarelą. Tymczasem akwarela, jakkolwiek na pozór nie tak efektowna jak malarstwo olejne, jest nieporównanie trudniejsza. Wymaga wielkiej biegłości ręki, szybkości w malowaniu i doświadczenia w kładzeniu barwy. Przy tym w technice tej można uzyskać bardzo interesujące połączenia kolorów, czystość i świetlistość plamy barwnej, dające w rezultacie wrażenie lekkości i zwiewności materii malarskiej prawie nieosiągalne w innych odmianach malarstwa.

Jednym z najprzedniejszych akwarelistów jest u nas Tibor Csorba. Urodzony w 1906 r. ukończył w Budapeszcie w 1929 roku Akademię Sztuk Pięknych, gdzie studiował malarstwo pod kierunkiem profesorów — L. Baranszky'ego i O. Glatza. Dalsze studia kontynuował w Paryżu i Londynie. Od 1936 r. przebywa w Polsce. Prócz plastyki interesują Csorbę zagadnienia pedagogiczne, do których ma solidną podbudowę teoretyczną, jako że uzyskał doktorat w zakresie literatury i sztuki. Od 1931 r. bierze udział w wystawach na Węgrzech i

laty z okazji jednej [illegible]

określił cele i charakter swojej sztuki:

„Pociąga mnie pejzaż. Ludzie, ich praca też go formują, wprowadzam ludzi tylko jako jeden z elementów niestatycznych wobec domów, drzew i gór. Ale również niestatyczne jest powietrze, drganie liści i świateł, ciepły nurt, krzepiąca pogoda, którą nas obdarza natura. Jeżeli patrząc na moje akwarele uśmiechacie się bezwiednie jak do wspomnień, nachodzi was myśl o dawnych wakacjach z dzieciństwa, przypomnienie trawy głębokiej, w której leżeliście z rękami pod głową, zasłuchani w szum listowia, przekreślani cieniami obracających się skrzydeł wiatraka. (...) Jeśli patrzycie na moje akwarele jak w okno pełne kojącej pogody, wiem, że nie malowałem na darmo".

Rozmiłowany w krajobrazie tak Polski, jak i Węgier Csorba pragnie pokazać, spopularyzować piękno obu krajów, precyzując jednocześnie w swoich akwarelach specyficzne, odmienne cechy, wynikające z ich geograficznego położenia. Prezentując nam uroki Budapesztu, Balatonu czy Szentendre, ukształtowane poprzez wrażliwość i sentyment artysty, jednocześnie propaguje na Węgrzech

urodę przybranej ojczyzny. A że jest w niej zakochany, najlepiej świadczą o tym liczne cykle pejzażowe powstałe w ostatnim dwudziestopięcioleciu, jak np. — „Szlakiem Marii Konopnickiej", „Szlakiem Jana Kasprowicza", „Moja Warszawa", „Tatry" czy „Szlakiem Mortona Csombora w Polsce".

Na obecnej wystawie znalazły się prace dawniejsze, pochodzące z tych właśnie cyklów, jak i z ostatniego okresu twórczości. Wśród dawnych szczególnie podobały mi się krajobrazy — „Nad Dunajcem, II", w którym Csorba osiągnął ciekawy efekt świetlistości powietrza i lustrzanego odbicia przedmiotów w wodzie; dwa widoki z cyklu „Szlakiem Chełmońskiego" ukazujące typowe motywy pejzażowe z Mazowsza, bardzo proste, ale przepojone nastrojem poetyckim; bardzo ładnie zakomponowany widok szczytów górskich z teki „Tatry, VII" oraz melancholijny pejzaż „Z niziny węgierskiej, I".

Na przestrzeni ostatniego roku w twórczości Csorby nastąpiła wyraźna ewolucja. Kiedy w dawnych akwarelach artysta jakby w sposób kontemplacyjny smakował uroki pejzażu i poprzez swoją wrażliwość oddawał jego istotę w formie plastycznej, to ostatnie prace nabrały cech dynamicznych, ekspresyjnych. Csorba zawsze miał skłonności do widzenia syntetycznego, ale ostatnio ta cecha wystąpiła jeszcze wyraźniej. Rytmiczne w kompozycji „Płoty zakopiańskie" stoją na pograniczu abstrakcji, a w cyklu „Kompozycji fakturalnych" próg ten został już przekroczony. Zdobyte doświadczenie pozwala Csorbie na operowanie bogatą gamą efektów fakturalnych, czysto malarskich, typu „action painting", w których jednak zwarta syntetyczna forma jest osią kompozycji. Wydaje mi się, że nowy sposób tworzenia wyzwolił w artyście rozmach malarski, o czym świadczy swobodny dukt pędzla i wewnętrzna odśrodkowa dynamika tych kompozycji, a sprawność akwarelisty korzystnie wpływa na sposób operowania plamami walorowymi. Zdawać by się mogło na pierwszy rzut oka, że w rozłożeniu i ukształtowaniu tych plam znaczną rolę odgrywa przypadek, jednak znając znakomity warsztat Csorby, wie się z pewnością, że osiągnięte efekty są wynikiem precyzji, talentu i wieloletniego doświadczenia artysty.

Sławomir Bołdok

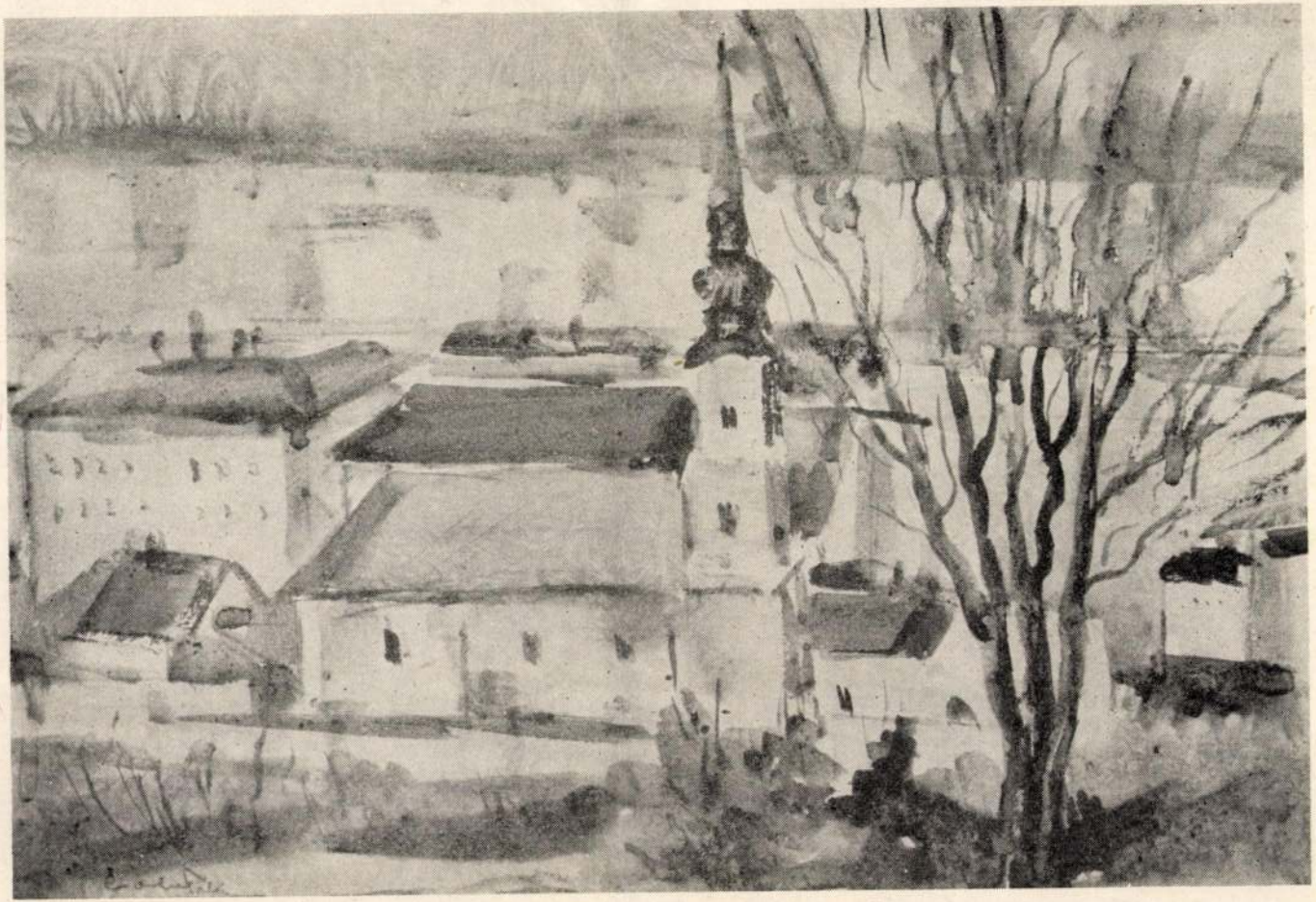

Tibor Csorba: Budapeszt (akwarela)

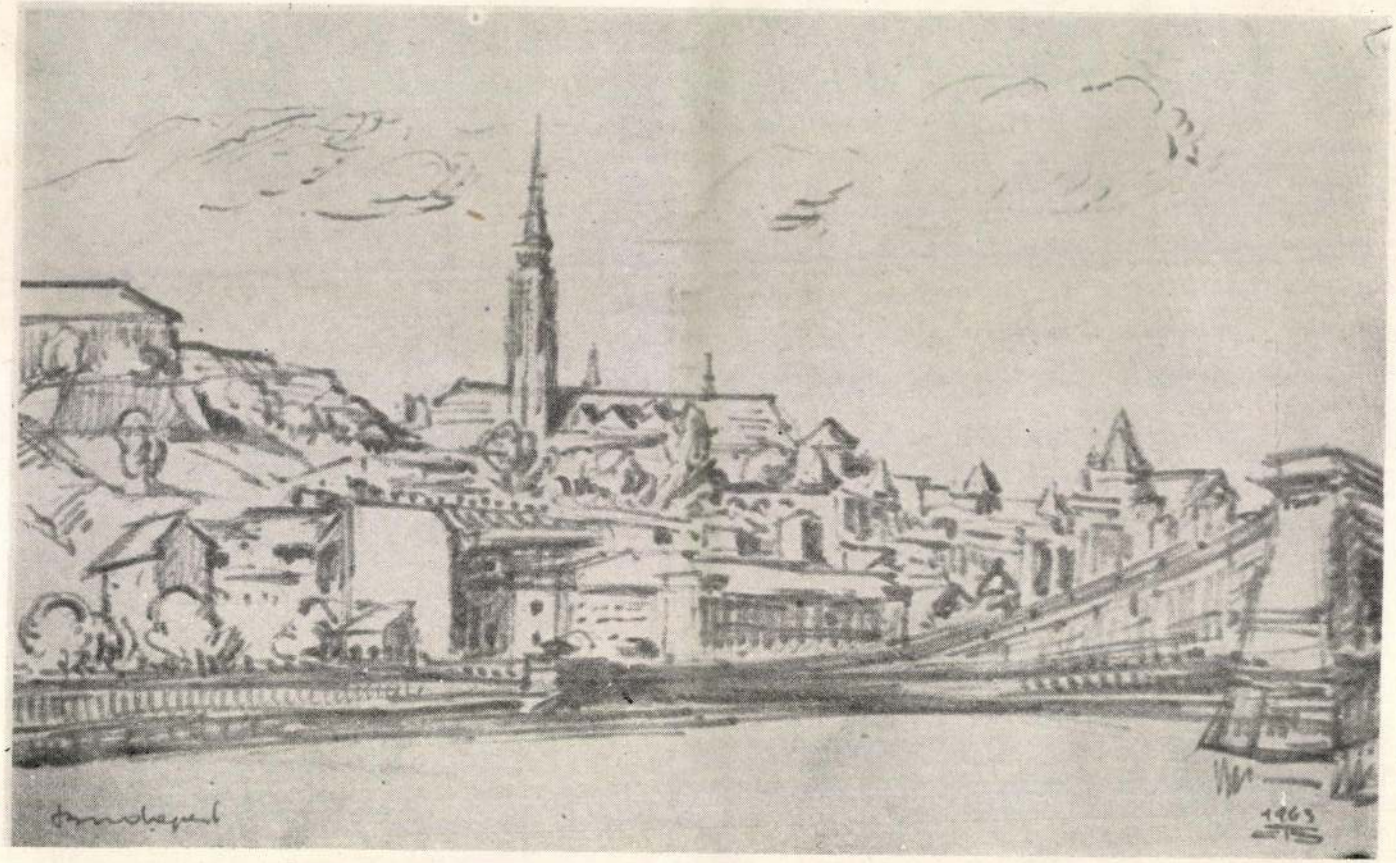

Tibor Csorba: Widok na kościół Św. Macieja w Budzie (flamaster)

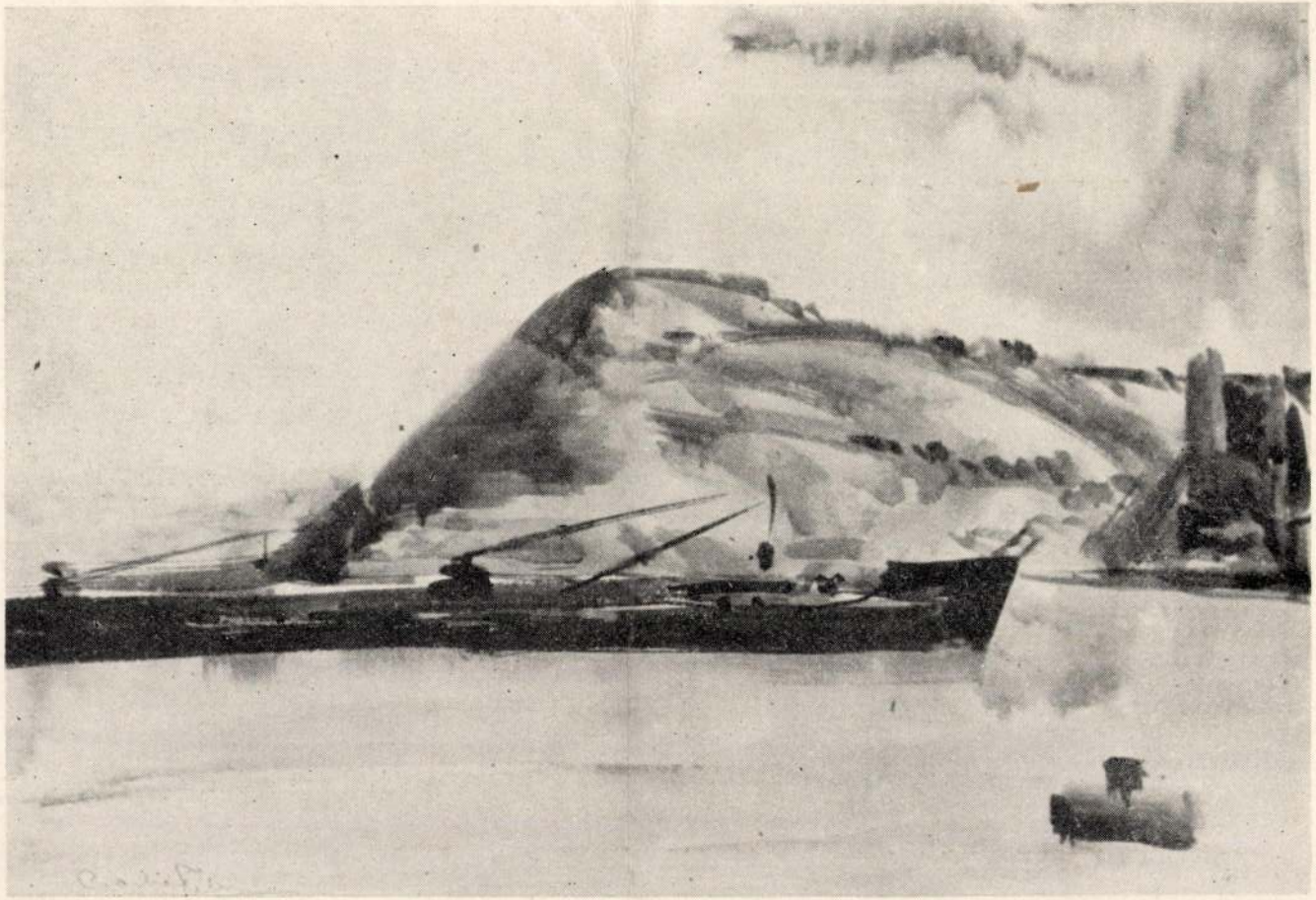

Tibor Csorba: Visegrad (akwarela)

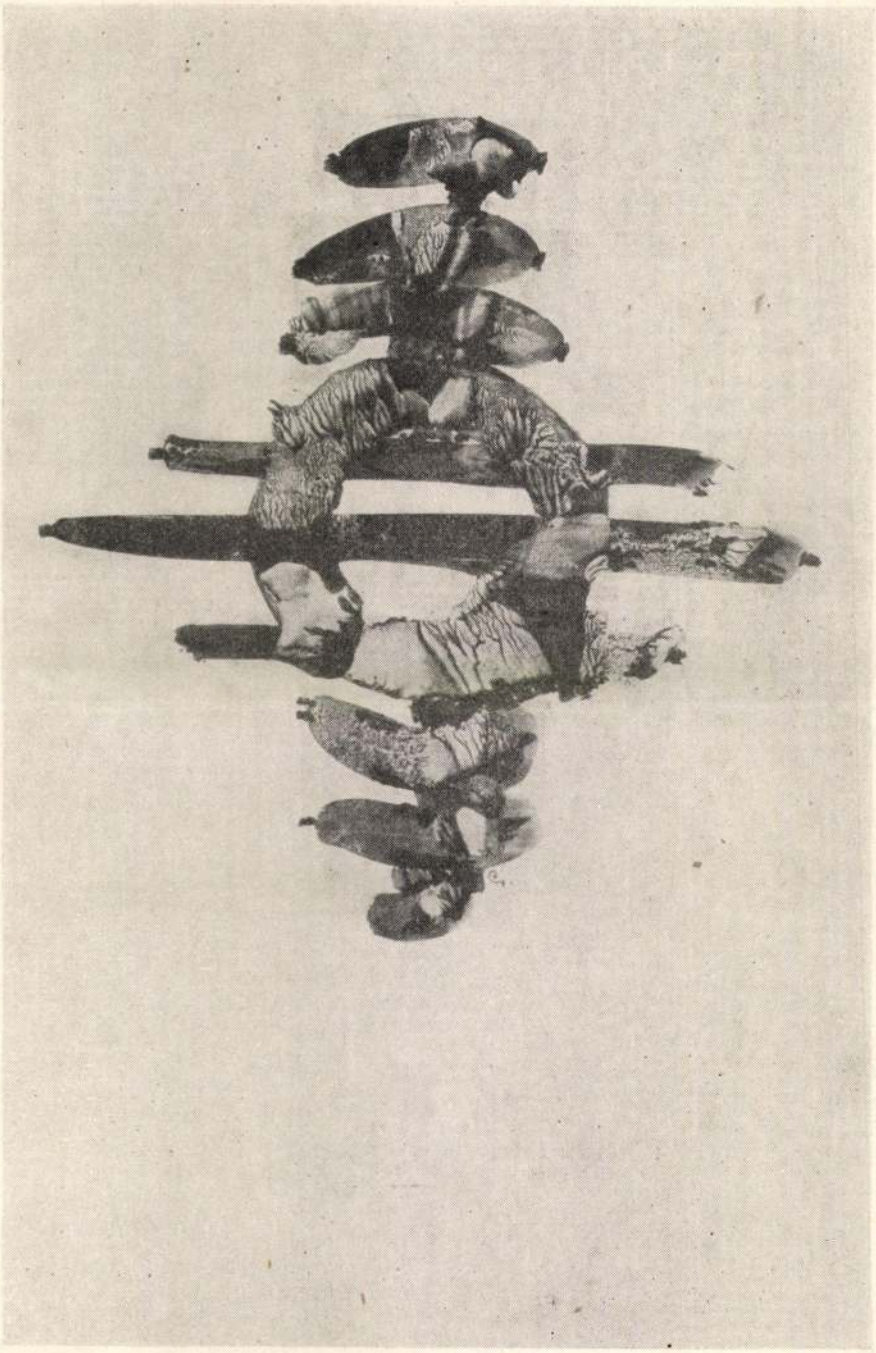

Tibor Csorba: Kompozycja fakturalna (1969)

413

CZYŻBY ZACHĘTA DO DIALOGU?

Proces posoborowej odnowy Kościoła jest zjawiskiem bardzo skomplikowanym. W różnych krajach przebiega on niejednolicie, jeśli chodzi o stopień zachodzących przemian, o przekształcanie metod apostolatu i demokratyzację instytucji kościelnych, o stosunek do emancypującego się świata. Różnorodność tempa i skali tych przemian jest zrozumiała i tłumaczy się historyczną sytuacją katolicyzmu w danym kraju, jego związkami z określoną tradycją i przywiązaniem do dawnych zwyczajów objawiających się w specyficznych formach religijności. Na pewno niebagatelną rolę w tym procesie odgrywa także stosunek hierarchii do posoborowych przemian, stosunek, który — chociażby na podstawie przebiegu Soboru i obu ostatnich Synodów — należy uznać i ocenić jako niejednoznaczny, a nawet często kontrowersyjny.

Naturalnie, że ocena tych zjawisk musi uwzględniać specyficzne tło społeczne i socjologiczne, na którym rozwijają się nowe formy i koncepcje. Pod tym względem „stara" Europa ma bogatsze doświadczenia od krajów „trzeciego świata", ale kraje te posiadają do rozwiązania takie problemy, które nie nurtują katolicyzmu państw europejskich.

W katolicyzmie europejskim istnieją również poważne różnice. Przykładowo do krajów, gdzie przyswajanie posoborowych „znaków czasów" postępuje najszybciej, należy zaliczyć Francję, Belgię, Austrię. Ale już przykład dynamicznego rozwoju i wyłaniających się problemów w katolicyzmie holenderskim musi budzić pytania, czy proponowane tam zmiany nie przekraczają pewnej granicy dopuszczalności, czy przypadkiem nie są zbyt ekstremistyczne, za śmiałe, a przez to — nie zawsze ortodoksyjne?

Jest „powszechną tajemnicą", że w świetle tych ocen, których wiarygodność polega bardziej na obserwacji niż na naukowych badaniach — co bynajmniej nie dezawuuje tych obserwacji, zwłaszcza iż pochodzą z różnych źródeł — katolicyzm polski znajduje się akurat na przeciwnym biegunie w stosunku do przemian zachodzących w Holandii. Katolicyzm polski porównuję się często z hiszpańskim i portugalskim, co ma oznaczać, że nurt tradycyjnego i konserwatywnego przywiązania jest silniejszy od stopnia przyswajania tego, co ma być w Kościele „nowe".

Ta dość ostra krytyka „postconcilium" w Polsce skierowana jest przede wszystkim pod adresem hierarchii odpowiedzialnej za upowszechnianie i pogłębianie posoborowych idei.

Polemikę z tym zarzutem podjął ks. arcbp Bolesław Kominek, który swą ostatnią książkę wydaną w języku polskim we Francji, a zatytułowaną: „Kościół po Soborze", opatrzył przedmową zaczynającą się następująco: **„Padają niekiedy podejrzenia, że my w Polsce nie realizujemy Soboru. Otóż my nie chcemy postępować ślepo za cudzymi wzorami, gdyż tego Kościół nie czyni w żadnym cywilizowanym kraju. Nie znaczy to, że mieli-**

byśmy nie korzystać z pewnych doświadczeń Kościoła Powszechnego w różnych miejscach świata. I my staramy się z nich uczyć. Oglądamy się na poczynania Kościoła wśród różnych narodów. Przy tym wyciągamy z tych obserwacji potwierdzenie starej prawdy: Kościół, posoborowy Kościół, ucieleśnia się zawsze w konkretnych sytuacjach i warunkach historycznych — służąc wszędzie wedle istniejących możliwości, wedle właściwości każdemu narodowi danych i zadanych.

Inkarnacja posoborowego Kościoła w Polsce odbywa się w naszej rodzimej rzeczywistości kulturowej, historycznej, socjologicznej, politycznej. A my, polscy chrześcijanie, staramy się uczestniczyć w tej aktualizacji Kościoła, być jej współtwórcami"*.

Na pewno ks. arcbp Kominek ma rację pisząc, że „Kościół ucieleśnia się zawsze w konkretnych sytuacjach i warunkach historycznych", ale nie oznacza to bynajmniej, że „aggiornamento" i „aprofondimento" Soboru Watykańskiego II należałoby utożsamiać z kopiowaniem „cudzych wzorów". Vaticanum II nie wytyczyło bowiem innych dróg rozwoju i przemian Kościoła, odmiennych np. dla Francji, Austrii czy Polski, lecz uchwaliło ogólne zasady przeobrażeń całego Kościoła Powszechnego, dopuszczając — i to jest chyba jedyną alternatywą Soboru uwzględniającą „różnorodność" czy też „specyfikę" katolicyzmu w każdym kraju — różny czasokres ich realizacji, w zależności od przygotowania i poziomu duchowieństwa i wiernych, a także samej sytuacji katolicyzmu. W tej sytuacji nie chodzi więc o to, aby „kopiować" np. wzory francuskie, które są, być może, francuskie, jeśli chodzi o metodę ich zastosowania, ale w treści muszą być zgodne z duchem Soboru, z normami watykańskich konstytucji i dekretów, z intencją Jana XXIII i Pawła VI. Chodzi natomiast o co innego, o to, czy my, polscy katolicy, dostatecznie staramy się o inkarnację posoborowego Kościoła. Ks. arcbp Kominek daje w przedmowie na to pytanie odpowiedź twierdzącą. Rozpatrzmy jego motywację.

*

Zanim jednak to uczynię, muszę gwoli ścisłości zaznaczyć, że książka arcbpa Kominka nie jest bezpośrednią odpowiedzią na postawione zarzuty. Jej polemiczność została w pewnym sensie zaakceptowana przez samego Autora w przedmowie, co wcale nie oznacza, że dalsze, zasadnicze trzy części książki, zatytułowane: „Nowy okres Kościoła", „Odkrycie wspólnoty" i „Poszukiwanie", pisane były wyłącznie w tym celu. W rzeczywistości książka ks. arcbpa Kominka stanowi zbiór artykułów, wykładów i przemówień wygłaszanych z różnych okazji np. na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, we Wrocławiu na Papieskim Fakultecie Teologicznym czy u o.o. dominikanów, w Krakowie w Towarzystwie Teologicznym, a także publikowanych w „Tygodniku Powszechnym" i „Przewodniku Katolickim". Najwcześniejsze zostało wygłoszone w r. 1964, ostatnie zaś — w r. 1969. Książka powstała więc w różnych okolicznościach, którym — jak pisze Autor — „nie towarzyszyła z góry powzięta myśl jakiejś wspólnej publikacji". Ta niezawiniona „przypadkowość" tłumaczy w pewnym sensie Autora, że nie poruszył szeregu ważnych spraw, które powinny być rozpatrywane w kontekście postconcilium, jak np. sprawa dialogu w Kościele i Kościoła ze światem, dialogu, o którym się mówi, że jest tylko „znakiem" i „ideą" Soboru, a który w wielu krajach pozostał wyłącznie na papierze. Ks. arcbp Kominek nie daje odpowiedzi, co rozumie przez „dialog", ani też jak konkretnie rozwija się on w polskim środowisku katolickim. Widocznie nie było ku temu specjalnej okazji, aby problem dialogu stał się jednym z tematów wykładu czy artykułu, jak również sprawa kolegialności, ekumenizmu, wolności postaw społeczno-politycznych, stosunku do ludzi niewierzących. W książce ks. arcybiskupa Kominka nie zostało poruszo-

* Arcybiskup Bolesław Kominek: *Kościół po Soborze*. Editions du Dialogue, Société d'Editions Internationales. Paris 1969; s. 161.

ne tak istotne zagadnienie dla naszego kraju, jak wzajemna relacja ludzi wierzących i niewierzących w kraju socjalistycznym, znajdująca przecież swe eksplikacje w głośnym schemacie XIII, którego ks. arcybiskup Kominek był wielokrotnie interpretatorem, biorąc na Soborze żywy udział w nadaniu mu odpowiedniego kształtu i znaczenia. Brakuje więc w książce wielu spraw i tematów, aby można było ją potraktować zgodnie z tytułem: „Kościół po Soborze".

Czy braki te oznaczają jej dyskwalifikację? Banajmniej. To, co zawiera, jest bardzo ciekawą, żywo napisaną (czy też wygłoszoną) refleksją posoborową, w której Autor wykazuje swą ogromną erudycję i talent przekazywania prostymi słowami spraw skomplikowanych. Ks. arcbp Kominek sięga bardzo często do autorów zagranicznych i cytuje ich. Nazwiska Ratzingera, Metza, Schillebeeckxa, Philipsa pojawiają się jako charakterystyczny wyznacznik dzieł i źródeł, z których ks. arcybiskup korzysta. Rozważając myśli i sformułowania wrocławskiego arcybiskupa, chciałoby się często im przyklasnąć. Ręka sama sięga po ołówek i zakreśla w Jego książce co celniejsze fragmenty, stawiając przy nich wykrzykniki jako wyraz uznania, a także satysfakcji, że zostały sformułowane przez polskiego biskupa, nie różniąc się w zasadzie od podobnych myśli przekazywanych przez kard. Garrone'a, o. Karla Rahnera, o. E. Schillebeeckxa, o. Henri de Lubaca, że są im duchowo i intelektualnie pokrewne.

Nikt nie może zarzucić ks. arcybiskupowi Kominkowi, że kopiuje tezy zachodnioeuropejskich teologów. Cytując ich bowiem, daje wyraz wspólnoty intelektualnej i kulturowej współczesnej formacji katolickiej, w której prądy, koncepcje, sformułowania wzajemnie się zazębiają i przenikają, jedne dziedziczą po drugich, a te znów rozwijają inne myśli, tylko zarysowane i jeszcze niedojrzałe, wymagające rozwinięcia.

W ten i tylko w ten sposób rozumiem zasadę korzystania z cudzych doświadczeń i przenoszenia ich na teren polski.

Proces przenoszenia wartości eklezjologicznych, jak np. badań i rozwinięć teologicznych, a także doświadczeń duszpasterskich, homiletycznych, liturgicznych itd., odbywa się na zasadzie zwrotnej. Polska myśl teologiczna nie uwzględniająca prac innych teologów, m.in. tych, których cytuje często ks. arcbp Kominek, byłaby pomawiana — i słusznie — o obskurantyzm i zaściankowość. I vice versa. Zadaniem polskich teologów, moralistów i kanonistów jest przekazywanie własnych przemyśleń, a jeszcze lepiej — doświadczeń katolickim ośrodkom naukowym.

Na marginesie chciałbym zaznaczyć, że wertując roczniki znakomitego czasopisma „Concilium" poruszającego problemy teologii, historii, prawa kanonicznego, teologii itd., dotychczas zetknąłem się z jednym tylko polskim autorem — młodym adiunktem KUL-u, który w r. 1967 opublikował swą rozprawkę mariologiczną. Czyżby tak źle było z polską teologią, że jej przedstawiciele nie są zapraszani na łamy „Concilium"?

Warto przypomnieć, jak to podczas pierwszej sesji Soboru Watykańskiego II Ojcowie Soboru z niecierpliwością oczekiwali możliwie pełnej i obiektywnej relacji polskich biskupów o sytuacji Kościoła i katolicyzmu, interesując się nie tylko negatywnymi, ale i pozytywnymi elementami nowej i tak wówczas bardzo intrygującej opinię katolicką konfrontacji katolicyzmu z marksizmem. Przecież z tej konfrontacji wyłoniła się realna potrzeba ustanowienia Sekretariatu dla Niewierzących, regulacji stosunków kościelno-państwowych w niektórych krajach socjalistycznych (Węgry i Jugosławia), wytyczenia drogi dla dialogu z niewierzącymi. Sobór Watykański II, a przynajmniej znakomita część Ojców Soboru wyrażała pełne zainteresowanie dla doświadczeń polskich bynajmniej nie w celu ich kopiowania, ale jako elementu wzbogacającego samowiedzę Kościoła Powszechnego. Jeśli w wyniku Soboru zapadły ważne i wiążące cały Kościół uchwały, to ich realizacji, przenoszenia i przepajania nimi Ludu Bożego nie można określić krótkim,

lapidarnym sformułowaniem, że **„nie chcemy postępować ślepo za cudzymi wzorami"**, gdyż wzory te nie są ani francuskie, ani holenderskie, ani włoskie, tylko stanowią sumę wkładu pracy i przemyśleń Ojców Soboru, ujętą w formie konstytucji, dekretów i deklaracji, zaakceptowanych przez Papieża. Ogólnie wiadomo, że ostateczna wersja głośnego schematu XIII była opracowana głównie przy współudziale teologów francuskich. Ale czy z tego powodu można powiedzieć, że cała koncepcja relacji Kościoła i świata współczesnego jest wymysłem wyłącznie francuskim? Mam wrażenie, że sam Autor, który brał żywy udział w kształtowaniu wersji schematu XIII na Soborze, zabierając na ten temat często głos, byłby przeciwny takiemu ujęciu sprawy.

Wróćmy jednak do książki ks. arcybiskupa Kominka i do zawartych w niej myśli i uwag na temat świeckich i kapłaństwa. Myśli te przytaczam bez komentarza.

O roli i pozycji katolików świeckich:

„Świadectwo dojrzałości chrześcijańskiej, jakie dokumenty soborowe wystawiają katolikom świeckim, zakładają ten wysoki stopień wyrobienia. Jest w nim wyraźne nawiązanie do chrześcijańskiego sumienia, do świadomości religijnej, która zdaje sobie sprawę z tego, że Kościół to sprawa wspólna i dlatego należy za nią ponosić odpowiedzialność.

Z tej prostej przyczyny nie lękamy się, że pozycja katolików świeckich w Kościele zostanie zamrożona. Jest to wprost wykluczone. Sobór nakłada poważne zobowiązania na biskupów i księży, by doceniali apostolstwo świeckich. Lecz oprócz tych poleceń właściwym katalizatorem pozostanie w tej sprawie wyrobienie, kultura umysłowa i religijna samych katolików świeckich. Z szerokiego doświadczenia wiadomo, że potrafią oni dochodzić swego stanowiska w Kościele i że poziom kultury i zrozumienie duchowieństwa będą tej aktywizacji pomagać.

Czy chcemy, czy nie chcemy — monarchia proboszcza w parafii się kończy. Będzie on musiał w tej pracy — podobnie jak biskup — znajdować miejsce na doradczy głos wiernych, laikatu. Będzie musiał mieć również o wiele więcej niż dotąd zrozumienia dla postulatów swych młodszych współpracowników w służbie kapłańskiej — dla wikarych. W takim samym stopniu, jak to wszystko jest nieuniknione, będzie także i pożyteczne.

Zadaniem świeckich jest to, by byli chrześcijanami w świecie. By jako katolicy uprawiali najrozmaitsze zawody, by specjalizowali się w niezliczonych już dzisiaj kierunkach, by wydatnie uczestniczyli w społecznym podziale pracy nowoczesnego państwa. Otóż brać udział w konstruowaniu nowoczesnego świata, żyjąc jednocześnie według wzorów ewangeliczynych — to posłannictwo katolików świeckich. Jeśli tak się będzie działo, to consecratio mundi stanie się czymś więcej niż powierzchownym kropieniem wodą święconą" (z pracy pt. „Nowy okres Kościoła" z r. 1965).

Krytyka kapłaństwa:

„Powiedzmy sobie wyraźnie: pewne ideały kapłańskie są dzisiaj przestarzałe, anachronistyczne. Z nimi musimy się raz na zawsze pożegnać. Nie możemy realizować dzisiaj obrazu kapłana z czasów Konstantyna Wielkiego ani feudalnego obrazu oświecenia. Nie odpowiada dzisiejszym potrzebom obraz kapłana z kultury mieszczańskiej, burżuazyjnej. Nawet dzisiejsze środowisko wiejskie nie okaże wielkiego zrozumienia dla paternalistycznego typu kapłana, który nie liczy się z rosnącym technicznym, zurbanizowanym stylem życia, przenikającym stopniowo całą współczesną społeczność. Zilustrujemy to przykładowo. Kapłan drugiej połowy XX wieku, który w pewnych krajach zachodnich, gdzie warstwy robotnicze odeszły od Kościoła, idzie do fabryki, staje się księdzem robotnikiem — jest u nas wprost niezrozumiały. Nasze struktury społeczne są zgoła inne. W średniowiecznej Francji natomiast ksiądz robot-

nik byłby również jednym z największych dziwowisk. Natomiast odrzucenie stylu feudalnego w średniowieczu wykluczyłoby księdza praktycznie z ówczesnej społeczności.

Kapłaństwo Chrystusowe, którego my jesteśmy uczestnikami, jest ponadczasowe. Zawierając elementy wieczne, potrafi ono przerastać wszystkie doczesne, cywilizacyjne okoliczności. Co więcej, potrafi w tych okolicznościach odegrać rolę twórczą, spełnić zadanie zbawcze, jedyne. Dlatego oto sięgamy do obrazu kapłana, który ma źródło ewangeliczne i który równocześnie dzisiaj ma zapewnione powodzenie. Sięgamy do takiego ideału kapłana, który cieszy się silnym zamówieniem społecznym w dzisiejszych czasach" (z wykładu wygłoszonego w Częstochowie na Studium teologiczno-ascetycznym w r. 1968).

Świeccy a duchowieństwo:

„Nie damy rady tego sobie wzajemnie wyperswadować. Przebudowa naszej duchowości musi nastąpić w życiu, w zmienionym, nastawionym na laikat trudzie apostolskim. Wstępną pomocą przy pogłębianiu naszych przekonań o nieodzowności pomocy świeckich w naszym duszpasterstwie i apostołowaniu niech będzie skromne przyznanie się do nieporadności na niektórych odcinkach naszej pracy. Jako kapłani jesteśmy bezradni nie tylko dlatego, że siły i wytrzymałość są ograniczone, ale i dlatego, że nasze kompetencje fachowe są ograniczone. Było kiedyś ambicją niektórych kapłanów, żeby posiąść choćby ograniczoną orientację w różnych naukach przyrodniczych dla celów apologetycznych, dla uzasadnień w kazaniach itp. To jest niewątpliwie wartościowe. Ale musi się z konieczności pozostać — w większości wypadków — tylko na poziomie dyletanctwa. Specjalizacja i kompetencje detalizują się dzisiaj tak szeroko — niekiedy wymieniają aż 45 tysięcy różnych zawodów i ról w nowym społeczeństwie — że bez fachowego wzbogacenia przez kompetentnych ludzi świeckich absolutnie nie sprostamy zadaniu. Nie znaczy to, byśmy nie mieli być specjalistami od życia Bożego w duszach, ale dla krzewienia tego życia trzeba danych pomocniczych, których mogą nam z powodzeniem dostarczać ludzie świeccy" (z wykładu dla duchowieństwa — wygłoszonego na KUL-u w r. 1964).

Wychowanie laikatu:

„Laikat trzeba doprowadzić do możliwie pełnej wiedzy o przeżywanej rzeczywistości kościelnej. Świeccy chrześcijanie są do tego powołani, żeby Kościół uobecniać i czynić go skutecznym w tych miejscach, gdzie może on tylko przez nich pozostać solą ziemi. Oni stanowią Kościół w jego codziennej egzystencji w świecie. Kościół afirmujący w ten sposób doczesną rzeczywistość ludzką. Właściwie to poprzez świeckich dokonuje się w pewnej mierze wspomniana osmoza między Kościołem a światem. Świeccy w Kościele — to świat przyjęty przez Kościół, świat przygarnięty przez Kościół, wraz z warunkami ludzkiej egzystencji" (z pracy pt. „Znaczenie Konstytucji »Gaudium et spes«" — 1966).

Kościół współczesny:

„My w Kościele musimy nadto uwzględnić coś o wiele ważniejszego — a mianowicie fakt, że Kościół jest społecznością oryginalną, specjalną. Ze względu na swe wymiary nadprzyrodzone nie można do niego przykładać miary żadnego ustroju świeckiego. To prawda, że przy sprzyjających okolicznościach i należytym wyrobieniu umysłowym oraz moralnym można zastosować demokrację w pewnych jej formach, można np. głosowaniem ustalić normy obcowania między duchowieństwem i świeckimi; ale zwyczajów parlamentarnych nie można wprowadzać tam, gdzie idzie o misję pasterską, nauczycielską i kapłańską w Kościele. To są sprawy, które początek biorą skądinąd — nie z przedstawicielstwa — i nie są zależne od większości głosujących. Żadne przedstawicielstwo głosujące nawet kwalifikowaną większością głosów nie może przegłosować, że ten czy ów z nas ma być zbawiony czy potępiony. Sprawy istnienia Boga, wcielenia Chrystusa lub przeisto-

czenia też nie można rozstrzygnąć głosowaniem ani w jedną, ani w drugą stronę. Od Platona i Arystotelesa wysuwa się różne typy ustrojów społecznych, a dzisiejsza nauka zna mnóstwo przeróżnych systemów rządowych. Wymienia dziesiątki, a może nawet i setki różnych koncepcji sprawowania władzy państwowej. Rzecz w tym, że Kościół nie jest państwem; jego istota nie odpowiada żadnej społeczności świeckiej. Kościół mimo swych właściwości społecznych jest rzeczywistością innego rzędu i musi być rozpatrywany na innej płaszczyźnie. Z tym faktem musi się liczyć nie tylko teraźniejszość, ale i przyszłość" (z wykładu we Wrocławiu, 1969).

*

Przytoczone powyżej fragmenty wykładów i rozpraw ks. arcybiskupa zasługują na głęboką uwagę z tego przede wszystkim względu, że dotyczą roli i znaczenia w Kościele ludzi świeckich. Rzadko mieliśmy możność zapoznania się z tak trafnymi i bliskimi nam sformułowaniami, co nie oznacza, że i do nich nie można by wnieść pewnych uzupełnień. Wnieść — czyli rozpocząć dialog. Książka ks. arcybiskupa Kominka stwarza wiele podobnych sytuacji, po prostu prowokuje i zachęca do dialogu. Czyżbym się mylił, odczytując w ten sposób intencję jej Autora?

ZKC

CSORBA Tibor festő

ism. (balásy): Otthonról – kar. ~~[illegible]~~ [illegible] =
Új Ember, 1985. május 5-6.
[Balássy Lánkó]

Riáll. Bp. Lengyel Tájékoztató és Kulturális Központ, 1985

B. L. [Balássy Lánkó]: A szépség igézetében
: Csorba Tibor halálára. = Új Ember, 1985.
szept. 22. 4.

(1906. márc. 15. – 1985.)

Csorba Tibor festő

MDK

Lengyelországban élő művész.
Kiállítása nyílt meg Varsóban.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1970. febr. 26.

Csarba Zoltán

terveit ismertetti példaként

Sz.Dunás Ildikó: Mintalakótelepek létesítése.
Magy.Ép.ip. 1972. 2-3. sz. 97-102.1.

Csorba Zoltán épitész M.D.K.
/VÁTTI/

Strand , Alsóörs
/ 1964-66/ repr.

Magyar Épitőművészet 1967/5. 44-45.l.

Csiba Zoltán

tervét közli illusztrációként

Legány Zoltán:Uj társasház épülettervek és épületek.

Magy.Ép.ip. 1972. 2-3.sz. 89-96.l.

A Műcsarnok
meghívja Önt

CSORBA TIBOR

(1906–1985)
festőművész
kiállításának megnyitására

Megnyitja:
Dr. Czine Mihály
egyetemi tanár

1987. július 2-án, csütörtökön
délután 4 órakor

A kiállítás megtekinthető:
1987. július 25-ig

DOROTTYA UTCAI
KIÁLLÍTÓTEREM
Budapest, V., Dorottya utca 8.

87/1062 — VDSzL, Budapest

Panelos tervezési módszer az „építőszekrény elv" alkalmazásával

Építész: Csorba Zoltán (TTI)

Konstruktőr: Zsilinszky Gyula
Statika: Tóth Elemér
Lisztes István
Gépész: Kerékgyártó Árpád
Elektromos berendezés: Szántó Miklós

Magyar Építőművészet 1977/5

A termékkorszerűsítések és a különböző hatósági előírások változása szükségessé tette a budapesti 3. számú Házgyár részére korábban tervezett többszintes H-típusú lakóépület helyett, lényegében azonos feltételekkel új típus kidolgozását, amely megfelel a megváltozott követelményeknek, ugyanakkor az egyéb tapasztalatokat is figyelembe veszi.

Korábbi típusoknál lényegében szerkezetileg azonos elrendezésű szekció külső határoló elemeinek csereszabatos variálásával — a a nyílt rendszer elvét követve — olyan épületet terveztünk, amely alkalmas városrendezési elképzelések, telepítési kötöttségek figyelembevételére, és a belső elrendezése is rugalmasan alakítható.

A típusnak ezeket a tulajdonságait továbbra is tartani, illetve fejleszteni kívántuk.

Igen lényeges tapasztalatunk volt a korábbi típus alkalmazásánál, hogy a nyílt rendszer elvének konzekvens végigvitele nem befolyásolta az alkalmazott elemfajták mennyiségét, azonban meglehetősen gyakran változtatta az eltérő elemek egymáshoz viszonyított arányát, amely a keletkező szekcióváltozatok számát rendkívül megnövelte. (Esetünkben a szekciók kapcsolatából 6 változat, egy dilatált és egy alternatív homlokzati megoldás figyelembevételével 18 változat keletkezik.) Bár ezek meglehetősen kis változást jelentenek, a felhaszná-

1. Elrendezési változatok
2. Újpest, H_0 jelű épület
3. Lakásegység alaprajza
4. A lépcsőház metszete, alaprajza

5—8. Lakásalaprajzok

1

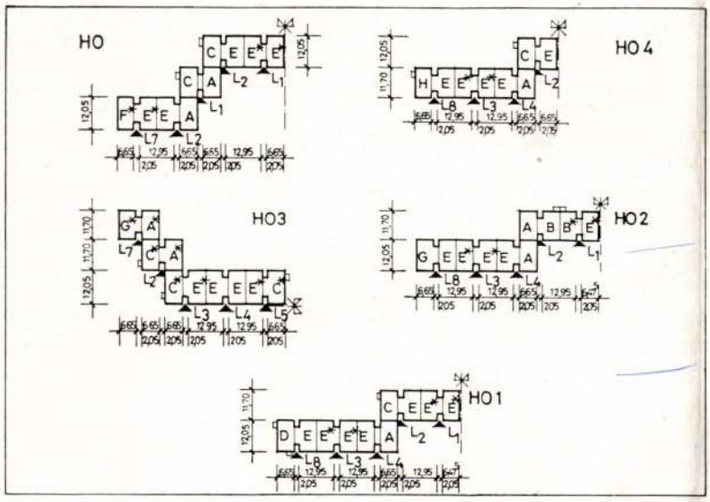

2

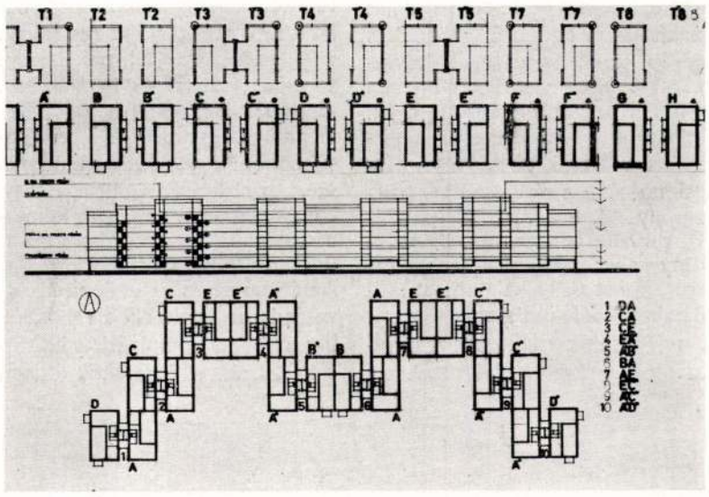

3

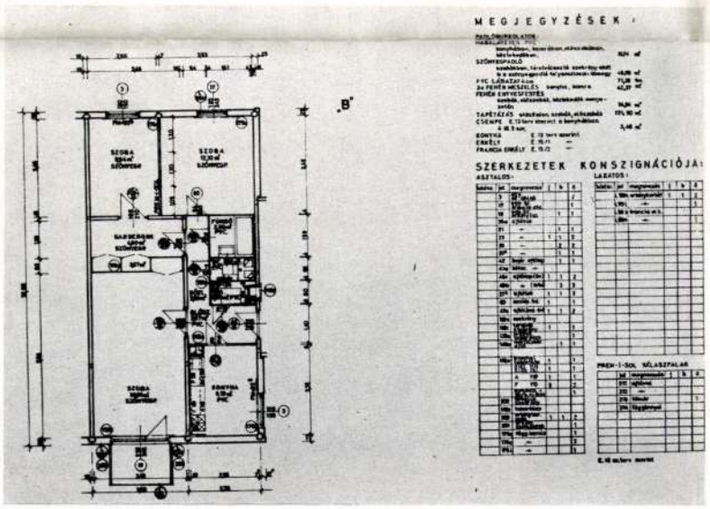

4

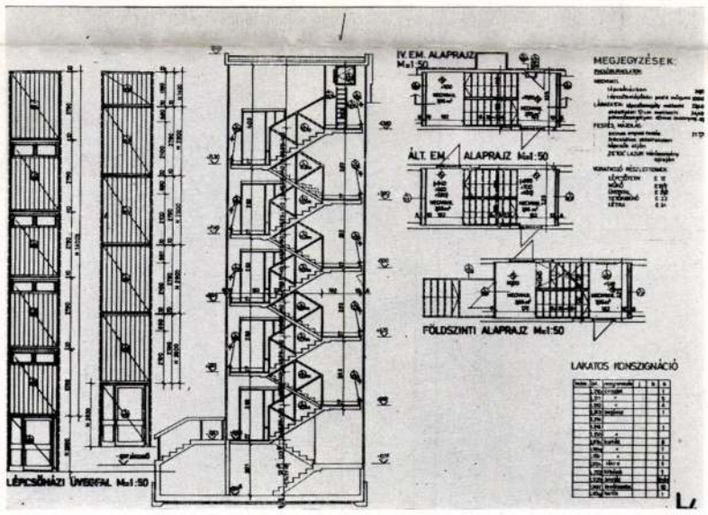

5

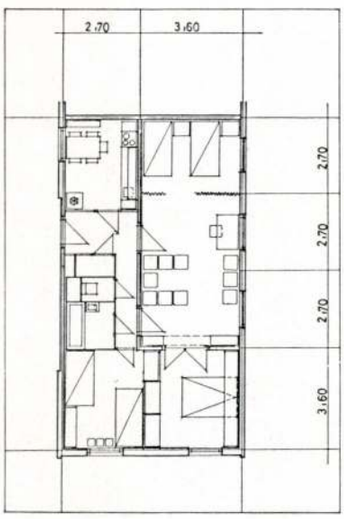

6

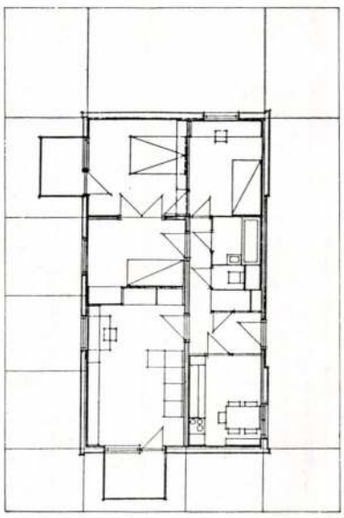

7

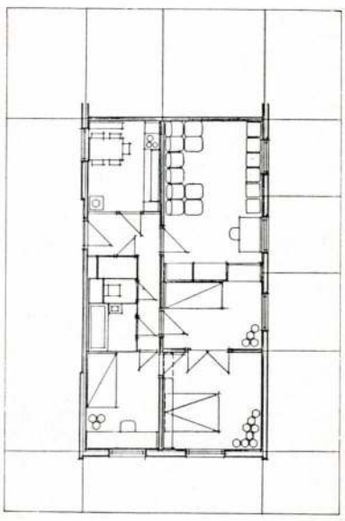

8

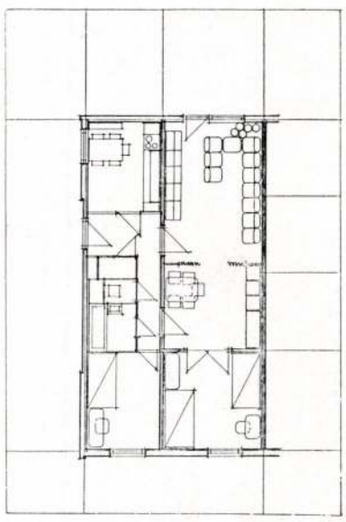

lás során nehézkesnek bizonyulhatnak, ha pedig a típus tartósabban kerül felhasználásra, az apró változtatásokra igen érzékenyek, a tervek figyelemes gondozását kívánják. A kisméretű eltérések a gyártáselőkészítés és a kalkuláció részére is sok alváltozatot jelentenek.

Átgondolva a fentieket, azt a következtetést vontuk le, hogy a nagyipari gyártás elveit figyelembe véve olyan eljárást kell kidolgoznunk, amely lehetővé teszi eredeti céljainknak megfelelően a telepítés és a belső tér rugalmas alakítását, a tájolás és a beépítés egyéb konzekvenciáinak következetes alkalmazását, ennyiben tehát a tervezés részére nyílt, míg a gyártáselőkészítés és a gazdasági műszaki tartalom megfogalmazásánál a zárt rendszer elve érvényesül. E feltételből kiindulva tervanyagunkat az építőszekrény elve alapján létrehozott, csereszabatosan alkalmazható „fődarabok"-ból állítottuk össze, amelyeknek csatlakoztatási rendszerét egységesen dolgoztuk ki. Valójában — panelos építési rendszeren belül — egy önálló rendszert hoztunk létre, amely különböző, gazdaságilag és műszakilag egyértelműen meghatározott egységek térbeli kombinációival képes a felsorolt követelményeknek eleget tenni. Az egyes „fődarabok" funkcionálisan önálló alapegységek, a lakások, a lépcsőházak, illetve a tetőegységek azonban funkciójukban kiegészítik egymást, csak így építhetők meg. Valamennyi fődarab minden eltérő változatát önálló tervként feldolgoztuk. Az így keletkezett szelettervek szolgálnak a kivitelezés alapjául, tartalmazva az összes szükséges információt. Gyakorlatilag azonban az épület megtervezése a beépítési terv készítése során jön létre, amikor a szerkesztési szabályok figyelembevételével megtervezett kombinációhoz a katalógus alapján összeválogatjuk a szeletterveket. Az árképzés és az etalonköltségvetés is beilleszkedik a rendszerbe: az egyes kombinációk költségeit csupán a fődarabok etalon árainak összeadásával és egy felszázalékolt főösszesítő elkészítésével rendkívül hamar meg lehet kapni, — az összes fődarab ára árjegyzékben szerepel — és gyakorlatilag van lehetőség alternatívák konkrét költségeinek összehasonlítására is.

Tervezői módszerünk lehetővé teszi a döntést követően a gépi feldolgozás maximális alkalmazását. Rugalmasságát egyetlen példával illusztrálnánk: a kidolgozott 8 lakásszeletterv és tükörképeinek kombinációja hatvannégy szekció kidolgozását igényelné, amely azonban csak a kezelését tenné nehézkesebbé, alkalmazás szempontjából semmi előnyt nem jelentene, ellenkezőleg, az áttekinthetetlenül nagyszámú, kevéssé eltérő alváltozatok egy idő után a rendszer lemerevedését eredményeznék.

További lehetőséget biztosít, hogy a rendszer fejlesztése folyamatosan történhet, lényegében az adottságoktól függően, a változó körülményekhez alkalmazkodva 3 féle módon:

— új egység tervezhető a *meglevő* elem és anyagválasztékból,
— az elemválaszték *kiegészítésével* az időbeli fejlesztés nagyobb távlatban is biztosítható,
— a megtervezett egységek igényszinttől függően kategorizálhatóak, az egyes kategóriák a *szerkezettől függetlenül* — a belső felszereltség és berendezések eltérő igényszintű kialakításával — a rendszeren belüli *alrendszerként* alakíthatók ki.

A fejleszthetőségnek ez a módja lehetővé teszi, hogy rugalmasabban alkalmazkodjon a típus az egyes lakásfajták eltérő igényeihez, de módot ad olyan alternatív megoldásokra, mint pl. a tetőszigetelés vagy a gépészeti mag változatainak betervezése anélkül, hogy ez a teljes tervanyag átdolgozását igényelné.

A meghatározott tartalmú egységek kombinációs lehetőségei a megadott paramétereken belül elvben alig korlátozottak.

1

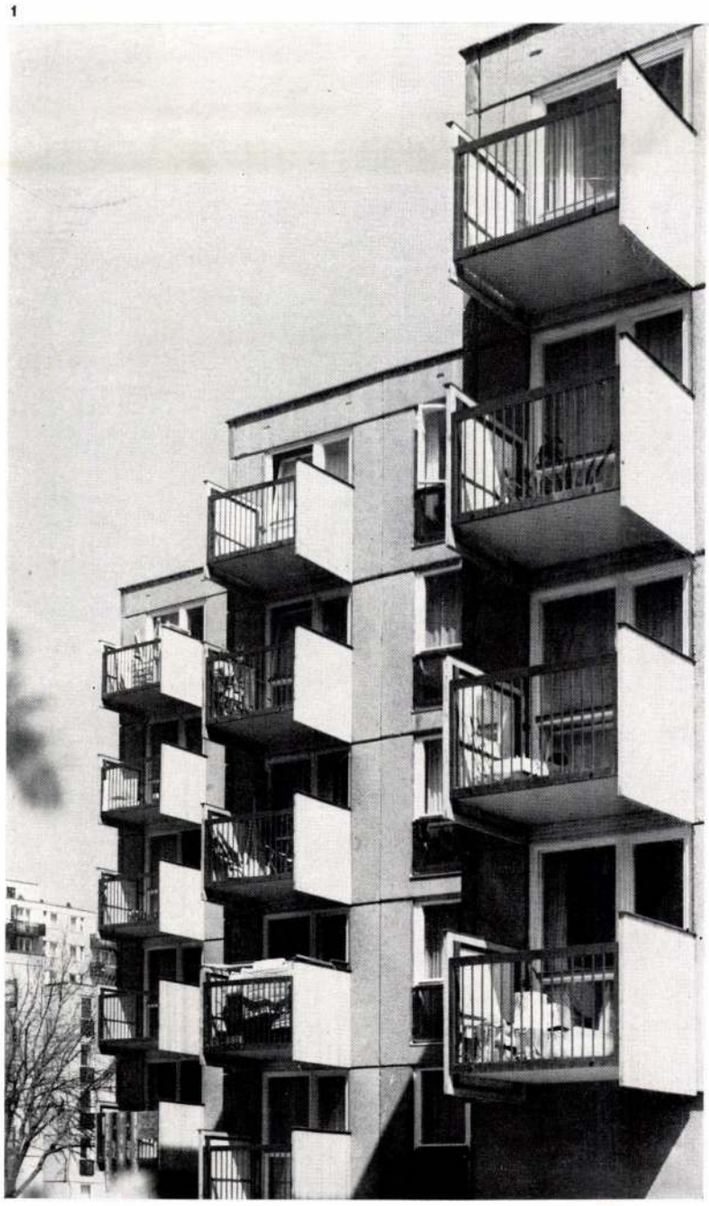

2

3